

SPRÁVA O STAVE
MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2013

SBA

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

SPRÁVA O STAVE MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2013

Bratislava | August 2014

Obsah

Zoznam grafov.....	3
Zoznam tabuliek.....	4
1. Úvod.....	7
2. Hodnotenie implementácie Small Business Act na Slovensku z pohľadu EÚ	10
3. Princíp 1: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie.....	12
3.1 Stav a vývoj početnosti MSP	12
3.1.1 Fyzické osoby – podnikatelia	12
3.1.2 Právnické osoby – podniky	17
3.1.3 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov	21
3.2 Regionálne aspekty podnikania MSP	25
3.3 Postavenie MSP v ekonomike SR	35
3.3.1 Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach	35
3.3.2 Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov MSP	40
3.4 Vplyv MSP na zamestnanosť	44
3.5 Výsledky analýz a prieskumov	46
3.5.1 Postoje obyvateľov k podnikaniu – globálny monitor podnikania (GEM)	46
3.5.2 Prieskum spolupráce vysokých škôl a podnikov	48
3.6 Vývoj legislatívneho prostredia	49
3.7 Programy na podporu podnikania, prevod podnikov	52
3.8 Odporúčania	70
4. Princíp 2: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu	72
4.1 Vývoj konkurzov a reštrukturalizácií	72
4.2 Vývoj legislatívneho prostredia	75
4.3 Odporúčania	75
5. Princíp 3: Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“	77
5.1 Vývoj legislatívneho prostredia	77
5.2 Programy na podporu zavedenia zásady „najskôr myslieť v malom“	87
5.3 Odporúčania	88
6. Princíp 4: Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP	92
6.1 Vývoj legislatívneho prostredia	92
6.2 Programy realizované verejnou správou na podporu MSP	95
6.3 Odporúčania	99
7. Princíp 5: Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP	102
7.1 Inštitúcie na podporu MSP	102
7.1.1 Ústredné orgány štátnej správy a špecializované organizácie a agentúry	102
7.1.2 Regionálne centrá podpory podnikania	110
7.1.3 Záujmové, profesijné a stavovské organizácie	111
7.2 Podporné programy pre MSP, vyhodnotenie procesu verejného obstarávania	113
7.3 Vývoj legislatívneho prostredia	127
7.4 Odporúčania	131
8. Princíp 6: Uľahčiť MSP prístup k financiam a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií	133
8.1 Vývoj financovania MSP, finančná výkonnosť MSP	133
8.1.1 Vývoj financovania MSP	133

8.1.2	Finančná výkonnosť MSP	134
8.2	Finančné programy na podporu MSP	137
8.3	Vývoj legislatívneho prostredia	149
8.4	Výsledky analýz a prieskumov	149
8.5	Odporúčania	151
9.	Princíp 7: Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh	153
9.1	Vývoj zahraničného obchodu MSP s dôrazom na jednotný trh EÚ	153
9.2	Realizované opatrenia na podporu obchodovania MSP na jednotnom trhu	156
9.3	Vývoj legislatívneho prostredia	168
9.4	Odporúčania	171
10.	Princíp 8: Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií.....	172
10.1	Štruktúra MSP podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb ..	172
10.2	Programy/opatrenia na podporu vedy, výskumu a inovácií	173
10.3	Programy/opatrenia na podporu zvyšovania zručností a vzdelávania MSP	185
10.4	Vývoj legislatívneho prostredia	189
10.5	Výsledky analýz a prieskumov	191
10.6	Odporúčania	194
11.	Princíp 9: Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti.....	196
11.1	Podporné programy a opatrenia	196
11.2	Vývoj legislatívneho prostredia	205
11.3	Výsledky analýz a prieskumov	206
11.4	Odporúčania	209
12.	Princíp 10: Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov	211
12.1	Zahranichtoobchodné aktivity MSP na trhy mimo EÚ	211
12.2	Realizované opatrenia na podporu obchodovania MSP na trhoch mimo EÚ	212
12.3	Vývoj legislatívneho prostredia	220
12.4	Odporúčania	220
13.	Záver.....	221
PRÍLOHY		223
Príloha A: Grafy		224
Príloha B: Mapy		246
Príloha C: Tabuľky		251

Zoznam grafov

- Graf č. 1: Hodnotenie uplatňovania princípov SBA na Slovensku v r. 2013
 Graf č. 2: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnych foriem v roku 2013
 Graf č. 3: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2013
 Graf č. 4: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2013
 Graf č. 5: Počet MSP – PO podľa jednotlivých odvetví v roku 2013
 Graf č. 6: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO – podnikateľov) podľa veľkostných kategórií
 Graf č. 7: Vývoj objemu tržieb MSP vo vybraných odvetviach a stavebnej produkcii
 Graf č. 8: Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty MSP – PO (nefinančných korporácií) v roku 2013
 Graf č. 9: Vývoj mediánu pridanej hodnoty MSP podľa jednotlivých odvetví v období 2008 – 2012

- Graf č. 10: Podiel MSP (vrátane FO – podnikateľov) zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2013
- Graf č. 11: Početnosť vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií v MSP v rokoch 2011 – 2013
- Graf č. 12: Podiel podnikov s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií
- Graf č. 13: Vývoj splatnosti krátkodobých záväzkov a pohľadávok z obchodného styku MSP
- Graf č. 14: Odvetvová štruktúra realizovaných investícií v roku 2013
- Graf č. 15: Poskytnuté zdroje pre mikropôžičky podľa odvetví v roku 2013
- Graf č. 16: Čerpanie zdrojov v rámci iniciatívy Jeremie k 31. 12. 2013
- Graf č. 17: Štruktúra foriem financovania MSP v r. 2013
- Graf č. 18: Čo považujete za najvýznamnejší problém, s ktorým sa stretávate pri vašom podnikaní?
- Graf č. 19: Podiel plne uspokojených žiadateľov o bankový úver v krajinách EÚ
- Graf č. 20: Štruktúra úverov segmentu MSP – Eximbanka
- Graf č. 21: Percentuálny podiel produktov bankovej divízie na financovaní malých a stredných klientov
- Graf č. 22: Porovnanie MSP vo vybraných krajinách EÚ vo využívaní online predaja a nákupu vo svojom podnikaní
- Graf č. 23: Podiel MSP na inovatívnej činnosti v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2010
- Graf č. 24: Ponúka Vaša firma ekologické produkty alebo služby?
- Graf č. 25: Prehľad aktivít POCE v roku 2013

Zoznam tabuliek

- Tab. č. 1.1: Prehľad princípov Small Business Act
- Tab. č. 3.1: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
- Tab. č. 3.2: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
- Tab. č. 3.3: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31. 12. 2013
- Tab. č. 3.4: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ
- Tab. č. 3.5: Vznik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti
- Tab. č. 3.6: Zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti
- Tab. č. 3.7: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2011
- Tab. č. 3.8: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) spolu v SR podľa referenčných rokov
- Tab. č. 3.9: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z registra organizácií ŠU SR k 31. 12.
- Tab. č. 3.10: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajinách SR v roku 2013
- Tab. č. 3.11: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)
- Tab. č. 3.12: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)
- Tab. č. 3.13: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem

Tab. č. 3.14: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. eur

Tab. č. 3.15: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhovách službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Tab. č. 3.16: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a krajinách EÚ

Tab. č. 3.17: Dotované poradenské a vzdelávacie služby pre záujemcov o podnikanie poskytnuté v roku 2013 a financované zo štátneho rozpočtu

Tab. č. 3.18: Dotované poradenské služby podnikateľom v rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) realizované v roku 2013 a financované zo štátneho rozpočtu

Tab. č. 3.19: Prehľad výziev zameraných na podporu MSP a zamestnávania mladých ľudí do 29 rokov

Tab. č. 3.20: Prehľad schválenej pomoci podľa krajov so záväzkom vytvorenia pracovných miest

Tab. č. 3.21: Aktuálny prehľad/odhad tvorby pracovných miest

Tab. č. 3.22: Realizácia vybraných nástrojov aktívnych opatrení trhu práce v roku 2013

Tab. č. 3.23: Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov

Tab. č. 3.24: Schéma štátnej pomoci na podporu zamestnanosti (X754/2009)

Tab. č. 3.25: Schéma štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (531/2009)

Tab. č. 3.26: Výška poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom v roku 2013

Tab. č. 3.27: Rozdelenie poskytnutej investičnej pomoci podľa § 53d zákona o službách zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov

Tab. č. 4.1: Vývoj početnosti vyhlásených konkurzov v rokoch 2011 až 2013

Tab. č. 4.2: Vývoj početnosti povolených reštrukturalizácií v rokoch 2011 až 2013

Tab. č. 6.1: Aktivity JKM za obdobie rokov 2012 a 2013

Tab. č. 7.1: Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci

Tab. č. 7.2: Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR pre MSP v roku 2013

Tab. č. 7.3: Prehľad čerpania v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR – Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu k 31. 12. 2013

Tab. č. 7.4: Prehľad vyplatených NFP v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR v roku 2013

Tab. č. 7.5: Podpora MSP v roku 2013 z PRV SR 2007 – 2013

Tab. č. 7.6: Podpora MSP v roku 2013 z OP RH 2007 – 2013

Tab. č. 7.7: Prehľad štátnej pomoci poskytnutej MPRV SR v roku 2013

Tab. č. 8.1: Vývoj financovania MSP v rokoch 2007 – 2013

Tab. č. 8.2: Počet a objem schválených investičných návrhov (podľa jednotlivých fondov)

Tab. č. 8.3: Prehľad fondov rizikového kapitálu v portfóliu SBA/Fondu fondov, s. r. o.

Tab. č. 8.4: Počet a výška realizovaných investičných návrhov (podľa jednotlivých fondov)

Tab. č. 8.5: Investičná angažovanosť akcionárov a disponibilné zdroje fondov k 31. 12. 2013

Tab. č. 8.6: Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov k 31. 12. 2013

Tab. č. 8.7: Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa centier

Tab. č. 8.8: Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu

Tab. č. 8.9: Priame úvery v období rokov 2011 – 2013 (údaje len za MSP)

Tab. č. 8.10: Bankové záruky v období rokov 2011 – 2013 (údaje len za MSP)

Tab. č. 8.11: Končené alokácie a prehľad ich rozdelenia podľa Investičnej stratégie v mil. eur

Tab. č. 8.12: Implementácia iniciatívy JEREMIE – schválené úvery k 31. 12. 2013 v rozdelení podľa NUTS II

Tab. 8.13: Finanční sprostředkovatelé pro FLPG v mil. eur

Tab. č. 8.14: Objem finančních prostředků čerpaných prostřednictvím MSP v roce 2013 podle zdroje, z kterého pocházejí

Tab. č. 9.1: Ukazovatele Štátního programu „Pomoc MSP na trhu EÚ“ od 1. 4. do 31. 12. 2013

Tab. č. 9.2: Vývoj podpory exportu MSP prostřednictvím bankovních činností EXIMBANKY SR

Tab. č. 9.3: Vývoj podílu segmentu MSP na podpoře exportu pojišťovacími činnostmi, na předpise pojištění a na počtu klientů za roky 2009 – 2013 v oblasti pojištění krátkodobých rizik

Tab. č. 10.1: Poskytnutá podpora ze Schémat pomoci na podporu průmyslných klastrů (schéma de minimis) v roce 2013

Tab. č. 10.2: Podpora Inovačního fondu n. f. v roce 2013

Tab. č. 10.3: Čerpání prostředků prioritní osi za OP KaHR k 31. 12. 2013 v eurech

Tab. č. 10.4: Přehled vyplacených NFP v rámci Prioritní osi 1 OP KaHR v roce 2013

Tab. č. 10.5: Přehled o poskytnutých stimulech příjemci stimulů v roce 2013, kteří ukončili řešení projektu VaV v roce 2013

Tab. č. 10.6: Přehled o poskytnutých stimulech příjemci stimulů v roce 2013, kteří začali řešení projektu VaV v roce 2013

Tab. č. 10.7: Přehled zmluvního vazání a čerpání prostředků MSP v rámci OP VaV (Eur)

Tab. č. 10.8: Celkový objem poskytnuté pomoci v relevantních výzvěch OP V k 31. 12. 2013 (Eur)

Tab. č. 10.9: Poskytnutá pomoc v rámci OPV k 31. 12. 2013 podle krajů (Eur)

Tab. č. 10.10: Finanční vyjádření podpory OP BK v roce 2013 pro MSP

Tab. č. 11.1: Naplnění vybraných indikátorů OP ŽP týkajících se podpory MSP (aktuální stav k 31. 12. 2013)

Tab. č. 11.2: Finanční vyjádření podpory v rámci OP ŽP za rok 2013 (Eur)

Tab. č. 11.3: Podíl státní pomoci poskytnuté MSP na celkové státní pomoci poskytnuté v roce 2013 (z hlediska čerpání finančních prostředků)

Tab. č. 11.4: Čerpání prostředků prioritní osi 2 k 31. 12. 2013 v eurech

Tab. č. 11.5: Čerpání zdrojů z prioritní osi 2 OP KaHR v roce 2013 podle výzev

Tab. č. 12.1: Přehled projektů financovaných z Fondu technické spolupráce SR a EBOR, které se realizovali v roce 2013

1. Úvod

Malé a stredné podniky na Slovensku sú významnou časťou hospodárstva. Sú stabilizujúcim prvkom hospodárskeho systému i sektorom s najväčším potenciálom rastu. Malé a stredné podniky pôsobiace v nefinančnej podnikovej ekonomike poskytujú pracovné príležitosti viac ako dvom tretinám aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty. Nezastupiteľnú úlohu majú malé a stredné podniky predovšetkým v oblasti tvorby pracovných miest, vyrovnávania disparít regionálneho rozvoja a zavádzania inovácií do hospodárskej praxe. Na druhej strane sú však malé a stredné podniky vo zvýšenej miere citlivé na kvalitu podnikateľského prostredia. Z tohto dôvodu je dôležitou úlohou vlády systematické zlepšovanie prostredia pre podnikanie, čo sa následne premieta do zlepšovania ich konkurenčnej schopnosti na domácom aj európskom trhu.

Na dosiahnutie podnikateľského prostredia priaznivého pre potreby MSP slúži Európska iniciatíva Zákon o malých podnikoch – Small Business Act. Small Business Act bol prijatý v roku 2008 ako pokračovanie Európskej charty pre malé podniky z roku 2000, pričom vytvára nový strategický rámec, ktorý zahŕňa existujúce politiky a podporné nástroje Európskej únie v oblasti malého a stredného podnikania. Jej cieľom je presadiť, aby sa malé a stredné podniky EÚ presadzovali na globálnom trhu, a tým prispievali k naplneniu cieľov Stratégie Európa 2020. Zámerom je, aby sa politiky na rozvoj ekonomiky a tvorbu pracovných miest zameriavali viac na menšie ako na veľké firmy. Pôvodne išlo najmä o reakciu na konkurenčný tlak ázijských ekonomík s nízkymi mzdami; vplyvom hospodárskej a finančnej krízy sa pomoc malým podnikom, ktoré utrpeli ťažké straty, zmenila na opatrenia zamerané na prežitie a udržateľný rast MSP. Iniciatíva Small Business Act je zameraná na zlepšenie celkového prístupu k podnikaniu, integrovanie zásady „najskôr myslieť v malom“ do procesu vytvárania politík, od regulácie až k verejným službám a podporu rastu MSP prostredníctvom pomoci pri prekonávaní problémom, ktoré im bránia v rozvoji.

Cieľom Správy o stave malého a stredného podnikania v SR je pomôcť optimalizácii prostredia na rozvoj malého a stredného podnikania v SR, vyhodnotenie podporných nástrojov, identifikácia problémov a navrhnutie odporúčaní na zlepšenie podmienok pre MSP.

V súvislosti s implementáciou iniciatívy Small Business Act vyvstala potreba mať k dispozícii monitorovací nástroj, ktorého prostredníctvom bude možné sledovať vývoj a hodnotiť situáciu v oblasti uplatňovania iniciatívy Small Business Act. Správa o stave malého a stredného podnikania v SR bola preto prispôbena potrebe monitorovania jednotlivých princípov Small Business Act. Dokument takto slúži ako zdroj informácií pre Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré má gestorskú pôsobnosť pre oblasť podnikateľského prostredia, Pracovnú skupinu pre problematiku Small Business Act, ostatné ústredné orgány štátnej správy, ako aj inštitúcie akademickej sféry, podnikateľov, študentov a širokú verejnosť. Dokument je zároveň podkladom pre činnosť Vyslanca pre MSP (SME Envoy), ktorú pre Slovensko zastáva generálny riaditeľ Slovak Business Agency (SBA).

Z týchto dôvodov je Správa o stave malého a stredného podnikania spracovaná tak, aby popri štatistických a faktografických údajoch o vývoji sektora MSP čitateľovi poskytla aj prehľadné informácie o uskutočnených opatreniach a programoch, legislatívnych zmenách a odporúčaníach. Všetky vymenované okruhy sú zmapované vo vzťahu k desiatim princípom SBA, ktoré tvoria samostatné kapitoly Správy o stave malého a stredného podnikania v roku 2013. Ku každému z princípov sa viaže súbor opatrení, ktorými sa dané zásady implementujú na úrovni Spoločenstva i jednotlivých členských štátov:

Tab. č. 1.1: Prehľad princípov Small Business Act

I	Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie
	EÚ a členské štáty by mali vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie. Musia sa lepšie starať o budúcich podnikateľov, predovšetkým rozvíjaním záujmu o podnikanie a podnikateľského talentu, zvlášť u mladých ľudí a žien, a zjednodušením podmienok na prevody podnikov.
II	Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu
	Členské štáty by mali zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu.
III	Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“
	EÚ a členské štáty by mali vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“, v návrhoch právnych predpisov zohľadňovať charakteristické črty MSP a zjednodušiť existujúce regulačné prostredie.
IV	Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP
	EÚ a členské štáty by mali zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP a čo najviac im uľahčili život predovšetkým výraznou podporou riešení, ktoré ponúkajú elektronická štátna správa a jednotné kontaktné miesta.
V	Prispôsobiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP
	EÚ a členské štáty by mali prispôsobiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP. Mali by využiť kódex najlepšej praxe, ktorý obstarávateľom poradí, ako uplatňovať rámec ES pre verejné obstarávanie tak, aby MSP uľahčil účasť na verejnom obstarávaní. V snahe zaujať stanovisko k prípadom zlyhania trhu, ktorým musia MSP počas svojej existencie čeliť, by mali lepšie využívať možnosti, ktoré ponúkajú pravidlá udeľovania štátnej pomoci v Spoločenstve v súvislosti s podporou začínajúcich MSP a poskytovaním stimulov existujúcim MSP.
VI	Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií
	EÚ a členské štáty by mali uľahčiť MSP prístup k financiám, najmä k rizikovému kapitálu, mikroúverom a mezanínovému financovaniu a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií.
VII	Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh
	EÚ a členské štáty by mali nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh, predovšetkým zdokonalením systému správy a informovanosti v súvislosti s politikou jednotného trhu, zlepšením zastúpenia záujmov MSP pri príprave noriem a uľahčením prístupu MSP k patentom a ochranným značkám.
VIII	Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií
	EÚ a členské štáty by mali podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií. Mali by nabádať MSP na investície do výskumu a ich účasť v programoch podpory vedy a výskumu, nadnárodnom výskume, zoskupovaní a aktívnej správe práv duševného vlastníctva malými a strednými podnikmi.
IX	Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti
	EÚ a členské štáty by mali umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti. Mali by poskytovať viac informácií, odborných poznatkov a finančných stimulov, aby bolo možné naplno využiť príležitosti na nové „zelené“ trhy a zvýšiť energetickú efektívnosť, sčasti prostredníctvom implementácie systémov environmentálneho manažérstva v MSP.
X	Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

EÚ a členské štáty by mali povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov mimo územia EÚ, predovšetkým prostredníctvom podpory zameranej na špecifický trh a obchodných školení.

Zdroj: Oznámenie Komisie č. KOM(2008) 394 „Najskôr myslieť v malom“, Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu

Súčasťou Správy o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2013 je aj rozsiahla prílohová časť, ktorá je rozdelená na grafy, mapy a tabuľky.

Hodnotenie stavu a trendov rozvoja malého a stredného podnikania je podkladom pre analýzu stavu podnikateľského prostredia v SR, ktorá sa každoročne predkladá vláde SR v podobe Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike v zmysle uznesenia vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Dokument bude taktiež použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, EK, OSN a pri spracovaní analýz a štúdií podnikateľského prostredia.

Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2013 je prístupná verejnosti prostredníctvom webstránky SBA.

Tvorcovia dokumentu ďakujú spolupracovníkom z organizácií štátnej správy, verejnej správy, podnikateľských zväzov a združení, ako aj z mimovládneho sektora za cenné podnety a príspevky, bez ktorých by nebolo možné pripraviť dokument v požadovanom rozsahu a kvalite.

2. Hodnotenie implementácie Small Business Act na Slovensku z pohľadu EÚ

Jednotlivé členské štáty majú pri implementácii princípov Small Business Act kľúčovú úlohu. Aj preto sa od roku 2008 realizuje **hodnotenie uplatňovania zásad uvedených v Small Business Act** (ďalej SBA) pre každú členskú krajinu EÚ. V roku 2013 bol progres Slovenska pri implementácii princípov SBA iba mierny, ale omnoho významnejší ako v predchádzajúcom roku.

Na základe profilu SBA za Slovensko postaveného na údajoch z roku 2013 patrilo medzi silné stránky uplatňovanie princípov 5 (štátna pomoc a verejné obstarávanie), 6 (prístup k financovaniu, včasné úhrady) a 9 (životné prostredie), avšak na druhej strane boli zistené nedostatky v uplatňovaní princípu 10 (internacionalizácia) a princípu 2 („druhá šanca“). V nasledujúcom texte uvedieme konkrétne činitele, ktoré ovplyvnili skutočnosť, že vyššie vymenované princípy 5, 6 a 9 sú zaradené medzi silné stránky.

Pozitívny vývoj v plnení princípu 5 ovplyvnila implementácia systému verejného elektronického tendra, ktorý umožňuje realizáciu štátnych zákaziek cez internet a prispieva tak k transparentnejšiemu priebehu verejného obstarávania. Zároveň novelizácia zákona o verejnom obstarávaní podporuje znižovanie administratívnej záťaže v procese obstarávania, zrýchlenie a zefektívnenie niektorých procesov v rámci verejného obstarávania.

Ďalej Ministerstvo spravodlivosti SR implementovalo smernicu EÚ o boji proti neskorým platbám v obchodných transakciách prostredníctvom novelizácie Obchodného zákonníka. Novelizovali sa ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce úroky z omeškania, zaviedla sa nová definícia maximálnej lehoty splatnosti a upravili sa práva veriteľov a povinnosti dlžníkov. Spolu so zvýšením ochoty bánk poskytovať úvery sa podieľala na celkovom mierne nadpriemernom (oproti priemeru EÚ) hodnotení princípu 6.

V oblasti životného prostredia (princíp 9) došlo k výraznému rastu počtu podnikov využívajúcich opatrenia v oblasti verejnej podpory pre svoje činnosti týkajúce sa efektívneho využívania zdrojov a podnikov ponúkajúcich ekologické produkty alebo služby. Zvýšenie využívania verejnej podpory spôsobili opatrenia na zabezpečenie plného využitia rozpočtu programu kohéznej politiky určeného na podporu ekologicky nezávadných produktov a procesov v malých a stredných podnikoch.

Dlhodobý podpriemerný výsledok dosahuje Slovensko pri plnení princípov 2 a 10. Aj napriek legislatívnym úpravám dotýkajúcim sa zákona o konkurze a reštrukturalizácii v oblasti novej definície predĺženia a stanovení nových povinností dlžníka, je čas potrebný na vyriešenie insolventnosti a náklady s tým spojené hlboko pod priemerom EÚ. Zároveň oproti roku 2012 nedošlo k žiadnej zmene stupňa podpory „druhej šance“. Pri plnení princípu 10 je Slovensko hlboko pod priemerom EÚ. Najvýznamnejšie sa na tom podieľala administratívna záťaž importu a exportu a náklady potrebné na realizáciu importu a exportu.

Dôležité je zhodnotiť aj plnenie niektorých vybraných princípov.

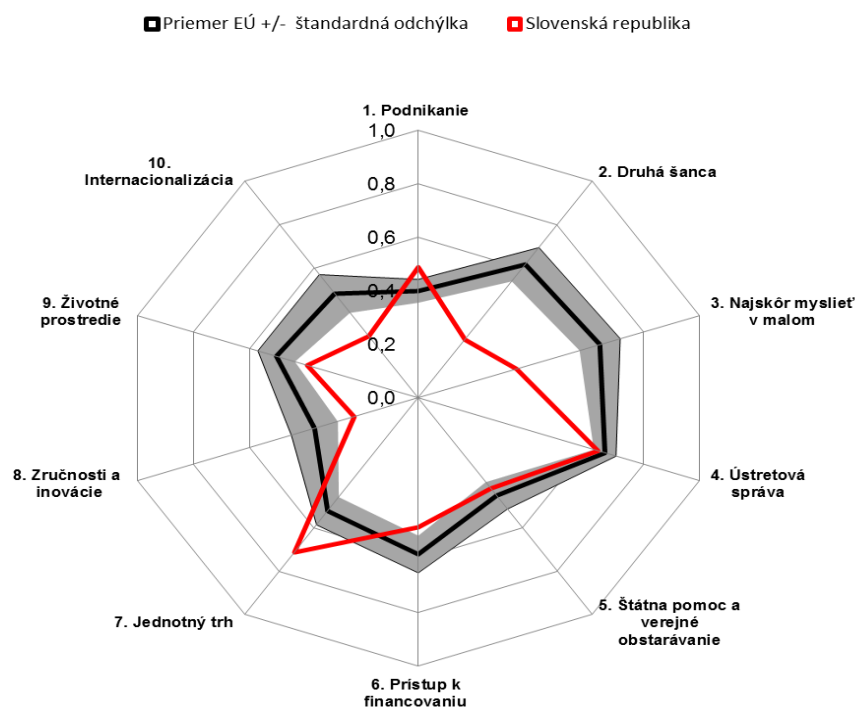
Zvýšenie dane z príjmu právnických osôb z 19 % na 23 % sa dotklo predovšetkým menších podnikov. Okrem toho zavedenie kontrolných výkazov pre DPH rozširuje

administratívnu agendu podnikov o nové povinnosti a je spojená s rastom administratívnych nákladov. Negatívny dopad na malé a stredné podniky možno predpokladať aj v dôsledku zavedenia „daňových licencií“, ktoré ustanovujú povinnosť platiť určitú formu paušálnej dane aj podnikom nachádzajúcim sa v strate (nedotýka sa však živnostníkov a novozaložených podnikov). Realizované legislatívne opatrenia môžu mať negatívny dopad na celkové zhoršenie podnikateľského prostredia a nepodporujú uplatňovanie princípu 3 „najsôr mysliť v malom“.

Princíp 3 „najsôr mysliť v malom“ nie je v súčasnosti v slovenských podmienkach dostatočne aplikovaný. Avšak túto skutočnosť má zlepšiť iniciatíva vlády SR, ktorá poverila MH SR zavedením monitorovania realizácie opatrení SBA na posudzovanie vplyvu na malé a stredné podnikanie. V tejto súvislosti MH SR v roku 2013 vytvorilo Pracovnú skupinu pre problematiku SBA, ktorú tvoria zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy SR a podnikateľských organizácií. Jej úlohou je monitorovať a hodnotiť pokrok pri implementácii SBA. Tiež sa bude podieľať na šírení informácií týkajúcich sa politik v oblasti MSP a na výmene najlepších osvedčených postupov v tejto oblasti. Cieľom pracovnej skupiny je vypracovať odporúčania na zlepšenie uplatňovania SBA, t. j. uplatňovania konkrétnych princípov v podmienkach SR, a tým podporovať MSP v ich podnikateľských aktivitách a vytvárať podmienky na kontinuálne zlepšovanie podnikateľského prostredia.

Ďalej princíp 4 ovplyvnila novelizácia Obchodného zákonníka v časti pre spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorá ukladá povinnosť splatenia peňažného vkladu na bankový účet, kde bude blokovaný až do zaregistrovania firmy v Obchodnom registri. Na druhej strane pozitívom je zavedenie opatrení zmierňujúcich administratívnu záťaž a podpora elektronických služieb (elektronická komunikácia s úradnými orgánmi) v postupne rastúcom kontexte e-governmentu.

Graf č. 1: Hodnotenie uplatňovania SBA na Slovensku v r. 2013

Zdroj: Európska komisia

3. Princíp 1: Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

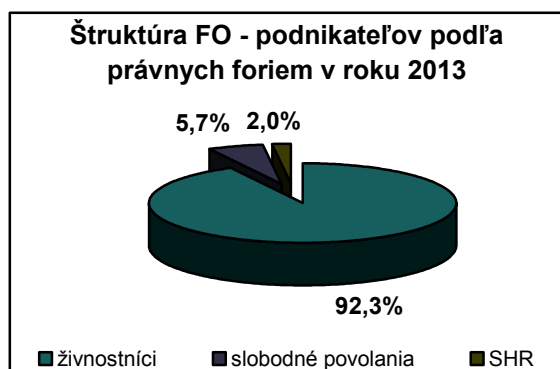
3.1 Stav a vývoj početnosti MSP

3.1.1 Fyzické osoby – podnikatelia

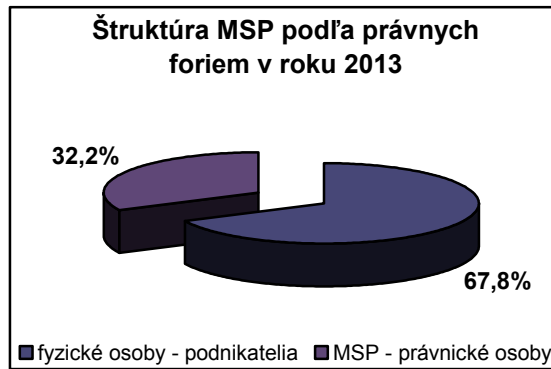
Viac ako dve tretiny (67,8 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku v roku 2013 (563 501) tvorili fyzické osoby – podnikatelia. Zastúpenie MSP – právnických osôb dosiahlo 32,2 %.

V rámci fyzických osôb – podnikateľov pretrváva dominantné zastúpenie živnostníkov (92,3 %). Osoby podnikajúce formou slobodných povolanií tvoria 5,7 % a samostatne hospodáriaci roľníci (SHR) 2,0 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov.

Graf č. 2

Graf č. 3

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

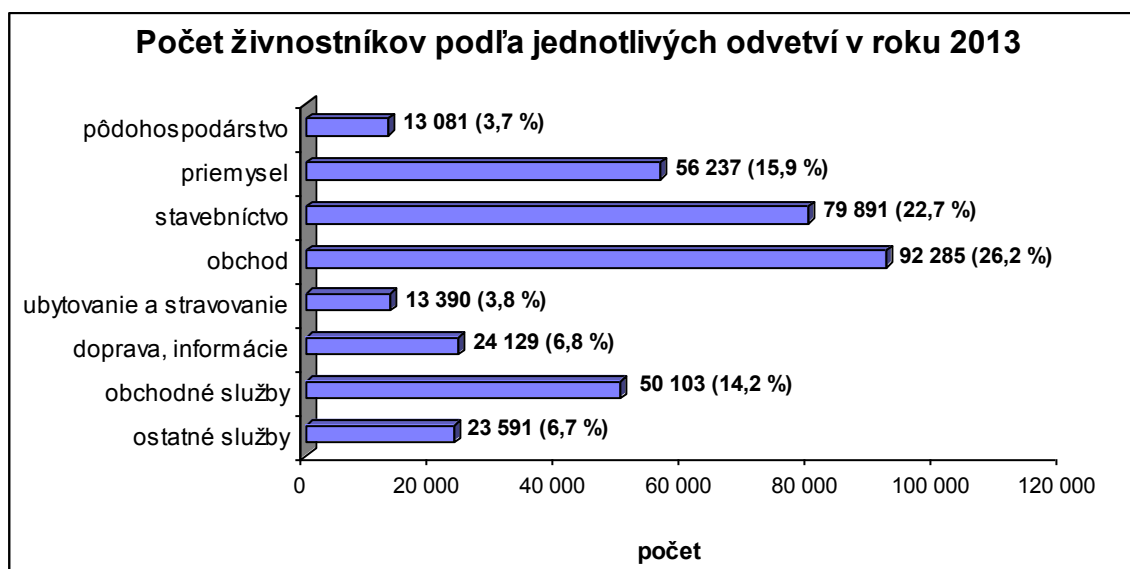
Podľa údajov a metodiky Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) bolo na konci decembra 2013 evidovaných celkovo 382 213 aktívnych fyzických osôb – podnikateľov, pričom ich počet sa medziročne znížil o 1,4 %. Medziročný pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov je zaznamenaný každoročne od roku 2009. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 352 709 živnostníkov (z toho 352 707 v kategórii MSP), 21 925 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 7 579 samostatne hospodáriacich roľníkov (príloha, graf č. 2 a č. 3).

Celkový počet fyzických osôb – podnikateľov sa medziročne znížil hlavne v dôsledku zníženia celkového počtu živnostníkov o 6 866 (o 1,9 %). Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach sa medziročne zvýšil o 1 543 (o 7,6 %) a počet samostatne hospodáriacich roľníkov o 84 (o 1,1 %). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (382 213) bolo podľa počtu zamestnancov 99,4 % v kategórii mikropodnikateľov (0 – 9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,6 % v kategórii malých podnikateľov (10 – 49).

Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Viac ako jedna štvrtina (26,2 %; 92 285) aktívnych živnostníkov (v kategórii MSP) vykonávala v roku 2013 svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodu. Viac ako jedna pätina živnostníkov (22,7 %; 79 891) pôsobila v oblasti stavebníctva, 15,9 % (56 237) živnostníkov vykonávalo činnosť v priemysle a 14,2 % (50 103) v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N). V sektore dopravy, informačných a komunikačných činností (sekcia SK NACE H, J) pôsobilo 6,8 % (24 129) živnostníkov, v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S) 6,7 % (23 591) živnostníkov, v ubytovaní a stravovaní 3,7 % (13 390) živnostníkov a podobne 3,7 % (13 081) v pôdohospodárstve.

Graf č. 4

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet živnostníkov v odvetví pôdohospodárstva o 4,1 % (o 520), v ostatných službách o 0,6 % (o 134) a v obchodných službách o 0,4 % (o 180). Počet živnostníkov relatívne najviac medziročne poklesol v obchode o 3,6 % (o 3 467), následne v ubytovaní a stravovaní o 3,4 % (o 467), v priemysle o 3,0 % (o 1 721), v doprave a informačných a komunikačných činnostiach o 2,7 % (o 667), v stavebníctve o 1,7 % (o 1 379).

Vývoj odvetvovej štruktúry živnostníkov prezentovaný v prílohe – graf č. 4 je od roku 2009 charakterizovaný rastúcim zastúpením živnostníkov v odvetví služieb v pôdohospodárstve. Pokles zastúpenia živnostníkov je v posledných rokoch, naopak, zreteľný v odvetví obchodu a priemyslu. Podiel živnostníkov pôsobiach v stavebníctve je pomerne stabilný, s miernym nárastom v roku 2013.

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach pôsobila v roku 2013 viac ako jedna tretina (35,2 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení, 21,4 % v oblasti právnych činností, 20,8 % v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, 6,0 % v architektonických a inžinierskych činnostiach, 4,9 % v pomocných činnostiach finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, 4,2 % vo veterinárnych činnostiach a 7,5 % v ostatných oblastiach. Vývoj profesijnej štruktúry slobodných povolání charakterizuje postupný nárast zastúpenia činností v

poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení sprevádzaný postupným poklesom činností hlavne v oblasti ambulantnej a zubnej lekárskej starostlivosti.

Regionálna štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR najviac živnostníkov v roku 2013 pôsobilo v Žilinskom kraji (15,3 %), v Bratislavskom kraji (15,2 %) a v Prešovskom kraji (14,6 %). V Nitrianskom kraji pôsobilo 12,4 % živnostníkov, v Trenčianskom kraji 11,1 % živnostníkov, v Banskobystrickom kraji 10,7 % živnostníkov, v Trnavskom kraji 10,6 % živnostníkov a v Košickom kraji 10,1 % živnostníkov. Najvyšší medziročný pokles počtu živnostníkov bol zaznamenaný v Trnavskom kraji (o 4,0 %) a Trenčianskom kraji (o 3,3 %).

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo 18,3 % registrovaných v Nitrianskom kraji a v Banskobystrickom kraji, 14,6 % v Prešovskom kraji, 14,0 % v Košickom kraji, 13,3 % v Žilinskom kraji, 11,4 % v Trnavskom kraji, 6,3 % v Bratislavskom kraji a 3,7 % v Trenčianskom kraji.

Viac ako jedna pätina (20,4 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bola registrovaná v Bratislavskom kraji, 14,4 % v Košickom kraji, 12,4 % v Prešovskom kraji, 12,3 % v Nitrianskom kraji, 12,2 % v Banskobystrickom kraji, 10,2 % v Žilinskom kraji, 9,3 % v Trenčianskom kraji a 8,8 % v Trnavskom kraji.

Rodové a vekové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov. Na konci roka 2013 bolo z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR 71,3 % mužov a 28,7 % žien. Podiel žien na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov sa zvýšil oproti roku 2012 o 0,5 p. b. Z pohľadu jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky v roku 2013 najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (54,9 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali v rámci živnostníkov (27,1 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,4 %). V medziročnom porovnaní sa zvýšilo zastúpenie žien v rámci živnostníkov (o 0,4 p. b.) a slobodných povolanií (o 0,5 p. b.). U samostatne hospodáriacich roľníkov, naopak, pokleslo o 0,2 p. b.

Tab. č. 3.1: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	72,90 %	75,6 %	45,1 %	71,3 %
žena	27,1 %	24,4 %	54,9 %	28,7 %

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci jednotlivých odvetví dosahujú ženy – živnostníčky najvyšší podiel v odvetví ostatných služieb (62,8 %), obchodných služieb (50,0 %), ubytovania a stravovania (40,1 %) a v obchode (39,3 %). Naopak, najmenšie zastúpenie majú ženy – živnostníčky v stavebníctve (1,9 %), v pôdohospodárstve (12,5 %), v doprave, informačných a

komunikačných činnostiach (13,4 %) a v priemysle (13,8 %). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých odvetví je znázornené v prílohe – graf č. 4.

Ženy podnikajúce v slobodných povolaniach mali najvyššie zastúpenie v oblasti pomocných činností finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia (78,1 %), pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení (65,2 %) a v ambulantnej, zubnej a lekárskej činnosti (61,8 %). V oblasti právnych činností bolo zastúpenie žien na úrovni 43,3 %, vo veterinárnych činnostiach 27,2 % a v oblasti architektonických a inžinierskych činností 19,9 %.

Viac ako priemerné zastúpenie mali ženy v rámci fyzických osôb – podnikateľov v Bratislavskom kraji (35,0 %), Košickom kraji (32,7 %) a Banskobystrickom kraji (31,0 %). V ostatných krajoch dosahovali ženy – živnostníčky podiel od 23,1 % (Prešovský kraj) do 28,6 % (Nitriansky kraj). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých krajov SR je uvedené v prílohe – graf č. 5.

Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity podnikajúcich mužov a žien v jednotlivých regiónoch je v prílohe – graf č. 6 znázornený ukazovateľ podielu počtu fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa pohlavia a regiónu.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií Štatistického úradu SR **mali v roku 2013 fyzické osoby – podnikatelia najväčšie zastúpenie vo vekovej kategórii 30- až 39-ročných** (27,2 %). Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 40- až 49-ročných (26,9 %) a následne vo vekovej kategórii 50- až 59-ročných (23,4 %). V kategórii mladších ako 30-ročných bolo aktívnych 13,2 % podnikateľov a vo vekovej kategórii 60- a viacročných 9,3 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov prezentujúca obraz o vekovom zložení podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem je uvedená v tabuľke č. 3.2. Grafické znázornenie vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov je uvedené v prílohe – graf č. 7.

Tab. č. 3.2: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	13,5 %	2,8 %	11,8 %	13,20 %
Vek 30 - 39	27,9 %	10,3 %	22,2 %	27,2 %
Vek 40 - 49	27,5 %	17,1 %	20,5 %	26,90 %
Vek 50 - 59	23,4 %	24,2 %	24,2 %	23,40 %
Vek 60 - 69	6,7 %	20,6 %	17,1 %	7,60 %
Vek 70 - 79	0,9 %	12,0 %	3,7 %	1,30 %
vek 80 a viac	0,2 %	12,9 %	0,5 %	0,50 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,00 %

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u súkromne hospodáriacich roľníkov (SHR) a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50- a viacročných tvoril 69,7 % v prípade SHR a 45,5 % u slobodných povolani). U živnostníkov dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov 31,2 %.

Naopak, zastúpenie menej ako 30-ročných bolo najvýznamnejšie u živnostníkov (13,5 %). V rámci SHR dosiahli podiel len 2,8 % a v slobodných povolaniach 11,8 %. Z dlhodobého hľadiska sa veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov vyznačuje klesajúcim zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (pokles oproti roku 2007, od ktorého SBA vyhodnocuje uvedené údaje, dosiahol 3,3 p. b.) a rastúcim zastúpením vekovej skupiny 50- a viacročných (nárast oproti roku 2007 o 6,3 p. b.).

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa pohlavia uvedená v prílohe – graf č. 8 – znázorňuje výraznejšiu koncentráciu mužov v mladších vekových kategóriách, 39- a menejročných a, naopak, výraznejšiu koncentráciu žien v kategóriách 50- a viacročných.

Porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahol v roku 2013 **podiel žien** na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb (podnikateľov vo veku do 74 rokov) v **Európskej únii 31,2 %**.

Slovensko sa dosiahnutým podielom žien na celkovom počte podnikateľov (27,8 %, čo predstavuje o 3,5 p. b. menej ako v celej EÚ) dlhodobo zaraďuje **medzi krajiny s najnižšou podnikateľskou aktivitou žien** (príloha, graf č. 9). Za Slovenskom sa umiestnili iba tri krajiny EÚ, a to Švédsko (27,6 %), Írsko (20,4 %) a Malta (16,6 %). V súvislosti s medziročným poklesom podielu žien na Slovensku (o 0,4 p. b.) sa pozícia Slovenska zhoršila o jednu priečku. Uvedený vývoj je v kontraste s nárastom podielu žien v kategórii fyzických osôb – podnikateľov, ktorý bol dokumentovaný v predchádzajúcich častiach kapitoly. Jedným z možných vysvetlení poklesu podielu žien v údajoch Eurostatu môže byť medziročne nižšie zastúpenie žien pôsobiacich ako spoločníčky firiem v porovnaní s rokom 2012.

Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov sa umiestnili krajiny ako Lotyšsko (41,3 %), Litva (39,5 %) a Luxembursko (38,7 %). V rámci krajín V4 bol najvyšší podiel žien na celkovom počte podnikateľov v roku 2013 zaznamenaný v Poľsku (33,0 %, čo je o 5,3 p. b. viac ako v SR). V Maďarsku podiel žien predstavoval 32,8 % (čo je o 5,0 p. b. viac ako v SR) a v Českej republike 30,6 % (čo je o 2,9 p. b. viac ako v SR).

Podľa údajov Eurostatu, ktorých zber a spracovanie sa uskutočnili v zmysle metodiky pre „*The European Union Labour Force Survey*“, bolo v roku 2013 na Slovensku z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 3,3 % (o 0,9 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 24 rokov, 39,9 % (o 12,2 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 25 do 39 rokov, 29,1 % (o 0,6 p. b. menej ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov, 23,0 % (o 3,2 p. b. menej ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov a 4,7 % (o 9,4 p. b. menej ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (príloha, graf č. 10).

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s vybranými krajinami EÚ **sa Slovensko vyznačuje najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii od 25 do 39 rokov** a piatym najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii od 15 do 24 rokov. Naopak, **vo vekovej kategórii nad 50 rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín**, čo svedčí o veľmi nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Podpore podnikania znevýhodnených skupín obyvateľstva na Slovensku, ako sú ženy, mladí či seniori,

bude preto potrebné v rámci implementácie jednotlivých princípov SBA venovať zvýšenú pozornosť.

3.1.2 Právnické osoby – podniky

Na konci decembra 2013 bolo v Registri organizácií ŠÚ SR evidovaných 241 960 aktívnych právnických osôb, z toho 181 914 podnikov.

Z celkového počtu podnikov tvorili rozhodujúcu časť mikropodniky (0 až 9 zamestnancov, vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov). V roku 2013 ich podiel predstavoval 91,2 % (165 896 v absolútnom vyjadrení). Malé podniky (10 až 49 zamestnancov) tvorili 7,0 % (12 734), stredné podniky (50 až 249 zamestnancov) 1,5 % (2 660) a veľké podniky (250 a viac zamestnancov) 0,3 %. **Malé a stredné podniky tvorili súhrnne 99,7 % podiel (181 290 v absolútnom vyjadrení) na celkovom počte podnikov – právnických osôb.**

V medziročnom porovnaní sa počet aktívnych malých a stredných podnikov zvýšil v každej veľkostnej kategórii podnikov. Počet mikropodnikov medziročne vzrástol o 10,3 % (o 15 463), počet malých podnikov narástol o 14,2 % (o 1 583), počet stredných podnikov o 3,4 % (o 87). **Súhrnne sa zvýšil počet malých a stredných podnikov – právnických osôb o 10,4 % (o 17 143).** Počet veľkých podnikov medziročne narástol o 1,6 % (o 10).

Napriek medziročnému rastu počtu malých podnikov (o 14,2 % na 12 734) dosiahol ich počet len 60 % z počtu dosiahnutého v predkrízovom roku 2008 (21 226).

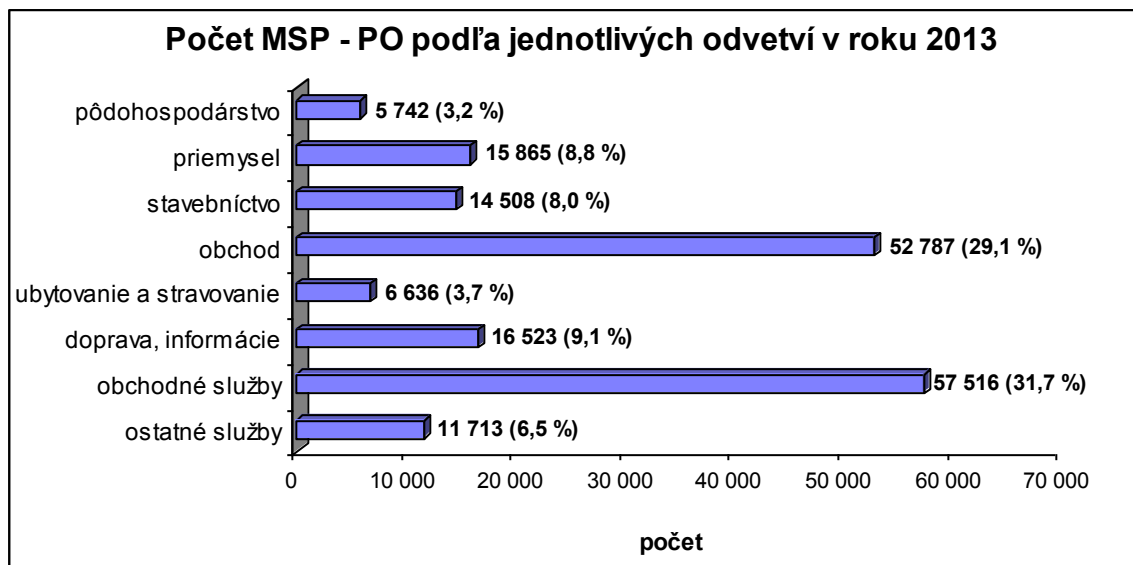
V roku 2013 sa zastúpenie mikropodnikov takmer nezmenilo (91,2 %, pokles o 0,1 p. b.). Podiel malých podnikov mierne vzrástol o 0,2 p. b. na 7,0 %, podiel stredných podnikov poklesol o 0,1 p. b. na 1,5 % a veľkých podnikov o 0,1 p. b. na 0,3 %.

Vývoj počtu malých a stredných podnikov je znázornený prílohe – graf č. 11. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 2004 – 2013 sú uvedené v prílohe – graf č. 12.

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Z odvetvového hľadiska majú najväčšie zastúpenie malé a stredné podniky v oblasti obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N – 31,7 %; 57 516) a obchodu (29,1 %; 52 787). V doprave a informačných a komunikačných činnostiach pôsobilo 9,1 % (16 523), v odvetví priemyslu 8,8 % MSP (15 865), v stavebníctve 8,0 % (14 508), v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S) 6,5 % (11 713), v oblasti ubytovania a stravovania 3,7 % (6 636) a v pôdohospodárstve 3,2 % MSP (5 742).

Graf č. 5

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2012 vzrástol počet malých a stredných podnikov v celom spektre odvetví. V relatívnom vyjadrení sa ich počet najviac zvýšil v oblasti dopravy, informačných a komunikačných činnostiach (o 18,4 %; o 2 566), v ubytovaní a stravovaní (o 14,2 %; o 826), v obchodných službách (o 12,2 %; o 6 249) a v ostatných službách (o 12,2 %; o 1 277). V stavebníctve vrátil počet malých a stredných podnikov o 7 % (o 1 162), v obchode o 7,8 % (o 3 798), v pôdohospodárstve o 7,1 % (o 383) a v priemysle o 5,8 % (o 872).

Medziročné zmeny početnosti MSP – PO podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v prílohe – graf č. 14. Z dlhodobého hľadiska je odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov charakterizovaná klesajúcim zastúpením malých a stredných podnikov, ktoré pôsobia v oblasti obchodu, priemyslu a pôdohospodárstva a, naopak, rastúcim zastúpením v službách. Zastúpenie stavebníctva je pomerne stabilné bez výraznejších zmien (príloha, graf č. 13).

Pre územné rozdelenie MSP – právnických osôb v určitých odvetviach hospodárstva je charakteristické pomerne nerovnomerné rozmiestnenie. V Bratislavskom kraji je registrovaných 52,5 % z celkového počtu MSP – právnických osôb v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N), 37,2 % z celkového počtu subjektov v doprave a informačných a komunikačných činnostiach, či 28,3 % z celkového počtu subjektov v odvetví ubytovania a stravovania.

Štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb podľa právnych foriem a druhov vlastníctva

Z hľadiska právnych foriem MSP – PO mali v roku 2013 najväčšie zastúpenie **spoločnosti s ručením obmedzeným (90,8 %) a akciové spoločnosti (3,0 %)**.

80,0 % malých a stredných podnikov – právnických osôb v roku 2013 bolo v **súkromnom tuzemskom vlastníctve**, 14,5 % v zahraničnom vlastníctve, 4,1 % v medzinárodnom súkromnom vlastníctve a 0,8 % v družstevnom vlastníctve.

Regionálna štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Viac ako jedna tretina (34,8 %) z celkového počtu malých a stredných podnikov (právnických osôb) pôsobila v roku 2013 v Bratislavskom kraji. V Nitrianskom kraji bolo aktívnych 10,9 % MSP – PO, v Košickom kraji 10,0 %, v Žilinskom kraji 9,6 %, v Trnavskom kraji 9,1 %, v Prešovskom kraji 9,0 %, v Banskobystrickom kraji 8,6 % a v Trenčianskom kraji 7,9 % MSP – PO.

Stav a vývoj celkovej početnosti malých a stredných podnikov, vrátane fyzických osôb – podnikateľov

Základným kvantitatívnym ukazovateľom, ktorý odzrkadľuje aj celkovú kvalitu podmienok pre podnikanie, je počet malých a stredných podnikov. Od roku 2009 sa celková početnosť malých a stredných podnikov vyznačuje odlišnými vývojovými tendenciami, ktoré sú zaznamenané v rámci jednotlivých právnych foriem. Zatiaľ čo počet malých a stredných podnikov – právnických osôb rástol od roku 2009 priemerným medziročným tempom 8,8 %, počet fyzických osôb – podnikateľov v priebehu predchádzajúcich piatich rokov vykazuje priemerný medziročný pokles 1,8 %. Pokles fyzických osôb – podnikateľov súvisí hlavne so znížením počtu živnostníkov. V roku 2013 sa počet živnostníkov medziročne znížil o 6 867 (o 1,9 %). Dynamika rastu MSP – právnických osôb v nasledujúcich rokoch bude pravdepodobne dosahovať nižšie úrovne, nakoľko v súvislosti so zavedením daňových licencií možno predpokladať, že bude dochádzať k rušeniu dlhodobých a nízkopríjmových firiem.

V roku 2013 bol podľa údajov Štatistického úradu SR zaznamenaný medziročný nárast počtu malých a stredných podnikov o 2,2 %, hlavne v dôsledku medziročného nárastu malých a stredných podnikov – právnických osôb o 10,4 %. Počet fyzických osôb – podnikateľov sa medziročne znížil o 1,4 %. Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov sa v roku 2013 zvýšil počet mikropodnikov o 1,9 %, počet malých podnikov o 13,5 % a stredných podnikov o 3,4 %.

Na konci roka 2013 bolo z celkového počtu podnikateľských subjektov 96,8 % mikropodnikov, 2,6 % malých podnikov a 0,5 % stredných podnikov. Podiel veľkých podnikov predstavoval 0,1 %.

Tab. č. 3.3: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31. 12. 2013

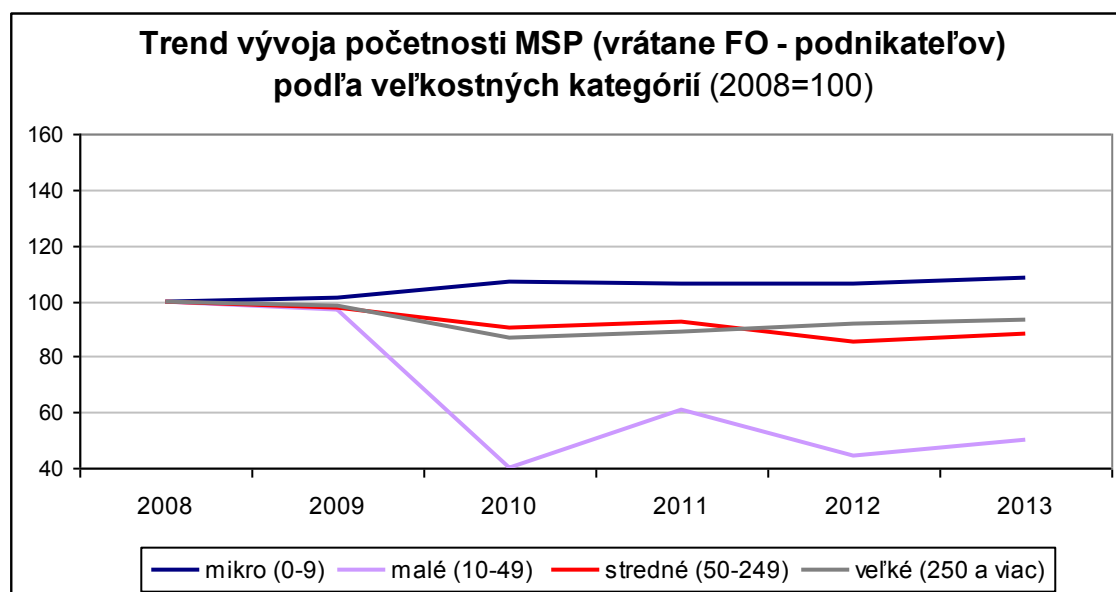
Veľkostné kategórie / právne formy	podniky	živnostníci	slobodné povolania	SHR	spolu		index 2013/2012
					abs.	v %	
Mikropodniky (0 - 9)	165 896	350 553	21 853	7 557	545 859	96,8	101,9
Malé podniky (10 - 49)	12 734	2 072	70	22	14 898	2,6	113,5
Stredné podniky (50 - 249)	2 660	82	2	0	2 744	0,5	103,4
Veľké podniky (250 a viac)	624	2	0	0	626	0,1	101,8
Spolu MSP (0 - 249)	181 290	352 707	21 925	7 579	563 501	99,9	102,2
Spolu podnikateľské subjekty	181 914	352 709	21 925	7 579	564 127	100,0	102,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Na rast početnosti malých podnikov (10 - 49) v roku 2013 (o 13,5 %, resp. o 1 777) najvýznamnejšie vplývala zmena veľkostnej kategórie subjektov z kategórie mikropodnikov do kategórie malých podnikov (4 565 subjektom sa zmenila uvedeným spôsobom veľkostná kategória). **Napriek medziročnému nárastu počtu malých podnikov (o 13,5 %) dosahuje**

ich počet len 50,2 % z počtu dosiahnutého v predkrízovom roku 2008 (29 700). Trend vývoja početnosti MSP (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) je znázornený v grafe č. 6.

Graf č. 6

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA v

Porovnanie veľkostnej štruktúry a početnosti podnikateľských subjektov v SR s krajinami EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR je do značnej miery podobná veľkostnej štruktúre podnikov v ostatných členských krajinách EÚ. Ako charakteristickú črtu Slovenska však možno označiť vyššie zastúpenie mikropodnikov.

V nižšie uvedenej tabuľke je prezentované porovnanie veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v Slovenskej republike a v krajinách EÚ-28. Prezentované údaje vykazujú určité metodologické odlišnosti, ktoré treba pri vzájomnej komparácii zohľadniť. Údaje za EÚ-28 sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky. Z uvedených údajov vyplýva, že z celkového počtu 22 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike v EÚ-28 tvorili MSP 99,8 %. Zastúpenie mikropodnikov dosiahlo 92,5 %, malých podnikov 6,2 % a stredných podnikov 1,0 %.

Počet podnikateľských subjektov v SR reprezentuje celé hospodárstvo SR a zdrojom týchto údajov je register organizácií ŠÚ SR. Podľa uvedených údajov tvoria MSP v SR z celkového počtu podnikateľských subjektov **99,9 % podiel, pričom zastúpenie mikropodnikov predstavuje 96,8 %, čo je o 4,3 p. b. viac ako v krajinách EÚ.**

Tab. č. 3.4: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ

		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký	MSP	
		(0 - 9)	(10 - 49)	(50 - 249)	(250+)		
EÚ - 28 (2011)	počet podnik. subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike (v tis.)	20 449	1 381	225	44	22 055	22 099
	podiel na počte podnik. subjektov	92,5 %	6,2 %	1,0 %	0,2 %	99,8 %	100,00 %
Slovensko (2013)	počet podnikateľských subjektov	545 859	14 898	2 744	626	563 501	564 127
	podiel na počte podnik. subjektov	96,8 %	2,6 %	0,5 %	0,1 %	99,9 %	100,0 %

Zdroj: údaje za SR: Štatistický úrad SR, spracované SBA

údaje za EÚ 27: Eurostat, Structural business statistics, odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N adivíziu 95, v čase spracovania materiálu dostupné za rok 2011

Ako vyplýva z grafu č. 15, ktorý je uvedený v prílohe, Slovensko dosiahlo v roku 2011 najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov v rámci odvetví nefinančnej podnikovej ekonomiky a vybraných krajín EÚ. Uvedené porovnanie zároveň poukazuje na skutočnosť, že dominantné postavenie mikropodnikov je charakteristickým znakom veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora všetkých krajín V4. Krajiny V4 obsadili v uvedenom porovnaní štyri z prvých piatich miest.

Porovnanie početnosti podnikateľských subjektov v krajinách V4

Podľa údajov organizačnej štatistiky za jednotlivé krajiny V4, ktoré sú publikované národnými štatistickými úradmi, bolo na konci roka 2012 v Českej republike aktívnych 1 124-tisíc podnikateľských subjektov, v Poľsku 3 269-tisíc a v Maďarsku 629-tisíc. Na Slovensku dosiahol v roku 2012 počet aktívnych podnikateľských subjektov 552-tisíc.

Na 1 000 ekonomicky aktívnych osôb bol najvyšší počet podnikateľských subjektov zaznamenaný v Českej republike (213,8). Na Slovensku dosiahol počet podnikateľských subjektov na 1 000 ekonomicky aktívnych osôb 204,0, v Poľsku 188,5 a v Maďarsku 144,4.

3.1.3 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov

3.1.3.1 Vznik a zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov podľa metodiky pre Demografiu podnikov

ŠÚ SR publikuje údaje o počte vzniknutých a zaniknutých ekonomických subjektov podľa spoločnej metodiky OECD a Eurostatu pre Demografiu podnikov, podľa ktorej sú **novovzniknuté subjekty** definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré mali v danom roku tržby alebo zamestnancov a vo dvoch predchádzajúcich rokoch nemali ani tržby, ani zamestnancov. **Zaniknuté subjekty** sú definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale vo dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby ani zamestnancov. Právnické osoby okrem podnikov zahrnujú údaje aj za neziskové inštitúcie. Neziskové inštitúcie tvoria 3,6 % podiel na celkovom počte aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov definovaných podľa uvedenej metodiky.

Najaktuálnejšie údaje o vzniknutých subjektoch podľa metodiky pre Demografiu podnikov sú publikované za rok 2011. **Podľa uvedenej metodiky eviduje ŠÚ SR v roku 2011 celkovo 66 420 vzniknutých subjektov** (právnických osôb a fyzických osôb –

podnikateľov, ktoré mali v danom roku tržby alebo zamestnancov a vo dvoch predchádzajúcich rokoch nemali ani tržby, ani zamestnancov).

V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet novovzniknutých subjektov podľa uvedenej metodiky o 13 343. Z celkového počtu novovzniknutých subjektov bolo vo veľkostnej kategórii s 0 až 4 zamestnancami 98,6 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2011 vzniklo v obchodných službách (17 405), v obchode (15 365) a v stavebníctve (12 538).

Tab. č. 3.5: Vznik právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011
0 – 4	54 963	62 663	52 231	65 522
5 – 9	1 465	656	435	592
10 a viac	1 146	424	411	306
Počet spolu	57 574	63 743	53 077	66 420
Ekonomická činnosť (SK NACE)				
B-E Priemysel	10 409	8 433	6 022	7 807
F Stavebníctvo	11 949	12 073	9 736	12 538
G Obchod	14 429	18 040	14 553	15 365
H, J Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia	3 790	4 615	4 139	5 326
I Ubytovacie a stravovacie služby	1 853	2 389	2 079	2 262
K-N Obchodné služby	11 217	13 740	12 825	17 405
P-S Ostatné služby	3 927	4 453	3 723	5 717
Vybrané odvetvia spolu	57 574	63 743	53 077	66 420

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Podľa publikovaných údajov Eurostatu dosiahol **podiel novovzniknutých subjektov** na celkovom počte aktívnych subjektov v SR v roku 2011 podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **14,3 %**. V porovnaní s rokom 2010 sa podiel novovzniknutých subjektov zvýšil o 1,4 p. b. V rámci jednotlivých skupín odvetví dosahoval tento ukazovateľ hodnoty od 11,7 % v priemysle, 14,8 % v stavebníctve, po 14,9 % v službách (sekcie SK NACE G až N).

Najaktuálnejšie údaje o zaniknutých subjektoch sú publikované za rok 2010, pričom predstavujú predbežné údaje, ktoré budú následne zo strany ŠÚ SR spresňované (spravidla smerom nadol). **V priebehu roka 2010 zaniklo podľa predbežných údajov a uvedenej metodiky celkovo 36 700 subjektov** (právnických a fyzických osôb – podnikateľov), čo je o 4 453 subjektov menej ako v roku 2009 (definitívne údaje). Z celkového počtu zaniknutých subjektov bolo v kategórii s 0 až 4 zamestnancami 98,2 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2010 zaniklo v obchode (11 397), v obchodných službách (8 113) a v stavebníctve (6 078).

Podľa predbežných údajov Eurostatu dosiahol v roku 2010 **podiel zaniknutých subjektov** na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až N) v SR **8,9 %**. **Podľa definitívnych údajov** za rok 2009 dosiahol uvedený podiel hodnotu **10,3 %**. V rámci jednotlivých skupín odvetví dosahoval tento ukazovateľ v roku 2009 najvyššie hodnoty v stavebníctve (12,8 %).

V priemysle dosiahol podiel zaniknutých subjektov 11,2 % a v službách (sekcie SK NACE G až N) 9,7 %.

Tab. č. 3.6: Zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2007	Veľkostná kategória	2008	2009	2010
0 - 4	48 150	0 - 4	41 325	39 992	36 027
5 - 9	3 369	5 - 9	768	621	327
10 a viac	2 333	10 a viac	832	540	346
Podniky spolu	53 852	Podniky spolu	42 925	41 153	36 700
Ekonomická činnosť (OKEČ)		Ekonomická činnosť (SK NACE)			
C-E Priemysel	8 523	B-E Priemysel	7 896	6 935	4 550
F Stavebníctvo	6 980	F Stavebníctvo	8 500	9 195	6 078
G Obchod	19 385	G Obchod	12 006	11 855	11 397
H Hotely, reštaurácie	2 709	H, J Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia	2 502	2 605	2 632
I Doprava, pošty, telekom.	2 051	I Ubytovacie a stravovacie služby	1 492	1 638	1 466
J-K Obchodné služby	8 122	K-N Obchodné služby	6 962	6 123	8 113
M-O Ostatné služby	6 082	P-S Ostatné služby	3 567	2 802	2 464
Vybrané odvetvia spolu	53 852	Vybrané odvetvia spolu	42 925	41 153	36 700

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Podľa údajov Eurostatu bolo na Slovensku z celkového počtu novovzniknutých subjektov (vo vybraných odvetviach) 84,1 % aktívnych po prvom roku od svojho vzniku (podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2010 (t-1) a boli aktívne do roku 2011 (t), k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2010 (t-1). Po piatom roku od svojho vzniku je na Slovensku aktívnych 41,2 % subjektov (podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2006 a boli aktívne do roku 2011, k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2006).

Tab. č. 3.7: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2011

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok
Priemysel (sekcia SK NACE B až E)	86,9	67,4	54,0	42,5	41,6
Stavebníctvo (sekcia SK NACE F)	86,1	63,7	50,6	41,5	40,1
Služby (sekcia SK NACE G až N)	82,8	68,0	57,6	38,3	40,2
Vybrané odvetvia spolu (sekcia SK NACE B až S)	84,1	67,2	55,1	38,7	41,2

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov Eurostatu - Business demography statistics

V porovnaní s údajmi, ktoré boli uvádzané v minuloročnej Správe o stave MSP došlo k zvýšeniu miery prežitia subjektov po prvom (o 7,3 p. b.), druhom (o 6,0 p. b.), ako aj treťom roku od vzniku (o 13,6 p. b.). Naopak, miera prežitia po štvrtom a piatom roku sa mierne znížila. V tabuľke č. 3.8 sú prezentované podiely aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) podľa referenčných rokov.

Tab. č. 3.8: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) spolu v SR podľa referenčných rokov

Miera prežitia/referenčný rok	2010	2009	2008	2007	2006
Počet novovzniknutých subjektov	53 077	63 743	57 574	49 858	48 025
Miera prežitia po 1. roku	84,1 %	76,8 %	74,4 %	62,7 %	74,3 %
Miera prežitia po 2. roku		67,2 %	61,1 %	49,9 %	61,5 %
Miera prežitia po 3. roku			55,1 %	41,7 %	51,1 %
Miera prežitia po 4. roku				38,6 %	44,3 %
Miera prežitia po 5. roku					41,2 %

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov ŠÚ SR, Eurostatu - Business demography statistics. Údaje znázornené na diagonále tabuľky č. 3.8. zodpovedajú údajom v tabuľke č. 3.7. v riadku vybrané odvetvia spolu.

Porovnanie podielu vzniknutých a zaniknutých subjektov v SR s vybranými krajinami EÚ

Podľa prezentovaných údajov v grafoch č. 17 až č. 19, ktoré sú uvedené v prílohe, sa Slovensko stále zaraďuje medzi krajiny s najvyšším podielom vzniknutých subjektov (3. miesto; 14,3 %). Pred Slovenskom sa v uvedenom porovnaní umiestnili iba Litva (24,5 %) a Lotyšsko (19,4 %). Najnižší podiel vzniknutých subjektov bol v roku 2011 dosiahnutý v Malte (3,5 %), v Belgicku (5,1 %) a v Rakúsku (5,9 %).

Podiel zaniknutých subjektov, ako aj miera prežitia novovzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku sa oproti minuloročnému hodnoteniu na Slovensku mierne zlepšila. Napriek uvedenému zlepšeniu sa Slovensko vyznačuje nadpriemerným podielom zaniknutých subjektov (7. miesto; 10,3 %). Najvyšší podiel zaniknutých subjektov bol v roku 2009 zaznamenaný v Litve (21,8 %), v Rumunsku (18,0 %), v Portugalsku (15,9 %), v Estónsku (15,9 %) a v Lotyšsku (15,7 %). Najnižší podiel zaznamenalo Belgicko (3,6 %) a Cyprus (3,8 %).

Dosiahnutá miera prežitia novovzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku na Slovensku (67,2 %) je stále pod priemerom vybraných krajín EÚ. Najvyššia miera prežitia bola dosiahnutá vo Švédsku (86,3 %) a v Belgicku (80,3 %). Najnižšia, naopak, v Litve (45,9 %), v Portugalsku (48,6 %) a v Rumunsku (56,3 %).

3.1.3.2 Vznik MSP na základe údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov (563 501) evidovaných ku koncu decembra 2013 v registri organizácií ŠÚ SR **vzniklo v priebehu roka 2013 (na základe dátumu vzniku) 41 274 MSP.**

Podľa jednotlivých právnych foriem vzniknutých MSP bolo 4 430 podnikov, 34 947 živnostníkov, 1 627 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 270 SHR. Oproti roku 2012 je celkový počet vzniknutých malých a stredných podnikov vyšší o 747 subjektov.

Z celkového počtu vzniknutých MSP – PO (4 430) začalo 1 456 podnikat' v odvetví obchodných služieb, 1 075 v obchode, 515 v doprave a komunikačných činnostiach, 408 v stavebníctve, 343 v ostatných službách, 300 v priemysle, 172 v ubytovaní a stravovaní a 161 v pôdohospodárstve.

Z hľadiska oblasti pôsobenia živnostníkov začalo 9 775 živnostníkov podnikat' v odvetví stavebníctva, 6 568 v oblasti obchodu, 5 351 v priemysle, 5 288 v obchodných službách, 2 815 v doprave a informačných a komunikačných činnostiach, 2 308 v ostatných službách, 1 954 v pôdohospodárstve a 888 v oblasti ubytovania a stravovania.

Porovnanie odvetvovej štruktúry MSP – PO a živnostníkov, ktoré vznikli v roku 2013 so štruktúrou všetkých aktívnych subjektov je uvedené v prílohe, v tabuľke č. 3. Medzi najviac preferované odvetvia pre začiatok podnikania MSP – PO v roku 2013 patria obchodné služby (32,9 %, čo je o 1,2 p. b. viac ako v rámci MSP – PO spolu), obchod (24,3 %, čo je o 4,8 p. b. menej ako u MSP – PO spolu) a stavebníctvo (9,2 %, čo je o 1,2 p. b. viac ako v rámci MSP – PO spolu). Medzi najviac preferované odvetvia pre začiatok podnikania živnostníkov v roku 2013 patrí stavebníctvo (28,0 %, čo je o 5,3 p. b. viac ako u živnostníkov spolu), obchod (18,8 %, čo je o 7,4 p. b. menej ako u živnostníkov spolu), priemysel (15,3 %) a obchodné služby (15,1 %). V prílohe, v grafe č. 20 je znázornená štruktúra celkového počtu malých a stredných podnikov podľa dátumu vzniku (roku) uvedených subjektov.

Tab. č. 3.9: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z registra organizácií ŠÚ SR k 31. 12. (Spracované na základe dátumu vzniku subjektu. Údaje nezohľadňujú zmenu aktivity subjektu, ktorá taktiež významným spôsobom ovplyvňuje medziročnú zmenu početnosti aktívnych subjektov, hlavne MSP – PO. Väčšina vzniknutých MSP – PO je považovaná za aktívne až po 31. 12. príslušných rokov, čo znamená, že nie sú započítané v nasledujúcej tabuľke).

Právna forma MSP	2008	2009	2010	2011	2012	2013
MSP – PO (právnické osoby)	9 592	5 942	6 656	5 663	6 030	4 430
Živnostníci	41 355	32 508	34 937	37 383	32 929	34 947
Samostatne hospodáriaci roľníci	243	215	185	213	209	270
Slobodné povolania	1 082	1 074	921	1 134	1 359	1 627
Spolu MSP	52 272	39 739	42 699	44 393	40 527	41 274

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované SBA

Hodnotenie vznikov nových subjektov možno sledovať aj z pohľadu celkového počtu aktívnych a neaktívnych podnikateľských subjektov. Podľa uvedeného prístupu vzniklo v priebehu roka 2013 (podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR) celkovo 60 817 MSP, pričom MSP – právnických osôb bolo 19 870, živnostníkov 38 936, slobodných povolaní 1 694 a 317 SHR.

3.2 Regionálne aspekty podnikania MSP

Každý piaty (21,6 %) aktívny malý a stredný podnik (vrátane FO – podnikateľov) pôsobí na území Bratislavského kraja. Z hľadiska právnych foriem sa dominancia Bratislavského kraja prejavuje predovšetkým v rámci MSP – právnických osôb.

Z celkového počtu **MSP – právnických osôb bola viac ako jedna tretina (34,8 %) evidovaná v Bratislavskom kraji (63 059).** V ostatných krajoch sa počet MSP – PO pohyboval od 14 412 (Trenčiansky kraj) do 19 783 (Nitriansky kraj). Medziročne sa zvýšil počet MSP – PO vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Nitrianskom kraji (o 16,5 %) a v Žilinskom kraji (15,0 %).

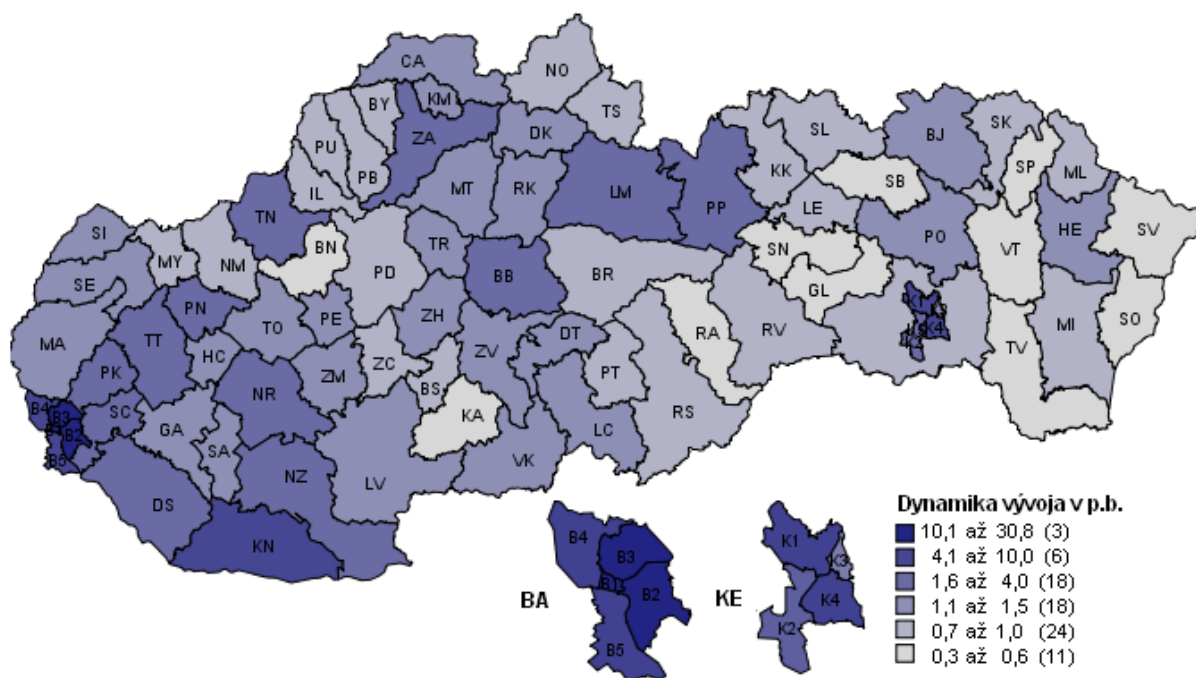
Vývoj početnosti MSP – PO v rámci krajov SR, ktorý je znázornený v prílohe, v mape č. 7, poukazuje na rastúcu početnosť MSP – PO v období od roku 2005 vo všetkých krajoch SR.

Miera podnikateľskej aktivity MSP – PO v roku 2013 spracovaná na úrovni okresov je znázornená v prílohe, v mape č. 1. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP – PO bola v roku 2013 zaznamenaná v okresoch v rámci mesta Bratislava a Košice. Konkrétne v okrese Bratislava I (75,3 %), Bratislava II (29,9 %), Bratislava III (29,1 %), Košice I (15,3 %) a Košice IV (13,5 %). Naopak, najnižšia bola dosiahnutá v okresoch Poltár (1,9 %), Revúca (1,8 %) a Gelnica (1,7 %).

Najvyššia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO v období rokov 2008 – 2013 bola dosiahnutá v okresoch Bratislava I (30,8 p. b.), Bratislava II (11,5 p. b.) a Bratislava III (10,6 p. b.). Pomerne vysoká je dosiahnutá dynamika v okrese Komárno (4,6 p. b.). V okresoch Spišská Nová Ves (0,3 p. b.), Gelnica (0,4 p. b.) a Vranov nad Topľou (0,5 p. b.) bol prírastok MSP – PO vo vzťahu k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu najnižší (mapa č. 1).

Mapa č. 1:

Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v období 2008-2013

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR.

Najviac **fyzických osôb - podnikateľov** pôsobilo v roku 2013 v Bratislavskom kraji (58 676) a v Žilinskom kraji (57 061), najmenej v Košickom kraji (39 844). Medziročný pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov bol v roku 2013 zaznamenaný vo všetkých krajoch SR. Najmenej sa ich počet znížil v Košickom kraji (pokles len o 10 subjektov). Relatívne najviac sa počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne znížil v Trnavskom kraji (o 3,3 %).

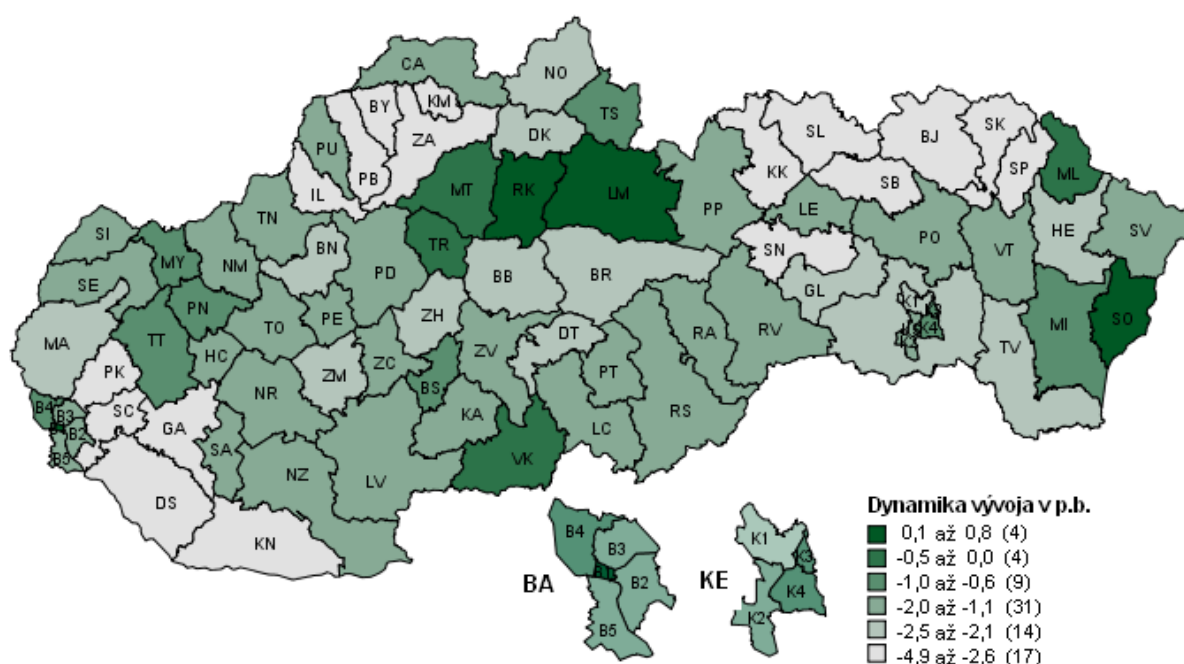
Vývoj početnosti živnostníkov v rámci krajov SR je znázornený v prílohe, v mape č. 8. Početnosť živnostníkov po prvýkrát medziročne poklesla v krízovom roku 2009, pričom pokles bol dosiahnutý vo všetkých krajoch SR. V nasledujúcich rokoch sa medziročne zvýšil počet živnostníkov iba v Banskobystrickom kraji (rok 2010) a v Žilinskom kraji (rok 2011). V rokoch 2012 a 2013 počet živnostníkov klesal vo všetkých krajoch SR.

Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov v roku 2013 spracovaná na úrovni okresov je znázornená v prílohe, v mape č. 2. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľov bola v roku 2013 zaznamenaná v okrese Bratislava I (26,8 %), Námestovo (26,2 %), Stará Ľubovňa (22,3 %) a v okrese Tvrdošín (20,6 %).

Nárast miery podnikateľskej aktivity vo vzťahu k ekonomickému obyvateľstvu v období rokov 2008 – 2013 bol dosiahnutý iba v okresoch Bratislava I (0,8 p. b.), Ružomberok (0,3 p. b.), Liptovský Mikuláš (0,2 p. b.) a Sobrance (0,1 p. b.). V ostatných okresoch podnikateľská aktivita FO – podnikateľov poklesla, pričom najvýraznejšie v okresoch Kežmarok (o 4,9 p. b.), Stará Ľubovňa (o 4,7 p. b.), Bytča a Senec (zhodne o 4,2 p. b.) (mapa č. 2).

Mapa č. 2:

Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v období 2008-2013

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR.

Tab. č. 3.10: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2013

Kraj SR	Fyzické osoby - podnikatelia			Podniky			MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Malé (0 - 49)	Stredné (50 - 249)	veľké (250 a viac)		
Bratislavský kraj	53 724	4 471	481	62 304	755	203	121 735	121 938
Trnavský kraj	37 338	1 932	866	16 300	255	59	56 690	56 750
Trenčiansky kraj	39 035	2 040	278	14 135	277	82	55 765	55 847
Nitriansky kraj	43 873	2 687	1 388	19 457	326	53	67 731	67 784
Žilinský kraj	53 810	2 240	1 011	17 117	324	67	74 502	74 569
Banskobystrický kraj	37 669	2 685	1 388	15 411	232	49	57 385	57 434
Prešovský kraj	51 625	2 723	1 105	15 980	262	57	71 694	71 752
Košický kraj	35 635	3 147	1 062	17 926	229	54	57 999	58 053
Spolu SR	352 709	21 925	7 579	178 630	2 660	624	563 501	564 127

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Bratislavský kraj

Podľa údajov organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo k 31. 12. 2013 v **Bratislavskom kraji evidovaných 63 059 aktívnych právnických osôb – MSP, čo bolo medziročne viac o 4 850 (8,3 %) subjektov**. Z pohľadu veľkostnej štruktúry tvorili najpočetnejšiu skupinu mikropodniky (0 – 9) 93,1 %, malé podniky (10 – 49) tvorili 5,4 %, stredné podniky (50 – 249) 1,2 % a veľké podniky (250 a viac) 0,3 %. Bratislavský kraj dosahuje najvyšší podiel mikropodnikov spomedzi všetkých krajov SR. Viac ako polovica MSP – PO (50,7 %) bola registrovaná v okresoch Bratislava I a Bratislava II. V štruktúre MSP – PO podľa oblasti pôsobenia prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodných služieb (47,9 %), zároveň o 16,2 p. b. viac ako SR spolu), čo predstavovalo najvyššie zastúpenie spomedzi všetkých krajov. MSP – PO z oblasti obchodu dosiahli podiel 23,1 % a z oblasti dopravy, informačných a komunikačných činností 9,7 %.

V Bratislavskom kraji bolo v roku 2013 evidovaných spolu 58 676 **fyzických osôb – podnikateľov**. V porovnaní s rokom 2012 ich počet poklesol o 1,1 %. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 53 724 živnostníkov, 4 471 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 481 samostatne hospodáriacich roľníkov. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **65,0 % mužov a 35,0 % žien** (o 6,3 p. b. viac ako SR spolu). Dosiahnutý podiel žien podnikateliek bol najvyšší spomedzi všetkých krajov SR. Bratislavský kraj sa vyznačuje najnižším zastúpením fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (9,8 %) a, naopak, najvyšším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (13 %) spomedzi všetkých krajov SR. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Bratislava V (19,1 %) a v okrese Bratislava II (18,0 %). Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR viac ako polovica živnostníkov pôsobila v oblasti obchodu a obchodných služieb (54,1 %, čo bolo o 13,7 p. b. viac ako priemer SR). V stavebníctve pôsobilo 12,0 % (o 10,6 p. b. menej ako SR spolu) a v doprave a informačných a komunikačných činnostiach 12,2 % (o 5,4 p. b. viac ako SR spolu). Odvetvová štruktúra živnostníkov v Bratislavskom kraji sa vyznačuje najvyšším zastúpením odvetvia obchodných služieb (23,2 %), dopravy a informačných a komunikačných činností (12,2 %) spomedzi všetkých krajov SR.

Na základe údajov spracovaných z najaktuálnejšie dostupných finančných výkazov za rok 2012 dosiahol **podiel MSP v Bratislavskom kraji** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP **52,6 %** (o 3,5 p. b. menej ako SR spolu). Napriek medziročnému zlepšeniu (o 0,8 p. b.) dosahuje Bratislavský kraj najnižšiu hodnotu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom spomedzi krajov SR.

V Bratislavskom kraji sídlia proexportne orientované malé a stredné podniky (vrátane FO – podnikateľov) tvorili v roku 2012 na základe najaktuálnejších dostupných definitívnych údajov zahraničného obchodu **jednu štvrtinu (25,3 %) z celkového vývozu tovarov MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Bratislavského kraja dosiahol **25,2 %**.

Trnavský kraj

Podľa údajov ŠÚ SR bolo na konci roka 2013 v Trnavskom kraji evidovaných 16 555 **MSP – právnických osôb, čo bolo o 1 650 (11,1 %) viac ako v predchádzajúcom roku**. Z

celkového počtu podnikov dosiahol podiel mikropodnikov (0 – 9) 90,3 %, malých podnikov (10 – 49) 7,9 %, stredných podnikov (50 – 249) 1,5 % a veľkých podnikov (250 a viac) 0,4 %. Najväčší počet registrovaných MSP – PO bol v okrese Dunajská Streda (26,1 %) a Trnava (25,1 %). V štruktúre MSP – PO podľa ekonomického zamerania prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodných služieb 27,6 % (o 4,2 p. b. menej ako SR spolu). Ďalej nasledovali subjekty v oblasti obchodu 25,8 % (o 3,3 p. b. menej ako SR spolu) a priemyslu 11,0 % (o 2,3 p. b. viac ako SR spolu).

Koncom roka 2013 bolo v Trnavskom kraji evidovaných 40 136 aktívnych fyzických osôb – podnikateľov, čo je o 3,3 % menej ako koncom decembra 2012. Dosiahnutý pokles FO – podnikateľov bol najvyšší spomedzi všetkých krajov SR. Z hľadiska právnych foriem bolo 37 338 živnostníkov, 1 932 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 866 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v Trnavskom kraji bolo **72,0 % mužov a 28,0 % žien** (o 0,7 p. b. menej ako SR spolu). Najviac zaregistrovaných fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Dunajská streda (25,3 %), Trnava (22,3 %) a Galanta (18,7 %). Z odvetvového hľadiska živnostníci v Trnavskom kraji podnikali najmä v stavebníctve (27,4 %, čo bolo o 4,8 p. b. viac ako SR spolu), v obchode (21,0 %, o 5,2 p. b. menej ako SR spolu), v obchodných službách (15,9 %) a v priemysle (13,3 %). Odvetvová štruktúra živnostníkov v Trnavskom kraji je charakteristická najvyšším zastúpením odvetvia ubytovania a stravovania (5,0 %) a ostatných služieb (8,2 %) v rámci krajov SR.

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Trnavskom kraji **57,8 %** (o 1,7 p. b. viac ako SR spolu).

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v Trnavskom kraji **14,7 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Trnavského kraja dosiahol **18,6 %**.

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji bolo na konci roka 2013 evidovaných celkovo **14 412 MSP – právnických osôb**. V medziročnom porovnaní sa ich počet zvýšil o **1 373 (10,5 %)** MSP – PO. Z hľadiska veľkostných kategórií podnikov mikropodniky tvorili 88,5 %, malé podniky 9,0 %, stredné podniky 1,9 % a veľké podniky 0,6 %. Dosiahnutý podiel mikropodnikov bol najnižší zo všetkých krajov SR. Najväčší počet registrovaných MSP – PO bol v okrese Trenčín (29,5 %) a Prievidza (18,2 %). V odvetvovej štruktúre MSP – PO prevládali MSP v oblasti obchodu 35,2 % (o 6,1 p. b. viac ako SR spolu), v oblasti obchodných služieb 21,9 % (o 9,8 menej ako SR spolu) a priemyslu 13,6 % (o 4,8 p. b. viac ako SR spolu). Zastúpenie v priemysle pôsobiacich MSP – PO bolo najvyššie spomedzi všetkých krajov SR.

V Registri organizácií ŠÚ SR bolo na konci roka 2013 v Trenčianskom kraji evidovaných **41 353 aktívnych fyzických osôb – podnikateľov**. V medziročnom porovnaní sa ich počet znížil o **2,8 %**. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 39 035 živnostníkov, 2 040 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 278 samostatne hospodáriacich roľníkov. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **zastúpenie mužov na úrovni 71,9 % a 28,1 % tvoril podiel žien** (o 0,6 p. b. menej ako SR spolu). Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Prievidza (22,0 %), v okrese Trenčín (19,5 %) a v okrese Považská Bystrica

(14,0 %). Živnostníci v Trenčianskom kraji podnikali najmä v obchode (26,9 %), v stavebníctve (22,9 %). V priemysle pôsobilo 19,2 % živnostníkov, čo predstavuje druhé najvyššie zastúpenie spomedzi všetkých krajov SR.

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Trenčianskom kraji **58,1 %** (o 2,0 p. b. viac ako SR spolu).

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v **Trenčianskom kraji 10,4 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Trenčianskeho kraja dosiahol **32,1 %**.

Nitriansky kraj

Podľa organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo ku koncu roka **2013** v Nitrianskom kraji evidovaných **19 783 MSP – právnických osôb, čo bolo v medziročnom porovnaní o 2 797 (o 16,5 %) subjektov viac**. V medziročnom porovnaní sa ich počet zvýšil najvýznamnejšie zo všetkých krajov SR. Podľa veľkostnej štruktúry podnikov najpočetnejšiu skupinu podnikov (90,9 %) tvorili mikropodniky (0 – 9), malé podniky (10 – 49) predstavovali 7,2 %, stredné podniky (50 – 249) 1,6 % a veľké podniky (250 a viac) 0,3 %. Viac ako polovica MSP – PO (52,6 %) podnikov bola registrovaná v okresoch Nitra a Komárno. Zastúpenie MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti bolo hlavne v oblasti obchodu 31,1 % (o 2,0 p. b. viac ako SR spolu), obchodných služieb 23,9 % (o 7,8 p. b. menej ako SR spolu) a priemyslu 10,5 %. V doprave a informačných činnostiach pôsobilo 13,0 % MSP – PO, čo predstavovalo najvyššie zastúpenie spomedzi všetkých krajov.

V roku 2013 dosiahol celkový počet fyzických osôb – podnikateľov v Nitrianskom kraji **47 948**. V porovnaní s rokom 2012 sa ich počet znížil o **1,5 %**. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **71,4 % mužov a 28,6 % žien** (o 0,1 p. b. menej ako SR spolu). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 43 873 živnostníkov, 2 687 podnikajúcich osôb v slobodných povolaniach a 1 388 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Nitra (25,8 %) a v okrese Nové Zámky (18,3 %). Najväčšie zastúpenie živnostníkov v Nitrianskom kraji bolo v obchode (31,4 %, čo bolo o 5,2 p. b. viac ako SR spolu), v stavebníctve (21,0 %) a v priemysle (18,3 %).

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Nitrianskom kraji **57,8 %** (o 1,7 p. b. viac ako SR spolu).

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v **Nitrianskom kraji 16,2 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Nitrianskeho kraja dosiahol **58,6 %**.

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji bolo na konci roka 2013 evidovaných celkovo 17 441 **aktívnych MSP –PO, čo bolo medziročne viac o 2 274 (o 15,0 %) subjektov**. Z hľadiska veľkosti boli zastúpené mikropodniky 89,6 % podielom, podiel malých podnikov (10 – 49) predstavoval 8,2 %, stredných podnikov (50 – 249) 1,9 % a veľkých podnikov (250 a viac) 0,4 %. Z

hľadiska okresov bolo najviac MSP – PO v okrese Žilina (36,2 %) a Martin (14,6 %). V štruktúre MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodu 38,0 % (o 8,9 p. b. viac ako SR spolu), obchodných služieb (19,4 %, čo je o 12,4 p. b. menej ako SR spolu) a priemyslu (10,6 %). Žilinský kraj dosiahol najvyšší podiel MSP – v oblasti obchodu spomedzi krajov SR.

Počet evidovaných fyzických osôb – podnikateľov v Žilinskom kraji v roku 2013 dosiahol 57 061. V medziročnom porovnaní sa ich počet znížil o 0,5 %. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **zastúpenie mužov na úrovni 76,0 % a 24,0 % podiel dosahovali ženy** (o 4,7 p. b. menej ako SR spolu). Žilinský kraj sa vyznačuje najvyšším zastúpením fyzických osôb – podnikateľov vo vekovej kategórii menej ako 30 rokov (17,3 %) a, naopak, najnižším zastúpením podnikateľov vo vekovej kategórii 60 a viac rokov (7,1 %) spomedzi všetkých krajov SR. Najviac fyzických osôb – podnikateľov pôsobilo v roku 2013 v okrese Žilina (23,5 %), v okrese Čadca (13,1 %), v okrese Námestovo (12,6 %) a v okrese Martin (12,3 %). Z fyzických osôb – podnikateľov najviac dominovali živnostníci, ktorých počet dosiahol 53 810. Slobodných povolání bolo registrovaných spolu 2 240 a samostatne hospodáriacich roľníkov 1 011. Viac ako polovica živnostníkov (51,6 %, čo bolo o 13,0 p. b. viac ako SR spolu) svoje aktivity rozvíjala v odvetví stavebníctva a priemyslu. Zastúpenie živnostníkov v odvetví stavebníctva (31,9 %) a priemyslu (19,7 %) bolo najvyššie spomedzi všetkých krajov SR.

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Žilinskom kraji **56,7 %** (o 0,6 p. b. viac ako SR spolu). V medziročnom porovnaní sa podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom znížil najvýznamnejšie (o 0,7 p. b.) spomedzi všetkých krajov SR.

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom **v Žilinskom kraji 10,1 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov zo Žilinského kraja dosiahol **22,7 %**.

Banskobystrický kraj

Na konci roka 2013 bolo podľa údajov ŠÚ SR v Banskobystrickom kraji **evidovaných 15 643 MSP – PO, čo bolo medziročne o 1 575 (11,2 %) subjektov viac**. Vo veľkostnej štruktúre podnikov 90,8 % podiel tvorili mikropodniky (0 – 9). Malé podniky predstavovali 7,4 % podiel, stredné podniky 1,5 % a veľké podniky 0,3 %. Viac ako tretina podnikov MSP-PO (36,8 %) bola registrovaná v okrese Banská Bystrica. Podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské aktivity MSP-PO v oblasti obchodu (29,7 %, čo bolo menej ako SR o 0,6 p. b.), obchodných služieb (26,0 %, o 5,7 p. b. menej ako SR spolu) a priemyslu (10,0 %).

V Banskobystrickom kraji bolo v roku 2013 z celkového počtu evidovaných **aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (41 742)** 37 669 živnostníkov, 2 685 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 388 samostatne hospodáriacich roľníkov. **Medziročne sa znížil počet fyzických osôb – podnikateľov o 0,1 %**. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **69,0 % mužov a 31,0 % žien** (o 2,3 p. b. viac ako SR spolu). Viac ako pätina (21,5 %) zaregistrovaných fyzických osôb – podnikateľov mala sídlo v okrese Banská Bystrica. Z odvetvového hľadiska živnostníci podnikali najmä v obchode (24,9 %, menej o

1,2 p. b. ako SR spolu), v stavebníctve (18,8 %, menej o 3,8 p. b. ako SR spolu) a obchodných službách (15,5 %). Banskobystrický kraj sa vyznačuje najvyšším zastúpením živnostníkov v oblasti pôdohospodárstva (8,4 %) spomedzi všetkých krajov SR.

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Banskobystrickom kraji **56,9 %** (o 0,8 p. b. viac ako SR spolu).

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v **Banskobystrickom kraji 8,0 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Banskobystrického kraja dosiahol **49,3 %**.

Prešovský kraj

V roku 2013 bolo v Prešovskom kraji evidovaných **16 242 MSP – právnických osôb, čo bolo o 1 230 (o 8,2 %) viac ako v predchádzajúcom roku**. Z hľadiska veľkosti, mikropodniky tvorili 89,5 % podiel, malé podniky (10 – 49) predstavovali 8,6 %, stredné podniky (50 – 249) 1,6 % a veľké podniky (250 a viac) 0,3 %. Najvyšší počet registrovaných MSP – PO bol v okrese Prešov (30,7 %) a v okrese Poprad (18,5 %). V odvetvovej štruktúre podnikov podľa ekonomickej činnosti prevládali MSP – PO v oblasti obchodu (28,7 %), obchodných služieb (20,2 %, čo bolo o 11,5 p. b. menej ako SR spolu), priemyslu (12,0 %, čo bolo o 3,3 p. b. viac ako SR spolu) a stavebníctva (12,6 %). Odvetvová štruktúra MSP – PO v Prešovskom kraji sa v porovnaní s ostatnými kraji vyznačuje najvyšším dosiahnutým podielom MSP – PO v oblasti stavebníctva (12,6 %), ostatných služieb (8,1 %) a pôdohospodárstva (6,9 %) a ubytovania a stravovania (5,0 %).

ŠÚ SR evidoval na konci roka 2013 v **Prešovskom kraji 55 453 fyzických osôb – podnikateľov**. V **medziročnom porovnaní sa ich počet znížil o 1,6 %**. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 51 625 živnostníkov, 2 723 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 105 SHR. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **zastúpenie mužov na úrovni 76,9 % a podiel žien tvoril 23,1 %** (o 5,6 p. b. menej ako SR spolu). Dosiahnutý podiel žien bol najnižší z krajov SR. Päťina (20,0 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov mala sídlo v okrese Prešov, 13,1 % v okrese Poprad a 9,9 % v okrese Stará Ľubovňa. Viac ako štvrtina živnostníkov (28,4 %, čo bolo o 5,8 p. b. viac ako SR spolu) podnikala v oblasti stavebníctva, 19,8 % (o 6,4 p. b. menej ako SR spolu) v oblasti obchodu, 19,4 % (o 3,5 p. b. viac ako SR spolu) v oblasti priemyslu a 11,2 % v oblasti obchodných služieb.

V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Prešovskom kraji **60,3 %** (o 4,2 p. b. viac ako SR spolu). Dosiahnutá hodnota podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom v Prešovskom kraji bola najvyššia spomedzi krajov SR.

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v **Prešovskom kraji 7,6 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Prešovského kraja dosiahol **63,7 %**. Hoci je dosiahnutý podiel MSP na vývoze v Prešovskom kraji najvyšší (63,7 %) spomedzi všetkých krajov SR, podiel Prešovského kraja na celkovom vývoze MSP v SR je, naopak, najnižší (7,6 %).

Košický kraj

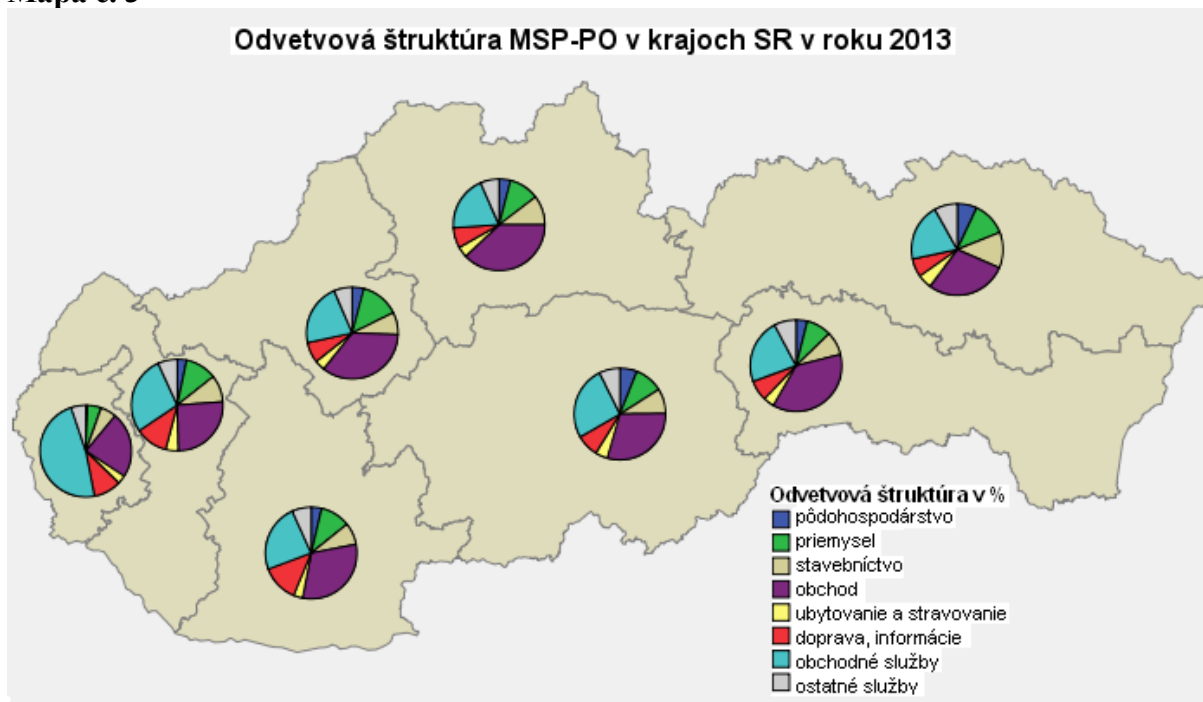
Podľa organizačnej štatistiky ŠÚ SR bolo v roku 2013 v Košickom kraji evidovaných 18 155 **MSP – právnických osôb**. Medziročne sa ich počet zvýšil o 1 384 (8,3 %). Z celkového počtu podnikov tvorili mikropodniky 91,4 %, malé podniky 7,1 %, stredné podniky 1,3 % a veľké podniky 0,3 %. Najvyšší počet registrovaných MSP – PO bol v okrese Košice I 25,2 %, v okrese Košice IV 18,4 % a v okrese Košice II 13,5 %. Podľa druhu ekonomickej činnosti MSP – PO prevládali podniky v oblasti obchodu 37,2 % (o 8,1 p. b. viac ako SR spolu), v oblasti obchodných služieb 22,8 % (o 8,9 p. b. menej ako SR spolu) a v oblasti priemyslu 8,8 %.

Počet fyzických osôb – podnikateľov sa v Košickom kraji medziročne takmer nezmenil (39 844). Z celkového počtu fyzických osôb bolo 35 635 živnostníkov, 3 147 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 062 SHR. V rámci rodovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov bolo **67,3 % mužov a 32,7 % žien** (o 4,0 p. b. viac ako SR spolu). 14,0 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov malo sídlo v okrese Spišská Nová Ves, 12,8 % v okrese Michalovce a 12,2 % v okrese Košice okolie. Takmer jedna tretina živnostníkov (32,0 %) pôsobila v oblasti obchodu (o 5,9 p. b. viac ako SR spolu), 17,2 % v stavebníctve (o 5,5 p. b. menej ako SR spolu), 15,4 % v priemysle a 14,6 % v oblasti obchodných služieb. Dosiahnuté zastúpenie živnostníkov v oblasti obchodu bolo najvyššie spomedzi krajov SR.

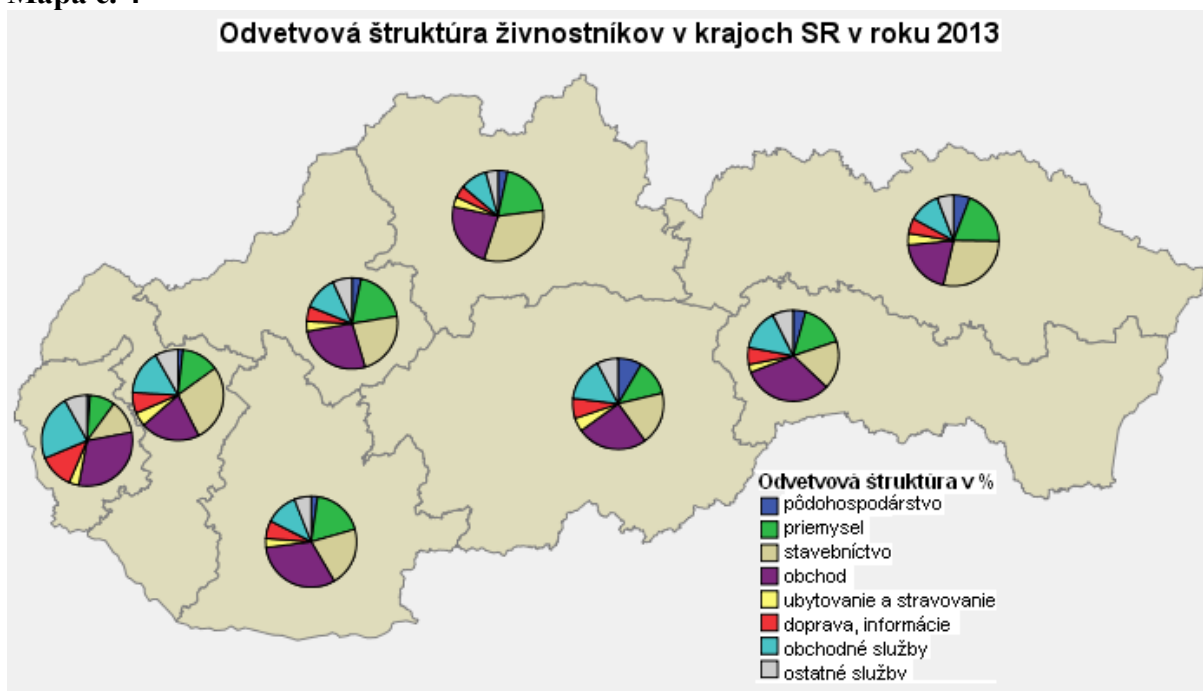
V roku 2012 dosiahol **podiel MSP** (účtujúce v podvojnóm účtovníctve) **s kladným hospodárskym výsledkom** (vrátane nulového HV) na celkovom počte MSP v Košickom kraji **57,1 %** (o 1,0 p. b. viac ako SR spolu).

V roku 2012 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) so sídlom v **Košickom kraji 7,8 % podiel na celkovom vývoze MSP v SR**. Podiel MSP na celkovom vývoze subjektov z Košického kraja dosiahol **28,5 %**.

Počet MSP – PO a živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov je uvedený v prílohe C, v tabuľke č. 1 a č. 2.

Mapa č. 3

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR.

Mapa č. 4

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR.

3.3 Postavenie MSP v ekonomike SR

3.3.1 Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa v roku 2013 vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 72 134,1 mil. eur. V porovnaní s rokom 2012 reálne narástol o 0,9 %.

V medziročnom porovnaní sa hrubá produkcia zvýšila o 0,1 % na úroveň 171 016,9 mil. eur a pridaná hodnota o 0,5 % na 65 667,61 mil. eur. Medzispotreba zaznamenala medziročný pokles o 0,1 % a dosiahla úroveň 105 349,3 mil. eur. Čisté dane z produktov sa zvýšili o 5,6 % na 6 466,5 mil. eur.

Takmer jednou štvrtinou (24,3 %) sa na celkovej tvorbe hrubého domáceho produktu v bežných cenách podieľal priemysel. Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby tvorili viac ako jednu pätinu (20,8 %), verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 12,3 %, stavebníctvo 6,9 %, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby 7,0 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 6,2 %. Ostatné odvetvia tvorili podiel menší ako 4,1 %.

Tvorba hrubého domáceho produktu súvisela najmä s medziročným rastom pridanej hodnoty v bežných cenách vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov; doprave a skladovaní; ubytovacích a stravovacích službách; v oblasti odborných, vedeckých a technických činností; administratívnych služieb zhodne o 3,5 %, v oblasti umenia, zábavy a rekreácie; ostatných činností o 3,1 %, v informačných a komunikačných činnostiach a vo finančných a poisťovacích činnostiach o 2,9 %. Medziročný pokles zaznamenala pridaná hodnota v bežných cenách v stavebníctve (o 7 %), v pôdohospodárstve, lesníctve a rybolove (o 4,9 %) a v priemysle o (o 0,3 %).

V nasledujúcej časti podkapitoly sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B,C,D,E), v stavebníctve (sekcia F), v obchode (divízia 46, 47), cestnej doprave (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) a vo vybraných trhových službách. Do vybraných trhových služieb patria činnosti v oblasti nehnuteľností, odborné a technické činnosti (právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické a inžinierske činnosti, reklama a ostatné odborné činnosti), administratívne a podporné služby (prenájom a lízing, sprostredkovanie práce, činnosť cestovných agentúr a kancelárií, bezpečnostné a pátracie služby, administratívne pomocné činnosti), ostatné vzdelávanie a pomocné vzdelávacie činnosti, činnosti v oblasti umenia, zábavy a rekreácie, oprava počítačov a rôznych potrieb a osobné služby (divízie 68 – 71, 73, 74, 77 – 82, 92 – 93, 95, 96 a skupiny 85.5 – 6). Uvedené sektory pokrývajú približne 85 % MSP evidovaných v registri organizácií ŠÚ SR.

Priemysel

Podľa údajov ŠÚ SR dosiahla priemyselná produkcia v roku 2013 medziročný nárast o 5,3 % (v roku 2012 vzrástla o 7,7 %). Dosiahnutý rast priemyselnej produkcie súvisel hlavne s rastom priemyselnej výroby o 6,6 %. Produkcia, naopak, poklesla v dodávke elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu o 2,7 % a v ťažbe a dobývaní o 1,1 %.

Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle sa medziročne zvýšili o 0,5 % a dosiahli úroveň 82 247,5 mil. eur. Tržby za vlastné výkony a tovar v priemyselnej výrobe boli medziročne vyššie o 2,2 % v dodávke vody; čistení a odvoze odpadových vôd o 5 %. Pokles zaznamenali tržby v dodávke elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (o 8,5 %) a v ťažbe a dobývaní (o 4,6 %).

Tab. č. 3.11: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2010	2011	2012	2013	Podiel v roku 2013 v %	Index 2013/2012 v b. c.
Živnostníci	3 787,8	4 242,9	4 289,7	4 414,0	5,4	102,9
Malé podniky (0 - 49)	5 345,7	6 410,7	7 695,4	8 068,0	9,8	104,8
Stredné podniky (50 - 249)	12 207,2	13 939,2	14 181,2	14 496,6	17,6	102,2
Veľké podniky (250 a viac)	46 143,4	51 990,8	56 084,7	55 268,8	67,2	98,5
MSP	21 340,7	24 592,8	26 166,3	26 978,6	32,8	103,1
Spolu	67 484,1	76 583,6	82 251,0	82 247,5	100	100,0

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Viac ako dve tretiny (67,2 %) z celkového objemu dosiahnutých tržieb v odvetví priemyslu v roku 2013 realizovali veľké podniky. **Malé a stredné podniky, vrátane živnostníkov tvorili 32,8 % podiel na tržbách v priemysle**, čo bolo o 1 p. b. viac ako v roku 2012.

Z celkového objemu tržieb (82 247,5 v mil. Eur) tvorili tržby živnostníkov 5,4 %, malých podnikov (0 – 49) 9,8 %, stredných podnikov (50 – 249) 17,6 %. Tržby v roku 2012 medziročne vzrástli u všetkých veľkostných kategórií MSP. **Súhrnne sa tržby malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) zvýšili v bežných cenách o 3,1 %**, z toho tržby živnostníkov o 2,9 %, tržby malých podnikov (0 – 49) o 4,6 % a tržby stredných podnikov o 2,2 %. Tržby veľkých podnikov sa, naopak, medziročne mierne znížili (o 1,5 %).

Stavebníctvo

Celková stavebná produkcia v roku 2013 sa medziročne znížila o 5,3 % na úroveň 4 624,3 mil. eur. Vývoj stavebnej produkcie ovplyvnil najmä pokles produkcie v tuzemsku o 5,4 % na úroveň 4 381,8 mil. eur. Stavebná produkcia v zahraničí sa taktiež znížila (o 3,8 %) na úroveň 242,6 mil. eur.

Tab. č. 3.12: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2010	2011	2012	2013	Podiel v roku 2013 v %	Index 2013/2012 v b. c.
Živnostníci	1 869,5	1 875,4	1 766,9	1 668,9	36,3	94,5
Malé podniky (0 - 49)	1 358,2	1 565,6	1 263,5	1 308,1	28,5	103,5
Stredné podniky (50 - 249)	1 014,3	923,6	827,2	696,7	15,2	84,2
Veľké podniky (250 a viac)	1 255,1	1 098,5	956,8	922,8	20,1	96,4
MSP	4 242,0	4 364,6	3 857,6	3 673,7	79,9	95,2
Spolu	5 497,1	5 463,1	4 814,4	4 596,5	100	95,5

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Viac ako jednou tretinou (36,3 %) sa na celkovej stavebnej produkcii (bez započítania odhadu za stavebné závody nestavebných podnikov) v roku 2013 podieľali živnostníci, malé podniky (0 – 49) tvorili viac ako jednu štvrtinu (28,5 %), stredné podniky (50 – 249) 15,2 % a veľké podniky (250 a viac) 20,1 %. **Malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) súhrnne tvorili takmer štyri pätiny (79,9 %) z celkovej stavebnej produkcie v roku 2013.**

V porovnaní s rokom 2012 sa **stavebná produkcia malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) v bežných cenách medziročne znížila o 4,8 %**. Jedinou kategóriou, v rámci ktorej došlo k nárastu stavebnej produkcie, boli malé podniky (o 3,5 %). Stavebná produkcia živnostníkov medziročne poklesla o 5,5 % a stredných podnikov (50 – 249) o 15,8 %. V prípade veľkých podnikov (250 a viac) sa stavebná produkcia znížila o 3,6 %.

Obchod

Tržby vo veľkoobchode sa v roku 2013 medziročne zvýšili v stálych cenách o 2,4 % a dosiahli úroveň 24 499,1 mil. eur. Tržby sa v rámci veľkoobchodu medziročne zvýšili vo všetkých oblastiach okrem veľkoobchodu so zariadeniami pre IKT, ktoré medziročne poklesli o 0,5 %. Tržby v maloobchode medziročne vzrástli o 0,1 % na úroveň 18 263,7 mil. eur. V rámci maloobchodu rástli tržby v oblasti maloobchodu v nešpecializovaných predajniach, v maloobchode s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach a v maloobchode s ostatným tovarom pre domácnosť. V ostatných oblastiach maloobchodu boli tržby medziročne nižšie.

Tab. č. 3.13: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. eur (divízia SK NACE 46 – Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov a 47 – Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov)

Kategória podnikateľských subjektov	2010	2011	2012	2013	podiel v roku 2013 v %	Index 2013/2012 v b. c.
Živnostníci	6 020,5	5 900,7	5 731,5	5 198,7	12,2	90,7
Malé podniky (0 - 49)	16 918,6	16 512,4	18 309,5	19 727,8	46,1	107,7
Stredné podniky (50 - 249)	7 960,9	8 666,9	8 397,8	8 266,5	19,3	98,4
Veľké podniky (250 a viac)	9 694,4	9 563,5	9 414,9	9 569,6	22,4	101,6
MSP	30 900,0	31 080,0	32 438,8	33 193,0	77,6	102,3
Spolu	40 594,4	40 643,5	41 853,7	42 762,6	100	102,2

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V odvetví veľkoobchodu a maloobchodu sa v roku 2013 zrealizovali tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 42 762,6 mil. eur. Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a

tovar realizovali živnostníci 12,2 %, malé podniky (0 – 49) 46,1 % a stredné podniky (50 – 249) 19,3 %. **Malé a stredné podniky** (vrátane FO – podnikateľov) **súhrnne tvorili viac ako tri štvrtiny (77,6 %) z celkového objemu realizovaných tržieb vo veľkoobchode a maloobchode**. Podiel veľkých podnikov dosiahol 22,4 %.

V medziročnom porovnaní sa tržby v bežných cenách zvýšili len malým podnikom (o 7,7 %). Živnostníkom sa tržby znížili o 9,3 % a stredným podnikom (50 – 249) o 1,6 %. **Celkovo sa tržby malých a stredných podnikom** (vrátane FO – podnikateľov) **vo veľkoobchode a maloobchode medziročne zvýšili o 2,3 %**. Tržby veľkých podnikov boli medziročne vyššie o 1,6 %.

Doprava

V oblasti dopravy a skladovania (vrátane poštových služieb a služieb kuriérov) dosiahli v roku 2013 tržby za vlastné výkony a tovar 7 545,4 mil. eur pri medziročnom raste v bežných cenách o 10,2 %. Viac ako polovica (53,1 %) z celkového objemu tržieb bola výsledkom činností pozemnej dopravy a dopravy potrubím.

Tab. č. 3.14: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. eur (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby)

Kategória podnikateľských subjektov	2010	2011	2012	2013	podiel v roku 2013 v %	Index 2013/2012 v b. c.
Živnostníci	235,4	426,8	442,9	653,3	23,6	147,5
Malé podniky (0 - 49)	516,0	544,0	660,2	857,1	31	129,8
Stredné podniky (50 - 249)	556,2	652,0	597,7	725,0	26,2	121,3
Veľké podniky (250 a viac)	402,8	473,5	539,3	527,2	19,1	97,8
MSP	1 307,6	1 622,8	1 700,8	2 235,4	80,9	131,4
Spolu	1 710,4	2 096,3	2 240,1	2 762,6	100	123,3

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Takmer jednu štvrtinu (23,6 %) z celkového objemu tržieb v cestnej doprave v roku 2013 tvorili živnostníci. Podiel malých podnikov (0 – 49) predstavoval 31,0 % a stredných podnikov (50 – 249) 26,2 %. **Súhrnne tvorili tržby MSP** (vrátane živnostníkov) **80,9 % podiel na tržbách v cestnej doprave v roku 2013**.

Tržby za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave sa medziročne zvýšili (v bežných cenách) u všetkých kategórií MSP. Tržby živnostníkov vzrástli o takmer polovicu (47,5 %), tržby malých podnikov o 29,8 % a tržby stredných podnikov o 21,3 %. **Celkovo sa tržby malých a stredných podnikov v oblasti cestnej dopravy medziročne zvýšili v bežných cenách o takmer jednu tretinu (31,4 %)**.

Vybrané trhové služby

Vo vybraných trhových službách dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar 13 838,2 mil. eur, pri medziročnom raste v stálych cenách o 12,9 %. Z celkového objemu tržieb viac ako polovicu (57,7 %) tvorili tržby v oblasti nehnuteľností, odborných a technických činností, ktoré sa medziročne zvýšili o 14,6 %.

Tab. č. 3.15: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2010	2011	2012	2013	podiel v roku 2013 v %	Index 2013/2012 v b. c.
Živnostníci	1 235,6	1 267,1	2 035,0	2 103,4	15,2	103,4
Malé podniky (0 - 49)	4 321,6	5 346,2	6 404,6	7 637,1	55,2	119,2
Stredné podniky (50 - 249)	1 840,3	1 970,3	2 054,6	2 416,1	17,5	117,6
Veľké podniky (250 a viac)	1 168,2	1 473,7	1 470,7	1 681,6	12,2	114,3
MSP	7 397,5	8 583,6	10 494,2	12 156,6	87,8	115,8
Spolu	8 565,7	10 057,3	11 964,9	13 838,2	100	115,7

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Z celkového objemu tržieb vo vybraných trhových službách bolo 15,2 % výsledkom činnosti živnostníkov, 55,2 % výsledkom činnosti malých podnikov (0 – 49), 17,5 % stredných podnikov (50 – 249) a 12,2 % veľkých podnikov. **Malé a stredné podniky tvorili 87,8 % podiel na realizovaných tržbách vo vybraných trhových službách v roku 2013.**

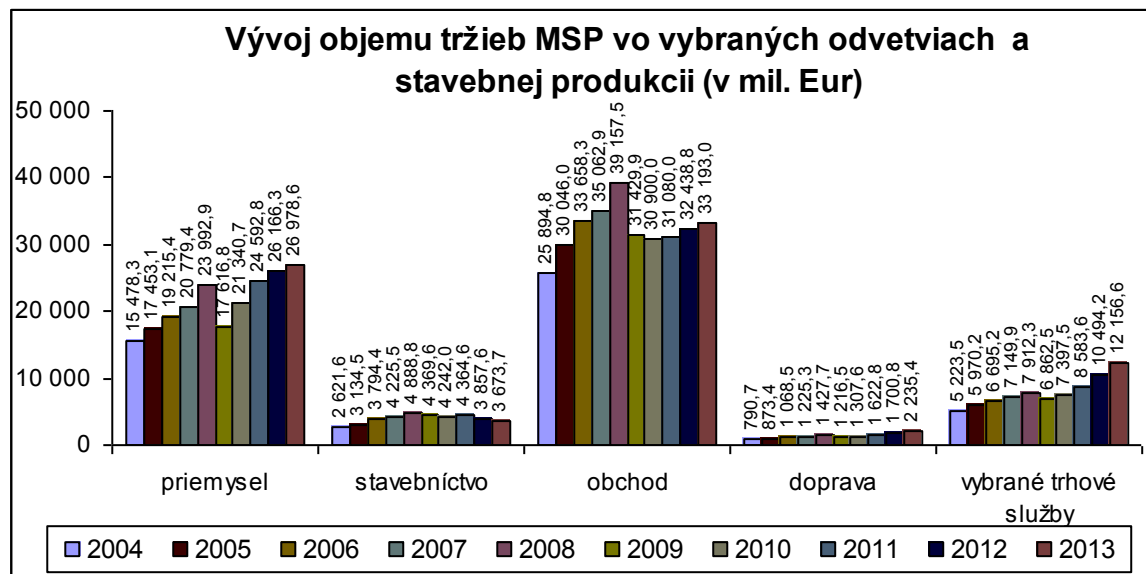
Tržby sa v rámci MSP medziročne zvýšili vo všetkých sledovaných kategóriách podnikateľov. Živnostníkom sa zvýšili o 3,4 %, malým podnikom o takmer jednu štvrtinu (19,2 %), stredným podnikom o 17,6 %: Tržby veľkých podnikov medziročne vzrástli o 14,3 %. **Súhrnne MSP, vrátane živnostníkov realizovali v roku 2012 tržby medziročne vyššie o 15,8 %.**

Malé a stredné podniky na Slovensku sa vo významnej miere podieľajú na celkovom objeme realizovaných tržieb za vlastné výkony a tovar v jednotlivých odvetviach a na stavebnej produkcii.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme tržieb v roku 2012 predstavoval od 32,8 % v priemysle do 87,8 % vo vybraných trhových službách. Podiel malých a stredných podnikov na stavebnej produkcii dosiahol 79,9 %. V odvetví obchodu predstavoval podiel malých a stredných podnikov na tržbách 77,6 %, v odvetví dopravy (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) 80,9 % (príloha, graf č. 24).

Malé a stredné podniky (vrátane FO – podnikateľov) zaznamenali v posudzovaných odvetviach medziročný rast tržieb (v bežných cenách). Stavebná produkcia malých a stredných podnikov však, naopak, opätovne poklesla. Najvýraznejšie sa tržby malých a stredných podnikov zvýšili v oblasti dopravy (o 31,4 %). Stavebná produkcia malých a stredných podnikov sa medziročne znížila o 4,8 %.

Graf č. 7

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Úroveň realizovaných tržieb malých a stredných podnikov v obchode a výška stavebnej produkcie v roku 2013 stále nedosiahli úroveň predkrízového roku 2008, čo poukazuje na skutočnosť, že malým a stredným podnikom sa darí vyrovnávať s následkami hospodárskej krízy v týchto odvetviach len veľmi pomaly.

Porovnanie podielu MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahli slovenské malé a stredné podniky (vrátane FO – podnikateľov) v roku 2011 v nefinančnej podnikovej ekonomike 55,3 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar, čo bolo o 0,5 p. b. menej ako dosiahnutý podiel v rámci krajín EÚ-28 (príloha, graf č. 25). V rámci jednotlivých krajín V4 sa Slovensko v uvedenom porovnaní umiestnilo za Českou republikou (57,8 %), Maďarskom (57,0 %) aj Poľskom (56,2 %). Umiestnenie podielu MSP na tržbách v rámci EÚ-28 na posledných priečkach súvisí so skutočnosťou, že najvýznamnejšie krajiny ako Veľká Británia, Nemecko (je započítané v hodnote EÚ-28) a Francúzsko dosahujú porovnateľne nižší podiel v porovnaní s menšími krajinami, čo ovplyvňuje umiestnenie podielu EÚ-28 ako celku.

3.3.2 Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov MSP

Slovenské hospodárstvo zaznamenalo v roku 2013 medziročný rast 0,9 %, čo je však o polovicu nižší prírastok ako v roku 2012. Dosiahnutá dynamika rastu hrubého domáceho produktu bola najnižšia od roku 2009, keď slovenské hospodárstvo upadlo do recesie.

Nižšia dynamika rastu hrubého domáceho produktu bola ovplyvnená miernejším rastom vonkajšieho dopytu, ako aj opätovným poklesom domáceho dopytu. Nižší rast vonkajšieho dopytu (o 4,5 %; v roku 2012 vzrástol o 9,9 %) súvisel s nižšou ekonomickou aktivitou našich hlavných ekonomických partnerov. Hospodársku recesiu sa nepodarilo prekonať v minulom roku v Eurozóne ako celku, ale napríklad ani v susednej Českej republike. Pokles domáceho dopytu o 0,8 % súvisel s poklesom tvorby hrubého kapitálu o 5,1 % (pričom tvorba hrubého fixného kapitálu poklesla o 4,3 %), poklesom konečnej spotreby domácností o 0,1 % a

poklesom konečnej spotreby neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 1,3 %. Konečná spotreba verejnej správy vzrástla o 1,4 %.

Z pohľadu vývoja v jednotlivých štvrtrokoch rast slovenského hospodárstva postupne akceleroval z úrovne 0,5 % na začiatku roka na 1,5 % vo 4. štvrtroku 2013. Na vyšší rast HDP v poslednom kvartáli pozitívne vplývalo oživenie domáceho dopytu, ktorý vzrástol ako celok po viac ako 2 rokoch pretrvávajúceho poklesu.

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa v roku 2013 medziročne zvýšil podiel malých a stredných podnikov (právnických osôb – nefinančných korporácií) na vytvorenej hrubej produkcii a na dosiahnutom zisku pred zdanením. Podiel MSP na pridanej hodnote naopak medziročne mierne poklesol.

Hrubá produkcia MSP

Podiel MSP – právnických osôb na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore v roku 2013 dosiahol 42,1 % (o 0,8 p. b. viac ako v roku 2012). Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov predstavoval podiel mikropodnikov (0 – 9) 9,9 % (pokles o 2,1 p. b.), podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 13,5 % (rast o 3,0 p. b.) a podiel stredných podnikov (50 – 249) 18,7 % (pokles o 0,1 p. b.). Podiel veľkých podnikov – právnických osôb na hrubej produkcii predstavoval 57,9 %, pričom medziročne poklesol o 0,8 p. b. (príloha, graf č. 26).

Oproti roku 2012 sa zvýšila hrubá produkcia MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore v bežných cenách o 2,9 %. V absolútnej hodnote dosiahla úroveň 49 671,7 mil. eur. Hrubá produkcia mikropodnikov sa medziročne znížila o 16,8 % na úroveň 11 697,3 mil. eur. Hrubá produkcia malých podnikov vzrástla o 30,4 % na úroveň 15 935,1 mil. eur a hrubá produkcia stredných podnikov sa zvýšila o 0,3 % na úroveň 22 039,2 mil. eur¹.

Pridaná hodnota MSP

V roku 2013 dosiahol podiel MSP – právnických osôb na tvorbe pridanej hodnoty v nefinančnom podnikovom sektore 54,5 %. Podiel MSP na pridanej hodnote sa medziročne znížil (o 0,6 p. b.). Podiel mikropodnikov (0 – 9) na pridanej hodnote predstavoval 15,3 % (pokles o 5,0 p. b.), podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 18,7 % (nárast o 4,5 p. b.) a podiel stredných podnikov (50 – 249) 20,5 % (pokles o 0,1 p. b.). Na porovnanie podiel veľkých podnikov dosiahol 45,5 %, pri medziročnom zvýšení o 0,6 p. b. (príloha, graf č. 27).

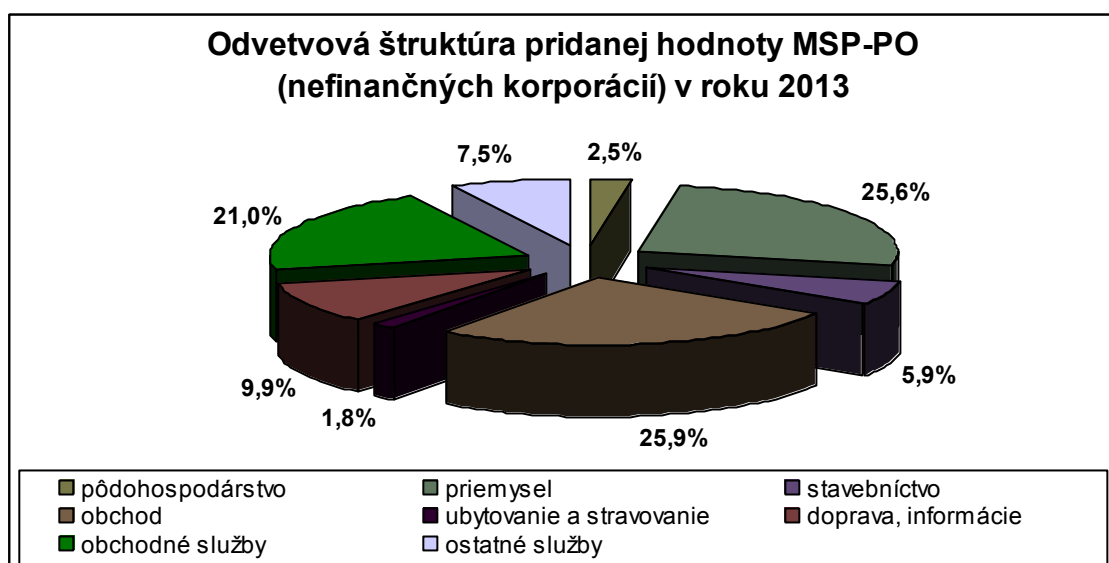
Pridaná hodnota MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore sa medziročne takmer nezmenila (pokles o 0,2 %). V absolútnom vyjadrení dosiahla hodnotu 18 008,4 mil. eur. V medziročnom porovnaní sa pridaná hodnota znížila iba v kategórii mikropodnikov, pričom pokles bol na úrovni 23,8 % na hodnotu 5 062,9 mil. eur. Pridaná hodnota malých podnikov medziročne vzrástla o takmer jednu tretinu (o 32,6 %) na hodnotu 6 165,1 mil. eur a stredných podnikov o 0,3 % na úroveň 6 780,3 mil. eur. Pridaná hodnota veľkých podnikov sa taktiež medziročne zvýšila (o 2,1 %) na úroveň 15 010,4 mil. eur.

Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty MSP

¹ Podľa metodiky ŠÚ SR sú za nefinančné korporácie považované ziskovo orientované podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri vo všetkých oblastiach činnosti, okrem finančných činností. Patria sem tiež príspevkové organizácie, ktoré svoje výdavky kryjú z viac ako 50 % tržbami.

Viac ako jednu štvrtinu z celkovej pridanej hodnoty MSP – právnických osôb vytvorili MSP v oblasti obchodu (25,9 %). Podobný podiel dosiahli MSP z odvetvia priemyslu (25,6 %). Podiel obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N) na celkovej vytvorenej hodnote MSP dosiahol 21,0 %, podiel dopravy, informačných a komunikačných činností dosiahol 9,9 %, ostatných služieb 7,5 % (sekcia SK NACE P až S), stavebníctva 5,9 %, pôdohospodárstva 2,5 % a odvetvia ubytovania a stravovania 1,8 % (graf č. 8). V medziročnom porovnaní sa znížil podiel pôdohospodárstva (o 0,2 p. b.), priemyslu (o 0,1 p. b.), stavebníctva (o 1,2 p. b.), obchodu (o 0,8 p. b.) a ostatných služieb (o 0,6 p. b.). Naopak, nárast podielu bol zaznamenaný v oblasti ubytovania a stravovania (o 0,4 p. b.; 26,6 % predstavoval medziročný nárast absolútnej pridanej hodnoty), dopravy, informačných a komunikačných činností (o 0,9 p. b.; 9,4 % rast absolútnej hodnoty) a obchodných služieb (o 1,6 p. b.; 8,1 % rast absolútnej hodnoty).

Graf č. 8

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

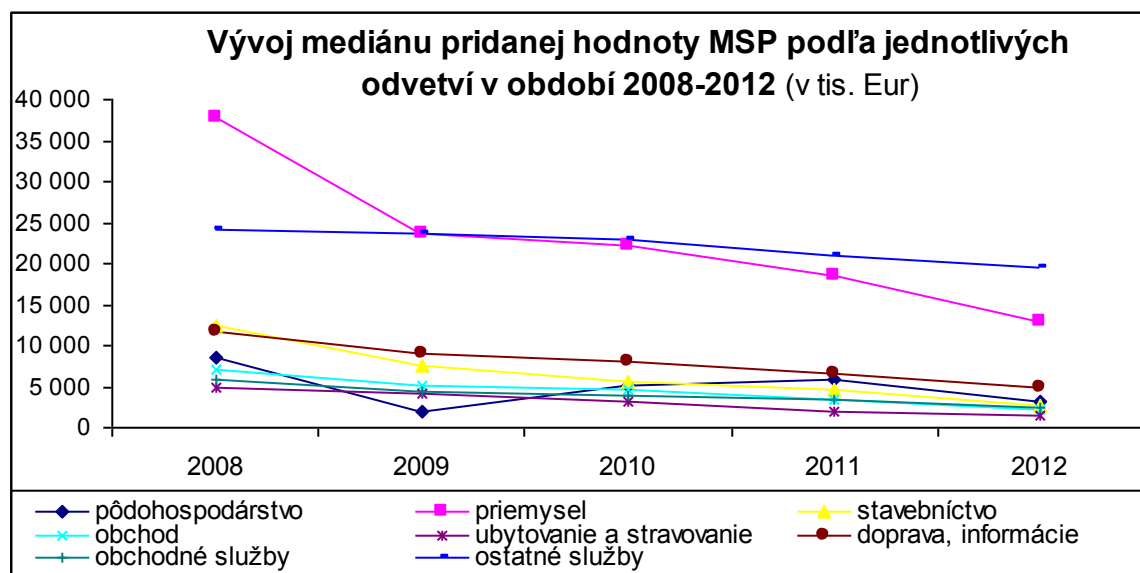
V roku 2013 dosiahli malé a stredné podniky – právnické osoby najvyšší podiel na vytvorenej pridanej hodnote v odvetví ubytovania a stravovania (91,4 %), obchodných služieb (87,0 %; sekcia SK NACE K až N), pôdohospodárstva (82,5 %), stavebníctva (81,2 %) a obchodu (79,7 %). Naopak dominancia veľkých podnikov je zreteľná v odvetví priemyslu (podiel MSP dosiahol 34,7 %), dopravy, informačných a komunikačných činností (podiel MSP dosiahol 38,5 %) a ostatných služieb (podiel MSP 49,5 %; príloha, graf č. 28).

Na základe údajov spracovaných z dostupných finančných výkazov podnikateľských subjektov² je v posledných rokoch zreteľný trend poklesu mediánu pridanej hodnoty MSP v celom spektre odvetví (graf č. 9). V poslednom sledovanom roku 2012 sa znížil medián pridanej hodnoty MSP v pôdohospodárstve o 46,2 % na hodnotu 3 178 eur, v priemysle o 29,5 % na 12 995 eur, v stavebníctve o 42,5 % na 2 625 eur, v obchode o 36,9 % na 2 147 eur, v oblasti ubytovania a stravovania o 26,2 % na 1 506 eur, v doprave, informačných a

² Spracovanie sa uskutočnilo na základe údajov z dostupných anonymizovaných finančných výkazov podnikateľských subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve. Výpočet ukazovateľov za rok 2012 sa uskutočnil na celkovom počte 151 146 podnikateľských subjektov, čo predstavuje 91,3 % podiel z celkového počtu aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v registri organizácií Štatistického úradu SR k 31. 12. 2012.

komunikačných činnostiach o 27,4 % na 4 800 eur, v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N) o 32,4 % na 2 352 eur a v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S) o 7,3 % na 19 502 eur. Pomerne vysoká hodnota mediánu pridanej hodnoty dosiahnutá v ostatných službách súvisí s pomerne priaznivým vývojom pridanej hodnoty MSP poskytujúcich služby v oblasti zdravotníctva (v rámci divízie SK NACE 86 – Zdravotníctvo dosiahol v roku 2012 medián pridanej hodnoty úroveň 39 645 Eur), ktoré tvoria takmer polovicu celkového počtu subjektov v oblasti ostatných služieb.

Graf č. 9

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V roku 2013 predstavoval podiel MSP (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) na HDP približne 32 % (odhad SBA spracovaný na základe údajov ŠÚ SR a údajov z dostupných finančných výkazov).

Porovnanie podielu MSP na pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a krajinách EÚ

V roku 2011 dosiahli slovenské malé a stredné podniky (vrátane FO – podnikateľov) 62,7 % podiel na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike (podľa údajov a metodiky Eurostatu), čo predstavuje mierne vyššiu hodnotu (o 4,8 p. b.) ako celkový podiel zaznamenaný v EÚ-28 ako celku (57,9 %). Dosiahnutý podiel slovenských malých a stredných podnikov na pridanej hodnote bol zároveň najvyšší v rámci krajín V4. V Českej republike dosiahol podiel MSP na pridanej hodnote podiel 55,6 %, v Maďarsku 53,7 % a v Poľsku 50,9 %. Vyšší podiel MSP na vytvorenej pridanej hodnote na Slovensku ako v rámci EÚ-28 súvisí aj s diferencovanou odvetvovou štruktúrou MSP na Slovensku a v krajinách EÚ. MSP na Slovensku dosahujú vyššie zastúpenie v odvetví priemyslu, ktoré je charakteristické nadpriemernou tvorbou pridanej hodnoty (príloha, graf č. 29).

Zisk pred zdanením MSP

Podiel MSP – právnických osôb na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 57,5 %. Oproti roku 2012 sa podiel MSP na zisku pred zdanením zvýšil o 4,1 p. b. Podiel mikropodnikov (0 – 9) predstavoval 16,9 % (pokles o 9,2 p. b.), podiel malých podnikov (10 – 49) predstavoval 22,0 % (nárast o 9,0 p. b.) a stredných podnikov (50 – 249) 18,7 % (nárast o 4,4 p. b.). Podiel veľkých podnikov na dosiahnutom zisku pred zdanením bol na úrovni 42,5 %, pri medziročnom znížení o 4,1 % (príloha, graf č. 30).

Medziročne sa zisk MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore zvýšil o 3,9 % a dosiahol úroveň 4 912,5 mil. eur. Zisk pred zdanením mikropodnikov sa medziročne znížil o 37,8 % na úroveň 1 439,6 mil. eur. Zisk pred zdanením malých podnikov medziročne vzrástol o takmer dve tretiny (62,8 %) na úroveň 1 874,4 mil. eur a stredných podnikov o viac ako jednu štvrtinu (26,3 %) na úroveň 1 598,5 mil. eur. Na porovnanie zisk pred zdanením veľkých podnikov medziročne poklesol o 12,1 % na hodnotu 3 624,9 mil. eur.

3.4 Vplyv MSP na zamestnanosť

V roku 2013 dosiahol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR 2 176,1-tis. (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). V medziročnom porovnaní sa priemerný počet zamestnaných osôb znížil o 0,7 % (o 15,2-tis. osôb).

Najvyšší medziročný pokles zamestnanosti v relatívnom vyjadrení bol zaznamenaný v stavebníctve o 4,0 % (o 6,7-tis.), v dodávkach elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu o 3,9 % (o 0,7-tis.), vo veľkoobchode a maloobchode; oprave motorových vozidiel a motocyklov o 3,9 % (o 14,4-tis.), v ťažbe a dobývaní o 3,4 % (o 0,2-tis.) a v pôdohospodárstve o 3,1 % (o 3,0-tis.). Naopak, zamestnanosť podľa štvrťročného podnikového výkazníctva sa medziročne najvýraznejšie zvýšila v dodávke vody, čistení a odvode odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov o 5,2 % (o 1,1-tis.), v administratívnych a podporných službách o 3,3 % (o 3,8-tis.), v oblasti umenia, zábavy a rekreácie o 2,9 % (o 1,3-tis.) a v oblasti dopravy a skladovania o 2,4 % (o 3,4-tis.).

Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 176,1-tis.) bolo 1 800,9-tis. osôb (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva) zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore.

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2013 podieľali FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby) 36,0 %, mikropodniky 9,3 %, malé podniky 12,7 %, stredné podniky 13,8 % a veľké podniky 28,2 %.

Malé a stredné podniky (vrátane FO – podnikateľov s počtom zamestnancov menej ako 250) v roku 2013 tvorili 71,7 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,4 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR (podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). V porovnaní s rokom 2012 sa podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike takmer nezmenil (pokles len o 0,1 p. b.).

Zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore sa v medziročnom porovnaní znížila o 0,8 % (o 14,1-tis.). **V kategórii malých a stredných podnikov, vrátane FO – podnikateľov zamestnanosť medziročne poklesla o 0,9 %** (v roku 2012 poklesla o 0,2 %).

Jedinou veľkostnou kategóriou, v ktorej rámci bol zaznamenaný medziročný rast zamestnanosti, boli malé podniky (o 23,3 %).

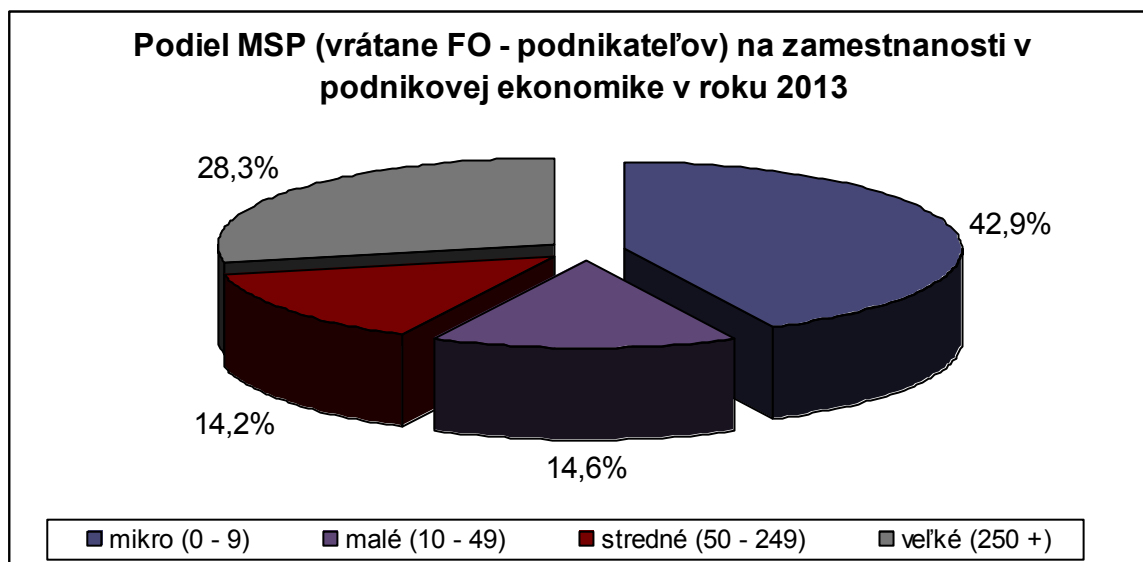
Zamestnanosť medziročne poklesla v kategórii FO – podnikateľov o 0,8 %, u mikropodnikov o 20,8 % a v stredných podnikoch poklesla o 2,0 %. Na pomerne výrazný medziročný pokles zamestnanosti u mikropodnikov (o 20,8 %) a, naopak, nárast v kategórii malých podnikov (o 23,3 %) vplývala aj zmena veľkostnej kategórie subjektov z kategórie mikropodnikov do kategórie malých podnikov, v súvislosti s ktorou sa medziročne zvýšila početnosť malých podnikov (právnických osôb) o 1 583 subjektov. Na porovnanie, priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne poklesol o 0,5 %.

Malé a stredné podniky vrátane FO – podnikateľov poskytovali v roku 2006 (od roku 2006 SBA disponuje presnými údajmi o zamestnanosti MSP) zamestnanie 71,5 % zamestnanému obyvateľstvu v podnikateľskom sektore, pričom tento podiel mierne narástol do roku 2013 o 0,2 p. b. na úroveň 71,7 %.

V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 bol priemerný počet osôb zamestnaných v malých a stredných podnikoch v roku 2013 nižší o viac ako 57-tisíc osôb.

V grafe č. 10 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2013 podľa veľkostných kategórií podnikov (vrátane FO – podnikateľov), ktorá bola spracovaná na základe údajov ŠÚ SR a prepočtu SBA. Mikropodniky tvorili 42,9 % podiel na zamestnanosti, malé podniky 14,6 % podiel, stredné podniky 14,2 % podiel a veľké podniky 28,3 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Graf č. 10

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Postavenie malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve SR podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR je prezentované v prílohe, v grafe č. 22. Z uvedeného grafu vyplýva, že podiel malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR je 59,4 %, pričom podiel veľkých podnikov je 23,4 % a neziskových inštitúcií (verejného sektora) 17,2 %.

Medziročný pokles počtu zamestnaných osôb sa odrazil aj na miernom raste nezamestnanosti v roku 2013. Podľa údajov Výberového zisťovania pracovných síl sa v roku 2013 zvýšil počet nezamestnaných o 2,3 %, keď celkový počet nezamestnaných dosiahol 386-tisíc osôb. Ročná miera nezamestnanosti sa zvýšila o 0,2 p. b. a dosiahla 14,2 %. Údaje zo štvrtročného podnikového výkazníctva indikujú, že na rast počtu nezamestnaných v roku 2013 (o 8,5-tis.) vplýval najmä pokles zamestnaných osôb v malých a stredných podnikoch (o 11,5-tis.).

Porovnanie zamestnanosti MSP v SR a krajinách EÚ

V roku 2010 sa na celkovom počte zamestnaných osôb v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v rámci krajín EÚ-28 (134,5 mil.) podieľali malé a stredné podniky 67,2 %, pričom podiel mikropodnikov predstavoval 29,5 %, malých podnikov 20,5 % a stredných podnikov 17,1 %.

Na Slovensku aktuálne dosiahnutý podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2013 je o 4,5 p. b. vyšší ako v krajinách EÚ-28. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ-28 dominantnejšie postavenie mikropodniky (podiel vyšší o 13,4 p. b.). Na druhej strane je podiel malých a stredných podnikov v porovnaní s EÚ-28 na Slovensku nižší o 5,9 p. b., resp. 2,9 p. b.

Tab. č. 3.16: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a krajinách EÚ

		Veľkosť podniku				MSP	Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký		
		(0 - 9)	(10 - 49)	(50 - 249)	(250+)		
EÚ-28 (2011)	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike 2011 (v tis.)	39 725	27 607	23 032	44 165	903 636	134 529
	podiel na zamestnanosti	29,5 %	20,5 %	17,1 %	32,8 %	67,2 %	100,00 %
Slovensko (2013)	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike (v tis.)	772 824	263 198	255 821	509 041	1 291 842	1 800 883
	podiel na zamestnanosti	42,9 %	14,6 %	14,2 %	28,3 %	71,7 %	100,00 %

Zdroj: údaje za SR: Štatistický úrad SR, spracované SBA

údaje za EÚ 27: Eurostat, Structural business statistics, odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95, v čase spracovania materiálu boli údaje dostupné za rok 2011.

Ako vyplýva z grafu č. 23, ktorý je uvedený v prílohe, nadpriemernou úrovňou zamestnanosti v sektore MSP sa vyznačujú okrem Slovenska aj ostatné krajiny V4 (v rámci nefinančnej podnikovej ekonomiky v roku 2011).

3.5 Výsledky analýz a prieskumov

3.5.1 Postoje obyvateľov k podnikaniu – globálny monitor podnikania (GEM)

Globálny monitor podnikania – Global Entrepreneurship Monitor (ďalej len „GEM“) je najväčšia svetová akademická štúdia o podnikaní. Slovensko sa do neho po prvýkrát zapojilo v roku 2011. Snahou výskumu GEM je skúmať úlohu podnikania v národnom ekonomickom raste prostredníctvom odhaľovania čírt a charakteristík podnikateľskej aktivity. Na druhej strane tiež skúma, aké je samotné podnikateľské prostredie a poskytuje informácie o

uplatňovaní princípu SBA č. 1 „Vytvoriť priaznivé a motivujúce prostredie pre podnikateľov“.

Hlavnými cieľmi výskumu GEM je odmerať rozdiely v úrovni podnikateľských aktivít medzi krajinami, odhaliť faktory, ktoré odlišujú národné úrovne podnikateľskej aktivity a identifikovať politiky, ktoré môžu zlepšiť národnú úroveň podnikateľskej aktivity. Dáta výskumu sú každoročne zozbierané na dvoch úrovniach. Jeden zo základných prvkov výskumu GEM tvorí **prieskum na dospeljej populácii (APS)**. Národné tímy GEM uskutočňujú prieskum na reprezentatívnej vzorke minimálne 2 000 respondentov.

Najdôležitejšie zistenia z prieskumu dospeljej populácie sú nasledovné (príloha, graf č. 49):

□ **Sebavedomie:**

- Na Slovensku dochádza k **poklesu vnímania vhodných príležitostí na podnikanie**. Od roku 2011 došlo k poklesu podielu obyvateľov, ktorí vnímajú príležitosti na podnikania vo svojom okolí z 23,1 % na 16,1 % v roku 2013. Slovensko sa dosiahnutým výsledkom zaradilo až na 25. miesto v Európe zo všetkých 28 zapojených krajín,
- **vnímanie schopností začať podnikat' zostáva pomerne vysoké**. V porovnaní s rokom 2012 sa zvýšilo vnímanie schopností začať podnikat' z úrovne 49,7 % na 51,0 % a
- **strach zo zlyhania podnikania sa medziročne znížil z 38 % na 33 %**.

□ **Spoločenské postoje k podnikaniu:**

- **Pretrvávajúci pokles vnímania podnikania ako dobrej kariérnej voľby**. Od roku 2011 sa znížilo zastúpenie obyvateľov, ktorí vnímajú podnikanie ako vhodnú kariérnu voľbu z úrovne 54,6 % na 49,2 % v roku 2013,
- **vnímanie úspešných podnikateľov** a ich spoločenský status nenadviazali na medziročné zlepšenie z roku 2012 (z 64,4 % na 74,4 %). V roku 2013 pokleslo až na úroveň 58,5 % a
- **pozornosť médií venovaná novému podnikaniu taktiež medziročne poklesla z 59,4 % na 51,7 %**.

□ **Hodnotenie jednotlivých fáz podnikania:**

- **Zámer začať podnikat' v najbližších 3 rokoch sa medziročne zvýšil z 12 % na 16,4 %**,
- **trend poklesu počiatočnej podnikateľskej aktivity pokračoval aj v roku 2013**. V medziročnom porovnaní sa znížila z 10,2 % na 9,5 %, pričom v roku 2011 dosahovala úroveň 14,2 %,
- percento začínajúcich podnikateľov medziročne mierne vzrástlo z 6,7 % na 7,3 %,
- percento nových podnikateľov, naopak, medziročne pokleslo z 3,9 % na 3,6 % a
- **percento etablovaných podnikateľov sa medziročne znížilo zo 6,4 % na 5,4 %**,
- **pokračovanie nárastu podielu obyvateľov, ktorí začali podnikat', lebo nemali inú možnosť, ako si zabezpečiť príjem** (z 35,6 na 40,2 %), čo je druhá najvyššia úroveň v rámci krajín EÚ.

3.5.2 Prieskum spolupráce vysokých škôl a podnikov

Ústav informácií a prognóz školstva (po 1. 1. 2014 Centrum vedeckovýskumných informácií SR) uskutočnil v roku 2013 v rámci národného projektu „Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti“ prieskum na vysokých školách, ktorého cieľom bola identifikácia študijných programov s existujúcimi príkladmi dobrej praxe spolupráce vysokých škôl a podnikovej sféry³. Prostredníctvom prieskumu bolo oslovených 25 vysokých škôl, 106 fakúlt a celoškolských pracovísk a 1 795 študijných programov. Zber údajov prebehol od 10. 9. 2013 do 15. 11. 2013. Viac ako 70 % z oslovených fakúlt vysokých škôl sa zapojilo do prieskumu.

Podľa výsledkov prieskumu takmer všetky vysoké školy a fakulty (97 %), ktoré sa zúčastnili prieskumu, oslovujú študentov stredných škôl cielene. **Možnosť vykonávať prax v podnikoch ako referenčnú výhodu zdôrazňujú najmä fakulty zamerané na poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy, vojenské a bezpečnostné vedy.** Mierne slabšie možnosti praxe v podnikoch deklarujú fakulty zamerané na prírodné vedy (57 %) a technické vedy (65 %), ktoré svojich uchádzačov o štúdium lákajú skôr účasťou na výskumných projektoch.

72 % fakúlt v prieskume deklarovalo, že na ich škole existuje systém kariérneho poradenstva/vedenia študenta k jeho uplatneniu na trhu práce/v podnikaní. K zefektívneniu a zlepšeniu kariérnej starostlivosti o študentov by z pohľadu vysokých škôl a jednotlivých fakúlt prispelo zintenzívnenie spolupráce so zamestnávateľmi (41,4 %), vybudovanie pozície kariérneho poradcu (25,9 %) či skvalitnenie systému kariérneho poradenstva (17,2 %).

Viac ako dve tretiny (68 %) vysokých škôl (fakúlt) v prieskume uviedlo, že spolupracuje s konkrétnym podnikom v oblasti výskumu a vývoja. Najintenzívnejšiu spoluprácu v prieskume deklarovali fakulty so zameraním na vojenské a bezpečnostné vedy (100 %), technické vedy (95 %), prírodné vedy (86 %), zdravotníctvo (75 %) a na poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy (75 %).

Pre 32 % študijných programov zapojených do prieskumu má spolupráca s podnikmi vysokú hodnotu, hlavne kvôli tomu, že študentom umožňuje prax v reálnom prostredí podniku (29,3 %), dochádza k spolupráci v oblasti vedy a výskumu (22,7 %) a rozvíjajú sa kompetencie a skúsenosti študentov (20,2 %).

Z pohľadu zapojených fakúlt do prieskumu si vyžaduje spolupráca vysokých škôl a podnikov zlepšenie najmä v oblasti systémovej podpory (34 %; napr. vytvoriť legislatívne podmienky pre existenciu spolupráce, podniky by mohli vypisovať ciele praxe pre potenciálnych zamestnancov, prax zo zákona pre technické odbory, zavedenie dlhšej praxe) a budovania vzťahov a dôvery (30 %).

Medzi opatrenia, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu súčasného stavu vo vzájomnej spolupráci podnikov a škôl patrí väčšia finančná a materiálno-technická podpora (44,4 %), zmeny v legislatíve (33,3 %; napr. rozšírenie legislatívy zabezpečujúcej prioritné zamestnanie absolventa s vyštudovaným konkrétnym, resp. príbuzným odborom na príslušné

³ Podrobné výsledky prieskumu sú dostupné: <http://www.vysokoskolacidopraxe.sk/data/files/282.pdf>

pracovné miesto), **intenzívnejšie prepojenie VŠ s praxou** (19,4 %; napr. zameranie korpusov študijných programov by malo byť smerované na potreby praxe), **zvýšenie motivácie podnikov spolupracovať s VŠ** (16,7 %; motivácia formou grantovej podpory spoločných projektov, daňové úľavy).

Prednášky odborníkov z radov zamestnávateľov ako typ spolupráce sú frekventovanejšie pri študijných programoch, ktoré sú zamerané na ekonomické vedy (61%) a prírodné vedy (58 %).

68 % zapojených študijných programov v prieskume uviedlo, že študijná prax je povinná. Avšak len pre 38 % študijných programov zameraných na technické vedy je prax povinná súčasť štúdia. Celkovo prax skôr nemá vyšpecifikované podmienky na rôznych stupňoch štúdia (uvádza to 53 % študijných programov).

74 % študijných programov hodnotí spoluprácu s podnikmi a organizáciami ako dlhodobú, trvajúcu viac ako 2 roky.

59 % vysokých škôl má uzavreté dohody o spolupráci so zamestnávateľmi s cieľom prepojenia štúdia na vysokej škole s potrebami praxe. Platí to pre 90 % fakúlt zameraných na technické vedy, 75 % fakúlt zameraných na poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy. Naopak, až 78 % fakúlt so zameraním na ekonomické vedy zmluvu podpísanú nemá.

Dôležitými kritériami výberu podniku/organizácie pre spoluprácu s vysokou školou je ochota podniku/organizácie prijať študentov, vzájomné väzby školy a podniku v oblasti odbornej spolupráce (výskum, vývoj a iné) a následná uplatniteľnosť absolventa.

Podľa 63 % študijných programov ŠP prax nie je v spolupráci s konkrétnym podnikom/organizáciou riešená vysoko inovatívnym spôsobom. Naopak, k vyššej inovatívnosti sa prikláňajú študijné programy ŠP zamerané na poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy (59 %) a spoločenské vedy (51 %).

Len niečo vyše polovice VŠ sleduje, aké percento absolventov získa zamestnanie po skončení vysokej školy (55 %). Priemerný percentuálny odhad uplatnenia absolventov v povolaniach, pre ktoré ich škola pripravuje, je podľa výsledkov prieskumu 74 %. Jedna tretina absolventov sa podľa odhadu vysokých škôl uplatní v podnikoch, s ktorými škola spolupracuje. Viac je to z pohľadu škôl zameraných na poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy (75 %) a technické vedy (55 %).

3.6 Vývoj legislatívneho prostredia

S cieľom podporovať rast MSP prostredníctvom stimulácie podnikateľských ambícií a podnikateľských zručností, podpory úspešných firiem, výrobkov, myšlienok a iniciatív podporujúcich rozvoj podnikateľského myslenia boli v roku 2013 prijaté nasledovné opatrenia a legislatívne zmeny:

Novelizácie Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb.)

Dňa **1. februára 2013 nadobudol účinnosť zákon č. 9/2013 Z. z.**, ktorý mení a dopĺňa najmä ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce úroky z omeškania. Veriteľovi, ktorý si splnil svoje zákonné a zmluvné povinnosti, vzniká právo požadovať **úroky z omeškania** vo výške dohodnutej v zmluve bez potreby osobitného upozornenia. V prípade, že sa zmluvné strany nedohodli na výške úrokov z omeškania, od 1. februára 2013 je dlžník, ktorý bude v omeškaní, povinný platiť úroky z omeškania v sadzbe, ktorú ustanovila vláda SR nariadením č. 21/2013 Z. z. V zmysle nariadenia vlády sa nedodržanie lehoty bude sankcionovať úrokmi z omeškania, ktoré sa budú vypočítavať zo základnej úrokovej sadzby ECB platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného záväzku zvýšenej o deväť percentuálnych bodov. Veriteľ má popri nároku na uplatnenie úrokov z omeškania takisto bez potreby osobitného upozornenia právo aj na paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur.

Pre záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi novela definuje, že **maximálna lehota splatnosti**, ktorú možno zmluvne dohodnúť, je v trvaní 60 dní a pre orgány verejnej moci sa táto lehota stanovuje v trvaní maximálne 30 dní. Ide o implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady. Ďalej sa ustanovuje povinnosť úradného overenia podpisu pri niektorých typoch rozhodnutí valného zhromaždenia spoločnosti s ručením obmedzeným a voľbu členov dozornej rady akciovej spoločnosti. V rámci zákona je novelizované aj ustanovenie Obchodného zákonníka, ktoré dopĺňa povinnosti pri zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným. Takúto spoločnosť doposiaľ nemohla založiť osoba, ktorá mala daňový nedoplatok (vyžaduje sa súhlas správcu dane). Po novom bude potrebné, aby zakladateľ nemal ani nedoplatok na cle. Do obchodného registra sa teda bude prikladať o potvrdenie viac.

Zákonom č. 357/2013 Z. z. sa s účinnosťou od 1. decembra 2013 zaviedla povinnosť zakladateľa **splatiť peňažný vklad alebo jeho časť na osobitný účet v banke** alebo pobočke zahraničnej banky. Novela všeobecne rieši spôsob splácania peňažných vkladov alebo ich častí tak, že v minulosti často využívané splatenie peňažného vkladu alebo jeho časti v hotovosti k rukám správcu vkladu už nebude viac možné.

S peňažnými prostriedkami zo splatených peňažných vkladov alebo ich častí vedenými na osobitnom samostatnom účte v banke nebude možné nakladať skôr, ako spoločnosť vznikne, ibaže pôjde o platenie nákladov súvisiacich so založením a vznikom spoločnosti podľa spoločenskej zmluvy, vrátenie peňažného vkladu alebo jeho časti a úrokov podľa osobitných ustanovení zákona.

Zákonom dochádza i k predĺženiu pôvodnej lehoty troch mesiacov na lehotu šiestich mesiacov (od zverejnenia oznámenia v Obchodnom vestníku), počas ktorých nebude môcť registrový súd rozhodnúť o zrušení spoločnosti bez likvidácie z dôvodu, že spoločnosť nemá obchodný majetok, ktorý by postačoval na náhradu primeraných výdavkov a odmeny za výkon funkcie likvidátora (§ 69 ods. 9).

Novelizácia zákona o ochrane spotrebiteľa pri podomovom predaji a zásielkovom predaji (zákon č. 108/2000 Z. z.)

Novela zákona, **uverejnená pod č. 367/2013 Z. z., s účinnosťou od 15. novembra 2013** upravila osobitný režim predajnej akcie a jej notifikácie Slovenskej obchodnej inšpekcie (SOI). Organizátor predajnej akcie alebo predávajúci je v zmysle novely povinný najneskôr 20 kalendárnych dní pred uskutočnením predajnej akcie Ústrednému inšpektorátu SOI a

inšpektorátu SOI príslušnému podľa miesta konania predajnej akcie písomne oznámiť uskutočnenie predajnej akcie. Zákon ďalej vymedzuje náležitosti písomného oznámenia predajnej akcie, pričom ustanovuje ochranu spotrebiteľa vo vzťahu k uzavretiu spotrebiteľských zmlúv. Spotrebiteľia by mali mať po schválení novely možnosť tovar po odstúpení od zmluvy vrátiť predávajúcemu až potom, ako predávajúci vráti spotrebiteľovi zaplatenú cenu alebo preddavok za tovar alebo službu. Novela zároveň zavádza sankcie za používanie nekalých obchodných praktík. Ak predávajúci bude napriek uloženému zákazu používať nekalé obchodné praktiky, bude sa to po novom posudzovať ako osobitne závažné porušenie povinností, za ktoré hrozí zrušenie živnostenského oprávnenia.

Zákon č. 108/2000 Z. z. bol od 1. mája 2014 nahradený zákonom č. 102/2014 Z. z.

Novelizácia zákona o daňových poradcoch a Slovenskej komore daňových poradcov (zákon č. 78/1992 Z. z.)

Zákon č. 354/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014 zavádza definíciu daňového poradenstva, ktorá doteraz v zákone chýbala a taktiež ustanovuje vzdelanie a prax ako jednu z podmienok na vykonávanie daňového poradenstva. Novela zároveň zrušuje podmienku, aby bolo daňové poradenstvo poskytované výlučne komanditnými spoločnosťami a verejnými obchodnými spoločnosťami. **Daňové poradenstvo** tak po novom bude možné poskytovať aj prostredníctvom napr. **spoločnosti s ručením obmedzeným**.

Akčný plán pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe

Európska komisia prijala 9. januára 2013 oznámenie s názvom Akčný plán pre podnikanie 2020 – Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe s cieľom zvýšiť počet podnikateľov v záujme dosiahnutia týchto prvoradých cieľov: obnova hospodárskeho rastu a zvýšenie úrovne zamestnanosti.

Európska komisia vo svojom akčnom pláne uvádza súbor opatrení na opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe a zlepšenie situácie európskych MSP. V oznámení sa zdôrazňuje, že zásada „najskôr myslieť na malých“ musí byť meradlom európskych a vnútroštátnych politík. Súčasne sa v ňom zdôrazňuje, že na dosiahnutie trvalého a podstatného zlepšenia súčasnej situácie majú zásadný význam koordinované opatrenia správnych orgánov na rôznych úrovniach od európskej cez vnútroštátnu až po regionálnu. Akčný plán je založený na troch pilieroch:

- i) rozvoj vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti podnikania,
- ii) vytvorenie správneho podnikateľského prostredia,
- iii) vzory a oslovenie špecifických skupín.

Európska komisia navrhuje v rámci každého z týchto pilierov súbory opatrení zamerané na rozvoj MSP, vrátane usmernení na nadnárodnej úrovni (Komisia) a na úrovni jednotlivých členských štátov.

3.7 Programy na podporu podnikania, prevod podnikov

Vyhodnotenie podporných programov realizovaných SBA

SBA ako špecializovaná inštitúcia na podporu malých a stredných podnikov na Slovensku dlhodobo realizuje komplex podporných programov a projektov. Cieľom podporných programov a projektov v rámci princípu 1 za rok 2013, bolo najmä:

- stimulácia rastu sektora MSP
- zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti
- podpora podnikania žien na Slovensku
- podpora vzdelávania, poradenstva a mentoringu podnikateľských subjektov

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 1 v roku 2013 bolo: 77 770 878,00 eura.

❖ Slovak Business Agency

- **Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie**

Podporu budúcich podnikateľov realizovala Slovak Business Agency v roku 2013 formou poskytovania zvýhodnených informačných, poradenských a vzdelávacích služieb prostredníctvom spolupracujúcej regionálnej siete ôsmich regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), dvoch centier prvého kontaktu (CPK) a jedného podnikateľského a technologického inkubátora (PaTI).

Cieľom štátneho programu bola podpora zakladania nových MSP a príprava záujemcov o podnikanie na naštartovanie, úspešné fungovanie a riadenie vlastného nového najmä mikro- a malého podniku, vrátane živnostenského oprávnenia. Klientmi programu boli prevažne nezamestnaní, ktorí nedostatok pracovných príležitostí na regionálnom a lokálnom trhu práce riešili samozamestnaním sa v budúcom vlastnom podniku. Početnou cieľovou skupinou boli aj tento rok mladí ľudia vo veku od 18 do 35 rokov, vrátane absolventov, ale aj ženy a matky na a po materskej dovolenke a na trhu ohrozená generácia 50+.

V roku 2013 bolo poskytnutých 226 informačných a odborných konzultácií v celkovom objeme 445 hodín. Konzultácie, ako aj vzdelávacie kurzy boli zamerané na tematické oblasti a administratívne povinnosti súvisiace so založením podniku, vrátane zmapovania podmienok podnikania v danej lokalite a regióne, a začatím a rozbehom podnikateľskej činnosti. Pre účely založenia podnikov a získania finančných zdrojov na samostatnú zárobkovú činnosť regionálni poradcovia vypracovali klientom 52 podnikateľských plánov. Budúci podnikatelia sa zúčastnili na 15 troj- až päťdňových školeniach v rôznych mestách Slovenska. Školenia absolvovalo dovedna 239 účastníkov. Služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu ŠR2012 a ŠR2013 kap. MH SR v objeme 27 097,58 eura. Celkový počet príjemcov pomoci bol 341, z nich takmer polovica mladých ľudí do 35 rokov. Prostredníctvom dotovaných služieb regionálnych poskytovateľov bolo vytvorených 179 nových podnikov.

Tab. č. 3.17.: Dotované poradenské a vzdelávacie služby pre záujemcov o podnikanie poskytnuté v roku 2013 a financované zo štátneho rozpočtu

Centrum	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány	Školenia	
	počet	hodiny	počet	hodiny		počet	účastníci
BIC TI Prievidza	13	6,5	14	65,5	13	0	0
CPK Brezno	1	1	1	2	0	0	0
CPK Veľký Krtíš	8	8	17	65	7	0	0
RPIC Komárno	6	9,5	16	44	9	4	58
RPIC Košice	0	0	0	0	0	2	35
RPIC Lučenec	6	6	24	73	0	0	0
RPIC Nitra	3	3	11	24	3	1	20
RPIC Poprad	25	24	11	21,5	7	3	56
RPIC Prešov	9	9	8	17	0	4	53
RPIC Trebišov	0	0	0	0	0	1	17
RPIC Trenčín	22	22	26	44	13	0	0
Spolu	98	89	128	356	52	15	239

Zdroj: SBA

- **Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (*schéma pomoci de minimis*)**

Poradenské služby

Odbornú pomoc podnikateľom poskytovala Slovak Business Agency aj realizáciou štátneho programu „Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)“. Cieľom podpory bolo zvyšovať konkurencieschopnosť MSP, mieru ich prežitia, udržať zamestnanosť, resp. podporiť tvorbu nových pracovných miest v regiónoch Slovenska. Za týmto účelom boli poskytované dotované informačné a poradenské služby, ktoré mali podnikateľom pomôcť prekonať niektoré ťažkosti v podnikateľskej činnosti a dopady finančnej a hospodárskej krízy na ich podnikanie, pomôcť hľadať rozvojový potenciál podniku, vhodné riešenia a výzvy pre úspešné fungovanie a rozvoj.

Regionálna dostupnosť podnikateľov k poradenstvu bola zabezpečená prostredníctvom odborných poradcov spolupracujúcich regionálnych organizácií RPIC (8), CPK (4), PaTI (4) a Združenia mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS). Služby boli dotované zo zdrojov štátneho rozpočtu ŠR2012 kap. MH SR. V roku 2013 bolo zo schémy poskytnutých 462 informačných a odborných konzultácií v celkovom objeme 1 419 hodín. Pre účely získania finančných zdrojov bolo klientom vypracovaných alebo poskytnutá pomoc pri vypracovaní 23 podnikateľských plánov a projektov. Pomoc v objeme 59 705,26 eura v priebehu troch mesiacov roku 2013 získalo celkom 148 MSP.

Tab. č. 3.18: Dotované poradenské služby podnikateľom v rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) realizované v roku 2013 a financované zo štátneho rozpočtu

Rok 2013	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány a projekty
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet
BlaTC Banská Bystrica	2	3	11	54,5	0
BIC TI Prievidza	3	3	13	76	2
CPK Brezno	6	11	6	14	0
CPK Michalovce	7	6	9	19,5	0
CPK Poltár	15	19	0	0	0
CPK Veľký Krtíš	3	5	1	7,5	1
RPIC Dunajská Streda	30	19	5	24	5
RPIC Košice	1	1	2	5	1
RPIC Komárno	3	4	3	15	2
RPIC Nitra	18	28	6	22	5
RPIC Prešov	4	7	18	90	0
RPIC Poprad	9	9	3	20	1
RPIC Trebišov	1	1	4	27	1
RPIC Trenčín	34	47	15	46,5	5
UTI STU Bratislava	4	5	32	174	0
VTP Žilina	6	8	101	362	0
ZMPS Bratislava	8	12,5	79	273,5	0
Spolu	154	188,5	308	1 230,5	23

Zdroj: SBA**Vzdelávanie**

Z dôvodu limitovaného rozpočtu štátnej schémy sa vzdelávacie aktivity nerealizovali, výzva na predkladanie žiadostí o finančný príspevok na vzdelávanie podnikateľov a ich zamestnancov nebola v roku 2013 vyhlásená.

- Projekt „Anjeli strážni pre začínajúce podnikateľky“ („Guardian Angels for Female Entrepreneurs – GUARD4FEMENT“)**

Ženy predstavujú 52 % celkového obyvateľstva Európy, ale len jednu tretinu samostatne zárobkovo činných osôb alebo všetkých začínajúcich podnikateľov v EÚ. Ešte i dnes, v 21. storočí, keď je v Európe takmer 23 miliónov malých a stredných podnikov v priemere s piatimi zamestnancami, ženy – podnikateľky tvoria len približne 30 % z celkovej podnikateľskej obce. Na Slovensku je to ešte menej (27,7 % v roku 2011).

Podpora podnikania žien na Slovensku je predmetom záujmu SBA už niekoľko rokov. Ambasadorky podnikateliek Slovenska mali záujem o podnikanie u žien naštartovať. Inšpirovať potenciálne podnikateľky aj prostredníctvom podnikateľských príbehov či praktických rád, aby sa vydali na cestu samostatného podnikania. Tie, ktoré tak urobili, však potrebujú pomocnú ruku anjela strážneho, mentora či mentorky, ktorých úlohou je viesť začínajúcu podnikateľku v časoch jej podnikateľských začiatkov. Projekt „Guardian Angels for Female Entrepreneurs“ práve to začínajúcim podnikateľkám ponúka.

Ciele projektu:

- podporiť podnikanie žien na Slovensku
- rozpoznať a podporiť najmä začínajúce podnikateľky
- zabezpečiť, aby podnikateľky ustáli najmä prvý, najnáročnejší rok, ich podnikania

Aktivity projektu:

- Propagácia projektu
- Výber mentorov a mentees
- Tréning pre mentorov a mentees
- Úvodná konferencia
- Individuálne stretnutia mentorov a mentees na mesačnej báze – 03/2012 – 04/2013
- Seminäre pre verejnosť (vr. tréning pre mentorov a paralelný networking mentees)
- Záverečná konferencia – 06/2013, Žilina

Výsledky projektu (aktivity za rok 2013 sú vyznačené tučným písmom):

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	webová stránka www.ambasadorka.sk / www.podporapodnikania.sk	1
	Články, tlačové správy	127
	Facebook http://www.facebook.com/ambasadorka	1
	TV/rádio spoty	1
	Letáky, brožúry a bulletiny	3
2	Informácie a poradenstvo	
	online poradňa www.ambasadorka.sk / www.podporapodnikania.sk	1
3	Výzva a výber mentorov a mentees	1
	Počet kandidátov 1. kola výzvy na mentorov (45 kandidátov, vybraných 16 => aktívnych 14)	45
	1. kolo výzvy na mentees (53 kandidátok, vybraných 35 => aktívnych 33)	53
	2. kolo výzvy na mentorov (11 kandidátov, vybraných 11)	11
4	Tréningy pre mentorov a mentees	3
	Úvodný tréning – 26. - 27. 1. 2012, B. Štiavnica	43
	Tréning – 6. 6. 2012, Bojnice	38
	Tréning – 15. 2. 2012, Prešov	18
	Tréning – 22. 2. 2013, Donovaly	43
5	Konferencie	2
	Úvodná konferencia – 23. 2. 2012, Hotel Dukla, Prešov	75
	Záverečná konferencia – 28. 5. 2013, MH SR Bratislava	103
6	Seminäre pre verejnosť na tému Mentoring	3
	Počet účastníkov na seminári pre západné Slovensko (7. 6. 2012, Bojnice)	17
	Počet účastníkov na seminári pre východné Slovensko (22. 11. 2012, Prešov)	35
	Počet účastníkov na seminári pre stredné Slovensko (13. 3. 2013, B. Bystrica)	23
7	Individuálne stretnutia mentorov a mentees na mesačnej báze – 03/2012 – 04/2013	
	Počet stretnutí	255
8	Inaugurácia siete mentorov	
	Varšava, 15. november 2011 - p. Hanková , majiteľka firmy Novel, spol. s r. o., prevzala z rúk Joanny Drake , riaditeľky EÚ pre Podporu konkurencieschopnosti MSP a Grażyny Henclewskej, zástupkyne MH Poľska, oficiálny certifikát v mene celej slovenskej siete mentorov pre začínajúce podnikateľky	-
9	Európska sieť mentorov:	
	Počet krajín (Albánsko, Belgicko, Cyprus, FYROM, Grécko, Maďarsko, Írsko, Čierna Hora, Holandsko, Rumunsko, Srbsko, Slovinsko, SR, Španielsko, Turecko a Anglicko)	17
	Počet mentorov	170

Zdroj: SBA

Projekt Guardian Angels for Female Entrepreneurs prispel a prispieva i naďalej k podpore podnikania žien na Slovensku. Z radov úspešných podnikateliek a podnikateľov boli vybratí tí najlepší, aby prostredníctvom osobných konzultácií a stretnutí vyše roka podávali pomocnú ruku ženám – začínajúcim podnikateľkám pri prekonávaní prvotných problémov spojených s ich podnikateľskou kariérou. Výzvu na mentorov reflektovalo 45 žiadostí, z ktorých 41 úspešne prešlo technickými kritériami. Projekt predpokladal výber 12 – 16 mentorov, preto výberová komisia vybrala 16 mentorov. Z nich boli 14 aktívni počas celého trvania projektu. Vzhľadom na rastúci záujem zo strany začínajúcich podnikateliek a limitovanosť kapacít mentorov sme sa rozhodli adresovať úspešným podnikateľkám a podnikateľom i druhú výzvu. V druhom kole bolo vybraných ďalších 11 mentorov a celkový počet sa tak vyšplhal na 25 aktívnych mentorov, ktorí mohli pokryť oveľa širšiu cieľovú skupinu. Šance získať bezplatný mentoring sa chopilo 54 začínajúcich podnikateliek. Z 54 žiadostí stať sa mentorovanou podnikateľkou vybrali dve regionálne komisie 36 dám, začínajúcich podnikateliek. Pojem mentoring nie je na Slovensku veľmi rozšírený, preto niektoré mentees nevedeli presne, čo očakávať. 33 z nich sa však veľmi rýchlo zorientovalo a spätnou väzbou dali najavo, že si mesačné stretnutia so skúsenou podnikateľkou či podnikateľom veľmi cenia. Veríme, že toto číslo bolo ešte vyššie vzhľadom na fakt, že len mentee a mentori z 1. kola mali povinnosť písať správy zo stretnutí.

Vykreovať funkčný mentoringový vzťah si vyžaduje niečo viac, než len spárovanie mentora a mentee od stola. Osobné stretnutie tvárou v tvár, dialóg, vzájomná empatia sú nevyhnutným základným kameňom. Musí tu byť iskra, pozitívna chémia, rovnaká vlnová dĺžka – základy fungujúceho vzťahu, na ktorých sa dá budovať vzájomná dôvera. „Čím viac investujete do mentoringu, tým viac z neho získate,“ znela rada pre účastníčky mentoringového vzťahu. Zdá sa, že mnohé z nich si túto radu vzali k srdcu. Od marca 2012 do júla 2013 sa na mesačnej báze stretávalo všetkých 33 mentees, ktoré boli zainvolované do 33 reportovaných mentoringových vzťahov. Niektoré mentee mali dokonca viac ako jedného mentora. Mentee z 2.kola nemali povinnosť zasielať správy zo stretnutí. Celkovo vieme o 39 mentoringových vzťahoch, ktoré prebiehali počas trvania projektu.

Vychádzajúc z podaných správ, projekt, získavaná spätná väzba, mentoringový proces, ale najmä obsah a výsledok mentoringových vzťahov mali vplyv na obe strany – tak na mentorované podnikateľky, ako aj na mentorov. Vedenie, rady, usmernenie mentorov posúvali podnikateľky vpred tak v profesijnom, ako aj v osobnom živote. Pomáhali im prekonávať prekážky, riešiť dennodenné situácie, osobnostne sa rozvíjať... Mentori získali možnosť pozrieť sa na biznis z inej perspektívy, rozšíriť si obzory. Obe strany ocenili možnosť vzdelávať sa prostredníctvom série tréningov, možnosť networkingu, získavania kontaktov, participácie na zahraničných konferenciách atď.

Projekt sa oficiálne skončil, ale voľné pokračovanie vo forme online mentoringu dáva priestor na ďalšiu podporu podnikania žien. Viac informácií nájdete na stránke www.ambasadorka.sk

- **Projekt „Partnerstvo – akcia pre cestovný ruch“ („Partnership Action for Tourism – PA4T“)**

Partnerstvo – akcia pre cestovný ruch je medzinárodný projekt so zameraním na rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom rozvoja služieb v oblasti mentoringu. Je určený pre podnikateľov a ľudí pôsobiacich v sektore turizmu. Projekt je realizovaný prostredníctvom Programu celoživotného vzdelávania a jeho podprogramu Leonardo da Vinci – Partnerships spolu s partnermi z Cypru, Českej republiky a Veľkej Británie.

Ciele:

- Predstaviť mentoring ako nástroj rozvoja a tréningu pre kompetentných mentorov – manažerov v sektore cestovného ruchu
- Vytvoriť medzinárodné štandardy v oblasti mentoringu v cestovnom ruchu spolu s odporúčaniami pre zúčastnené krajiny
- Zvýšiť dosah a hodnotu mentoringu v partnerských štátoch

Aktivity

- Vyskolit' mentorov v oblasti cestovného ruchu

Výsledky projektu za rok 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	Brožúra	2
2	Stretnutia projektových partnerov - Mobility	
	Počet stretnutí	3
	• 5th partners meeting_24 - 27_2_2013 – Hordúša Hámre, SK	
	• 6th partners meeting_28 - 30_4_2013 – Praha, CR	
	• 7th partners meeting_24 - 26_6_2013 – Londýn, UK	
3	Špecializované správy	
	Počet špecializovaných správ a odporúčaní zameraných na mentoring v oblasti cestovného ruchu, jeho predpoklady, formy, inovatívne nástroje a možnosti realizácie	10
4	Medzinárodné štandardy v oblasti mentoringu v cestovnom ruchu spolu s odporúčaniami pre zúčastnené krajiny	

Zdroj: SBA

Cestovný ruch je predmetom záujmu Európskej komisie. Neexistujú však jednotné štandardy, nástroje v tejto oblasti. Projekt predstavuje nový nástroj, mentoring, ako jeden z možných, ktorého prostredníctvom možno tieto štandardy kvality v cestovnom ruchu dosiahnuť. Je prostriedkom na výchovu, rozvoj a tréning kompetentných manažerov pracujúcich v oblasti cestovného ruchu. Jeho priamym pokračovaním je projekt podaný a úspešne schválený v rámci programu Leonardo da Vinci – Transfer of Innovations EU Tourism Mentoring, o ktorom uvádzame detailnejšie informácie nižšie.

- **Projekt „EU Tourism Mentoring“**

Slovak Business Agency vystupuje ako vedúci partner v novom projekte EU Tourism Mentoring, ktorý bol schválený v rámci programu celoživotného vzdelávania Leonardo da Vinci – podprogram prenos inovácií. Spoločne s partnermi z Veľkej Británie, Rumunska a Litvy chce Slovak Business Agency nadviazať na výsledky z úspešne realizovaných akcií ukončeného projektu PA4T – Partnerstvo pre cestovný ruch a rozvíjať pravidlá a štandardy pre mentoring v oblasti cestovného ruchu.

Cestovný ruch patrí k najdôležitejším odvetviám hospodárstva vo všetkých projektových krajinách. Napriek vysokému potenciálu cestovného ruchu Slovenska, Rumunska i Litvy, krajinám chýba kvalita poskytovaných služieb, chýba tiež akákoľvek štruktúra a možnosti profesionálneho rozvoja.

Ambíciou projektu je vytvoriť štandardy pre rozvoj mentorov na základe vyvinutého a overeného produktu používaného vo Veľkej Británii.

Hlavné ciele projektu sú:

- Prenos metodiky pre mentorov vytvorenej vo Veľkej Británii
- Zlepšiť ponuku školení pre mentorov v úzkej spolupráci so zamestnávateľmi a odborníkmi z praxe
- Vyškoliť 4 mentorov za krajinu v oblasti cestovného ruchu (Slovensko, Rumunsko, Litva) a iniciovať mentoringový pilot
- Vypracovať záverečnú metodiku pre mentorov v cestovnom ruchu prispôbenú na národné podmienky jednotlivých krajín

Aktivity projektu:

- príprava a vypracovanie kontextovej analýzy a osvedčených postupov, príprava prieskumu potrieb trhu práce, existujúcej ponuky školení a verejných politík
- príprava 3 bezplatných workshopov pre pracovníkov v cestovnom ruchu o mentorských technikách, ktoré budú viesť profesionálni mentori z Veľkej Británie, vyškolenie 4 mentorov za Slovensko, ktorí získajú medzinárodný certifikát
- vyškolenie 12 mentees za Slovensko zo sektora cestovného ruchu, ktorým budú mentori odovzdávať svoje nadobudnuté schopnosti a skúsenosti
- vypracovanie metodiky pre rozvoj mentorov v cestovnom ruchu

Výsledky projektu za rok 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	Príprava loga projektu	1
	Publikácia článku o projekte v časopise AmCham Connection	1
2	Kick off konferencia – 2. 12.- 3. 12. 2013, Slovak Business Agency, Bratislava	
	Počet účastníkov	9

Zdroj: SBA

Vypracovanie príručky a metodiky o mentorských technikách s dôrazom na rozvoj mentorov v cestovnom ruchu, ako aj v ďalších hospodárskych odvetviach špecificky navrhutej na podmienky a pre potreby Slovenska. Projekt sa zameriava na odvetvie cestovného ruchu a jeho prínosom je zavádzanie nákladovo efektívneho spôsobu na rozvíjanie zamestnancov, celý sektor tak môže získať inovatívnu a efektívnu metodiku vzdelávania.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR) je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre priemysel, energetiku, teplárstvo, plynárstvo, ochranu a racionálne využívanie nerastných surovín, stratégiu tvorby a realizácie inovácií v uvedených oblastiach; pre podporu malého a stredného podnikania, stratégiu tvorby a podporu podnikateľského prostredia, vnútorný obchod, zahraničný obchod, ochranu spotrebiteľa, BOZP v baníctve, puncovníctvo, skúšanie drahých kovov, kontrolu zákazu vývoja, výroby, skladovania, použitia a obchodu s chemickými zbraňami a prekurzormi, koordináciu hospodárskej mobilizácie, privatizáciu majetku štátu.

Jedným zo strategických zámerov rezortu hospodárstva je **podpora tvorby podnikateľského prostredia** ako súčasť hospodárskej stratégie a politiky. Hlavným mechanizmom pre vznik a rozvoj priemyselnej výroby so zameraním na perspektívne a moderné odvetvia je konkurencieschopnosť v oblasti inovácie podnikov a investícia do vzdelávania mladých ľudí. Konkrétnou aktivitou v tomto smere je pravidelná organizácia celoštátnej prezentačnej výstavy výrobkov žiakov stredných odborných škôl Mladý tvorca 2013, ktorá sa uskutočnila v dňoch 18. – 20. 4. 2013 v areáli Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra, š. p., spoločne s Veľtrhom práce JobExpo a XV. European Jobs Days 2013. Hlavným cieľom 21. ročníka výstavy bolo spropagovať stredoškolské odborné vzdelávanie a predstaviť výsledky nadobudnutých odborných vedomostí a získaných praktických zručností žiakov stredných odborných škôl a zároveň inšpirovať žiakov základných škôl a ich rodičov pri výbere budúceho povolania.

Program zameraný na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí⁴

Uznesením č. 191 zo dňa 16. mája 2012 vláda SR odsúhlasila návrh realokácie finančných prostriedkov v rámci operačných programov Národného strategického referenčného rámca na financovanie opatrení na podporu riešenia nezamestnanosti mladých ľudí a zintenzívnenie podpory MSP v intenciách iniciatívy EK, ktorej cieľom je stimulovať uvedené cieľové skupiny prostredníctvom prostriedkov zo štrukturálnych fondov. V zmysle uvedeného uznesenia došlo v podmienkach SR k dodatočnému navýšeniu alokácie tých operačných programov Národného strategického referenčného rámca, ktoré preukázali najvyššiu mieru absorpcie prostriedkov a zároveň najvyšší potenciál z hľadiska naplňania cieľov iniciatívy EK. Súčasťou predmetnej realokácie sa stal, po vykonaní analýzy zamerania, stavu a posúdenia jednotlivých operačných programov, aj Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ktorého pôvodná alokácia bola navýšená o dodatočných 225 mil. eur.

Schválením materiálu „Návrh výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok zameraných na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí“ uznesením vlády SR č. 717/2012 zo dňa 19. decembra 2012 došlo k definovaniu konkrétnych nástrojov v podobe výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, resp. písomných vyzvaní, ktorých prostredníctvom sa základné princípy a ciele iniciatívy EK majú v podmienkach OP KaHR naplňať.

Za základné oblasti z hľadiska štruktúry OP KaHR boli určené:

- a. Opatrenie 1.1 – Inovácie a technologické transfery, špecificky Podopatrenie 1.1.1 – Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov
- b. Opatrenie 3.1 – Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

Za základné nástroje boli v podmienkach OP KaHR určené:

- a. **Dopytovo orientované výzvy** na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok realizované v štruktúre:
 - i. *Schéma štátnej pomoci*
 - ii. *Schéma pomoci de minimis*

⁴**Zdroj:** Priebežná správa o plnení programu zameraného na zintenzívnenie podpory malých a stredných podnikov a na podporu zamestnávania mladých ľudí (http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-161139?prefixFile=m_)

b. Písomné vyzvanie na iniciatívu JEREMIE

Použitím realokovaných zdrojov bol predpoklad priameho vytvorenia cca. 1 200 pracovných miest v podporených MSP, a to v časovom horizonte do konca roka 2015. Zároveň každý podporený projekt musí vytvoriť aspoň jedno pracovné miesto pre mladých ľudí. Žiadatelia sú prostredníctvom nastavenia výberových kritérií pozitívne motivovaní na obsadzovanie čo najväčšieho počtu novovytvorených pracovných miest z cieľovej skupiny mladých ľudí, čím sa očakáva pozitívny príspevok k dosiahnutiu cieľa.

Tab. č. 3.19: Prehľad výziev zameraných na podporu MSP a zamestnávania mladých ľudí do 29 rokov

Kód výzvy	Dátum vyhlásenia výzvy	Dátum uzávierky výzvy	Splnenie termínu v zmysle uznesenia vlády č. 717/2012	Alokácia v mil. eur
KaHR-111SP-1201	21. decembra 2012	26. apríla 2013	Áno	110 (150)*
KaHR-31SP-1201	21. decembra 2012	26. apríla 2013	Áno	50
KaHR-111DM-1301	22. februára 2013	10. júna 2013	Áno	40

* - navýšenie alokácie o 40 mil. eur zo dňa 18. novembra 2013

Zdroj: MH SR

Výzva KaHR-111SP-1201

V rámci predmetnej výzvy bolo predložených celkovo 330 žiadostí o nenávratný finančný príspevok vo výške 723 612 116,49 eura, z toho výška požadovaného príspevku predstavuje sumu 339 304 537,80 eura. Vzhľadom na veľký počet žiadostí o NFP, ktoré splnili podmienky poskytnutia pomoci a v záujme maximálneho využitia disponibilných zdrojov v rámci opatrenia 1.1, Riadiaci orgán pre OP KaHR rozhodol o zvýšení alokácie výzvy na celkových 150 mil. eur. Súčasťou dopĺňajúcej alokácie sa na základe vykonaných konzultácií medzi MH SR, Európskym investičným fondom zabezpečujúcim implementáciu iniciatívy JEREMIE na Slovensku a EK, stali aj zdroje vo výške 25 mil. eur pôvodne určených pre doplnenie iniciatívy JEREMIE. Z uvedeného dôvodu MH SR nepristúpilo k pôvodne zamýšľanému vypracovaniu a zaslaniu písomného vyzvania za účelom navýšenia zdrojov iniciatívy.

Po uzatvorení zmlúv s úspešnými žiadateľmi nepriamo, prostredníctvom investičných projektov, vznikne pre prijímateľov záväzok vytvoriť celkovo až 1 725 pracovných miest, z čoho viac ako polovica – 975 pracovných miest je určená pre mladých nezamestnaných ľudí do 29 rokov. Tieto budú vytvárané postupne, počas implementácie jednotlivých projektov, podmienkou je ich dlhodobá udržateľnosť, t. j. 5 rokov od ukončenia realizácie projektu. **K 31. decembru 2013 boli v rámci tejto výzvy zmluvne viazané 2 projekty vo výške NFP 1 855 500 eur.** Z celkového počtu zmluvne viazaných projektov nebol k 31. decembru 2013 úspešne ukončený ani jeden projekt a nedošlo k žiadnemu čerpaniu finančných prostriedkov v predmetnej výzve.

Tab. č. 3.20: Prehľad schválenej pomoci podľa krajov so záväzkom vytvorenia pracovných miest

Kraj	NFP	Novovytvorené pracovné miesta		Počet projektov
		všetky	mladý	
Banskobystrický kraj	24 647 477,18 eura	261	123	20
Košický kraj	15 797 352,44 eura	163	106	20
Nitriansky kraj	12 338 016,24 eura	140	89	15
Prešovský kraj	31 265 557,40 eura	346	186	30
Trenčiansky kraj	25 002 073,62 eura	313	166	24
Trnavský kraj	14 607 711,13 eura	234	136	17
Žilinský kraj	26 042 317,78 eura	268	169	37
Spolu	149 700 505,79 eura	1725	975	163

Zdroj: MH SR**Výzva KaHR-31SP-1201**

V rámci predmetnej výzvy bolo predložených celkovo 238 žiadostí o nenávratný finančný príspevok vo výške 274 972 672,89 eura, z toho výška požadovaného príspevku predstavuje sumu 130 134 123,97 eura. **K 31. 12. 2013 nebol proces výberu žiadostí ukončený.** RO pre OP KaHR odhaduje, že schválením žiadostí o NFP v limite stanovenom alokáciou na výzvu sa vytvorí približne 600 nových pracovných miest, z toho viac ako 300 pracovných miest budú tvoriť pracovné miesta pre mladých ľudí do 29 rokov.

Výzva KaHR-111DM-1301

V rámci predmetnej výzvy bolo predložených celkovo 794 žiadostí o nenávratný finančný príspevok vo výške 209 006 850,00 eura, z toho výška požadovaného príspevku predstavuje sumu 132 611 959,00 eura. **K 31. decembru 2013 výberový proces nebol ukončený.** RO pre OP KaHR odhaduje, že schválením žiadostí o NFP v limite stanovenom alokáciou na výzvu sa vytvorí približne 500 nových pracovných miest, z toho viac ako 300 pracovných miest budú tvoriť pracovné miesta pre mladých ľudí do 29 rokov.

Tab. č. 3.21: Aktuálny prehľad/odhad tvorby pracovných miest

Výzva	Výška NFP na výzvu v eur	Novovytvorené pracovné miesta	
		všetky	pre mladých do 29 rokov
KaHR-111SP-1201	149 700 505,79	1 725	975
KaHR-31SP-1201	50 000 000,00	600	300
KaHR-111DM-1301	40 000 000,00	500	300
Spolu	239 700 505,79	2 825	1 575

Zdroj: MH SR**❖ Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)**

SARIO je príspevkovou organizáciou MH SR financovanou zo zdrojov štátneho rozpočtu. Agentúra SARIO si za jeden zo svojich základných cieľov kladie zvyšovanie životnej úrovne občanov Slovenska prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a znižovaním regionálnych rozdielov. V rámci podpory rozvoja investícií a obchodu zabezpečuje propagáciu výhod slovenského podnikateľského a investičného prostredia, získava investorov, organizuje aktivity na podporu obchodu so zahraničím, poskytuje konzultačnú činnosť. Medzi jej ďalšie aktivity patrí aj účasť na všeobecných a špecializovaných výstavách a veľtrhoch, realizácia obchodných misií v zahraničí, prijímanie zahraničných misií, vzdelávacie programy pre exportérov a poskytovanie poradenských služieb v tuzemsku a v zahraničí.

Agentúra SARIO nie je poskytovateľom podpory, ale okrem iného vypracúva odborné posudky k investičným zámerom spoločností, ktoré sa uchádzajú o investičnú pomoc v zmysle Zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci. Táto podpora nie je obmedzená veľkosťou uchádzača, t. j. schéma je otvorená pre malé a stredné, ale aj veľké podniky. Uchádzači zároveň nie sú povinní deklarovať, do ktorej kategórie podľa veľkosti spadajú a vzhľadom na to, že nám poskytujú iba obmedzený okruh údajov, nie vždy možno jednoznačne deklarovať, že ide o malý alebo stredný podnik.

V oblasti podpory investícií na Slovensku SARIO **poskytuje investičné služby** a aktuálne informácie o podnikateľskom prostredí pre domácich aj zahraničných investorov, zabezpečuje výber najvhodnejších lokalít a nehnuteľností pre implementáciu investičných zámerov. **V roku 2013 SARIO prostredníctvom sekcie Investičných projektov úspešne ukončilo 18 investičných projektov v objeme 442 mil. eur, ktoré spolu vytvoria približne 3 678 pracovných miest.**

❖ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre materské školy, základné školy, stredné školy a vysoké školy, školské zariadenia, celoživotné vzdelávanie, vedu a techniku, pre štátnu starostlivosť o mládež a šport.

V oblasti podpory rozvoja podnikateľských zručností a osvojenie si základných poznatkov o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl v rámci implementácie Európskej charty pre malé podniky prijalo MŠVVŠ SR v roku 2013 nasledovné opatrenia:

- **Prijatie revidovaných štátnych vzdelávacích programov pre odborné vzdelávanie**

S účinnosťou od 1. 9. 2013 schválilo MŠVVŠ SR revidované štátne vzdelávacie programy pre odborné vzdelávanie a prípravu pre všetky skupiny odborov vzdelávania. Základným cieľom odborného vzdelávania je naďalej osvojenie si teoretických vedomostí a získanie praktických zručností potrebných pre zvládnutie budúceho povolania. Ďalšie ciele výchovy a vzdelávania v štátnych vzdelávacích programoch sú zamerané na to, aby si žiaci vytvorili zodpovedajúce schopnosti nevyhnutné pre cieľavedomé a zodpovedné riadenie a organizovanie svojho osobného, spoločenského a pracovného života.

Kompetencie absolventov učebných a študijných odborov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy **v oblasti rozvoja podnikateľských zručností** v revidovaných štátnych vzdelávacích programoch v kategórii teoretického vzdelávania určujú obsahové a výkonové štandardy stanovené v spoločnej vzdelávacej oblasti Ekonomické vzdelávanie. Okrem štandardov pre výchovu k podnikaniu sú jej súčasťou aj štandardy pre oblasti sveta práce, ekonomiky, pravidiel riadenia osobných financií a spotrebiteľskej výchovy. Učivo je vymedzené spoločne pre všetky učebné odbory alebo študijné odbory na príslušnom stupni vzdelania.

- **Cvičné firmy a slovenské centrum cvičných firiem**

Na podporu podnikateľského, ekonomického a finančného vzdelávania na všetkých stredných odborných škôl je možné vyučovanie odborných predmetov Ekonomické cvičenia v cvičnej firme, Cvičná firma a Cvičná firma – praktikum. Cvičná firma je zariadená ako reálna firma a má základné oddelenia bežného reálneho podniku, čím umožňuje simuláciu činností oddelení v skutočnej firme, kde majú žiaci možnosť urobiť aj chybu, ktorá nemá taký ekonomický dopad ako v reálnej firme, ale plní výchovnú funkciu.

Slovenské centrum cvičných firiem, ktoré je odborom Štátneho inštitútu odborného vzdelávania simuluje pre cvičné firmy činnosť úradov štátnej správy – odbor živnostenského

podnikania, registrový súd, daňový a colný úrad, sociálnu a zdravotnú poisťovňu, poštový úrad a banku pre domáci a zahraničný platobný styk. Centrobanka pri centre cvičných firiem vedie aj personálne účty cvičných firiem, ako aj účty poisťovní a daňového úradu, čím simuluje tok financií cvičných firiem. **Centrum cvičných firiem spustilo 2. septembra 2013 on-line prevádzku na www.sccf.sk.** Cvičné firmy môžu vykonávať zmeny údajov v živnostenskom alebo obchodnom registri, pozastaviť činnosť cvičnej firmy na zvolené obdobie alebo požiadať o výmaz. Súčasťou on-line systému je Internet banking.

❖ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVR SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre pracovnoprávne vzťahy, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, inšpekciu práce, stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce, sociálne poistenie, štátne sociálne dávky, sociálnoprávnu ochranu detí, sociálnu kuratelú a koordináciu štátnej rodinnej politiky.

Aktívna politika trhu práce (AOTP) sa v roku 2013 realizovala predovšetkým prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“). V roku 2013 boli prijaté opatrenia s cieľom podporiť motiváciu zamestnávateľov pri vytváraní nových pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie (UoZ), podporiť vytváranie reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni a podporiť udržanie zamestnanosti v malých alebo stredných podnikoch. Z pohľadu rozvoja podnikateľského prostredia, prioritne MSP, boli v rámci zákona o službách zamestnanosti v roku 2013 najzaujímavejšie nasledovné nástroje AOTP:

Tab. č. 3.22: Realizácia vybraných nástrojov aktívnych opatrení trhu práce v roku 2013

Nástroj AOTP	Počet vytvorených - obsadených PM, resp. počet zaradených UoZ/osôb, resp. počet podporených PM/UoZ/osôb	Čerpanie finančných prostriedkov (v eurách)
Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)	4 897	16 269 868
Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)	1 506	1 681 817
Príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a) - účinný do 30. 4. 2013	2 027	11 196 720
Príspevok na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku (§ 50c) - účinný do 30. 4. 2013	128	688 742
Príspevok na podporu udržania pracovných miest (§ 50k) - účinný od 1. 5. 2013	1 867	6 147
Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)	529	1 897 543
Finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e) – účinný od 15. 11. 2013 - poskytovateľom je MF SR prostredníctvom SZRB	0	0
Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)	1 710	17 623 407
Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)	232	775 557

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57) - účinný do 30. 4. 2013 Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57) - účinný od 1. 5. 2013	296	2 543 153
Príspevok na činnosť pracovného asistenta (§ 59)	764	3 662 677
Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov (§ 60)	6 809	17 745 247
SPOLU	20 765	74 090 878

Zdroj: ÚPSVaR

Väčšina z AOTP sa realizovala prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu. V roku 2013 bolo podporených celkovo viac ako 268-tis. UoZ, ZoZ, resp. zamestnancov/pracovných miest v celkovej sume finančných prostriedkov vo výške viac ako 127 mil. eur.

K najvýznamnejším AOTP z hľadiska počtu vytvorených – obsadených pracovných miest, resp. počtu podporených pracovných miest v roku 2013 patrila realizácia projektov **podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti**, ktoré sú zamerané na podporu vytvárania pracovných miest vo verejnom a súkromnom sektore pre UoZ do 29 rokov. Projekty s celkovou alokáciou 70 mil. eur zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu sa realizujú od novembra 2012 v rámci SR s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja. Podpora vytvárania pracovných miest má formu príspevku pre zamestnávateľa na úhradu časti celkovej ceny práce prijatého mladého zamestnanca. Realizáciou projektov sa v období rokov 2012 až 2015 predpokladá vytvorenie takmer 14-tis. pracovných miest. V rámci realizácie projektov na podporu vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov v podnikateľskej sfére bolo **v období od novembra 2012 do 31. decembra 2013 dohodnutých 10 987 pracovných miest pre UoZ do 29 rokov s celkovým dohodnutým finančným príspevkom vo výške 49 745 993,55 eura.**

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Príspevok sa poskytuje na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou. Z hľadiska podpory vytvárania pracovných miest pomáha vstupu UoZ na trh práce ako podnikateľom. Od 1. mája 2013 sa novelou zákona o službách zamestnanosti zaviedlo fakultatívne poskytovanie príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť. V roku 2013 bolo prostredníctvom tohto príspevku **podporené vytvorenie a obsadenie 4 897 pracovných miest**, čo bolo o 3 793 menej ako v roku 2012. **Celková čerpaná suma bola 16 269 867,71 eura**, čo bolo o 13 245 296 eur menej ako v roku 2012. V roku 2013 sa podiel dlhodobo nezamestnaných občanov na využití tohto nástroja zvýšil z 29,1 % v roku 2012 na 42,1 %.

Štátna pomoc poskytovaná mikro-, malým a stredným podnikom bola v roku 2013 zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) ako Riadiaceho orgánu pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia poskytovaná prostredníctvom Národných projektov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVR“) a prostredníctvom dopytovo – orientovaných projektov sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, ktorým bola Sociálna implementačná agentúra.

Pomoc podnikom bola poskytovaná v rámci príslušných schém štátnej pomoci. MPSVR SR poskytlo v roku 2013 štátnu pomoc v celkovej výške **6,88 mil. eur**. Zo zdrojov Európskej únie bolo poskytnutých **3,31 mil. eur**, čo predstavuje 48,11 % z celkového objemu štátnej pomoci poskytnutej rezortom. Objem pomoci poskytnutej z vlastných zdrojov bol v celkovej výške **3,57 mil. eur**, čo predstavovalo približne 51,89 % z celkového objemu poskytnutej pomoci. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej v roku 2013 malým a stredným podnikom tvoril 53,34 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tab. č. 3.23: Rozdelenie štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov

Pomoc podnikom	Celková štátna pomoc		6,88 mil. eur	Podiel
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	0,39 mil. eur	5,67 %
		Pomoc pre malé podniky	1,95 mil. eur	28,34 %
		Pomoc pre stredné podniky	1,34 mil. eur	19,33 %
	Pomoc pre veľké podniky		3,20 mil. eur	46,66 %

Zdroj: MPSVaR SR

Poskytnutá pomoc na zamestnanosť

Štátna pomoc v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 (Všeobecné nariadenia o skupinových výnimkách), a to v rámci opatrenia – Schémy štátnej pomoci na podporu zamestnanosti (X 754/2009) bola poskytnutá v celkovom objeme **0,66 mil. eur**, z toho objem pomoci poskytnutej zo štátneho rozpočtu bol v celkovej výške **0,10 mil. eur**, čo predstavuje približne **15 %** z celkového objemu poskytnutej pomoci. Pomoc bola poskytnutá podľa tejto schémy **211** oprávneným prijímateľom pomoci z toho pre 79 mikropodnikov, 85 malých podnikov, 35 stredných podnikov (a 12 veľkých podnikov).

V porovnaní s rokom 2012 sa pomoc v roku 2013 poskytnutá podľa tejto schémy štátnej pomoci na podporu zamestnanosti znížila o **0,24 mil. eur**.

Účelom pomoci pri predmetnej schéme bola predovšetkým podpora MSP, a to na podporu zamestnanosti v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o službách zamestnanosti“), pomohla predovšetkým k tvorbe a udržaniu nových pracovných miest s dôrazom na skupiny uchádzačov o zamestnanie znevýhodnené na trhu práce a uchádzačov o zamestnanie – občanov so zdravotným postihnutím v Žilinskom, Košickom a Nitrianskom kraji.

Tabuľka č. 3.24: Schéma štátnej pomoci na podporu zamestnanosti (X754/2009)

Pomoc na zamestnanosť	Celková pomoc na zamestnanosť				0,66 mil. eur	%	
	z toho	Ústredie PSVR			0,66 mil. eur	100 %	
		MPSVR SR/ SORO			0 mil. eur	0 %	
Opatrenie Schéma štátnej pomoci na podporu zamestnávania (X 754/2009)	Podľa typu podniku				Počet príjemcov	0,66 mil. eur	podiel v %
	z toho	MSP	Mikropodniky	79	0,39 mil. eur	59,09	
			Malé podniky	85	0,14 mil. eur	21,21	
			Stredné podniky	35	0,10 mil. eur	15,15	
		veľké podniky			12	0,03 mil. eur	4,55
	Podľa NUTS II			Podľa NUTS III		0,66 mil. eur	podiel v %
	z toho	Bratislavský kraj		Bratislavský kraj		0,05 mil. eur	7,58
		Západné Slovensko	Trnavský kraj		0,09 mil. eur		13,64
			Trenčiansky kraj		0,11 mil. eur		16,66
			Nitriansky kraj		0,00 mil. eur		0
			Stredné Slovensko	Žilinský kraj		0,17 mil. eur	
		Banskobystrický kraj		0,08 mil. eur		12,12	
		Východné Slovensko		Prešovský kraj		0,11 mil. eur	
			Košický kraj		0,05 mil. eur		7,58
Forma pomoci	nenávratný finančný príspevok (ESF + štátny rozpočet)						

Zdroj: MPSVaR SR**Poskytnutá pomoc na vzdelávanie**

Štátnu pomoc na podporu vzdelávania bolo možné v roku 2013 poskytovať v súlade s právnymi predpismi ES:

- pre štátnu pomoc v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 (Všeobecné nariadenia o skupinových výnimkách), a to v rámci opatrenia – Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania (X 530/2009);

Štátna pomoc v roku 2013 na podporu vzdelávania v rámci uvedeného opatrenia (schémy) bola poskytnutá výlučne z prostriedkov štátneho rozpočtu v rámci aktívneho opatrenia na trhu práce Ústredia PSVR podľa § 47 zákona o službách zamestnanosti, pričom podpora bola poskytnutá v rámci uvedenej schémy podľa článku 38(2) „pomoc na všeobecné vzdelávanie“ v celkovom objeme **1,10 mil. eur**. Pomoc bola poskytnutá podľa tejto schémy **2** oprávneným prijímateľom pomoci, z toho pre 1 stredný podnik (*a 1 veľký podnik*);

- pre štátnu pomoc v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 (Všeobecné nariadenia o skupinových výnimkách), a to v rámci Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009);

V roku 2013 MPSVR SR poskytlo štátnu pomoc na podporu vzdelávania v rámci uvedeného opatrenia (schémy) v rámci dopytovo orientovaných projektov SORO/Sociálnej implementačnej agentúry v celkovom objeme **3,23 mil. eur**, z toho bola poskytnutá pomoc vo výške **0,48 mil. Eur** zo štátneho rozpočtu, čo predstavuje **15,00 %** z celkového objemu poskytnutej pomoci. V roku 2013 bola pomoc podľa tejto schémy poskytnutá **82** oprávneným prijímateľom formou úhrady oprávnených výdavkov na schválené aktivity na základe predložených žiadostí o platbu. Pomoc na podporu vzdelávania v rámci celého **rezortu**

MPSVR SR bola poskytnutá teda v celkovom objeme **4,33 mil. eur**, z toho **0,48 mil. eur** zo štátneho rozpočtu, pričom pomoc bola poskytnutá **84** oprávneným prijímateľom a predstavovala približne **62,94 %** z celkovej pomoci poskytnutej rezortom MPSVR SR.

Tab. č. 3.25: Schéma štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (531/2009)

Pomoc na vzdelávanie	Celková pomoc na vzdelávanie			4,33 mil. eur	%	
	z toho	Ústredie PSVR (v zmysle zákona 5/2004 Z. z.)		1,10 mil. eur	25,4	
		MPSVR	SORO	3,23 mil. eur	74,6	
Forma pomoci	nenávratný finančný príspevok					
tredie PSVR	Podľa typu podniku			Počet príjemcov	1,10 mil. eur	podiel v %
	z toho	MSP	Mikropodniky	0	0,00 mil. eur	0 %
			Malé podniky	0	0,00 mil. eur	0 %
			Stredné podniky	1	0,01 mil. eur	0,9 %
		veľké podniky		1	1,09 mil. eur	99,1 %
	Podľa NUTS II		Podľa NUTS III	1,10 mil. eur	podiel v %	
	z toho	Bratislavský kraj	Bratislavský kraj	1,09 mil. eur	99,1	
		Západné Slovensko	Trnavský kraj	0,00 mil. eur	0	
			Trenčiansky kraj	0,00 mil. eur	0	
			Nitriansky kraj	0,00 mil. eur	0	
		Stredné Slovensko	Žilinský kraj	0,01 mil. eur	0,9	
			Banskobystrický kraj	0,00 mil. eur	0	
		Východné Slovensko	Prešovský kraj	0,00 mil. eur	0	
			Košický kraj	0,00 mil. eur	0	
MPSVR SORO	Podľa typu podniku			Počet príjemcov	3,23 mil. eur	podiel v %
	z toho	MSP	Mikropodniky	0	0,00 mil. eur	0
			Malé podniky	10	1,81 mil. eur	56,04
			Stredné podniky	35	1,23 mil. eur	38,08
		veľké podniky		37	0,19 mil. eur	5,88
	Podľa NUTS II		Podľa NUTS III	3,23 mil. eur	podiel v %	
	z toho	Bratislavský kraj	Bratislavský kraj	0,14 mil. eur	4,33	
		Západné Slovensko	Trnavský kraj	0,23 mil. eur	7,12	
			Trenčiansky kraj	0,44 mil. eur	13,62	
			Nitriansky kraj	0,09 mil. eur	2,79	
		Stredné Slovensko	Žilinský kraj	0,04 mil. eur	1,2	
			Banskobystrický kraj	0,22 mil. eur	6,81	
		Východné Slovensko	Prešovský kraj	0,85 mil. eur	26,32	
			Košický kraj	0,50 mil. eur	15,48	
Západné, Stredné a Východné Slovensko*		Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Žilinský kraj, Banskobystrický kraj, Prešovský kraj a Košický kraj	0,72 mil. eur	22,29		
Forma pomoci	nenávratný finančný príspevok (ESF + štátny rozpočet)					

Zdroj: MPSVaR SR

V roku 2013 došlo k poklesu poskytnutej štátnej pomoci na podporu vzdelávania o **83,24 %** oproti roku 2012, čo bolo spôsobené hlavne ukončením realizácie projektov, ktoré boli zazmluvnené v rámci schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov (X 531/2009). Celkovo bolo v rámci uvedenej schémy štátnej pomoci zazmluvnených spolu 253 projektov. Ku koncu roka 2013 bolo v realizácii 76 projektov. V roku 2013 nebola žiadnemu prijímateľovi poskytnutá štátna pomoc podľa článku 38(1) „pomoc na špecifické vzdelávanie“.

Štátna pomoc poskytnutá zahraničným investorom

Poskytovateľom regionálnej investičnej pomoci vo forme príspevku na vytvorenie nových pracovných miest je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky prostredníctvom Ústredia PSVR podľa § 2 ods. 4 písm. d) zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o investičnej pomoci“). Regionálna investičná pomoc investorom je poskytovaná zo štátneho rozpočtu na základe uzatvorenej zmluvy s Ústredím v súlade s § 2 ods. 2 zákona o investičnej pomoci a bola poskytovaná na vytváranie nových pracovných miest a vzdelávania zamestnancov u investorov. V roku 2013 bola poskytnutá regionálna investičná pomoc investorom v celkovom objeme **1,89 mil. eur**, pričom investičná pomoc bola poskytnutá **6** oprávneným investorom z Belgicka, Holandska, Kórejskej republiky, Talianska a USA. Z celkovej poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom bola poskytnutá investičná pomoc vo forme:

- príspevku na pracovné miesta vo výške **1,86 mil. eur** za **97** pracovných miest udržaných 1 rok a **432** pracovných miest udržaných 2 roky,
- príspevku na vzdelávanie zamestnancov vo výške **0,03 mil. eur** u **1** investora.

V porovnaní s rokom 2012 sa investičná pomoc v roku 2013 poskytnutá investorom na zamestnanosť a vzdelávanie znížila o **2,96 mil. eur**, čo predstavuje pokles približne o **61,03 %**. V zmysle § 53d zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení neskorších predpisov a zákona o investičnej pomoci boli v I. a II. polroku 2013 schválené **4** nové investičné zámery, v ktorých rámci sa bude poskytovať príspevok na vytvorenie minimálne **930** nových pracovných miest. V I. a II. polroku 2013 bolo schválených aj **7** investičných zámerov, ktoré získali regionálnu investičnú pomoc v inej forme, ako je príspevok na vytvorené nové pracovné miesta. Nasledujúce investičné zámery podporia a udržia regionálnu zamestnanosť tým, že vytvoria alebo udržia minimálne **1 399** pracovných miest v znevýhodnených regiónoch.

Tab. č. 3.26: Výška poskytnutej regionálnej investičnej pomoci investorom v roku 2013

	NUTS II	NUTS III	Počet investorov	Výška (v mil. Eur)	Výška (v %)
z toho	Bratislavský kraj	Bratislavský kraj	1	0,00	0,00
	Západné Slovensko	Trnavský kraj	1	1,06	56,09
		Nitriansky kraj	1	0,01	0,53
	Stredné Slovensko	Banskobystrický kraj	2	0,30	15,87
	Východné Slovensko	Košický kraj	1	0,53	28,04
SPOLU	4	5	6	1,89	100,00

Zdroj: MPSVaR SR

Tab. č. 3.27: Rozdelenie poskytnutej investičnej pomoci podľa § 53d zákona o službách zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov

Investor	Lokalita	Veľkostná kategória podnikov	Schéma regionálnej pomoci	Príspevok na vytvorené nové PM (v mil. Eur)	Príspevok na vzdelávanie zamestnancov (v mil. Eur)
Constellium Extrusions Levice, s. r. o.	Levice	stredný podnik	N 659/2006	0,011	0,00
Embraco Slovakia, s. r. o.	Spišská Nová Ves	veľký podnik	XR 84/2008	0,530	0,00
Johnson Controls Lučenec, s. r. o.	Lučenec	veľký podnik	N 659/2006	0,00	0,034
LVD S3, a. s.	Tornaľa	stredný podnik	XR 84/2008	0,272	0,00
ON Semiconductor Slovakia, s. r. o.	Bratislava	malý podnik	N 659/2006	0,008	0,00
Samsung Display Slovakia, s. r. o.	Trnava	veľký podnik	N 897/2006 (AH)	1,049	0,00

Zdroj: MPSVaR SR**Efektívnosť poskytnutej pomoci**

Poskytovanie pomoci v roku 2013 bolo podmienené len pomalým zotavovaním sa ekonomiky SR a našich hlavných obchodných partnerov z hospodárskej krízy a problémov v eurozóne, čo malo len nepatrný vplyv na zamestnanosť a na mierne znižovanie (skôr udržanie) miery evidovanej nezamestnanosti a počtu evidovaných nezamestnaných. Štátna pomoc na podporu zamestnanosti bola realizovaná v rámci aktívnych opatrení na trhu práce (AOTP) v roku 2013 v súlade so zákonom o službách zamestnanosti. Poskytovanie štátnej pomoci bolo v roku 2013 ovplyvnené jeho novelou (zákonom č. 96/2013 Z. z., ktorým sa menil a dopĺňal zákon o službách zamestnanosti), ktorá nadobudla účinnosť od 1. mája 2013. Kľúčovou zmenou, ktorú novela priniesla, bolo zrušenie dovtedajšej právnej nárokovateľnosti väčšiny príspevkov na vytváranie, resp., udržiavanie pracovných miest u zamestnávateľov v rámci nástrojov AOTP a posilnenie regionálneho aspektu pri rozhodovaní o poskytovaní príspevkov posilnením právomoci výborov pre otázky zamestnanosti, zriadených pri každom úrade PSVR. Poskytovanie príspevkov, najmä na podporu zamestnanosti a na udržanie pracovných miest sa stalo aj efektívnejším práve z dôvodu lepšej adresnosti pomoci s prihliadnutím na regionálne aspekty. Príslušné AOTP, v ktorých rámci bola pomoc poskytnutá (okrem minimálnej pomoci, ktorá tvorí podstatnú a významnú časť príspevkov na vytvorenie alebo udržanie pracovných miest poskytovaných v rámci zákona o službách zamestnanosti, ale ktorá nie je predmetom tohto hodnotenia), boli v roku 2013 realizované prostredníctvom Národných projektov Ústredia PSVR a tiež prostredníctvom regionálnej investičnej pomoci. Poskytovaná pomoc na podporu vzdelávania zamestnancov zo strany Sociálnej implementačnej agentúry prostredníctvom všeobecného vzdelávania pomohla najmä zvýšeniu kvalifikácie zamestnancov, zvýšeniu ich profesionálnych zručností, a tým k zvýšeniu profesionality výkonu zamestnancov a budovaniu ľudských kapacít. Zároveň tak podporila u týchto občanov udržanie sa na trhu práce a uľahčenie vstupu na trh práce v budúcnosti. **Poskytovaná štátna pomoc na podporu zamestnanosti pomáhala predovšetkým tvorbe nových a udržiavaniu existujúcich pracovných miest, s dôrazom a zameraním najmä na dlhodobo nezamestnaných občanov, mladých ľudí do 29 rokov a občanov so zdravotným postihnutím**, čo sú najväčšie, a z hľadiska problémovosti najvýznamnejšie skupiny občanov znevýhodnených na pracovnom trhu. Preto najväčším prínosom poskytnutej pomoci je podpora zamestnanosti a vytváranie nových pracovných miest pre skupiny uchádzačov o zamestnanie s nejakým hendikepom, ktorý im bráni v zaradení do pracovného procesu, resp. s nevyhnutnosťou obnovenia ich pracovných návykov a zručností.

3.8 Odporúčania

- Preorientovať výchovno-vzdelávací systém na systém podnecujúci mladých ľudí prevziať väčšiu zodpovednosť za seba a ekonomickú sebarealizáciu.
- Podporovať rozvoj podnikateľského myslenia, podnikateľskej kultúry a podnikateľských zručností na všetkých stupňoch škôl, pričom treba kombinovať formálny prístup (úprava existujúcich učebných osnov), ako aj neformálny prístup spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou.
- Sprísnenie systému akreditácie vysokých škôl, ktorý umožní dosiahnuť zvýšenie kvality vzdelávania pre potreby trhu práce.
- Zvýšiť investície do vzdelávania s pomocou osobitných programov pre MSP a ich poradcov v podporných štruktúrach a organizáciách zastupujúcich záujmy MSP.
- Lepšie zosúladenie výchovno-vzdelávacieho systému stredného odborného školstva s potrebami MSP a vytváranie kooperujúcich prepojení praxe a vzdelávacích inštitúcií na znižovanie štrukturálnych nedostatkov trhu práce (napr. podpora duálneho vzdelávania).
- Vytvoriť motivačný systém pre investovanie do vzdelávania, vo zvýšenej miere podporovať školy, o ktorých absolventov je dopyt na trhu práce.
- Zásadné zmeny v systéme vzdelávania a v prístupe k partnerskej spolupráci medzi privátnym sektorom, verejnou správou, vzdelávacími inštitúciami a vedeckovýskumnými pracoviskami.
- Otázky výchovy a vzdelávania budúcich generácií živnostníkov musia tvoriť sústavu celoživotného vzdelávania. V školskom systéme treba vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu od zamestnaneckej k zamestnávateľskej spoločnosti. Vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, finančného trhu, práva a v oblasti informatiky a komunikácie. Dôležité je, aby budúci zamestnanci ovládali moderné svetové technológie, metódy/techniky a dokázali ich pružne využívať a zdokonaľovať v globálnej konkurencieschopnosti. Vhodným riešením by bolo napr. zaradenie predmetu podnikania do učebných osnov vysokých škôl a univerzít s pedagogickým zameraním, čím by mal byť zabezpečený prenos poznatkov o podnikaní aj na nižšie stupne vzdelávacieho systému.
- Odporúčať samosprávnym krajom a subjektom miestnej samosprávy, aby do svojich stratégií a politík zapracúvali opatrenia Zákona o malých podnikoch (SBA).
- Prijatť Národnú stratégiu podpory spoločensky zodpovedného podnikania (CSR) v SR a Akčný plán pre aplikáciu CSR na národnej úrovni, presadzovať princípy zodpovednosti v podnikaní. Tým sa posilní udržateľnosť a konkurencieschopnosť sektora MSP.
- V nadväznosti na realizované projekty pokračovať vo zvyšovaní povedomia o CSR medzi slovenskými MSP prostredníctvom šírenia informácií o tejto problematike a prezentovania/ocenenia príkladov dobrej praxe.

- Upraviť rodinné podnikanie osobitným legislatívnym predpisom. Nakoľko je rodinné podnikanie špecifická forma podnikania, bolo by vhodné upraviť ho formou špeciálneho zákona, ktorý by upravoval tak majetkové, ako pracovnoprávne vzťahy, ako aj prípadné dedenie a medzigeneračný transfer podnikania.
- Využiť doterajšiu organizačnú bázu poskytujúcu podporu podnikateľom a dobudovať ju tak, aby zabezpečovala aj podporu rodinného podnikania so všetkými jeho potrebami a špecifikami.
- Vypracovať metodickú pomôcku – manuál pre podnikateľov, ktorá sa bude zaoberať účtovno-psychologicko-právnymi aspektmi generačnej výmeny v rodinných podnikoch, podľa vzoru Holandska odporúčame distribuovať túto príručku všetkým podnikateľom v rodinných podnikoch starším ako 55 rokov.
- Novelizovať legislatívu v oblasti dedičského práva, vo veci nástupníctva vo vedení rodinného podniku s možnosťou uplatniť si svoje predstavy a vôľu pre prípad smrti.
- V oblasti živnostenského podnikania navrhujeme rozšíriť osoby, ktoré môžu podnikat' na základe živnostenského podnikania zomretého o ďalšie osoby v zmysle definície rodiny tak, aby smrťou zakladateľa nedošlo k zániku živnosti z úradnej moci napriek záujmu rodiny pokračovať v podnikaní.
- Daňovo zvýhodniť firmy podporujúce vzdelávacie inštitúcie, výskum, vývoj a inovácie.
- Informačná kampaň zameraná na podporenie záujmu žien o podnikanie, zvýšenie informovanosti ďalších potenciálnych skupín podnikateľov, ktorí doposiaľ nevyužili svoj potenciál (absolventi škôl, imigranti, seniori, osoby so zdravotným postihnutím...).

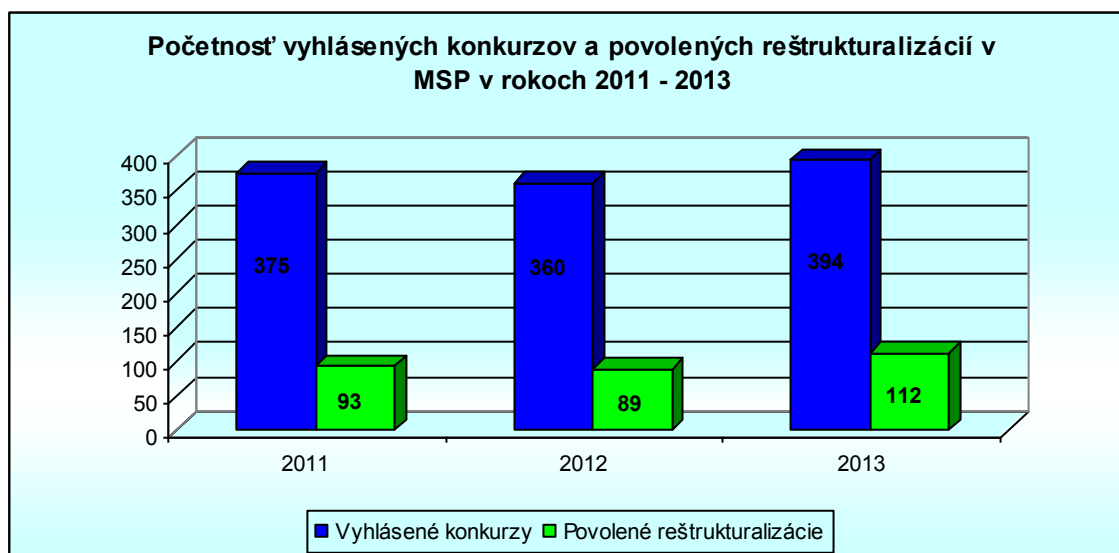
4. Princíp 2: Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

4.1 Vývoj konkurzov a reštrukturalizácií

Na základe dostupných údajov a prvotnou analýzou všetkých dostupných informácií je zrejmé, že štruktúra vyhlásených konkurzov a povolených reštrukturalizácií zodpovedá štruktúre podnikov z hľadiska veľkostných kategórií, odvetví a krajov.

V roku 2013 bolo na Slovensku vyhlásených 394 konkurzov. Oproti roku 2012 je to rast o 34 konkurzov, čo predstavuje relatívny medziročný rast o 9,44 %. Z celkového počtu konkurzov bolo takmer 85 % vyhlásených v mikropodnikoch, pričom medziročne ich podiel vzrástol o takmer 7 p. b. V malých podnikoch bolo v roku 2013 o 31,51 % vyhlásených konkurzov menej ako v prechádzajúcom roku. Naopak, v kategórii stredných podnikov sa prejavil rastúci trend vývoja vyhlásených konkurzov oproti roku 2012 (rast o 140 %), avšak daný rast v roku 2013 len vyrovnal úroveň vyhlásených konkurzov spred dvoch rokov. V posledných troch rokoch najviac vyhlásených konkurzov zaznamenali v sektore obchodu a služieb. V roku 2013 bolo najviac vyhlásených konkurzov v službách, pričom ich početnosť vzrástla medziročne o 34,31 %. Na druhej strane najmenej konkurzov vyhlásili podniky v odvetví pôdohospodárstva (9 vyhlásených konkurzov, oproti roku 2012 pokles o 40 %). Tak ako v predchádzajúcom období, aj v roku 2013 bol najvyšší počet konkurzov zaznamenaný v Bratislavskom kraji. Bolo ich vyhlásených 113. Na druhom mieste v početnosti vyhlásených konkurzov skončil Žilinský kraj a na treťom Prešovský kraj. Na druhej strane najmenej konkurzov vyhlásili v Trnavskom kraji. Pri porovnaní medziročných zmien, k najvyššiemu rastu došlo v Trenčianskom kraji, kde početnosť konkurzov vzrástol o 82,61 %. Stabilnú úroveň početnosti konkurzov si dlhodobo udržiava Košický kraj.

Graf č. 11

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov CRIF - Slovak Credit Bureau, s. r. o. (do početnosti MSP sú započítané fyzické osoby a podniky bez zadaného intervalu počtu zamestnancov)

Tab. č. 4.1: Vývoj početnosti vyhlásených konkurzov v rokoch 2011 až 2013

Veľkostné kategórie/druh právnej formy	Vyhlásené konkurzy			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Mikropodniky*	298	282	332	17,73
Malé podniky	66	73	50	-31,51
Stredné podniky	11	5	12	140,00
Spolu	375	360	394	9,44
Odvetvie	Vyhlásené konkurzy			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Pôdohospodárstvo	15	15	9	-40,00
Priemysel	82	74	92	24,32
Stavebníctvo	49	58	50	-13,79
Obchod	95	111	106	-4,50
Služby	134	102	137	34,31
Spolu	375	360	394	9,44
Kraj SR	Vyhlásené konkurzy			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Bratislavský kraj	90	111	113	1,80
Trnavský kraj	34	31	29	-6,45
Trenčiansky kraj	25	23	42	82,61
Nitriansky kraj	28	27	38	40,74
Žilinský kraj	48	51	49	-3,92
Banskobystrický kraj	51	36	40	11,11
Prešovský kraj	66	45	47	4,44
Košický kraj	33	36	36	0,00
Spolu	375	360	394	9,44

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o. (* do početnosti mikropodnikov sú započítané fyzické osoby a podniky bez zadaného intervalu počtu zamestnancov)

V roku 2013 bolo na Slovensku povolených 113 reštrukturalizácií. Oproti roku 2012 to predstavuje rast o 24 reštrukturalizácií, čo je relatívny medziročný rast približne o 27 %. Medziročne rástli početnosti povolených reštrukturalizácií vo všetkých veľkostných kategóriách. Z celkového počtu reštrukturalizácií bolo takmer 55 % povolených v mikropodnikoch. V roku 2013 povolili reštrukturalizáciu 37 malým podnikom (rast oproti roku 2012 o 27,59 %). Najmenší medziročný prírastok povolených reštrukturalizácií bol v kategórii stredných podnikov (rast o 8,33 %).

V roku 2013 najviac reštrukturalizácií povolili v odvetví priemyslu (36), pričom ich početnosť vzrástla medziročne o 28,57 %. Na druhej strane najmenej reštrukturalizácií bolo v odvetví pôdohospodárstva (4 povolené reštrukturalizácie). Tak ako v predchádzajúcom

období, aj v roku 2013 zaznamenali malé a stredné podniky najvyšší počet reštrukturalizácií v Bratislavskom kraji. Bolo ich povolených 28 (rast oproti roku 2012 o 33,33 %). Na druhom mieste v početnosti povolených reštrukturalizácií skončil Prešovský kraj (19, rast oproti roku 2012 o 111,11 %). Na druhej strane najmenej reštrukturalizácií povolili v Košickom kraji, pričom daný kraj si udržiava stabilnú úroveň početnosti reštrukturalizácií v celom hodnotenom období. Pri porovnaní medziročných zmien k najvyššiemu rastu došlo v Nitrianskom kraji, kde početnosť reštrukturalizácií vzrástla o 266,67 %.

Tab. č. 4.2: Vývoj početnosti povolených reštrukturalizácií v rokoch 2011 až 2013

Veľkostné kategórie/druh právnej formy	Povolené reštrukturalizácie			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Mikropodniky*	60	48	62	29,17
Malé podniky	23	29	37	27,59
Stredné podniky	10	12	13	8,33
Veľké podniky	0	0	1	
Spolu	93	89	113	26,97
Odvetvie	Povolené reštrukturalizácie			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Pôdohospodárstvo	3	0	4	
Priemysel	25	28	36	28,57
Stavebníctvo	15	17	22	29,41
Obchod	24	21	25	19,05
Služby	26	23	26	13,04
Spolu	93	89	113	26,97
Kraj SR	Povolené reštrukturalizácie			Tempo prírastku 2013/2012 (v %)
	2011	2012	2013	
Bratislavský kraj	19	21	28	33,33
Trnavský kraj	6	15	13	-13,33
Trenčiansky kraj	9	12	13	8,33
Nitriansky kraj	9	3	11	266,67
Žilinský kraj	7	8	10	25,00
Banskobystrický kraj	18	14	12	-14,29
Prešovský kraj	16	9	19	111,11
Košický kraj	9	7	7	0,00
Spolu	93	89	113	26,97

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov CRIF – Slovak Credit Bureau, s. r. o. (* do početnosti mikropodnikov sú započítané fyzické osoby a podniky bez zadaného intervalu počtu zamestnancov)

4.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácia zákona o konkurze a reštrukturalizácii (zákon č. 7/2005 Z. z.)

Cieľom novely (zákon č. 348/2011 Z. z.) bolo zefektívniť tlak na dodržiavanie platobnej disciplíny v obchodnom styku, ako aj tlak na včasné riešenie hroziaceho úpadku dlžníka a zároveň nenútiť dlžníka z dôvodu krátkodobej a prechodnej platobnej neschopnosti iniciovať konkurzné konanie a prenechať prípadnú iniciatívu plne v dispozícii veriteľa. Zmeny, ktoré podstatným spôsobom zmenili definíciu predĺženia a novým spôsobom upravili zodpovednosť štatutárov za porušenie povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu nadobudli účinnosť od 1. januára 2013. Patria sem zmeny:

- **definície predĺženia** – za predĺženú sa považuje osoba, ktorá je povinná viesť účtovníctvo, má viac ako jedného veriteľa a ktorej hodnota záväzkov prevyšuje hodnotu jej majetku, pričom sa berú do úvahy všetky záväzky (bez ohľadu na ich splatnosť), ako aj predpokladané budúce hospodárske výsledky spoločnosti;
- **povinnosť dlžníka**, a v mene dlžníka jeho štatutárneho orgánu, člena štatutárneho orgánu, likvidátora alebo zákonného zástupcu, **podať návrh na vyhlásenie konkurzu** do 30 dní, odkedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom predĺžení;
- **osobitný zodpovednostný režim** štatutárov kapitálových spoločností v prípade nesplnenia vyššie uvedenej povinnosti – takáto osoba bude povinná zaplatiť v prospech všeobecnej podstaty sumu vo výške dlžníkovho základného imania zapísaného v príslušnom registri v čase, keď k porušeniu povinnosti došlo, najviac však vo výške 10 000 eur v prípade s. r. o., resp. vo výške 50 000 eur v prípade a. s.

Novelizácia zákona o správcoch (zákon č. 8/2005 Z. z.)

Správcoch, ktorých súdy ustanovujú pri konkurze alebo reštrukturalizácii firiem, by podľa zákona č. 72/2013 Z. z. už nemali vyberať z jedného všeobecného zoznamu. Zoznam správcoch sa rozčlenil na oddiel reštrukturalizačných správcoch, oddiel konkurzných správcoch pre právnické osoby a oddiel konkurzných správcoch pre fyzické osoby. Podľa novely sa v konkurznom konaní voči právnickej osobe uskutoční náhodný výber iba zo správcoch, ktorí sú zaradení do oddielu konkurzných správcoch pre právnické osoby. V konkurznom konaní voči fyzickej osobe a v konaní o oddĺžení sa náhodný výber uskutoční iba zo správcoch, ktorí sú zaradení do oddielu konkurzných správcoch pre fyzické osoby. Dochádza aj k zmene územných obvodov, z ktorých môže byť vymenovaný správca. Ak ide o reštrukturalizačné konanie, alebo ak je správca v konkurznom konaní ustanovený na návrh veriteľov, môže byť ustanovený z obvodu odvolacieho konkurzného súdu, v ktorom sídli príslušný konkurzný súd. Vyššie uvedené zmeny nadobudli účinnosť 1. januára 2014.

4.3 Odporúčania

- Zrealizovať analýzu systému riešenia úpadku podnikov na Slovensku a navrhnúť opatrenia, ktoré povedú k rýchlemu konaniu spojenému s ukončením podnikania a vysporiadaním finančných a majetkových vzťahov v súlade s odporúčaním navrhnutým v akčnom pláne SBA pre propagovanie „druhej šance“ pre podnikateľov. Obmedziť lehotu na urovanie podlžností pre poctivého podnikateľa na max. 3 roky.

- Umožniť v prípade insolventnosti podávanie podnetu na rušenie firmy, na vlastnú spoločnosť, na seba ex offo.
- Odstrániť dlhé lehoty v rozhodovaní súdnych sporov v obchodných veciach.
- Realizovať dlhodobú informačnú kampaň zameranú na odstránenie predsudkov voči bankrotu, v rámci ktorej sa podporí právo na nový začiatok pre čestných podnikateľov a verejnosti sa bankrot priblíži ako právo zlyhať („*right to fail*“), a nie ako doživotná stigma neúspechu.

5. Princíp 3: Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“

5.1 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácia Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z. z.)

Novelizácia Zákonníka práce schválená dňa 25. októbra 2012 zákonom č. 361/2012 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2013 v mnohých ohľadoch mení a upravuje vzťah zamestnávateľa a zamestnanca, pričom dôraz sa kladie predovšetkým na posilnenie pozície zamestnanca. Novelizáciou Zákonníka práce sa uzákonili najmä nasledujúce zmeny:

- **sprísenie definície závislej práce** – závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene v pracovnom čase určenom zamestnávateľom, za mzdu alebo odmenu;
- pracovný pomer na dobu určitú možno uzavrieť iba na dva roky. Možno ho predĺžiť alebo opätovne dohodnúť v rámci dvoch rokov najviac dvakrát;
- výpovedná doba je najmenej jeden mesiac, ak zákon neustanovuje inak. Výpovedná doba zamestnanca, ktorému je daná výpoveď z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) alebo písm. b) alebo z dôvodu, že zamestnanec stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobú spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, je najmenej dva mesiace, ak pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede trval najmenej jeden rok a menej ako päť rokov a tri mesiace, ak pracovný pomer trval najmenej päť rokov;
- zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov, ak sa zamestnávateľ alebo jeho časť ruší alebo premiestňuje a zamestnanec nesúhlasí so zmenou dohodnutého miesta výkonu práce. Zamestnávateľ môže dať aj zamestnancovi výpoveď, ak neuspokojivo plní pracovné úlohy a zamestnávateľ ho v posledných šiestich mesiacoch písomne vyzval na odstránenie nedostatkov a zamestnanec ich v primeranom čase neodstránil;
- opätovné zavedenie súbehu výpovednej doby a odstupného;
- nové sumy minimálnej mzdy a hodinovej sadzby (po novom aj pre dohodárov);
- zmeny v oblasti pracovného času, dovolení a nadčasov;
- kolektívne práva zamestnancov;
- dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a brigádnickej činnosti študentov;
- účasť zástupcov zamestnancov pri skončení pracovného pomeru;
- odstupné a odchodné;
- pracovný čas zdravotníckeho zamestnanca;
- výkon inej zárobkovej činnosti;
- mzda za prácu nadčas a
- dohoda o brigádnickej práci študentov.

Novelizácie zákona o dani z príjmov (zákon č. 595/2003 Z. z.)

Novela zákona o dani z príjmov (395/2012 Z. z.) zrušila od 1. 1. 2013 rovnú daň a taktiež bolo zavedené progresívne zdaňovanie príjmov fyzických osôb s dvomi sadzbami dane:

- 19 % zo základu dane do výšky 176,8-násobku sumy platného životného minima vrátane,
- 25 % zo základu dane presahujúceho 176,8-násobok platného životného minima.

Novelizácia zákona o dani z príjmov zaviedla aj ďalšie zmeny, konkrétne:

Paušálne výdavky – Novela obmedzuje možnosť uplatnenia 40 % paušálnych výdavkov v maximálnej výške 5 040 eur ročne, resp. 420 eur mesačne. Novela zároveň ruší možnosť uplatniť si paušálne výdavky pri prenájme nehnuteľností. Daňovníci, ktorí dosahujú príjmy z prenájmu, si budú môcť naďalej uplatňovať preukázateľné výdavky buď na základe vedeného účtovníctva, alebo preukázateľnej evidencie podľa § 6 ods. 11 zákona o dani z príjmov.

Daňový bonus - Na základe novely môžu daňový bonus na vyživované či študujúce deti do 26 rokov využiť len rodičia, ktorí majú tzv. „aktívne príjmy“, t. j. príjmy zo závislej činnosti podľa § 5 zákona o dani z príjmov a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov. Ak daňovník dosiahne v zdaňovacom období len iné zdaniteľné príjmy (tzv. „pasívne príjmy“) uvedené v § 6 ods. 3 a 4 až 8 zákona o dani z príjmov, tomuto daňovníkovi sa daňový bonus neprizná.

Predĺženie lehoty na podanie daňového priznania – Novela obmedzuje možnosť odložiť si daňové priznanie. Výnimku môžu získať len daňovníci na základe oznámenia daňovému úradu, ak počas zdaňovacieho obdobia mali príjmy aj zo zahraničia. Odklad môžu získať o ďalšie tri, respektíve šesť mesiacov.

Zabezpečenie dane – Od 1. januára sa zaviedla osobitná sadzba dane platná pre zabezpečenie dane určená rozhodnutím správcu dane voči fyzickým alebo právnickým osobám, vo výške 9,5 % (§ 44 ods. 1 zákona) a taktiež sa zaviedla osobitná sadzba dane vo výške 19 % platná na zabezpečenie dane z príjmu, ktorý plyní daňovníkovi s obmedzenou daňovou povinnosťou (§ 44 ods. 2 zákona).

Uplatňovanie nezdaniteľnej časti základu dane na manželku/manžela – Novela sprísnila podmienky, túto nezdaniteľnú časť základu dane si bude môcť uplatniť manžel/manželka žijúca s daňovníkom v spoločnej domácnosti, v prípade:

- ak sa stará o dieťa do dovŕšenia 3, resp. 6 rokov života dieťaťa, a to do zániku nároku na rodičovský príspevok na dieťa alebo,
- ak poberá príspevok na opatrovanie alebo,
- ak je evidovaná ako uchádzač o zamestnanie.

Výraznejšie zmeny **od 1. januára 2014** zaviedla novela, publikovaná pod č. **463/2013 Z. z.**, ktorá okrem iných zmien zaviedla inštitút daňovej licencie, minimálnu výšku dane fyzickej osoby a zároveň **znížila sadzbu dane pre právnické osoby na 22 %**.

Daňová licencia právnickej osoby – Daňovou licenciou je minimálna daň, po odpočítaní úľav na dani podľa a po zápočte dane zaplatenej v zahraničí, ktorú platí daňovník za každé zdaňovacie obdobie, za ktoré daňová povinnosť vypočítaná v daňovom priznaní je nižšia ako výška daňovej licencie ustanovenej pre jednotlivého daňovníka alebo daňovník, ktorý vykázal daňovú stratu. Daňové licencie sa prvýkrát budú platiť v daňovom priznaní v roku 2015 za zdaňovacie obdobie roka 2014. Výška licencie je stanovená nasledovne:

- **480 eur** – pre daňovníka, ktorý k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty s ročným obratom neprevyšujúcim 500 000 eur
- **960 eur** – pre daňovníka, ktorý k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia je platiteľom dane z pridanej hodnoty s ročným obratom neprevyšujúcim 500 000 eur, a to vo výške
- **2 880 eur** – pre daňovníka, ktorý za zdaňovacie obdobie dosiahol ročný obrat viac ako 500 000 eur

Minimálna výška dane fyzickej osoby – daň sa podľa novely nevyrubí a neplatí, ak za zdaňovacie obdobie nepresiahne 17 eur alebo celkové zdaniteľné príjmy tohto daňovníka za zdaňovacie obdobie nepresiahnu 50 % platného životného minima.

Odpočet daňovej straty – podľa novely možno odpočítat' daňovú stratu **rovnomerne počas najviac štyroch** (predtým siedmich a bez podmienky rovnomernosti) bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, a to počnúc zdaňovacím obdobím bezprostredne nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola táto daňová strata vykázaná.

Novela zároveň zavádza **zrážkovú daň**, ktorá zdaní **35 %** platby subjektov do tzv. off shore krajín (týka sa fyzických osôb, ktoré majú trvalý pobyt alebo právnických osôb, ktoré majú sídlo v štáte, s ktorým SR nemá uzavretú platnú a účinnú medzinárodnú zmluvu obsahujúcu klauzulu o výmene informácií na daňové účely).

Novela ďalej umožňuje použiť **daňovú evidenciu** aj podnikateľom, ktorí majú zamestnancov, pričom bola zrušená i hranica pôvodná príjmov **170 000 eur**. Zároveň sa zjednotila aj evidencia pre paušálne výdavky s daňovou evidenciou. Daňovú evidenciu bude môcť využiť aj osoba, ktorá má príjmy z prenájmu.

Zároveň legislatíva upravuje základňu, z ktorej sa stanovuje nepenažný príjem v prípade **používania motorového vozidla** zamestnancom na služobné aj súkromné účely. Novela zavádza možnosť pre fyzické osoby podnikateľov uplatniť si náklady na používanie vlastného osobného motorového vozidla nezahrnutého do obchodného majetku vo forme paušálnych výdavkov do výšky **50 %** z celkového preukázaného nákupu pohonných látok.

Novela zmenila aj zásady zdaňovania dlhu voči obchodnému partnerovi (tzv. **zdanenie starých záväzkov**). Daňovník bude od 1. januára 2014 povinný zvýšiť základ dane v nadväznosti na počet dní, ktoré uplynuli od lehoty splatnosti neuhradeného záväzku.

Nová právna úprava **zjednocuje spodnú hranicu pre platenie preddavkov** na daň fyzických a právnických osôb (limitná suma pre platenie štvrťročných preddavkov na daň u právnických osôb sa mení na **2 500 eur**, u fyzických osôb je to **16 600 Eur**).

Zákon zároveň ruší **oznamovaciu povinnosť** pri platbách v hotovosti vzhľadom na prijatie zákona obmedzujúceho platby v hotovosti, ako aj oznamovaciu povinnosť začatia a ukončenia nezahrňovania kurzových rozdielov vznikajúcich v účtovníctve z dôvodu nezrealizovaného inkasa pohľadávok alebo neuhradených platieb záväzkov.

Zákon upravuje aj oblasť **finančného prenájmu** v nadväznosti na ponechanie zrýchleného leasingového odpisovania.

Novelizácia zákona o dani z pridanej hodnoty (zákon č. 222/2004 Z. z.)

Výraznejšie zmeny v zákona o DPH priniesol **zákon č. 360/2013**, ktorý nadobudol účinnosť 31. decembra 2013, resp. **1. januára 2014**. Zákon zavádza povinnosť platiteľov dane predkladať údaje o dodávkach tovarov a služieb v elektronickej forme, tzv. **kontrolný výkaz**. Platitelia dane budú povinní uvádzať v kontrolnom výkaze tie údaje, ktoré oni sami neuvádzajú už v iných typoch výkazov, ako sú napríklad colné vyhlásenia pri vývoze tovarov do tretích štátov, prípadne súhrnné výkazy pri intrakomunitárnych dodaniach tovarov do iných členských štátov. Novela narába aj s pojmom „nesprávne údaje“. Ich uvedenie v kontrolnom výkaze môže byť sankcionované až do výšky **10 000 eur**. **Vzor kontrolného výkazu** k dani z pridanej hodnoty ustanovuje opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/19057/2013-73 z 18. novembra 2013 (oznámenie č. 403/2013 Z. z., FS č. 11/2013), ktoré nadobúda účinnosť 1. januára 2014.

Z dôvodu konsolidácie verejných financií táto novela odložila účinnosť opatrenia týkajúceho sa **samozdanenia dovozu tovaru z tretích štátov** platiteľom dane z 1. 1. 2014 až na 1. 1. 2017.

Zákon ďalej rozširuje vecnú pôsobnosť už existujúcich opatrení (napríklad v podobe povinnosti skladať zábezpeku aj u osôb, ktoré sa stanú platiteľmi dane zo zákona, alebo zmenia typ registrácie, prípadne rozšírenie tuzemského sektorového prenosu daňovej povinnosti) a reaguje aj na potrebu zavedenia nových opatrení na predchádzanie daňovým

únikom (napríklad pokračovanie lehoty na úpravu odpočítanej dane u nadobúdateľa investičného majetku, ktorým je nehnuteľnosť, prípadne zavedenie vyvrátiteľnej právnej domnienky na uplatnenie osobitnej úpravy, iba ak faktúra z iného členského štátu obsahuje slovnú informáciu o predaji tovaru v režime osobitnej úpravy). Zákon obsahuje aj nástroje na **znižovanie administratívnej záťaže**, napríklad:

- úprava postupu pri zmene registrácie z § 5 a 6 na § 4,
- úprava postupu pri zrušení registrácie pre daň podľa § 7 a 7a,
- odstránenie povinnosti zaplatiť daň pre určité osoby, ak splatná daň nepresiahne sumu 5 eur,
- odstránenie povinnosti zahraničnej osoby registrovať sa pre daň podľa § 5 len kvôli dovozu tovaru z tretieho štátu.

Novelizácie zákona o správe daní – daňový poriadok (zákon č. 563/2009 Z. z.)

Zákonom č. 91/2012 Z. z. z 29. februára 2012 sa posunula povinnosť doručovania podaní elektronickými prostriedkami finančnej správy vyplývajúca z § 14 daňového poriadku na 1. januára 2013. To znamená, že povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami finančnej správy majú vyššie uvedené subjekty od 1. januára 2013.

Od 1. januára 2014 daňové subjekty, ktoré sú platiteľmi dane z pridanej hodnoty podľa zákona o DPH alebo ich zástupcovia, ako aj zástupca daňového subjektu, ktorý nie je platiteľom dane a tento zástupca je v postavení advokáta alebo daňového poradcu, ktorému tento daňový subjekt udelil plnomocenstvo na zastupovanie pred správcom dane, budú komunikovať, t. j. podávať – doručovať správcovi dane všetky **podania len elektronicky prostredníctvom elektronickej podateľne** alebo prostredníctvom elektronickej podateľne ústredného portálu verejnej správy. Na tieto daňové subjekty sa vzťahuje **výpoveď „starých“ dohôd a uzavretie „nových“ dohôd** podľa daňového poriadku. V prípade, že nová dohoda o elektronickom doručovaní so správcom dane nebola uzatvorená do 31. 12. 2013, daňový subjekt nemôže počnúc 1. januárom 2014 komunikovať so správcom dane elektronickými prostriedkami. Ak dôjde k uzavretiu dohody o elektronickej komunikácii po 1. 1. 2014, daňový subjekt bude elektronicky komunikovať so správcom dane odo dňa uzavretia tejto dohody. Tieto zmeny vyplývajú z **§ 165b ods. 3** daňového poriadku v znení neskorších úprav.

Zákon č. 435/2013 Z. z. v záujme zníženia administratívnej záťaže daňových subjektov pri registračnom konaní s účinnosťou od **1. januára 2014** vypúšťa povinnosť daňových subjektov uvádzať niektoré údaje pri registrácii. Taktiež sa zaviedla možnosť, aby platbu, ktorú daňový subjekt omylom zaplatil na účet iného daňového subjektu, mohol správca dane na žiadosť daňového subjektu preúčtovať na jeho účet. **Od 1. septembra 2014** vstúpi do účinnosti aj časť zákona zavádzajúca **inštitút záväzného stanoviska** k uplatneniu daňových predpisov.

Na základe novely bude môcť finančné riaditeľstvo z tzv. **rizikového zoznamu platiteľov dane z pridanej hodnoty (DPH)** vymazať subjekty, ak u nich pominú dôvody, na ktorých základe boli do zoznamu zapísané a zároveň v dvanástich po sebe nasledujúcich mesiacoch neporušili zákonné povinnosti.

Podľa novely bude daňový subjekt povinný podať **dodatočné daňové priznanie**, ktorým sa opravujú údaje potrebné pre daň z pridanej hodnoty, alebo ak zistí, že daň má byť vyššia, ako bola správcom dane vyrubená alebo nadmerný odpočet má byť nižší alebo nárok na vrátenie dane nižší, ako bol správcom dane priznaný, alebo ak daňová strata je nižšia, ako bola uvedená v daňovom priznaní, a to v lehote **do konca mesiaca** nasledujúceho po tomto zistení.

Ustanovenie o **odklade platenia dane o platení dane v splátkach** sa upravilo tak, aby daňovému subjektu, ktorý nedodrží splátky, alebo nezaplatí daň v lehote ustanovenej správcom dane v rozhodnutí o odklade platenia dane alebo povolenia platenia dane v splátkach bol vyrubený úrok zo sumy zostávajúcej časti neuhradenej dane, a to odo dňa pôvodnej splatnosti dane.

Novelizácie zákona o zdravotnom poistení (zákon č. 580/2004 Z. z.)

Novelou zákona o zdravotnom poistení (č. 421/2012 Z. z.) sa **od 1. januára 2013** na **príjmy z dividend** zvyšuje sadzba na zdravotné poistenie z 10 % na 14 %. Zdravotné odvody z dividend sa vyberajú zrážkou pri ich výplate. Preddavok na poistné z dividend bude za osobu, ktorej boli vyplatené dividendy vypočítavať a odvádzať platiteľ dividend, ktorý bude splatný do dvoch mesiacov odo dňa vyplatenia dividendy.

Novela ďalej ruší súbeh platenia poistného na verejné zdravotné poistenie zo strany štátu, ako aj jeho pracujúcich poistencov. Poistencom štátu zostane len osoba, ktorej vymeriavací základ zo zárobkovej činnosti nepresiahne 15-násobok životného minima.

Novela zákona dopĺňa aj úpravu týkajúcu sa oznamovacích povinností na účely mesačného a ročného prerozdeľovania poistného, upravuje sa zoznam dlžníkov, postup pri podaní námietok voči výkazu nedoplatkov a forma plnenia oznamovacích povinností voči zdravotnej poisťovni.

Podľa novely zákona (**zákon č. 338/2013 Z. z.**) sa s **účinnosťou od 1. novembra 2013** **status samostatne zárobkovo činnnej osoby** na účely sociálneho poistenia neposudzuje v závislosti od registrácie u správcu dane, ale od dosahovania príjmov z výkonu samostatnej zárobkovej činnosti. V nadväznosti na túto zmenu boli upravené aj podmienky pre zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia.

Na účely **určenia vymeriavacieho základu** samostatne zárobkovo činnnej osoby sa v zmysle novely už nezohľadňuje pomerná časť základu dane pripadajúca na mesiace, kedy dosahovala príjmy z podnikania, ale zohľadňujú sa všetky mesiace kalendárneho roka, z ktorého sa príjem zisťuje (1/12).

Ďalej sa umožnilo poberanie nemocenských dávok v súbehu s príjmom dosahovaným v období nároku na výplatu dávky, ak nejde o príjem za prácu vykonávanú v období trvania nároku na výplatu nemocenskej dávky.

V zmysle novely sa nezaplatenie poistného na dobrovoľné poistenie v trvaní dvoch po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacoch bude považovať za prejav vôle ukončiť dobrovoľné poistenie.

Zaviedla sa sadzba poistného vo výške 0 % z vymeriavacieho základu pre zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý bol pred vznikom pracovného pomeru občanom **vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov** a spĺňal ďalšie stanovené podmienky podľa § 11 ods. 7 písm. v).

Podľa novely zákona publikovanej pod č. **463/2013 Z. z.** sa zrušuje osobitný vymeriavací základ na príjmy z dividend, ktorý platil od januára 2013. Odvody sa budú od 1. 1. 2014 platiť zo spoločného vymeriavacieho základu s ostatnými príjmami (najviac zo 60-násobku priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR pred dvoch rokov). Novela upravuje lehoty pre platiteľa dividend na vykázanie celkovej výšky vyplatených dividend a preddavkov na poistné a upravuje aj výšku preddavku na poistné poistenca, ktorý má príjem z dividend vyplatených platiteľom dividend. Tieto zmeny sú účinné **od 1. januára 2014**, pričom sa dotknú zúčtovania poistného za rok 2013. Na účely ročného zúčtovania poistného

za rok 2013 sa za zárobkovú činnosť nebudú považovať ani výnosy z dlhopisov, ktoré sú súčasťou základu dane z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie roku 2013.

Novelizácie zákona o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z. z.)

Zákon č. 252/2012 Z. z. o sociálnom poistení, ktorým sa mení a dopĺňa predovšetkým zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ale aj zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, s účinnosťou od 1. januára 2013 zavádza nové odvody pre zamestnancov pracujúcich na dohody.

- zamestnancom na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti **nie je** fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného, invalidného alebo výsluhového dôchodku (§ 4 ods. 1),
- zamestnancom na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti **nie je**
 - a) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov
 - b) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku alebo výsluhového dôchodku (§ 4 ods. 1),
- zamestnancom na účely dôchodkového poistenia **je** aj
 - a) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov okrem žiaka strednej školy do 18 rokov s mesačným príjmom do 66 eur (táto suma bola v roku 2014 zmenená na 68 Eur),
 - b) fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného, invalidného alebo výsluhového dôchodku (§ 4 ods. 2),
- fyzická osoba, ktorá podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným poistením nie je na účely zákona o sociálnom poistení samostatne zárobkovo činnou osobou (§ 5).

Na základe skutočnosti, že „dohodári“ budú platiť odvody rovnako ako regulárni zamestnanci v pracovnom pomere, z povinného poistenia im budú plynúť aj nároky. Napr. na dávky nemocenského poistenia, vrátane nároku na náhradu príjmu počas prvých 10 dní práceneschopnosti, na dávky v nezamestnanosti a, samozrejme, i na dávky z dôchodkového poistenia a pod.

Novela prináša zmeny aj do sociálneho a zdravotného poistenia SZČO. Novela mení **výpočet vymeriavacieho základu na sociálne a zdravotné poistenie**. Táto zmena sa odohrá v štyroch prechodných obdobiach. Do 30. 6. 2013 platí doterajší vymeriavací základ. Od 1. 7. 2013 bude platiť nová definícia vymeriavacieho základu s koeficientom 1,9. Od 1. 7. 2014 bude platiť taktiež nová definícia vymeriavacieho základu s koeficientom 1,6 a od 1. 7. 2015 s koeficientom 1,486. Nový vymeriavací základ bude daný ako podiel pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutý vykonávaním podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý nie je znížený o odvody a príslušného koeficientu podľa obdobia.

Minimálny vymeriavací základ SZČO na sociálne a zdravotné poistenie sa zvyšuje od 1. 1. 2013 na 50 % priemernej mzdy (z pôvodných 44,2 %) spred dvoch rokov. Týmto krokom bola zároveň zvýšená hranica pre vznik povinnej účasti na nemocenskom a dôchodkovom poistení u SZČO na sumu 4 716 eur od 1. júla 2013 (12-násobok minimálneho vymeriavacieho základu). Maximálne vymeriavacie základy sa pre všetky fondy na sociálne

poistenie a zároveň na zdravotné poistenie od 1. 1. 2013 zjednocujú a zvyšujú na 5-násobok priemernej mzdy.

Ďalšia novela zákona o sociálnom poistení, **zákon č. 413/2012 Z. z.** s účinnosťou od 1. januára 2013 určila:

- Nový spôsob určenia pravdepodobného denného vymeriavacieho základu na výpočet nemocenskej dávky z dôvodu, aby ľudia pracujúci na dohodu nemali počas prvých 90 dní nemocenskú dávku vypočítanú zo základu, ktorý bude vyšší ako ich skutočný zárobok. Do obdobia 90 dní trvania nemocenského poistenia sa budú započítavať len obdobia, za ktoré sa skutočne platí poistné na nemocenské poistenie
- Vznik dôchodkového poistenia pre študentov, ktorý umožňuje spätný vznik dôchodkového poistenia, ak skutočne vyplatená odmena je vyššia ako 66 eur (táto suma bola v roku 2014 zmenená na 68 Eur).
- Výnimku pre študentov od 18 do 26 rokov pri platení odvodov na dohodu. Pri zárobku do 155 eur bude za študenta zamestnávateľ platiť len odvody na garančné a úrazové poistenie vo výške 1,05 % zo zarobenej sumy. Táto suma sa bude každý rok zvyšovať podľa toho, ako bude rásť priemerná mzda v SR, na rok 2014 bola stanovená na 159 eur.

Účelom **zákona č. 338/2013, ktorý je účinný od 1. novembra 2013**, je najmä zníženie administratívnej záťaže samostatne zárobkovo činných osôb a dobrovoľne poistených osôb, upravenie postupu vymáhania pohľadávok Sociálnou poisťovňou a zlepšenie postavenia fyzických osôb v období starostlivosti o dieťa. Okrem uvedeného táto novela:

- skracuje obdobia, za ktoré sa skúma zaplatenie poistného na nemocenské poistenie na účely nemocenských dávok pre samostatne zárobkovo činné osoby a dobrovoľne poistené osoby z desiatich na päť rokov,
- zrušuje prihlasovaciu a odhlasovaciu povinnosť na povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe a zavádza povinnosť Sociálnej poisťovne oznámiť samostatne zárobkovo činnnej osobe vznik povinného poistenia, ako aj výšku poistného,
- zavádza automatický zánik dobrovoľného poistenia, ak dobrovoľne poistená osoba nezaplatila poistné na dobrovoľné poistenie dva kalendárne mesiace za sebou idúce,
- predlžuje obdobie doterajšej jednotnej sadzby poistného na úrazové poistenie,
- ustanovuje, že štatutári s najmenej 50 % účasťou na majetku zamestnávateľa už nebudú mať nárok na garančnú dávku.
- umožňuje poberanie nemocenských dávok v súbehu s príjmom dosahovaným v období nároku na výplatu dávky, ak nejde o príjem za prácu vykonávanú v období trvania nároku na výplatu nemocenskej dávky,
- zavádza ustanovenie, podľa ktorého by nezaplatenie poistného na poistenie v nezamestnanosti v sume nižšej ako 5 eur nemalo mať vplyv na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti dobrovoľne poistenej osoby,
- zrušuje možnosť postúpenia pohľadávok Sociálnej poisťovne na inú osobu, okrem právnickej osoby so 100 % majetkovou účasťou štátu,
- ustanovuje, že zaplatením dlžnej sumy pohľadávky na poistnom postúpenej tretej osobe bude poistné považované za zaplatené na účely nároku na dávku,
- umožňuje povolenie splátok dlžných súm aj na pohľadávkach na dávkach,

- zvyšuje diskontnú úrokovú sadzbu pri povolení splátok dlžných súm poistného na trojnásobok ročnej základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej ku dňu povolenia splátok dlžných súm (najmenej 10 %).

Status SZČO na účely sociálneho poistenia sa v zmysle zákona č. 338/2013 Z. z. už nebude posudzovať v závislosti od registrácie u správcu dane, ale od dosahovania príjmov. Ide o príjmy, ktoré sú zdaňované ako príjmy z podnikania alebo z výkonu inej samostatnej zárobkovej činnosti (podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov), v kalendárnom roku rozhodujúcim pre vznik povinného sociálneho poistenia SZČO. Na účely statusu SZČO zostáva zachovaná podmienka dovŕšenia 18 rokov veku. Z postavenia SZČO zostávajú naďalej vyňaté fyzické osoby, ktoré vykonávajú osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzické osoby, ktoré dosahujú príjmy z prenájmu nehnuteľností. SZČO, ktorá činnosť vykonáva na základe oprávnenia, zaniká povinné poistenie odo dňa, kedy nie je oprávnená na výkon tejto činnosti. Samostatne zárobkovo činným osobám „bez oprávnenia“, napr. umelcom, autorom, bude povinné poistenie zanikať dňom, keď Sociálnej poisťovni predložia čestné vyhlásenie o skončení činnosti. Novela zákona upravuje status SZČO na účely posúdenia vzniku a zániku povinného poistenia s účinnosťou od 1. januára 2014.

Novela zákona o sociálnom poistení upravuje i **nové určenie vymeriavacieho základu SZČO**. Za obdobie **od 1. júla 2014** sa bude určovať nasledovne: Čiastkový základ dane, neznižovaný o zaplatené poistné na povinné verejné zdravotné poistenie a poistné na povinné sociálne poistenie SZČO : koeficient 1,6 / 12. Na rozdiel od súčasnej právnej úpravy, do vymeriavacieho základu SZČO nebudú patriť príjmy, ktoré nesúvisia s jej činnosťou, napr. poistné zaplatené na dobrovoľné poistenie a príspevky na dobrovoľné starobné dôchodkové sporenie. Základ dane na účely vymeriavacieho základu sa upraví o príjmy a výdavky spojené s výkonom činnosti osobného asistenta a o príjmy a výdavky zo zahraničia, ktoré nie sú rozhodujúce na určenie vymeriavacieho základu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Na účely určenia vymeriavacieho základu SZČO sa už nebude zohľadňovať pomerná časť základu dane pripadajúca na mesiace, kedy mala fyzická osoba postavenie SZČO, ale zohľadnia sa všetky mesiace kalendárneho roka, z ktorého sa príjem zisťuje – čiže 12.

Novela zákona zároveň zavádza **oslobodenie od platenia poistného na sociálne a verejné zdravotné poistenie** pre zamestnávateľa, ako aj pre zamestnanca na obdobie maximálne prvých 12 mesiacov takéhoto pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru s výnimkou odvodov na úrazové a garančné poistenie platených zamestnávateľom. Osoba bola pred prijatím do zamestnania dlhodobo nezamestnanou osobou, evidovanou v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov a jej hrubý príjem ako zamestnanca môže byť v pracovnom vzťahu najviac do úrovne 67 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR spred dvoch rokov. Sociálna poisťovňa nesmie evidovať voči zamestnávateľovi, ktorý si chce uplatniť odvodovú úľavu v sociálnom poistení, pohľadávky na poistnom; v zdravotnom poistení nesmie príslušná zdravotná poisťovňa evidovať voči zamestnávateľovi, ktorý si chce uplatniť odvodovú úľavu v zdravotnom poistení pohľadávky na poistnom. Zamestnávateľ si môže uplatniť odvodovú úľavu len v tom prípade, ak kvôli zamestnaniu takéhoto zamestnanca neprepustil svojho doterajšieho zamestnanca

Opatrením MPSVaR SR č. 328/2013 sa ustanovuje nová maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu z určenej dohody **o brigádnickej práci študentov na rok 2014**, konkrétne:

- a) **68 eur** pre fyzickú osobu, ktorá nedovršila 18 rokov veku, a to až do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom dovršila vek 18 rokov,
- b) **159 eur** pre fyzickú osobu neuvedenú v písmene a).

Novelizácia zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení (zákon č. 650/2004 Z. z.)

Zákon č. 318/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014 zavádza významné zmeny v treťom penzijnom pilieri. Obnovila sa **daňová úľava** pre sporiteľov v doplnkových dôchodkových spoločnostiach, a to vo výške preukázateľne zaplatených príspevkov za zdaňovacie obdobie, a to v úhrne **najviac vo výške 180 eur ročne**. Na uplatnenie daňového zvýhodnenia je potrebné splnenie podmienok, a to zaplatenie príspevkov na základe účastníckej zmluvy uzatvorenej po 31. decembri 2013, pričom obsahom zmeny musí byť upustenie od dávkového plánu, ktorý tvoril súčasť zmluvy. V prípade, ak si daňovník vyberie zo systému svoje príspevky v podobe predčasného výberu po tom, ako si uplatnil daňovú výhodu, do troch zdaňovacích období je povinný sumu, ktorú si uplatnil ako daňovú výhodu, doplatiť zvýšením základu dane. Zákon zavádza aj zníženie poplatkov za správu investovaných prostriedkov a zároveň bola zrušená podmienka minimálne 10 rokov sporenia v treťom pilieri.

Novelizácia zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice (zákon č. 289/2008 Z. z.)

Podnikatelia sú v zmysle zákona č. 361/2013 Z. z. od 1. januára 2014 povinní predkladať Finančnému riaditeľstvu SR technické a softvérové nástroje, ktoré kontrolným orgánom umožnia ľahší prístup k údajom zaevidovaným v elektronickej registračnej pokladnici a umožniť kontrolným orgánom pripojenie k elektronickej registračnej pokladnici za účelom prístupu k uloženým údajom. Povinnosť predkladať kontrolné záznamy na požiadanie daňového úradu alebo colného úradu však nesmie byť podnikateľovi uložená častejšie ako raz za mesiac. Podnikatelia sú zároveň povinní na každom predajnom mieste sprístupniť vyobrazenie pokladničného dokladu.

Novelizácia zákona o cenách (zákon č. 18/1996 Z. z.)

Za účelom zníženia administratívnej záťaže podnikateľov, ktorí predávajú tovar, na ktorý sa nevzťahuje regulácia cien, bola **zákonom č. 356/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2014** zrušená povinnosť viesť a uchovávať cenovú evidenciu s výnimkou tých, ktorí spĺňajú minimálne dve z nasledujúcich troch podmienok:

- celková suma ich majetku presahuje 350 000 eur,
- obrat presahuje 700 000 eur a
- ide o podnikateľov s počtom zamestnancov vyšším ako desať.

Zákon o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch, ktorých predmetom sú potraviny (zákon č. 362/2012 Z. z.)

Cieľom tohto predpisu, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2013, je úprava vzťahu medzi odberateľmi a dodávateľmi potravín. Zákon presadzuje opatrenia, ktoré by

odberateľom (najčastejšie ide o obchodné reťazce) zamedzili zneužívaniu ekonomického postavenia, vytvára podmienky na zlepšenie trhového dohľadu a hodnotenia situácie na vnútornom trhu, ako aj podmienky na zvýšenie podielu kvalitných slovenských potravinárskych výrobkov na vnútornom trhu.

Novelizácia zákona o kolektívnom vyjednávaní (zákon č. 416/2013 Z. z.)

Cieľom zákona č. 416/2013 Z. z. bola úprava podmienok rozširovania záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa (KZVS) na ďalších zamestnávateľov v odvetví. Podmienkou pri rozšírení KZVS už nebude súhlas zamestnávateľa, na ktorého sa má záväznosť kolektívnej zmluvy rozšíriť. O návrhoch na rozšírenie záväznosti KZVS, ako aj o pripomienkach zaslaných zamestnávateľmi, bude rozhodovať tripartitná komisia. Komisiu vymenuje a zriadi MPSVR SR a budú ju tvoriť: zástupcovia ministerstva, zástupcovia zamestnávateľov, zástupcovia zamestnancov a zástupca Štatistického úradu SR. Z rozšírenia záväznosti KZVS sa vylúčili niektoré kategórie zamestnávateľov, napríklad zamestnávateľ, ktorý má do 20 zamestnancov, či zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň 10 % osôb so zdravotným postihnutím. Záväznosť KZ sa nebude rozširovať na zamestnávateľa, ktorý ku dňu účinnosti rozšírenia vykonáva podnikateľskú činnosť menej ako 24 mesiacov, na zamestnávateľa, ktorého postihla mimoriadna udalosť, ktorej následky ku dňu účinnosti rozšírenia trvajú a zamestnávateľ, ktorý je v úpadku, likvidácii, v ozdravnom režime alebo nútenej správe. Novela nadobudla účinnosť 1. januára 2014.

Novelizácia zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (zákon č. 124/2006 Z. z.)

Zákon č. 154/2013 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. júla 2013 mení a dopĺňa zákon o BOZP, môže niektorým firmám spôsobiť zvýšenie ich výdavkov v súvislosti s požiadavkou na podrobenie sa posúdeniu zdravotnej spôsobilosti na prácu určitých skupín zamestnancov. Ide napríklad o zamestnancov, ktorí vykonávajú činnosti revízných technikov, lešenárov či o osoby obsluhujúce vybrané stavebné alebo poľnohospodárske stroje a zariadenia. Ide o profesie, pri ktorých má byť zdravotná spôsobilosť na prácu podmienkou na vydanie preukazu, osvedčenia alebo dokladu o absolvovaní výchovy a vzdelávania na obsluhu a vykonávanie niektorých činností.

Zákon č. 154/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o BOZP, nadobudol účinnosť 1. januára 2014. Základné body tejto novely sa týkajú zamestnancov vykonávajúcich rizikovejšiu prácu zaradenú do tretej a štvrtej kategórie rizikovosti. Títo zamestnanci majú v zmysle novely nárok na častejšie rekondičné pobyty. Kým doteraz sa zamestnanec, ktorý nepretržite vykonáva prácu zaradenú do tretej kategórie, zúčastňoval rekondičného pobytu každých šesť rokov, po novom sa bude na takomto pobyte zúčastňovať každých päť rokov. U zamestnanca, ktorý nepretržite vykonáva prácu zaradenú do štvrtej kategórie rizikovosti, sa nárok na rekondičný pobyt skraca z piatich na štyri odpracované roky. Tieto zmeny budú mať potenciálne negatívny vplyv na **rast výdavkov** zo strany podnikateľských subjektov.

Novelizácia zákona o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní (zákon č. 125/2006 Z. z.)

Od 1. novembra 2013 sa v zmysle zákona č. 308/2013 Z. z. zvýšili pokuty za nelegálne zamestnávanie. Pokuta za nelegálne zamestnávanie dvoch a viacerých osôb súčasne sa určuje na najmenej 5-tisíc eur. Pred týmto termínom mohol zamestnávateľ bez ohľadu na počet nelegálne zamestnaných ľudí dostať pokutu od 2-tisíc do 200-tisíc eur. Súčasne vzrástla aj dolná a horná hranica poriadkovej pokuty za nesplnenie si zákonných povinností, a to z

predošlých 65 až 650 eur na 100 až 1 000 eur. Cieľom novely zákona je podporiť zamestnanosť zabezpečovanú formou pracovnoprávných vzťahov tým, že výkon inšpekcie práce sa bude zameriavať najmä na dozor a poradenstvo v pracovnoprávných vzťahoch.

5.2 Programy na podporu zavedenia zásady „najskôr myslieť v malom“

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

- **Agenda lepšej regulácie, program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania a politika vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia**

Jednou z hlavných charakteristík **Návrhu politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR** z roku 2011 (uznesenie vlády SR č. 486/2011) bolo zvyšovanie kvality podnikateľského prostredia a vytváranie optimálnych podmienok prostredníctvom opatrení na zjednodušenie podnikania, zníženie administratívnej náročnosti vo všetkých jeho fázach – registrácia, podnikateľská činnosť, ukončenie podnikania alebo presun podnikateľských aktivít na inú osobu. Materiál obsahoval návrh odporúčaní na zníženie administratívnej záťaže a zlepšenie podnikateľského prostredia. Cieľom bolo tiež posilniť a systematicky uplatňovať agendu lepšej regulácie, čo by malo prispieť k zabezpečeniu stability legislatívneho prostredia v SR a skvalitneniu procesu posudzovania vplyvov právnych predpisov vzťahujúcich sa na podnikateľské prostredie.

Opatrenia vyplývajúce z materiálu boli realizované do 31. 12. 2013, pričom u niektorých bol termín plnenia prolongovaný.

Implementáciou jednotlivých opatrení týkajúcich sa zákonov, ktoré boli predmetom merania administratívnej záťaže podnikateľov, malo dôjsť na strane podnikateľov k zníženiu administratívnej záťaže o cca 109 mil. eur.

Do roku 2013 bolo dosiahnuté zníženie administratívneho zaťaženia o 79 mil. eur, čo predstavuje viac ako 70 % administratívnej záťaže nameranej počas 1. a 2. etapy merania administratívneho zaťaženia na Slovensku a takmer 12 % odhadovanej záťaže (659 mil. Eur) na základe tohto merania.

V roku 2013 sa začala aj **3. etapa znižovania administratívneho zaťaženia podnikania**, ktorej cieľom bolo zmapovanie informačných povinností vyplývajúcich zo všetkých zákonov, vyhlášok a nariadení vlády SR. Úloha „zmapovať informačné povinnosti vyplývajúce z legislatívy a zmerať administratívne náklady týchto informačných povinností“ bola schválená uznesením vlády SR č. 153/2013 z 3. apríla 2013 s termínom realizácie do 31. decembra 2013 avšak na základe žiadosti o odklad, zaslanej predsedovi vlády SR, bol **termín plnenia úlohy posunutý do 31. 12. 2014**. V roku 2013 bolo analyzovaných viac ako 1 100 právnych predpisov, v rámci ktorých boli identifikované informačné povinnosti podnikateľských subjektov. Dopad merania na dotknuté subjekty však bude mať až kompletne ukončenie 3. etapy, ktoré je plánované v roku 2014. Výsledkom projektu by mal byť balík opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia podnikania v SR, čo si bude s najväčšou pravdepodobnosťou vyžadovať aj viaceré legislatívne zmeny. Ďalším výsledkom má byť vytvorenie databázy informačných povinností, ktorá umožní sledovať kontinuálny vývoj administratívneho zaťaženia na Slovensku a pristupovať k jeho znižovaniu systematicky.

- **Aktivity na znižovanie administratívneho zaťaženia v rámci OP KaHR**

MH SR ako riadiacemu orgánu pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast boli zo strany Centrálného koordinačného orgánu (Úrad vlády SR) udelené výnimky zo Systému riadenia Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové

obdobie 2007 – 2013. Na základe týchto výnimiek zaviedlo MH SR do procesu schvaľovania žiadostí o NFP systém tzv. centrálného overovania (ide o vzájomnú výmenu informácií s inštitúciami štátnej správy, ktoré disponujú relevantnými údajmi nevyhnutnými na preverenie vybraných podmienok poskytnutia pomoci). To znamená, že splnenie podmienok poskytnutia pomoci overí priamo MH SR (bez vyžiadania písomných dokladov od žiadateľov), prostredníctvom príslušnej štátnej inštitúcie.

5.3 Odporúčania

- Nezaplatenie faktúr v termíne splatnosti podnikateľskými subjektmi by malo byť v určitých prípadoch klasifikované ako trestný čin, pretože neplatenie faktúr môže byť pre poctivých podnikateľov likvidačné. Nepoctiví podnikatelia využívajú tento nedostatok v zákone, aby sa vyhýbali plateniu faktúr.
- Inštitút skráteného schvaľovacieho konania v NR SR využívať len v ojedinelých prípadoch, aby nedochádzalo takto de facto k zníženiu odborných konzultácií predkladateľa s odborníkmi z praxe a takto zabezpečiť, aby návrhy zákonov boli kvalitne pripravené a posúdené. Konzultáciami počas prípravy legislatívy by sa mali eliminovať nesystémové zásahy do zákonov prostredníctvom pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov poslancov. V tejto súvislosti odporúčame zmenu legislatívnych pravidiel, ktoré stanovujú povinnosť verejného pripomienkového konania v celom legislatívnom procese (aj na poslanecké pozmeňovacie návrhy predkladané v rámci rokovania výborov NR SR, ako aj priamo na rokovaní pléna NR SR).
- Pripravovať návrhy zákonov na základe princípov jednoduchosti, čitateľnosti, stručnosti a zrozumiteľnosti.
- Priebežné vzdelávanie osôb zodpovedných za transpozíciu smerníc EÚ, ktoré by bolo zamerané na vyhýbanie sa tzv. „vylepšovaniu predpisov“ (goldplating) a na zosúladovanie terminológie EÚ a národných predpisov.
- Stabilizovať regulačný rámec pre podnikanie a v tejto súvislosti najmä:
 - definovať systém konzultácií medzi verejnou správou a podnikateľským sektorom, ktorý môže byť realizovaný ako súčasť používania jednotnej metodiky s cieľom prípravy noriem, ktoré budú stabilné a nebudú vyžadovať následné úpravy/opravy;
 - zaviesť systém posudzovania vplyvu pripravovaných legislatívnych a administratívnych iniciatív na MSP (SME test) pri príprave novej legislatívy,
 - analyzovať existujúci regulačný rámec a eliminovať normy alebo opatrenia, ktoré sú zastarané a neprinášajú spoločenský úžitok (neplnia už cieľ, ktorý norma sledovala v minulosti).

Aplikovaním týchto opatrení by MSP výrazne klesli náklady v podobe času stráveného štúdiom zmien predpisov a štúdiom potrebnej odbornej literatúry, ako aj dodatočných výdavkov technického zabezpečenia (napríklad aktualizácia účtovného softvéru).

- Pripraviť strednodobú stratégiu rozvoja a podpory MSP, ktorá by nanovo definovala ciele rozvoja sektora MSP, rámec pre využitie podporných nástrojov MSP, ich inštitucionálne zabezpečenie a koordináciu, ako aj úpravy právneho rámca podnikateľského prostredia s cieľom odstrániť prekážky rozvoja MSP na Slovensku. Stratégia by mala vychádzať zo

zásad zadaných v dokumente Review of the „Small Business Act“ for Europe (COM(2011) 78).

- Pripraviť zákon o MSP, ktorý by horizontálnym spôsobom riešil oblasť podpory MSP na Slovensku, ako aj potrebný zodpovedajúci inštitucionálny rámec
- Znížiť administratívnu náročnosť, skrátiť a zjednodušiť procedúry pri získavaní a využívaní podpory pre MSP, ktoré sú najmä pri programoch financovaných zo štrukturálnych fondov neúmerne zdĺhavé a administratívne náročné. Uľahčiť prefinancovanie projektov uplatňovaním zálohových platieb pre MSP. Vylúčiť zmeny pravidiel od vyhlásenia výzvy po ukončenie projektov.
- Zaviesť povinnosť vecne príslušného rezortu vyhodnocovať skutočné dopady prijatých predpisov s určitým časovým odstupom od ich prijatia a v prípade identifikácie nežiaducich negatívnych vplyvov na podnikateľské prostredie vykonať potrebné úpravy.
- Odstrániť všetky formy čiernej práce, ktorá vo veľkej miere deformuje podnikateľské prostredie a štát prichádza o veľkú časť príjmov. Poctiví podnikatelia nevedia potom konkurovať nepoctivým podnikateľom ktorí majú takýmto spôsobom cenu práce lacnejšiu. Čierna práca je nielen u podnikateľov a rôznych pracovných agentúr, ale aj u zamestnancov, kde zamestnávateľ okrem mzdy uvedenej v pracovnej zmluve vypláca na základe ústnej dohody určitú finančnú čiastku tzv. načierno bez príslušných odvodov.
- DPH odvádzať až po uhradení faktúry z dôvodu podpory čestných podnikateľov. Odvod DPH pred zaplatením faktúry podnikateľov znevýhodňuje a môže to byť pri určitom objeme nezaplatených faktúr pre nich likvidačné a spôsobovať aj ich platobnú neschopnosť. Prijatie opatrení na sprísnenie legislatívy pri nezaplatení faktúr a zavedenie platenia DPH až po zaplatení faktúry by určite ozdravilo podnikateľské prostredie.
- Neodkladanie účinnosti alternatívnych možností platby DPH, najmä v prípade tzv. samozdanenia pri (daň sa platí prostredníctvom daňového priznania, a nie hneď pri prepustení do colného režimu).
- Zabezpečiť podporu zamestnávania nízkokvalifikovaných pracovníkov v MSP prostredníctvom zníženia daňového zaťaženia, zlepšenia aktívnej politiky na trhu práce a zameranie sa na mladých a dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o prácu.
- Skvalitniť účtovné vykonávacie predpisy so zapojením podnikateľskej verejnosti tak, aby reflektovali na potreby praxe v oblasti účtovníctva, čo prispeje k ďalšiemu znižovaniu nákladov v oblasti vedenia účtovníctva.
- Novelizovať všetky daňovo-odvodové zákony a iné predpisy zásadne len raz ročne, k 1. januáru b. r.
- Stanovovať dostatočne dlhý čas medzi prijatím predpisu a nadobudnutím jeho účinnosti.
- Zvážiť odloženie účinnosti ustanovení upravujúcich sankcie v novelizovaných ustanoveniach zákonov tak, aby sa zmeny mohli zaužívať v praxi.

- Vypracovať vzory tlačív a štandardizovaných formulárov tam, kde sa to doposiaľ neurobilo (vzory písomných/čestných vyhlásení, formulárov na splnenie ohlasovacích povinností...).
- Presadiť, aby sa všetky dane a odvody platili daňovému úradu a ten by ich potom rozdeľoval Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovniam.
- Daňovými úradmi viesť jednotný informačný systém, ktorému by sa zasielali všetky prihlášky, odhlášky a výkazy o zamestnancoch tak, aby sa zamedzilo dvojitému plneniu týchto povinností. Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne by čerpali informácie z tohto systému.
- Povinnosť uchovávať vybrané dokumenty u platiteľov poistného po dobu 10 rokov navrhujeme skrátiť na polovicu.
- Zaviesť povinnosť predkladateľa právnej normy spracovať spolu s návrhom aj jednoduché, stručné a ľahko zrozumiteľné výklady pravidiel a povinností, ktoré z nej vyplývajú.
- Na základe analýzy zavedenia inštitútu predbežne záväzného stanoviska pre inštitúcie a vybrané zákony, prerokovanej vládou SR dňa 29. 6. 2011, zabezpečiť, aby gestorský rezort (tvorca zákonnej normy) bol povinný poskytnúť záväzný výklad právnej normy. Uvedené opatrenie je navrhnuté v záujme odstránenia nejednotného výkladu právnych predpisov.
- V prípade živnostníkov, samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání poberajúcich starobný dôchodok navrhujeme dobrovoľné platenie odvodov na starobné dôchodkové poistenie, pretože tieto sa im do celkovej výšky dôchodkov premietnu len minimálne. Súčasne by to tieto skupiny podnikateľov motivovalo k ďalšej ekonomickej aktivite, čo by sa prejavilo vo zvýšenom výnose daní.
- Vykonať legislatívnu úpravu týkajúcu sa BOZP a súvisiacich predpisov do jedného zákona za účelom jednoduchšej orientácie zamestnávateľov v tejto oblasti z dôvodu roztrúsenosti. (Úprava BOZP je obsiahnutá nielen v zákone, ale aj v 35 iných predpisoch.)
- Prijat' opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti súvisiacej so zamestnávaním zamestnancov (prijímanie zamestnanca, systém odvodov do fondov) a opatrenia na zníženie celkovej ceny práce znížením odvodov do fondov na základe komplexnej a objektívnej analýzy potrieb a možností ďalšieho znižovania odvodového zaťaženia v SR.
- Zabezpečiť, aby legislatívny rámec (napr. zákon o zdravotnom poistení a zákon o službách zamestnanosti) nepredstavoval prekážku pre flexibilné spôsoby zamestnávania osôb (napr. práca na dohodu, zamestnávanie prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania).
- Odporúčame rozšíriť výnimky z rozširovania záväznosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa alebo dodatkov k nej týkajúce sa zamestnávateľov na celú kategóriu malých podnikov

- Odstrániť neúmerne sankcie štátnych, samosprávnych, verejnoprávných a iných správnych orgánov voči MSP pri jednorazovom nesplnení povinností (ako napr. bolo upravené zákonom č. 392/2011 Z. z. o obchodovaní s výrobkami obranného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý novelizoval zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní), najmä nepeňažných. Pri menej závažných nedostatkoch zaviesť zásadu, aby uloženiu sankcie predchádzala iba možnosť nápravy uložením opatrenia so záväzným termínom na odstránenie zisteného nedostatku.
- Zo strany kontrolných orgánov uplatňovať najmä u malých podnikateľov prevenciu (napr. uložiť vzdelávacie aktivity ako nápravné opatrenie) pred represiou.
- Zaviesť koordináciu postupu medzi jednotlivými orgánmi verejnej správy pri výkone kontroly podnikateľov. Viacero kontrolných orgánov by malo skontrolovať podnikateľa súčasne, čím by sa zabránilo viacnásobnej kontrole rovnakých skutočností. Pre podnikateľa by to popri úspore času a administratívnej záťaže znamenalo aj zníženie nákladov spojených s výkonom kontrolnej činnosti.
- Zaradenie kontroly elektronického podnikania do programov dohľadu nad trhom kompetentných orgánov, kontrola a postihovanie nepoctivých praktík pri elektronickom podnikaní (osoby nedodržiavajúce predpisy získavajú konkurenčnú výhodu oproti čestným podnikateľom).
- V oblasti obchodného práva aktívne podporovať využívanie alternatívnych metód riešenia sporov, najmä mediáciu a rozhodcovské konanie a zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov v tejto oblasti.
- Zvýšiť povedomie MSP prostredníctvom komunikačných kampaní o nutnosti prípravy pri plánovanom prevode podnikov s dostatočným časovým odstupom. Podporovať šírenie potrebných informácií na prevod podnikov formou školení a databáz s cieľom zvýšiť počet úspešných prevodov firiem.
- Legislatívnou úpravou zaviesť povinné včleňovanie tzv. „sunset clauses“ do novo prijímaných regulačných noriem (*eventuálne podzákonných predpisov*), v ktorých rámci sa vopred stanoví termín ukončenia platnosti danej právnej normy a spôsob jej prehodnotenia.
- Zavedenie dôsledného monitoringu obchodných praktík veľkých podnikov, vrátane nadnárodných spoločností, predovšetkým z hľadiska dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže a ich vzťahov s menšími dodávateľmi (najmä v potravinárskom sektore).
- Zníženie, resp. vyžadovanie najnižšej zákonom stanovenej hodnoty zábezpeky na DPH pre začínajúcich podnikateľov. Prehodnotenie a zjednotenie podmienok a spôsobu rozhodovania daňových úradov o výške zábezpeky na DPH v prípade tzv. „rizikových podnikateľov“.
- Znížiť administratívnu záťaž spojenú s vedením cenovej evidencie pre skupinu podnikateľov, ktorá spadá do kategórie malých a stredných podnikov.

6. Princíp 4: Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

6.1 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácie zákona o obchodnom registri (zákon č. 530/2003 Z. z.)

Zákon č. 9/2013 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. februára 2013 mení a dopĺňa Obchodný zákonník, upravuje a spresňuje podmienky registrácie odštepných závodov alebo iných organizačných zložiek podniku umiestnených v obvode iného registrového súdu ako súdu sídla podniku.

Dňa 1. decembra 2013 nadobudol účinnosť **zákon č. 357/2013 Z. z.**, ktorým sa taktiež mení a dopĺňa Obchodný zákonník. Novela zákona skrátila lehotu na zápis v prípade cezhraničného zlúčenia alebo cezhraničného splynutia spoločností **z 30 na 21 dní od podania návrhu** a explicitne stanovila časovú lehotu pre registrovaný súd na upovedomenie navrhovateľa **oznámením o odmietnutí vykonania zápisu, ktorá je určená na 2 pracovné dni** po uplynutí lehoty na zápis.

Zákon č. 547/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v článku XVI zmenil a doplnil aj zákon o obchodnom registri. S poukazom na uznesenie vlády SR č. 486/2011 zo 6. júla 2011, ktorým bol schválený návrh politiky vlády SR na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR, bola skrátená lehota pre registrový súd **vykonať zápis spoločnosti do obchodného registra z 5 na 2 pracovné dni. Ustanovenie nadobudne účinnosť 1. januára 2014.**

Zákon o organizácii miestnej štátnej správy (zákon č. 180/2013 Z. z.)

V rámci tzv. prvej etapy integrácie štátnej správy v rámci programu ESO (efektívna, spoľahlivá, otvorená verejná správa) boli **k 1. januáru 2013** zrušené špecializované miestne orgány štátnej správy s pôsobnosťou na území kraja. Cieľom druhej etapy integrácie s účinnosťou **od 1. októbra 2013** bolo vytvorenie jednotnej sústavy miestnych orgánov štátnej správy. Súčasťou tohto zjednotenia bolo zrušenie obvodných úradov životného prostredia, obvodných úradov pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, obvodných lesných úradov, obvodných pozemkových úradov a správy katastra, pričom došlo k ich integrácii – presunu pôsobnosti na integrovaný miestny orgán štátnej správy s novým názvom okresný úrad, ktorý sa odvíja od názvu územia, na ktorom vykonáva štátnu správu. Okresný úrad s integrovanou pôsobnosťou je z hľadiska právnej formy preddavkovou organizáciou Ministerstva vnútra SR, pričom rozhodovacia právomoc o právnych pomeroch právnych subjektov v oblasti verejnej správy sa zveruje jeho príslušným organizačným útvarom. Vytvorenie štruktúry integrovaných miestnych orgánov štátnej správy v počte 72 odstráni doterajšiu disproporciu viacerých obvodných úradov, ktorých územné obvody sú vymedzené niekoľkými okresmi, prípadne iným spôsobom.

Zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci (zákon č. 305/2013 Z. z.)

Cieľom tzv. **zákona e-Governmente** je s účinnosťou od 1. novembra 2013 ustanoviť všeobecnú právnu úpravu spôsobu výkonu verejnej moci elektronickou cestou, vrátane súvisiacich právnych inštitútov, a tým umožniť realizáciu elektronických služieb orgánov verejnej moci jednotným spôsobom, bez potreby zásahu do každého osobitného právneho predpisu, ktorý upravuje v konkrétnych prípadoch tento výkon. Podstatou úpravy je kodifikovanie elektronickej komunikácie ako nosnej formy komunikácie s verejnou mocou i samotnej verejnej moci medzi sebou tak, aby sa komunikačné procesy zjednodušili, zrýchlili, sprehľadnili, zjednotili a aby sa zvýšila bezpečnosť tejto komunikácie. Takisto je ďalším dôležitým faktorom zavedenie úplne nových inštitútov (napríklad konverzia dokumentov, elektronické schránky), ktoré v právnom prostredí chýbali a sú nevyhnutné pre riadne fungovanie elektronických procesov. Cieľom pritom nie je nahrádzať existujúce predpisy, (najmä upravujúce správne/súdne konanie), ale ustanoviť takpovediac elektronickú alternatívu k „papierovému, listinnému“ spôsobu výkonu verejnej moci, pri zachovaní regulácie tohto výkonu v jeho podrobnostiach osobitnými predpismi.

Novelizácia zákona o správnych poplatkoch (zákon č. 145/1995 Z. z.)

Zákonom č. 347/2013 sa s účinnosťou od 1. decembra 2013 zaviedol nový koncept platenia správnych a súdnych poplatkov, ktorý má prispieť k zvýšeniu komfortu občana, bezpečnosti, ako aj k transparentnosti a k centralizácii systému výberu správnych a súdnych poplatkov. Z pohľadu poplatníka sa rozširujú možnosti platenia poplatkov – zavádza sa platenie prostredníctvom integrovaného obslužného miesta alebo akreditovaného platcu, rozširuje sa dostupnosť miest, na ktorých možno poplatky platiť, určujú sa povinnosti prevádzkovateľa systému – Slovenskej pošty, a. s., tak pri vyberaní, ako aj pri vracaní poplatkov a posúva sa lehota na zrušenie kolkových známok a ukončenie ich používania poplatníkmi (kolkové známky nemožno od 1. júla 2014 predávať a možno ich použiť najneskôr do 31. decembra 2014).

Novelizácia zákona o súdnych poplatkoch (zákon č. 71/1992 Z. z.)

Zákonom č. 357/2013 Z. z. dochádza s účinnosťou od 1. januára 2014 k spresneniu ustanovení zákona o súdnych poplatkoch. Novela zosúladiť sadzbu súdneho poplatku pri vybavovaní celého návrhu na zápis obchodnej spoločnosti v elektronickej podobe cez jednotné kontaktné miesto (JKM) so sadzbou súdneho poplatku pri elektronickom podaní do obchodného registra realizovanom prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy (ÚPVS). Pri podaní návrhu na zápis elektronicky prostredníctvom JKM sa teda v zmysle novely uplatní nižšia sadzba súdneho poplatku.

Súčasne sa zvýšila sadzba súdneho poplatku za prvý zápis podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby do obchodného registra.

Súčasne sa zvýšila sadzba súdneho poplatku za prvý zápis podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby do obchodného registra zo sadzby 33 Eur na sadzbu 165,50 eur, ktorá je jednotná so sadzbou za prvý zápis (slovenskej) fyzickej osoby podnikateľa do obchodného registra.

Zákon o ochrane osobných údajov (zákon č. 122/2013 Z. z.)

Nový zákon nemení pôvodný zámer zákona č. 428/2002 Z. z., ktorý spočíva v poskytovaní ochrany práv fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov garantovaných Ústavou SR. Nový zákon nadobudol účinnosť **1. júla 2013** a okrem prepracovania viacerých ustanovení predošlej právnej úpravy najmä:

- spresňuje niektoré definície pojmov,
- odstraňuje nejasnosti niektorých základných ustanovení, ktoré v aplikačnej praxi spôsobovali potrebu častého objasňovania,
- zavádza prehľadnejšiu úpravu vzťahu prevádzkovateľa a sprostredkovateľa,
- nanovo upravuje podmienky spracúvania biometrických údajov,
- dopĺňa inštitút oprávnenej osoby,
- zavádza novú úpravu podmienok na poverenie zodpovednej osoby, v rámci ktorých vyžaduje aj vykonanie skúšky zodpovednej osoby zo znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany osobných údajov,
- poskytuje novú právnu úpravu podmienok prenosu osobných údajov do tretích krajín s primeranou/bez primeranej úrovne ochrany osobných údajov,
- upravuje podmienky osobitnej registrácie, registrácie a evidencie informačných systémov,
- zavádza sa obligatórne uloženie sankcie za porušenie zákona

Pre všetkých, ktorí sú povinní dodržiavať pri spracúvaní osobných údajov zákon na ochranu osobných údajov, sú dôležité **lehoty upravené v prechodných ustanoveniach** (§ 75 a nasl.), v rámci ktorých je potrebné zosúladiť spracúvanie osobných údajov v informačných systémoch s podmienkami upravenými v novom zákone, konkrétne:

- ***Do 6 mesiacov odo dňa účinnosti nového zákona (t. j. do 31. 12. 2013)***
 - prevádzkovateľ je povinný uviesť do súladu s novým zákonom všetky informačné systémy, v ktorých spracúva osobné údaje
 - prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní vykonať poučenie oprávnených osôb
 - prevádzkovateľ je povinný nanovo prihlásiť svoj informačný systém na registráciu alebo osobitnú registráciu v súlade s novým zákonom
- ***Do 9 mesiacov odo dňa účinnosti nového zákona (t. j. do 31. 3. 2014)***
 - prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní zosúladiť prijaté bezpečnostné opatrenia s novým zákonom
- ***Do jedného roka odo dňa účinnosti nového zákona (t. j. do 30. 6. 2014)***
 - prevádzkovateľ je povinný zmluvný vzťah so sprostredkovateľom dať do súladu s novým zákonom
 - prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní písomne poveriť zodpovednú osobu a jej poverenie oznámiť Úradu na ochranu osobných údajov SR

Zákon o ochrane osobných údajov bol začiatkom roka 2014 novelizovaný zákonom č. 84/2014 s účinnosťou 14. apríla 2014.

Novelizácia zákona o účtovníctve (zákon č. 431/2002 Z. z.)

Novela zákona o účtovníctve, publikovaná pod č. 352/2013 Z. z., zaviedla od **1. januára 2014** inštitút **mikro účtovných jednotiek**. Tieto jednotky budú môcť podávať zjednodušenú formu poznámok v porovnaní s bežnými účtovnými jednotkami. Takto účtovať bude môcť

obchodná spoločnosť, družstvo, fyzická osoba účtujúca v sústave podvojného účtovníctva a pozemkové spoločenstvo. Podmienkou je, aby za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie neprekročila dve z týchto podmienok:

1. celková suma majetku nepresiahla 350 000 eur,
2. čistý obrat nepresiahol 700 000 eur,
3. priemerný prepočítaný počet zamestnancov počas účtovného obdobia nepresiahol desať.

Účtovná jednotka sa môže stať mikro účtovnou jednotkou aj za účtovné obdobie, v ktorom vznikla, ak sa tak rozhodne. Mikro účtovnou jednotkou môže byť aj jednotka, ktorá dve z vyššie uvedených podmienok prekročila len v jednom z dvoch po sebe nasledujúcich účtovných období, pričom v prvom z týchto dvoch účtovných období sa považovala za mikro účtovnú jednotku. (§4 ods. 5)

Podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky ustanovuje **Opatrenie MF SR č. MF/15464/2013-74** z 11. decembra, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2014.

Novelizáciou zaniká povinnosť ocenenia cenných papierov a derivátov reálnou hodnotou pre mikro účtovné jednotky a zmierňujú sa aj povinnosti pri vedení účtovníctva pre účtovné jednotky, ktoré neboli zriadené na účely podnikania. Ďalej sa znižuje periodicita na inventarizáciu majetku. Dlhodobý majetok sa bude musieť inventarizovať len raz za štyri roky a peňažné prostriedky v hotovosti len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Novela spresňuje oceňovanie reálnou hodnotou pre účtovné jednotky finančného sektora.

Od 1. januára 2014 budú účtovné jednotky na internetovom portáli **Registra účtovných závierok** zverejňovať k termínu podávania daňových priznaní všetky prílohy k účtovnej závierke, ako aj výročnú správu.

Byrokratický nezmysel roka 2013

V októbri 2013 boli zverejnené výsledky druhého ročníka súťaže o najväčší byrokratický nezmysel roka, ktorú udelili Združenie mladých podnikateľov Slovenska, Republiková únia zamestnávateľov, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania a Združenie podnikateľov Slovenska. Za víťaza ankety bola zvolená povinnosť neustáleho prihlasovania a odhlasovania dohodárov zdravotnej poisťovni. Byrokratický nezmysel je súťaž o „anticenu“ pre legislatívne opatrenie komplikujúce život podnikateľom. Jej cieľom je identifikovať legislatívne opatrenia alebo byrokratické povinnosti, ktoré podnikateľom najviac strpčujú život. Zmyslom súťaže je pokúsiť sa odstrániť „víťaza“ súťaže z legislatívy, a tým pomôcť vylepšovať podnikateľské prostredie na Slovensku.

6.2 Programy realizované verejnou správou na podporu MSP

❖ Ministerstvo vnútra SR

Ministerstvo vnútra SR je ústredným orgánom štátnej správy okrem iných oblastí aj pre všeobecnú vnútornú správu, registráciu niektorých právnických osôb, o ktorých to ustanoví zákon, živnostenské podnikanie a koordináciu výkonu štátnej správy.

• Aktivity jednotných kontaktných miest v roku 2013

Okresné (živnostenské) úrady v postavení jednotných kontaktných miest (ďalej len JKM) v rámci výkonu štátnej správy na úseku poskytovaných služieb spojených so začatím podnikania slovenských a zahraničných fyzických osôb a právnických osôb na území Slovenskej republiky (v právnom rámci transponovanej legislatívy EÚ) plnia úlohy miesta, na ktorom možno zároveň obstarat' služby spojené:

- so získaním živnostenského oprávnenia na podnikanie podľa živnostenského zákona
- so získaním iného ako živnostenského oprávnenia na podnikanie podľa iného osobitného predpisu, ako je živnostenský zákon
- s podaním návrhu na zápis do obchodného registra všetkých právnických a fyzických osôb, ktoré sa povinne zapisujú do obchodného registra
- so splnením registračných a oznamovacích povinností podnikateľov voči daňovým orgánom v právnom rámci zákona o daňovom poriadku
- so splnením oznamovacích povinností spojených s prihlásením sa do systému povinného zdravotného poistenia voči zdravotným poisťovniam v právnom rámci zákona o zdravotnom poistení
- so získaním údajov od Generálnej prokuratúry SR, Registra trestov SR potrebných na posúdenie splnenia povinnosti bezúhonnosti povinného okruhu osôb
- so zabezpečením údajov s identifikáciou podnikateľských subjektov na účely štatistickej evidencie v právnom rámci zákona o štátnej štatistike
- splnením so zákonom určených podmienok odbornej a inej spôsobilosti voči autorizovaným orgánom pred získaním podnikateľského (živnostenského) oprávnenia
- splnením so zákonom stanoveného okruhu tzv. odkladných podmienok, ktoré je potrebné splniť pred začatím podnikania

Okresný úrad (živnostenský) úrad v postavení JKM zároveň plní úlohu:

- notifikačného miesta, ktoré vyplýva zo smernice EP a R 2006/123/ES o službách na vnútornom trhu voči príslušným orgánom EÚ
- miesta, na ktorom je možné a potrebné v určenom rozsahu splniť povinnosti spojené s možnosťou cezhraničného poskytovania na území Slovenskej republiky oprávnenou osobou
- miesta plniaceho úlohy a vykonávajúceho práva spojené s mechanizmom fungovania tzv. IMI systému v územnej pôsobnosti vnútorného trhu EÚ (voči príslušným orgánom členských štátov EÚ)

Od 1. januára 2012 je možné všetky funkcionality **JKM využívať aj elektronicky** a doklady (ohlásenia) predkladať elektronicky podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Súčasťou elektronických služieb JKM od 1. 1. 2012 je aj možnosť elektronickej úhrady správneho a súdneho poplatku. Pri elektronickej ohlásení voľnej živnosti a žiadosti o výpis zo živnostenského registra pri použití ZEPu sa neplatí správny poplatok.

Za rok 2012 bolo prostredníctvom JKM poslaných 17 840 elektronických podaní a **v roku 2013 – 39 225 elektronických podaní.**

Tab. 6.1: Aktivity JKM za obdobie rokov 2012 a 2013

Typ úkonu JKM a počet subjektov	rok 2012	rok 2013
počet podnikateľských subjektov, ktoré využili službu JKM celkom	194 787	210 543
počet podnikateľských subjektov, ktoré využili službu JKM – FO	163 519	177 703
počet podnikateľských subjektov, ktoré využili službu JKM – PO	31 269	32 837
celkový počet úkonov služby JKM pre DR	223 934	241 334
celkový počet úkonov služby JKM pre ZP	148 713	166 674

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Zriadenie portálu „Business Friendly Slovakia“

V snahe zlepšiť podnikateľské prostredie na Slovensku spustilo Ministerstvo hospodárstva SR spolu s Republikovou úniou zamestnávateľov od 2. apríla 2013 webový **portál „Business Friendly Slovakia“** (www.businessfriendly.sk), ktorý je určený primárne na nahlasovanie duplicitných informačných povinností podnikateľov. Portál vznikol ako reakcia na čoraz väčšiu administratívnu záťaž v podnikaní. Cieľom tohto portálu je najmä zabezpečiť zlepšenie podnikateľského prostredia s perspektívou vyššej prosperity a tvorby nových pracovných miest. Prostredníctvom portálu je podnikateľom umožnené zapojiť sa pomocou pripomienok, podnetov a návrhov do verejnej diskusie o právnych predpisoch, ktoré ich obmedzujú, vytvárajú zbytočné náklady, alebo sú nerealizovateľné. Podnety zadane na portál postupuje MH SR ústredným orgánom štátnej správy, ktoré majú v gescii legislatívu týkajúcu sa jednotlivých oblastí vyplývajúcich z podnetov. Dotknutý orgán štátnej správy sa následne vo svojom stanovisku vyjadrí, či možno podnet riešiť, resp. plánuje vo svojej pôsobnosti legislatívne zmeny, ktoré by podnet čiastočne, alebo úplne riešili, alebo uvedie dôvod, prečo treba daný podnet zamietnuť a ďalej sa ním nezaoberať. Oficiálne stanoviská k podnetom zverejňuje MH SR na portáli. MH SR je, na druhej strane, priamo informované o reguláciách, ktoré zaťažujú podnikateľské subjekty a komplikujú im ich podnikateľskú činnosť. Na základe podnetov už boli navrhnuté viaceré opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia v SR.

❖ Štatistický úrad SR

Oblasť štátnej štatistiky patrí do kompetencie Štatistického úradu SR, ktorý je ústredným orgánom štátnej správy SR. Právnu základňu činnosti ŠÚ SR predstavuje zákon NR SR č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike.

ŠÚ SR v skupine malých podnikov (do 20 zamestnancov) realizuje **výberové štatistické zisťovania**, v rámci ktorých sú podniky zaradované do výberového súboru v súlade s princípmi rotácie spravodajských jednotiek vo výberovom súbore. Aplikuje sa **náhodný výber s rotáciou**, čo v praxi znamená **každoročnú obmenu jednej tretiny jednotiek**. Periodicita zaradenia jednotky do súboru spravodajských jednotiek je ovplyvnená aj počtom jednotiek v danej stratifikačnej vrstve, v ktorej sa jednotka nachádza. Uplatňovaný spôsob zaradovania spravodajských jednotiek do výberových zisťovaní, v rámci ktorého dochádza ku každoročnej obmene jednej tretiny jednotiek výberového súboru vo vrstvách s dostatočným počtom subjektov, nie je v súlade s odporúčaním SBA nezaraďovať mikropodniky (do 9 zamestnancov) do štatistických zisťovaní častejšie ako raz za tri roky.

V rámci nového Integrovaného Štatistického Informačného Systému (IŠIS) bude v roku 2014 dopracovaný do modulu prípravy štatistických zisťovaní (Príprava) nový princíp, podľa ktorého budú MSP s dostatočnou početnosťou v príslušných stratách vyberané do štatistických zisťovaní maximálne raz za 3 roky.

• Zrušenie niektorých štatistických zisťovaní

V súvislosti so snahou o zníženie administratívnej záťaže podnikateľských subjektov a v súvislosti so štatistickým zisťovaním **boli v roku 2013 zrušené dva typy štatistického zisťovania**. ŠÚ SR získava potrebné informačné podklady z údajov, ktorými už niektorý orgán verejnej správy disponuje. Integrácia údajov z rôznych administratívnych zdrojov

umožnila zrušenie ročného zisťovania Roč 3-01, ktorého respondentmi boli fyzické osoby – podnikatelia nezapísaní v Obchodnom registri. K zrušeniu zisťovania Ceny Les 1-04 sa pristúpilo po overení možnosti využívať údaje získavané Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Respondentmi boli aj podniky zapísané v Obchodnom registri bez ohľadu na počet zamestnancov.

❖ Úrad vlády SR

Úrad vlády SR okrem plnenia úloh spojených s odborným, organizačným a technickým zabezpečovaním činnosti vlády je ústredným orgánom štátnej správy pre kontrolu plnenia úloh súvisiacich s výkonom štátnej správy a pre kontrolu vybavovania petícií a sťažností, kontroluje plnenie úloh z uznesení vlády, koordinuje plnenie úloh v oblasti informatizácie spoločnosti a koordinuje i využívanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie.

• Implementácia Operačného programu Informatizácia spoločnosti

Úrad vlády SR je riadiacim orgánom pre **operačný program Informatizácia spoločnosti (OPIS)**. Tento operačný program sa zameriava na rozvoj infraštruktúry informačných systémov verejnej správy, štátnej správy a samosprávy, ktoré zefektívnia fungovanie verejnej správy a budú rozvíjať eGovernment v zmysle vládou schválenej Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy. OPIS sa koncentruje na procesy a služby poskytované verejnou správou a technologicko-aplikačnú infraštruktúru. Realizovaný je prostredníctvom najmä národných projektov, pričom prijímateľmi a ich realizátormi sú najmä štátne rozpočtové organizácie (napr. ministerstvá), štátne príspevkové organizácie (napr. pamäťové a fondové inštitúcie) a tiež samospráva (mestá, obce, VUC). OPIS má teda svojim zameraním a výsledkami **sprostredkovaný dopad aj na činnosť MSP**, najmä v komunikácii so štátnou správou a samosprávou a využívaní digitálneho obsahu sprístupneného pamäťovými a fondovými inštitúciami.

Na plnenie úloh v oblasti informatizácie spoločnosti, správy a prevádzkovania elektronických komunikačných sietí a služieb bola zriadená **Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby (NASES)**. Jej hlavnou úlohou a predmetom činnosti je správa, prevádzka a rozvoj vládnej dátovej siete GOVNET a prevádzka a rozvoj služieb Ústredného portálu verejnej správy (ÚPVS), ako základných nástrojov informatizácie verejnej správy.

NASES je prijímateľom pomoci v rámci národného projektu OPIS „**Elektronické služby spoločných modulov ÚPVS a prístupových komponentov**“. Prvá časť projektu sa má realizovať od mája 2010 do apríla 2014, druhá časť od novembra 2012 do júla 2014. Cieľovým stavom po ukončení projektu je vybudovanie spoločných modulov a prístupových komponentov Ústredného portálu verejnej správy. Služby týchto komponentov a modulov budú sprístupnené ostatným informačným systémom, čím sa vytvorí základ pre úplnú elektronizáciu agend verejnej správy. Navyše, centralizáciou funkcií príslušných modulov a komponentov budú ostatné informačné systémy odbremenené od potreby implementácie príslušných funkcií. Z pohľadu koncových používateľov sa používaním spoločných modulov a prístupových komponentov vytvoria predpoklady pre úsporu nákladov na správne poplatky a taktiež úsporu času, ktorý by strávili na úradoch, a zároveň by sa mala zvýšiť aj kvalita služieb poskytovaných verejnou správou.

V zmysle zákona č. 305/2013 Z. z. **bola v roku 2013 právnickej osobe zriadená elektronická schránka**, ktorá umožňuje komunikáciu B2G a G2B. Prostredníctvom prístupu

do elektronickej schránky získa PO taktiež prístup k elektronickým službám orgánov verejnej moci, čo prispieva k rozvoju a zvýšeniu interoperability na trhu EÚ.

NASES začal v roku 2013 implementovať aj **nasledovné národné projekty** v rámci OPIS:

- Elektronické služby Úradu vlády Slovenskej republiky – eDemokracia a otvorená vláda (*Termín realizácie projektu: 07/2013 – 10/2015*)
- Informačný systém pre platby a evidenciu správnych a súdnych poplatkov (IS PEP) ako súčasť komplexnej služby E-kolok (*Termín realizácie projektu: 07/2013 – 12/2014*)
- Zabezpečenie projektovo inžinierskej dokumentácie k projektu vybudovania základnej širokopásmovej infraštruktúry dotovanej z verejných zdrojov v „bielych miestach“ Slovenska (*Termín realizácie projektu: 01/2013 – 06/2015*)

6.3 Odporúčania

- Znížiť administratívnu záťaž podnikania, odstrániť duplicitu predkladania dokladov pre štátnu správu, zjednodušiť a zmenšiť rozsah požadovaného výkazníctva atď.
- Pri tvorbe každej právnej normy uplatňovať zásadu, podľa ktorej orgány verejnej správy, verejnoprávne inštitúcie (Sociálna poisťovňa a pod.) nebudú požadovať v správnom či inom konaní subjektov dokumenty, listiny, rozhodnutia a pod., ktoré sú vydané iným orgánom štátnej či verejnej správy, verejnoprávnou inštitúciou (Sociálnou poisťovňou a pod.). V tejto súvislosti podporiť informatizáciu štátnej a verejnej správy a urýchlené zavádzanie služieb e-governmentu vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s podnikateľskými subjektmi, a tým odstrániť niekoľkonásobne sa opakujúce požiadavky na informácie, doklady a údaje od podnikateľov.
- Zdokonaliť prechod na elektronickú komunikáciu, zavádzanie povinných elektronických hlásení, technicky sa to veľmi zle zvláda (pozri problém daňovej správy začiatkom roku 2012; Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne). Neberie sa ohľad na skutočnosť, že najmenší podnikatelia nemusia nové veci zvládať jednak technicky (najnovšie PC, pokrytie siete atď.). Preto považujeme za reálne, ak sa prechodne umožní alternatívna možnosť malým firmám, resp. firmám v regiónoch, aby hlásenia mohli podať aj poštou.
- Na základe analýzy NBÚ „Nedostatky v prístupe k využívaniu elektronického podpisu a zaručeného elektronického podpisu“ (dokument č. p. 281/2012/IBEP/OEP-006) vytvoriť stimulujúce podmienky pre široké využívanie elektronického podpisu podnikateľskými subjektmi. V tejto súvislosti je potrebné zjednodušenie slovenskej legislatívy upravujúcej problematiku elektronického podpisu.
- Zasielať aktuálne vzory tlačív – k zníženiu administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikateľov by tiež prispelo, keby, na príklade opatrenia realizovaného v prípade Devízového zákona č. 202/1995 Z. z., daňové úrady v rámci elektronickej komunikácie podnikateľom dopredu zasielali vzor príslušného tlačiva daňového priznania a aj týmto spôsobom ich upozornili na daňovú povinnosť.
- Zjednotenie funkcie živnostenského a obchodného registra do jednej inštitúcie.

- Systémovo riešiť postavenie živnostníka ako sebazamestnávateľa. Súčasná legislatíva nepriznáva živnostníkovi výhody zamestnanca (samozamestnanca) a chápe ho skôr ako organizáciu, kde živnostník vystupuje len ako majiteľ, pričom sa nezohľadňuje jeho vlastná práca. Ide predovšetkým o možnosť uznať ako výdavky ovplyvňujúce základ dane z príjmu vlastnú prácu živnostníka (najmenej vo výške minimálnej mzdy) a umožniť tvorbu a čerpanie Sociálneho fondu i pre živnostníka za rovnakých podmienok ako u zamestnanca.
- Aplikovať súdny poplatok za návrh na zápis zmeny vo výške 66 eur aj na prvozápisy, prípadne by bolo možné zvážiť úplné odstránenie poplatkov pri zakladaní spoločností.
- Na základe analýzy možností použitia elektronického výpisu z Obchodného registra SR na právne účely, prerokovanej vládou SR dňa 7. 3. 2012, zabezpečiť, aby elektronický výpis z Obchodného registra bol použiteľný na právne účely.
- Odporúčame tiež prenesenie povinnosti stavebníka zabezpečiť podklady pre konanie v podobe vyjadrenia dotknutých orgánov na stavebný úrad. Perspektívne by bolo možné uvažovať o vytvorení informačného systému, ktorý by prepájal všetky dotknuté orgány v danom území (takto dotknuté orgány je možné identifikovať už v územnom konaní), ktorý by umožňoval skrátiť stavebné konanie.
- V stavebnom zákone konkretizovať pri sankciách za čierne stavby, v prípade akého porušenia stavebného zákona bude stavebník postihnutý finančnou sankciou a za aké porušenie mu bude uložené odstránenie čiernej stavby. Mal by to riešiť zákon jednoznačne, súčasná formulácia vo všeobecnej rovine umožňuje obchádzanie zákona.
- V rámci územného plánovania a následne v rámci povoľovania stavieb striktné dodržiavať priemyselné zóny a obytné zóny a v rámci obytných zón, zóny rodinných domov, zóny výškových obytných domov a pod., pod hrozbou sankcionovania stavebného úradu. Takýmto ustanovením v zákone by sa predišlo nejasnostiam v zákone vysvetľovať ustanovenia ľubovoľným spôsobom.
- Odporúčame, aby Štatistický úrad SR nezaraďoval mikropodniky do štatistického zisťovania viac ako raz za tri roky s výnimkou, ak si to potreba štatistických a iných druhov informácií vyžaduje inak.
- Podporiť zachovanie pracovných miest počas zníženej ekonomickej aktivity (rôzne fiškálne výhody pre zamestnávateľov)
- Navrhujeme „motivovať“ súdy urýchliť vydanie rozhodnutia vo veci samej napríklad aj zmenou zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, ktorou by sa prijali nasledovné opatrenia. V prípade, ak od zaplatenia súdneho poplatku za návrh na začatie konania do 1. termínu pojednávania uplynú napríklad viac ako 3 mesiace, účastníkom konania sa vráti 50 % zo všetkých zaplatených poplatkov. Alternatívne navrhujeme zaviesť väčšie možnosti nenárokovateľného odmeňovania sudcov v závislosti od výsledkov hodnotenia ich výkonnosti (s dôrazom na kvalitu rozhodovania).
- Prehodnotenie potreby vytvárania rezervného fondu (nedeliteľného fondu) pri podnikoch spadajúcich do kategórie mikropodnikov.

- zabezpečenie vyššej ochrany práv veriteľov v rámci konkurzného konania (napr. prostredníctvom možnosti uspokojenia ich pohľadávok aj pôžičiek akcionárov alebo spoločníkov týchto obchodných spoločností v konkurze)
- Prehodnotiť a zvýšiť hranicu na vykonanie povinného overovania účtovnej závierky audítorom
- V nadväznosti na novoprijatý inštitút záväzného stanoviska finančného riaditeľstva k uplatneniu daňových predpisov v rámci daňového poriadku (nadobudne účinnosť od 1. 9. 2014) navrhujeme prehodnotiť výšku poplatkov za dané stanoviská
- Skrátenie lehôt na uznanie odbornej praxe a na uznanie odbornej kvalifikácie osôb z členských štátov EÚ, EHP alebo Švajčiarska pre účely získania živnostenského oprávnenia
- Zrušenie podmienky vyžiadania súhlasu správcu dane so zápisom s. r. o. do OR, resp. s prevodom obchodného majetku. Navrhujeme, aby si OR sám a priamo vyžiadal informácie od správcu dane a odbremenil tak podnikateľov od zbytočnej administratívy.
- Vytvorenie nových typov obchodných spoločností so zníženými požiadavkami na vytváranie základného imania, pri s. r. o. napr. na 1 euro (tzv. 1-eurové eseročky), pri a. s. napr. na polovicu súčasného stavu (*v nadväznosti na prípravu JAS*).

7. Princíp 5: Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP

7.1 Inštitúcie na podporu MSP

7.1.1 Ústredné orgány štátnej správy a špecializované organizácie a agentúry

Ministerstvo hospodárstva SR

Kľúčovým orgánom verejnej správy pre politiku tvorby podnikateľského prostredia je v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej „MH SR“). **MH SR je podľa uvedeného zákona ústredným orgánom štátnej správy okrem iných oblastí vymedzených v zákone pre podporu malého a stredného podnikania, stratégiu tvorby podnikateľského prostredia a podporu podnikateľského prostredia, vnútorný obchod, zahraničný obchod a tvorbu zahraničnej obchodnej politiky, ochranu spotrebiteľa, koordináciu politiky vnútorného trhu Európskej únie a stratégiu tvorby a realizácie inovácií. V súvislosti s implementáciou SBA ministerstvo zabezpečuje koordinačné činnosti vo vzťahu k ostatným orgánom štátnej správy na Slovensku.** Výraznú úlohu zohráva aj **agenda MH SR v oblasti lepšej regulácie**, ktorej cieľom je vytvoriť zdravé regulačné prostredie a zjednodušiť postupy v podnikaní. V programovom období 2007 – 2013 **MH SR plní úlohy Riadiaceho orgánu pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** (ďalej „OP KaHR“), ktorého jednotlivé opatrenia sú zamerané aj na podporu malých a stredných podnikov. Úlohy sprostredkovateľského orgánu v rámci OP KaHR vykonáva Slovenská inovačná a energetická agentúra. Medzi najvýznamnejšie aktivity MH SR v oblasti malého a stredného podnikania, financované zo štátneho rozpočtu, patria **štátne podporné programy**, ktoré sa odvíjajú v súlade so zákonom č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov. Od 1. júla 2011 MH SR poskytuje dotácie na základe zákona č. 181/2011 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky okrem iného na podporu rozvoja malého a stredného podnikania. V zmysle zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, s účinnosťou od 1. mája 2013 sa okruh dotácií poskytovaných MH SR rozšírila na oblasť podpory výskumu, vývoja a inovácií. Podporu proexportných a marketingových aktivít podnikateľských subjektov MH SR vykonáva prostredníctvom **financovania a realizácie oficiálnych expozícií na výstavách v zahraničí**. Taktiež zabezpečuje **podporu rozvoja strategických investícií** podľa zákona č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Slovak Business Agency

Slovak Business Agency (ďalej „SBA“) vznikla spoločnou iniciatívou vlády SR a Európskej únie s cieľom podporovať rozvoj a rast malého a stredného podnikania v Slovenskej republike so zreteľom na štátnu štrukturálnu, priemyselnú, technickú, regionálnu a sociálnu politiku. **SBA predstavuje v SR kľúčovú a najstaršiu, špecializovanú inštitúciu z hľadiska podpory MSP.** Agentúra koordinuje aktivity, vrátane finančných, na medzinárodnej, štátnej, regionálnej a miestnej úrovni pre podporu a rozvoj MSP v SR. Agentúra pre potreby Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky pripravuje návrhy pre

formulovanie štátnej politiky a stratégií dôležitých pre oblasť malého a stredného podnikania, zabezpečuje realizáciu podporných programov pre MSP, identifikuje a analyzuje bariéry rozvoja podnikania a predkladá návrhy na ich odstránenie, zabezpečuje napojenie na existujúce európske informačné siete a databanky v podnikateľskej oblasti a zabezpečuje rozvoj sektora MSP najmä formou informovania, publicity, vzdelávania a budovania vzťahov s verejnosťou. V záujme zastupovania a presadzovania oprávnených požiadaviek MSP na národnej a európskej úrovni zastáva generálny riaditeľ agentúry post Vyslanca pre MSP na Slovensku (SME Envoy).

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)

Hlavným poslaním Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu, príspevkovej organizácie MH SR, je akcelerovať **rozvoj slovenskej ekonomiky prostredníctvom získavania investícií, zviditeľňovať postavenie Slovenska v medzinárodných politických, ekonomických a spoločenských štruktúrach, pomáhať slovenským podnikateľom pri prenikaní na medzinárodné trhy** v súlade s koncepciou zahraničnoekonomickej politiky SR, a tým významne prispievať k hospodárskemu rastu, tvorbe pracovných miest, zvyšovaniu exportnej výkonnosti a konkurencieschopnosti krajiny. Ku kľúčovým úlohám agentúry patrí budovanie silného imidžu Slovenska ako krajiny priateľskej pre biznis, podporu a presadzovanie opatrení na neustále zlepšovanie sa podnikateľského prostredia, definovanie perspektívnych trhov a segmentov s investičným potenciálom, prípravu hodnotovej ponuky pre investorov, systematickú tvorbu a kultivovanie siete investorov, komunikáciu s etablovanými investormi smerom k navyšovaniu investície, ako aj budovaniu a rozvoju vzťahov s akademickou a firemnou výskumno-vývojovou komunitou.

Slovenská inovačná a energetická agentúra

Slovenská inovačná a energetická agentúra (ďalej „SIEA“) je štátnou príspevkovou organizáciou Ministerstva hospodárstva SR. SIEA je nezávislou odbornou autoritou v oblasti rozvoja inovácií a v oblasti energetiky. Úlohou agentúry je získavanie, spracovávanie a zverejňovanie informácií v oblasti rozvoja inovácií a v oblasti energetiky, o hospodárení s energiou a racionálnom využívaní zdrojov energie. SIEA zároveň pôsobí ako **sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (MH SR) v rámci implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast**. V rámci svojich úloh SIEA realizuje úlohy štátnej inovačnej stratégie v Slovenskej republike, zabezpečuje a koordinuje medzinárodnú spoluprácu v činnostiach súvisiacich s inováciami a s energetickým hospodárstvom v oblasti zahraničnej pomoci a účasti SR v medzinárodných organizáciách, zabezpečuje činnosti zamerané na odborné poradenstvo, vzdelávanie a propagáciu rozvoja inovácií a efektívneho využívania energie pre domácnosti, podnikateľov a verejný sektor. Na základe Memoranda o spoločnom postupe uzavretého medzi MDVRR SR a MH SR zo dňa 28. 11. 2013 došlo k ukončeniu pôsobnosti Slovenskej agentúry pre cestovný ruch ako sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Sektorový operačný program Priemysel a služby a k presunu s tým súvisiacich činností do pôsobnosti príspevkovej organizácie Slovenská inovačná a energetická agentúra.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej „MDVRR SR“) je ústredným orgánom štátnej správy okrem iných oblastí pre dopravu, bytovú politiku,

výstavbu, regionálny rozvoj a cestovný ruch. Ministerstvo dopravy nepriamo prispieva k rozvoju podnikateľského prostredia najmä cez investície do dopravnej infraštruktúry. Týka sa to celého podnikateľského sektora, vrátane malých a stredných podnikateľov. Výstavba infraštruktúry má pozitívny vplyv na stavebníctvo a nadväzujúce výrobné činnosti a služby. Po dobudovaní sa dopravná infraštruktúra stáva jedným z faktorov pre prílev zahraničného kapitálu, čo má výrazný vplyv na rozvoj podnikania na Slovensku. **V rezorte MDVRR SR sa podpora malého a stredného podnikania sústreďuje do oblasti cestovného ruchu, výstavby a dopravy.** Podpora podnikateľských subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu sa uskutočňovala prostredníctvom implementácie OP KaHR, Opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu. V oblasti výstavby vykonáva MDVRR SR podporu malých a stredných podnikov formou poskytovania dotačnej podpory zo zdrojov štátneho rozpočtu (dotácie na výskum a vývoj a dotácie na vedecko-technické služby), ktorej zámerom je zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov prostredníctvom vykonávania aplikovaného výskumu a inovačných aktivít. V oblasti dopravy sa podpora malých a stredných podnikov sústreďuje na podnikateľské aktivity vykonávané v rámci kombinovanej dopravy.

Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (ďalej „SACR“) sa špecializuje na marketing a štátnu propagáciu cestovného ruchu Slovenskej republiky. Od konca roku 2010 je SACR ako štátna príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti MDVRR SR. **Vykonáva marketing cestovného ruchu na celoštátnej úrovni** a poskytuje informácie o možnostiach cestovného ruchu na Slovensku a propaguje Slovensko ako cieľovú krajinu cestovného ruchu. SACR prispieva k tvorbe pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí a podporuje tvorbu a predaj produktov cestovného ruchu Slovenskej republiky. SACR zároveň plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom pre OP KaHR 2007 – 2013, ktorým je MH SR (do konca roka 2013). Cieľom aktivít SACR je rast aktívneho zahraničného cestovného ruchu a domáceho cestovného ruchu z hľadiska počtu návštevníkov, devízových príjmov a ďalších ekonomických a spoločensko-sociálnych prínosov. V rámci Slovenskej republiky má agentúra zastúpenie v ôsmich regionálnych pracoviskách (Banská Bystrica, Bratislava, Košice, Nitra, Prešov, Trenčín, Ružomberok a Vysoké Tatry) a v šiestich zahraničných (Česká republika, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko a Ruská federácia).

Ministerstvo financií SR

Ministerstvo financií SR (ďalej „MF SR“) ako ústredný orgán štátnej správy má v rámci svojich kompetencií významnú podpornú funkciu vo vzťahu k rozvoju sektora malých a stredných podnikov, hlavne prostredníctvom uskutočňovania finančno-ekonomických nástrojov v oblasti podnikania.

Finančný rámec podpory malých a stredných podnikov je v rezorte MF SR vytváraný predovšetkým **prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky a Exportno-importnej banky SR**. Slovenský záručný a rozvojový fond založený Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou pomáha uskutočňovať aktivity iniciatívy JEREMIE na Slovensku, a tým zlepšiť prístup malých a stredných podnikov k financovaniu. Ministerstvo financií SR v súlade so zákonom č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov **koordinuje štátnu pomoc vo vzťahu k poskytovateľom štátnej pomoci v Slovenskej republike a vo vzťahu k Európskej únii.**

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s. (ďalej „SZRB“), je špecializovanou bankovou inštitúciou, ktorej zakladateľom, vlastníkom a jediným akcionárom je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR. SZRB bola prvou bankou vo východnej Európe zameranou na podporu MSP. Svoju činnosť SZRB začala 1. 9. 1991. Poslaním SZRB je najmä podporovať a rozvíjať malé a stredné podnikanie na Slovensku s cieľom hľadať priestor na trhu tam, kde komerčné banky z rôznych dôvodov nevstupujú, alebo vstupujú len s limitovaným objemom zdrojov. Na splnenie poslania využíva banka okrem svojich úverových produktov aj partnerskú spoluprácu s komerčnými bankami a ostatnými inštitúciami podporujúcimi cieľový segment. SZRB zabezpečuje podporu MSP prostredníctvom poskytovania **úverov a bankových záruk na úvery**. Bankové záruky sú poskytované predovšetkým tým podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejšie, ale tie majú záujem ich za určitých podmienok financovať. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt.

Slovenský záručný a rozvojový fond, s. r. o.

Slovenský záručný a rozvojový fond, s. r. o. (ďalej „SZRF“), bol založený v marci 2009 v rámci iniciatívy JEREMIE na Slovensku ako štátna inštitúcia, ktorej prostredníctvom bude Európsky investičný fond (ďalej „EIF“) uskutočňovať aktivity JEREMIE. Operácie spoločnosti, predovšetkým **investície rizikového kapitálu a portfóliové záruky na úvery pre MSP realizuje nezávisle cez EIF** na základe samostatnej zmluvy o správe, vrátane zazmluvnenia vybraných finančných sprostredkovateľov. SZRB a EIF sú akcionármi SZRF a účasť EIF v mene slovenskej vlády potrvá až do roku 2015.

EXIMBANKA SR

EXIMBANKA SR je špecializovaná, pro-exportne zameraná finančná inštitúcia, ktorá bola zriadená zákonom č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky. Jediným vlastníkom EXIMBANKY SR je štát, ktorý aj ručí za jej záväzky. EXIMBANKA SR predstavuje **jediný priamy finančný nástroj štátu využívaný pri podpore exportu**. Poslaním EXIMBANKY SR je podpora slovenského exportu prostredníctvom bankových a poisťovacích aktivít. Jej úlohou je zlepšiť hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských výrobcov na zahraničných trhoch. Úlohou EXIMBANKY SR je i podpora vývozu čo najväčšieho objemu výrobkov s vysokou mierou pridanej hodnoty. Táto úloha je zdôraznená aj tým, že v súčasnosti sa zo Slovenskej republiky vyváža relatívne nízky podiel výrobkov kategórie High -Tech, a to i pri porovnaní napríklad s Českou republikou a Maďarskom. Umožňuje slovenským exportérom realizovať vývozy do teritórií s vyššou mierou rizika krajiny, a to aj pri veľkých projektoch s dlhým odkladom splatnosti. Banka taktiež podporuje investovanie v zahraničí, predovšetkým pri zakladaní spoločných podnikov. EXIMBANKA SR ponúka celú škálu finančných produktov spojených s vývozom, predovšetkým úverové poistenie, financovanie a záruky. Na strane importu banka podporuje dovoz technológií, ktoré v konečnom dôsledku umožňujú vývoz kvalitnejšej produkcie s vysokou mierou pridanej hodnoty. Ponúkané produkty sú určené malým, stredným aj veľkým podnikateľským subjektom a výrazne uľahčujú uplatnenie na zahraničných trhoch.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ústredným orgánom štátnej správy pre stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a realizácie je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej „MPSVR SR“). Pomoc poskytovaná mikro-, malým a stredným podnikom je **zo strany MPSVR SR ako riadiaceho orgánu pre operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia** poskytovaná prostredníctvom Národných projektov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) a prostredníctvom dopytovo orientovaných projektov sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom, ktorými sú Sociálna implementačná agentúra a Fond sociálneho rozvoja. Podnikateľov a potenciálnych podnikateľov MPSVR SR podporuje prostredníctvom nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce a podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej „MPRV SR“) je ústredným orgánom štátnej správy hlavne pre oblasť poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka. **MPRV SR riadi a usmerňuje poskytovanie podpôr v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva, rybného hospodárstva, rozvoja vidieka a regionálneho rozvoja** z prostriedkov štátneho rozpočtu a vykonáva finančné riadenie podpôr poskytovaných z európskych fondov. MPRV SR je orgánom **zodpovedným za riadenie Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013** (spolufinancovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka), **operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013** (spolufinancovaný z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo), **operačného programu Bratislavský kraj a operačného programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013** (MPRV SR je sprostredkovateľský orgán), ktoré sú spolufinancované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Pôdohospodárska platobná agentúra ako rozpočtová organizácia ministerstva zabezpečuje administratívnu činnosť pri poskytovaní podpory v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu podľa osobitných predpisov a pre pôdohospodárstvo, rozvoj vidieka a rybné hospodárstvo podľa osobitných predpisov. Základným rámcom pre poskytovanie štátnej pomoci je primárna a sekundárna legislatíva EÚ, ktorá bola aproximovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej „MŠVVaŠ SR“) je ústredným orgánom štátnej správy pre všetky typy škôl a školských zariadení. Z pohľadu MSP je však **dôležitejšia politika rozvoja vedy, techniky a vzdelávania**. V programovom období 2007 - 2013 **plní MŠVVaŠ SR úlohy riadiaceho orgánu pre operačný program Výskum a vývoj a operačný program Vzdelávanie**. Sprostredkovateľským orgánom pre uvedené programy je Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU), v prípade operačného programu vzdelávanie aj Ministerstvo zdravotníctva SR. Zo zdrojov štátneho rozpočtu a v zmysle zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov poskytuje MŠVVaŠ SR podnikateľským subjektom dotácie, ktorých cieľom je podpora nimi vykonávaného výskumu a vývoja, rozšírenie personálnych kapacít v oblasti výskumu a vývoja, ako aj zvýšenie objemu investícií do výskumu a vývoja. MŠVVaŠ SR podporuje

vykonávanie výskumu a vývoja aj prostredníctvom podporných programov a výziev Agentúry na podporu výskumu a vývoja, ktoré sú financované prostredníctvom kapitoly MŠVVaŠ SR.

Agentúra na podporu výskumu a vývoja

Agentúra na podporu výskumu a vývoja bola zriadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR zákonom č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a na účel podpory výskumu a vývoja. **Hlavným cieľom agentúry je podporovať špičkový základný a aplikovaný výskum a vývoj vo všetkých odboroch vedy a techniky,** ktoré uskutočňuje štátny sektor, sektor vysokých škôl, podnikateľský sektor a neziskový sektor. Podpora výskumu a vývoja sa realizuje formou projektov výskumu a vývoja, vybraných orgánmi agentúry v otvorenej súťaži vyhlasovanej agentúrou. Agentúra podporuje individuálne projekty alebo projekty v rámci programov agentúry. Ďalším cieľom agentúry je stimulovať účasť subjektov výskumu a vývoja v medzinárodných a európskych programoch a iniciatívach, ako aj podporovať bilaterálnu a multilaterálnu spoluprácu v oblasti vedy a techniky, a to prostredníctvom jednoduchých podporných finančných schém.

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy SR

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) bola zriadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) ku dňu 1. 1. 2007. Je štátnou rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou, ktorá je napojená na štátny rozpočet prostredníctvom kapitoly MŠVVaŠ SR. Jej hlavnou úlohou je zabezpečiť proces implementácie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2007 - 2013. ASFEU plní funkciu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, t. j. **vykonáva činnosti v rozsahu úloh delegovaných MŠVVaŠ SR ako riadiacim orgánom pre operačné programy Vzdelávanie a Výskum a vývoj. Cieľom ASFEU je zabezpečiť kontinuálny proces prijímania, hodnotenia, finančného riadenia a monitorovania projektov** tak, aby ich realizácia prebiehala v súlade s harmonogramom.

Ministerstvo spravodlivosti SR

Ministerstvo spravodlivosti SR (ďalej „MS SR“) je ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo. V rámci svojich kompetencií MS SR pripravuje právnu úpravu v oblasti ústavného práva, trestného práva, občianskeho práva, obchodného práva, rodinného práva, konkurzného práva a medzinárodného práva. **Vo vzťahu k podnikateľskému prostrediu predstavuje kľúčovú právnu úpravu obchodné právo, ktorého základným predpisom je Obchodný zákonník.** Obchodný zákonník upravuje postavenie podnikateľov, hospodársku súťaž, právnu úpravu obchodných spoločností, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy, ktoré súvisia s podnikaním. MS SR upravuje podmienky fungovania **Obchodného registra**, do ktorého sa zapisujú zákonom stanovené údaje týkajúce sa podnikateľov, prípadne iných osôb, o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Súčasťou Obchodného registra je **zbierka zákonom ustanovených listín** sústredzujúca dokumenty, ktoré do nej ukladajú subjekty zapísané do obchodného registra. MS SR je taktiež vydavateľ, správca a prevádzkovateľ **Obchodného vestníka** podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 42/2004 Z. z. o Obchodnom vestníku. Prostredníctvom Obchodného vestníka zverejňujú povinné osoby údaje o sebe, o svojej činnosti, ktorých publikovanie si vyžaduje Obchodný zákonník a osobitné zákony. Obchodný vestník je taktiež najdôležitejším komunikačným médiom v procesoch konkurzov a reštrukturalizácií, likvidácií spoločností, zrušení spoločností a oznamov spoločností v Slovenskej republike. Okrem toho MS SR

vykonáva štátny dohľad nad činnosťou Slovenskej komory exekútorov, nad činnosťou Notárskej komory Slovenskej republiky, v zákonom ustanovenom rozsahu nad činnosťou súdnych exekútorov a činnosťou notárov. Taktiež zabezpečuje výkon znaleckej činnosti, prekladateľskej činnosti a tlmočnickej činnosti a vydávanie Zbierky zákonov Slovenskej republiky.

Ministerstvo vnútra SR

Najrelevantnejšiu kompetenciu Ministerstva vnútra SR z pohľadu podnikateľského prostredia a zvlášť MSP predstavuje oblasť **živnostenského podnikania**. Podmienky živnostenského podnikania v SR upravuje zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon). Inštitúciami, ktoré zodpovedajú za výkon štátnej správy na úseku živnostenského podnikania, je 72 okresných úradov a v rámci nich odbory živnostenského podnikania. Tieto od 1. júna 2010 vykonávajú aj úlohy jednotných kontaktných miest (JKM). Od 1. januára 2012 je možné všetky funkcionality JKM využívať aj elektronicky a doklady (ohlásenia) predkladať elektronicky podpísané zaručeným elektronickým podpisom taktiež je aj možnosť elektronickej úhrady správneho a súdneho poplatku. **Samotný živnostenský zákon upravuje podmienky podnikania a kontrolu dodržiavania týchto podmienok.** Z toho titulu má výrazný vplyv na kvalitu podnikateľského prostredia. Proklamovanými cieľmi zákona je ochrana verejných záujmov v podnikaní, zabezpečiť riadny výkon živnosti, evidenciu podnikania a ochranu záujmov zákazníkov, ako aj zamestnancov podnikateľov.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej „MZVaEZ SR“) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahov Slovenskej republiky k ostatným štátom a medzinárodným inštitúciám. Novelizáciou zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (tzv. kompetenčného zákona) a zákonmi č. 403/2010 Z. z. a č. 287/2012 boli posilnené kompetencie MZVaEZ SR aj v oblasti koordinácie presadzovania **obchodno-ekonomických záujmov** SR v zahraničí a jednotnej prezentácie SR v zahraničí. V tejto súvislosti MZVaEZ SR podporuje export, prílev investícií a medzinárodnú rozvojovú a vedecko-výskumnú spoluprácu. Prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí pomáha vytváraniu kontaktov a priaznivého prostredia osobitne na získavanie zahraničných partnerov pre malé a stredné podniky. V rámci multilaterálnej ekonomickej diplomacie na pôde medzinárodných ekonomických organizácií MZVaEZ SR úzko spolupracuje a koordinuje svoje aktivity aj s mnohými ďalšími vecne príslušnými rezortmi. Cieľom našich zahraničnopolitických aktivít na medzinárodných fórach sú nielen globálne, resp. regionálne/EÚ priority, ale tiež (a najmä) priority národné: vytváranie a presadzovanie preferenčných podmienok pre slovenské podnikateľské subjekty, priemyselné a hospodárske odvetvia; budovanie „Brand-name“ (Slovakia, Made in Slovakia); podpora exportu a pod. **Podnikateľské centrum zriadené na MZVaEZ SR** prispieva k väčšej prepojenosti a zefektívneniu synergie všetkých aktérov ekonomickej diplomacie, vrátane zintenzívnenia vzájomnej spolupráce medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a podnikateľskými subjektmi. Podnikateľské centrum zverejňuje informácie nevyhnutné na presadzovanie podnikateľských zámerov v zahraničí: ekonomické informácie o jednotlivých teritóriách, aktuálne ekonomické správy, zahraničné tendre a výzvy, informácie o podnikateľských misiách a veľtrhoch. Informácie sa zverejňujú na webovom portáli MZVaEZ SR a od mája 2013 sa prostredníctvom týždenníka Ekonomické aktuality zo zahraničia elektronicky distribuujú priamo na podnikateľské subjekty a podnikateľské zväzy a asociácie.

Pri príležitosti organizovania podnikateľských misií a podnikateľských fór MZVaEZ SR distribuuje špeciálne teritoriálne alebo tematicky zamerané vydania ekonomických aktualít.

Ministerstvo kultúry SR

Ministerstvo kultúry SR (ďalej „MK SR“) je ústredným orgánom štátnej správy pre štátny jazyk, ochranu pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo, knihovníctvo, umenie, autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, osvetovú činnosť, ľudovú umeleckú výrobu, prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí, vzťahy s cirkvami, náboženskými spoločnosťami, pre médiá a audiovizíu. V rámci svojej kompetencie riadi činnosť slovenských inštitútov v zahraničí v oblasti ich kultúrneho pôsobenia. MK SR vytvorilo stabilný a transparentný systém financovania kultúrnych a umeleckých aktivít prostredníctvom dotačného systému ministerstva. Podpora z dotačného systému umožňuje žiadateľovi byť úspešnejším pri získavaní prostriedkov z programov Európskej komisie a Rady Európy, a tiež stimuluje prípravu a realizáciu projektov uchádzajúcich sa o podporu zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Dotačný systém je zameraný predovšetkým na neštátne subjekty, medzi ktoré patrí samospráva a organizácie v jej zriaďovateľskej pôsobnosti, fyzické osoby (živnostníci, občania – vlastníci národných kultúrnych pamiatok a fyzické osoby, ktorých činnosť je predmetom ochrany podľa Autorského zákona), právnické osoby (vlastník národnej kultúrnej pamiatky, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie, občianske združenia, neinvestičné fondy, záujmové združenia právnických osôb a komerčné nefinančné subjekty, ktoré nie sú vysielateľmi podľa zákona o vysielaní a retransmisii), vysoké školy umeleckého zamerania, cirkvi, náboženské spoločnosti a Matica slovenská.

Ministerstvo obrany SR

Ministerstvo obrany SR (ďalej „MO SR“) je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky na úseku obrany SR so sídlom v Bratislave. Bolo zriadené zákonom Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a vzniklo dňa 1. januára 1993. Činnosť ministerstva upravuje zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy. **Ministerstvo obrany Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre riadenie a kontrolu obrany Slovenskej republiky, výstavbu, riadenie a kontrolu ozbrojených síl Slovenskej republiky, koordináciu činností a kontrolu orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a iných právnických osôb pri príprave na obranu Slovenskej republiky, koordináciu obranného plánovania, zabezpečenie nedotknuteľnosti vzdušného priestoru Slovenskej republiky, koordináciu vojenskej letovej premávky s civilnou letovou premávkou, vojenské spravodajstvo, civilnú službu. Sekcia modernizácie a podpory (ďalej „SEMPO“) MO SR zabezpečuje spoluprácu so Združením bezpečnostného a obranného priemyslu SR (ďalej „ZBOP SR“) a ďalšími subjektmi verejného a súkromného sektora v oblasti vyzbrojovania. V zmysle dohody o spolupráci od roku 2012 funguje *technická rada* – spoločný poradný orgán, ktorého úlohou je formulácia zámerov využívania kapacít obranného priemyslu SR pre potreby Ozbrojených síl SR a na koordináciu postupu v oblasti obranného výskumu, vývoja a výroby. Každoročne sa organizuje konferencia o možnostiach spolupráce MO SR a subjektov bezpečnostného a obranného priemyslu SR, a to buď na pôde MO SR, alebo ZBOP SR. V roku 2013 bolo podujatie venované témam, ako sú obstarávacie procesy cez NSPA, projekty vyzbrojovania rezortu obrany, možnosti účasti slovenských priemyselných subjektov na dodávkach technických prostriedkov pre rezort vnútra, formy podpory exportu z hľadiska rezortu**

zahraničných vecí a EXIMBANKY SR a legislatíva obchodovania s výrobkami obranného priemyslu.

Ministerstvo zdravotníctva SR

Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej „MZ SR“) je ústredným orgánom štátnej správy okrem iných oblastí najmä pre zdravotnú starostlivosť, ochranu zdravia, verejné zdravotné poistenie a ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov. V rámci svojich aktivít MZ SR podporuje aj malé a stredné podniky prostredníctvom operačného programu Zdravotníctvo (ďalej „OPZ“) a dotácií v oblasti zdravotníctva v zmysle zákona č. 525/2010 Z. z. MZ SR je riadiacim orgánom OPZ. OPZ predstavuje programový dokument Slovenskej republiky na čerpanie pomoci z fondov Európskej únie (EÚ) pre sektor zdravotníctva na roky 2007 - 2013. OPZ nadväzuje na ciele a priority Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013 (NSRR) ako základného strategického programového dokumentu SR pre oblasť kohéznej a regionálnej politiky.

7.1.2 Regionálne centrá podpory podnikania

Podpora malých a stredných podnikov v regiónoch Slovenska sa uskutočňuje prostredníctvom aktivít regionálnej a miestnej samosprávy či regionálnych rozvojových agentúr. Úlohu v tejto oblasti však zohrávajú aj regionálne centrá podpory podnikania, ktoré sú tvorené regionálnymi poradenskými a informačnými centrami (RPIC), centrami prvého kontaktu (CPK) a podnikateľskými inovačnými centrami (BIC).

Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC) boli založené na báze partnerstva verejného a súkromného sektora ako neziskové inštitúcie s **cieľom podporovať hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja MSP**. Poskytujú širokú škálu informačných a poradenských služieb od manažmentu, marketingu cez dane, účtovníctvo a právne služby. K významným cieľovým skupinám patria MSP, nezamestnaní, mladí ľudia a všetci tí, ktorí majú záujem začať podnikateľ.

RPIC Prešov

Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov (ďalej „RPIC Prešov“) vzniklo v roku 1993 na platforme združenia právnických osôb. Členmi združenia sú v súčasnosti tri komerčné firmy (LPH, a. s., Mliekofarma, s. r. o., Stipe, s. r. o.) a mesto Prešov. Organizácia sa od svojho vzniku prioritne zaoberá podporou podnikania vo všetkých jej formách, s čím súvisí aj postupné rozširovanie poskytovaných služieb pre relevantnú cieľovú skupinu. RPIC Prešov sa angažuje aj v rámci Slovenskej asociácie podnikateľských a technologických inkubátorov (SAPTI), Národnej asociácie pre rozvoj podnikania (NARP) a je jediným mimobratislavským členom konzorcia **Enterprise Europe Network (EEN)**.

Misiou RPIC Prešov je prostredníctvom svojich služieb a aktivít podporovať MSP a vytvárať vhodné podmienky pre sociálno-ekonomický rozvoj v regióne Prešov a Košice. Víziou je vybudovať dominantné postavenie RPIC Prešov v regióne ako partnera pre oblasť inovácií a internacionalizácie podnikania.

Centrá prvého kontaktu (CPK) boli založené ako združenia právnických osôb, v ktorých má zastúpenie miestna samospráva, ako aj vybrané inštitúcie (napr. RPIC, BIC a SOPK).

Cieľom ich založenia bolo rozšíriť informačnú sieť pre podnikateľov a záujemcov o podnikanie do vzdialenejších, resp. menej ekonomicky vyspelých regiónov Slovenska (predovšetkým východných a južných), v ktorých nemá zastúpenie žiadna organizácia zameraná na pomoc MSP. Medzi cieľové skupiny CPK okrem MSP patria potenciálni podnikatelia, dlhodobo nezamestnaní, absolventi škôl, mimoregionálne podnikateľské subjekty a orgány samosprávy, štátnej správy.

So zameraním na inovačnú pomoc boli založené podnikateľské inovačné centrá (BIC). **Ich poslaním je aktívne podporovať vybrané podnikateľské zámery v danom regióne** a poskytovať im dlhodobú starostlivosť. Ich cieľom je orientovať sa najmä na firmy s inovatívnym charakterom, ktoré podnikajú s novými výrobkami, službami alebo technológiami. Medzi ich činnosti patrí spracovávanie podnikateľských a marketingových plánov, žiadosti o úvery, účtovníctvo a poskytovanie služieb pri implementácii systémov kvality, technologické a patentové poradenstvo a pod.

BIC Bratislava

Business and Innovation Centre – Podnikateľské a inovačné centrum (ďalej „BIC Bratislava“) bolo založené ako spol. s r. o. v roku 1991. BIC Bratislava je spoločnosť zameriavajúca svoju aktivitu na inovácie v MSP. Hlavnou cieľovou skupinou pre aktivity BIC Bratislava sú MSP s vyššou mierou pridanej hodnoty, s aktívnou snahou inovovať svoje výrobky či technológie, so záujmom využívať pri tom zdroje poznatkov, či už v iných firmách, alebo vo vedecko-výskumných inštitúciách v SR a v celej EÚ. Do tejto oblasti BIC Bratislava smeruje širokú ponuku služieb počnúc základným podnikateľským poradenstvom cez financovanie, sprostredkovanie kontaktov až po inicializáciu špecifických nástrojov na podporu inovácií v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Od roku 2008 je súčasťou najväčšej siete na podporu podnikania, inovácií a výskumu v Európe – **Enterprise Europe Network (EEN)**, ktorú na Slovensku zároveň koordinuje a bezplatne poskytuje niektoré jej služby. EEN je celoeurópska iniciatíva na podporu medzinárodnej spolupráce slovenských organizácií so zahraničnými partnermi v komerčnej, inovačnej a výskumnej oblasti. Jedným z partnerov projektu v SR je aj SBA – viac informácií je dostupných aj v rámci podkapitoly I.3 alebo na stránke www.enterprise-europe-network.sk.

7.1.3 Záujmové, profesijné a stavovské organizácie

Medzi najdôležitejšie záujmové a profesijné združenia a stavovské organizácie v oblasti MSP, ktoré pôsobia na území SR, patria: Združenie podnikateľov Slovenska; Slovenský živnostenský zväz; Slovenská živnostenská komora; Slovenská obchodná a priemyselná komora; Slovenský zväz výrobných družstiev; Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora a VTP Žilina.

Uvedené stavovské organizácie **zastupujú záujmy svojich členov, ale rovnako poskytujú podporu MSP formou poradenstva, školení či prostredníctvom presadzovania záujmov MSP voči verejným inštitúciám.**

Združenie podnikateľov Slovenska

Združenie podnikateľov Slovenska (ďalej „ZPS“) je prvým záujmovým združením súkromných podnikateľov Slovenskej republiky založeným v novembri roku 1989. Od 1. marca 1993 je združenie členom Európskej konfederácie asociácií malých a stredných podnikov so sídlom v Bruseli. ZPS je taktiež zakladajúcim členom Republikovej únie zamestnávateľov, ktorá zastrešuje združenia zamestnávateľov. ZPS je neziskovou organizáciou, vykonávajúcou svoju činnosť výlučne z príspevkov členov a darov domácich a zahraničných fyzických a právnických osôb.

ZPS sa vo svojej činnosti ťažiskovo sústreďuje na zásadné otázky vytvárania a garantovania zodpovedajúceho podnikateľského prostredia. Základným cieľom je prispieť k vybudovaniu modernej a rozvinutej trhovej ekonomiky.

Slovenský živnostenský zväz

Slovenský živnostenský zväz (ďalej SŽZ) je zväz odborných spoločenstiev – právnických osôb založený v súlade so zákonom č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov. SŽZ združuje na základe dobrovoľnosti právnické osoby – živnostenské spoločenstvá, cechy, združenia a spolky, pokiaľ ich predmet činnosti je v súlade s cieľmi SŽZ.

Medzi jeho hlavné činnosti patrí **podpora vzniku a rozvoja všetkých foriem živnostenského podnikania, zvlášť MSP**, poskytovanie poradensko-konzultačných služieb svojim členom i verejnosti, organizovanie odborných seminárov a príprava publikácií pre živnostníkov. Taktiež spolupracuje so štátnymi orgánmi pri aplikácii živnostenského zákona, zastupuje a háji práva svojich členov voči ostatným subjektom, angažuje sa pri zvyšovaní právneho, ekonomického a spoločenského zázemia, organizuje a vykonáva výchovnú, vzdelávaciu, poradenskú a publikačnú činnosť.

VTP Žilina

Vedecko-technický park Žilina (ďalej „VTP Žilina“) je záujmové združenie právnických osôb, ktorého členovia sú: Žilinská univerzita v Žiline, Žilinský samosprávny kraj, Mesto Žilina, Stredoslovenská energetika, a. s., Zväz elektrotechnického priemyslu SR, Živnostenské spoločenstvo Žilina a Zväz priemyselných výskumných a vývojových organizácií.

VTP Žilina je združením zameraným na podporu malého a stredného podnikania a zamestnanosti v regióne Žilina, zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov orientáciou na inovácie v regionálnom kontexte, valorizáciu potenciálu vedeckovýskumnej základne, podporu pôsobenia mechanizmu transferu technológií, spoluprácu verejného a súkromného sektoru v procese rozvoja malého a stredného podnikania, poskytovanie poradenských služieb, vytváranie podnikateľských inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a na harmonizáciu existujúcich právnych noriem pre oblasť malého a stredného podnikania.

Slovenská obchodná a priemyselná komora

Slovenská obchodná a priemyselná komora (ďalej „SOPK“) bola zriadená zákonom SNR č. 9/1992 Zb. o obchodných a priemyselných komorách v znení neskorších predpisov ako

verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sa môžu stať právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť v hospodárskych odvetviach okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva. Členmi sa však môžu stať aj iné právnické a fyzické osoby, ak svojím zameraním majú vzťah k podnikateľskej činnosti v hospodárskych odvetviach. Členstvo vzniká dňom prijatia za člena komory na základe písomnej žiadosti. Výšku členských príspevkov schvaľuje Zhromaždenie delegátov SOPK.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (ďalej „SPPK“) bola zariadená zákonom č. 30/1992 Zb. ako neštátna, verejnoprávna a samospráva inštitúcia so sídlom v Bratislave.

Poslaním SPPK je uplatňovanie oprávnených spoločných záujmov svojich členov pri tvorbe hospodárskej a sociálnej politiky, účasť na jej uskutočňovaní a podpora a ochrana podnikania svojich členov v záujme rozvoja a zveľaďovanie poľnohospodárstva a potravinárstva v Slovenskej republike.

V SR pôsobia aj rôzne **zmiešané obchodné komory**, ako napríklad Slovensko – nemecká obchodná a priemyselná komora, Americká obchodná komora, Slovensko – rakúska obchodná komora, Slovensko – poľská obchodná komora a pod. Obchodné komory poskytujú pomoc pri nadväzovaní a rozvoji obchodnej spolupráce medzi slovenskými a zahraničnými podnikateľmi. Slovenským spoločnostiam taktiež pomáhajú pri internacionalizácii, vykonávaní vývozných a dovozných operácií.

Úplný zoznam inštitúcií na podporu MSP doplnený o vyčerpávajúce informácie o ich činnosti môžete nájsť v publikácii Podpora malého a stredného podnikania – sprievodca iniciatívami 2014, ktorá je dostupná na webovej stránke www.sbagency.sk.

7.2 Podporné programy pre MSP, vyhodnotenie procesu verejného obstarávania

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 5 v roku 2013 bolo: 83 404 836,92 eura.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Podpora rozvoja strategických investícií – Investičné stimuly

V slovenskom právnom poriadku sú podmienky poskytovania investičnej pomoci upravené zákonom č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o investičnej pomoci“).

Podľa § 4 ods. 4 zákona o investičnej pomoci sa tiež minimálna výška na obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku v priemyselnej výrobe pre investičný zámer realizovaný malým podnikom alebo stredným podnikom znižuje na polovicu.

Tab. č. 7.1: Podmienky na poskytnutie investičnej pomoci

Priemyselná výroba	Minimálna výška investície		Podiel nového technologickeho zariadenia	Krytie vlastným imanom	
	Veľký podnik	MSP		Veľký podnik	MSP
Nižšia než celoslovenský priemer	10 mil. eur	5,0 mil. eur	60 %	5,0 mil. eur	2,5 mil. eur
Vyššia než celoslovenský priemer	5 mil. eur	2,5 mil. eur	50 %	2,5 mil. eur	1,25 mil. eur
Aspoň o 50 % vyššia než celoslovenský priemer	3 mil. eur	1,5 mil. eur	40 %	1,5 mil. eur	0,75 mil. eur

Zdroj: MH SR

Podľa § 2 ods. 2 nariadenia vlády SR č. 481/2011 Z. z., ktorým sa ustanovuje maximálna intenzita investičnej pomoci a výška investičnej pomoci podľa formy investičnej pomoci a miery nezamestnanosti v okresoch podľa jednotlivých regiónov SR, ak je investičný zámer s oprávnenými nákladmi do 50 mil. eur realizovaný malým podnikom alebo stredným podnikom, možno intenzitu investičnej pomoci podľa prílohy č. 1 zvýšiť pre malé podniky o 20 % a pre stredné podniky o 10 %.

Novelizácia zákona o investičnej pomoci prostredníctvom zákona č. 70/2013 Z. z. sa pozitívne odrazila na počte podporených MSP. Kým v roku 2012 nebol investičnou pomocou podporený ani jeden investičný zámer malého podniku alebo stredného podniku, v roku 2013 bola vládou SR schválená investičná pomoc pre 2 investičné zámery realizované malým podnikom alebo stredným podnikom. Celková výška oprávnených nákladov investičných **zámerov týchto MSP bola 13 273 000 eur** a plánovaná výška vytvorených nových pracovných miest bola na úrovni 124. Na tieto investičné zámery **bola schválená investičná pomoc v celkovej výške 4 364 000 eur, z ktorej bolo v roku 2013 prostredníctvom MSP čerpaných 2,76 mil. eur.**

- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast**

Cieľom podpory v rámci OP KaHR je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj.

K 31. 12. 2013 bolo na základe uzavretých zmlúv o NFP viazaných celkovo 800,31 mil. eur, čo predstavuje 70,69 % z celkovej alokácie na OP KaHR, pričom z tejto sumy bolo vyčerpaných 548,84 mil. eur, čo predstavuje 48,48 % z celkovej alokácie na OP KaHR. Celková suma schválených súhrnných žiadostí o platbu predstavovala k 31. 12. 2013 548 842 693,17 eura (za EÚ zdroje 469 736 613,93 eura a za zdroje ŠR 79 106 079,24 eura).

V roku 2013 bol za opatrenia OP KaHR, v ktorých sa podporuje MSP (okrem MSP môžu byť podporené aj veľké podniky) prostredníctvom príslušných schém štátnej pomoci a pomoci *de minimis*, vyplatený nenávratný finančný príspevok v objeme **37 238 267 eur**.

Tab. 7.2: Prehľad čerpania zdrojov OP KaHR pre MSP v roku 2013

Opatrenia OP KaHR	Čerpanie spolu (Eur)	Čerpanie MSP (Eur)	Podiel čerpania MSP (%)
Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery	23 114 177	18 006 475	80
Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	3 246 407	2 908 772	93
Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	13 128 227	10 942 364	95
Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	5 380 656	5 380 656	100
Spolu	44 869 467	37 238 267	90

Zdroj: MH SR

Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti

Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti je základom OP KaHR za oblasť priemyslu, inovácií, a ďalších vybraných služieb. Jednotlivé oblasti sú začlenené v 3 opatreniach, pričom opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery sa z dôvodu rôznorodosti a lepšej prehľadnosti delí na 3 podopatrenia.

Podpora MSP bola v roku 2013 realizovaná v rámci **Opatrenia 1.2 OP KaHR – Podpora spoločných služieb pre podnikateľov** prostredníctvom vyhlásenia písomného vyzvania KaHR-12NP-1301 na národný projekt. Cieľom národného projektu, ktorého prijímateľ je Slovenská agentúra životného prostredia, je zvýšenie informovanosti MSP zameranej na povinnosti súvisiace s chemickou legislatívou EÚ a SR.

Alokácia finančných prostriedkov na výzvu predstavuje 250 000 eur, celková výška žiadaného NFP bola 235 517,79 eura. Výzva bola vyhlásená 5. 12. 2013, ukončená bola 20. 12. 2013, takže v k 31. 12. 2013 bola v stave posudzovania.

Prioritná os 3 – Cestovný ruch

Prioritná os 3 – Cestovný ruch je zameraná špecificky na oblasť cestovného ruchu. V rámci tejto prioritnej osi sú vytvorené podmienky pre realizáciu dopytovo orientovaných projektov a národného projektu zameraného na podporu propagácie slovenského cestovného ruchu doma i v zahraničí s nepriamym zameraním na MSP pri ich prezentácii na domacom i zahraničnom trhu a na tvorbu imidžu pri podnikaní v cestovnom ruchu. V roku 2013 neboli v rámci tejto prioritnej osi vyhlásené dopytovo orientované výzvy ani písomné vyzvania. V rámci organizačnej štruktúry OP KaHR došlo ku **dňu 28. novembu 2013** k ukončeniu pôsobnosti Slovenskej agentúry pre cestový ruch ako sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom. Jediným sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast sa tak stala **Slovenská inovačná a energetická agentúra**, ktorá na seba prevzala aj činnosti súvisiace s realizáciou implementácie prioritnej osi 3 OP KaHR – Cestovný ruch.

Čerpanie zmluvne viazaných finančných prostriedkov v rámci prioritnej osi 3 – Cestovný ruch bolo k 31. 12. 2013 za zdroje EÚ + SR v sume 127,32 mil. eur, čo predstavuje 57,21 % z alokácie na prioritnú os 3. Z tejto sumy sa v **roku 2013 čerpalo 10,57 mil. eur**. Ciele v rámci priority cestovného ruchu OP KaHR boli do konca roka 2013 realizované prostredníctvom **133 projektov**, z ktorých bolo 80 už ukončených. **Rovnaký počet projektov je venovaný**

pomoci MSP. V cestovnom ruchu sa vplyvom realizovaných projektov financovaných z OP KaHR podarilo vytvoriť **spolu 615 nových pracovných miest**. Nakoľko sú všetky projekty **zamerané na podporu MSP**, tak aj situácia v tvorbe nových pracovných miest je rovnaká v rámci MSP.

Tab. 7.3: Prehľad čerpania v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR – Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu k 31. 12. 2013

Kód výzvy na predkladanie Žiadostí o poskytnutie NFP	Indikatívna alokácia výzvy v eurách	Zmluvná viazanosť (počet projektov/ výška NFP v eurách)	Počet ukončených projektov (úspešne/ mimoriadne ukončených)	Čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2013 v eurách
KaHR-31SP-0801 Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím	82 984 797,00	19 projektov / 68 114 881,43	18.05.15	68 002 612,83
KaHR-31SP-0802 Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím	40 219 473,00	6 projektov / 19 075 050,86	5 / 3	18 995 945,08
KaHR-31 DM-0902 Schéma na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (schéma pomoci de minimis)	29 988 706,00	42 projektov / 16 802 371,92	38 / 4	16 468 480,17
KaHR-31 SP-1101 Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím	36 000 000,00	49 projektov / 35 187 686,13	x	x

Zdroj: MH SR

Tab. č. 7.4: Prehľad vyplatených NFP v rámci Opatrenia 3.1 OP KaHR v roku 2013

Kód výzvy	Vyplatené NFP v 2013 (Eur)
KaHR-31SP-0812	2 080 763,65
KaHR-31DM-0801	0,00
KaHR-31SP-0802	25 411,84
KaHR-31DM-0902	1 947 267,17
KaHR-31DM-0801	0,00
KaHR-31SP-0802	25 411,84
KaHR-31DM-0902	1 947 267,17
Spolu	6 026 121,67

Zdroj: MH SR

Okrem vyššie uvedených výziev pokračovala realizácia projektu s názvom „Podpora propagácie Slovenska ako destinácie cestovného ruchu“ v rámci opatrenia 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska.

❖ Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre dráhy a dopravu na dráhach, cestnú a kombinovanú dopravu, pozemné komunikácie, vnútrozemskú plavbu a prístavy, námornú plavbu, civilné letectvo, pošty, telekomunikácie, verejné práce, stavebný poriadok a územné plánovanie okrem ekologických aspektov, stavebnú výrobu a stavebné výrobky, tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky, poskytovanie štátnej prémie k stavebnému sporeniu a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, cestovný ruch, energetickú hospodárnosť budov a tvorbu a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja. Zároveň koordinuje prípravu politík regionálneho rozvoja a plní funkciu štátneho dopravného úradu a námorného úradu.

• Dotácie na podporu rozvoja cestovného ruchu

Zákon o podpore cestovného ruchu umožnil, aby všetky zainteresované subjekty (predovšetkým samospráva, podnikatelia) združili prostriedky a s podporou štátu zabezpečili realizáciu projektov, ktoré prispievajú k zvýšeniu záujmu turistov o danú destináciu, čím sa podporí predĺženie ich pobytu v destinácii s cieľom zvýšenia ich výdavkov v prospech miestnych poskytovateľov nielen služieb, ale aj tovarov.

V roku 2013 bolo v zmysle § 29 zákona č. 91/2010 Z. z. **podporených 30 oblastných organizácií cestovného ruchu a 2 krajské organizácie cestovného ruchu**. Kumulatívna výška poskytnutých dotácií v roku 2013 činila **3 392 800 eur**.

V roku 2013 došlo v SR v porovnaní s rokom 2012 k zvýšeniu počtu ubytovaných návštevníkov (turistov) o 9,3 %, počet prenocovaní sa zvýšil o 5,3 %. Najväčší nárast bol zaznamenaný v krajoch, v ktorých pôsobí väčší počet organizácií cestovného ruchu, a to Bratislavský kraj, Žilinský kraj, Prešovský kraj a Košický kraj. To znamená, že prostriedky z dotácie, ktorými je podporená hlavná činnosť organizácií cestovného ruchu, majú pozitívny vplyv na kvalitu poskytovaných služieb cestovného ruchu, a tým aj na spokojnosť návštevníkov danej turistickej destinácie.

• Príspevky pre Regionálne rozvojové agentúry

Regionálne rozvojové agentúry (RRA) sú samostatné záujmové združenia právnických osôb založené podľa zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník). Podľa zákona o podpore regionálneho rozvoja môžu RRA každoročne požiadať MDVRR SR o finančný príspevok do 31. januára príslušného roka. Z pohľadu územnej pôsobnosti RRA zaradené do integrovanej siete RRA pokrývajú celé územie Slovenska na úrovni LAU I (okres).

RRA pomáhajú aktivizovať ekonomický a sociálny rozvoj regiónov inštitucionálnym spojením verejnej správy, súkromného a neziskového sektora. Vypracovávajú informačné databázy o území vo svojej pôsobnosti, organizujú vzdelávacie, propagačné a iné podujatia, vytvárajú partnerstvá na medzinárodnej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, pripravujú a realizujú projekty zamerané na podporu regionálneho rozvoja v spolupráci s partnermi. Poskytujú informácie rôznym subjektom (podnikateľský a tretí sektor, verejná správa) prostredníctvom osobných konzultácií, telefonicky, e-mailom alebo aj cez vzdelávacie a propagačné aktivity. Najčastejšie témy konzultácií sú sústredené na prípravu projektových zámerov pre výzvy na podávanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z fondov EÚ, informácie o možnostiach čerpania nenávratných finančných prostriedkov, pravidlách financovania projektov, aktuálnych výzvach na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok či informácie o procese verejného obstarávania.

V roku 2013 MDVRR SR uzatvorilo zmluvu o poskytnutí finančného príspevku so **44 regionálnymi rozvojovými agentúrami (RRA)**, ktorým poskytlo príspevok podľa § 14 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Celková suma poskytnutého finančného príspevku pre všetky RRA bola **813 440 eur**. Podmienkou poskytnutia finančného

príspevku je zabezpečenie spolufinancovania z vlastných zdrojov RRA najmenej vo výške 30 % z celkovej výšky finančného príspevku.

❖ Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (ďalej len „SACR“), ktorá patrí do pôsobnosti MDVRR SR, je štátna príspevková organizácia špecializovaná na marketing a štátnu propagáciu cestovného ruchu SR. Vykonáva marketing cestovného ruchu na celoštátnej úrovni, poskytuje informácie o možnostiach cestovného ruchu na Slovensku a propaguje Slovensko ako cieľovú krajinu cestovného ruchu. SACR prispieva k tvorbe pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí a podporuje tvorbu a predaj produktov cestovného ruchu SR. Cieľom marketingových aktivít SACR v roku 2013 bol rast aktívneho zahraničného i domáceho cestovného ruchu z hľadiska počtu návštevníkov, príjmov a ďalších ekonomických a spoločensko-sociálnych prínosov. SACR v roku 2013 priamo a nepriamo propagovala a podporovala MSP viacerými spôsobmi:

• Účasť na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu

MSP pôsobiace v cestovnom ruchu majú za výhodných podmienok možnosť zúčastniť sa na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu v zahraničí, na ktorých sa zúčastňuje SACR. SACR tak **vytvára platformu na prezentáciu jednotlivých podnikateľských aktivít**, nadväzovanie a upevňovanie kontaktov a spolupráce medzi podnikateľmi a ich potenciálnymi zahraničnými klientmi. V roku 2013 sa SACR zúčastnila na 20 výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu v krajinách ako Nemecko, Maďarsko, Poľsko, Česká republika či Veľká Británia.

• Reklamné kampane doma aj v zahraničí

SACR v minulom roku realizovala reklamné kampane na globálnom televíznom kanáli Eurosport, na internetovej platforme YouTube, v českých a slovenských rádiách, v RTVS ako aj v kinách v Rusku, Maďarsku a Poľsku. SACR cielenými reklamnými kampaňami propagovala Slovensko ako destináciu cestovného ruchu a nepriamo **MSP pôsobiace v cestovnom ruchu**. Motivovala tak cestovateľov, aby navštívili Slovensko. Realizované reklamné kampane mali dosah na približne 65 miliónov potenciálnych cestovateľov v 60 krajinách sveta.

• Infocesty zahraničných novinárov a touroperátorov

V minulom roku SACR zorganizovala viac ako 30 infociest zahraničných novinárov a touroperátorov a takto im predstavila jednotlivé slovenské regióny. Cieľovými regiónmi boli v roku 2013 Bratislava, Vysoké a Nízke Tatry, vinárske oblasti, Pieniny, Slovenský raj a veľký dôraz sa kládol aj na prezentáciu projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013. Infocesty sa momentálne považujú za jeden z najúčinnějších nástrojov na zvyšovanie povedomia o turistických destináciách. Následné zvyšovanie počtu návštevníkov Slovenska má pozitívny dopad na rozvoj podnikateľského prostredia a vyšší objem tržieb MSP pôsobiacich v cestovnom ruchu.

• Národný portál www.slovakia.travel

Národný portál pre cestovný ruch www.slovakia.travel, ktorý SACR prevádzkuje v šiestich jazykoch, priebežne informuje o aktivitách, podujatiach a novinkách v slovenskom cestovnom ruchu. Takto **SACR poskytuje MSP priestor na informovanie širokej slovenskej aj zahraničnej verejnosti o podujatiach, ktoré možno navštíviť**. Počas

jednotlivých on-line kampaní boli špecializované vytvárané microsites, kde boli komunikované konkrétne témy, ako lyžiarske strediská, aquaparky, pobyt v meste, sezónne ponuky, stránky tematicky zamerané na zimnú a letnú kampaň, kampaň „Týždeň vody“, projekt Košice - Európske hlavné mesto kultúry 2013 a iné. On-line komunikácia sa realizovala aj prostredníctvom sociálnych sietí, a to predovšetkým Facebook a YouTube.

❖ Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

V zmysle zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR riadi a usmerňuje poskytovanie podpôr v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu a vykonáva finančné riadenie podpôr poskytovaných z Európskych poľnohospodárskych fondov okrem Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo. Všetky podporné mechanizmy v sektore pôdohospodárstva administruje **Pôdohospodárska platobná agentúra**.

• Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

V rámci Programu rozvoja vidieka (ďalej aj „PRV“) SR 2007 – 2013 pre malé a stredné podniky (ďalej aj „MSP“) možno čerpať podporu v rámci nasledovných opatrení:

- 123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva (intenzita pomoci je 50 % z oprávnených výdavkov v rámci krajov SR okrem Bratislavského a 30 % v rámci Bratislavského kraja). Podpora pre MSP v rámci tohto opatrenia je vymedzená prostredníctvom stanovenia konečného prijímateľa podpory. Ide o právnické a fyzické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES).
V rámci opatrenia bola v roku 2013 vyhlásená výzva. Termín na predkladanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽoNFP“) bol 2. až 27. december 2013. V rámci daného opatrenia bolo v roku 2013 uzatvorených 138 zmlúv o poskytnutí NFP, kde celkový objem schválených finančných prostriedkov predstavoval **6 395 405 eur**.
- 313A Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu. V rámci tohto opatrenia sú malé a strední podnikatelia definovaní ako fyzické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti cestovného ruchu.
V rámci opatrenia bola vyhlásená výzva v decembri 2012. Termín predkladania ŽoNFP bol 6. až 17. máj 2013. V rámci daného opatrenia bolo v roku 2013 uzatvorených 13 zmlúv o poskytnutí NFP (v rámci osi 4 LEADER), kde celkový objem schválených finančných prostriedkov predstavoval **362 218 eur**.
- 311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam. Podpora pre MSP v rámci tohto opatrenia je vymedzená prostredníctvom stanovenia konečného prijímateľa podpory. Ide o právnické a fyzické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES).
V rámci opatrenia bolo uzatvorených 15 zmlúv o poskytnutí NFP (v rámci osi 4 LEADER), kde celkový objem schválených finančných prostriedkov predstavoval **947 979 eur**.

Tab. 7.5: Podpora MSP v roku 2013 z PRV SR 2007 – 2013

Opatrenie	Počet podporených MSP v roku 2013 (s vyplateným fin. prostriedkom v priebehu roka 2013)					Celkový vyplatený fin. príspevok z PRV SR 07–13 v eurách pre MSP v roku 2013 (zdroj EÚ + SR)
	celkom	mikro-podniky	malé podniky	stredné podniky	iné podniky	
123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov LH	52	13	26	13	0	5 694 011,00
311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	80	0	68	12	0	19 857 347,00
311 cez os 4 Leader Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam	1	0	1	0	0	24 890,00
313A Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu	72	**	**	**	**	2 998 124,00
313A cez os 4 Leader Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu	9	**	**	**	**	289 793,00
Spolu **	214	13	95	25	0	28 864 165,00

** pri opatrení 313A sa nemonitoruje počet prijímateľov podľa kategorizácie MSP

Zdroj: MPRV SR

• Operačný program Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013

V rámci operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013 možno podporovať mikropodniky, malé a stredné podniky najmä z opatrení *2.1 Investície do akvakultúry* a *2.2 Investície do spracovania a uvádzania na trh*. Intenzita pomoci závisí od veľkosti podniku žiadajúceho o podporu, pričom mikropodnikom a malým podnikom môže byť poskytnutý NFP z verejných zdrojov až do výšky 60 % a stredným podnikom do výšky 50 % z celkových oprávnených výdavkov.

V roku 2013 bolo v rámci opatrenia **2.1 Investície do akvakultúry** uzatvorených **5 zmlúv**. V roku 2013 bolo pre toto opatrenie vyplatený celkový objem finančných prostriedkov **1 086 265 eur**.

V rámci opatrenia **2.2 Investície do spracovania a uvádzania na trh** boli uzatvorené **4 zmluvy**, kde celkový objem schválených finančných prostriedkov predstavoval **615 044 eur**.

Tab. 7.6: Podpora MSP v roku 2013 z OP RH 2007 – 2013

Opatrenie	Počet podporených MSP v roku 2013 (s vyplateným fin. prostriedkom v priebehu roka 2013)					Celkový vyplatený fin. príspevok z OP RH SR 07–13 v eurách pre MSP v roku 2013 (zdroj EÚ + SR)
	celkom	mikro-podniky	malé podniky	stredné podniky	iné podniky*	
Opatrenie 2.1 Investície do akvakultúry	10	5	2	3	0	1 086 328,35
Opatrenie 2.2 Investície do sprac. a uvádzania na trh	3	0	0	3	0	239 447,57
Spolu	13	5	2	6	0	1 325 775,92

Zdroj: MPRV SR

- Štátna pomoc poskytovaná MPRV SR v roku 2013**

Ministerstvo poskytlo v roku 2013 štátnu pomoc v rámci Programu rozvoja vidieka a podľa osobitných právnych predpisov (napr. nariadenie vlády SR č. 319/2011 Z. z. o podpore podnikania v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov a vyhláška MPRV SR č. 320/2011 Z. z. o rozsahu, spôsobe a podmienkach poskytovania podpory v lesnom hospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov) v celkovej sume **46,20 mil. eur**. Z celkovej sumy poskytnutej štátnej pomoci 46,20 mil. eur tvorili prostriedky Spoločenstva 49,74 % (22,98 mil. Eur). Ministerstvo znížilo objem poskytnutých finančných prostriedkov na štátnu pomoc oproti roku 2012 o 23,06 %. K poklesu objemu finančných prostriedkov poskytnutých ministerstvom na štátnu pomoc v roku 2013 oproti roku 2012 došlo najmä preto, že v roku 2013 boli v menšej miere čerpané finančné prostriedky EÚ, s čím je spojená aj nižšia požiadavka na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu formou štátnej pomoci.

V rámci PRV bolo poskytnutých **28,10 mil. eur** (ŠR SR – 6,61 mil. eur a EÚ 21,49 mil. Eur) a podľa osobitných právnych predpisov bolo poskytnutých **18,10 mil. eur** (ŠR SR 16,61 mil. eur a EÚ 1,49 mil. Eur).

Tab.7.7: Prehľad štátnej pomoci poskytnutej MPRV SR v roku 2013

Číslo schémy	Názov schémy	Poskytnutá pomoc v mil. eur	Podiel (v %)
Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013			
N 482/2009	Schéma štátnej pomoci pre opatrenie 2.1 Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení (v rámci opatrenia 5.3.2.2.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013)	6,91	14,96
X 370/2010	Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, implementované prostredníctvom osi 4 Leader	0,03	0,06
X 428/2009	Schéma štátnej pomoci na podporu diverzifikácie	19,86	42,99

	nepoľnohospodárskych činností (v rámci opatrenia 5.3.3.1 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013)		
N 410/2010	Schéma štátnej pomoci na platby v rámci sústavy NATURA 2000 – lesná pôda (opatrenie 5.3.2.2.2. Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013)	0,85	1,84
N 165/2010	Schéma štátnej pomoci na prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy podľa opatrenia 5.3.2.2.1. Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013	0,25	0,54
N 519/2010	Schéma štátnej pomoci pre Lesnícko-environmentálne platby podľa opatrenia 5.3.2.2.3. Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013	0,20	0,43
Ostatné právne predpisy			
N 652/2008	Schéma štátnej pomoci na vyhotovovanie lesných hospodárskych plánov	2,45	5,30
N 592/2008	Schéma štátnej pomoci na školenia, poradenstvo a plány na odborné hospodárenie v lesoch	0,02	0,04
N 566/2008	Schéma štátnej pomoci na ochranu lesov vo vlastníctve štátu a v lesoch prenajatých na území Tatranského národného parku a Pieninského národného parku a v ich ochrannom pásme	0,91	1,97
XA 255/2009	Schéma štátnej pomoci na eradikáciu a prevenciu ochorení zvierat	2,79	6,04
SA.34601 (2012/XA)	Schéma štátnej pomoci na zabezpečenie účasti chovateľov a pestovateľov na výstavách v znení Dodatku č. 3	0,1	0,22
SA.34588 (2012/XA)	Schéma štátnej pomoci na založenie a vedenie plemennej knihy a plemenárskej evidencie v znení dodatku č.1	0,38	0,82
SA.34589 (2012/XA)	Schéma štátnej pomoci na kontrolu úžitkovosti, testovanie a odhad plemennej hodnoty zvierat v znení dodatku č. 2	1,18	2,55
SA.34478 (2012/X)	Schéma štátnej pomoci na zamestnávanie znevýhodnených a značne znevýhodnených zamestnancov	1,02	2,21
SA.34571 (2012/N)	Schéma štátnej pomoci v lesnom hospodárstve	1,26	2,73
SA.35733 (2013/N)	Dotácia na úhradu časti spotrebnej dane z minerálnych olejov	7,99	17,30
Spolu		46,20	100,00

Zdroj: MPRV SR

Z celkovej sumy 46,20 mil. eur bolo poskytnutých 1,40 mil. eur (3,03 %) veľkým podnikom a suma **44,80 mil. eur (96,97 %) bola poskytnutá mikro-, malým a stredným podnikom**. Poskytovanie štátnej pomoci v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2013 bolo zamerané hlavne na:

- spolufinancovanie projektov PRV,
- znižovanie nezamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených a značne znevýhodnených zamestnancov v poľnohospodárskej prvovýrobe,
- zlepšenie genetickej kvality chovaných hospodárskych zvierat,
- znižovanie rizík v poľnohospodárskej prvovýrobe,
- ozdravovanie chovov hospodárskych zvierat,
- prezentáciu výrobkov poľnohospodárskej prvovýroby prostredníctvom výstav,
- zvyšovanie konkurencieschopnosti poľnohospodárskej prvovýroby,
- trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch,
- ochranu prírody v územiach NATURA 2000,

- diverzifikáciu aktivít na vidieku smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam a zvyšovanie zamestnanosti na vidieku.
- **Národný program podpory poľnohospodárskych produktov a potravín „Značka kvality SK“**

Národný program podpory poľnohospodárskych produktov a potravín „Značka kvality SK“ slúži na podporu spotreby domácej potravinovej produkcie v silnom konkurenčnom prostredí v rámci jednotného trhu EÚ. Prioritou programu od začiatku bolo zviditeľniť kvalitné domáce výrobky a posilniť tak ich konkurencieschopnosť na domacom trhu. Značka kvality SK sa udeľuje zvyčajne dvakrát ročne, a to v rámci výstavy Danubius Gastro (január) a Agrokomplex (august). Cieľovou skupinou programu sú slovenskí výrobcovia, ktorým pomáha zvyšovať konkurencieschopnosť ich výrobkov na trhu a spotrebitelia, ktorí nákupom výrobkov označených Značkou kvality SK dostávajú záruku, že ide o kvalitné a bezpečné potraviny a zároveň podporujú rozvoj domácej ekonomiky. V roku 2013 udelilo MPRV SR Značku kvality SK **53 výrobcov a 257 výrobkom**. Na propagáciu Značky kvality SK bolo v roku 2013 použitých **129 598 eur**.

❖ Ministerstvo zdravotníctva SR

Ministerstvo zdravotníctva SR je ústredným orgánom štátnej správy okrem iných oblastí najmä pre zdravotnú starostlivosť, ochranu zdravia, verejné zdravotné poistenie a ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov.

- **Dotácie v oblasti zdravotníctva v zmysle zákona č. 525/2010 Z. z.**

V roku 2013 MZ SR poskytovalo dotáciu na podporu protidrogových aktivít. Cieľovou skupinou dotácie boli právnické osoby alebo fyzické osoby – podnikatelia, ktorí majú osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj alebo doklad o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj v oblasti zdravotníctva. V roku 2013 bolo celkovo schválených 20 dotácií v celkovom objeme 515 000 eur, **MSP získali dotáciu na 3 projekty v celkovej výške 99 915 eur**.

❖ Úrad vlády SR

- **Program kultúra národnostných menšín**

V roku 2013 bolo v programe Kultúra národnostných menšín 2013 (ďalej len „KNM“) rozdelených celkovo 4 250 000 eur finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu za účelom zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín, výchovy a vzdelávania k právam národnostných menšín, interetnického a interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami. Cieľovou skupinou boli v zmysle výzvy okrem iných oprávnených žiadateľov aj fyzická osoba oprávnená na podnikanie s miestom podnikania na území SR alebo právnická osoba oprávnená na podnikanie so sídlom na území SR.

Počet podporených MSP nemožno s presnosťou určiť, nakoľko v dotačnom systéme nie sú špecifikované údaje o type podniku. V roku 2013 však bolo v dotačnom programe **KNM 2013 podporených 33 projektov u 10 fyzických osôb oprávnených na podnikanie v celkovej sume 114 800 eur a 68 projektov u 19 právnických osôb oprávnených na podnikanie v celkovej sume 513 700 eur**.

❖ Ministerstvo kultúry SR

Ministerstvo kultúry je ústredným orgánom štátnej správy pre štátny jazyk, ochranu pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo a knihovníctvo, umenie, autorské právo a práva súvisiace s autorským právom, osvetovú činnosť a ľudovú umeleckú výrobu, prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí, vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, pre médiá a audiovizíu.

• Dotačný systém Ministerstva kultúry SR

Ministerstvo kultúry SR vytvorilo stabilný a transparentný systém financovania kultúrnych a umeleckých aktivít prostredníctvom dotačného systému ministerstva. Ministerstvo kultúry SR aplikuje zákon č. 434/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva kultúry SR v znení neskorších predpisov a Výnos Ministerstva kultúry SR č. 503/2010 Z. z. o podrobnostiach o účele poskytnutia dotácie, vzore žiadosti, opisu projektu a celkového rozpočtu projektu a ďalších podrobnostiach o náležitostiach žiadosti v znení neskorších predpisov. Podpora z dotačného systému umožňuje žiadateľovi byť úspešnejším pri získavaní prostriedkov z programov Európskej komisie a Rady Európy, a tiež stimuluje prípravu a realizáciu projektov uchádzajúcich sa o podporu zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Dotačný systém Ministerstva kultúry SR v roku 2013 podporil formou dotácie v celkovej sume 2 184 274 eur spolu 210 projektov MSP. Subjekty mohli byť podporené prostredníctvom nasledovných ôsmich programov Dotačného systému, konkrétne:

1. *Obnovme si svoj dom/Národný cintorín v Martine*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **34 MSP** – vlastníci a správcovia národných kultúrnych pamiatok a organizátori verejných kultúrnych podujatí v celkovej sume **209 855 eur**.

2. *Kultúrne aktivity v oblasti pamäťových inštitúcií*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **2 MSP** – múzeá, galérie a knižnice v celkovej sume **6 130 eur**.

3. *Európske hlavné mesto kultúry 2013 – Košice*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **15 MSP** – organizátori verejných kultúrnych podujatí v celkovej sume **209 855 eur**.

4. *Umenie*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **87 MSP** – organizátori verejných kultúrnych podujatí a vydavatelia v celkovej sume **1 039 500 eur**.

5. *Pro Slovakia*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **20 MSP** – organizátorov verejných kultúrnych podujatí v zahraničí v celkovej sume **98 350 eur**.

6. *Kultúra znevýhodnených skupín*

V rámci tohto programu nebol v roku 2013 podporený **žaden MSP**.

7. *Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť*

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **8 MSP** – organizátori verejných kultúrnych podujatí a vydavatelia v celkovej sume **42 000 eur**.

8. *Kultúrne poukazy*

Týmto programom bolo formou dotácie podporených **44 MSP** v celkovej sume **354 939 eur**.

• **Podporná činnosť Audiovizuálneho fondu**

Audiovizuálny fond bol zriadený prostredníctvom zákona zákon č. 516/2008 Z. z. o Audiovizuálnom fonde v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2009. Audiovizuálny fond je verejnoprávna inštitúcia na podporu a rozvoj audiovizuálnej kultúry a priemyslu. Audiovizuálny fond poskytuje finančné prostriedky autorom slovenských audiovizuálnych diel a výrobcam slovenských audiovizuálnych diel, osobám na obnovu a rozvoj technologickej základne určenej na výrobu a šírenie audiovizuálnych diel, na uskutočňovanie verejných kultúrnych podujatí v oblasti audiovizuálnej kultúry, na šírenie a prezentáciu audiovizuálnych diel. Fond tiež poskytuje štipendiá pre fyzické osoby, ktoré sa tvorivo alebo výskumne podieľajú na rozvoji audiovizuálnej kultúry a priemyslu v Slovenskej republike. Podrobné zameranie podpory audiovizuálnej tvorby z finančných prostriedkov fondu na príslušný kalendárny rok upravuje štruktúra podpornej činnosti fondu.

MSP sú najväčšou skupinou prijímateľov podpory, nakoľko takmer všetky podnikateľské činnosti súvisiace s tvorbou, výrobou a šírením audiovizuálnych diel a tiež súvisiace činnosti v audiovizii vykonávajú práve MSP. Veľké podniky pôsobia v SR len v oblasti televízneho vysielania a výroby programov určených výlučne pre televízne vysielanie. Tieto subjekty však nie sú oprávnenými prijímateľmi finančnej pomoci z Audiovizuálneho fondu vzhľadom na podmienky poskytovania štátnej pomoci v audiovizii.

Audiovizuálny fond v roku 2013 podporil formou dotácie v celkovej sume 5 122 200 eur a formou pôžičky vo výške 20 000 eur celkovo 115 subjektov MSP. Subjekty boli podporené prostredníctvom nasledovných programov Štruktúry podpornej činnosti na rok 2013:

1) ***Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel***

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **73 MSP** – producentov slovenských audiovizuálnych diel v celkovej sume **4 458 800 eur**.

2) ***Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosti***

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **32 MSP** – distributéri audiovizuálnych diel a organizátori verejných kultúrnych podujatí v audiovizii v celkovej sume **509 900 eur**.

3) ***Výskum, vzdelávanie a edičná činnosť v oblasti audiovizuálnej kultúry***

V rámci tohto programu bolo formou dotácie podporených **5 MSP** – vydavateľov a organizátorov vzdelávacích a tréningových podujatí v celkovej sume **36 000 eur**.

4) ***Rozvoj audiovizuálnych technológií v Slovenskej republike***

V rámci tohto programu bolo formou dotácie alebo pôžičky podporených **5 MSP** – prevádzkovatelia technických zariadení na premietanie filmov (kiná) v celkovej sume **dotácie 117 500 eur a pôžičky 20 000 eur**.

❖ **Úrad pre verejné obstarávanie**

Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO) je v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov ústredným orgánom štátnej správy pre verejné obstarávanie. V rámci svojich aktivít vydáva Vestník verejného obstarávania, ktorý je elektronicky prístupný na stránke ÚVO.

Úrad pre verejné obstarávanie v rámci svojich kompetencií nedisponuje priamymi možnosťami poskytovania adresnej, resp. programovej pomoci a podpory malým a stredným podnikom. ÚVO v rámci svojej pôsobnosti však okrem iného **vykonáva metodické usmerňovanie účastníkov verejného obstarávania**, pričom všetky metodické usmernenia zverejňuje na svojej internetovej stránke a zverejňuje aj všetky svoje rozhodnutia v konaní o

námietkach. Taktiež úrad na svojej internetovej stránke zverejňuje najčastejšie porušenia zákona a v súčinnosti s inými osobami sa podieľa aj na **školiacich aktivitách**. Uvedené činnosti nepochybne prispievajú k informovaniu celej širokej verejnosti, a teda aj malých a stredných podnikov o aktuálnych otázkach vo verejnom obstarávaní.

- **Štatistické vyhodnotenie procesu verejného obstarávania za rok 2013⁵**

V roku 2013 bolo celkovo ukončených **8 896 postupov** zahŕňajúcich civilné zákazky i zákazky v oblasti obrany a bezpečnosti, na ktorých základe boli uzavreté zmluvy v celkovej hodnote **5 851,064 mil. eur**. V porovnaní s rokom 2012 predstavuje nárast o 13,9 % ukončených postupov a o 44,9 % hodnoty zákaziek. Z celkového počtu postupov za rok 2013 bolo 1 050 postupov ukončených uzavretím rámcovej dohody. Nadlimitné obstarávanie s počtom 1 348 (15,2 %) ukončených postupov predstavovalo hodnotu zmlúv 4 735,157 mil. eur (80,9 %). Podlimitné obstarávanie s počtom 2 992 (33,6 %) ukončených postupov bolo v hodnote zmlúv 645,885 mil. eur (11,0 %). Podprahové obstarávanie s počtom 4 556 (51,2 %) ukončených postupov bolo v hodnote zmlúv 470,022 mil. eur (8,1%). Zrušených bolo 687 zo všetkých vyhlásených postupov, z toho 354 (51,5 %) prípadov boli postupy financované z fondov Európskej únie.

Zákazky týkajúce sa **projektov financovaných z fondov Európskej únie** boli vyhodnotené nasledovne: 3 620 ukončených postupov v zmluvnej hodnote 3 106,144 mil. eur predstavujúce 40,7 % z celkového počtu postupov a 53,1 % z celkovej hodnoty ukončených postupov. Oproti roku 2012 bol zaznamenaný nárast v počte postupov o 69,2 %, ako aj v hodnote zákaziek o 103,7 %.

V roku 2013 bol oproti roku 2012 zaznamenaný nárast počtu aktívnych obstarávacích subjektov o 44,5 %. Nárast počtu aktívnych subjektov nastal najmä pri iných **subjektoch, ktorým bola poskytnutá dotácia (nárast o 156,1 %)**.

Podľa **regionálneho členenia** Slovenskej republiky pripadá na Bratislavský kraj 33,0 % hodnoty uzavretých zmlúv verejného obstarávania, na Trnavský kraj 7,3 %, Trenčiansky kraj 8,5 %, Nitriansky kraj 9,3 %, Žilinský kraj 10,0 %, Banskobystrický kraj 10,7 %, Prešovský kraj 8,3 % a Košický kraj 10,2 %. Na Slovenskú republiku pripadá 97,3 % a na zahraničie 2,7 % hodnoty uzavretých zmlúv.

Podľa **druhu vlastníctva** a hodnoty zmlúv verejného obstarávania pripadá na súkromný sektor až 81,5 % hodnoty uzavretých zmlúv vo verejnom obstarávaní, na verejný sektor 2,6 %, na podnikateľské subjekty so sídlom v zahraničí 14,6 % a na zatiaľ nezistené vlastníctvo firiem 1,3 %. **Podľa právnej formy** pripadá na právnické osoby 92,1 % hodnoty zmlúv verejného obstarávania, na fyzické osoby 6,5 % a na zahraničné organizácie a iné nezistené subjekty 1,4 %.

Podľa **veľkosti podniku**, t. j. podľa počtu zamestnancov pripadá na veľké podniky (250 a viac zamestnancov) 12,5 % z hodnoty uzavretých zmlúv, na stredné podniky (50 až 249 zamestnancov) 25,8 %, na malé podniky (0 až 49 zamestnancov) 59,9 % a podnikateľské subjekty so sídlom v zahraničí a iné nezistené subjekty 1,8 %. **Na malé a stredné podniky, ktoré uspeli v procese verejného obstarávania a uzavreli zmluvy tak v roku pripadlo 84,9 % z celkovej hodnoty uzavretých zmlúv.**

⁵ Zdroj: „Informácia o celkovom štatistickom vyhodnotení procesu verejného obstarávania za rok 2013“, dostupné na <https://www.uvo.gov.sk/statistika-2013>

7.3 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácie zákona o verejnom obstarávaní (zákon č. 25/2006 Z. z.)

Dňa 18. februára 2013 nadobudol účinnosť zákon č. 28/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Hlavným cieľom novely zákona bolo dosiahnuť zrýchlenie a zefektívnenie niektorých procesov v rámci verejného obstarávania (najmä urýchlenie procesu čerpania finančných prostriedkov z Európskej únie). Hlavnými oblasťami zmien sú:

1. odstránenie administratívnej záťaže v procese obstarávania

- novela zjednodušila preukazovanie splnenia podmienok účasti uchádzačmi alebo záujemcami tým, že **zaviedla možnosť preukázať splnenie jednotlivých podmienok účasti vo verejnom obstarávaní iba čestným vyhlásením uchádzača** alebo záujemcu, pričom predloženie originálov dokumentov sa vyžaduje iba od úspešného uchádzača. Dôvodom takejto zmeny je snaha o odbremenenie uchádzačov alebo záujemcov od administratívnej záťaže, ako aj ÚVO pri posudzovaní námietok vo vzťahu k podmienkam účasti, ktoré sa redukuje až na posudzovanie víťaza súťaže

- možnosť uzavrieť zmluvu s druhým a tretím v poradí v prípade, ak úspešný uchádzač odmietne uzavrieť zmluvu alebo rámcovú dohodu, alebo neposkytne verejnému obstarávateľovi alebo obstarávateľovi riadnu súčinnosť na uzavretie zmluvy

2. zjednodušenie v revízných postupoch

- koncentrácia konania o námietkach do dvoch konaní a v každom s jedným rozhodnutím

3. zavedenie ex ante kontroly na projekty financované z prostriedkov EÚ

- cieľom je potvrdenie zo strany ÚVO, že zvolený postup a dokumenty verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa sú správne a v prípade, ak sa obstarávateľ od takto potvrdeného postupu a dokumentov neodchýli, námietka proti nim nemôže byť úspešná

4. zavedenie sankcie zákazu účasti na obstarávaní

- bol zavedený nový okruh sankcií pre uchádzačov, záujemcov a dodávateľov v podobe pokuty od 1 000 eur do 10 000 eur a zákazu účasti vo verejnom obstarávaní na dobu troch rokov v prípade predloženia sfaľšovaných, neplatných alebo pozmenených informácií, dokladov alebo čestných vyhlásení pri preukazovaní jednotlivých podmienok účasti vo verejnom obstarávaní alebo pri zápise údajov do zoznamu podnikateľov

Hlavným cieľom ďalšej novely zákona o verejnom obstarávaní, publikovanej pod č. 95/2013 Z. z., bolo dosiahnuť efektívnosť vynakladania verejných zdrojov, zabezpečiť flexibilitu a aktívnu otvorenosť procesov verejného obstarávania a chrániť kvalitných a poctivých dodávateľov. Hlavnými oblasťami zmien sú:

1. podstatné rozšírenie zverejňovacích povinností a s tým spojené aj zrušenie rokovacieho konania bez zverejnenia,
2. zavedenie zákazu dodatkov o cene plnenia a zavedenie princípu znižovania ceny pri opakovaných dodaniach,
3. posilnenie princípu ekonomicky najvýhodnejšej ponuky a úprava mimoriadne nízkej ceny,
4. zavedenie prísnejších povinností pri zákazkách nad 10 miliónov eur,
5. zjednotenie úpravy pre podlimitné, podprahové zákazky a zákazky s nízkou hodnotou,
6. zavedenie systému referencií kvality a ratingu dodávateľov,

7. zmena systému vo vzťahu k zoznamu podnikateľov a zavedenie sankcie zákazu účasti na obstarávaní v spojení s posilnením kontroly vzťahov so subdodávateľmi,
8. zavedenie centrálného obstarávania pre bežné tovary, služby a práce,
9. zjednodušenie v revízijských postupoch a zavedenie druhostupňového konania o námietkach.

Novelizácia zákona o investičnej pomoci (zákon č. 561/2007 Z. z.)

Novela zákona, publikovaná pod č. **70/2013 Z. z.**, upravila s účinnosťou od **1. mája 2013** podmienky poskytovania investičnej pomoci na rozvoj regiónov, postup a pôsobnosť orgánov verejnej správy pri ich poskytovaní a kontrole ich použitia s dôrazom na zrovnoprávnenie domácich a zahraničných investorov, ako aj na transparentnosť poskytovania investičnej pomoci v SR. Predmetom zmeny bola aj úprava minimálnej výšky obstarania dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku, čím sa sledovalo vytvorenie širších možností pre poskytovanie investičnej pomoci na počiatočné investície realizované malými podnikmi alebo strednými podnikmi.

Podľa novely zákona nesmie byť čistý nárast pracovných miest menší ako 10 % nových pracovných miest z priemeru za posledných dvanásť mesiacov, nesmie však byť menší ako 40 zamestnancov. Etablovaní investori žiadajúci od štátu stimuly budú musieť taktiež rozšíriť výrobu, a to minimálne o 15 % v porovnaní s priemerom za posledné tri finančné roky. Prijímateľ investičnej pomoci bude musieť podľa nových pravidiel taktiež zachovať počet novovytvorených pracovných miest najmenej päť rokov odo dňa prvého obsadenia pracovného miesta. Prijímateľ je povinný realizovať investičný zámer tak, že najmenej 25 % hodnoty oprávnených nákladov musí byť financovaných z vlastných zdrojov alebo prostredníctvom externého financovania, ktoré nezahŕňa štátnu pomoc.

V súvislosti s prijatím novely bola schválená aj **vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 156/2013 Z. z.**, ktorou sa ustanovuje vzor formulára na finančnú analýzu investičného zámeru a podrobnosti o informačnej tabuli. Účinnosť nadobudla 1. júla 2013.

Zákon o investičnej pomoci bol začiatkom roka 2014 novelizovaný zákonom č. 102/2014 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2014.

Novelizácia zákona o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií (zákon č. 175/1999 Z. z.)

Dňa 1. augusta 2013 nadobudol účinnosť **zákon č. 219/2013 Z. z.**, podľa ktorého by sa za významnú investíciu mala považovať stavba s investičnými nákladmi minimálne 100 mil. eur namiesto predošlej sumy 33,194 mil. eur (predtým 1 mld. Sk). Ďalšou podmienkou pre významnú investíciu malo byť, že stavba bude národohospodársky významná, alebo jej realizáciou sa vytvorí najmenej tristo nových pracovných miest.

Zákon o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR (zákon č. 71/2013 Z. z.)

Ministerstvo môže v súvislosti s novým zákonom č. 71/2013 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2013 na základe písomnej žiadosti dotáciu poskytnúť na podporu baníctva, tradície a histórie banských činností, odstránenia následkov banskej činnosti, úhrad sociálnych vplyvov útlmu banskej činnosti, rozvoja malého a stredného podnikania, využívania biomasy a slnečnej energie na výrobu tepla, ochrany spotrebiteľa, rozvoja priemyselnej výroby a služieb a výskumu, vývoja a inovácií (§ 2 ods. 1).

Novelizácia zákona o podpore cestovného ruchu (zákon č. 91/2010 Z. z.)

Zákon č. 415/2013 s účinnosťou od **1. januára 2014** upravuje povinnosti týkajúce sa vzniku a prevádzky krajských organizácií cestovného ruchu a oblastných organizácií cestovného ruchu. Ďalej ustanovuje požiadavky na turistické informačné centrá a zavádza registráciu organizácií cestovného ruchu. Podrobnosti o vzore žiadosti o poskytnutie dotácie organizáciám cestovného ruchu a náležitostiach projektu ustanovuje výnos MDVRR SR z 10. februára 2014 č. 04210/2014/B710-SCR/8331-M (publikovaný pod č. 33/2014 Z. z.).

Zákon o Štátnom fonde rozvoja bývania (zákon č. 150/2013 Z. z.)

Od 1. januára 2014 vstupuje do účinnosti **zákon č. 150/2013 Z. z.** o Štátnom fonde rozvoja bývania. Prostriedky fondu bude možné použiť na štátnu podporu poskytovanú na účel uskutočnenia pomoci štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu. Podporu v zmysle tohto predpisu možno poskytnúť na obstaranie bytu, obstaranie nájomného bytu, obnovu bytovej budovy, obnovu zariadenia sociálnych služieb a na výstavbu alebo dostavbu zariadenia sociálnych služieb. Zákon stanovuje aj formu a výšku podpory pre konkrétne účely s ohľadom na typ žiadateľa, ako aj detailné podmienky poskytnutia podpory.

Novelizácie zákona o službách zamestnanosti (zákon č. 5/2004 Z. z.)

Zákonom č. **96/2013 Z. z.** sa s účinnosťou od **1. mája 2013** riešila potreba zabezpečovania znižovania nezamestnanosti znevýhodnených skupín občanov a zníženia ich ohrozenia na trhu práce, ako aj podpora vytvárania reálnych pracovných miest na miestnej a regionálnej úrovni so zámerom účinnejšieho a efektívnejšieho využívania finančných prostriedkov z verejných zdrojov. V tejto súvislosti nastali viaceré zmeny pre evidovaných nezamestnaných, napr. nezamestnaní už nemusia navštevovať úrad práce a sociálnych vecí raz mesačne, ale podľa toho, ako určí úrad práce. Zmeny nastali aj pri poskytovaní viacerých príspevkov. **Novelou sa zrušilo 11 nástrojov aktívnej politiky trhu práce** (konkrétne podľa § 48b, § 48c, 49a, § 50a, § 50c, § 50i, § 53c, § 55a, § 55b, § 55c a § 57a). Zároveň sa osem obligatórnych, právne nárokových AOTP nahradilo fakultatívnymi, právne nenárokovými AOTP. Konkrétne ide o tieto príspevky:

- Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)
- Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)
- Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)
- Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)
- Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby (§ 52a)
- Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)
- Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní (§ 56a)
- Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (SZČ) sa podľa nových pravidiel poskytuje na dve etapy, a to 60 % po podpise dohody a 40 % po roku prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti. Povinnosť prevádzkovať podnikanie sa predĺžila z najmenej dvoch na minimálne tri roky. Poberatelia tohto príspevku budú predkladať ročné správy o

prevádzkovaní SZČ počas trvania dohody. Obdobie opätovného nároku na poskytnutie príspevku sa predĺži z piatich na osem rokov.

Od 1. mája 2013 sa obnovil **príspevok na podporu udržania pracovných miest pre firmy**, ktoré pre vážne prevádzkové dôvody nemôžu zamestnancom pridelovať prácu, a preto im poskytujú náhradu mzdy vo výške najmenej 60 % priemerného zárobku. Štátny príspevok bude vo výške polovice náhrady mzdy pre zamestnanca, avšak najviac vo výške 50 % z priemernej mzdy.

Novelou bolo do zákona zavedené nové ustanovenie § 67, ktorým sa okrem iného rieši aj situácia **odovzdávania informácií medzi jednotlivými orgánmi štátnej správy** a inými relevantnými inštitúciami cez rozhrania informačných systémov (IS). Cieľom úpravy je tiež „odbremenit“ od súčasnej byrokracie, vyžadujúcej vydokladovanie rôznych listín, potvrdení z rôznych inštitúcií (aj duplicitne), ktoré si tieto informácie a listiny môžu navzájom odovzdať cez rozhrania IS, a tým docieľiť efektívnosť, rýchlosť a správnosť ich konania.

Vo väzbe na úpravy zákona bola 22. apríla 2013 prijatá **vyhláška MPSVR SR č. 106/2013 Z. z.**, ktorou sa vykonáva zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (účinnosť od 1. 5. 2013).

Zákonom č. 352/2013 Z. z. (novela zákona o účtovníctve) sa s účinnosťou od **15. novembra 2013** zviazať nové AOTP – **Finančná pomoc na podporu udržania zamestnanosti v malých podnikoch alebo stredných podnikoch (§ 53e)** s cieľom podporiť a udržať zamestnanosť. Finančná pomoc sa bude poskytovať prostredníctvom vybranej banky alebo pobočky zahraničnej banky na základe zmluvy uzatvorenej medzi Ministerstvom financií SR a touto vybranou bankou alebo pobočkou zahraničnej banky a za stanovených podmienok. V tejto súvislosti sa zaviedli nasledovné formy finančnej pomoci:

- poskytnutie záruky za úver poskytnutý vybranou bankou alebo pobočkou zahraničnej banky, ktorá predstavuje záväzok Ministerstva financií SR, že za malého zamestnávateľa uspokojí jeho záväzok voči banke vyplývajúci zo zmluvy o úvere uzatvorenej medzi bankou a malým zamestnávateľom,
- úhrada časti úroku z úveru, z prostriedkov štátneho rozpočtu (bonifikácia úroku), a to za podmienok definovaných zákonom.

Zákon č. 495/2013 Z. z. (novela zákona o azyle) s účinnosťou od **1. januára 2014** upravuje podmienky udeľovania povolenia na zamestnanie pre štátnych príslušníkov tretích krajín v SR, upravuje podmienky ich zamestnávania a v tejto súvislosti rozširuje pôsobnosť Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Okrem toho upravuje pôsobenie Agentúry dočasného zamestnávania a zabraňuje zamestnávateľom dočasné pridelovanie zamestnanca, na ktorého zamestnávanie sa mu poskytuje príspevok, na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi.

Zákon o pomoci v hmotnej núdzi (zákon č. 417/2013 Z. z.)

Dňa 1. januára 2014 nadobudol účinnosť zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, ktorý nanovo upravuje právne vzťahy pri poskytovaní pomoci v hmotnej núdzi, osobitného príspevku a jednorazovej dávky. Nová právna úprava vymedzuje podmienky pre vznik nároku na **aktivačný príspevok**. Osobám, ktoré začnú podnikáť a vykonávať samostatne zárobkovú činnosť podľa zákona o živnostenskom podnikaní už aktivačný príspevok (v hodnote 63,07 eura mesačne) **nie je možné priznať**.

Aktivačný príspevok je určený už iba na podporu získania, udržiavania, prehlbenia alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností, praktických skúseností, pracovných návykov na účely zvýšenia pracovného uplatnenia na trhu práce. V zmysle predchádzajúcej právnej úpravy (zákon č. 599/2003 Z. z.) patril aktivačný príspevok 6 mesiacov dlhodobu nezamestnanej osobe, ktorá začala vykonávať samostatne zárobkovú činnosť podľa zákona o živnostenskom podnikaní a pred začatím tejto činnosti mala zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi.

Novelizácia zákona o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (zákon č. 575/2001 Z. z.)

Dňa 13. marca 2013 bol prijatý zákon č. 60/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Uvedeným zákonom došlo k presunu kompetencie Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v oblasti koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov EÚ na Úrad vlády SR s účinnosťou od 1. apríla 2013. Od tohto dátumu Úrad vlády SR vykonáva funkciu centrálného koordinačného orgánu a zodpovedá za prípravu Partnerskej dohody SR na obdobie 2014 – 2020.

7.4 Odporúčania

- Zavádzať pravidlá transparentnosti na centrálnej úrovni i na úrovni regiónov – samospráv, prijať efektívny zákon o verejnom obstarávaní, prijať účinné opatrenie na obmedzenie korupcie a klientelizmu, úradníkom zodpovedným za obstarávanie zvýšiť osobnú zodpovednosť, zmluvy so štátom a obcami zverejňovať.
- Vytvoriť väčší priestor pre uplatnenie kritérií kvality v procese obstarávania, najmä v prípade dodávky služieb. Súčasná legislatívna prax spojená s výrazným preferovaním kritéria ceny spôsobuje problémy pri výbere najvhodnejšej ponuky z hľadiska požiadaviek zákazky. Na druhej strane kvalitné ponuky podnikateľov bývajú často neúspešné z dôvodu predloženia lacnejšej, ale menej kvalitnej ponuky.
- Analyzovať dopad existujúcich programov štátnej pomoci MSP a prispôbiť podmienky ich poskytovania potrebám MSP.
- Školiť verejných obstarávateľov s cieľom zvýšiť kvalitu obstarávania, a to nielen z hľadiska formálnosti, ale i hospodárnosti.
- Určiť limit pre podiel malých podnikov na zákazkách uhrádzaných z verejných financií na 30 %, ako je to bežné v krajinách Európy. Toto by zároveň pomohlo odstrániť korupciu pri zadávaní zákaziek z verejných financií. Objektívnymi súťažnými podmienkami by sa umožnil úspech aj malým podnikom a živnostníkom. Finančné prostriedky z verejných zdrojov by mohli byť motorom tohto segmentu – subjekty malého podnikania by zamestnávali viac pracovníkov, platili by dane, odvody, rozvíjali by sa.
- Požiadavka na najnižšiu cenu pri verejnom obstarávaní vytvára priestor pre nepoctivé podnikanie. Pri verejnom obstarávaní stavebných prác navrhujeme zakázať ako jediné

kritérium najnižšiu cenu, pokiaľ súťažné dielo nie je definované podrobným projektom, presným a vyčerpávajúcim výkazom výmer a riadnou realizačnou dokumentáciou alebo kvantitatívne a kvalitatívne vyčerpávajúcim opisom diela. Používanie najnižšej ceny ako jediného a rozhodujúceho kritéria pre víťaza výberového konania na stavebné dielo je metóda deformujúca tento segment trhu.

- Vylúčiť zo súťaže ponuky s najvyššou a najnižšou cenou. Toto pravidlo je aplikované v mnohých krajinách EÚ za účelom eliminácie extrémnych variantov.
- V záujme vylepšenia súčasného systému zverejňovania možnosti získavania štátnej podpory navrhujeme vytvoriť samostatný webový portál, na ktorom bude možné vyhľadať konkrétny typ štátnej podpory podľa rôznych kritérií ako predmet podnikania, región, výška a druh podpory a podobne.
- Uskutočňovať praktické školenia pre MSP zamerané na znižovanie miery technických a formálnych nedostatkov pri procese VO z ich strany, pravidelné zverejňovanie najčastejších nedostatkov pri procese VO spolu s praktickými radami a odporúčaniami pre MSP/podnikateľov.
- Čo možno najskoršie zavedenie elektronickej formy verejného obstarávania prostredníctvom elektronického trhoviska do aplikačnej praxe.
- V nadväznosti na problém nevyplácaných subdodávateľov prác pri veľkých verejných zákazkách víťazmi verejného obstarávania, navrhujeme prehodnotiť jestvujúci spôsob realizácie platieb a zavedenie možnosti pre verejných obstarávateľov vykonávať priame platby za dodaný tovar, vykonané práce a poskytnuté služby priamo subdodávateľom.
- Prispôsobenie pravidiel účasti vo verejnom obstarávaní potrebám malých a stredných podnikateľov (napr. delenie veľkých zákaziek na časti, zníženie maximálnej výšky obratu, ktorej preukázanie budú môcť obstarávatelia od uchádzačov požadovať) a zavedenie možnosti uložiť zákaz účasti vo verejnom obstarávaní pre subjekty a fyzické osoby, ktoré sa v minulosti dopustili protiprávneho konania pri procese verejného obstarávania.
- Spracovanie kódexu včasného uhrádzania platieb zo strany orgánov verejnej moci a obmedzenie možnosti predlžovania splatnosti faktúr nad 30 dní pre orgány verejnej správy.
- Zvýhodňovanie etablovaných domácich subjektov pri poskytovaní investičnej pomoci a zvýšenie transparentnosti poskytovania investičnej pomoci.
- Pri verejných podporných nástrojoch zaviesť do praxe inovatívne postupy procesu výberu projektov, ktorými sa odbúra administratívna náročnosť pre žiadateľov (napr. videopitching, digital storytelling...).
- V nadväznosti na pripravované opatrenia a podporné programy pre začínajúcich podnikateľov neodporúčame viazať pomoc na povinnosť ich vstupu do evidencie nezamestnaných alebo na zotrvávanie v nej v stanovenej dĺžke

8. Princíp 6: Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií

8.1 Vývoj financovania MSP, finančná výkonnosť MSP

8.1.1 Vývoj financovania MSP

Na základe spracovaných finančných výkazov podnikateľských subjektov v roku 2012 bol stav poskytnutých podnikateľských úverov pre MSP k 31. 12. 2012 vo výške 11,038 miliardy eur (z toho bolo takmer 41 % krátkodobých podnikateľských úverov, teda so splatnosťou do jedného roka). Medziročne ukazovateľ poskytnutých podnikateľských úverov vzrástol o približne 4 %. Najvyššiu hodnotu dosiahli poskytnuté podnikateľské úvery v predkrízovom roku 2008 (12,092 mld. eur, z toho takmer 40 % v podobe krátkodobých podnikateľských úverov), pričom v nasledujúcich dvoch rokoch sa úroveň poskytnutých podnikateľských úverov pre MSP udržal na konštantnej úrovni. Najvýraznejší medziročný prepád daného ukazovateľa nastal v roku 2011, a to o približne 12 %.

Štatistické údaje o novo poskytnutých podnikateľských úveroch pre MSP sa začali, prostredníctvom NBS, v danej forme a štruktúre zbierať až v roku 2012. V roku 2013 bola hodnota novo poskytnutých podnikateľských úverov vo výške 2,632 mld. eur (medziročný rast o približne 10 %). Štátom zaručené úvery poskytuje Slovenská záručná a rozvojová banka predovšetkým tým MSP, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejší. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt. V roku 2013 bola celková výška portfólia bankových záruk 157 mil. eur (medziročný rast o takmer 15,5 %), pričom v roku 2013 dosiahla hodnota celkového portfólia bankových záruk druhú najvyššiu absolútnu hodnotu v horizonte rokov 2007 – 2013 (najvyššia hodnota v roku 2011 – 167 mil. Eur).

Tab. č. 8.1: Vývoj financovania MSP v rokoch 2007 – 2013

Ukazovateľ	Rok						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Poskytnuté podnikateľské úvery pre MSP (stav) v mil. eur	9 136	12 092	12 032	12 046	10 600	11 038	
Spolu poskytnuté podnikateľské úvery (stav) v mil. eur	13 906	15 679	15 156	15 174	16 117	15 523	15 102
Novo poskytnuté podnikateľské úvery pre MSP v mil. eur						2 391	2 632
Spolu novo poskytnuté podnikateľské úvery v mil. eur						11 687	11 876
Poskytnuté krátkodobé úvery pre MSP (stav) v mil. eur	4 609	4 797	4 981	4 987	4 188	4 481	
Štátom poskytnuté záruky pre MSP v mil. eur	82	99	81	70	84	87	38
Štátom zaručené úvery pre MSP v mil. Eur	115	157	143	139	167	136	157
Úroková sadzba MSP v %	5,5	4,6	3	3,2	3,2	3,8	3,6

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov (Datacentrum), NBS, SZRB spracované SBA

8.1.2 Finančná výkonnosť MSP

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov umožňuje zhodnotiť výsledky hospodárenia a finančnú situáciu malých a stredných podnikov z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií MSP, odvetví i krajov.

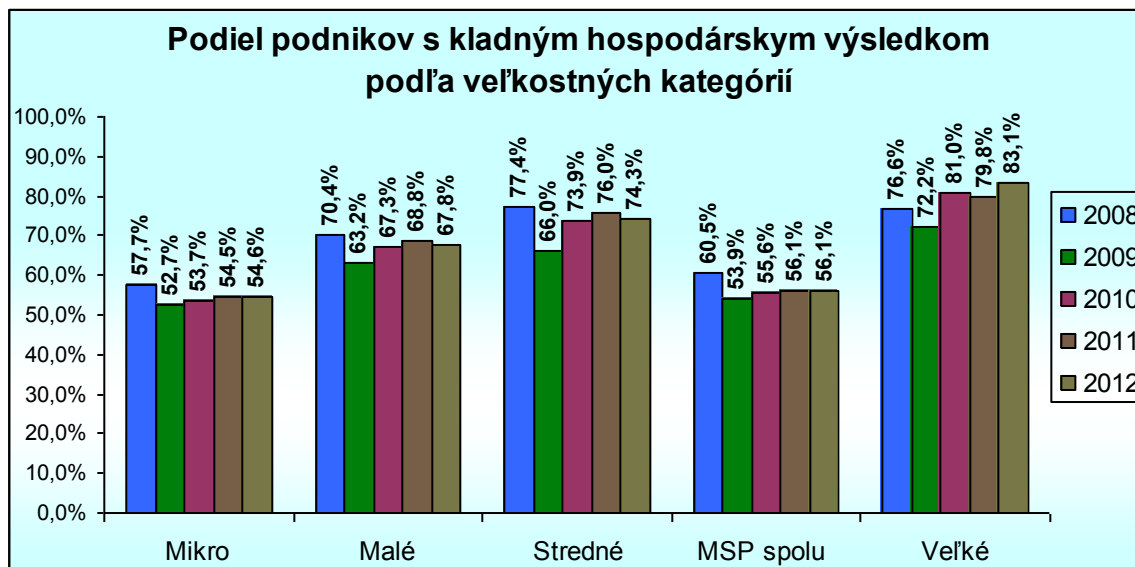
Na základe spracovaných údajov z dostupných finančných výkazov⁶ dosiahol **v roku 2012 podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom 56,1 %, teda sa medziročne nezmenil**. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahlo kladný hospodársky výsledok takmer tri štvrtiny (74,3 %) stredných podnikov, viac ako dve tretiny (67,8 %) malých podnikov a viac ako polovica (54,6 %) mikropodnikov. V medziročnom porovnaní sa mierne zvýšil podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom len v prípade mikropodnikov (o 0,1 percentuálneho bodu), v prípade malých a stredných podnikov sa medziročne znížil (o 1,0 p. b., resp. o 1,7 p. b.). **V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 zaznamenávajú všetky veľkostné kategórie MSP nižší podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom** (súhrnne za sektor MSP o 4,4 p. b.). Podiel veľkých podnikov s kladným hospodárskym výsledkom dosiahol 83,1 %, pri medziročnom náraste o 3,3 p. b. Veľké podniky ako jediná veľkostná kategória zaznamenávajú vyššie hodnoty uvedeného podielu ako v roku 2008. Z uvedených údajov je zrejmé, že výkyvy slovenského hospodárstva mali výraznejší dopad na sektor malých a stredných podnikov ako na veľké podniky. **V roku 2012 dosiahol medián kladného hospodárskeho výsledku pred zdanením MSP v absolútnom vyjadrení 3 342 eur**, čo však bolo menej oproti roku 2011 (o 26,7 %), aj roku 2008 (o 55,8 %).

Z pohľadu odvetvovej príslušnosti MSP zostáva pôdohospodárstvo sektorom s najvyšším podielom MSP s kladným hospodárskym výsledkom (67,1 %). Naopak, najmenej ziskových MSP je etablovaných v oblasti stavebníctva (54,3 %). V medziročnom porovnaní došlo k nárastu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom iba v pôdohospodárstve (rast o 0,5 p. b.) a v službách (rast o 0,3 p. b.). Pôdohospodárstvo ako jediné vykazuje vyššiu hodnotu uvedeného ukazovateľa v porovnaní s rokom 2008.

Napriek medziročnému nárastu podielu ziskových MSP v Bratislavskom kraji (o 0,8 p. b.) dosahuje tento región najnižší podiel ziskových MSP (52,6 %). V ostatných krajoch sa uvedený podiel medziročne znížil, prípadne nezmenil. Najvyšší podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom bol zaznamenaný v Prešovskom kraji (60,3 %). Jedným z možných vysvetlení najhoršieho postavenia Bratislavského kraja môže byť aj skutočnosť, že Bratislavský kraj sa vyznačuje najvyšším podielom neaktívnych MSP. Taktiež možno predpokladať, že subjekty v Bratislavskom kraji využívajú opatrenia v oblasti daňovej optimalizácie vo väčšej miere ako v ostatných krajoch SR (takmer jedna tretina firiem poskytujúcich právne a účtovnícke služby má sídlo v Bratislavskom kraji).

⁶ Spracovanie ukazovateľov sa uskutočnilo na základe údajov z dostupných anonymizovaných finančných výkazov podnikateľských subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve. Výpočet ukazovateľov za rok 2012 sa uskutočnil na celkovom počte 151 146 podnikateľských subjektov, čo predstavuje 91,3 % podiel z celkového počtu aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v registri organizácií Štatistického úradu SR k 31. 12. 2012.

Graf č. 10

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ rentability aktív, ktorý je zostavený ako pomer dosiahnutého zisku pred zdanením k celkovým aktívam, charakterizuje zhodnotenie celkových aktív podniku. **Stredná hodnota (medián) ukazovateľa rentability tržieb** (spracovaná na základe EBITDA) **dosiahla v kategórii malých a stredných podnikov v roku 2012 úroveň 1,3 %**. Mediánová hodnota rentability tržieb MSP má od roku 2008 pretrvávajúci klesajúci trend (pokles z 4,0 % na 1,3 %), pričom medziročne klesla o 0,7 p. b. Najviac k danej hodnote rentability tržieb MSP prispieva kategória mikropodnikov (0,7 %). V medziročnom porovnaní sa znížila o polovicu. Malé podniky dosiahli medián rentability tržieb 4,0 %, pri medziročnom znížení o 0,5 p. b. a stredné podniky 5,4 %, pri medziročnom poklese o 1,0 p. b. Veľkým podnikom poklesla prostredná hodnota rentability tržieb o 0,5 p. b. na 5,4 %.

Rentabilita tržieb MSP sa v roku 2012 znížila v rámci celého spektra odvetví. V rámci odvetvového členenia dosahuje najnižšiu hodnotu medián rentability tržieb v obchode (0,2 %) a v stavebníctve (0,5 %). Najvyššiu úroveň rentability tržieb dosahujú MSP v priemysle (2,6 %). Na predchádzajúci pozitívny vývoj nenadviazala ani rentabilita tržieb v pôdohospodárstve, ktorá sa taktiež medziročne znížila (o 2,9 p. b.; pokles ekonomickej výkonnosti poľnohospodárstva v roku 2012 je konštatovaný aj v Správe o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR za rok 2012).

V medziročnom porovnaní sa rentabilita tržieb MSP znížila vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejšie v Bratislavskom (o takmer polovicu, resp. o 1,0 p. b.). Najnižšia úroveň je dosahovaná v Košickom (0,7 %) a Bratislavskom kraji (0,9 %). Naopak, najvyššia v Trnavskom (1,9 %) a Trenčianskom kraji (1,8 %).

Ukazovateľ miery zadlženosti aktív⁷ vyjadruje podiel záväzkov (vrátane časového rozlíšenia) na vlastnom imaní a záväzkoch spolu, resp. na aktívach. **V roku 2012 dosiahol medián celkovej zadlženosti aktív MSP hodnotu 65,7 %** (medziročne pokles o 1,1 p. b.). Uvedený pokles miery zadlženosti aktív MSP súvisel hlavne s poklesom v kategórii mikropodnikov (o 1,7 p. b. na 63,7 %). Nad úroveň odporúčanej hodnoty sa, naopak, zvýšila mediánová hodnota celkovej zadlženosti aktív malých (o 2,4 p. b. na 76,8 %) a stredných podnikov (o 3,1 p. b. na 70,2 %).

Pokles miery zadlženosti MSP je zreteľný aj v jednotlivých odvetviach, pričom najvýraznejšie sa znížila v prípade pôdohospodárstva (o 7,7 p. b. na úroveň 45,6 %).

⁷ Odporúčané hodnoty ukazovateľa sa pohybujú od 30 % až po 70 %

Najvyššiu mieru zadlženosti aktív dosahujú MSP v oblasti stavebníctva (73,5 %), obchodu (72,4 %) a priemyslu (70,2 %). V porovnaní s rokom 2008 je miera zadlženosti MSP mierne vyššia vo všetkých odvetviach, okrem pôdohospodárstva (pokles o 10,4 p. b.).

Z regionálneho hľadiska zaznamenala mediánová hodnota miery zadlženosti MSP medziročný pokles vo všetkých krajoch SR, okrem Bratislavského kraja (rast o 0,3 p. b.). Najnižšia miera zadlženosti MSP je dosahovaná v Prešovskom (62,6%) a v Trenčianskom kraji (63,0%), naopak, najvyššia v Bratislavskom (67,6%) a Trnavskom kraji (67,1%).

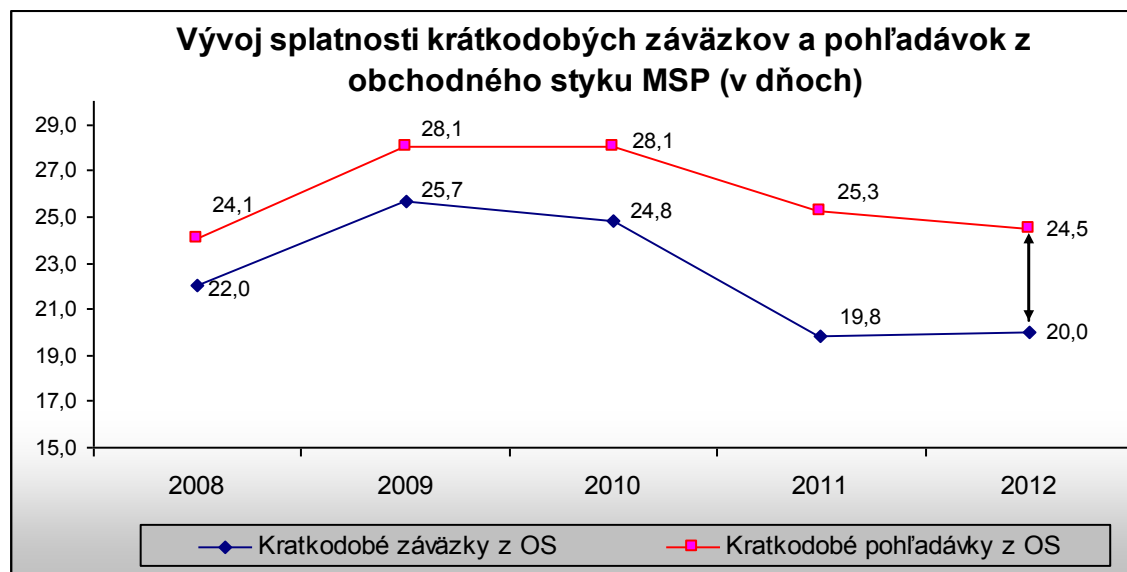
Doba splatnosti (inkasa) pohľadávok z obchodného styku vypovedá o platobnej disciplíne odberateľov, teda koľko času uplynie od dátumu realizácie (fakturácie) po úhradu⁸. **V roku 2012 sa mediánová hodnota doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP** medziročne znížila na úroveň 24,5 dňa (oproti roku 2011 pokles o 0,8 dňa). Pokles doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku je zaznamenaný v rámci všetkých veľkostných kategórií podnikov. Najlepšia platobná disciplína odberateľov je v rámci mikropodnikov (medián dosiahol 19,6 dňa) a najhoršia v rámci stredných podnikov (medián dosiahol 49,7 dňa).

Vo všetkých odvetviach okrem obchodu (nárast o 0,3 dňa) sa doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku medziročne znížila, pričom najvýraznejšie v pôdohospodárstve (o 10,1 dňa). Pôdohospodárstvo je zároveň odvetvím, v ktorom dochádza k pomerne razantnému znižovaniu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku kontinuálne od roku 2009. Najvyššia doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku je dosahovaná v priemysle (medián dosahuje 37,5 dňa).

Z regionálneho hľadiska bola najnižšia doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP v roku 2012 zaznamenaná v rámci Bratislavského kraja (21,8 dňa) a, naopak, najvyššia v Žilinskom (28,4 dňa) a v Prešovskom kraji (28,3 dňa).

Od predkrízového roku 2008 dochádzalo k zväčšovaniu rozdielu medzi dobou splatnosti pohľadávok a záväzkov z obchodného styku MSP. Rastúci charakter rozdielu medzi danými ukazovateľmi **vypovedal o nekonsolidovaných vzťahoch medzi podnikmi**, a tým aj o spomalení vzájomných peňažných tokov. V roku 2012 sa však uvedený trend zastavil, nakoľko sa rozdiel medzi oboma ukazovateľmi medziročne znížil o jeden deň.

Graf č. 11

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

⁸ Zdroj: Karol Zalai a kol.: Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010

Altmanov index finančného zdravia predstavuje súhrnný index hodnotenia firiem, prostredníctvom ktorého možno odlíšiť bankrotujúce firmy od tých, u ktorých je pravdepodobnosť bankrotu minimálna.

V roku 2012 bol podiel MSP v dobrej finančnej situácii na úrovni 38,4 % a podiel v zlej finančnej situácii 39,7 %. V porovnaní s predošlými rokmi sú tendencie zaradenia jednotlivých veľkostných kategórií podnikov (najmä mikro- a malé podniky) v pásme zlej finančnej situácie a v pásme dobrej finančnej situácie inverzné. Znamená to, že **v roku 2012 oproti roku 2008 dochádza v rámci mikro- a malých podnikov k rastu podielu podnikov v pásme zlej finančnej situácie a, naopak, k poklesu podnikov v pásme dobrej finančnej situácie.** Iný vývoj bol však v kategórii stredných a veľkých podnikov. Od roku 2009 ich podiel v kategórii dobrej finančnej situácie každoročne rástol. V roku 2012 oproti roku 2008 vzrástol ich podiel o približne 9 p. b.

Z odvetvového hľadiska bol vývoj podielu podnikov v jednotlivých pásmach Altmanovho modelu podobný ako podľa veľkostných kategórií. **Všetky odvetvia (okrem pôdohospodárstva) zaznamenali v horizonte rokov 2008 až 2012 prepád podielu v pásme dobrej finančnej situácie, naopak, ich vývoj sprevádzal rast zaradenia do pásma zlej finančnej situácie.** Ako bolo spomenuté, jediným odvetvím bolo pôdohospodárstvo, ktorého podiel v pásme dobrej finančnej situácie rástol približne o 9 p. b. (v období rokov 2008 – 2012), a tým klesal podiel v pásme zlej finančnej situácie.

Z regionálneho pohľadu mal **podiel podnikov v pásme dobrej finančnej situácie (v porovnaní rokov 2008 až 2012) taktiež klesajúci trend. Na druhej strane bol trend rastu zastúpenia podnikov v zlej finančnej situácii v danom rozmedzí rokov.** Z pohľadu Bratislavského kraja mali podniky z daného kraja najvyššie zastúpenie v pásme zlej finančnej situácie oproti ostatným krajom. Je to spôsobené menším začlenením podnikov v pásme sivej zóny, každoročne približne menej o 3 – 5 p. b.

8.2 Finančné programy na podporu MSP

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 6 v roku 2013 bolo:
18 820 778,00 eura.

Fondy rizikového kapitálu

Slovak Business Agency realizuje podporu rastovo orientovaných podnikateľských projektov formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti **Fond fondov, s. r. o.** (od 20. 3. 2014 pod obchodným názvom **Národný holdingový fond**). Dlhodobým poslaním spoločnosti je usmerňovanie činnosti jednotlivých fondov tak, aby sa stimuloval rozvoj sektora MSP na celom území SR, zhodnocoval sa objem finančných prostriedkov jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky sa používali na realizáciu dlhodobého cieľa podpory malých a stredných podnikov. V roku 2013 boli prostredníctvom spoločnosti Fond fondov, s. r. o., spravované 3 fondy rizikového kapitálu bez právnej subjektivity (Fond štartovacieho kapitálu, Regionálny fond štartovacieho kapitálu a Fond SISME) a fondy rizikového kapitálu so samostatnou právnou subjektivitou (Fond Seed Capital, k. s., Slovenský Rozvojový Fond, a. s., a Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.). Vznikom fondov so samostatnou právnou subjektivitou boli vytvorené podmienky pre vstup inštitucionálnych investorov do fondov s cieľom zvýšiť objem disponibilných zdrojov pre MSP, spravovanie fondov profesionálnymi

manažérskymi spoločnosťami a tiež pokrytie širšieho spektra požiadaviek na výšku investícií pre cieľové MSP. Do portfólia SBA patrí ešte aj **Fond inovácií a technológií, a. s.**, ktorý bol založený v **roku 2013** so samostatnou právnou subjektivitou.

Tab. č. 8.2: Počet a objem schválených investičných návrhov (podľa jednotlivých fondov)

Názov fondu	r. 2013 (počet)	r. 2013 Objem (Eur)	Počet schválených IN od vzniku fondov (počet)	Objem schválených IN od vzniku fondov (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0	71	21 465 463
Regionálny fond štart. kapitálu	0	0	37	3 715 004
Fond SISME	0	0	10	1 490 330
Fond Seed Capital, k. s.	0	0	34	11 336 408
Slovenský Rozvojový Fond, a. s.	6	493 368	24	24 195 873
Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	1	2 500 000	22	46 302 074
Fond inovácií technológií, a. s.	0	0	0	0
Spolu	7	2 993 368	198	108 505 152

Zdroj: SBA

Tab. č. 8.3: Prehľad fondov rizikového kapitálu v portfóliu SBA/Fondu fondov, s. r. o.

Názov fondu	Správca fondu	Manažér fondu	Charakteristika fondu
Fond štartovacieho kapitálu	Fond fondov, s. r. o.	Fond fondov, s. r. o.	Investícia predstavuje sumu v rozmedzí 6 600 eur – 663 878 eur . Finančné prostriedky môžu byť investované do troch základných štádií životného cyklu spoločnosti, t. j. seed, start-up a development vo forme majetkovej účasti alebo jej kombinácie s úverom.
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	Fond fondov, s. r. o.	Fond fondov, s. r. o.	Výška jednej investície z fondu je určená intervalom 6 600 eur – 165 959 eur pre tradičné výrobné-remeselné odvetvia, ako aj pre výrobné a obchodné služby a aktívny cestovný ruch. Z prostriedkov fondu možno financovať podniky nachádzajúce sa v troch základných štádiách životného cyklu, t. j. seed, start-up a development, a to formou majetkovej účasti alebo jej kombináciou s úverom.
Fond SISME	Fond fondov, s. r. o.	Fond fondov, s. r. o.	Maximálna výška investície môže dosiahnuť hranicu 165 969 eur a je určená pre spoločnosti nachádzajúce sa v počiatočnom alebo štartovacím štádiu životného cyklu. Prostriedky sú do spoločnosti príjemcov nainvestované formou majetkovej účasti, resp. formou jej kombinácie s úverom.
Fond inovácií a technológií, a. s.	Fond fondov, s. r. o.	Stengl Finance, a. s.	Má za cieľ aktívne podporiť realizáciu inovatívnych projektov v rôznych oblastiach.
Fond Seed Capital, k. s.	Fond Seed Capital, k. s.	Funds Managers, a. s.	Prípustný objem finančnej investície do jednej spoločnosti je v priemere 663 878 eur pre začínajúce alebo inovatívne projekty. Preferovaná je forma majetkovej účasti v spoločnosti, prípadne doplnená konvertibilným alebo podriadeným úverom
	Slovenský	Quadrica	Zameriava sa na investície do vlastného imania v segmente

Slovenský Rozvojový Fond, a. s.	Rozvojový Fond, a. s.	private equity, a. s.	malých a stredných podnikov. Spoločnosti, do ktorých Fond investuje, musia mať vyzretý manažerský tím, ktorý disponuje potrebnými manažerskými schopnosťami a podnikateľským prístupom. Mali by vyrábať produkty alebo poskytovať služby s vysokou pridanou hodnotou a vysokým rastovým potenciálom. SRF, a. s., nemá postavené žiadne odvetvové preferencie a typicky investuje do vlastného imania spoločnosti. Fond spravidla nezískava majoritné podiely vo firmách, ale prostredníctvom stanov sa snaží zabezpečiť dostatočnú ochranu menšinových vlastníckych práv.
Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	Wood & Company, a. s.	Fond bude prioritne investovať do portfóliových investícií presahujúcich spravidla 25% základného imania cieľových spoločností alebo equity inštrumentov, ktoré umožnia vykonávať primeraný vplyv na činnosť cieľových spoločností. Priemerná doba investičnej účasti fondu je štyri roky. Maximálna priemerná výška jednej investície v kalendárnom roku nesmie prekročiť 3 319 392 eur . Cieľové spoločnosti fondu sú malé a stredné podniky v Slovenskej republike. Investície budú smerovať do spoločností, ktoré sa nachádzajú v rôznych fázach ich rozvoja.

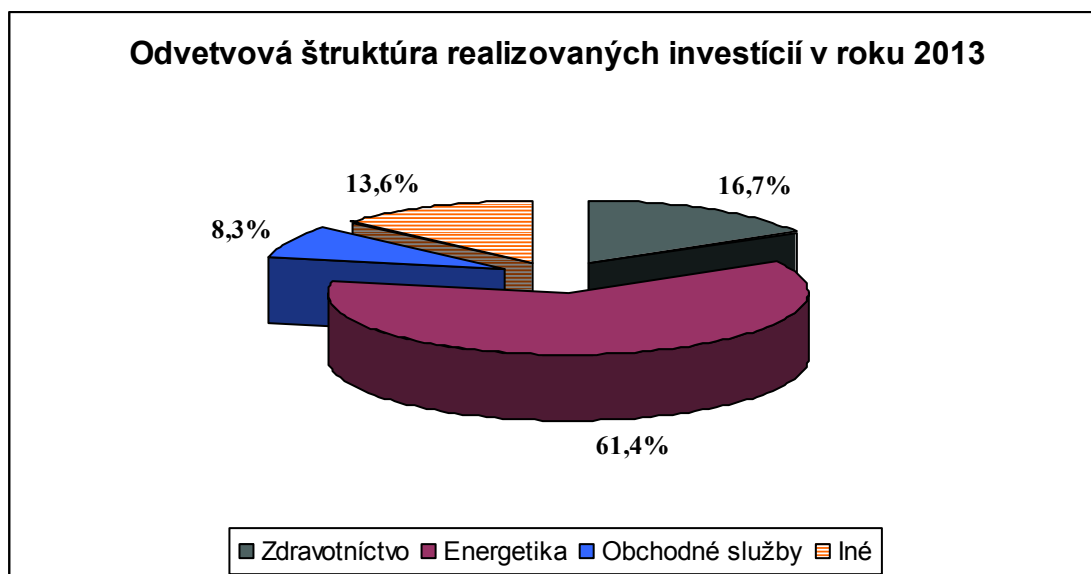
Zdroj: SBA

Tab. č. 8.4: Počet a výška realizovaných investičných návrhov (podľa jednotlivých fondov)

Názov fondu	Počet realizovaných nových IN/ r. 2013	Výška realizovaných IN v r. 2013 (Eur)	Počet realizovaných IN od založenia fondov	Výška realizovaných IN od založenia fondov (Eur)
Fond štartovacieho kapitálu	0	0	52	12 906 271
Regionálny fond štart. kapitálu	0	0	33	2 611 963
Fond SISME	0	0	8	1 204 830
Fond Seed Capital, k. s.	5	1 220 000	48	12 889 111
Slovenský Rozvojový Fond, a. s.	10	6 271 786	24	22 720 683
Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	0/1	1 500 000	12	24 933 144
Fond inovácií technológií, a. s.	0	0	0	0
Spolu	15/1	8 991 786	177	77 266 002

Zdroj: SBA

Graf č. 12

Zdroj: SBA

Tab. č. 8.5: Investičná angažovanosť akcionárov a disponibilné zdroje fondov k 31. 12. 2013

Investor	Aktuálna výška vkladu		Súčasná investičná angažovanosť investorov		Disponibilné zdroje pre MSP v eurách
	v eurách	%	v eurách	%	31.12.13
Fond štartovacieho kapitálu	7 768 529	10,16	8 220 917	10,61	446 612
Regionálny fond štartovacieho kapitálu	1 510 025	1,98	1 810 133	2,34	90 020
Fond S I S M E	1 100 000	1,44	1 363 355	1,76	229 048
Fond Seed Capital, k. s.	13 411 671	17,54	13 411 671	17,31	753 093
Slovenský Rozvojový Fond, a. s.	26 555 135	34,73	26 555 135	34,28	5 159 458
Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.	21 906 192	28,65	21 906 192	28,28	4 218 339
Fond inovácií a technológií, a. s.	4 200 000	5,49	4 200 000	5,42	4 200 000
Spolu	76 451 552	100,00	77 467 403	100,00	15 096 570

Zdroj: SBA

Tab. č. 8.6: Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov k 31. 12. 2013

Štádium životného cyklu spoločností pri realizovaní investičných návrhov	2013		Od založenia fondov	
	Počet	Objem v eurách	Počet	Objem v eurách
Seed	2	60 000	69	12 939 102
Start-up	0	0	50	22 360 734
Development	13	8 131 786	57	41 966 165
Spolu	15	8 191 786	176	77 266 002

- Mikropôžičkový program**

Program prispieva k priamemu napĺňaniu cieľa Slovak Business Agency, ktorým je umožniť rozvoj malých podnikov, zvýšiť mieru prežitia malých podnikov, prispieť k udržaniu zamestnanosti a tvorbe nových pracovných miest v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky, a to sprístupnením úverových zdrojov za výhodnejších podmienok.

Program, realizovaný Slovak Business Agency od roku 1997, je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 50 zamestnancov. Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnutel'ného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, ako aj nákup potrebných zásob, surovín či tovaru a iné investičné projekty. Minimálna výška mikropôžičky je 2 500 eur, maximálna výška je 50 000 eur. Úver je poskytovaný s úrokovou sadzbou na úrovni referenčnej sadzby v zmysle oznámenia Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb (2008/C 14/02). Výška referenčnej sadzby je určená ako základná sadzba ECB zvýšená o maržu, ktorej výška závisí od ratingu príslušného žiadateľa a od úrovne príslušného zabezpečenia, pričom sa uplatňuje metóda „úverových marží v bázičných bodoch“. Doba splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 4 rokov, možno poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na dobu 6 mesiacov.

V roku 2013 bol ORMP pripravený a následne Správnu radou Slovak Business Agency schválený na svojom zasadnutí dňa 15. 3. 2013 návrh nového znenia Manuálu Mikropôžičkového programu. Nové znenie Manuálu vychádza z Uznesenia vlády SR č. 64/2010, ktorým vláda SR schválila návrh Mikropôžičkového programu a návrh kritérií na jeho realizáciu a súčasne zo znenia programu na podporu rozvoja malého a stredného podnikania 07K 02 1E Mikropôžičkový program, vyhláseného Ministerstvom hospodárstva SR dňa 17. 2. 2010 v Obchodnom vestníku (OV 32A/2010). SBA začala realizovať nový Mikropôžičkový program v priebehu mesiaca apríl 2013, a to následne po uzatvorení Zmlúv o realizácii Mikropôžičkového programu so spolupracujúcimi inštitúciami, konkrétne s RPIC Poprad, RPIC Prievidza dňa, RPIC Prešov, RPIC Dunajská Streda, RPIC Trebišov, RPIC Komárno a Fond fondov.

V roku 2013 bolo po splnení podmienok čerpania zo strany klientov poskytnutých **33 mikropôžičiek v hodnote 1 249 900 eur**. Celkovo od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu bolo poskytnutých 1 860 mikropôžičiek vo výške 32 438 970 eur.

Tab. č. 8.7: Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa centier

CENTRUM	2013		Kumulatívne 31. 12. 2013	
	Počet	Suma v eurách	Počet	Suma v eurách
Fond fondov, s. r. o., Bratislava	4	185 000	157	3 301 956
RPIC Dunajská Streda	6	235 000	79	1 499 059
RPIC Komárno	0	0	132	2 265 433
RPIC Košice	0	0	49	1 288 657
RPIC Lučenec	0	0	97	1 888 142
RPIC Martin	0	0	93	1 733 370
RPIC Nitra	0	0	137	1 610 428
RPIC Poprad	9	297 400	36	1 275 807
RPIC Považská Bystrica	0	0	193	2 575 019
RPIC Prešov	9	342 500	220	3 765 380
BIC Prievidza	5	190 000	213	4 105 500
BIC Spišská Nová Ves	0	0	114	1 576 910
RPIC Trebišov	0	0	97	1 659 299
RPIC Trenčín	0	0	84	1 815 350
RPIC Zvolen	0	0	159	2 078 660

Spolu	33	1 249 900	1 860	32 438 970
-------	----	-----------	-------	------------

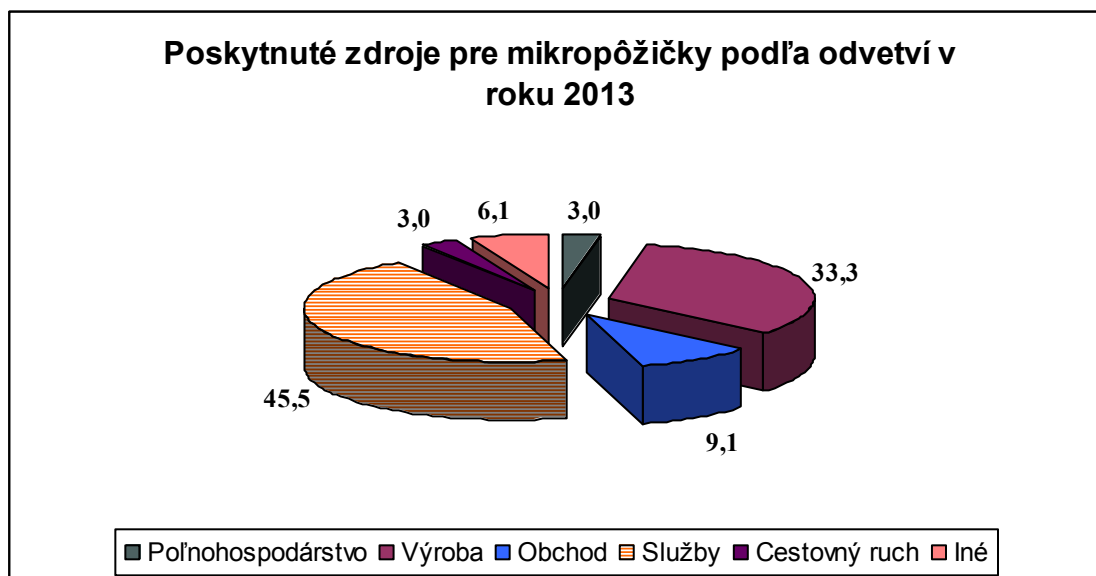
Zdroj: SBA

Tab. č. 8.8: Vybrané ukazovatele realizácie Mikropôžičkového programu

UKAZOVATELE	2013		kumulatívne k 31. 12. 2013	
	počet	eur	počet	eur
počet spracovaných žiadostí	64	-	-	-
počet poskytnutých mikropôžičiek	33	1 249 900	1 860	32 438 970
priemerná výška mikropôžičky	-	37 875,75	-	17 440
novovytvorené pracovné miesta	21	-	2 949	-
udržané pracovné miesta	212	-	5 028	-

Zdroj: SBA

Graf č. 13

Zdroj: SBA

❖ Ministerstvo financií SR

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, finančnej kontroly, vnútorného auditu a vládneho auditu. MF SR je aj ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu spoločnosti, koordináciu štátnej pomoci a pre oblasť cien a cenovej kontroly s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi.

• Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s. (SZRB), je špecializovanou podpornou bankou zameranou najmä na rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku, podporu miest a obcí a podporu obnovy bytového fondu. Vlastníkom a jediným akcionárom banky je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR. Na plnenie svojho poslania

využíva banka okrem svojich úverových produktov aj partnerskú spoluprácu s komerčnými bankami a ostatnými inštitúciami podporujúcimi cieľové segmenty.

SZRB sa v roku 2013 orientovala na podporu rozvoja a stabilizácie podnikania najmä:

- **poskytovaním úverov** – prevažne malým a stredným podnikateľom, ale aj mestám a obciam či právnickým osobám zriadeným podľa osobitných predpisov (napr. spoločenstvám vlastníkov bytov) a
- **poskytovaním bankových záruk na úvery** – predovšetkým tým podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejší, ale tie majú záujem ich za určitých podmienok financovať. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt.

Priame úvery

Banka v roku 2013 schválila **667 priamych úverov v celkovom objeme 149,55 mil. eur**, pričom priemerná výška úveru bola 224-tis. eur. Objem poskytnutých (čerpaných) priamych úverov dosiahol výšku 114,47 mil. eur. Stav portfólia priamych úverov (vrátane postúpených pohľadávok) bez vplyvu amortizácie bol ku koncu roka 2013 vo výške **346,36 mil. eur**.

Tab. č. 8.9: Priame úvery v období rokov 2011 – 2013 (údaje len za MSP)

Obdobie	2013		2012		2011	
Ukazovateľ	Objem v tis. eur	Počet	Objem v tis. eur	Počet	Objem v tis. eur	Počet
Schválené	142 941	597	115 738	438	124 517	614
Poskytnuté	107 879	592	106 829	531	110 983	622
Portfólio	330 986	1 436	260 140	1 312	235 223	1 333

Portfólio úverových programov k 31. 12. 2013:

Priame úvery

- Podpora financovania investičných a prevádzkových potrieb malých a stredných podnikateľov, financovanie rozvoja regiónov, miest a obcí.

Úvery pre poľnohospodárov

- POĽNOÚver – pomoc podnikateľom, ktorí žiadajú o priame platby na preklenutie prechodného nedostatku finančných prostriedkov.
- Úver PÔDA a MOJA PÔDA – predstavujú dlhodobé úvery pre poľnohospodárskych prvovýrobcov na odkúpenie poľnohospodárskej pôdy, ktorú majú prevažne v prenájme.

Obnova bytového fondu

- Financovanie projektov zameraných na obnovu bytového domu, modernizáciu a rekonštrukciu spoločných častí, zariadení a príslušenstva bytových domov.

Odvodový úver

- Slúži na podporu udržania zamestnanosti zamestnávateľovi, ktorý je MSP formou prevádzkového úveru, s možnosťou získania finančnej pomoci Ministerstva financií SR.

Úver s podporou Európskej únie (iniciatíva JEREMIE)

- Podpora rozvoja malých a stredných podnikateľov v SR za výhodných podmienok najmä z hľadiska úrokových podmienok a zabezpečenia úverov. Financovanie je zabezpečené v rámci prínosov z podpory z operačného programu, ktorý je spolufinancovaný zo štrukturálnych fondov Európskej únie v súlade s iniciatívou JEREMIE.

Úver na podporu MSP zo zdrojov CEB

- Podpora najmä rozvoja malých a stredných podnikateľov.

Mikroúvery

- Podpora rozvoja malých podnikateľov, pomoc ženám – podnikateľkám pri rozvoji ich podnikateľských činností, zjednodušenie prístupu k úverovým zdrojom pre mladých podnikateľov, poskytovanie začiatčného kapitálu vysokoškolákovi na rozvoj ich podnikateľskej činnosti počas štúdia alebo po jeho ukončení.

SZRB a fondy EÚ

- Participácia na financovaní projektov podporovaných štrukturálnymi fondmi a Kohéznym fondom. Ponuka možnosti financovania nákladov klienta na prípravu a realizáciu projektov spolufinancovaných z fondov Európskej únie.

Záručné programy

V roku 2013 banka **schválila 400 záruk v celkovom objeme 35,92 mil. eur**, z čoho viac ako 96 % tvorili rýchle záruky za úvery komerčných bánk. Priemerná výška schválenej záruky bola 89,79-tis. eur. Celková výška portfólia bankových záruk k 31. 12. 2013 bola 156,99 mil. eur.

Portfólio záručných produktov k 31. 12. 2013:Rýchle bankové záruky

SZRB sa zaručí za úvery podnikateľov v komerčnej banke až vo výške 55 % z istiny úveru – v prípade záruk za úvery banka spolupracuje s Tatra bankou, Slovenskou sporiteľňou, VÚB bankou, UniCredit Bank, OTP bankou.

Bankové záruky na finančné úvery

Poskytovanie aj iných typov záručných produktov na úvery pre malých a stredných podnikateľov v komerčných bankách a špeciálnych záruk pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov a tiež vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcami bytového domu a pre mestá a obce pri úveroch na výstavbu nájomných obecných domov.

Tab. č. 8.10: Bankové záruky v období rokov 2011 – 2013 (údaje len za MSP)

Obdobie	2013		2012		2011	
	Objem v tis. eur	Počet	Objem v tis. eur	Počet	Objem v tis. eur	Počet
schválené spolu	35 916	400	79 969	851	84 249	1 018
- z toho						
rýchle záruky	34 593	387	74 588	840	80 153	1 008
ŠFRB	-	-	-	-	-	-
ostatné	1 324	13	5 382	11	4 097	10
Poskytnuté	35 946	401	79 969	851	84 263	1 018
Portfólio	156 990	1 449	135 758	1 353	135 028	1 379

Zdroj: SBA, na základe údajov SZRB

❖ Iniciatíva JEREMIE

JEREMIE (Spoločné európske zdroje pre veľmi malé až stredné podniky) je spoločná iniciatíva Európskej komisie ([DG Regio](#)) a [Európskeho investičného fondu](#) (EIF) s cieľom

zlepšenia prístupu MSP k financovaniu v rámci štrukturálnych fondov EÚ na obdobie rokov 2007 až 2013. JEREMIE umožňuje členským štátom EÚ a ich regiónom alokovať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, ako aj národných zdrojov do holdingových fondov, ktoré dokážu poskytnúť financovanie MSP flexibilnejšie a inovatívnejšie. Iniciatíva sa snaží o rozvoj a podporu roly podnikania v rámci EÚ, s cieľom pomôcť štrukturálnym fondom priniesť na trh viac benefitov.

Úspechom, po viacročných problémoch s nastavením realizácie iniciatívy **JEREMIE** v podmienkach SR, bolo spustenie prvých zvýhodnených úverov v rámci nástroja FLPG.

Dňa 13. mája 2013 bola odsúhlasená Investičnou radou spoločnosti SZRF, s. r. o., v poradí piata aktualizácia Investičnej stratégie, ktorá počíta s alokáciou 49,7 mil. eur z OP KaHR na záručný nástroj **FLPG**, 13,3 mil. eur z OP KaHR na úverový nástroj zdieľaného rizika **PRSL** a 31 mil. eur z OP VaV a OP BK na **nástroje rizikového kapitálu**.

Tab. č. 8.11: Končené alokácie a prehľad ich rozdelenia podľa Investičnej stratégie v mil. eur

OP	RO	ERDF	Národné spolu-financovanie	Celková alokácia	Rizikový kapitál	Rizikový kapitál	FLPG	PRSL
					BSK	okrem BSK	okrem BSK	okrem BSK
OP KaHR	MH SR	57	10,06	67,06	-	-	49,7 ⁹	13,3 ¹⁰
OP BK	MPRV SR	3	0,53	3,53	3,3 ¹¹	-	-	-
OP VaV	MŠVVŠ SR	25	4,41	29,41	5,6 ¹²	22,1 ¹³	-	-
Spolu		85	15	100	8,9	22,1	49,7	13,3

Zdroj: SBA

V roku 2013 sa v rámci nástroja **FLPG** iniciatívy **JEREMIE** začali poskytovať zvýhodnené úvery pre MSP – celkovo **bolo schválených 34 úverov v sume 8,15 mil. eur, z ktorej suma poskytnutých prostriedkov k 31. 12. 2013 predstavovala 4,88 mil. eur.** Úspešne ukončených bolo v rámci programu zatiaľ 690 projektov, ktoré sú sledované z hľadiska ich povinného udržania 5, resp. 3 roky v prípade vybraných výziev určených pre MSP.

Tab. č. 8.12: Implementácia iniciatívy JEREMIE – schválené úvery k 31. 12. 2013 v rozdelení podľa NUTS II

Región	Počet úverov	Suma schválených úverov (v Eur)
Západoslovenský	12	2 651 050,00
Stredoslovenský	10	2 770 000,00
Východoslovenský	12	2 733 800,00
Spolu	34	8 154 850,00

Zdroj: MH SR

- **Portfóliová záruka prvej straty (ďalej „FLPG“ - First Loss Portfolio Guarantee)**

Nástroj FLPG garantuje finančným sprostredkovateľom pokrytie časti ich možných strát na špecifikovanom portfóliu úverov pre MSP. Znížením rizika pre finančných

⁹ V mesiaci marec 2014 došlo k zmene alokácie FLPG na 42,98 mil. eur.

¹⁰ V mesiaci marec 2014 došlo k zmene alokácie PRSL na 20,02 mil. eur.

¹¹ Pre Bratislavský región - Seed Fond.

¹² Pre Bratislavský región - Venture Capital Fond alebo Co-Investment Fond.

¹³ Mimo Bratislavský región - Venture Capital Fond alebo Co-Investment Fond (max. 4 mil. eur na Seed Fond).

sprostredkovateľov tak nástroj FLPG stimuluje úverovanie pre MSP s nižšími úverovými sadzbami a znižuje potrebu kolaterálu.

V priebehu prvého štvrťroka 2013 boli ukončené zmluvné negociácie o záložnej zmluve medzi SZRF a EIF a následne boli prostriedky určené pre záruky pre finančných sprostredkovateľov uložené v EXIMBANKE SR. Ukončenie týchto krokov umožnilo koncom marca 2013 podpísanie operačných zmlúv s tromi komerčnými bankami (finančnými sprostredkovateľmi). Spustenie prvého nástroja v rámci iniciatívy JEREMIE, portfóliových záruk prvej straty (FLPG) bolo verejnosti prezentované na tlačovej konferencii dňa 3. 4. 2013 za účasti EIF aj participujúcich komerčných bánk. Na základe daných zmlúv začali uvedené banky na prelome júna a júla 2013 poskytovať zvýhodnené úvery pre MSP – celkový nový objem úverov by mal predstavovať 170 mil. eur. Dňa 20. 11. 2013 bola podpísaná operačná zmluva so štvrtou komerčnou bankou, ktorá na jej základe začne poskytovať zvýhodnené úvery pre MSP od 1. 1. 2014, čím sa navýši očakávaný celkový nový objem úverov dosiahnutý daným nástrojom na úroveň 245,6 mil. eur.

Po znížení dopytu štvrtej banky po nástroji v porovnaní so stavom z roku 2012 však v nástroji zostala nealokovaná čiastka 6,72 mil. eur. EIF v priebehu prvého štvrťroka 2014 navrhne IR alternatívy použitia týchto prostriedkov. **K 31. 12. 2013 sa zo záruky FLPG oprávnene vyčerpalo 853 302,80 eura.**

Tab. 8.13: Finanční sprostredkovatelia pre FLPG v mil. eur

Sprostredkovateľ	Navrhované portfólio	Prerozdelenie rozpočtu
Slovenská sporiteľňa, a. s.	75,6	13,23
Tatra banka, a. s.	60	10,50
UniCredit Bank Slovakia, a. s.	70	12,25
SZRB	40	7,00
Spolu	245,6	42,98

Zdroj: MH SR

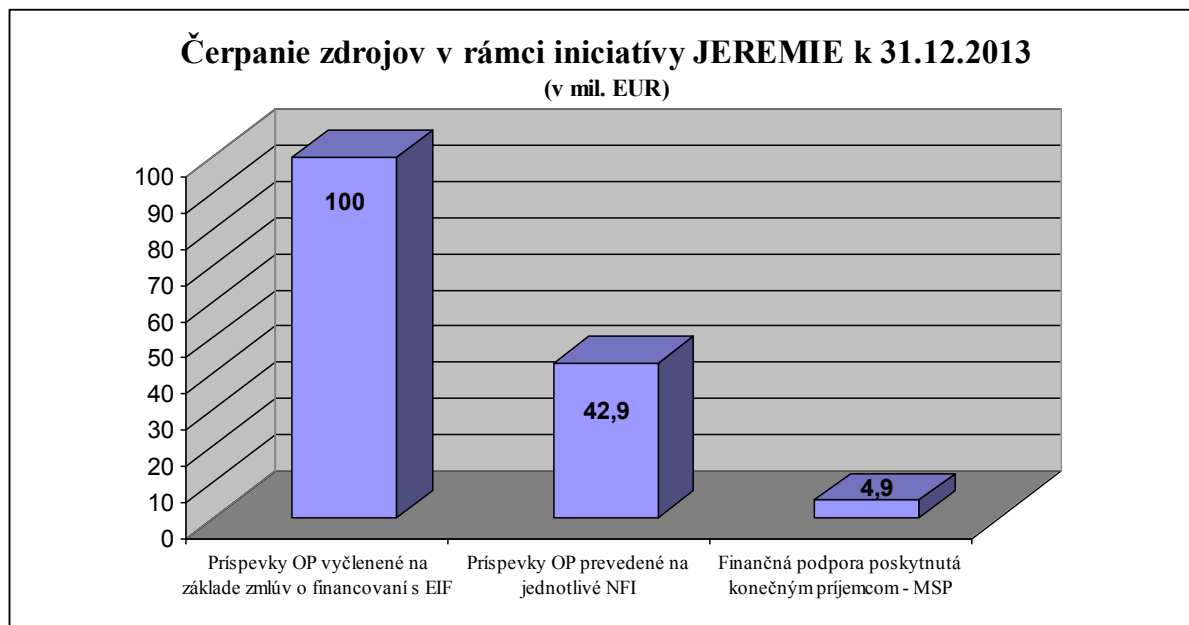
- **Úverové portfólio zdieľaného rizika (ďalej „PRSL“ – portfolio risk sharing loan)**

Prostredníctvom nástroja PRSL holdingový fond JEREMIE spolufinancuje úverovanie MSP a následne aj rovnakým podielom zdieľa riziko na vytvorené úverové portfólio v pomere 1 : 1. Tento nástroj tak vedie k ďalšiemu stimulovaniu úverovania za zvýhodnených podmienok pre MSP podobne, ako je to pri nástroji FLPG.

Po posúdení prvotného návrhu zadania pre nástroj PRSL ich Investičná rada dňa 13. 5. 2013 schválila spolu so zmenou Investičnej stratégie týkajúcou sa alokácie do nástroja PRSL. Následne EIF dňa 15. 5. 2013 otvoril výzvu pre finančných sprostredkovateľov, ktorá bola uzavretá dňa 30. 6. 2013. EIF v októbri 2013 vybral dve komerčné banky. Jedna z vybraných bánk medzičasom odstúpila od podpisu operačnej zmluvy, čoho výsledkom je nealokovaná čiastka vo výške 5 mil. eur. S druhou bankou (Sberbank Slovensko, a. s.) boli v decembri 2013 ukončené zmluvné negociácie, podpis operačnej zmluvy však bude nasledovať až po vyjasnení postavenia finančných nástrojov v OP KaHR. Po očakávanom podpise danej zmluvy v prvom štvrťroku 2014 banka začne poskytovať zvýhodnené úvery pre MSP, očakávaná celková výška nového portfólia predstavuje 16,6 mil. eur. Vzhľadom na vývoj na trhu EIF spoločne s MH SR rozhodli o nealokovaní dodatočných prostriedkov vo výške 25 mil. eur, ktoré boli určené na podporu MSP a zamestnanosti mladých ľudí, do PRSL.

Nástroj PRSL, rovnako ako tretí nástroj iniciatívy JEREMIE (Nástroje rizikového kapitálu) budú implementované v priebehu roka 2014.

Graf č. 14

Zdroj: MFSR

❖ Úvery s podporou komunitárneho programu EÚ Konkurencieschopnosť a inovácie

Československá obchodná banka, a. s., v rámci komunitárneho programu Európskej únie **Konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)** ponúkla ako prvá na Slovensku, v spolupráci s Európskym investičným fondom (EIF), dva typy úverových produktov pre podnikateľov:

1. **EÚ Investičný úver** ako flexibilný úver do výšky 165 000 eur, ktorého parametre možno prispôsobiť potrebám biznisu - bezúčelový alebo účelový typ, anuitné alebo lineárne splácanie, s dobou splatnosti až 10 rokov.
2. **EÚ Prevádzkový úver** ako bezúčelový splátkový úver do výšky 100 000 eur slúži na financovanie prevádzky podnikania, pričom vďaka nepravidelnému lineárnemu splácaniu sa naskytuje výhoda nižších mesačných splátok.

V roku 2013 bolo vďaka týmto úverom ČSOB podporených **1 005 MSP v objeme 37 115 778 eur, čo predstavovalo 1 262 ks úverov**. Priemerná výška investičného úveru v roku 2013 bola na úrovni **38 077 eur**, pričom priemerná doba splatnosti úveru bola 5,20 roka. Priemerná výška prevádzkového úveru sa v roku 2013 pohybovala vo výške **22 715 eur** s priemernou dobou splatnosti 3,18 roka. Prevádzkový úver tvoril až 65 percent z celkového počtu poskytnutých EÚ úverov. Oproti roku 2012 banka v roku 2013 poskytla o 37 % viac úverov v počte a o 30 % v objeme.

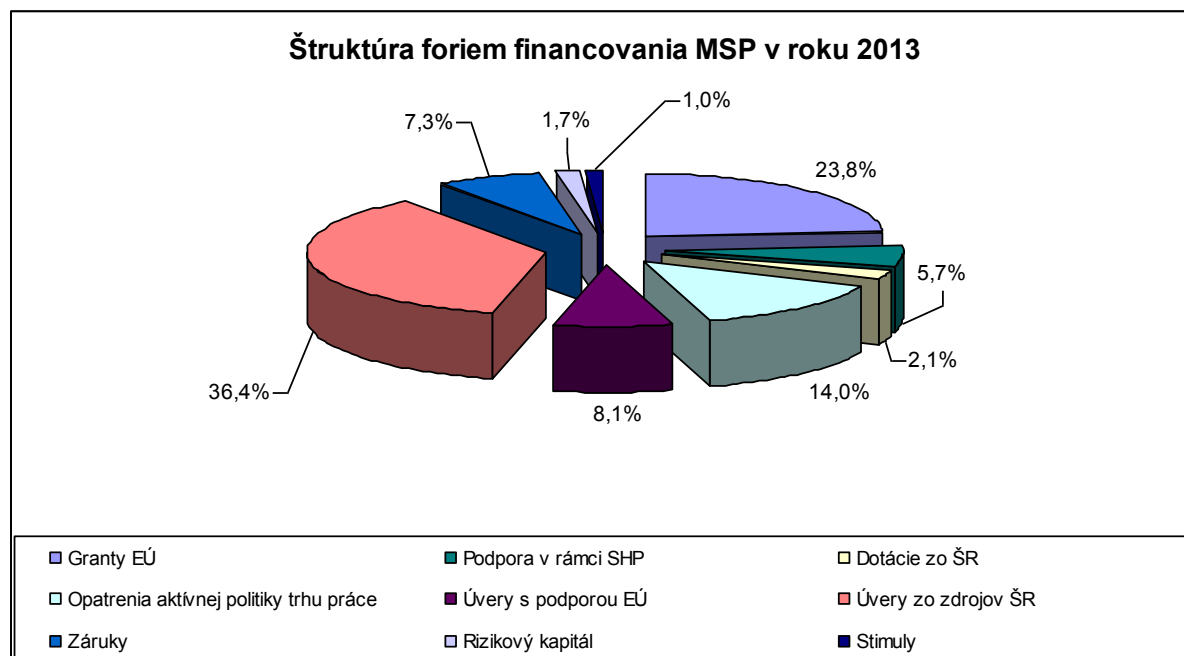
O úvery ČSOB s garanciou EÚ mali prevažne záujem právnické osoby (75 %). Najväčší záujem bol zo strany podnikateľov z oblasti maloobchodu, veľkoobchodu, služieb a stavebníctva. Najväčší záujem bol zo strany podnikateľov v Poprade, Banskej Bystrici a Žiline. V poskytnutom objeme sa na prvých troch priečkach umiestnili regióny Žilina, Poprad a Bratislava, pričom na Bratislavu pripadá najvyššia priemerná výška úveru – 33 349 eur. Prehľad finančnej podpory MSP z hľadiska foriem financovania a zdrojov finančných prostriedkov uvádza nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 8.14: Objem finančných prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP v roku 2013 podľa zdroja, z ktorého pochádzajú

Forma financovania	Objem finančných prostriedkov (Eur)	Percentuálne vyjadrenie
Granty EÚ	125 882 393,53	23,80 %
Podpora vidieka zo zdrojov EÚ	30 091 303,41	5,69 %
Dotácie zo ŠR	11 059 297,50	2,09 %
Opatrenia aktívnej politiky trhu práce	74 090 878,00	14,01 %
Úvery s podporou EÚ	42 849 080,80	8,10 %
Úvery zo zdrojov ŠR	192 267 369,00	36,36 %
Záruky	38 351 000,00	7,25 %
Rizikový kapitál	8 991 786,00	1,70 %
Stimuly	5 247 907,00	0,99 %
Spolu	528 831 015,24	100,00 %

Najväčšiu skupinu zdrojov financovania s viac ako 36 %-tným podielom predstavujú úvery zo zdrojov ŠR. Celkový objem týchto úverov presiahol v roku 2013 hodnotu 192 mil. eur. Formou grantov EÚ bolo v roku 2013 v rámci operačných programov podporených viac ako 142 MSP čiastkou 125 882 393,53 eura a ich podiel na štruktúre financovania je takmer 24 %.

Významný podiel (14,01 %) na financovaní MSP mali v danom období aj opatrenia aktívnej politiky trhu práce, ktoré prispeli na podporu MSP sumou 74 090 878,00 eura. V porovnaní s predchádzajúcim rokom je však objem poskytnutých prostriedkov nižší o 13 %. Ďalšou formou financovania sú úvery s podporou EÚ, ktoré predstavovali približne 8 % objemu finančných prostriedkov čerpaných MSP.

Graf č. 17

Oproti roku 2012 došlo k výraznému poklesu objemu poskytnutých záruk. Kým v roku 2012 bola výška poskytnutých záruk v hodnote 87 414 000,00 eura, v roku 2013 bola už len v objeme 38 351 000,00 eura. Medziročne tak došlo k viac ako 56%-tnému poklesu, a to najmä v dôsledku poklesu záruk od SZRB. V rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky boli na

podporu vidieka poskytnuté prostriedky vo výške 30 091 303,41 eur, čo je necelých 6 % z celkového objemu prostriedkov čerpaných prostredníctvom MSP.

Objem poskytnutých dotácií pre segment MSP sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne nezmenil. Na celkovom financovaní MSP sa podieľa približne 2 %. Pozitívnym signálom v štruktúre foriem financovania je zvýšenie využívania rizikového kapitálu. Oproti roku 2012 sa objem poskytnutých prostriedkov touto formou zvýšil o takmer 29 %. V dôsledku novelizácie zákona o investičnej pomoci došlo aj k zvýšeniu poskytnutých investičných stimulov medziročne o 16 %.

8.3 Vývoj legislatívneho prostredia

Zákon o obmedzení platieb v hotovosti (zákon č. 394/2012 Z. z.)

Dňa 1. januára 2013 nadobudol účinnosť zákon o obmedzení platieb v hotovosti. Zákon upravil podmienky zákazu vykonávať niektoré platby v hotovosti. Zakázala sa platba v hotovosti, ktorej hodnota prevyšuje 5 000 eur. Ustanovenia zákona sa majú uplatňovať aj mimo územia SR na platby v hotovosti, ktoré súvisia s plnením uskutočneným na území SR, pričom odovzdávajúci alebo príjemca majú na Slovensku trvalý pobyt, prechodný pobyt, tolerovaný pobyt, sídlo, prevádzkareň alebo miesto podnikania.

Novelizácia zákona o kolektívnom investovaní (zákon č. 203/2011 Z. z.)

Kolektívne investovanie na Slovensku sa v súvislosti s novelou zákona uverejnenou pod č. 206/2013 Z. z. rozšírilo o koncept alternatívneho investičného fondu. Cieľom tejto novely s účinnosťou od 22. júla 2013 bolo implementovať do slovenskej legislatívy smernicu o správcoch alternatívnych investičných fondov. Všetci správcovia alternatívnych investičných fondov, ktorí chcú pôsobiť v EÚ, musia na základe nových pravidiel získať povolenie od príslušného orgánu svojho domovského členského štátu a musia tiež splniť minimálne požiadavky na kapitálovú primeranosť.

8.4 Výsledky analýz a prieskumov

Prieskum „*SMEs' Access to Finance Survey 2013*¹⁴“ hodnotiaci prístup malých a stredných podnikov k financiám bol realizovaný Európskou komisiou (Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel) v spolupráci s Európskou centrálnou bankou a nadväzoval na predchádzajúce prieskumy z roku 2011 a 2009.

Prieskum sa uskutočnil na vzorke takmer 14 900 podnikateľských subjektov (z toho 13 900 v rámci krajín EÚ-28) a pokrýval celkovo 37 krajín (krajiny EÚ-28 a ďalšie krajiny zapojené do Programu podpory podnikania a inovácií – EIP). Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 300 podnikateľských subjektov, z toho 270 malých a stredných podnikov s počtom zamestnancov menej ako 250. V materiáli sú vyhodnotené výsledky prieskumu za kategóriu malých a stredných podnikov (s počtom zamestnancov 1 až 249).

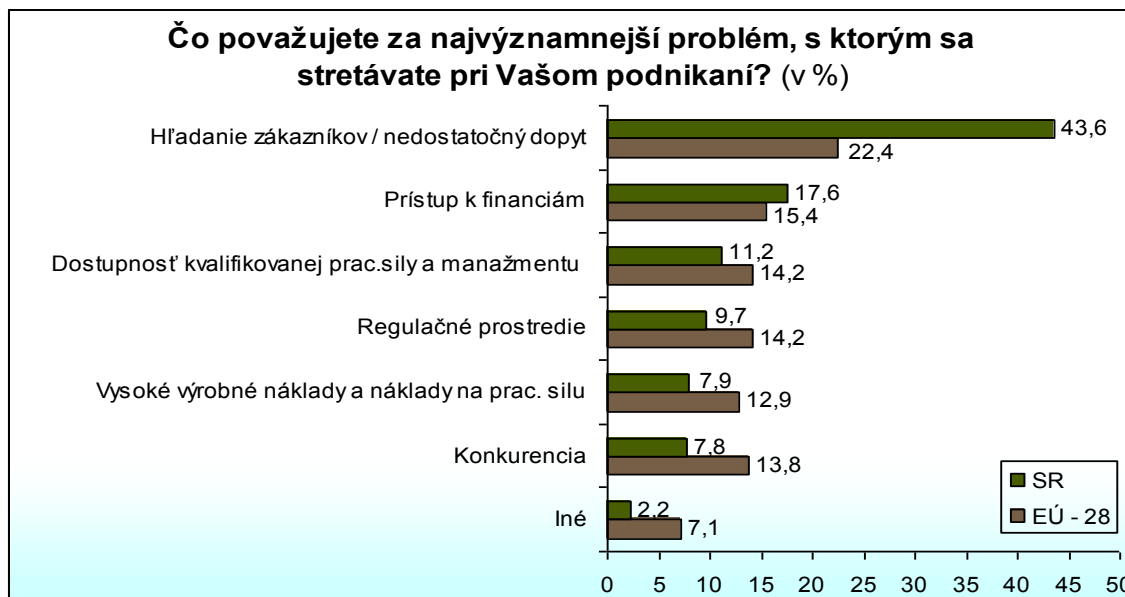
Podľa výsledkov prieskumu v roku 2013 viac ako dve pätiny (43,6 %, rast o 7,5 p. b. oproti roku 2011) slovenských malých a stredných podnikov považovalo nedostatočný dopyt za najzávažnejší problém, s ktorým sa stretávajú pri podnikaní (EÚ-28 22,4 %). Za druhý najvýznamnejší problém považovalo 17,6 % respondentov prístup k finančným zdrojom, čo predstavuje mierne vyššiu úroveň ako u respondentov EÚ-28 (15,4 %).

¹⁴

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/files/2013-safe-analytical-report_en.pdf

15,7 % respondentov zo Slovenska deklarovalo, že v priebehu predchádzajúcich 6 mesiacov žiadali banku o poskytnutie bankového úveru, čo bolo však o 5,7 p. b. menej ako v rámci EÚ-28. V porovnaní s rokom 2011 sa zastúpenie podnikateľov, ktorí žiadali banku o poskytnutie bankového úveru na Slovensku znížilo (o 0,9 p. b.), v rámci EÚ-28 však, naopak, vzrástlo (o 2,7 p. b.).

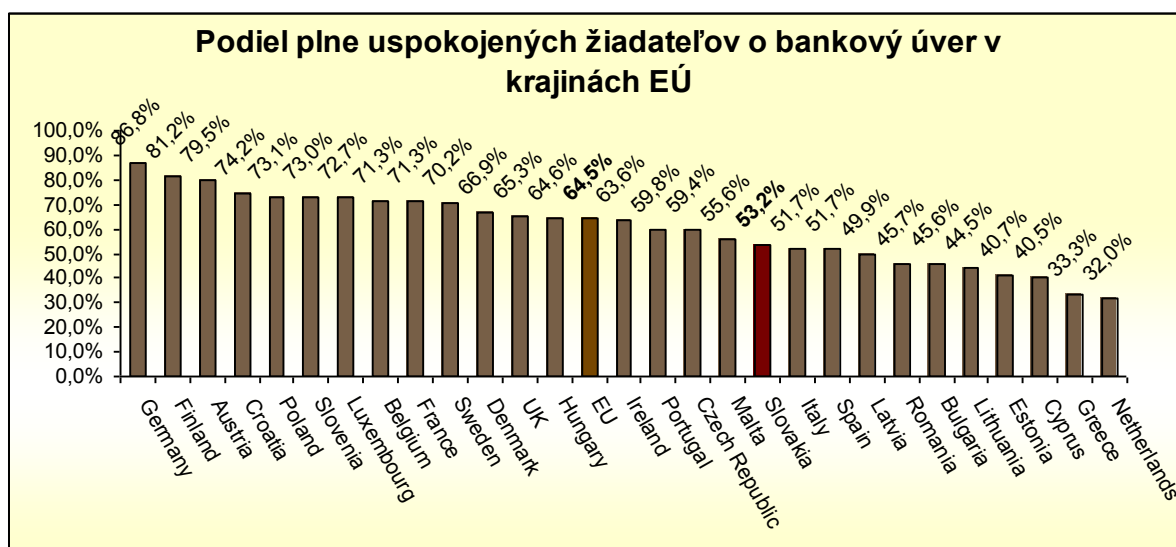
Graf č. 15

Zdroj: Európska komisia 2013: „SMEs' Access to Finance Survey“, spracované SBA

Z celkového počtu malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí žiadali banku o poskytnutie bankového úveru, bola viac ako polovica (53,2 %) plne uspokojených, čo je o 11,3 p. b. menej ako u respondentov EÚ-28. Oproti roku 2011 miera úspešnosti žiadateľov, ktorí boli plne uspokojení v rámci EÚ-28 vzrástla (o 1,6 p. b.), ale na Slovensku sa, naopak, znížila (o 4,0 p. b.). V porovnaní s ostatnými krajinami sa Slovensko vyznačuje nižšou mierou plnej úspešnosti pri žiadaní o bankový úver. V rámci krajín V 4 sa zaraďuje Slovensko dokonca na posledné miesto.

Graf č. 16

Zdroj: Európska komisia 2013: „SMEs' Access to Finance Survey“, spracované SBA

Za najviac limitujúce faktory pri získavaní bankového úverového financovania v budúcnosti považujú slovenskí podnikatelia ešte naďalej príliš vysoké úrokové miery (19 %) a nepostačujúce zabezpečenie a garancie (17,7 %).

8.5 Odporúčania

- Zlepšiť poskytovanie informácií o finančnej podpore pre MSP a výraznejšie prezentovať existujúce programy podpory na miestnej, národnej či európskej úrovni.
- Vo väčšej miere zabezpečovať podporu pre oblasť podnikania formou návratných foriem pomoci, ktoré majú výrazne nižší deformačný účinok na hospodársku súťaž.
- Vo väčšej miere zameriavať pozornosť na financovanie začínajúcich a malých podnikateľov, finančnú pomoc formou grantov, resp. úverov dopĺňať poskytovaním vzdelávacích a poradenských služieb a navzájom tieto podpory prepájať.
- Posilnením a lepším prepojením existujúcich finančných podporných programov (štrukturálne fondy, záručné a úverové programy SZRB, EXIMBANKY SR, SBA, úverové linky komerčných bánk financované z EIB, program SlovSEFF), ako aj pripravovanej iniciatívy JEREMIE zabezpečiť účinnú podporu pre jednotlivé kategórie MSP. Osobitný dôraz je potrebné smerovať na uľahčenie prístupu k financiám pre začínajúcich podnikateľov a mikropodnikateľov, ktorí predstavujú kategórie podnikateľov najviac postihnuté zlyhaním trhu. Pravidelne prehodnocovať potrebu doplnenia zdrojov do týchto programov.
- Pre nastavenie efektívnej podpory MSP z prostriedkov štrukturálnych fondov v programovom období 2014 – 2020 vykonať analýzy trhu, identifikovať trhové medzery a potrebu financovania pre jednotlivé kategórie podnikov. Na základe toho identifikovať a pripraviť finančné nástroje založené na vhodnej kombinácii návratnej a nenávratnej podpory s cieľom eliminovať medzery na trhu a vytvoriť podmienky pre zlepšenie konkurencieschopnosti MSP.
- Zlepšiť finančnú situáciu MSP prostredníctvom podpory potenciálnych investorov, aby investovali, alebo požičali finančné zdroje začínajúcim podnikateľom a podnikom prostredníctvom úľavy na dani, ktorú by si investor mohol uplatniť vo výške 2,5 % z výšky úveru. Výhodou takejto schémy je jednoduchý princíp fungovania, ktorý len minimálne zaťažuje štátny rozpočet a vhodne stimuluje trhové prostredie (fungujúci model napr. Win-Win úvery v Belgicku).
- Zvážiť vytvorenie podpornej schémy na preplácanie pohľadávok malých a stredných podnikateľov, ktoré majú voči štátnym inštitúciám a ostatným subjektom s účasťou štátu. Pomocou tejto schémy by bola podnikateľovi preplatená podstatná časť hodnoty pohľadávky (napr. 80 %). Toto opatrenie by umožnilo podnikateľovi naďalej rásť, keďže financie by mal k dispozícii a neboli by blokové vo forme pohľadávok (fungujúci model napr. podporná schéma Casheo v Belgicku).
- Podporiť vytvorenie pozície tzv. úverového ombudsmana pre uľahčenie dialógu/komunikácie medzi MSP a úverovými inštitúciami.

- Vytvoriť schémy pôžičiek a mikropôžičiek so zapojením súkromných a bankových zdrojov, ktoré by rešpektovali osobitosti rodinného podnikania, t. j. poskytovali by dlhodobé zdroje za prijateľný úrok.
- Vo väčšej miere spájať podporu začínajúcim MSP formou dotácií a mikroúverov s poskytovaním vzdelávacích, poradenských a mentoringových služieb.
- Zavedenie nástrojov na efektívnejšie využitie možností spolupráce verejných a súkromných investorov (využitie tzv. „pákového efektu“)

9. Princíp 7: Nabádat' MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh

9.1 Vývoj zahraničného obchodu MSP s dôrazom na jednotný trh EÚ

Vývoj zahraničného obchodu SR

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR a NBS sa v roku 2013 vyviezli zo Slovenska **tovary a služby v celkovej hodnote 70 430,2 mil. eur** pri medziročnom raste o 4,5 %. **Dovoz tovarov a služieb** sa medziročne zvýšil o 2,9 % a **dosiahol úroveň 65 880,0 mil. eur**.

Vývoz tovarov zo Slovenska sa podľa predbežných údajov ŠÚ SR medziročne zvýšil o 3,6 % na úroveň 64 361,1 mil. eur. Dovoz tovarov medziročne vzrástol o 2,5 % a dosiahol úroveň 60 077,4 mil. eur.

Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP **dosiahla 97,6 %**. **Dovozná náročnosť** vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP **predstavovala 91,3 %**.

V tovarovej štruktúre celkového vývozu Slovenska (podľa tried HS) tvorili rozhodujúci podiel stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku (32,7 %), vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (25,3 %), základné kovy a výrobky zo základných kovov (10,6 %) a nerastné výrobky (6,1 %). Rozhodujúci podiel v tovarovej štruktúre celkového dovozu Slovenska tvorili stroje, prístroje, elektrické zariadenia, prístroje na záznam a reprodukciu obrazu a zvuku (30,2 %), nerastné výrobky (14,3 %), vozidlá, lietadlá, plavidlá a dopravné zariadenia (12,3 %) a základné kovy a výrobky zo základných kovov (9,6 %).

Najvýznamnejšie aktívne saldo bolo v zahraničnoobchodnej činnosti Slovenska dosiahnuté s Nemeckom (4 240,7 mil. Eur), Českou republikou (2 526,7 mil. Eur), Poľskom (2 485,7 mil. Eur), Rakúskom (2 418 mil. Eur), Spojeným kráľovstvom (2 340 mil. Eur) a Francúzskom (1 587,6 mil. Eur). Najvýznamnejšie pasívne saldo bolo dosiahnuté s Kórejskou republikou (5 073,9 mil. Eur), Ruskou federáciou (3 600,6 mil. Eur), Čínou (2 732,1 mil. Eur) a Japonskom (677,9 mil. Eur).

V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa **zvýšil vývoz do krajín EÚ o 2 % (tvoril 82,8 % celkového vývozu SR)** a do krajín OECD o 2,7 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 85,9 %). **Dovoz z krajín EÚ sa zvýšil o 0,7 % (tvoril 62,6 % z celkového dovozu)** a z krajín OECD o 2,4 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 63 %).

Vývoz malých a stredných podnikov

Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR došlo v roku 2013 k miernemu poklesu celkového vývozu malých a stredných podnikov o 0,1 % (v absolútnom vyjadrení o 22,2 mil. Eur) na hodnotu 17 388,8 mil. eur (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami).

Obdobne ako v prípade zmeny celkového objemu vývozu MSP sa v medziročnom porovnaní znížil aj podiel MSP na celkovom vývoze o 0,9 p. b. na 29,4 %.

Podiel mikropodnikov (0 - 9) na celkovom vývoze v roku 2013 dosiahol 11,3 %, čo predstavuje 6 698,4 mil. eur (v tejto kategórii sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme vývozu 2 069,3 mil. Eur). Malé podniky (10 – 49) sa na celkovom vývoze podieľali 6,3 %, v absolútnom vyjadrení 3 702,8 mil. eur a stredné podniky (50 – 249) 11,8 %, v absolútnom vyjadrení 6 987,5 mil. eur. Veľké podniky si v roku 2013 svoje dominantné postavenie v zahraničnom obchode medziročne posilnili, keď ich podiel dosiahol 70,6 %, čo predstavuje 41 797,3 mil. eur.

V medziročnom porovnaní sa znížil vývoz mikropodnikom o 8,2 %, v absolútnom vyjadrení o 597,6 mil. eur. Vývoz malých podnikov medziročne vzrástol o 7,4 % (o 256,2 mil. Eur) a vývoz stredných podnikov o 4,8 % (o 319,2 mil. Eur). Na porovnanie medziročný rast vývozu veľkých podnikov o 3,1 % predstavoval v absolútnom vyjadrení 1 761,3 mil. eur.

Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa vyznačuje výraznou dominanciou trhov EÚ. **Z celkového vývozu malých a stredných podnikov** (17 388,8 mil. Eur) v roku 2013 predstavoval **vývoz do krajín EÚ-28 89,2 % podiel** (15 508,8 mil. Eur), pričom vývoz do starých členských krajín EÚ-15 tvoril 39,8 % podiel 6 917,6 mil. Eur) a nových členských krajín EÚ-13 49,4 % podiel (8 591,2 mil. Eur).

Vývoz MSP do krajín EÚ

Malé a stredné podniky sa v roku 2013 podieľali na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ 31,8 % (15 508,8 mil. Eur). Podiel mikropodnikov predstavoval 12,0 %, v absolútnom vyjadrení 5 862,4 mil. eur. Malé podniky sa na celkovom vývoze do krajín EÚ podieľali 7,0 %, v absolútnom vyjadrení 3 402,1 mil. eur a stredné podniky 12,8 %, v absolútnom vyjadrení 6 244,2 mil. eur. Podiel veľkých podnikov predstavoval 68,2 %, v absolútnom vyjadrení 33 285,7 mil. eur.

Na základe spracovaných definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2012 z pohľadu veľkostných kategórií podnikov možno bližšie charakterizovať teritoriálne oblasti vývozu MSP na jednotný trh EÚ. **Viac ako jedna štvrtina (27,1 %) z celkového vývozu MSP do EÚ v roku 2012 smerovala do Českej republiky.** 17,1 % vývozu MSP do krajín EÚ smerovalo do Nemecka, 15,5 % do Maďarska, 9,5 % do Poľska, 7,2 % do Rakúska a 5,8 % do Talianska. Ostatné krajiny mali podiel nižší ako 4 %. V rámci najvýznamnejších krajín na vývoze MSP do EÚ si rastovú dynamiku zachováva vývoz do Českej republiky (rast oproti roku 2011 o 10,8 %), Nemecka (rast oproti roku 2011 o 3,1 %), Maďarska (rast oproti roku 2011 o 8,6 %) a Poľska (rast oproti roku 2011 o 29,6 %). U ostatných významných krajín na vývoze MSP do EÚ je zaznamenaná stagnácia, resp. mierny pokles.

V porovnaní s veľkými podnikmi sa darí malým a stredným podnikom výraznejšie presadzovať na vývoze do krajín ako Malta (81,0 % podiel MSP), **Cyprus** (72,4 % podiel MSP), **Maďarsko** (58,1 % podiel MSP) **a Česko** (51,0 % podiel MSP). Naopak dominancia veľkých podnikov a nízke zastúpenie MSP sú zrejmé na vývoze do Luxemburska (8,3 % podiel MSP), Portugalska (9,8 % podiel MSP), Spojeného kráľovstva (11,1 % podiel MSP), Španielska (11,3 % podiel MSP) a Francúzska (19,2 % podiel MSP).

Porovnanie postavenie MSP na vývoze v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu tvorili malé a stredné podniky v rámci 25 krajín EÚ v roku 2011 súhrne 45,2 % podiel na celkovom vývoze do krajín EÚ (bez započítania podnikateľských subjektov s nezisteným počtom zamestnancov), čo je o 11,6 p. b. viac ako dosiahnutý podiel MSP v SR na vývoze do krajín EÚ (33,6 %) v roku 2011 (podľa údajov a metodiky ŠÚ SR a SBA (vrátane údajov subjektov s nezisteným počtom zamestnancov).

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovenská republika umiestnila na štvrtom mieste od konca (33,6 %). Menší podiel bol zaznamenaný len vo Fínsku (27,9 %), v Maďarsku (33,0 %) a v Poľsku (33,1 %). Obdobný podiel ako Slovensko v uvedenom porovnaní zaznamenala aj Česká republika (33,6 %; príloha, graf č. 41).

Vývoz MSP do susedných krajín SR

Viac ako polovica z celkového vývozu MSP smeruje na trhy susedných krajín Slovenska. Podľa definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2012 dosiahol podiel susedných krajín Slovenska 54,0 % z celkového vývozu MSP. Takmer jedna štvrtina z celkového vývozu MSP smerovala do Českej republiky (24,2 %; 4 216,0 mil. Eur), 13,9 % do Maďarska (2 412,5 mil. Eur), 8,4 % do Poľska (1 470,1 mil. Eur), 6,4 % do Rakúska (1 117,2 mil. Eur) a 1,1 % na Ukrajinu (187,8 mil. Eur).

V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz do Českej republiky (o 411,2 mil. Eur), Maďarska (o 190,9 mil. Eur) a Poľska (o 335,7 mil. Eur). Naopak, vývoz do Rakúska a na Ukrajinu sa medziročne znížil (o 4,7 mil. eur; o 40,5 mil. Eur) - príloha, graf č. 40.

Početnosť vyvážajúcich MSP

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov, - 551 608) evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR v roku 2012 vykonávalo vývoz tovaru 5,0 % MSP. **V rámci fyzických osôb – podnikateľov (387 451) dosahuje podiel exportujúcich subjektov 1,3 % a v prípade MSP – právnických osôb (164 157) 13,8 %.** V odvetví priemyslu vykonával vývoz tovaru takmer každý tretí (31,4 %) malý a stredný podnik – právnická osoba, respektíve 7,9 % MSP (vrátane FO – podnikateľov).

Dovoz malých a stredných podnikov

Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR dosiahol dovoz MSP v roku 2013 v absolútnej hodnote úroveň 22 813,4 mil. eur, pri medziročnom poklese o 1,6 % (resp. o 375,7 mil. Eur).

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze v roku 2013 predstavoval 41,2 %, pričom oproti roku 2012 sa znížil o 1,5 p. b.

Podiel mikropodnikov (0 – 9 zamestnancov) na celkovom objeme dovozu v roku 2013 predstavoval 16,4 %, v absolútnom vyjadrení 9 108,0 mil. eur, pričom v tejto kategórii boli zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme 2 200,4 mil. eur. Malé podniky (10 – 49) sa na celkovom dovoze podieľali 10,4 %, v absolútnom vyjadrení 5 775,2 mil. eur a stredné podniky (50 – 249) sa podieľali 14,3 %, v absolútnom vyjadrení 7 930,1 mld. eur. Najväčší podiel z celkového dovozu tvorili veľké podniky (58,8 %), čo predstavuje 32 589,5 mil. eur.

V medziročnom porovnaní sa znížil dovoz mikropodnikov o 10,7 %, v absolútnom vyjadrení o 1 095,3 mil. eur. Dovoz malých podnikov sa medziročne zvýšil o 11,0 %, v absolútnom vyjadrení o 573,6 mil. eur a stredných podnikov o 1,9 %, v absolútnom vyjadrení o 145,9 mil. eur. Celkový objem dovozu v kategórii veľkých podnikov vzrástol o 4,5 %, v absolútnom vyjadrení o 1 411,3 mil. eur.

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Z celkového dovozu MSP (**22 813,4 mil. Eur**) v roku 2013 tvoril dovoz z krajín EÚ-28 **80,4 %** (18 330,9 mil. Eur), pričom dovoz zo starých členských krajín EÚ-15 tvoril 40,2 % podiel (9 178,5 mil. Eur) a dovoz z nových členských krajín EÚ-13 40,1 % (9 178,5 mil. Eur).

Dovoz MSP z krajín EÚ

Malé a stredné podniky sa v roku 2013 podieľali na celkovom objeme dovozu z krajín EÚ-28 viac ako jednou polovicou 53,0 % (18 330,9 mil. Eur). Podiel mikropodnikov predstavoval 22,7 %, v absolútnom vyjadrení 7 859,6 mil. eur. Malé podniky sa na celkovom dovoze do krajín EÚ podieľali 12,8 %, v absolútnom vyjadrení 4 445,9 mil. eur a stredné podniky 17,4 %, v absolútnom vyjadrení 6 025,4 mil. eur. Podiel veľkých podnikov predstavoval 47,0 %, v absolútnom vyjadrení 16 284,6 mil. eur.

Podľa definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2012 tvoril 29,3 % z celkového dovezeného tovaru MSP (podľa krajiny pôvodu tovaru) z krajín EÚ dovoz z Českej republiky, 17,7 % tvoril dovoz z Nemecka, 9,7 % z Poľska a 8,3 % z Maďarska, 7,6 % z Talianska a 6,9 % z Rakúska. Ostatné krajiny dosahovali podiel nižší ako 4 %.

Najvýraznejšie zastúpenie mali MSP na dovoze v rámci krajín ako Cyprus (98,2 %), Malta (88,4 %), Litva (79,8 %), Rakúsko (74,7 %) a Holandsko (73,9 %). V roku 2012 dovoz malých a stredných podnikov v rámci najvýznamnejších krajín medziročne poklesol z Českej republiky (o 1,2 %), Nemecka (o 5,2 %), Rakúska (o 4,0 %) a Francúzska (o 11,8 %).

9.2 Realizované opatrenia na podporu obchodovania MSP na jednotnom trhu

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 7 v roku 2013 bolo: 128 389 361,40 eura.

❖ Enterprise Europe Network - projekt „Business and innovation support services in Slovakia“

Malé a stredné podniky (MSP) sú, vzhľadom na ich úlohu v hospodárstve, neustále v centre záujmu Európskej komisie. Flexibilita MSP im umožňuje rýchle a efektívne využívanie najnovších poznatkov výskumu a vývoja, nových technológií; prináša so sebou potenciál MSP rýchlo vytvárať nové pracovné príležitosti, penetrovať na zahraničné trhy a prispievať tak k hospodárskemu rastu. Na podporu rozvoja MSP a urýchlenie ich efektívneho fungovania v podmienkach jednotného európskeho trhu vytvorila Európska komisia veľké množstvo podporných nástrojov. Jedným z nástrojov v oblasti podpory rozvoja

internacionalizácie a medzinárodnej kooperácie MSP je **i medzinárodná sieť na podporu podnikania – sieť Enterprise Europe Network.**

Sieť Enterprise Europe Network (EEN) je s viac ako **600 kontaktnými miestami vo viac ako 50 krajinách a takmer 4 000 skúsenými pracovníkmi** najväčšou štruktúrou nielen v Európe, ale aj globálne, v oblasti poskytovania odborného poradenstva a podnikateľských služieb s primárnym zameraním na malé a stredné podniky.

Na Slovensku je sieť reprezentovaná už od roku 2008 projektom **BISS Slovakia (Business and Innovation Support Services in Slovakia)**. Partnermi projektu BISS Slovakia sú BIC Bratislava, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenská obchodná a priemyselná komora, Regionálne a poradenské informačné centrum Prešov (RPIC Prešov), BIC Group a EurActiv.sk.

Cieľom siete EEN je pomáhať najmä malým a stredným podnikom penetrovať na zahraničné trhy, pomáhať pri rozvoji ich inovačného potenciálu a zvyšovaní znalostí o trhu EÚ a politikách Komisie. Táto iniciatíva Európskej Komisie poskytuje podnikateľom kontaktné miesta – „**one stop shop**“, po ktorých strechou môžu získať informácie, poradenstvo a využívať široký rozsah ľahko dostupných služieb zameraných na podporu podnikania.

Hlavnými cieľmi siete EEN sú:

- posilniť synergie medzi partnermi v sieti prostredníctvom poskytovania integrovaných služieb
- udržiavať a neustále zlepšovať prístup, blízkosť, kvalitu a profesionalitu integrovaných služieb poskytovaných sieťou
- zvyšovať povedomie, najmä medzi MSP, pokiaľ ide o politiky Spoločenstva a služby poskytované sieťou, vrátane zvyšovania environmentálneho povedomia a energetickej účinnosti MSP, ako aj povedomia o kohéznej politike a štrukturálnych fondoch
- konzultovať s podnikmi a získať ich stanoviská k smerovaniu politik Spoločenstva
- zabezpečiť komplementaritu medzi sieťou a ostatnými zainteresovanými poskytovateľmi služieb pre MSP
- znížiť administratívnu záťaž pre všetky strany

Služby siete EEN na Slovensku:

1. Poradenstvo a podpora MSP

- konzultácie ohľadne pôsobenia MSP na vnútornom trhu EÚ
- zvyšovanie povedomia o európskej legislatíve a politikách EÚ
- organizovanie podujatí pre MSP (podnikanie na vnútornom trhu EÚ, či v tretích krajinách, politika a legislatíva EÚ, zdroje financovania, CE značenie, online marketing, hľadanie obchodných partnerov, zvyšovanie konkurencieschopnosti, štandardizácia, duševné vlastníctvo, BOZP, franchising, cezhraničné poskytovanie služieb, životné prostredie, medzinárodná spolupráca atď.)
- vydávanie publikácií na rôzne témy

2. Prístup k zdrojom EÚ a ich efektívne čerpanie

- zdroje financovania MSP
- asistencia pri hľadaní aktuálnych tendrov a výziev

3. Podpora účasti MSP v európskych projektoch a výskumných programoch

- zvyšovanie povedomia o 7. rámcovom programe EÚ pre výskum, vývoj a demonštračné aktivity

- identifikácia potrieb a podpory implementácie výskumno-vývojových výsledkov v praxi
- využívanie Databázy výsledkov výskumu a vývoja

4. Podpora inovácií, transferu technológií a know-how

- podporné služby zamerané na povzbudenie MSP, najmä v počiatočných fázach ich podnikania, podpora inovačných aktivít MSP
- podpora prieniku nových technológií a výsledkov výskumu do praxe
- technologické audity a profily
- duševné vlastníctvo
- využívanie výsledkov vedy a výskumu

5. Podpora rozvoja medzinárodnej spolupráce

- informácie, poradenstvo a služby na podporu spolupráce MSP
- podpora prieniku na zahraničné trhy (internacionalizácia)
- zvyšovanie konkurencieschopnosti európskych MSP
- hľadanie obchodných a technologických partnerov
- partnerské kooperačné podujatia a obchodné misie
- príprava obchodných a technologických profilov
- využívanie databáz obchodnej a technologickej spolupráce

6. Spätná väzba od MSP pre EK

- pripomienky MSP k legislatíve a predpisom EÚ v oblasti podnikania

Služby siete EEN, aj keď sú určené najmä pre MSP, sú dostupné pre spoločnosti všetkých veľkostí bez ohľadu na to, či pôsobia vo výrobe alebo v poskytovaní služieb. Ďalej sú určené pre výskumné inštitúcie, univerzity, technologické a podnikateľské centrá a inovačné rozvojové agentúry.

Aktivity v rámci siete Enterprise Europe Network sú čiastočne financované z komunitárnych zdrojov, avšak vyžadujú si aj konfinancovanie zo strany partnera projektu.

Komplexné informácie o činnosti a službách siete Enterprise Europe Network na Slovensku sú dostupné na webovej stránke www.enterprise-europe-network.sk. Slovenskí podnikatelia mali i v roku 2013 možnosť získavať aktuálne informácie priamo do ich webovej schránky. Prostredníctvom e-mailu boli registrovaní podnikatelia pravidelne informovaní o novinkách z oblasti európskeho podnikateľského prostredia – aktuálne články, tendre a výzvy na podávanie návrhov na projekty, pripravované podujatia (školenia, semináre, tréningy pre podnikateľov, medzinárodné kooperačné podujatia a podnikateľské misie), ponuky na partnerstvo v členských aj nečlenských krajinách EÚ, ako aj nové projekty pre podnikateľov.

Aktivity siete EEN realizované v roku 2013:

Prostredníctvom informačných a asistenčných služieb, ktoré sa zameriavali na rozvoj medzinárodnej spolupráce v oblasti podnikania, inovácií a výskumu boli v roku 2013 podporené všetky typy MSP, ale aj veľké podniky, univerzity, akademické pracoviská, klastre, asociácie, ako aj ďalšie subjekty. Špecifickým typom aktivít bolo získavanie spätnej väzby pre Európsku komisiu.

Informačné služby:

- semináre a regionálne podujatia: 1 236 podporených subjektov
- odpovede na otázky: 1 187 podporených subjektov
- spätná väzba: 30 podporených subjektov
- počet registrovaných subjektov pre elektronické služby: 1 827

Asistenčné služby:

- návštevy: 184 podporených subjektov
- špecifické hĺbkové internacionalizačné a inovačné služby: 154 podporených subjektov
- medzinárodné partnerské podujatia: 675 podporených subjektov
- pripravené kooperačné profily: 61

Výsledkom podporných aktivít bolo aj **podpísanie zmlúv o medzinárodnej spolupráci**, v rámci ktorých bolo podporených **25 subjektov**. Vyššie uvedené aktivity boli financované zo zdrojov Európskej komisie z Programu CIP vo výške približne 300 000 eur.

Jedným z partnerov projektu BISS Slovakia 2013 – 2014 je aj **Slovak Business Agency**, ktorej aktivity v rámci projektu **za rok 2013** charakterizuje nasledovná tabuľka:

	Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele (za SBA v roku 2013)	Počet
1	Propagácia siete Enterprise Europe Network (rádio a TV spoty, informačné letáky, brožúry, prezentácie siete Enterprise Europe Network, webová stránka www.een.sk , infolisty, profily krajín „Ako podnikat' v zahraničí“ atď.)	
	Počet MSP, resp. jednotlivcov z cieľových skupín, zasiahnutých propagačnými aktivitami siete EEN ¹⁵	5 000
2	Organizácia miestnych a/alebo regionálnych podujatí (semináre, workshopy, informačné a konzultačné dni, tréningy pre MSP na rôzne témy ¹⁶)	11
	Počet účastníkov na lokálnych a regionálnych podujatiach	322
3	Získavanie spätnej väzby od MSP pre EK (vyjadrenie názorov, pripomienok, návrhov podnikateľov k pripravovanej alebo už existujúcej legislatíve prostredníctvom nástrojov spätnej väzby – online konzultácie, panely pre MSP, SME feedback databáza, EBTP, Solvit)	
	Počet účastníkov zapojených do SME feedback aktivít	8
4	Zodpovedané otázky od MSP, partnerov siete, stakeholderov	
	Počet zodpovedaných otázok ¹⁷	494
5	Analýzy potrieb nových klientov (prvé návštevy klientov/firiem s cieľom získať základné informácie o firme a na ich základe ponúknuť určité typy služieb siete Enterprise Europe Network)	

¹⁵ okrem účastníkov podujatí

¹⁶ SBA zorganizovala v roku 2013 v rámci projektu BISS Slovakia 2013 - 2014 11 podujatí pre MSP na rôzne témy: Začíname podnikat' na vnútornom trhu EÚ, Financovanie podnikateľských aktivít, Zvyšovanie konkurencieschopnosti firmy prostredníctvom online marketingu (2x), Podpora inovácií v cestovnom ruchu pomocou novej klastrovej koncepcie, Prístup k zdrojom financovania, Efektívny online marketing a technologické inovácie v cestovnom ruchu (2x), Cezhraničné poskytovanie služieb v Rakúsku, Podnikajte v Poľsku atď.)

¹⁷ V roku 2013 prevažovali najmä otázky zakladania podnikov, cezhraničného poskytovania služieb, najmä v Rakúsku a v Nemecku, vysielania zamestnancov, otázky financovania, tvorby podnikateľského plánu a pod.

	Počet analýz potrieb nových klientov	42
6	Poskytovanie služieb v oblasti internacionalizácie a na podpory inovácií (IPR poradenstvo, technologické audity a/alebo obchodné recenzie, finančné poradenstvo, iné)	
	Počet poskytnutých poradenských služieb	37
7	Organizácia kooperačných podujatí a podnikateľských misií¹⁸	6
	Počet MSP zúčastnených na kooperačných podujatiach a podnikateľských misiách	107
	Počet nadviazaných kontaktov/stretnutí na kooperačných podujatiach a misiách	206
8	Poskytovanie na mieru šitých služieb typu výzvy, tendrov a pod.	
	Počet registrovaných klientov	32
9	Tvorba návrhov spolupráce (BCD profily, profily BBS, FP7 profily)	
	Poskytnuté kontakty slovenským firmám na zahraničné firmy	29
	Poskytnuté kontakty slovenských firiem zahraničným firmám	25
	Profily slovenských firiem zaregistrované do databáz¹⁹	21
10	Participácia na činnostiach EEN a konzorcia (aktívne príspevky k činnosti siete EEN a činnosti konzorcia)	
	Účasť a aktívna participácia na činnosti siete a konzorcia	12

Zdroj: SBA

Všetky vyššie uvedené služby, či už ide o podporu a pomoc slovenským MSP pri vyhľadávaní výrobných, obchodných a projektových kooperačných partnerov, organizovanie účasti slovenských podnikateľov na medzinárodných kooperačných podujatiach, podnikateľských misiách, zisťovanie inovačného potenciálu firmy, informácie a poradenstvo, príp. iné, všetky služby smerujú k jednému cieľu: zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských MSP, podporiť ich inovačný potenciál a podporiť medzinárodnú spoluprácu. Na základe poskytnutých služieb SBA bolo **v roku 2013 uzavretých sedem zmlúv o medzinárodnej spolupráci** medzi slovenskými a zahraničnými MSP (ČR, Maďarsko,), čo malo za následok zvýšený obrat firmy a v niektorých prípadoch i posilnenie tvorby pracovných miest.

❖ Slovak Business Agency

Okrem už vyššie spomenutého projektu BISS Slovakia realizovala SBA v roku 2013 aj nasledovné podporné projekty a programy:

¹⁸ Organizovali a spoluorganizovali sa rôzne sektorovo zamerané kooperačné podujatia, ktoré sa konali v rámci celej Európy počas známych veľtrhov a výstav. Prebiehali na nich dvojstranné rokovania potenciálnych obchodných alebo technologických partnerov, ustanovených na základe vlastného výberu, t. j. po spracovaní a vložení profilu, a taktiež podľa vopred pripraveného, softvérom vygenerovaného, harmonogramu. Záujem o stretnutia si prihlásení zástupcovia firiem zarezervovali buď sami, alebo za asistencie SBA. Účasť na kooperačnom podujatí, veľtrhu, ako aj ďalšie doplnkové, asistenčné a tlmočnicke služby boli poskytované účastníkom zdarma. SBA v marci 2013 zorganizovala medzinárodné kooperačné podujatie Nábytok a bývanie v Nitre. Na rokovaníach sa zúčastnilo 36 podnikateľov zo SR a okolitých krajín, ktorí medzi sebou absolvovali 118 stretnutí. Účasť SR firiem bola zabezpečená i na ďalších medzinárodných koorganizovaných kooperačných podujatiach – HAESLBAUERMESSE v rakúskom Grazi, v maďarskej Budapešti na OKOINDUSTRIA 2013, v srbskom Niši na kooperačnom podujatí pre ženy – Women Entrepreneurs in Progress, v nemeckom Klagenfurte, či na medzinárodnom strojárskom veľtrhu v Brne, na ostravskom Business rendezvous s Čechmi a Poliakmi. Spolu na podujatiach participovalo 107 firiem, ktoré absolvovali 206 rokovaní.

¹⁹ Podporiť medzinárodnú spoluprácu sa SBA snaží aj prostredníctvom asistencie pri hľadaní obchodných a technologických partnerov, napr. i prostredníctvom databázy ponuky na partnerstvo, ktorá je napojená na databázy ďalších 53 partnerov siete Enterprise Europe Network.

- **Program Pomoc MSP na trhu EÚ – r. 2013**

Podpora v rámci programu Pomoc MSP na trhu EÚ spočíva v spolufinancovaní nákladov na činnosti siete Enterprise Europe Network na Slovensku realizovaných SBA a s ňou spolupracujúcich inštitúcií. Účelom je poskytovať bezodplatne služby pre MSP, a tým pomôcť zvyšovať konkurencieschopnosť, inovatívnosť slovenských podnikov a zabezpečiť ich efektívnu medzinárodnú kooperáciu.

Čerpané prostriedky k 31. 12. 2013 vo výške **26 107,30** eura boli zo strany SBA použité na organizáciu a propagáciu národných a medzinárodných podujatí pre MSP (semináre, workshopy, tréningy pre MSP, medzinárodné kooperačné podujatia) a na úhradu nákladov spojených s externými službami súvisiacimi s ich organizáciou, odborným, logistickým, marketingovým a technickým zabezpečením. Za účelom neustáleho skvalitňovania služieb pre MSP z uvedených finančných prostriedkov boli uhradené aj náklady na vzdelávanie a služobné cesty pracovníkov pôsobiacich v rámci siete Enterprise Europe Network na Slovensku. Poskytnuté finančné prostriedky boli použité v súlade s uzatvorenou zmluvou a podmienkami štátneho programu.

Tab. č. 9.1: Ukazovatele Štátneho programu „Pomoc MSP na trhu EÚ“ od 1. 4. do 31.12. 2013

Ukazovatele	stav
Počet MSP, resp. jednotlivcov z cieľových skupín, zasiahnutých propagačnými aktivitami siete EEN (okrem účastníkov podujatí)	3 750
Počet účastníkov na podujatiach (okrem účastníkov na kooperačných podujatiach)	208
Spätná väzba pre Európsku komisiu (IPM)	33
Zodpovedané otázky od MSP (email, telefonicky, osobne)	333
Počet analýz potrieb nových klientov realizovaných počas osobných stretnutí, e-mailom alebo telefonicky	35
Poskytnuté poradenské služby pre MSP	29
Počet MSP zúčastnených na kooperačných podujatiach a obchodných misiách	70
Poskytnuté kontakty na zahraničné firmy (made)	23
Poskytnuté kontakty zahraničným firmám (received)	21
Počet nadviazaných kontaktov	86
Profily slovenských firiem zaregistrované do databáz	16
Spolu	4 592

Zdroj: SBA

- **Projekty rozvojovej pomoci SR**

V priebehu roku 2013 bolo vyhlásených deväť grantových kôl slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), v rámci ktorých MZVaEZ SR schválilo tridsaťtri projektov.

V rámci ODA došlo k zintenzívneniu využívania programu rezortu diplomacie **CETIR** na **odovzdávanie transformačných a integračných skúseností** partnerským krajinám, primárne v regióne západného Balkánu a východnej Európy. Celkovo sa podarilo uskutočniť takmer tri desiatky aktivít, v rámci ktorých bolo vyškolených stodvadsaťdva zahraničných partnerov a počet vyslaných slovenských expertov v zahraničí dosiahol sedemnásť. V rámci programu „**Verejné financie pre rozvoj**“, ktorý realizovalo MF SR v spolupráci s Regionálnym centrom UNDP v Bratislave, prebiehala počas roka 2013 aktívna spolupráca s Moldavskom,

pričom SR poskytla tejto krajine pomoc v oblasti zavádzania programového rozpočtovania na centrálnej úrovni. Úspešné pôsobenie slovenských odborníkov v rámci projektov **technickej pomoci** otvára priestor na dlhodobú spoluprácu slovenských subjektov, vrátane podnikateľov, v partnerských krajinách.

❖ Ministerstvo financií SR

• EXIMBANKA SR

Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA SR) je špecializovaná finančná inštitúcia, ktorá bola zriadená za účelom podpory exportu slovenských výrobcov produkcie a služieb na zahraničných trhoch v zmysle zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Jej hlavným cieľom je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín Európskej únie, ako aj do rozvojových krajín, pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poisťných, úverových, záručných a finančných operácií. EXIMBANKA SR sa snaží diverzifikovať svoju podporu medzi skupinu veľkých, resp. stredne veľkých podnikov na jednej strane a skupinu MSP na strane druhej. Osobitná podpora exportných činností MSP je realizovaná aj s ohľadom na to, že tieto subjekty zamestnávajú veľký počet zamestnancov, a tým podporujú zamestnanosť, sú flexibilnejšie a rýchlejšie reagujú na zmeny vo vonkajšom spotrebiteľskom dopyte.

EXIMBANKA SR v roku 2013 podporila prostredníctvom svojich bankových a poisťovacích činností export v celkovej výške **2 599 350-tis. eur**. Na uvedenej sume sa **bankové činnosti** podieľali sumou **1 652 045-tis. eur** a **poisťovacie činnosti** objemom **947 305-tis. eur**.

Bankové činnosti

Podpora exportu prostredníctvom bankových činností dosiahla za rok 2013 hodnotu 1 652 045-tis. eur, z toho časť podpory exportu tvorená veľkými klientmi činila 1 569 013-tis. eur (94,97 %) a segment klientov MSP sa na podpore exportu podieľal 83 032-tis. eur (5,03 %). Z hodnoty 83 032-tis. eur EXIMBANKA podporila export segmentu MSP za rok 2013 v rámci členských krajín EÚ vo výške 58 166-tis. eur.

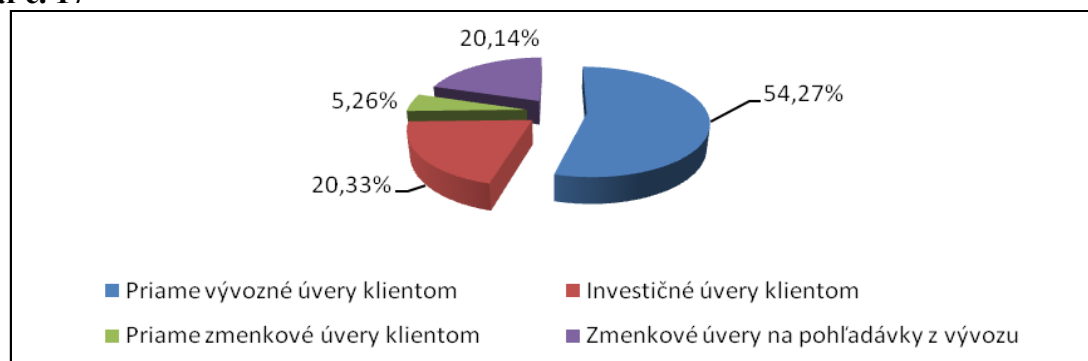
Podiel klientov segmentu MSP v roku 2013 predstavoval 56,41 % z celkového počtu klientov bankovej divízie EXIMBANKY SR. **Podiel úverov** poskytnutých klientom segmentu **MSP dosiahol 19,89 %** z celkovej angažovanosti voči klientom bankovej divízie EXIMBANKY SR a **podiel vystavených záruk** za klientov segmentu MSP bol **1,55 %** z celkového objemu vystavených záruk.

Tab. č. 9.2: Vývoj podpory exportu MSP prostredníctvom bankových činností EXIMBANKY SR

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Podpora exportu celkom (v tis. Eur)	1 957 144	2 057 756	2 221 226	2 596 464	1 652 045
- z toho podpora exportu za MSP (v tis. Eur)	166 398	96 842	77 974	130 821	83 032
podiel na celkovej podpore exportu (%)	8,50	4,71	3,51	5,04	5,03

Bankové úvery

V oblasti úverov klienti **segmentu MSP** najviac využívali priame vývozné úvery, najmä úvery na podporu exportu do dvoch rokov, čo im umožnilo financovať konkrétne vývozné kontrakty. Financovanie pracovného kapitálu v súvislosti s realizáciou jednotlivých vývozných kontraktov formou úveru na podporu exportu do dvoch rokov je pre mnohé podniky cestou k rastu. To isté platí aj pre zmenkové úvery na pohľadávky z vývozu, keďže mnoho klientov segmentu MSP intenzívne hľadá a nachádza exportné možnosti na nových teritóriách. Pohľadávky z poskytnutých úverov MSP k 31. 12. 2013 v sume **42 511-tis. eur** tvorili **19,89 %** z celkového stavu pohľadávok z poskytnutých úverov klientom.

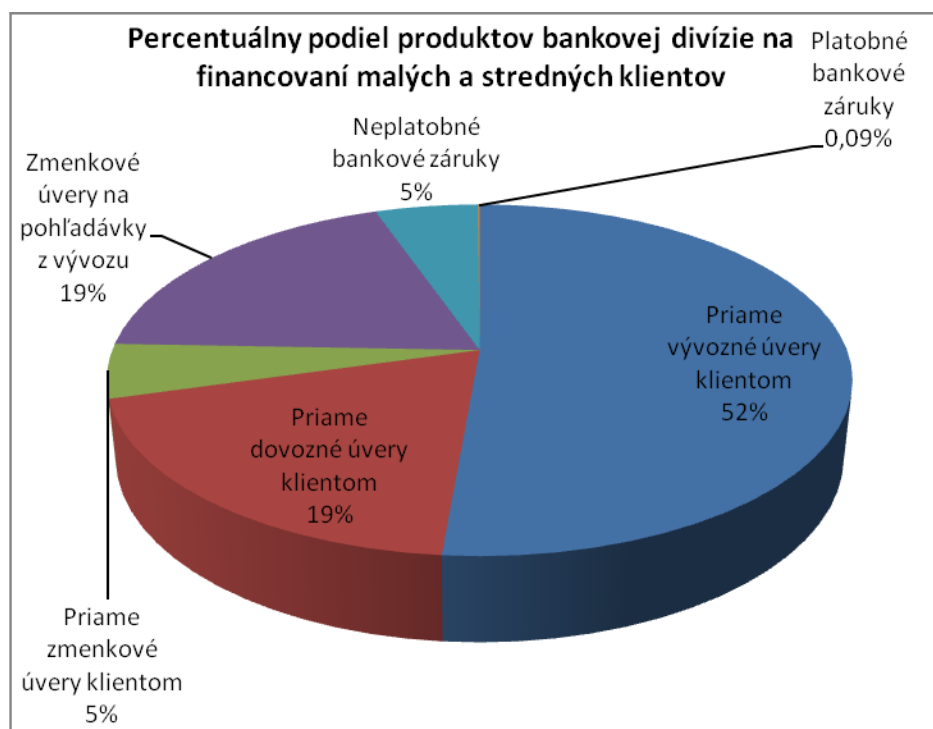
Graf č. 17

Zdroj: Eximbanka

Bankové záruky

V **segmente MSP** výrazne prevláda záujem o neplatočné bankové záruky za kontrakty realizované v zahraničí slovenskými exportérmi (v hodnote 2 366-tis. Eur), platočné bankové záruky boli k 31. 12. 2013 zastúpené len okrajovo (39-tis. Eur).

Graf č. 18

Zdroj: Eximbanka

Poist'ovacie činnosti

Poist'ovacie aktivity EXIMBANKY SR sú orientované na podporu exportu slovenských podnikateľských subjektov poskytovaním poistnej ochrany exportérom voči krátkodobým, strednodobým a dlhodobým rizikám.

EXIMBANKA SR v roku 2013 podporila prostredníctvom poist'ovacích činností export v objeme 947 305-tis. eur, z toho časť podpory exportu tvorená veľkými klientmi činila 653 896-tis. eur (69,03 %) a **segment klientov MSP sa na podpore exportu podieľal 293 409-tis. Eur (30,97 %)**. Z hodnoty 293 409-tis. eur EXIMBANKA podporila **export segmentu MSP za rok 2013 v rámci členských krajín EÚ vo výške 225 521-tis. eur.**

Tab. č. 9.3: Vývoj podielu segmentu MSP na podpore exportu poist'ovacími činnosťami, na predpise poistného a na počte klientov za roky 2009 – 2013 v oblasti poistenia krátkodobých rizík

Podiel MSP	2009	2010	2011	2012	2013
- na počte klientov	78,20 %	77,70 %	79,85 %	81,02 %	82,58 %
- na predpise poistného	26,60 %	27,59 %	33,29 %	39,10 %	40,91 %
- na podpore exportu	21,60 %	19,32 %	21,80 %	28,79 %	25,93 %

Zdroj: Eximbanka

Novinkou v roku 2013 bolo zavedenie špeciálneho produktu určeného pre segment malého a stredného podnikania „**eMSP poistenie**“, a to z dôvodu vzrastajúcej tendencie podielu MSP na celkovom počte klientov. Produkt je využívaný prevažne tzv. „**MIKRO**“ spoločnosťami, t. j. takými, ktoré majú menej ako 10 zamestnancov a ročný obrat menej ako 2 milióny eur. Medzi jeho výhody patria zjednodušené podmienky úverového poistenia, ako aj uzavretie žiadosti o rámcovú poistnú zmluvu prostredníctvom internetu online 24 hodín denne. Úspech nového produktu sa prejavil takmer okamžite. Pomer novo uzavretých

poistných zmlúv na krátkodobom poistení v roku 2013 predstavoval 68,75 % v prospech produktu eMSP a 31,25 % v prospech staršieho poistného produktu ABT.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Podpora oficiálnych účastí SR na výstavách a veľtrhoch v zahraničí

MH SR aj v roku 2013 pokračovalo v realizácii oficiálnych účastí na výstavách v zahraničí, prostredníctvom ktorých poskytuje priestor na prezentáciu podnikateľských subjektov v národných stánkoch s cieľom zvyšovania ich exportnej výkonnosti. Oficiálna účasť na výstavách vytvára podmienky pre účasť podnikateľských subjektov pod záštitou a s finančnou podporou ministerstva na vybraných podujatiach v zahraničí formou spoločného národného stánku SR s rozlohou 30 – 100 m² v závislosti od významnosti daného veľtrhu, záujmu podnikateľských subjektov o účasť na danom veľtrhu, ako aj možností finančnej podpory z rozpočtových prostriedkov ministerstva vyčlenených na podporu výstav. Ministerstvo v rámci podpory účasti na výstavách uhrádza z vlastného rozpočtu náklady na vybudovanie národného stánku (prenájom plochy, výstavbu stánku a technické pripojenia), v ktorom sa môžu bezplatne prezentovať slovenské firmy. V závislosti od veľkosti stánku na danom veľtrhu sa v jednom stánku môže prezentovať od 5 do 15 firiem.

V roku 2013 bolo na realizáciu oficiálnych účastí z rozpočtových prostriedkov MH SR vyčlenených **441 361,40 eura**, ktoré boli použité na prenájom plochy, výstavbu spoločných stánkov a technické pripojenia stánkov na výstavách. V súlade so schváleným zoznamom účastí na výstavách v roku 2013 ministerstvo realizovalo a finančne podporilo **účasť na 16 výstavách v zahraničí**. S podporou ministerstva sa na výstavách v roku 2013 prezentovalo **95 slovenských spoločností**. Mimo plánu schválených účastí bola podporená výstava FIHAV Kuba, na ktorej sa predstavilo 11 slovenských spoločností.

Účasť slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách bola podporená aj výzvou v rámci OP KaHR (Podopatrenie 1.1.3) – **Výzva KaHR-113DM-1201 „Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách“** s indikatívnou alokáciou 3 000 000,00 eur. Výzva bola vyhlásená **24.???** . 2012. Do termínu uzávierky výzvy na predkladanie žiadostí o NFP, ktorým bol 28. máj 2012, bolo na adresu SIEA doručených 54 žiadostí o NFP s celkovým žiadaným NFP 4 278 650,45 eura, z toho 25 žiadostí o NFP vo výške 828 768,54 eura nebolo schválených. K 31. decembru 2013 bolo **zmluvne viazaných 19 projektov v celkovej výške NFP 604 783,32 eura**. K 31. decembru 2013 nebol riadne ukončený ani jeden projekt a taktiež **nedošlo k žiadnemu čerpaniu** v rámci tejto výzvy. Mimoriadne boli ukončené 2 projekty.

❖ Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

• Podpora exportných aktivít malých a stredných podnikov

MISIA 14 je projekt na podporu exportných aktivít malých a stredných firiem úspešných na slovenskom trhu. Názov je skratka slovného spojenia MADE IN SLOVAKIA 2014. Projekt pripravila agentúra SARIO v spolupráci s partnermi, ktorí majú rovnako veľký záujem o podporu slovenského exportu. Dnes sú to Google|Sapie, Slovak Telekom, Zoznam.sk, Sberbank, Eximbanka, Effectivity|Publicis a pridruženým partnerom je Samsung. Partneri projektu majú pred sebou výzvu – chcú, aby úspešné slovenské malé a stredné firmy viac uvažovali a svojich exportných ambíciách. Chcú ich upozorniť na fakt, že ambiciózná a

kvalitná firma na domácom trhu má šancu byť úspešná aj v zahraničí. Konečným cieľom projektu je premeniť exportné ambície na reálny export.

- **Portál exportných a kooperačných možností**

Portál predstavuje jeden zo základných nástrojov na zabezpečenie operatívnej komunikácie a výmenu informácií o ponukách a dopytoch prakticky vo všetkých odvetviach priemyslu. Portál pracuje na platforme moderného informačného systému a spĺňa všetky parametre pre bezproblémové komunikovanie predstáv domácich a zahraničných subjektov. Portál bol vytvorený za účelom účinnejšej podpory exportu slovenských výrobkov, polovýrobkov, služieb a vývozu kapitálu, rovnako pre účely podpory pri vytváraní kooperačných väzieb a spoločných podnikov medzi SR a zahraničím. Z tejto filozofie vychádza aj funkcionálnosť Portálu. V tomto interaktívnom prostredí sa umožnilo národným subjektom zadávať svoje ponuky a zahraničným výhradne ich dopyty po slovenskej produkcii. Každá požiadavka prechádza schvaľovacím procesom a iné alternatívy nespĺňajú základné poslanie Portálu a nie sú schválené. SARIO je členom združenia „Trade Promotion Organization“ (TPO). Portál je zapojený do celoeurópskeho systému výmeny ponúk a dopytov združených organizácií, ponuky národných producentov sú takýmto spôsobom prezentované súčasne vo viacerých krajinách. Portál Exportných a kooperačných možností poskytuje nasledovné možnosti:

- umožňuje registrovaným slovenským subjektom bezplatné zverejnenie ponuky tovaru, služieb alebo prezentovať iné formy spolupráce so zahraničným subjektom,
- registráciou národných subjektov a zadávaním ich ponúk a firemných profilov sa vytvára databáza slovenských podnikateľských subjektov s uvedením ich výrobného portfólia,
- umožňuje registráciu zahraničným subjektom, ktorí majú možnosť vyhľadávať potenciálnych dodávateľov zo SR a rovnako priamo zadávať ich dopyty,
- užívateľ má po registrácii možnosť získať bližšie informácie o aktivitách SARIO v oblasti podpory obchodných a exportných aktivít,
- Portál poskytuje aktuálne informácie od pracovníkov MH SR v zahraničí (obchodno-ekonomické odd. pri ZÚ/OBEO), ktorí na portál priamo zadávajú dopyty zo zahraničia.

❖ **Ministerstvo obrany SR**

Napriek tomu, že MO SR nemá v gescii podporu MSP ani podnikania v SR, Sekcia modernizácie a podpory (SEMPO) MO SR zabezpečuje spoluprácu so Združením bezpečnostného a obranného priemyslu SR (ZBOP SR) a ďalšími subjektmi verejného a súkromného sektora v oblasti vyzbrojovania.

V rámci realizácie ekonomickej dimenzie zahraničnej politiky v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR a pokračujúcej spolupráce SD NATO so ZBOP SR zorganizovala SD NATO za organizačnej súčinnosti SEMPO MO SR 24. januára 2013 pre členov združenia **Slovenský priemyselný deň** v Agentúre podpory NATO (NATO Support Agency – NSPA), ktorý sa konal priamo v sídle agentúry v luxemburskom meste Capellen. Priemyselného dňa sa zúčastnili zástupcovia spoločností DMD Group, a. s., (v rámci DMD Group spoločností KONŠTRUKTA – Defence, a. s., ZTS – ŠPECIÁL, a. s., ZVS holding, a. s.), Letecké opravovne Trenčín, Vývoj Martin, a. s., a Corinex Group. Priemyselný deň v agentúre NSPA bol zameraný na **prezentáciu konkrétnych projektov a aktuálnych možností slovenského bezpečnostného a obranného priemyslu** a aj zo strany agentúry boli brífingy špecificky orientované na profil prítomných spoločností. Agentúra podpory pripravila pre účastníkov odborný program, v rámci ktorého predstavila kapacity a možnosti zapojenia do procesov obstarávania špecificky podľa

zamerania jednotlivých spoločností. Zástupcovia spoločností mali možnosť predstaviť svoje aktuálne projekty a výrobné možnosti.

Každoročne sa organizuje **konferencia o možnostiach spolupráce MO SR a subjektov bezpečnostného a obranného priemyslu SR**, a to buď na pôde MO SR, alebo ZBOP SR. V roku 2013 sa Konferencia o možnostiach spolupráce MO SR a subjektov bezpečnostného a obranného priemyslu SR konala dňa 16. októbra 2013 v Trenčianskych Tepliciach za účasti generálneho manažéra NATO Support Agency (NSPA) a riaditeľa NSPA pre obstarávanie. Podujatie bolo venované témam, ako sú **obstarávacie procesy cez NSPA**, projekty vyzbrojovania rezortu obrany, možnosti účasti slovenských priemyselných subjektov na dodávkach technických prostriedkov pre rezort vnútra, **formy podpory exportu** z hľadiska rezortu zahraničných vecí a EXIMBANKY SR a legislatíva obchodovania s výrobkami obranného priemyslu.

❖ Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ÚNMS SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody. ÚNMS SR vypracúva koncepciu štátnej politiky, vykonáva metodickú činnosť a dozerá na plnenie úloh v oblasti normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie orgánov posudzovania zhody.

V roku 2013 pokračoval ÚNMS SR vo vzťahu k MSP v uplatňovaní princípu vzájomného uznávania a poskytovaní informácií o technických požiadavkách na výrobky v SR a jednotlivých členských krajinách EÚ. V roku 2013 poskytlo **Národné kontaktné miesto pre výrobky**, zriadené na ÚNMS SR, informácie o technických predpisov a požiadaviek na výroby, vrátane predpisov upravujúcich požiadavky predchádzajúceho **schvaľovania v 115 prípadoch**. Od podnikateľov pochádzalo **cca 80 %** z týchto žiadostí, vo veľkej väčšine od MSP.

ÚNMS SR ako koordinátor štátnej politiky kvality každoročne vyhlasuje súťaž **Národná cena SR za kvalitu**, v ktorej majú malé a stredné podniky možnosť preveriť svoje manažérstvo podľa európsky uznávaného modelu výnimočnosti EFQM, preukázať svoje výnimočné výsledky dosahované v oblasti podnikania a posilniť tak svoje postavenie na domácich a zahraničných trhoch.

V oblasti normalizácie sa ÚNMS SR v spolupráci so Slovenským ústavom technickej normalizácie (SÚTN) v roku 2013 zamerail na nasledovné opatrenia:

- **Prehodnotenie poplatkov** za prístup k normám prostredníctvom služby STN-online. Obchodný model STN-online bol v priebehu roka viackrát prehodnocovaný, poplatky sú diferencované podľa individuálnych požiadaviek používateľov. Členovia technických komisií majú v rozsahu svojej práce bezodplatný prístup k návrhom noriem. Základná informácia o normách, vrátane ich štruktúry, členenia a abstraktu je v rámci stránky www.sutn.sk poskytovaná bezodplatne.
- **Prehodnotenie zloženia národných technických komisií (TK)** pri SÚTN. V roku 2013 bolo preverených 97 TK, 44 subkomisií a 7 pracovných skupín s primeraným zastúpením zainteresovaných skupín. V zmysle štatútu je členstvo bezodplatné a otvorené každej zainteresovanej skupine. V priebehu roka 2013 nebolo odmietnuté členstvo žiadnemu zástupcovi z radov MSP. V rámci medzinárodnej spolupráce im boli poskytnuté príspevky na zasadnutia TC/SC v sume **1 000 eur (8 expertov)**.

- **Sprístupňovanie informácií prostredníctvom služby STN on-line.** Opatrenie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti, uľahčeniu prechodu k technickej a inovačnej gramotnosti v školách, ľahšej orientácii v európsky alebo celosvetovo akceptovanom stave vedy a techniky.
- **Poskytovanie informácií v Infocentre SÚTN.** Zabezpečovanie poskytovania komplexných informácií širokej technickej verejnosti v záujme zlepšenia prístupu k informáciám o TN pre MSP a vzdelávacie inštitúcie.
- **Propagačné aktivity SÚTN a ÚNMS SR pre MSP,** napr.: Fórum normalizácie, Svetový deň normalizácie, Medzinárodný strojársky veľtrh, propagačné aktivity v Infocentre s cieľom popularizovať účasť na normalizačnom procese a používanie noriem a podporiť tak účasť MSP na tomto procese. Informovanosťou MSP sa vytvára pre túto skupinu používateľov aj priaznivejšia pozícia pri uplatnení sa na trhu. Dňa 29. apríla 2013 sa uskutočnil seminár pre malé a stredné podniky „**Technická normalizácia – podpora MSP**“ súčasťou 23 subjektov za účasti prednášateľov z riadiaceho strediska CEN/CENELEC.

❖ Úrad vlády SR

- **Systém na riešenie problémov s výkonom práv jednotného trhu EÚ – SOLVIT**

Sieť SOLVIT, ktorej fungovanie v SR zabezpečuje Sekcia vládnej legislatívy, odbor aproximácie práva, je sieť na neformálne riešenie problémov, ktorým čelia občania alebo podnikatelia pri uplatňovaní svojich práv na vnútornom trhu Európskej únie. Sieť poskytuje rýchle a účinné riešenia, pričom svoje služby poskytuje zadarmo. Sieť vznikla z iniciatívy Európskej komisie v roku 2002.

SOLVIT pomáha vo všetkých oblastiach, ktoré sú regulované právom Európskej únie. Samozrejme, pri splnení ďalších predpokladov na riešenie problému v SOLVITe, a to že ide o problém občana alebo podnikateľa v inom členskom štáte Európskej únie, ako má bydlisko alebo sídlo, a ktorý spôsobuje orgán verejnej správy svojou činnosťou, prípadne nečinnosťou. Najčastejšie ide o prípady súvisiace s využitím jednej (alebo aj viacerých) slobôd na vnútornom trhu Európskej únie: voľného pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu.

Zo 73 zaevidovaných prípadov v SOLVIT databáze (vo vzťahu k SR) v roku 2013 sa podnikateľov týkalo približne 10 % prípadov.

9.3 Vývoj legislatívneho prostredia

Rada vlády SR na podporu exportu a investícií vzala dňa 6. mája 2013 na vedomie **Východiská k stratégii vonkajších ekonomických vzťahov (VEV)**, ktorej cieľom je zvyšovanie konkurencieschopnosti a exportnej výkonnosti slovenskej ekonomiky prostredníctvom zefektívnenia spôsobu zapájania krajiny do medzinárodných ekonomických vzťahov. Stratégia VEV sa sústreďuje na zefektívnenie národného systému podpory exportu a jeho zosúladenie so strednodobými trendmi vo vonkajšom ekonomickom prostredí do roku 2020 a záujmami podnikateľskej sféry.

Nakoľko pojem „vonkajšie ekonomické vzťahy“ je veľmi komplexný, rada na zasadnutí 6. mája 2013 rozhodla o zúžení zamerania predkladanej stratégie VEV predovšetkým na oblasť zahraničnoobchodnej politiky v zmysle materiálu Východiská stratégie vonkajších

ekonomických vzťahov na roky 2014 – 2020. Rada vlády SR na podporu exportu a investícií v závere zo zasadnutia z 13. novembra 2013 odporúča schválenie Stratégie VEV.

Pre potreby realizácie stratégie boli v priebehu rokov 2012 – 2013 prijaté nasledujúce opatrenia:

V súvislosti so Stratégiou VEV boli realizované opatrenia upravujúce právomoci MH SR a MZVaEZ SR prostredníctvom **Memoranda o spolupráci MH SR a MZVaEZ pri plnení úloh ekonomickej diplomacie SR** z 1. augusta 2012 vedené spoločným záujmom vytvárať priaznivé podmienky pre rozvoj vonkajších ekonomických vzťahov.

Tento proces nadväzuje na **novelizáciu zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy** (tzv. kompetenčného zákona) v znení neskorších predpisov od 1. januára 2011, v rámci ktorého bolo riadenie obchodno-ekonomických oddelení zastupiteľských úradov integrované do riadenia zastupiteľských úradov v pôsobnosti MZVaEZ a pôsobnosti MH SR orientovaná na zjednávanie medzivládnych a rezortných dohôd hospodárskeho charakteru, realizácia medzivládnych a rezortných dohôd hospodárskeho charakteru, realizácia medzivládnych a rezortných zmiešaných komisií, realizácia oficiálnych účastí SR na veľtrhoch, výstavných a svetových výstavách.

Uvedená kompetenčná zmena vytvorila priestor pre užšiu spoluprácu rezortu diplomacie a podnikateľskej sféry, zabezpečenie integrácie politického a ekonomického pôsobenia slovenskej zahraničnej služby a efektívnejšie riadenie a využívanie finančných a personálnych zdrojov. V súlade s programovým vyhlásením vlády SR, novelizovaným znením kompetenčného zákona a memorandom o spolupráci medzi rezortmi zahraničných vecí a hospodárstva vykonávalo MZVaEZ SR v roku 2013 koordinačnú funkciu v oblasti ekonomickej diplomacie.

Ďalej v súlade s programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky bola v decembri 2012 zriadená **Rada vlády Slovenskej republiky na podporu exportu a investícií** (RVPEI). Prvé zasadnutie RVPEI sa konalo v marci nasledujúceho roka, v rámci ktorého bol schválený program práce na rok 2013 zahrnujúci aj posúdenie stratégie vonkajších ekonomických vzťahov do roku 2020.

Zriadením **Rady vlády SR na podporu exportu a investícií** (RVPEI), poradného a koordinačného orgánu vlády SR pre oblasť štátnej podpory medzinárodnej ekonomickej spolupráce a prezentácie SR v zahraničí, bola vytvorená inštitucionálna platforma podpory exportu a investícií a priamej interakcie medzi zástupcami štátu a podnikateľského prostredia. RVPEI na svojich šiestich zasadnutiach prerokovala viaceré materiály strategického významu, ako napr. „Stratégiu vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020“, „Stratégiu EXIMBANKY SR na roky 2014 – 2020“ či opatrenia na zefektívnenie systému medzivládnych a medzirezortných zmiešaných komisií pre hospodársku spoluprácu a systému oficiálnych účastí na výstavách a veľtrhoch v zahraničí.

Súčasne v zmysle záverov RVPEI č. 01/05/2013 z 25. marca 2013 bola vytvorená **Pracovná skupina pre vypracovanie stratégie VEV na obdobie 2014 – 2020**, jej zloženie a zameranie činnosti. Pracovná skupina je odbornou platformou, ktorá vytvára podmienky na medzirezortnú koordináciu aktivít smerujúcich k prijatiu a implementácii stratégie vonkajších ekonomických vzťahov Slovenskej republiky na obdobie 2014 – 2020 v pôsobnosti Rady

vlády Slovenskej republiky na podporu exportu a investícií. Simultánne bola vytvorená **Pracovná skupina na koordináciu aktivít Rady vlády SR na podporu exportu a investícií a Pracovná skupina pre koordinovanú prezentáciu Slovenska v zahraničí**.

Taktiež v priebehu roka 2013 došlo k **posilneniu siete ekonomických diplomatov** v kľúčových teritóriách z hľadiska hospodárskej spolupráce a potenciálu jej zintenzívnenia, a to v členských štátoch EÚ a v USA. V súlade s odporúčaniami podnikateľskej sféry je v súčasnosti na zastupiteľských úradoch vytvorených **49 systemizovaných miest ekonomických diplomatov**. Výkon ekonomickej diplomacie bol prenesený do zodpovednosti vedúcich zastupiteľských úradov. Rok 2013 sa niesol v znamení prechodu na projektovú orientáciu výkonu ekonomickej diplomacie. Bol vytvorený zásobník obchodných, investičných, výskumných a výrobo-kooperačných projektov iniciovaných zastupiteľskými úradmi, resp. projektov, do ktorých realizácie boli zastupiteľské úrady zapojené.

V rámci medzirezortnej koordinácie MZVaEZ SR zrealizovalo prehľad prezentačných aktivít jednotlivých rezortov a agentúr a pripravilo medzirezortnú informačnú platformu, ktorá umožní zúčastneným aktérom zdieľať informácie o pripravovaných aktivitách, dosiahnuť synergie a zabrániť duplicitám.

V priebehu roka 2013 bolo prijatých viacero významných dokumentov, na ktoré nadväzuje Stratégia vonkajších ekonomických vzťahov 2014 – 2020. V máji 2013 prijala vláda SR Opatrenia v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu, ktorých cieľom je posilnenie rastu exportnej výkonnosti slovenského hospodárstva. Tiež zohľadňuje prijatie **Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020**, zameraného na podporu aktívneho zahraničného cestovného ruchu. Podobne berie do úvahy pripravované koncepty **Strednodobú stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci na roky 2014 – 2018** a **Stratégiu výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR**.

Osobitným legislatívnym opatrením je **Stratégia EXIMBANKY Slovenskej republiky 2014 – 2020**, ktorá bola prerokovaná na 4. zasadnutí Rady vlády SR na podporu exportu a investícií 23. októbra 2013 a je kooperujúcim dokumentom so Stratégiou vonkajších ekonomických vzťahov. Strategické ciele EXIMBANKY SR sú zahrnuté v Stratégii EXIMBANKY a aktualizované v súvislosti s vývojom slovenskej a svetovej ekonomiky a budú nadväzovať na aktuálne zámery vlády SR v nadväznosti na stanovené ciele proexportnej politiky v pripravovanej Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov.

V perspektíve dlhodobom horizonte v návrhu rozvojovej stratégie EXIMBANKY SR na roky 2013 – 2020 bol na rokovaní vlády v decembri 2012 uznesením č. 725/2012 schválený „Návrh na vklad štátnych finančných aktív do základného imania Exportno-importnej banky Slovenskej republiky a na posilnenie poistného a záručného fondu prostriedkami zo zníženia základného imania Exportno-importnej banky Slovenskej republiky.“ Uvedený materiál nadväzuje na Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016, kde sa v rámci podpory slovenských podnikateľských subjektov hovorí o uplatnení proexportnej politiky aj prostredníctvom rozširovania zdrojových kapacít EXIMBANKY SR. Pre rok 2013 bol **posilnený fond na záruky o 20 mil. eur**, ktorým sa **zvýši záručná kapacita o takmer 143 mil. eur**, čím celková úroveň záručnej kapacity dosiahne objem 389,4 mil. eur. Zároveň po dotovaní fondu na krytie neobchodovateľných rizík o 40 mil. eur EXIMBANKA SR bude môcť upísať riziká pre tento druh poistenia vyššie o 320 mil. eur a celková poistná kapacita, tak prekročí úroveň 1 mld. eur (1 070 mil. Eur).

9.4 Odporúčania

- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o príležitostiach, ktoré ponúka jednotný trh.
- Rozširovať podporu exportu v komoditnej, ako aj v teritoriálnej štruktúre s dôrazom na trhy s obchodným potenciálom pre expanziu slovenských MSP.
- Výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ, zamerané na riešenie technických prekážok obchodu a zvyšovanie úrovne manažmentu exportujúcich MSP. Nedostatočné skúsenosti so zahraničnoobchodnými transakciami, nedostatočné znalosti trhu a príslušných predpisov, získania obchodných partnerov, financovania exportu a pod. predstavujú výrazné bariéry pre využitie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh.
- V prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie.
- Zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory na znižovanie domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby a zvyšovanie pridanej hodnoty produktov a služieb.
- Podporiť export exportujúcich firiem efektívnou proexportnou politikou štátu a kapitálovo posilniť Eximbanku a Slovenskú záručnú a rozvojovú banku.
- Zjednodušenie prístupu k slovenským technickým normám – podpora zriaďovania INFOPOINT-ov sprostredkujúcich prístup na čítanie plnotextového znenia STN v študovniach univerzít a vysokých škôl prípadne v podnikateľských centrách.
- Elektronizácia povoľovacieho a licenčného konania v zahraničnom obchode
- Zvýšenie efektívnosti a hospodárnosti colného konania spolu so znížením administratívnej záťaže prostredníctvom zvýšenia hranice sumy dovozných platieb, za ktoré colné orgány nemusia vyžadovať zabezpečenie

10. Princíp 8: Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií

10.1 Štruktúra MSP podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Kategória podnikateľov, fyzických osôb – živnostníkov

O úrovni rozvoja znalostnej ekonomiky okrem iných ukazovateľov vypovedá aj štruktúra podnikateľských subjektov podľa technologickej úrovne výrobných odvetví a znalostnej intenzity služieb, vymedzená prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Koncom roka 2013 bolo z celkového počtu živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (55 657) evidovaných 6,0 % (v roku 2011 6,2 %) živnostníkov súhrnne v sektoroch výroby stredne vysokej a vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou a vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 56,7 % živnostníkov (medziročný rast o 0,6 p. b. v sektoroch so stredne nízkou technologickej úrovňou a 37,3 % živnostníkov (pokles o 0,5 p. b.) v sektoroch s nízkou technologickej úrovňou (príloha, graf č. 46).

Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (203 498, sekcia SK NACE G až S pokrývajúca úhrnne obchod a služby) pôsobilo v poznatkovo intenzívnych službách, ktoré sú v rozhodujúcej miere založené na využívaní poznatkov alebo znalostí z určitej disciplíny 27,3 % (medziročný rast o 0,5 p. b.) živnostníkov a v poznatkovo nenáročných službách 72,7 % (medziročný pokles o 0,5 p. b.) živnostníkov (príloha, graf č. 47).²⁰ Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu podielu živnostníkov v poznatkovo intenzívnych službách a, naopak, pokles podielu v poznatkovo nenáročných službách.

Štruktúra živnostníkov podľa technologickej úrovne výroby v krajoch SR je znázornená v prílohe, v mape č. 4. Najvyšší podiel živnostníkov v sektoroch výroby s vysokou technologickej úrovňou a stredne vysokou technologickej úrovňou je v Bratislavskom kraji (súhrnne 8,7 %) a v Žilinskom kraji (7,1 %). V rámci služieb je zastúpenie živnostníkov v poznatkovo intenzívnych službách najvyššie v Bratislavskom kraji (33,9 %) a Banskobystrickom kraji (29,7 %) a, naopak, najnižšie v Nitrianskom kraji (22,0 %) (príloha, mapa č. 6).

Kategória firiem – právnických osôb

Podľa technologickej úrovne výrobných odvetví bolo v roku 2013 z celkového počtu MSP-PO registrovaných v odvetví priemyselnej výroby (14 406) **3,1 % v sektoroch výroby s vysokou technologickej úrovňou** (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), **14,0 % v sektoroch stredne vysokej technologickej úrovne**, **40,7 % v sektoroch so stredne nízkou technologickej úrovňou** a **42,3 % v sektoroch s nízkou technologickej úrovňou** (príloha, graf č. 48). Z dlhodobého hľadiska je uvedená štruktúra pomerne stabilná, bez výraznejších zmien.

²⁰ Vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené na nasledovnom odkaze: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/htec_esms_an3.pdf

Z celkového počtu MSP-PO v odvetví služieb (145 175, sekcia SK NACE G až S zahrňujúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v poznatkovo intenzívnych službách, ktoré sú v rozhodujúcej miere založené na využívaní poznatkov alebo znalostí 35,3 % MSP-PO a v poznatkovo nenáročných službách 64,7 % MSP-PO (príloha, graf č. 49). Na základe uvedených údajov možno konštatovať, že v roku 2013 došlo k zastaveniu trendu postupného nárastu podielu poznatkovo intenzívnych služieb, ktoré bolo zreteľné od roku 2009.

Štruktúra MSP-PO podľa technologickej úrovne výroby v krajoch SR sa vyznačuje nadpriemerným zastúpením sektorov výroby s vysokou technologickou úrovňou a stredne vysokou technologickou úrovňou v Bratislavskom kraji (súhrnne 20,4 %), v Trenčianskom kraji (19,5 %) a v Žilinskom kraji (19,3 %). Zastúpenie MSP-PO v poznatkovo intenzívnych službách bolo rovnako najvyššie v Bratislavskom kraji (42,6 %). V ostatných krajoch sa rozvrstvovalo v intervale od 27,6 % v Žilinskom kraji po 33,9 % v Banskobystrickom kraji (príloha, mapa č. 3 a č. 5).

10.2 Programy/opatrenia na podporu vedy, výskumu a inovácií

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princípe 8 v roku bolo: 64 153 993,37 eur.

❖ Slovak Business Agency

- **Projekt „CluStrat“ („Podpora inovácií prostredníctvom nových konceptov klastrov podporujúcich novo vznikajúce odvetvia a prierezové témy)**

Projekt „Podpora inovácií prostredníctvom nových konceptov klastrov podporujúcich novovznikajúce odvetvia a prierezové témy“ (Boosting innovation through new cluster concepts in support of emerging issues and cross-sectoral themes) realizujeme už od roku 2011. Známejší je pod menom CluStrat a realizujeme ho v rámci programu Stredná Európa (Central Europe).

Počas realizácie projektu sme sa stali jednou z 18 profesionálnych a expertných organizácií z regiónu strednej Európy, **ktorých cieľom je podporiť rozvoj a konkurencieschopnosť MSP prostredníctvom klastrov a ich inovatívnych koncepcií.** Nakoľko klastre sú jedným zo základných podporných nástrojov pre rozvoj MSP a ich cieľom je podporovať spoluprácu medzi jednotlivými MSP v určitom sektore, rozhodli sme sa vstúpiť aj do tejto formy podpory MSP. Špecifickými cieľmi projektu sú: nastavenie politického dialógu medzi kľúčovými hráčmi, vypracovanie novej stratégie a konceptu klastrov, uskutočnenie pilotných akcií.

Aktivity:

- Priniesť inovácie do oblasti klastrov – existencia klastrov nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách EÚ a najmä v regióne strednej Európy je však podmienená ich klasickou formou – spoluprácou len v rámci určitého odvetvia a zameraním na klasické odvetvia (strojársky, automobilový, turizmus). Naším cieľom je tento tradičný pohľad zmeniť a priniesť inovácie aj do tejto oblasti – počas realizácie projektu sa zameriame na nové oblasti, a to:

Novovznikajúce sektory priemyslu

1. Aktívny vývoj ľuďstva a jeho starnutie
2. Trvalo udržateľný rozvoj a zelená ekonomika
3. Udržateľná mobilita

Prierezové témy

1. Rodová rovnosť a inovácie, vrátane rozmanitosti hľadísk
2. Internacionalizácia
3. Transfer znalostí a technológií

- mapovanie a analytické aktivity
- organizácia expertných podujatí, ktorých cieľom bude na regionálnej, národnej, ako aj nadnárodnej úrovni zbierať informácie a odporúčania od kľúčových hráčov – MSP, klastrov, európskych inštitúcií, tvorcov politík na každej úrovni – a na ich základe pripravíme a odskúšame nové formy klastrov
- príprava nových foriem klastrov

Výsledky projektu k 31. 12. 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	Vytvorenie a spustenie webovej stránky: www.clustrat.eu	1
	Leták o projekte	100
2	Najdôležitejšie oblasti v rámci novo vznikajúcich sektorov BA kraj	4
	• automobilový priemysel	
	• strojársky priemysel	
	• výskum a vývoj	
	• finančný sektor	
3	Najdôležitejšie oblasti v rámci novo vznikajúcich sektorov TN kraj	4
	• strojársky priemysel	
	• výskum a vývoj	
	• vzdelávanie	
	• priemyselné a výskumné aktivity	
4	Počet uskutočnených rozhovorov so zainteresovanými inštitúciami	6
5	Počet uskutočnených regionálnych dialógov	2
	Regionálny dialóg, Bratislava 11. 4. 2013	
	Regionálny dialóg ku klastrovým koncepciám, Bratislava 23. 7. 2013, diskusné panely na tému Internacionalizácia a Transfer know-how technológií	
6	Počet uskutočnených nadnárodných dialógov	2
	Nadnárodný dialóg v Katoviciach – výsledky mapovania všetkých projektových partnerov v rámci Central Europe, prezentácie kľúčových prvkov v rámci stratégie	
	Nadnárodný dialóg v Budapešti – prezentácia návrhov pilotných projektov, výber koordinátorov pilotných projektov	
7	Počet workshopov	3
	Workshop – téma rodovej rovnosti, možnosť aplikovania tejto problematiky pri tvorbe nových koncepcií klastrov, Linz	
	Workshop – téma Ambient Assisted Living a Zero Energy Building, Budapešť	

	Workshop – Aktívne starnutie – cieľová skupina seniori a hendikepovaní ľudia, Eľubľana	
8	Počet realizovaných pilotných projektov v rámci Slovak Business Agency	2
	Témy pilotných projektov: 1. Zelená ekonomika 2. Aktívne starnutie	

Zdroj: SBA

Všetky organizované podujatia boli hodnotené ako veľký prínos zo strany účastníkov, nakoľko ide o novo vznikajúce odvetvia a prezentované informácie boli veľmi zaujímavé a inovatívne. Zúčastnené spoločnosti získané informácie a skúsenosti posúvajú ďalej smerom k MSP, ktoré pôsobia v oblasti zelenej ekonomiky a aktívneho starnutia. Obidvom témam sa zatiaľ v našich podmienkach venovalo len málo pozornosti. Pre MSP, ktoré sa zaoberajú stavebníctvom alebo robotikou a automatikou, je to výzva do ďalšieho obdobia.

- **Projekt „TwinEntrepreneurs“**

Projekt „TwinEntrepreneurs“ je iniciatívou SBA, Vienna Business Agency a Združenia mladých podnikateľov Slovenska na podporu začínajúcich podnikov a malých firiem v regióne Viedeň - Bratislava. Malé podniky hrajú veľmi dôležitú úlohu v ekonomike regiónu – Viedne a Bratislavy. Podpora MSP je jedným z primárnych cieľov všetkých troch partnerov projektu. Doteraz však bola realizovaná len na regionálnej, resp. národnej úrovni. V rámci štruktúry projektu TwinEntrepreneurs bude tento cieľ realizovaný spoločne.

Plánované opatrenia sú zamerané na existujúce a začínajúce spoločnosti; konkrétne zameranie je na spoločnosti s rastúcim, ale ešte neuvolneným potenciálom (ďalej „startup“). Bratislava a Viedeň – zdôraznené svojou funkciou hlavných miest – sú najvyvinutejšie a najdynamickejšie oblasti svojich krajín. Prvým krokom projektu je analýza startup prostredia. Po nej bude nasledovať séria workshopov zameraná na zlepšenie zručností a schopností startupistov preraziť. Diskusiou, networkingom a vzájomnou spoluprácou chceme prispieť k regionálnemu rozvoju a zlepšiť situáciu začínajúcich podnikateľov v oboch mestách.

Ciele:

- spojiť subjekty zainteresované do podpory startupov vo Viedni a Bratislave, aby sa prostredníctvom diskusie podelili o skúsenosti a informácie o dianí v týchto mestách,
- získať spätnú väzbu na podporné aktivity pre slovenské a rakúske startupy naplánované na roky 2013 až 2014,
- zvýšenie konkurencieschopnosti, a zvlášť podpora mladých podnikateľov a SME, je cieľom operačných programov 2007 – 2013 (ERDF) regiónov Viedne a Bratislavy.

Aktivity:

- Bezplatné workshopy a semináre na tému podnikateľského know-how
- Koučing o tom, ako rásť a expandovať
- Networking
- Regionálna analýza „Twin Cities“ Viedeň – Bratislava

Výsledky projektu za rok 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	Spustenie webovej stránky http://www.twinentrepreneurs.eu/	1
2	Regionálna štúdia Viedeň-Bratislava, analýza start-upov a mladých podnikov v regióne	

	SK-AT	
	Regionálna štúdia Viedeň – Bratislava, analýza start-upov a mladých podnikov v regióne SK-AT	1
	Prezentácia analýzy – 11_12_2013 – Viedeň / účastníkov	40
3	Expertné workshopy	
	1st workshop – 28_05_2013 – Viedeň – Idea Enrichment on how to Expand your Business	
	2nd workshop – 05_06_2013 – Bratislava – Know your market before you leap: Learn how to systematically develop your market and your customers	
	3rd workshop – 20_06_2013 – Viedeň – Get your company noticed: Learn how to place your company and your product	
	4th workshop – 27_06_2013 – Bratislava – Finance your way to growth	
	5th workshop – 14_10_2013 – Viedeň: Taking your business from inception to growth	
	6th workshop – 21_10_2013 – Getting to a Product-Market fit – Bratislava	
	7th workshop – 28_10_2013 – Growing into a new market – Viedeň	
	8th workshop – 04_11_2013 – Gearing up for marketing success – Bratislava	
	9th workshop – 11_11_2013 – Making it ready for capital – Viedeň	
	Približný celkový počet účastníkov workshopov	130
4	Koučing	
	Obstaranie kouča pre program koučingu, ktorý bude spustený na jar 2014	

Zdroj: SBA

Primárny predpoklad projektu bol, že uvedenými aktivitami, diskusiou, networkingom a vzájomnou spoluprácou projekt prispeje k regionálnemu rozvoju a zlepši situáciu začínajúcich podnikateľov v oboch mestách. **Po roku trvania projektu** môžeme povedať, že predpoklad sa pomaly a čiastočne darí naplňať, nakoľko projekt úspešne spája slovenskú a rakúsku start-up scénu a otvára slovenský trh rakúskym podnikateľom a rakúsky trh slovenským podnikateľom. V roku 2014 budú uskutočnené zostávajúce plánované projektové aktivity – 3. sériu workshopov, dva semináre a bezplatný koučing. Agentúra komunikuje s partnermi ohľadom možnosti pokračovania projektu po jeho ukončení.

• Projekt „InnoFun“

SBA (v tom čase ešte ako NADSME) sa v roku 2012 zapojila do projektu InnoFun, ktorého hlavnou myšlienkou je vytvorenie určitého priestoru, v ktorom dokážu medzi sebou komunikovať inovátori, odborná verejnosť a investori. Uľahčí sa tak prístup k informáciám a zrýchli sa financovanie inovatívnych nápadov. Investori si budú môcť jednoduchým spôsobom vybrať podnikateľský zámer a inovátori sa jednoduchším spôsobom dostanú k finančným zdrojom. Cieľom projektu je zlepšenie regionálnych politík v oblasti financovania inovácií, ako aj zjednodušenie ich transferu na komerčné využitie prostredníctvom špecializovaného nástroja, ktorý bude výstupom projektu, ako aj pilotných akčných plánov.

Aktivity projektu:

- Propagácia projektu prostredníctvom webovej stránky projektu <http://www.innofun.org/>, publikáciou newsletterov a brožúry o projekte
- *Fáza 1 – Skríning a výmena osvedčených postupov v rámci partnerstva* – V tejto fáze projektoví partneri zmapujú už existujúce spôsoby, ako verejné fondy môžu prijať rozhodovacie procesy súkromných fondov a zlepšiť tak systém výberu inovatívnych nápadov vhodných na financovanie.
- *Fáza 2 – Diskutovanie príkladov dobrej praxe v sérii stretnutí s regionálnymi a národnými kľúčovými hráčmi* – Regionálni a národní kľúčoví hráči z oblasti akademickej

obce a privátneho sektora budú pozvaní na technické workshopy s cieľom zdieľať svoje návrhy a postrehy s projektovým tímom týkajúce sa pripravovaných zlepšení politik a metodológií.

- *Fáza 3 – Návrh politik a metód v spolupráci s príslušnými odborníkmi* – Partneri projektu v rámci pracovných skupín, spolu s externými expertmi navrhnu špecifické témy pre pilotné akcie.
- *Fáza 4 – Pilotné akcie na zlepšenie regionálnych politik na financovanie inovácií alebo metodológie, ako preniesť inovácie na trhy, k ľuďom, financiám*
 - 5 pilotných akcií, ktoré budú realizované a majú testovať nové spôsoby a štruktúry pre inovatívne financovanie:
 - Pilotná akcia I: Prezentácia obchodných plánov pomocou pitchingu (CZ)
 - Pilotná akcia II: Webportál na financovanie (CY)
 - Pilotná akcia III: Finančný portál a školenie o pripravenosti inovátorov pre investorov (UK)
 - Pilotná akcia IV: Podpora pre digital pitching (FIN)
 - Pilotná akcia V: Podpora pre digital pitching (F)
- *Fáza 5 – Príprava Regionálnych implementačných plánov* – Partneri vytvoria Regionálne implementačné plány, v ktorých opíšu politický nástroj, ktorým sa bude dať zlepšiť stav financovania inovácií v regiónoch
- Inovačný diskusný stôl na tému Inšpiráciami k inováciám – cieľom podujatia bola diskusia o podpore a možnostiach financovania inovácií na Slovensku, ako aj diskusia o nápadoch, návrhoch nástrojov pre oblasť štátnej podpory inovácií na ďalšie programovacie obdobie. Diskusný stôl umožnil stretnutie ľudí z praxe a ľudí, ktorí pripravujú národné politiky a vyvolal tak diskusiu o tom, či sú národné politiky kompatibilné práve s potrebami a skúsenosťami z praxe
- Príprava Štúdie o regionálnych nástrojoch na podporu využitia inovačného potenciálu SR

Výsledky projektu za rok 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1.	Propagácia projektu	
	• aktualizácia webovej stránky • vydávanie projektového newslettera • publikácia, tlač a distribúcia brožúry o projekte	3 3 000
2.	Fáza 3 – Návrh politik a metód v spolupráci s príslušnými odborníkmi	
	• spolupráca v pracovných skupinách • príprava tém pre pilotné akcie	1
3.	Fáza 4 – Pilotné akcie na zlepšenie regionálnych politik na financovanie inovácií alebo metodológie, ako preniesť inovácie na trhy, k ľuďom, financiám	
	• spolupráca na príprave 5 pilotných akcií	5
4.	Organizácia a realizácia diskusného stola: Inšpiráciami k inováciám – 24. 10. 2013	1
	Počet účastníkov	21
5.	Pracovné stretnutia projektových partnerov	2
	Working Summit Peterborough – odštartovanie 3. fázy projektu	
	Working summit Nikózia – odštartovanie 4. fázy projektu	
	Počet účastníkov	30

Zdroj: SBA

Zlepšenie regionálnych politík na financovanie inovácií a návrh metodológie, ako preniesť inovácie na trhy, k ľuďom, financiám. Uľahčenie prístupu k informáciám, a tým zrýchlenie možnosti financovania inovatívnych nápadov.

❖ Enterprise Europe Network

Okrem projektu BISS Slovakia, ktorý je jedným z predmetov predchádzajúcej kapitoly, boli prostredníctvom siete EEN realizované aj aktivity v ďalších oblastiach, konkrétne v rámci platformy spolupracujúcich organizácií pri EEN Slovensko s názvom „**Inovačné fórum Slovensko**“.

Táto otvorená platforma, ktorá bola vytvorená v roku 2012, združuje inovačných expertov z celého Slovenska na základe písomne vyjadreného záujmu o účasť na aktivitách Inovačného fóra. Inovačné fórum Slovensko je koordinované spoločnosťou BIC Bratislava v rámci iniciatívy EEN, MŠVVaŠ SR, MH SR v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR. Inovačné fórum organizuje stretnutia na prerokovanie aktuálnych otázok v oblasti podpory a riadenia inovácií, transferu technológií a ich uplatňovania v inovačnom podnikaní, reakcií na relevantné legislatívne zmeny.

V roku 2013 boli zorganizované dve stretnutia platformy, 12. 3. 2013 s orientáciou na tému „**Inovačné stratégie v SR**“ a 25. 9. 2013 s témou „**Podpora inovácií v SR**“.

❖ Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

• Dotácie na vedecko-technické služby podľa § 8a ods. 8 zákona č. 172/2005 Z. z.

V roku 2013 bol formou dotácie zo štátneho rozpočtu podporený **jeden subjekt MSP sumou 38 717 eur**, pričom ten sa na projekte podieľal dodatočným spolufinancovaním z vlastných zdrojov vo výške 3 283 eur.

Cieľom riešenia bolo vytvorenie národného rámca nákladovo optimálnych riešení, vrátane spresnenia metodiky hodnotenia nákladovo optimálnych riešení na zabezpečenie minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov v podmienkach SR a spracovanie vstupných údajov hodnotenia zohľadňujúce ekonomickú životnosť budov a požadovanú návratnosť vynaložených finančných prostriedkov na energiu. Vytvorenie podmienok a zabezpečenie povinností na hodnotenie nákladovo optimálnych opatrení v rozsahu požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti pre členské štáty EÚ. Implementáciou výsledkov z riešenia uvedenej úlohy do právnych a technických predpisov budú k dispozícii na využitie širokej odbornej verejnosti.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

• Schéma na podporu spolupráce podnikateľských subjektov a vedecko-výskumných pracovísk formou inovačných voucherov (Schéma de minimis DM 1/2012)

Ministerstvo hospodárstva SR vypracovalo a pripravilo viaceré podporné schémy. Ide napríklad o už známy nástroj **inovačné vouchery**, ktorého cieľom bolo podporiť rozvoj inovačných aktivít podnikateľských subjektov orientovaných na inovácie produktov, technologických postupov alebo služieb. Predmetom tejto schémy bolo poskytovanie podpory formou dotácie – prostredníctvom inovačného vouchera z prostriedkov štátneho rozpočtu. Je

to forma peňažnej poukážky, ktorou si podnikateľ pokryje celé alebo čiastočné náklady na poskytnutý úkon týkajúci sa inovácií od vybraného realizátora. Zámerom bolo vytvoriť priame prepojenie podnikateľského sektora, najmä MSP s vybranými odbornými pracoviskami výskumu a vývoja, s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom inovácií vlastných produktov, služieb alebo technológií. Poskytovateľom podpory bolo Ministerstvo hospodárstva SR. Vykonávateľom schémy bola **Slovenská inovačná a energetická agentúra**.

V rámci pilotného spustenia projektu v roku 2013 sa takto podporilo **20 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie MSP**. Z rozpočtovej kapitoly Ministerstva hospodárstva SR boli prostredníctvom schémy poskytnuté dotácie **9. riešiteľom – oprávneným organizáciám v celkovej výške 70 000 eur**, ktoré riešili 20 projektov pre MSP. Poskytnutá minimálna pomoc pre jedného prijímateľa bola **vo výške 3 500 eur**. Poskytnuté dotácie boli použité na odborné štúdie/metodiky/softvér pre potreby MSP s priamym dopadom do výrobných praxe, a to najmä z oblastí:

- oblasti presného strojárstva (napr. projekty spoločností Kall, s. r. o., Engul, s. r. o.)
- elektrotechniky a elektroniky (projekt spoločnosti POWERTECH, s. r. o.)
- stavebníctva (projekty spoločností VSK Mineral, s. r. o., ECORAW, s. r. o., Betonárka NADLICE, s. r. o.)
- materiálových analýz (projekty spoločností Metas, s.r.o., Paleko, s.r.o., WINFER, s.r.o.)
- vývoja softvéru (projekty spoločností Unifin Slovakia, s.r.o., Slovenské centrum produktivity)
- sociálnych inovácií (projekty spoločností VILLMAR, s. r. o., a CHRÁNENÉ PRACOVISKO.EÚ, s. r. o.)
- prírodných vied a medicíny (projekt spoločnosti MEDIPRODUCT, a. s.).

• **Schéma pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis)**

Cieľom tejto schémy je podporiť zvýšenie konkurencieschopnosti členov priemyselných klastrov prostredníctvom zefektívnenia ich vzájomnej spolupráce, ako aj posilnenie priemyselných klastrov v medzinárodnom meradle. V rámci tejto schémy sa **podporilo 6 klastrových organizácií v celkovej výške 151 391,50 eura**.

Tab. č.10.1: Poskytnutá podpora zo Schémy pomoci na podporu priemyselných klastrov (schéma de minimis) v roku 2013

Klastrová organizácia, názov projektu	Skutočné čerpanie (v Eur)
Košice IT Valley, z p. o., Košice, Mapovanie fungovania Košice IT Valley ako základ pre dlhodobý strategický rozvoj združenia – MAP-IT	11 700,00
Slovenský plastikársky klaster, Nitra, Odborné vzdelávanie v oblasti plastikárskeho priemyslu	34 035,00
Klaster AT+R, z p. o., Košice, Zvýšenie konkurencieschopnosti členov klastra v high-tech odboroch	31 259,26
Elektrotechnický klaster - Západné Slovensko, Elektrotechnický klaster - Posilnenie kapacít	17 508,96
Za@ict, Žilina, Zvýšenie konkurencieschopnosti klastra prípravou kvalifikovaných ľudských zdrojov	37 320,00
1. Slovenský strojársky klaster, Detva, Zvyšovanie konkurencieschopnosti 1. SSK a jeho členov	19 568,28
Spolu	151 391,50

Zdroj: MH SR

- **Projekt „Eduplast“:** odborné vzdelávanie v oblasti plastikárskeho priemyslu, ktorého cieľom bolo zvýšiť odbornú úroveň technologov v oblasti spracovania plastov v 2 členských firmách Slovenského plastikárskeho klastra, a to predovšetkým v oblasti spracovania biodegradovateľných polymérov:

- zvýšenie odbornej úrovne nastavovačov vstrekolisov (Technológia spracovania plastov, optimalizácia vstrekovacieho procesu,
- zvýšenie vedomostí a praktické skúsenosti odborných pracovníkov z oblasti spracovania, využitia a ekonomickej efektívnosti biodegradovateľných polymérov odborných pracovníkov.

- **Projekt „Mapovanie fungovania Košice IT Valley ako základ pre strategický rozvoj združenia MAP – IT“:** Výstupom projektu je dokument analytického charakteru vypracovaný pre klastre IT Valley za účelom zistiť interakciu členov klastra v rámci regiónu, obchodné vzťahy a konkurenčné vzťahy, slabé a silné stránky fungovania klastra, hlavné hnacie sily klastra z pohľadu zvyšovania konkurencieschopnosti a inovácií, spoluprácu rámci klastra a odporúčania pre rozvoj klastra a zvyšovania pridanej hodnoty pre členov.

- **Projekt „Zvyšovanie konkurencieschopnosti 1. Slovenského strojárenského klastra (1. SSK) a jeho členov“:** Výstupom projektu bolo vzdelávanie členov 1. SSK a konferencia Strojárstvo. Prostredníctvom realizácie uvedených aktivít boli naplnené tieto ciele:

- rozvoj ľudských zdrojov v členských spoločnostiach 1. SSK,
- zvyšovanie inovačného potenciálu členských spoločností klastra a strojárenského sektora v regióne stredného Slovenska.

- **Projekt „Kapacity – EKS“:** Výstupom projektu je vypracovaná „Stratégia pre rozvoj elektrotechnického priemyslu v Trnavskom samosprávnom kraji“ vychádzajúca z analýzy stavu elektrotechnického priemyslu v TT SK v kontexte celkového rozvoja priemyslu v predmetnom kraji. V dokumente je zmapovaná dodávateľská sieť pre najväčšie podniky elektrotechnického priemyslu v kraji, vykonaná identifikácia podnikov s potenciálom spolupráce klastra s podnikovou sférou, s verejnou správou, výskumnými inštitúciami a akademickou obcou, analýza možnosti spolupráce so zahraničnými partnermi, príklady najlepšej praxe práce klastrov v stredoeurópskom a európskom priestore, ako aj charakteristika klastrových politík v Európe pre nové programovacie obdobie rokov 2014 – 2020.

- **Projekt „Zvýšenie konkurencieschopnosti členov klastra AT+R v high-tech odboroch“:** Výstupom projektu boli nasledovné aktivity:

- tréningy expertov klastra, odborné konzultácie a účasti na zahraničných podujatiach s cieľom rozvinúť medzinárodné sieťovanie klastra AT+R, zmapovať najnovšie trendy a trhy pre produkty členských spoločností,
- spracovanie podkladových materiálov vhodných pre organizovanie workshopov v oblasti nových materiálov, ľahkých konštrukcií a tiež v oblasti energetickej efektívnosti budov,
- poznatková databáza v oblasti mechatroniky, automatizovaných výrobných systémov, robotiky, vrátane realizácie pilotných tréningov.

- **Projekt „Zvýšenie konkurencieschopnosti klastra Z@ict prípravou kvalifikovaných ľudských zdrojov a posilnením medzinárodného postavenia“:**

V rámci projektu boli zrealizované nasledovné aktivity:

- bol zmapovaný stredoškolský vzdelávací priestor v Žilinskom a Trenčianskom kraji z pohľadu budúceho využívania absolventov stredných škôl pre potreby členov klastra,

- vypracovaný návrh inovácie vzdelávacích osnov programovacieho jazyka Java, konkrétne
 - o boli zanalyzované učebné osnovy a navrhnuté nové vzdelávacie moduly,
 - o zadané požiadavky na spôsob a metódu výučby osôb a metódu výučby z pohľadu potrieb členov klastra,
 - o zrealizované vzdelávanie stredoškolských učiteľov zapojených stredných škôl v oblasti programovacieho jazyka Java.

- **Inovačný fond, n. f.**

Inovačný fond, neinvestičný fond, je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území SR, ktorý zriadilo Ministerstvo hospodárstva SR v zmysle zákona č. 47/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch. Inovačný fond v súlade so svojím štatútom poskytuje **návratnú finančnú výpomoc** s cieľom podporiť vytvorenie vhodných podmienok na využívanie výsledkov výskumu, vývoja, inovácií, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom spojení s vedeckými, výskumnými a technickými inštitúciami. Účelom poskytnutia návratnej finančnej výpomoci je podpora subjektov riešiacich projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, využitia a ochrany patentov, priemyselných a úžitkových vzorov, pričom výsledkom riešenia majú byť inovatívne výrobky a služby s vyššou pridanou hodnotou a reálnou nádejou uplatnenia sa na domácom a európskom, respektíve svetovom trhu. Návratná finančná výpomoc sa poskytuje na riešenie projektov, ktoré splnili podmienky na poskytnutie výpomoci a spočíva v uľahčení prístupu k finančným zdrojom za výhodných úrokových podmienok.

Tab. č. 10.2: Podpora Inovačného fondu, n. f. ,v roku 2013

Riešitelia projektov	Návratná finančná výpomoc (v Eur)
BUKÓZA INVEST, spol. s r. o.	170 000,00
VIPO, a. s.	246 750,00
Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec, a. s.*	100 000,00
Spolu	516 750,00

* Majú viac ako 250 zamestnancov – **dožiadali sa informácie**

- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)**

-

Prioritná os 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti

Čerpanie zmluvne viazaných finančných prostriedkov v rámci prioritnej osi 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti bolo k 31. 12. 2013 za zdroje EÚ + ŠR v sume 300,07 mil. eur, čo predstavuje 45,17 % z alokácie na prioritnú os 1. Z tejto sumy sa v roku 2013 čerpalo 39,22 mil. eur.

Na naplnení cieľov najmä v rámci podpory inovácií a technologických transferov sa podieľa spolu **611 projektov**, z ktorých bolo ku koncu roka 2013 ukončených 371 projektov. **93 % z celkového počtu realizovaných projektov je sústredených na podporu MSP**, a to vrátane dosiaľ 34 projektov realizovaných prostredníctvom iniciatívy JEREMIE.

Súčasťou transferu inovácií a technológií najmä do súkromného sektoru **pri prioritnej podpore MSP bola aj tvorba nových pracovných miest**. V rámci celého Slovenska sa vytvorilo prostredníctvom OP KaHR do konca roku 2013 **viac ako 1 800 pracovných miest** najmä prostredníctvom transferu inovácií a technológií (**z toho 1 700 v rámci kategórie MSP**). V zmysle doteraz uzatvorených zmlúv o NFP bude v rámci tejto prioritnej osi vytvorených ďalších cca 4 500 nových pracovných miest, pričom tento údaj bude zmluvným viazaním úspešných žiadostí o NFP v roku 2014 ešte zvýšený.

Tab. č. 10.3: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi za OP KaHR k 31. 12. 2013 v eur

Prioritná os 1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti	Závazok 2007 - 2013 za EÚ zdroje	Čerpanie prostriedkov v roku 2013 (EÚ zdroje)		Čerpanie prostriedkov kumulatívne k 31. 12. 2013 (EÚ zdroje)	
		Celkom	%	Celkom	%
	567 817 374	33 744 001,63	5,94	256 898 511,94	45,24
Opatrenie 1.1 - Inovácie a technologické transfery	414 963 841	19 614 473,95	4,73	176 980 386,78	42,65
Opatrenie 1.2 - Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	62 500 273	11 390 609,96	18,22	44 620 995,37	71,39
Opatrenie 1.3 - Podpora inovačných aktivít v podnikoch	90 353 260	2 738 917,72	3,03	35 297 129,79	39,07

Prehľad vybraných výziev v rámci OP KaHR:

Podopatrenie 1.1.1: „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“

- Výzva KaHR-111SP-0801
- Výzva KaHR-111SP-0902
- Výzva KaHR-111SP-1001
- Výzva KaHR-111SP-1101
- Výzva KaHR-111SP/LSKxP-1101 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov s relevanciou k Lokálnym stratégiám komplexného prístupu“
- Výzva KaHR-13SP-1201

Podopatrenie 1.1.3: „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“

- Výzva KaHR-113DM-0801
- Výzva KaHR-113DM-0901

Opatrenie 1.3: „Podpora inovačných aktivít v podnikoch“

- Výzva KaHR-13SP-0801 – Schéma štátnej pomoci na podporu inovácií prostredníctvom projektov priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja,
- Výzva KaHR-13DM-0901 – Schéma na podporu inovácií, zavádzania systémov manažérstva kvality, ochrany priemyselných práv a zavádzania technických noriem do výrobnjej praxe a služieb (schéma pomoci de minimis)
- Výzva KaHR-13SP-1001 – Schéma štátnej pomoci na podporu inovácií prostredníctvom projektov priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja

Tab. č. 10.4: Prehľad vyplatených NFP v rámci Prioritnej osi 1 OP KaHR v roku 2013

Kód výzvy	Vyplatené NFP v 2013 (eur)
KaHR-111SP-0801	181 448,00
KaHR-111SP-0902	6 068 011,10
KaHR-111SP-1001	11 270 694,78
KaHR-111DM-0901	208 093,43
KaHR-111DM-0801	0,00
DOP2008-SIP001	0,00
KaHR-113DM-0901	20 774,33
KaHR-113DM-0801	0,00
KaHR-13DM-0901	340 636,00
KaHR-13SP-0801	1 993 826,98
KaHR-13SP-1001	574 309,08
SPOLU	20 657 793,70

Zdroj: MH SR

❖ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

• Stimuly pre výskum a vývoj

V rámci uplatnenia zákona č. 185/2009 Z. z. sa v roku 2013 sa ukončila podpora **deviatich projektov VaV** formou záverečných oponentúr projektov výskumu a vývoja a kontroly použitia poskytnutých stimulov pre výskum a vývoj za rok 2013 a za celé obdobie poskytovania stimulov v rokoch 2010 – 2013.

Tab. č. 10.5: Prehľad o poskytnutých stimuloch prijímateľom stimulov v roku 2013, ktorí ukončili riešenie projektu VaV v roku 2013

Prijímateľ stimulov	Výška dotácie zo ŠR (Eur)	Objem daňovej úľavy (Eur)	Výška spolufinancovania z vlastných prostr. prijímateľa stimulov (Eur)
VVÚ ZŤS Košice, a. s.,	285 138	0	99 162
DB Biotech, s. r. o., Košice (1)	268 298	0	0
DB Biotech, s. r. o., Košice (3)	163 461	0	0
Prvá zvaračská, a. s., Bratislava	291 523	0	101 939
Imuna Pharm, a. s., Šarišské Michaľany	141 955	0	50 000
Slovanet, a. s., Bratislava	306 228	0	0
VIPO, a. s., Partizánske	471 897	0	172 549
CEIT KE, s. r. o., Košice	109 310	0	0
MicroStep, s. r. o., Bratislava*	450 097	0	300 065
Spolu	2 487 907	0	723 715

Zdroj: MŠVVaŠ SR

V roku 2013 na základe zverejneného oznámenia o možnosti poskytnutia stimulov pre VaV po posúdení podaných žiadostí uchádzačmi o stimuly nezávislými expertmi a komisiou vymenovanou ministrom boli poskytnuté stimuly na výskum a vývoj piatim uchádzačom.

Tab. č. 10.6: Prehľad o poskytnutých stimuloch prijímateľom stimulov v roku 2013, ktorí začali riešenie projektu VaV v roku 2013

Prijímateľ stimulov	Výška dotácie zo ŠR (Eur)	Objem daňovej úľavy (Eur)	Výška spolufinancovania z vlastných prostr. prijímateľa stimulov (Eur)
VÚPC, a. s., Bratislava	150 000	0	37 500
EVPU, a. s., Nová Dubnica	900 000	0	300 000

Imuna Pharm, a. s., Šarišské Michaľany	98 735	1000	34 000
CEIT, a. s., Žilina	138 384	0	38 920
VIPO, a. s., Partizánske	148 791	0	51 216
Spolu	1 435 910	1000	461 636

Zdroj: MŠVVaŠ SR

- **Dotácie na vedecko-technické služby v zmysle zákona č. 172/2005 Z. z.**

Dňa 30. augusta 2013 MŠVVaŠ SR zverejnilo v súlade s § 8a ods. 8 zákona oznámenie o možnosti požiadať o poskytnutie dotácie z prostriedkov štátneho rozpočtu na podporu aktivít vedecko-technických služieb (VTS) aplikovaného výskumu a vývoja na podporu VTS pri príprave duálneho vzdelávania smerujúceho do kľúčových odvetví slovenského priemyslu s rastovým a proexportným zameraním v nasledovných oblastiach:

- 1) strojárstvo s osobitným dôrazom na automobilový priemysel,
- 2) hutníctvo pri využívaní nových materiálov a technologických postupov.

Dotácia bola poskytnutá spoločnostiam VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a. s., Bratislava (na r. 2013 150-tis. eur, r. 2014 – 200-tis. Eur), resp. Železiarne Podbrezová, a. s., Podbrezová (na r. 2013 150-tis. eur, r. 2014 – 200-tis. Eur). **Podniky**, ktorým bola poskytnutá dotácia na VTS, **nepatria do kategórie malých a stredných podnikov.**

- **Operačný program Výskum a vývoj (OP VaV)**

Operačný program Výskum a vývoj implementuje **Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEÚ)**. OP VaV je hlavným nástrojom na podporu vedeckovýskumného procesu na Slovensku a zavádzanie jeho výsledkov do praxe. **V roku 2013 ASFEU vyhlásila jednu výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „žiadosti o NFP“) zameranú na podporu MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj – podľa „Schémy na podporu výskumu a vývoja“ (schémy štátnej pomoci).**

Výzvu s kódom **OPVaV-2013/4.1/04-SORO** vyhlásila ASFEU dňa 28. 8. 2013. Výzva bola zameraná na podporu centier excelentnosti nadnárodného významu a medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu (schéma štátnej pomoci). Cieľom výzvy bolo podporiť projekty zriaďovania výskumných centier nadnárodného významu, ktorých výskumné zameranie bude orientované aj na budúce a vznikajúce technológie. Oprávnenými aktivitami boli podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií v Bratislavskom kraji, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja, podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami v Bratislavskom kraji a podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji. **V roku 2013 ešte nebola uzatvorená žiadna Zmluva o poskytnutí NFP.**

Tab. č. 10.7: Prehľad zmluvného viazania a čerpania prostriedkov MSP v rámci OP VaV (Eur)

Zdroj	Malý podnik	Stredný podnik	Spolu
Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v eur k 31. 12. 2013			
Zdroj EÚ	42 665 051,40	26 980 927,21	69 645 978,61
Zdroj ŠR	7 529 189,92	4 761 300,84	12 290 490,76
NFP	50 199 241,32	31 742 228,05	81 941 469,37
Súkromný vlastný zdroj	13 958 230,31	11 088 040,45	25 046 270,76
Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v eur k 31. 12. 2013			
Zdroj EÚ	15 440 579,47	11 520 487,40	26 961 066,87
Zdroj ŠR	2 725 623,67	2 033 002,92	4 758 626,59
NFP	18 166 203,14	13 553 490,32	31 719 693,46
Súkromný vlastný zdroj	5 372 364,72	4 839 810,20	10 212 174,92
Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v eur za rok 2013			
Zdroj EÚ	10 483 502,28	6 051 096,88	16 534 599,16
Zdroj ŠR	1 850 839,51	1 067 839,54	2 918 679,05
NFP	12 334 341,79	7 118 936,42	19 453 278,21
Súkromný vlastný zdroj	3 351 386,15	2 348 728,95	5 700 115,10

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci poskytnutej pre MSP možno konštatovať, že pomoc bola k 31. 12. 2013 lokalizovaná vo všetkých regiónoch NUTS III, t. j. vo všetkých krajinách SR. Ku dňu 31. 12. 2013 bolo implementovaných v rámci OP VaV podľa Schémy na podporu výskumu a vývoja (schémy štátnej pomoci) **celkovo 100 projektov**, o 1 menej ako v roku 2012. V roku 2013 skončil mimoriadne jeden projekt, to znamená, že **1 prijímateľ odstúpil od uzavretej zmluvy**. Z toho ku dňu 31. 12. 2013 v 80 projektoch v celkovej výške NFP 195 359 952,39 eur vystupoval ako prijímateľ alebo partner celkovo 74 MSP, pričom suma v uzavretých zmluvách, ktorá pripadá na MSP, dosiahla celkovú výšku NFP 81 941 469,37 eura.

Ku dňu 31. 12. 2013 bolo v 77 projektoch podporených celkovo 71 MSP v celkovej sume NFP 31 719 693,46 eura. Podporených bolo 45 malých podnikov a 26 stredných podnikov. **V roku 2013 bolo v 76 projektoch podporených celkovo 70 MSP v celkovej sume NFP 19 453 278,21 eura. Podporených bolo 44 malých podnikov a 26 stredných podnikov.** Čerpanie sa medziročne zvýšilo o 267 %, z toho v rámci malých podnikov išlo o 299 % nárast a v rámci stredných podnikov o 225 % nárast. Vysoké percentuálne prírastky čerpania nenávratného finančného príspevku vykázané k 31. 12. 2013 sa prejavili v intenzívnejšej realizácii aktivít v rámci jednotlivých projektov MSP.

10.3 Programy/opatrenia na podporu zvyšovania zručností a vzdelávania MSP

❖ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

• Operačný program Vzdelávanie (OP V)

ASFEÚ v roku 2013 pokračovala v implementácii projektov v rámci výziev s kódmi, OPV-2009/2.1/01-SORO, OPV-2009/4.2/02-SORO, OPV-2010/2.1/02-SORO, OPV-2012/2.1/03-SORO, pričom v roku 2013 bola vyhlásená nová výzva s kódom OPV-2013/2.1/04-SORO.

Na všetky projekty, ktoré ASFEU implementuje v rámci týchto výziev, sa vzťahujú pravidlá schémy pomoci de minimis, t. j. projekty musia spĺňať všetky podmienky a kritériá *Schémy na podporu rozvoja moderného vzdelávania pre vedomostnú spoločnosť v znení dodatku č. 1, dodatku č. 2, dodatku č. 3, dodatku č. 4 (schéma pomoci de minimis)* a pravidlá *Schémy N222/2009 pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy*. Pomoc v rámci schémy pomoci de minimis, v rámci operačného programu Vzdelávanie, sa realizuje formou nenávratného finančného príspevku na úhradu preukázateľných oprávnených výdavkov súvisiacich s výkonom činností a aktivít pri realizácii oprávneného projektu. Prijímatelia sa musia podieľať na oprávnených výdavkoch projektu vlastnými zdrojmi vo výške minimálne 5 %. Zvyšných maximálnych 95 % oprávnených výdavkov projektu sa hradí 80,75 % z ESF a 14,25 % zo štátneho rozpočtu SR. Uvedené platí pri Výzvach OPV-2009/2.1/01-SORO, OPV-2010/2.1/02-SORO a OPV-2013/2.1/04-SORO. Pri Výzve OPV-2012/2.1/03-SORO sa musia prijímatelia podieľať na oprávnených výdavkoch projektu vlastnými zdrojmi vo výške minimálne 5 %, zvyšných maximálnych 95 % oprávnených výdavkov projektu sa uhradza 85 % z ESF a 10 % zo štátneho rozpočtu SR.

Prijímateľmi v rámci schémy pomoci de minimis boli – môžu byť **mikro-, malé a stredné podniky** a **veľké podniky**, ktoré vykonávajú, resp. plánujú vykonávať vzdelávacie aktivity podľa zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pre účely Výzvy OPV-2012/2.1/03-SORO sa pod podnikmi rozumejú štátne, verejné a súkromné vysoké školy ako zriaďovatelia univerzít tretieho veku a obce v úrovni miestnych administratívnych jednotiek LAU 1.

- Výzvy OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO

Tieto dve výzvy boli zamerané na podporu vzdelávania, ktorá reaguje na meniace sa požiadavky zamestnávateľa na kvalitu ľudských zdrojov a efektivitu ich riadenia. Aktivity výziev boli súčasne zamerané aj na rámec aktivít pre **celoživotný rozvoj kompetencií a kvalifikácií** v súlade s odporúčaním Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/962/ES z 18. 12. 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie – Európsky referenčný rámec. Oprávnenou aktivitou bola tvorba a realizácia vzdelávacích programov pre osoby zúčastňujúce sa na aktivitách v rámci ďalšieho vzdelávania a lektorov ďalšieho vzdelávania, so zameraním na prehĺbovanie a rozširovanie kvalifikácie, odbornej spôsobilosti a rozvoj kľúčových kompetencií pre sektory stavebnícky, textilný, elektrotechnický, strojársky a chemický vzhľadom na nové technológie, inovačné procesy a ich použitie v praxi.

V rámci výziev s kódmi OPV-2009/2.1/01-SORO a OPV-2009/4.2/02-SORO uzatvorila ASFEU v mesiaci apríl a máj roku 2010 celkovo 8 Zmlúv o poskytnutí NFP. Celková výška **nakontrahovaného NFP bola 3 286 665,23 eura**, pričom objem celkových oprávnených výdavkov predstavoval 3 459 647,61 eura, a zabezpečenie spolufinancovania zo strany prijímateľa predstavovalo 172 982,38 eura. V rámci výzvy s kódom OPV-2009/4.2/02-SORO sa implementoval len jediný projekt, ktorý bol však v roku 2013 mimoriadne ukončený. V rámci výzvy OPV-2009/2.1/01-SORO ukončilo realizáciu aktivít 5 projektov v roku 2013 a 2 projekty stále pokračujú v realizácii projektu.

- Výzva OPV-2010/2.1/02-SORO

Aktivity uvedenej výzvy boli zamerané na **Podporu ďalšieho vzdelávania v oblasti cestovného ruchu**. Snahou je vytvoriť podmienky na naštartovanie turistického a hotelového priemyslu s cieľom zvýšenia podielu tohto ekonomického odvetvia na hrubom domácom produkte SR, prostredníctvom motivačných ekonomických a finančných nástrojov s cieľom zvyšovať kvalitu a komplexnosť poskytovaných služieb. Oprávnenou aktivitou v rámci predmetnej výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bola tvorba a realizácia akreditovaných

vzdelávacích programov pre osoby zúčastňujúce sa na aktivitách v rámci ďalšieho vzdelávania so zameraním na prehlbovanie a rozširovanie kvalifikácie, odbornej spôsobilosti a rozvoj kľúčových kompetencií pre sektor turistických služieb a služieb týkajúcich sa cestovného ruchu, vzhľadom na nové technológie, inovačné procesy a ich použitie v praxi.

V decembri roku 2010 bolo uzatvorených 9 Zmlúv o poskytnutí NFP. Celková výška **nakontrahovaného NFP bola 3 504 155,20 eura**, pričom objem celkových oprávnených výdavkov predstavoval 3 688 584,42 eura, a zabezpečenie spolufinancovania zo strany prijímateľa predstavovalo 184 429,22 eura. V rámci výzvy OPV-2010/2.1/02-SORO ukončilo realizáciu aktivít 5 projektov v roku 2013 a 3 projekty stále pokračujú v realizácii projektu, jeden projekt bol mimoriadne ukončený.

- Výzva OPV-2012/2.1/03-SORO

Výzvu vyhlásila ASFEU dňa 28. 8. 2012. Aktivity uvedenej výzvy sú zamerané na aktívne starnutie prostredníctvom rozširovania vedomostí a zručností zvyšujúcich kvalitu života seniorov. **Aktivity v rámci výzvy však nemajú priamy vzťah k podnikaniu ani k podpore MSP.** V roku 2013 bolo uzatvorených 36 Zmlúv o poskytnutí NFP. Celková výška nakontrahovaného NFP bola **4 585 757,61 eura**, pričom objem celkových oprávnených výdavkov predstavoval 4 827 113,27 eura a zabezpečenie spolufinancovania zo strany prijímateľa predstavovalo 241 355,66 eura.

- Výzva OPV-2013/2.1/04-SORO

Výzvu vyhlásila ASFEU dňa 27. 8. 2013. Aktivity uvedenej výzvy sú zamerané na **podporu ďalšieho vzdelávania v oblasti priemyslu.** Výzvou sa podporuje plnenie Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2012 – 2016, v ktorom sa zaviazala uskutočniť také kroky, ktoré podporujú rast úrovne a kvality vzdelávania všetkých občanov s dôrazom na mladú generáciu, na rozvoj a využívanie vedomostného a tvorivého potenciálu so zvýšením požiadaviek na adaptabilitu a odbornú znalosť ľudí. Oprávnenou aktivitou v rámci predmetnej výzvy na predkladanie žiadostí o NFP je tvorba/inovácia a realizácia vzdelávacích programov, ktoré prehĺbujú alebo rozširujú vedomosti, zručnosti a schopnosti zamestnancov v národnom hospodárstve si cieľom zvyšovania ich kvalifikácie aj na základe požiadaviek definovaných napríklad zamestnávateľskými zväzmi, sociálnymi partnermi, regionálnymi samosprávami, so zvyšovaním zainteresovanosti zamestnávateľov na programov neformálneho vzdelávania. **V roku 2013 nebola uzatvorená žiadna Zmluva o poskytnutí NFP.**

Tab. č. 10.8: Celkový objem poskytnutej pomoci v relevantných výzvach OP V k 31. 12. 2013 (Eur)

Kód výzvy	EÚ zdroj	ŠR zdroj	Súkromný VZ	NFP
OPV-2009/2.1/01-SORO	2 145 718,57	378 656,21	132 861,83	2 524 374,78
OPV-2010/2.1/02-SORO	2 696 707,47	475 889,56	166 978,79	3 172 597,03
OPV-2012/2.1/03-SORO	4 103 046,23	482 711,36	241 355,68	4 585 757,59
OPV-2013/2.1/04-SORO	x	x	x	x
Spolu	8 945 472,27	1 337 257,13	541 196,30	10 282 729,40

Zdroj: MŠVVaŠ SR

K 31. 12. 2013 nastalo v rámci schémy de minimis čerpanie finančných prostriedkov v **celkovej výške 3 808 076,72 eura**, zo zdrojov EÚ bolo vyplatených 3 075 014,20 eura, zo zdrojov ŠR bolo vyplatených 542 656,69 eura a výška súkromných vlastných zdrojov prijímateľa predstavovala 190 405,83 eura. V sledovanom období bola pomoc v rámci

schémy de minimis vyplatená 16 (z toho 13 MSP) prijímateľom pôsobiacim v oblasti poradenských služieb v oblasti podnikania a riadenia, ako aj v oblasti ostatného vzdelávania. V roku 2013 došlo k celkovému čerpaniu vo výške 1 401 604,63 eura (z toho čerpanie MSP vo výške 1 401 566,31 eura).

Tab. č. 10.9: Poskytnutá pomoc v rámci OPV k 31. 12. 2013 podľa krajov (Eur)

Kraje	Poskytnutá pomoc (Eur)	Zdroj		Počet realizovaných projektov
		EÚ (Eur)	ŠR (eur)	
Nitriansky	1 111 975,09	922 870,45	133 505,88	5
Banskobystrický	1 150 799,56	978 179,60	115 079,97	8
Prešovský	1 924 367,27	1 616 025,80	423 239,29	12
Žilinský	1 078 884,04	898 829,86	126 109,97	6
Trnavský	346 570,04	294 584,53	34 657,00	3
Trenčiansky	269 485,85	229 062,97	26 948,59	2
Košický	206 002,75	175 102,34	20 600,28	2
Projekty realizované vo viacerých krajoch (okrem BA)	4 735 841,10	4 735 841,10	668 232,33	12
Spolu	9 673 126,14	3 028 942,88	1 042 928,15	50

Zdroj: MŠVVaŠ SR

Pomer mikropodnikov z celkového počtu prijímateľov je 24 % (12 prijímateľov), pomer malých podnikov 4 % (2 prijímatelia), pomer stredných podnikov 44 % (22 prijímateľov) a pomer veľkých podnikov 28 % (14 prijímateľov).

❖ Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

• Operačný program Bratislavský kraj (OP BK)

V rámci OP BK bolo pre MSP od začiatku programového obdobia uzatvorených 232 zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške **27 532 285,82 eura** (ERDF + štátny rozpočet), z čoho bolo k 31. decembru 2013 ukončených 189 projektov v celkovej výške 22 520 615,19 eura (Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) + štátny rozpočet).

V roku 2013 bola v rámci OP BK vyhlásená pre súkromný sektor jedna výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Výzva s kódom OPBK/2013/2.2/11 bola vyhlásená pre *Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti*, pre skupinu aktivít **2.2.3 Zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v malých a stredných podnikoch**. K 31. decembru 2013 bolo v rámci uvedenej výzvy schválených **41 žiadostí** o nenávratný finančný príspevok v celkovom objeme **2 630 899,91 eura** (ERDF + štátny rozpočet).

Tab. č. 10.10: Finančné vyjadrenie podpory OP BK v roku 2013 pre MSP

Opatrenie	Počet podporených MSP v roku 2013 (s vyplateným fin. prostriedkom v priebehu roka 2013)					Celkový vyplatený fin. príspevok z OPBK v eurách pre MSP v roku 2013 (zdroj EÚ+SR)
	celkom	mikro-podniky	malé podniky	stredné podniky	iné podniky*	
Opatrenie 2.1 Inovácia a technologické transfery	34	18	12	4	0	4 859 862,28
Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti	17	5	8	4	0	696 097,94
Spolu	51	23	20	8	0	5 555 960,22

Zdroj: MPRV SR

❖ Úrad priemyselného vlastníctva SR

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ÚPV SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva. ÚPV SR vykonáva ústrednú štátnu správu v oblasti ochrany vynálezu, úžitkového vzoru, dizajnu, topografie polovodičového výrobku, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku. Zároveň vedie ústredný fond patentovej literatúry a zabezpečuje výmenu a sprístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv.

ÚPV SR poskytuje MSP od roku 2008 službu s názvom **Prediagnostika priemyselných práv**. Cieľom prediagnostiky priemyselných práv je poskytnutie základných informácií z oblasti priemyselno-právnej ochrany, pochopenie hodnoty a významu priemyselného vlastníctva zo strany zástupcov MSP, upozornenie zástupcov MSP na možné dopady nekalosúťažného konania a poskytnutie objektívnych odporúčaní. Prediagnostika priemyselných práv zahŕňa: analýzu situácie v MSP a oboznámenie jeho zástupcov s možnosťami priemyselnoprávnej ochrany. V roku 2013 ÚPV SR pokračoval v realizácii prediagnostík pre MSP. Počas roka 2013 zamestnanci úradu navštívili **13 spoločností** z celého Slovenska.

ÚPV SR prostredníctvom **Informačného centra**, ktoré prevádzkuje od roku 2008, vykonáva odbornú konzultačnú činnosť pri získavaní informácií o možnom a čo najvhodnejšom spôsobe ochrany duševného vlastníctva. Pre verejnosť sú určené rešeršné služby v zdrojoch patentových informácií (vynálezy, technické riešenia, dizajny a na označenia výrobkov a služieb a označenia pôvodu). Počet žiadostí o informácie sa v informačnom centre úradu v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil na **8 020 žiadostí**, z nich 6 291 bolo pracovníkmi informačného centra vybavených telefonicky, 1 345 e-mailom, 244 osobne, 139 poštou a 1 informácia bola žiadateľovi odoslaná faxom. Pracovníci rešeršného pracoviska prijali 385 objednávok na vypracovanie rešerše a vykonali spolu 932 rešerší, prevahu si dlhodobo udržujú známkové rešerše s počtom 827, nasledujú patentové a dizajnové rešerše. Zaznamenaný bol nárast záujmu najmä o rešeršnú službu zavedenú v roku 2011 s názvom patentová rešerš medzinárodného typu ako alternatívu k patentovej rešerši na stav techniky. Služba je určená záujemcom, ktorí uvažujú o možnosti chrániť si výrobok či technológiu patentom alebo iným vhodným prostriedkom priemyselnoprávnej ochrany pred uvedením na trh. Túto službu v roku 2013 využilo 18 záujemcov, čo korešponduje so stavom v oblasti využívania patentových informačných služieb a odráža zvyšujúci sa záujem o dianie v oblasti výskumu, vývoja a inovácií.

10.4 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácia zákona o stimuloch pre výskum a vývoj (zákon č. 185/2009 Z. z.)

V októbri 2013 bol NR SR schválený **zákon č. 363/2013 Z. z.**, ktorým sa s účinnosťou od **1. decembra 2013** mení a dopĺňa zákon o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Novela vypustila ods. 5 v § 4 zákona, ktorým sa predpisovala minimálna výška celkových oprávnených nákladov na projekt výskumu a vývoja. Cieľom novely bolo zjednodušenie procesu poskytovania stimulov pre mikropodnikateľov a malých podnikateľov z prostriedkov štátneho rozpočtu alokovaných v rozpočtovej kapitole Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Novelou zákona sa umožnil prístup mikropodnikateľov a malých podnikateľov k riešeniu projektov výskumu a vývoja prostredníctvom stimulov pre výskum a vývoj so zámerom, aby vo väčšej miere zakladali svoj rozvoj a podnikateľské zámery na výsledkoch výskumu a vývoja.

Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR – Poznatkami k prosperite

Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR vypracovalo, v zmysle vyššie uvedeného, Stratégiu výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3), ktorú vláda SR schválila na svojom rokovaní dňa 13. novembra 2013 uznesením č. 665/2013. Na tvorbe RIS3 sa spolupodieľal Úrad vlády SR, zástupcovia podnikateľského, akademického a výskumného sektora. RIS3 predstavuje základný rámcový strategický dokument pre podporu výskumu a inovácií v nadchádzajúcom programovacom období 2014 – 2020 a je základom pre tvorbu operačných programov. Zároveň je kľúčovým dokumentom zameraným na udržateľný hospodársky rast a zvýšenie zamestnanosti na Slovensku prostredníctvom cielej podpory výskumu a inovácií a dosiahnutia kritickej masy v jednotlivých strategických prioritách pri súčasnom zohľadnení regionálnych špecifik. Úlohou RIS3 je definovať víziu, ciele a opatrenia na základe komplexnej analytickej časti a stanovených priorit špecializácie hospodárstva a oblasti výskumu a vývoja SR, pričom sú zohľadnené princípy inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu pre posilnenie konkurenčnej schopnosti SR. Cieľmi RIS3 sú:

- prehlbovať integráciu a ukotvenie kľúčových priemyselných odvetví, ktoré zvyšujú miestnu pridanú hodnotu, prostredníctvom spolupráce miestnych dodávateľských reťazcov a podporou ich vzájomného sieťovania,
- zvýšiť príspevok výskumu k hospodárskemu rastu cestou globálnej excelentnosti a lokálnej relevantnosti,
- vytvárať dynamickú, otvorenú a inkluzívnu inovatívnu spoločnosť ako jeden z predpokladov pre zlepšenie kvality života,
- zlepšiť kvalitu ľudských zdrojov pre inovatívne Slovensko

Horizont 2020 – Rámcový program EÚ pre výskum a inovácie

Dňa 11. decembra 2013 bol nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 zriadený **program Horizont 2020** – rámcový program pre výskum a inováciu (2014 – 2020), ktorý obsahuje ustanovenia o všeobecných cieľoch, dôvodoch a pridanej hodnote Únie, finančnom krytí, kontrole, monitorovaní a hodnotení. V decembri 2013 bol zároveň schválený aj osobitný program na vykonávanie programu (ustanovuje spôsoby vykonávania a obsah základného rozsahu činností) a jednotný súbor pravidiel účasti a šírenia (ustanovuje spôsoby financovania a úhrady nákladov, podmienky účasti, kritériá výberu a udeľovania grantov, ako aj pravidlá týkajúce sa zodpovednosti za program, jeho využívania a šírenia jeho výsledkov). 11. decembra 2013 už boli zároveň vyhlásené prvé výzvy z programu.

Program Horizont 2020 predstavuje hlavný nástroj na podporu výskumu, vývoja a inovácií Európskej komisie na roky 2014 až 2020, ktorý integruje podporu výskumu a inovácií, kladie dôraz na podporu malých a stredných podnikov a riešenie veľkých spoločenských výziev. Program ponúka možnosť účasti slovenských výskumníkov v špičkových európskych projektoch na základe verejných výziev vyhlasovaných Európskou komisiou. Horizont 2020 je založený na troch pilieroch, konkrétne:

- **Excelentná veda** – Podpora pre najlepších vedcov a mladých výskumných pracovníkov
- **Vedúce postavenie priemyslu** – Podpora vedúceho postavenia európskeho priemyslu v oblastiach IKT, nanotechnológie, vyspelej výroby, robotiky, biotechnológie a vesmíru
- **Spoločenské výzvy** – Inovatívne projekty zamerané na sedem sociálnych výziev Horizontu 2020: zdravie, poľnohospodárstvo, námorníctvo a bioekonómia, energetika,

doprava, boj proti zmene klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a surovín, reflexné spoločnosti a bezpečnosť

10.5 Výsledky analýz a prieskumov

Eurostat každoročne realizuje prieskum s názvom „**Survey on ICT usage and e-commerce in enterprises**“, v ktorom sa dopytuje od jednotlivých podnikov na témy využívania internetu pri podnikaní, využívania elektronického obchodu pri podnikaní, využívania sociálnych sietí pri podnikaní a pod. V nasledujúcom texte sú spracované vybrané výsledky z daného prieskumu za rok 2013 v súvislosti s využívaním IKT v malých a stredných podnikoch (s počtom zamestnancov 1 – 249).

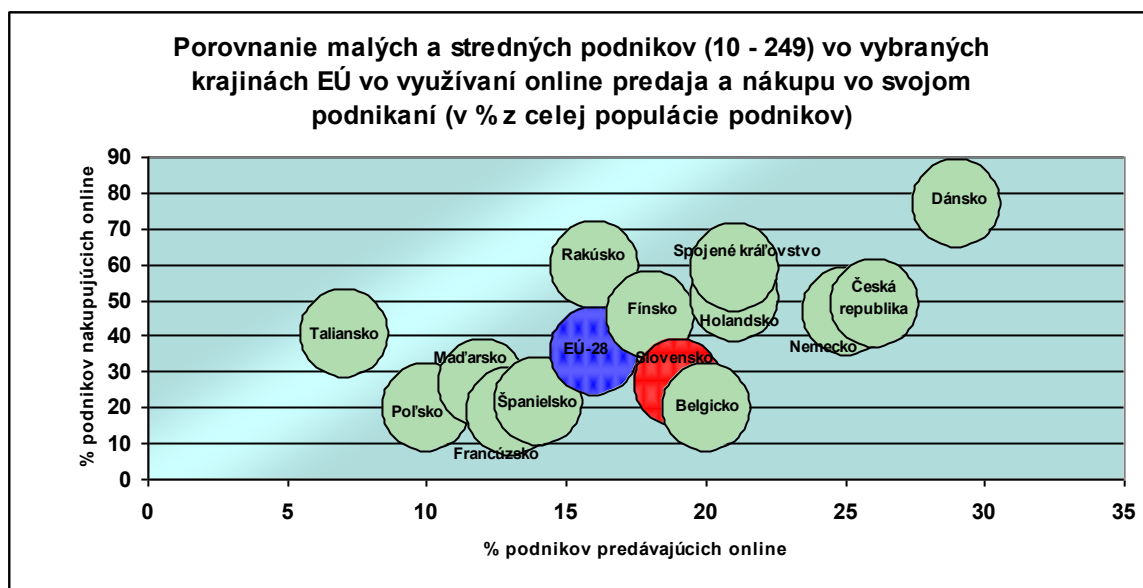
Na základe grafu č. 50 (v prílohe) v roku 2013 využívalo internet pri podnikaní 85 % mikropodnikov z celej populácie mikropodnikov (s počtom zamestnancov 1 až 9). Ostatné veľkostné kategórie podnikov sa vyznačujú vyšším podielom využívania internetu. Podiel malých podnikov využívajúcich internet je 95 %, pričom takmer všetky stredné a veľké podniky využívajú internet (až 99 %).

Obsahom grafu č. 51 (v prílohe) sú tri ukazovatele, a to podiel podnikov nakupujúcich online, podiel podnikov predávajúcich online a dosiahnuté tržby z elektronického obchodu. Všetky ukazovatele sú vykazované vzhľadom na príslušné veľkostné kategórie podnikov. V prvom rade je zjavná priama závislosť medzi využívaním elektronického obchodu (nákup aj predaj) a jednotlivými veľkostnými kategóriami podnikov. Znamená to, že s vyššou veľkostnou kategóriou rastie aj využívanie elektronického obchodu. S daným vývojom súvisí aj podiel tržieb jednotlivých veľkostných kategórií podnikov dosiahnutý z elektronického obchodu oproti celkovým tržbám, ktorý taktiež rastie s vyššou veľkostnou kategóriou. V roku 2013 len 8 % zo všetkých mikropodnikov predávalo výsledky svojej podnikateľskej činnosti online, avšak 15 % zo všetkých mikropodnikov nakupovalo online, pričom mikropodniky vytvorili 2 % zo svojich dosiahnutých tržieb z elektronického obchodu. Malé podniky mali v roku 2013 dané ukazovatele na vyššej úrovni (19 % malých podnikov predávajúcich online, 26 % malých podnikov kupujúcich online pri 10 % tržbách z elektronického obchodu). Spomedzi MSP mali v roku 2013 najvyššie hodnoty vo využívaní elektronického obchodu stredné podniky (21 % stredných podnikov predávajúcich online, 32 % podnikov nakupujúcich online pri 10 % tržbách dosiahnutých z elektronického obchodu).

Bublinový graf porovnáva využívanie elektronického obchodu v malých a stredných podnikoch (s počtom zamestnancov 10 – 249) vo vybraných krajinách EÚ, pričom súčasťou grafu sú dva ukazovatele. Na x-ovej osi je kvantifikovaný podiel malých a stredných podnikov predávajúcich online (v % z celej populácie podnikov) vo vybraných krajinách EÚ, pričom čím sú krajiny viac vpravo, tým majú vyšší podiel predaja online. Na y-ovej osi je kvantifikovaný podiel malých a stredných podnikov nakupujúcich online (v % z celej populácie podnikov) vo vybraných krajinách EÚ, pričom čím sú krajiny vyššie, tým majú vyšší podiel nákupu online. Vo všeobecnosti môžeme taktiež povedať, že čím sú jednotlivé krajiny bližšie k pravému hornému (ľavému dolnému) rohu, tým majú vyšší (nižší) podiel využívania elektronického obchodu. V roku 2013 približne 19 % slovenských malých a stredných podnikov predávalo výsledky svojej podnikateľskej činnosti online (celoeurópsky priemer 16 % malých a stredných podnikov). Na druhej strane v nákupe online zaostávame za celoeurópskym priemerom o približne 9 p. b. V roku 2013 využívalo 27 % slovenských malých a stredných podnikov nákupy online (celoeurópsky priemer 36 %). Vo všeobecnosti sa slovenské malé a stredné podniky zaraďujú medzi európsky priemer vo využívaní

elektronického obchodu. Najviac využívajú elektronický obchod malé a stredné podniky v Dánsku, Českej republike a Nemecku, naopak, najmenej využívajú elektronický obchod malé a stredné podniky v Poľsku, Maďarsku a Taliansku.

Graf č. 19

Zdroj: Eurostat – ICT Usage and e-Commerce in Enterprises: 2013

„Community Innovation Survey (CIS) 2010“ je prieskum o inovačnej aktivite podnikov, ktorý realizuje Eurostat v spolupráci s národnými štatistickými úradmi členských krajín EÚ. V Slovenskej republike realizuje daný prieskum ŠÚ SR²¹. Prieskum zhromažďuje informácie o využívaní jednotlivých druhov inovácií v podnikoch pôsobiach v rôznych sektoroch (priemysel, stavebníctvo, služby) v rokoch 2008 – 2010.

Z grafu č. 53 (v prílohe) je zrejmé, že v odvetví priemyslu bolo podľa daného prieskumu 26,03 % malých podnikov, 46,51 % stredných podnikov a 33,10 % MSP (bez mikropodnikov) s inovačnou činnosťou (podiel zo všetkých podnikov). Najvyšší podiel podnikov s inovačnou činnosťou bol vo veľkostnej kategórii veľkých podnikov (64,78 %). Doplnok (do 100 %) daných troch podielov pre jednotlivé veľkostné kategórie predstavuje podniky bez inovačnej činnosti. Znamená to, že v rámci priemyselných podnikov mali najnižšiu inovačnú aktivitu malé podniky. Z tých priemyselných podnikov, ktoré deklarovali inovačnú aktivitu, inovovali v najväčšej miere v oblasti technologických inovácií.

Podľa grafu č. 54 (v prílohe) najnižšia úroveň inovačnej činnosti jednotlivých veľkostných kategórií podnikov bola v stavebníctve, konkrétne 15,15 % malých podnikov, 25,24 % stredných podnikov a 17,29 % MSP (bez mikropodnikov) vykazovali inovačnú činnosť (podiel zo všetkých podnikov). Najvyšší podiel podnikov s inovačnou činnosťou bol vo veľkých podnikoch (47,62 %).

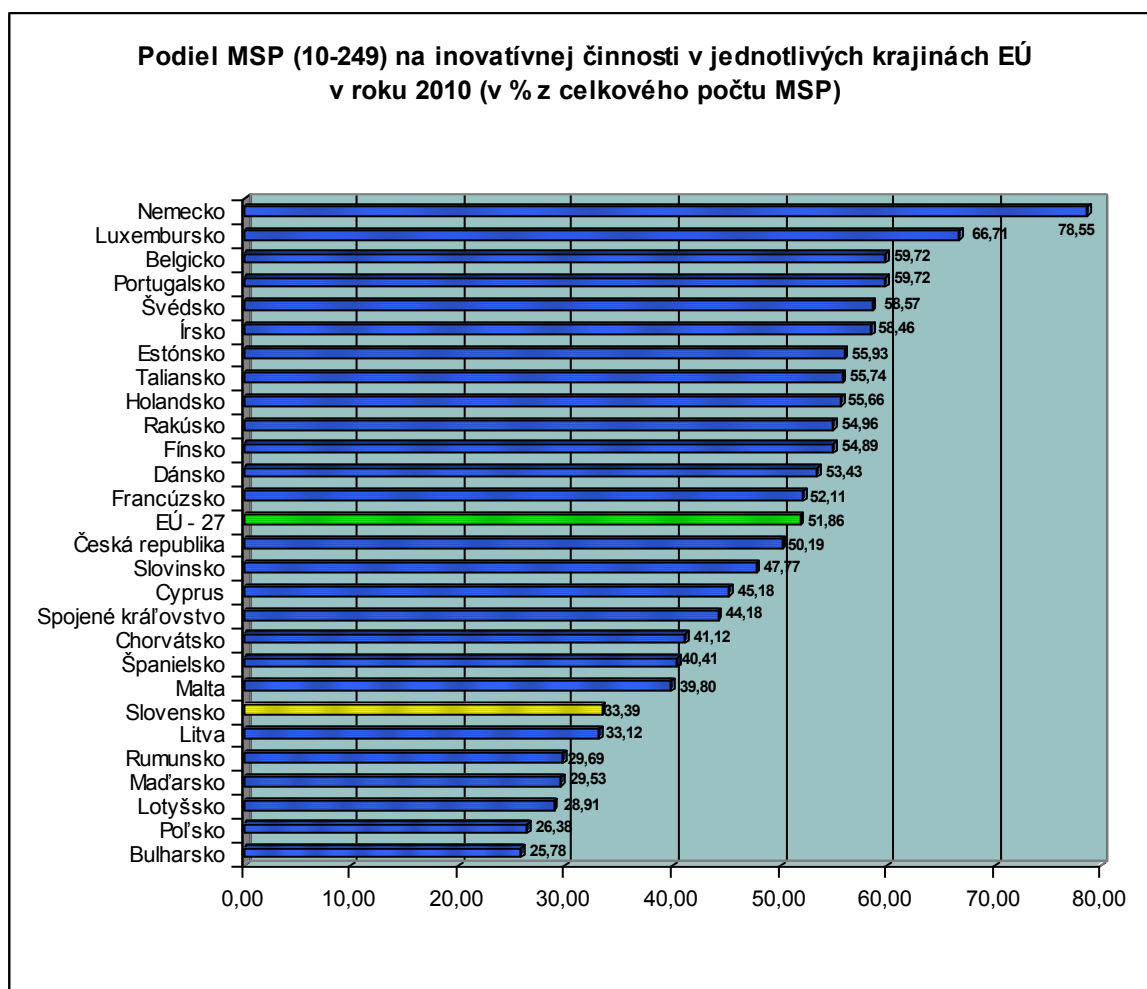
V odvetví služieb bolo podľa grafu č. 55 32,78 % malých podnikov, 37,74 % stredných podnikov a 33,88 % MSP (bez mikropodnikov) s inovačnou činnosťou (podiel zo všetkých

²¹ Súčasťou daného prieskumu na národnej úrovni sú nasledovné odvetvia: ťažba a dobývanie (SK NACE Rev. 2 - 05 až 09), priemyselná výroba (10 až 33), dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (35), dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (36 až 39), stavebníctvo (41 až 43), veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (46), doprava a skladovanie (49 až 53), nakladateľské činnosti (58), telekomunikácie (61), počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby (62), informačné služby (63), finančné a poisťovacie služby (64 až 66), architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy (71), vedecký výskum a vývoj (72).

podnikov), pričom najvyšší podiel podnikov s inovačnou činnosťou bol, takisto ako v predošlých odvetviach, vo veľkých podnikoch (66,04 %). Z dostupných údajov daného prieskumu (a na základe dostupných údajov) je zrejmé, že najviac inovatívne sú malé a veľké podniky pôsobiace v službách a stredné podniky pôsobiace v priemysle, na druhej strane najmenej inovatívne sú podniky v stavebníctve.

Z dostupnej dátovej základne prieskumu „Community Innovation Survey (CIS) 2010“ zverejnenej na webovej stránke Eurostatu²² je vytvorené poradie MSP (zahŕňajúce podniky s počtom zamestnancov 10 – 249) podieľajúcich sa na inovačnej činnosti v jednotlivých krajinách EÚ (ukazovateľ v grafe č. 23 je vyjadrený v % inovujúcich MSP z celkového počtu MSP). Slovenské MSP sa v inovačnej činnosti krajín EÚ umiestnili na chvoste rebríčka (7. miesto zozadu). Približne každý tretí MSP v Slovenskej republike vykazuje inovačnú činnosť. Oproti priemeru EÚ-27 však slovenské MSP zaostávajú o približne 18,5 p. b. Za slovenskými MSP skončili MSP z Litvy, Rumunska, Maďarska, Lotyšska, Poľska a Bulharska. Na druhej strane za najviac inovatívne MSP môžeme považovať MSP z Nemecka (takmer 80 % MSP vykazuje inovačnú činnosť). Za nemeckými MSP nasledujú MSP z Luxemburska a Belgicka.

Graf č. 22

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

²² Medzinárodné porovnanie zahŕňa nasledujúce SK NACE sekcie (B, C, D, E, G46, H, J58, J61, J62, J63, K a M71).

Slovak Business Agency ako partner národného koordinátora projektu GEM pre Slovensko, ktorým je Fakulta managementu Univerzity Komenského v Bratislave, realizovala v roku 2013 jednu z aktivít projektu **GEM: Prieskum dospeljej populácie SR (APS)**. Projekt GEM (Global Entrepreneurship Monitor – Globálny monitoring podnikania) je globálna iniciatíva zameraná na prieskum postojov spoločnosti k podnikaniu. Na základe daného prieskumu bolo zistené, že každý desiaty začínajúci podnikateľ zavádza vo svojom podnikaní inováciu (nový výrobok, resp. službu).

10.6 Odporúčania

- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o význame inovačných aktivít pre MSP.
- Systémovo podporiť regionálne samosprávy a regionálne štruktúry vytvorené v predchádzajúcich obdobiach na podporu inovácií (napr. technologické inkubátory) s cieľom podpory inovatívnych nápadov, šírenia dobrých skúseností a rozvoja celoživotného vzdelávania (ako súčasti budovania znalostnej ekonomiky a spoločnosti).
- Uplatniť účinnejšie motivačné nástroje na trvalé zvyšovanie inovačnej aktivity podnikateľského sektora.
- Zavádzať do praxe nástroje na podporu užšej kooperácie medzi súkromným sektorom a akademickou sférou/výskumom s využitím najlepších príkladov z EÚ.
- Zaviesť do praxe a podporovať nové inovatívne typy poradenských služieb pre technologické rýchlorastúce firmy (tzv. startupy), ako je napr. mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence alebo technologický foresighting.
- Podporovať zakladanie klastrových organizácií, čo prinesie zvýšenie inovačnej kapacity firemných členov klastrových organizácií a bude stimulovať rozvoj sektora MSP.
- Pomocou inovatívnych finančných nástrojov podporovať expanzné a inovatívne aktivity firiem s rastovým potenciálom. V tomto zmysle pripravovať aj opatrenia pre budúce programové obdobie pomoci EÚ.
- Prehodnotiť priority štátnej vedeckej a technickej politiky a stanoviť optimálny počet prioritných smerov výskumu a vývoja v súlade s očakávaným hospodárskym rastom. Koncentrovať prostriedky štátu do oblastí výskumu a vývoja, kde možno dosiahnuť medzinárodne akceptovateľné a reálne výsledky. Reálne výsledky pravidelne verifikovať so zámermi.
- Prehodnotiť systém podpory aplikovaného výskumu a vývoja zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ a zabezpečiť porovnateľné podmienky pre využívanie týchto zdrojov organizáciami všetkých sektorov vedy a techniky, vrátane organizácií podnikajúcich v oblasti vedy a techniky.
- Zvyšovanie informovanosti o možnostiach ochrany duševného vlastníctva a transferu technológií najmä v prostredí výskumu a vývoja, sprehľadnenie systému ochrany

duševného vlastníctva a podpora zriaďovania a činnosti centier pre technologický transfer.

- Vytvoriť nástroje na systematickú podporu účasti slovenských firiem a organizácií v európskych a medzinárodných programoch výskumu a inovácií (Horizont 2020, ERC, ERANET, KIC EIT, ESFRI, CARS 2020, Dunajská stratégia a ďalšie), napr. prostredníctvom rozvoja aktivít Styčnej kancelárie SR pre výskum a vývoj v Bruseli, alebo prostredníctvom vytvorenia Národných podporných štruktúr pre komunitárne programy EÚ

11. Princíp 9: Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti

11.1 Podporné programy a opatrenia

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 9 v roku 2013 bolo: 35 608 040,79 eura.

❖ Slovak Business Agency

- **Projekt „EKOprofit Bratislava“**

EKOprofit Bratislava je projektová iniciatíva medzi mestami Viedeň a Bratislava, ktorej hlavným cieľom je pomôcť malým a stredným podnikom zlepšovať vzťah k životnému prostrediu a zároveň znižovať ich prevádzkové náklady. Projektovými partnermi sú spoločnosť Denkstatt, Magistrat der Stadt Wien/MA22, Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy, Bratislavská regionálna komora SOPK a Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania.

Hlavným cieľom projektu je zavádzanie Programu čistejšej produkcie v širšom okolí Bratislavy (vrátane Trnavského regiónu), podľa vzoru „Ökobusinessplan Wien“ na podporu trvalo udržateľného rozvoja prihraničného regiónu Rakúsko – Slovensko.

Ciele projektu:

- Podpora hospodárskeho rastu v Regióne CENTROPE prostredníctvom implementácie modelu „ÖKOPROFIT“ v Bratislavskom/Trnavskom kraji
- Transfer Know-how v oblasti Riadenia zdrojov a Administrácie programu, z Viedne do Bratislavy
- Budovanie povedomia („udržateľné podnikanie = ziskové podnikanie“), pre osoby s rozhodovacou právomocou v oblasti priemyslu, obchodu a verejnej správy
- Prehľbovanie existujúcich partnerstiev, ako aj vytváranie nových sietí kontaktov na riadiacej a prevádzkovej úrovni
- Rozvoj cezhraničného trhu poradenstva v oblasti životného prostredia a riadenia zdrojov (prostredníctvom školení miestnych ekologických poradcov)
- Podpora eko-inovácií v prostredí MSP

Prínosom projektu je:

- Zníženie nákladov (energia, odpad, voda, suroviny...)
- Zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie
- Poradenstvo v oblasti legislatívy
- Vylepšená tímová práca v spoločnosti
- Vylepšené projektové manažérske zručnosti
- Verejné uznanie
- Príprava na ISO 14001, resp. EMAS

Účasť v projekte EKOprofit Bratislava je určená hlavne pre malé a stredné podniky vo výrobnjej oblasti, ako aj v oblasti služieb, ktoré chcú získať rozsiahly prehľad o svojich možnostiach šetrenia zdrojov a presadiť konkrétne opatrenia. Projektu sa môžu zúčastniť spoločnosti z Bratislavského a Trnavského kraja.

Služby/Aktivity:

- poskytnutie bezplatného, individuálneho poradenstva a podpory (starostlivosti) pri zlepšovaní ich vzťahu k životnému prostrediu, čo bude zároveň viesť k zníženiu ich prevádzkových nákladov.
- získanie poznatkov o tom, ako:
 - zistiť status-quo ich spoločnosti z hľadiska životného prostredia (analýza vstupov a výstupov),
 - spoznať a ohodnotiť slabé stránky v ich prevádzke z hľadiska životného prostredia,
 - efektívne plánovať a presadzovať opatrenia na zlepšenie a kontrolovať ich účinky.
- zrealizovanie konzultačných dní venovaných spoločnostiam a poskytnutie špecifickej podpory pri implementácii opatrení pre zúčastnené MSP

Výsledky projektu za rok 2013:

	Aktivity/Poskytnuté služby pre MSP a ich ukazovatele	Počet
1	Propagácia projektu	
	Vytvorenie a spustenie webovej stránky: www.ekoprofitbratislava.eu/sk	1
2	I. školiteľský program (18.12. - 21. 12. 2012 – Trainee Program: 3 dni základného školenia a minimálne 5 dní praxe priamo vo vybraných EKOpfit-spoločnostiach (región BA/TT) v pozícii asistenta konzultantom).	1
	Počet účastníkov/trainees	10
3	Tlačová konferencia (na Magistráte hl. mesta SR Bratislavy, 18. 12. 2012 – organizovaná magistrátom mesta Bratislava za účasti projektových partnerov, médií a účastníkov školenia)	1
4	Seminár pre vedúcich a projektových partnerov na Magistráte vo Viedni, 3. 10. 2012	1
5	Štyri štvordňové odborné školenia pre firmy zapojené do projektu a paralelne po školení začali prebiehať konzultácie priamo vo firmách: I. skupina (24. 6.; 18. 9.; 10. 10; 12. 11. 2013) počet účastníkov 15 II. skupina (17. 9.; 17. 10; 20. 11; 10. 12. 2013) počet účastníkov 15 III. skupina 12. 12. 2013 začala s prvým workshopom, počet účastníkov	30 11
6	Odborná stáž pracovníka Slovak Business Agency na Magistráte vo Viedni	1

Zdroj: SBA

Podľa projektu sa počítalo s účasťou 52 slovenských firiem. **Ku koncu roka 2013 bolo prihlásených 50 firiem.** Firmy, ktoré prejavili záujem o účasť v projekte Ekoprofit Bratislava, boli rozdelené do 4 skupín. Prvé dve skupiny úspešne zabsolvovali 4-dňové odborné školenia za účasti pracovníkov Denkstatt Bratislava a Viedne. Na školení dostali MSP základné informácie, ako bude prebiehať interný eko-audit. Prvý workshop sa skladal z prezentácií: EKOpfit a metodika Cleaner Production (CP); CP - Tím; Quick Scan. Do prvej návštevy museli organizácie urobiť nevyhnutné kroky (určiť zdroje dát a osobu, ktorá ich zadá do analýzy vstupov a výstupov; pokračovali v zbere dát; vložiť dáta do Excel súboru; definovať procesnú mapu a diagram toku materiálov pre celú firmu; definovať indikátory relevantné pre firmu; hľadať nápady, východiská a ciele na zlepšenie). V 2. workshope dostali účastníci informácie o analýze vstupov a výstupov a spracovali kritériá pre definovanie zamerania auditu. V každom podniku bude vytvorený tzv. CP tím (Cleaner production), ktorý bude úzko spolupracovať s expertmi na vytvorenie udržateľného rozvoja z ekonomickej, environmentálnej a sociálno-kultúrnej perspektívy. Účastníci pracovali v skupinách na rôznych prípadových riešeniach podľa zadania napr. hľadanie vstupov, výstupov, príčin chýb a opatrenia efektívnej úspory výroby. Počas 3. workshopu sa účastníci dozvedeli informácie o EMS, Súlad s legislatívou; Udržateľné obstarávanie; Environmentálny report a ďalšie kroky.

V rámci praktických cvičení vytvorili environmentálnu politiku, implementovali tri environmentálne opatrenia a naučili sa, ako pripraviť environmentálny report. Očakáva sa, že prostredníctvom školení a individuálnych konzultácií priamo vo firmách budú firmy postupne zlepšovať vzťah k životnému prostrediu a zároveň sa budú znižovať i ich prevádzkové náklady. V ďalšej časti projektu, pracovníci Denkstatt Bratislava spolu s expertmi z Rakúska osobne navštevujú firmu, počas 4 dní vykonávajú Individuálne konzultácie a audity. V januári 2014 začnú školenia pre 4. skupinu MSP.

Interný pracovník Slovak Business Agency sa počas roku 2013 zúčastnil na odbornej stáži vo Viedni. Pracovníci Viedenského magistrátu, MA 22, z odboru životného prostredia priamo objasňovali systémy podpory pre veľké firmy EKOpfit a EKObonus pre menšie firmy. Taktiež dohodli stretnutia so všetkými kľúčovými hráčmi, ktorí sa podieľajú na financovaní projektu ako je Ministerstvo životného prostredia, Obchodná komora Rakúska, Ministerstvo poľnohospodárstva – EKOlabeled, Denkstatt. Predstavený bol aj proces implementácie projektu do Srbska. V mesiaci december sa stážujúci pracovník zúčastňoval stretnutí komisií, v rámci ktorých sa hodnotili výsledky dosiahnuté v jednotlivých rakúskych firmách. Pre rakúske firmy je účasť v projekte veľmi dôležitá, snažia sa o získanie certifikátu, a tým aj prestíže v danom regióne. Každoročne do projektu vstupuje okolo 200 viedenských organizácií. Cieľom realizovaného projektu je nastavenie obdobného systému podpory MSP aj v Bratislavskom regióne.

❖ Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

- **Národný plán zameraný na zvyšovanie počtu budov s takmer nulovou potrebou energie**

Program bol schválený v roku 2012. Dotáciu možno poskytnúť na základe zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov **na výskum a vývoj v oblasti energetickej hospodárnosti, ako aj na urýchlenie zvyšovania energetickej hospodárnosti budov** a na ich prechod na budovy s takmer nulovou potrebou energie podľa národného plánu s účinnosťou od 1. 1. 2013. **Zatiaľ neboli poskytnuté žiadne dotácie.** Cieľom podpory vo finančnej oblasti bude predovšetkým prispôsobiť existujúce finančné nástroje na zvyšovanie investícií do energetickej hospodárnosti budov, ako aj hľadať nové formy vzhľadom na možnosti štátneho rozpočtu.

❖ Ministerstvo životného prostredia SR

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia, vrátane ochrany prírody a krajiny, vodného hospodárstva, ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme, ekologických aspektov územného plánovania, odpadového hospodárstva, posudzovania vplyvov na životné prostredie, zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu, geologického výskumu a prieskumu, ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín a geneticky modifikovaných organizmov.

- **Podpora z Environmentálneho fondu**

Environmentálny fond ako štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie každoročne zverejňuje špecifikáciu činností podpory formou dotácie alebo úveru, na ktoré môžu žiadatelia posielat' svoje žiadosti o podporu. Environmentálny fond sa primárne zameriava na dotačnú podporu environmentálnych projektov obcí a nemá vytvorený

program určený vyslovene pre záujemcov z prostredia MSP. **Podnikateľské subjekty (nielen MSP) môžu žiadať fond buď o podporu formou dotácie alebo úveru so zvýhodneným úrokom 1 % p. a. so splatnosťou 5 – 15 rokov bez obmedzenia výšky úveru.**

V roku 2013 mohli podnikateľské subjekty žiadať fond o **podporu formou dotácie** v nasledovných činnostiach:

1. Činnosť E1: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia – V rámci tejto činnosti bola v roku 2013 poskytnutá podpora formou **dotácie 1 podnikateľskému subjektu (MSP) vo výške 20 000 eur.**
2. Činnosť F1: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia – V rámci tejto činnosti nebola v roku 2013 poskytnutá podpora formou dotácie **žiadnemu podnikateľskému subjektu.**

V roku 2013 mohli podnikateľské subjekty žiadať fond o **podporu formou úveru** v nasledovných oblastiach:

- A. Oblasť: Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy zeme
- B. Oblasť: Ochrana a využívanie vôd
- C. Oblasť: Rozvoj odpadového hospodárstva
- D. Oblasť: Ochrana prírody a krajiny
- E. Oblasť: Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
- F. Oblasť: Prieskum, výskum a vývoj zameraný na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia
- G. Oblasť: Zelená investičná schéma
- H. Oblasť: Environmentálne záťaž

V rámci uvedených oblastí bola schválená podpora formou **úveru 4 podnikateľským subjektom (všetky MSP) v celkovej sume 1 971 719 eur.**

• Podpora z Recyklačného fondu

Recyklačný fond je neštátny účelový fond zriadený zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v ktorom sa sústreďujú finančné prostriedky na podporu zberu, zhodnocovania a spracovania odpadov v zákonom stanovených komoditách. Účelom poskytovania prostriedkov z Recyklačného fondu je podpora činností napĺňajúcich spoločenské požiadavky environmentálne optimálneho nakladania s odpadmi v SR a **nevzťahuje sa priamo na podporu podnikania.** V roku 2013 boli žiadateľom poskytnuté finančné prostriedky v celkovej výške **7 013 154 eur.** Prostriedky z Recyklačného fondu možno v súlade s účelom a cieľmi odpadového hospodárstva vyjadrenými v aktuálnom POH SR použiť na:

1. **Úhradu prevádzkových a investičných nákladov potrebných na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnocovania odpadov a spracovania starých vozidiel.**
V roku 2013 bolo na tento cieľ poskytnutých **6 606 433 eur** na základe 1 984 zmlúv (z toho 1 935 rámcových zmlúv s obcami a združeniami obcí o poskytovaní nárokovateľného príspevku podľa § 64 od. 1 zák. č. 223/2001 Z. z. viazaného na preukázanie zhodnotených množstiev vytriedených zložiek komunálneho odpadu v sume 2 642 013 Eur).
2. **Úhradu ekonomicky oprávnených nákladov súvisiacich s dopravou starých vozidiel na určené parkovisko a nákladov na prevádzkovanie určeného parkoviska.**
V roku 2013 neboli na tento cieľ použité žiadne zdroje.
3. **Propagáciu triedeného zberu a zhodnocovania odpadov.**

V roku 2013 bolo na tento cieľ poskytnutých **138 901 eur** na základe štyroch zmlúv.

4. **Zabezpečovanie informačného systému na podporu zhodnocovania odpadov.**

V roku 2013 bolo na tento cieľ poskytnutých **249 820 eur** na základe jednej zmluvy.

5. **Podporu výskumu, vývoja, vyhľadávania a aplikácie nových technológií zhodnocovania odpadov.**

V roku 2013 bolo na tento cieľ poskytnutých **18 000 eur** na základe jednej zmluvy.

• **Operačný program Životné prostredie**

Hlavným cieľom operačného programu Životné prostredie (OP ŽP) je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry v zmysle predpisov EÚ a SR. Poskytovaním pomoci z fondov EÚ v rámci OP ŽP sa sleduje predovšetkým dosahovanie environmentálnych cieľov a zlepšenie parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia. V rámci OP ŽP sú MSP jedným z viacerých typov oprávnených prijímateľov v prípade **prioritnej osi 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a prioritnej osi 4 Odpadové hospodárstvo**, pričom pomoc je poskytovaná v závislosti od toho, či a v akej miere realizované aktivity prispievajú k plneniu cieľov programu. Podnikateľské subjekty sú podporené prostredníctvom nenávratných finančných príspevkov, pričom cieľová skupina je sektor verejnej správy, ako i súkromný sektor. V súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci sa na prijímateľov (vrátane MSP) v závislosti od typu aktivít uplatňuje niektorá zo **schém štátnej pomoci**:

- Schéma štátnej pomoci pre zlepšenie a rozvoj infraštruktúry pre ochranu ovzdušia pre programové obdobie/roky 2007 – 2013,
- Schéma štátnej pomoci pre zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva pre programové obdobie/roky 2007 – 2013 a
- Schéma štátnej pomoci na ochranu životného prostredia v oblasti ochrany ovzdušia a minimalizácie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy pre programové obdobie/roky 2007 – 2013.

Tab. č. 11.1: Naplnenie vybraných indikátorov OP ŽP týkajúcich sa podpory MSP (aktuálny stav k 31. 12. 2013)

Prioritná os	Počet projektov priamej investičnej podpory MSP (v zátvorke je uvedený cieľ)	Počet vytvorených pracovných miest priamej investičnej podpory MSP (v zátvorke je uvedený cieľ)
Prioritná os 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	6 (cieľ 20)	3 (cieľ 15)
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo	39 (cieľ 30)	49 (cieľ 25)

Zdroj: MŽP SR

Najväčšou mierou podpory MSP (čo sa týka objemu prostriedkov z fondov EÚ i počtu podporených projektov) sa v rámci OP ŽP vyznačuje **prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo**, a to najmä operačný cieľ 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov. V prípade operačného cieľa 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu je podpora MSP limitovaná tým, že v súlade s platnými právnymi predpismi v oblasti odpadového hospodárstva, ako aj obecného zriadenia, je zabezpečenie separovaného zberu povinnosťou obcí, z čoho zákonite vyplýva, že väčšia žiadateľov a následne prijímateľov v rámci tohto

operačného cieľa patrí k subjektom verejného sektora (subjekty územnej samosprávy). V rámci operačného cieľa *4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie* existuje priestor pre podporu podnikateľských subjektov vytvorený najmä v rámci II. skupiny aktivít – Nakladanie s nebezpečnými odpadmi, vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení s cieľom zhodnotenia a zneškodnenia nebezpečných odpadov environmentálne vhodným spôsobom.

V prípade prioritnej osi č. 3 **Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy** sú podnikateľské subjekty, vrátane MSP, oprávnené na podporu v rámci operačného cieľa *3.1 Ochrana ovzdušia*, ako aj operačného cieľa *3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie*. Záujem MSP a miera podpory MSP je v prípade prioritnej osi 3 ovplyvnená tým, že v rámci aktivít v oblasti znižovania znečistenia ovzdušia sa na podniky a aktivity nimi realizované vzťahujú pravidlá pre poskytnutie štátnej pomoci (regionálna pomoc, resp. skupinová výnimka), ktoré upravujú maximálnu intenzitu pomoci. V prípade schémy štátnej pomoci na ochranu životného prostredia v oblasti ochrany ovzdušia a minimalizácie nepriaznivých vplyvov zmeny klímy (skupinová výnimka) sú podniky oprávnené na podporu iba v prípade, keď ide o investičnú pomoc umožňujúcu podnikom ísť nad rámec noriem Spoločenstva týkajúcich sa ochrany životného prostredia alebo zvýšiť úroveň ochrany životného prostredia v prípade absencie noriem Spoločenstva. V súčasnej ekonomickej situácii je záujem podnikov o realizáciu projektov obmedzujúcich znečistenie ovzdušia nad rámec platných predpisov obmedzený.

K 31. 12. 2013 MŽP SR eviduje celkovo 56 projektov zazmluvnených pod schémami štátnej pomoci v objeme 163,69 mil. eur. Z uvedeného počtu je 32 projektov už ukončených a v roku 2014 sa predpokladá ukončenie ďalších 17 projektov. **V roku 2013 bolo schválených 6 projektov pod schémami štátnej pomoci, a to v objeme 21,1 mil. eur. Dva projekty boli predložené žiadateľmi spadajúcimi do kategórie MSP.**

Tab. č. 11.2: Finančné vyjadrenie podpory v rámci OP ŽP za rok 2013 (Eur)

Prioritná os 3	Počet	Podpora celkom (EÚ+ŠR)	Prioritná os 4	Počet	Podpora celkom (EÚ+ŠR)
mikropodnik	0	0,00	mikropodnik	1	676 439,87
malý podnik	1	201 047,92	malý podnik	6	16 555 834,00
stredný podnik	0	0,00	stredný podnik	0	0,00
veľký podnik	3	10 791 837,00	veľký podnik	0	0,00
Spolu	4	10 992 884,92	Spolu	7	17 232 273,87
<i>Z toho operačný cieľ 3.1</i>	<i>3</i>	<i>10 791 837,00</i>	<i>Z toho operačný cieľ 4.1</i>	<i>2</i>	<i>11 669 590,03</i>
<i>3.2</i>	<i>1</i>	<i>201 047,92</i>	<i>4.2</i>	<i>5</i>	<i>5 562 683,84</i>
			<i>4.3</i>	<i>0</i>	<i>0,00</i>

Zdroj: MŽP SR

Tab. č. 11.3: Podiel štátnej pomoci poskytnutej MSP na celkovej štátnej pomoci poskytnutej v roku 2013 (z hľadiska čerpania finančných prostriedkov):

Typ podniku	Objem v eur	Podiel (%)
Mikropodniky a malé podniky	17 433 321,79	61,77
Stredný podnik	0,00	0,00
Veľký podnik	10 791 837,00	38,23
Spolu	28 225 158,79	100,00

Zdroj: MŽP SR

❖ Úrad vlády SR

- **Implementácia Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu**

V rámci Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu bola v roku 2013 vyhlásená výzva, do ktorej sa zapájali aj MSP, konkrétne išlo o oblasť:

- **SK07 Zelené inovácie v priemysle**

Výzva (kód GII01) bola vyhlásená 28. 3. 2013 a uzatvorená 13. 9. 2013. V roku 2013 prebiehal **hodnotiaci proces a uzatváranie projektových zmlúv**. Cieľovými skupinami v rámci výzvy boli malé a stredné podniky so sídlom na Slovensku.

Podpora v rámci schémy sa poskytuje prostredníctvom nenávratného finančného príspevku (grantu); Schéma štátnej pomoci pre zelené inovácie v priemysle a Schéma na podporu zavádzania zelených inovácií v priemysle (schéma de minimis).

❖ Ministerstvo hospodárstva SR

- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)**

Prioritná os 2 – Energetika

Prioritná os 2 – Energetika je zameraná špecificky na podporu energetickej efektívnosti, progresívnych technológií a budovanie a modernizáciu verejného osvetlenia obcí. V rámci tejto prioritnej osi sú vytvorené podmienky pre realizáciu dopytovo orientovaných projektov a národných projektov zameraných na podporu poradenstva o možnostiach úspor energie pre verejnosť a na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti verejných budov.

Čerpanie zmluvne viazaných finančných prostriedkov v rámci prioritnej osi 2 – Energetika bolo k 31. 12. 2013 za zdroje EÚ + ŠR v sume 102,14 mil. eur, čo predstavuje 48,75 % z alokácie na prioritnú os 2. Z tejto sumy sa **v roku 2013 čerpalo 16,18 mil. eur.**

Doposiaľ bolo v rámci tejto prioritnej osi vytvorených **85 pracovných miest** (z toho **73 v rámci kategórie MSP**) v rámci **405 podporených projektov** zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti a zlepšenie stavu verejného osvetlenia. Podpora zvyšovania energetickej efektívnosti a zvyšovania spotreby OZE bude pokračovať realizáciou ďalších projektov výzvy KaHR-21SP-1301. Z počtu doteraz realizovaných projektov bolo úspešne ukončených 191 projektov.

V roku 2013 bola v rámci prioritnej osi 2 vyhlásená 1 výzva pre dopytovo orientované projekty a 1 písomné vyzvanie na predloženie národného projektu. Výzva vyhlásená v rámci opatrenia 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike kód KaHR-21SP-1301 bola zameraná na projekty podporujúce zvýšenie energetickej efektívnosti a zvýšenie podielu spotreby OZE na celkovej spotrebe energie. Písomné vyzvanie bolo vyhlásené v rámci opatrenia 2.2 na implementáciu národného projektu „Podpora nástrojov na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti verejných budov“.

Tab. č. 11.4: Čerpanie prostriedkov prioritnej osi 2 k 31. 12. 2013 v eurách

Prioritná os 2 - Energetika	Závazok 2007 - 2013 za EÚ zdroje	Čerpanie prostriedkov v roku 2013 (EÚ zdroje)		Čerpanie prostriedkov kumulatívne k 31. 12. 2013 (EÚ zdroje)	
		Celkom	%	Celkom	%
	180 946 401	12 673 688,93	7,00	86 207 189,83	47,64
Opatrenie 2.1 - Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	123 457 808,00	9 968 908,31	8,07	64 953 199,47	52,61
Opatrenie 2.2 - Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky	57 488 593,00	2 704 780,62	4,70	21 253 990,36	36,97

Prehľad vybraných výziev v rámci OP KaHR:

- KaHR-21SP-0801 „Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci“
- Výzva KaHR-21DM-0901 „Schéma na podporu trvalo udržateľného rozvoja (schéma pomoci de minimis)“
- Výzva KaHR-21SP-0901 „Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci“
- Výzva KaHR-21SP-1301 „Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci“

Tab. č. 11.5: Čerpanie zdrojov z prioritnej osi 2 OP KaHR v roku 2013 podľa výziev

Kód výzvy	Vyplatené NFP v 2013 (eur)
KaHR-21DM-0901	314 172,12
KaHR-21SP-0801	0,00
KaHR-21SP-0901	11 054 196,04
KaHR-21DM-0801	280 087,30
Spolu	11 648 455,46

❖ Európska banka pre obnovu a rozvoj

Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD – European Bank for Reconstruction and Development) uskutočňuje na Slovensku dva programy zamerané na energetickú efektívnosť s konečným prínosom aj pre malé a stredné podniky, a to:

1. Úverový program na podporu rozvoja energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku – **SLOVSEFF**
2. Úverová linka na podporu rozvoja energetickej efektívnosti municipalít na Slovensku – **MUNSEFF**

- **SLOVSEFF**

Program SLOVSEFF je zameraný na podporu rozvoja energetickej efektívnosti v priemyselnom sektore, v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a na projekty energetickej efektívnosti v bytovom sektore. **Prvá fáza SLOVSEFF** bola odštartovaná v roku 2007, keď boli do projektu zapojené štyri banky, a to Dexia banka Slovensko, Slovenská sporiteľňa, Tatra banka a VÚB. Investičné prostriedky SLOVSEFF vo výške 60 mil. eur do udržateľného rozvoja energie boli doplnené grantovým financovaním vo výške 15 mil. eur z Medzinárodného podporného fondu na odstavenie jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach (BIDSF). Ciele BIDSF zahŕňajú okrem aktivít zameraných na jadrovú bezpečnosť aj podporu energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie. Objem grantu bol určený na technickú podporu prostredníctvom služieb konzultačných firiem, ďalej na stimuly pre potenciálnych klientov a administratívne poplatky zúčastnených bánk. Z dôvodu rýchleho vyčerpania prostriedkov prvej fázy SLOVSEFF a jej vysokej úspešnosti sa v roku 2010 EBRD v spolupráci s ministerstvom hospodárstva rozhodli uskutočniť **druhú fázu SLOVSEFF** v objeme 90 mil. eur a grantovým financovaním vo výške 15 mil. eur z BIDSF, pričom do druhej fázy bolo zapojených 6 slovenských bánk, a to: KBC, Slovenská sporiteľňa, Tatra banka, Unicredit Bank Slovensko a VÚB. Cieľovými segmentmi je na jednej strane bytový sektor (bytové spoločenstvá, správčovské spoločnosti) a na druhej súkromné priemyselné firmy, implementujúce projekty energetickej efektívnosti, resp. súkromné priemyselné firmy, implementujúce projekty obnoviteľných zdrojov energie.

Obe linky SLOVSEFF v celkovej sume 150 mil. eur spolu s celkovým grantovým financovaním vo výške 30 mil. eur sú už plne vyčerpané a implementované v 687 projektoch, z čoho väčšina smerovala do bytového sektora (596 projektov, 61 % celkovej úverovej linky spolu za SLOVSEFF I aj SLOVSEFF II). Podlahová plocha objektov zrekonštruovaných v rámci oboch SLOVSEFF bola vyše 2.5 mil. štvorcových metrov, pričom úspora nákladov, vyšší tepelný komfort a zlepšenie hygienických podmienok sa týka viac ako 86-tis ľudí. Priemerné úspory dosiahli v bytovom sektore 33 %, čo je dvojnásobok v porovnaní s pôvodnými predpokladmi. Celková ročná úspora tepla vďaka programu SLOVSEFF presahuje 580-tis MWh a celkové ročné zníženie emisií CO₂ je vo výške 110-tis ton. Dôležité je spomenúť, že projekty financované z programu SLOVSEFF sú v absolútnej väčšine realizované slovenskými firmami, čím prispievajú k vzniku pracovných miest, predovšetkým v MSP.

- **MUNSEFF**

Program MunSEFF je iniciatívou EBRD a Európskej komisie na podporu a rozvoj financovania obcí a ich spoločností na Slovensku prostredníctvom komerčných bánk. Hlavným cieľom programu je stimulovať zavádzanie energetickej efektívnej obnovy infraštruktúry miest a obcí, najmä v prípadoch s vysokým potenciálom dosiahnuť úspory v sektore municipálnych a rezidenčných budov. V súčasnosti je program MunSEFF jediným nástrojom špeciálne zameraným na financovanie projektov energetickej efektívnosti municipalít a potenciálny žiadateľ môže dosiahnuť nenávratný grant až do výšky 20 % úverovej istiny. Doteraz EBRD poskytla úvery v rámci MUNSEFF v celkovom objeme **90 mil. eur** dvom bankám, a to Slovenskej sporiteľni a VÚB, z ktorých zmienené banky poskytli úvery na vyše **125 projektov s celkovou úsporou energie 46,1 GWh**. Oprávnení žiadatelia pre financovanie z programu MunSEFF II sú:

- municipality,
- spoločnosti vo vlastníctve municipalít,
- súkromné spoločnosti poskytujúce služby verejnosti,

- ESCO realizujúce investície do projektov energetickej efektívnosti v spolupráci s jednou alebo viacerými municipalitami.

11.2 Vývoj legislatívneho prostredia

Novelizácia zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby (zákon č. 309/2009 Z. z.)

Novela zákona, uverejnená pod č. **30/2013 Z. z.**, bola prijatá za účelom spresnenia a doplnenia doterajšej zákonnej úpravy podpory výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, výroby biometánu a vysoko účinnou kombinovanou výrobou. Zužuje sa rozsah podpory pre zariadenia výrobcov elektriny, ktoré využívajú ako zdroj slnečnú energiu (namiesto do 100 kilowattov iba do 30 kilowattov). Podpora sa taktiež už nevzťahuje na výrobcu elektriny, ktorý ju vyrába prostredníctvom vodnej elektrárne s inštalovaným výkonom nad päť megawattov. Novela zákona vstúpila do účinnosti **1. marca 2013**.

Novelizácia zákona o energetickej hospodárnosti budov (zákon č. 555/2005 Z. z.)

Novela uverejnená pod č. **300/2012 Z. z.** stanovuje podmienky a pravidlá na poskytnutie dotácie (až do výšky 100 % ekonomicky oprávnených nákladov), ktoré môžu byť poskytnuté na výskum a vývoj v oblasti energetickej hospodárnosti, ako aj na urýchlenie zvyšovania energetickej hospodárnosti budov a na ich prechod na budovy s takmer nulovou potrebou energie podľa národného plánu zameraného na zvyšovanie počtu budov s takmer nulovou potrebou energie (§ 9a ods. 1). Žiadateľom o dotáciu môže byť právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ (§ 9b ods. 1). Novela nadobudla účinnosť 1. januára 2013.

V súvislosti s novelou bola prijatá aj **vyhláška MDVRR SR č. 364/2012 Z. z.**, ktorou sa vykonáva zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov. Vyhláška je taktiež účinná od 1. januára 2013.

Novelizácie zákona o odpadoch (zákon č. 223/2001 Z. z.)

Novela zákona o odpadoch, **zákon č. 343/2012 Z. z.**, zavádza s účinnosťou od 1. januára 2013 niektorým podnikateľským subjektom nové povinnosti, ktoré môžu zvýšiť ich náklady v oblasti odpadového hospodárstva. Priaznivý dopad sa však dá očakávať v prípade MSP, ktorí sú menšími producentmi odpadu. Zákon totiž zvyšuje hranicu, po ktorej prekročení má subjekt povinnosť vypracovať program pôvodcu. Novela zavádza inštitúty „stav konca odpadu“ a „vedľajší produkt“, ktoré majú prispieť k zníženiu množstva odpadu. Novela prináša aj ďalšie zmeny pri likvidácii odpadov. Niektoré opatrenia môžu taktiež znížiť náklady dotknutým subjektom.

Zákon č. 484/2013 Z. z. s účinnosťou od **1. januára 2014** zavádza tzv. rozšírenú zodpovednosť výrobcov batérií a akumulátorov, čo znamená, že výrobcovia nesú všetky finančné náklady spojené so zberom, spracovaním a recykláciou všetkých zozbieraných použitých batérií a akumulátorov. Ďalej zákon zavádza kolektívne nakladanie s použitými batériami a akumulátormi, s presným vymedzením pravidiel vzniku kolektívnej organizácie, povinností kolektívnej organizácie, ako aj pravidiel zániku kolektívnej organizácie.

Zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (zákon č. 39/2013 Z. z.)

Zákon s účinnosťou od **15. marca 2013** upravil postup štátu pri povoľovaní a kontrole rozsiahlejších skládok, spaľovní, rafinérií, výroby a spracovania kovov, spracovania nerastov, bitúnkov, kafilérií, chemických tovární, cementární, sklární, výroby buničiny, papiera, lepenky, kožušín a ďalších prevádzok Zákon obsahuje aj sadzobník pokút, ktoré môže Slovenská inšpekcia životného prostredia za správne delikty vymerať. Tie môžu v niektorých prípadoch predstavovať sumu len do 330 eur, ak prevádzkovateľ neumožnil osobe vykonávajúcej štátny dozor kontrolu prevádzky, ale v niektorých prípadoch sú prípustné aj pokuty od 10-tisíc eur do 331 940 eur, napríklad ak prevádzkovateľ vykonáva činnosť v prevádzke bez povolenia alebo neobmedzil, či nezastavil činnosť v prevádzke na základe rozhodnutia orgánu štátneho dozoru.

11.3 Výsledky analýz a prieskumov

Efektívne využívanie zdrojov a ekologické trhy

Európska komisia zrealizovala v roku 2013 prieskum „*SME's, resource efficiency and green markets*“, ktorého cieľom bolo zhodnotiť stav zeleného trhu a účinnosť opatrení na podporu efektívneho využívania zdrojov a zavádzania ekologických produktov.

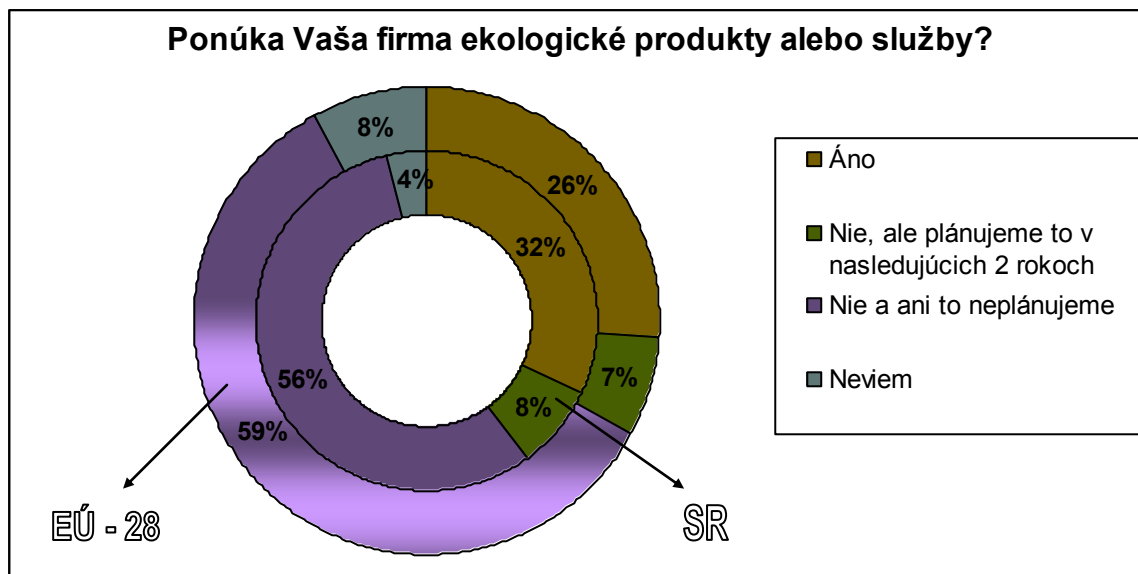
Prieskum sa uskutočnil na vzorke 13 509 MSP s počtom zamestnancov od 1 do 249, z toho 11 207 MSP bolo zapojených do prieskumu z krajín EÚ. Zo Slovenska bolo do prieskumu zapojených 400 MSP. Zber dát sa uskutočnil v čase od 9. do 27. septembra 2013.

Ponuka ekologických produktov a služieb

Podľa výsledkov prieskumu takmer jedna tretina (32 %) malých a stredných podnikov na Slovensku ponúka ekologické produkty alebo služby. V rámci krajín EÚ-28 uvedenú odpoveď uviedla viac ako jedna štvrtina (26 %) respondentov, čo je o 6 p. b. menej ako v SR. Oproti prechádzajúcemu prieskumu z roku 2012 vzrástlo zastúpenie podnikateľov, ktorí ponúkajú ekologické produkty alebo služby na Slovensku o 3 p. b, pričom v rámci EÚ sa nezmenilo.

V priebehu nasledujúcich dvoch rokov plánuje ponúkať ekologické produkty alebo služby 8 % MSP zo Slovenska a 7 % v rámci EÚ-28. 56 % predstaviteľov MSP zo Slovenska neplánuje zavádzať ekologické produkty alebo služby ani do budúcnosti, čo je 3 p. b. menej ako v rámci EÚ-28.

Graf č. 23

Zdroj: Európska komisia 2013: *SME's, resource efficiency and green markets (Flash Eurobarometer 381)*, spracované SBA

18 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, ktorí ponúkajú ekologické produkty, alebo služby dosahujú tržby z týchto produktov vo výške viac ako 50 % z celoročného obratu, čo je o 4 p. b. menej ako v rámci EÚ-28.

Hlavné dôvody, prečo MSP neponúkajú ekologické produkty alebo služby

Medzi hlavné dôvody, pre ktoré malí a strední podnikatelia zo Slovenska neponúkajú ekologické produkty alebo služby, patria nasledovné: ponúkanie ekologických produktov alebo služieb nie je dôležité pre základné hodnoty spoločnosti, alebo to nie je v súlade s nimi (21 %, EÚ-28: 20 %), ponúkanie ekologických produktov alebo služieb nezodpovedá imidžu spoločnosti, alebo to nie je dôležité pre jej imidž (16 %, EÚ-28: 22 %), pre zavádzanie ekologických produktov alebo služieb nie je dostatočná verejná podpora (15 %, EÚ-28: 11 %), nedostatočný dopyt zo strany zákazníkov (13 %, EÚ-28: 25 %), zavádzanie ekologických produktov alebo služieb nevytvára konkurenčnú výhodu ani ďalšie podnikateľské výhody (13 %, EÚ-28: 17 %), nie je to dôležité z hľadiska dobiehania hlavných konkurentov (11 %, EÚ-28: 12 %), nie je to dôležité z hľadiska súladu s príslušnými právnymi predpismi (7 % EÚ-28: 8 %).

Preferovaná podpora zavádzania ekologických produktov alebo služieb

Pre viac ako jednu tretinu (34 %) predstaviteľov malých a stredných podnikateľov zo Slovenska by boli najviac nápomocné pri uvádzaní ekologických produktov alebo služieb finančné stimuly na vývoj nových produktov, služieb alebo nových výrobných procesov, čo je o 5 p. b. viac ako v rámci EÚ-28.

Pomoc pri vyhľadávaní potenciálnych trhov alebo zákazníkov uviedlo ako vhodnú podporu 22 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska, čo je o 5 p. b. viac ako v rámci EÚ-28.

Technické poradenstvo a konzultačné služby pri vývoji produktov, služieb alebo výrobných procesov uviedlo 16 % predstaviteľov zo Slovenska, čo je o 2 p. b. viac ako v rámci EÚ-28. Poradenstvo pre marketing alebo distribúciu uviedlo 16 % MSP zo Slovenska, čo je o 4 p. b. viac ako v rámci EÚ-28.

Využívaná podpora zavádzania ekologických produktov alebo služieb

69 % malých a stredných podnikateľov zo Slovenska sa v oblasti zavádzania ekologických produktov alebo služieb spolieha na vlastné finančné zdroje podniku (o 11 p. b. viac ako v EÚ-28), 56 % na vlastné technické skúsenosti (o 1 p. b. viac ako v EÚ-28) a 10 % na externú podporu (o 12 p. b. menej ako v EÚ-28).

V rámci externej podpory na Slovensku tvoria opatrenia verejnej podpory 27 % (o 1 p. b. viac ako v rámci EÚ-28) a opatrenia privátnej podpory 50 % (o 19 p. b. menej ako v rámci EÚ-28; z počtu respondentov, ktorí využívajú externú podporu).

Z celkového počtu respondentov zapojených do prieskumu tak dosiahol podiel podnikateľov, ktorí sa spoliehajú na verejnú podporu v oblasti zavádzania ekologických produktov alebo služieb 2,7 % na Slovensku a 5,7 % v rámci EÚ-28.

Zavádzanie opatrení v oblasti efektívneho využívania zdrojov

95 % malých a stredných podnikateľov na Slovensku ako aj v rámci krajín EÚ-28 vykonáva vo svojom podniku aspoň jedno opatrenie v oblasti efektívneho využívania zdrojov.

76 % respondentov zo Slovenska v prieskume uviedlo, že ich podnik šetrí energiou (o 6 p. b. viac ako v EÚ-28), 73 % šetrí vodu (o 19 p. b. viac ako EÚ-28), 70 % šetrí materiály a minimalizuje odpad (o 8 p. b., resp. o 4 p. b. viac ako v EÚ-28), 60 % recykluje odpady (obdobne ako v EÚ-28).

Využívaná podpora pre efektívne využívanie zdrojov

68 % podnikateľov zo Slovenska sa v oblasti efektívneho využívania zdrojov spolieha na vlastné finančné zdroje podniku (o 8 p. b. viac ako v EÚ-28), 59 % na vlastné technické skúsenosti (o 6 p. b. viac ako v EÚ-28) a 15 % na externú podporu (o 4 p. b. menej ako v EÚ-28).

V rámci externej podpory na Slovensku tvoria opatrenia verejnej podpory 64 % (o 29 p. b. viac ako v rámci EÚ-28) a opatrenia privátnej podpory 70 % (o 5 p. b. menej ako v rámci EÚ-28; z počtu respondentov, ktorí využívajú externú podporu).

Z celkového počtu respondentov zapojených do prieskumu tak dosiahol podiel podnikateľov, ktorí sa spoliehajú na verejnú podporu v oblasti efektívneho využívania zdrojov 9,6 % na Slovensku a 6,7 % v rámci EÚ-28.

Preferovaná podpora pre efektívne využívanie zdrojov

Granty alebo dotácie by boli najviac nápomocné pri efektívnejšom využívaní zdrojov podľa názoru 37 % predstaviteľov MSP zo Slovenska a 34 % v rámci EÚ-28.

Poradenstvo v oblasti možností financovania investícií do efektívnejšieho využívania zdrojov uviedlo v prieskume viac ako jedna štvrtina (27 %) respondentov zo Slovenska, čo je o 5 p. b. viac ako v rámci EÚ-28. Väčšiu spoluprácu medzi podnikateľmi v oblasti nových procesov umožňujúcich opätovné využívanie odpadov uviedla za nápomocné taktiež viac ako jedna štvrtina (27 %) respondentov zo Slovenska a 19 % v rámci EÚ-28.

Poradenstvo o tom, ako zlepšiť efektívnosť využívania zdrojov, uviedlo za nápomocné 22 % podnikateľov zo Slovenska a 25 % v rámci EÚ-28. 19 % respondentov zo Slovenska uviedlo za nápomocné predvádzanie nových technológií alebo postupov na zlepšenie efektívnosti využívania zdrojov (rovnako 19 % v rámci EÚ-28) a databázu, s prípadovými štúdiami, ktoré ukazujú výhody efektívneho využívania zdrojov pre firmy (16 % v rámci EÚ-28).

11.4 Odporúčania

- Zlepšiť informačnú podporu podnikateľských subjektov v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho manažmentu.
- Zvyšovanie povedomia o zelenom podnikaní ako o podnikaní s vysokou pridanou hodnotou vo väzbe na koncept CSR.
- Podporovať zavádzanie zeleného verejného obstarávania v nadväznosti na Oznámenie Európskej komisie KOM(2008)400. Je to proces, v ktorom sa verejné orgány snažia obstarávať tovary, služby a práce so zníženým dopadom na životné prostredie počas celého ich životného cyklu, v porovnaní s tovarmi, službami a prácami s rovnakou primárnou funkciou, ktoré by boli inak obstarané.
- Rozvoj programov vzdelávania na všetkých úrovniach – aj v oblasti celoživotného vzdelávania so zameraním na ekológiu.
- Zvýšiť mieru stability a kontinuity environmentálnych stratégií v širšom politickom a spoločenskom kontexte.
- Zlepšenie infraštruktúry pre zavádzanie eko-inovácií v podnikateľskom prostredí, osobitne v sektore MSP.
- Podporovať zavádzanie environmentálnych manažérskych systémov EMS, EMAS a environmentálneho označovania produktov v malých a stredných podnikoch ako nástroja umožňujúceho znižovať negatívne environmentálne vplyvy.
- Výraznejšie propagovať potrebu realizácie energetických úspor a presadzovať zníženie energetickej náročnosti výroby v sektore malých a stredných podnikov.
- Efektívnejšie poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom v oblasti environmentálnej legislatívy (na príklade stránky <http://www.go-eco.sk/>).
- Zaviesť stimuly na podporu ekologických produktov a čistej produkcie v prostredí MSP.

- Zvýšiť povedomie o implementácii stratégie Európa 2020 so zameraním na životné prostredie a zodpovedné podnikanie (CSR) v podmienkach SR.
- Zvyšovanie informovanosti podnikateľov o udeľovaní environmentálnych značiek na výrobky, sprehládnenie a zefektívnenie rozsahu aplikácie environmentálneho označovania produktov, informačná kampaň pre verejnosť, ktorá by mala podnietiť podporovanie dobrovoľného dodržiavania environmentálnych predpisov a noriem.

12. Princíp 10: Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

12.1 Zahraničnoobchodné aktivity MSP na trhy mimo EÚ

Vývoz MSP na trhy mimo EÚ

Z teritoriálneho hľadiska sa nedarí malým a stredným podnikom znížiť závislosť od dopytu zo strany krajín EÚ. **V roku 2013 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov na trhy mimo EÚ podiel len 10,8 % (1 880,0 mil. Eur) z celkového objemu vývozu MSP.**

Podiel malých a stredných podnikov na **celkovom objeme vývozu do krajín mimo EÚ** (10 391,7 mil. Eur) **predstavoval 18,1 % (1 880,0 mil. Eur)**. Podiel mikropodnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ dosiahol 8,0 %, v absolútnom vyjadrení 836 mil. eur. Malé podniky sa na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ podieľali 2,9 %, v absolútnom vyjadrení 300,7 mil. eur a stredné podniky 7,2 %, v absolútnom vyjadrení 7 43,3 mil. eur. Viac ako štyri pätiny (81,9 %) z celkového vývozu do krajín mimo EÚ tvoril podiel veľkých podnikov, v absolútnom vyjadrení 8 511,6 mil. eur.

Podľa definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2012 boli **najväčšími vývoznými trhmi MSP mimo EÚ Rusko** (podiel 18,4 %), **Švajčiarsko** (10,2 %), **Ukrajina** (10,0 %), **Spojené štáty** (7,6 %) a **Turecko** (7,3 %). Súhrnne tieto krajiny dosiahli viac ako polovicu (53,5 %) z celkového vývozu MSP mimo krajín EÚ. Ostatné krajiny mali podiel nižší ako 5 %.

Rastúci vývoj vývozu MSP na trhy mimo EÚ je zreteľný do destinácií, ako sú Švajčiarsko, Spojené štáty, Turecko a Chorvátsko. Naopak, malé a stredné podniky si v roku 2012 neudržali svoje odbytové v krajinách východnej a juhovýchodnej Európy. Medziročný pokles vývozu MSP do Ruska predstavoval 2,5 %, Ukrajiny 17,7 % a Srbska 13,6 %. **MSP sa nedarilo v roku 2012 plne využiť ani potenciál ostatných rýchlo sa rozvíjajúcich krajín** (krajiny známe pod označením BRICS – Rusko, Brazília, India, Čína, Juhoafrická republika). Vývoz do Brazílie medziročne poklesol o 9,1 % a do Juhoafrickej republiky o 30,3 %. Mierny rast dosiahol len vývoz MSP do Číny (o 2,2 %), ale ten je stále pod úrovňou vývozu z roku 2010 (presný údaj o vývoze MSP do Indie nie je známy).

Najvýraznejšie zastúpenie mali malé a stredné podniky v roku 2012 na vývoze do Bieloruska (61,0 %), **Ukrajiny** (48,6 %), **Chorvátska** (39,4 %), **Kórejskej republiky** či **Brazílie** (zhodne po 28,5 %). Naopak, najnižší podiel zaznamenávajú MSP na vývoze do Číny (6,3 %), Austrálie (9,3 %), Kanady (9,7 %) a Juhoafrickej republiky (10,8 %).

Porovnanie postavenie MSP na vývoze na trhy mimo EÚ v SR a v krajinách EÚ

V rámci vybraných krajín EÚ-25 dosiahol v roku 2011 podiel MSP na celkovom vývoze na trhy mimo EÚ 38,0 % (podľa údajov Eurostatu), čo bolo až o 16,7 p. b. viac ako v SR. Slovenská republika sa nachádza v uvedenom porovnaní podielu MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ na predposlednom mieste. Za Slovenskom sa umiestnilo len Luxembursko (20,8 %). V Maďarsku dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ 26,7 %, v Českej republike 30,1 % a v Poľsku 31,8 % (príloha, graf č. 42).

Dovoz MSP z trhov mimo EÚ

V roku 2013 dosiahol dovoz tovaru MSP z trhov mimo EÚ 19,6 % z celkového objemu dovozu MSP (4 482,5 mil. Eur).

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme dovozu z krajín mimo EÚ (20 787,5 mil. Eur) predstavoval 21,6 % (4 482,5 mil. Eur). Podiel mikropodnikov na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ dosiahol 6,0 %, v absolútnom vyjadrení 1 248,4 mil. eur. Malé podniky sa na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ podieľali 6,4 %, v absolútnom vyjadrení 1 329,3 mil. eur a stredné podniky 9,2 %, v absolútnom vyjadrení 1 904,7 mil. eur. 78,4 % z celkového dovozu z krajín mimo EÚ tvoril podiel veľkých podnikov, v absolútnom vyjadrení 16 305,0 mil. eur.

Podľa definitívnych výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2012 mali najvyšší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ východoázijské krajiny ako Čína (23,5 %) a Kórejská republika (16,1 %). Následne Rusko s podielom 12,2 %, Spojené štáty (6,3 %), Japonsko (4,3 %), Švajčiarsko (4,2 %). Ostatné krajiny dosiahli podiel nižší ako 4 %.

Najvýraznejšie zastúpenie mali malé a stredné podniky na dovoze zo Srbska (91,1 %), Bieloruska (79,3 %), Švajčiarska (68,6 %) a Spojených štátov (59,5 %). Naopak, veľké podniky dominujú najmä na dovoze z Ruska (90,3 %), Macedónska (87,8 %) a Kórejskej republiky (85,7 %).

Dynamika vývoja dovozu MSP z najvýznamnejších krajín mimo EÚ sa vyznačuje stabilným rastom dovozu z Ruska, Srbska, Vietnamu a v roku 2012 bol rast dovozu zaznamenaný aj z Kórejskej republiky. Naopak, dovoz MSP z Číny, Spojených štátov, Japonska či Ukrajiny vykazuje mierny pokles.

12.2 Realizované opatrenia na podporu obchodovania MSP na trhoch mimo EÚ

Celkové finančné vyjadrenie pomoci na SBA Princíp 10 v roku 2013 bolo: 24 901 000,00 eura.

❖ Ministerstvo hospodárstva SR – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO)

• Projekt MISIA 14

SARIO v spolupráci s partnermi, spoločnosťami Google, SAPIE, Slovak Telekom, Zoznam.sk, Sberbank, Eximbanka, Effectivity, Publicis a pridruženým partnerom spoločnosťou Samsung, spustila v septembri 2013 projekt MISIA 2014. MISIA 14 je projekt na podporu exportných aktivít MSP úspešných na slovenskom trhu. Názov je skratka slovného spojenia „MADE IN SLOVAKIA 2014“. Projekt, okrem iných skutočností, vychádza aj zo záverov Rady vlády SR pre rozvoj investícií a obchodu, ktoré sa snaží zrozumiteľným spôsobom pretlmočiť MSP.

Cieľom projektu je, aby úspešné slovenské MSP viac uvažovali a svojich exportných ambíciách, pretože ambiciózná a kvalitná firma na domácom trhu má šancu byť úspešná aj v zahraničí. Konečným cieľom projektu je teda premeniť exportné ambície na reálny export. Partneri projektu identifikovali viacero dôvodov, prečo MSP neexportujú viac. Napríklad aj

preto, lebo nie sú dobre informované o pomoci, ktorú im pri exporte vedia poskytnúť štát aj komerčné spoločnosti. Cieľom projektu je preto zrozumiteľným spôsobom odprezentovať ponuku existujúcich a nových služieb na podporu exportu.

Hlavnou formou realizácie projektu je dialóg medzi predstaviteľmi MSP a partnermi projektu. Základným nástrojom dialógu je portál www.misia14.sk. Partneri chcú identifikovať najdôležitejšie prekážky rozvoja exportného potenciálu MSP a získať prehľad ich očakávaní od štátu a od partnerov projektu. Prvým krokom dialógu je vyplnenie dotazníkov umiestnených na web stránke projektu www.misia14.sk. Po ich spracovaní partneri pripravujú **balíčky integrovaných služieb šité na mieru** pre jednotlivé segmenty MSP s exportnými ambíciami. Balíčky budú vychádzať z ich skutočných potrieb a budú predstavené verejnosti začiatkom roka 2014.

Konečným výsledkom projektu bude dosiahnuť základný cieľ, ktorým je nárast exportu MSP, a to tak v absolútnych číslach, ako aj v náraste ich podielu na celkovom exporte Slovenska.

❖ Ministerstvo financií SR

• EXIMBANKA SR

Exportno-importná banka SR (EXIMBANKA SR) je špecializovaná finančná inštitúcia, ktorá bola zriadená za účelom podpory exportu slovenských výrobcov produkcie a služieb na zahraničných trhoch, v zmysle zákona č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Jej hlavným cieľom je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín Európskej únie a OECD, ako aj do rozvojových krajín, pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií.

Bankové činnosti

Podpora exportu prostredníctvom bankových činností dosiahla za rok 2013 hodnotu **1 652 045-tis. eur**, z toho časť podpory exportu tvorená veľkými klientmi činila 1 569 013-tis. eur (94,97 %) a segment klientov **MSP sa na podpore exportu podieľal 83 032-tis. eur (5,03 %)**. Z hodnoty 83 032-tis. eur EXIMBANKA podporila **export segmentu MSP za rok 2013 mimo členských krajín EÚ vo výške 24 866-tis. eur**.

Poist'ovacie činnosti

EXIMBANKA SR v roku 2013 podporila prostredníctvom poisťovacích činností export v objeme 947 305-tis. eur, z toho časť podpory exportu tvorená veľkými klientmi činila 653 896-tis. eur (69,03%) a **segment klientov MSP sa na podpore exportu podieľal 293 409-tis. Eur (30,97 %)**. Z hodnoty 293 409-tis. eur EXIMBANKA podporila **export segmentu MSP za rok 2013 mimo členských krajín EÚ vo výške 67 888-tis. eur**.

❖ Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

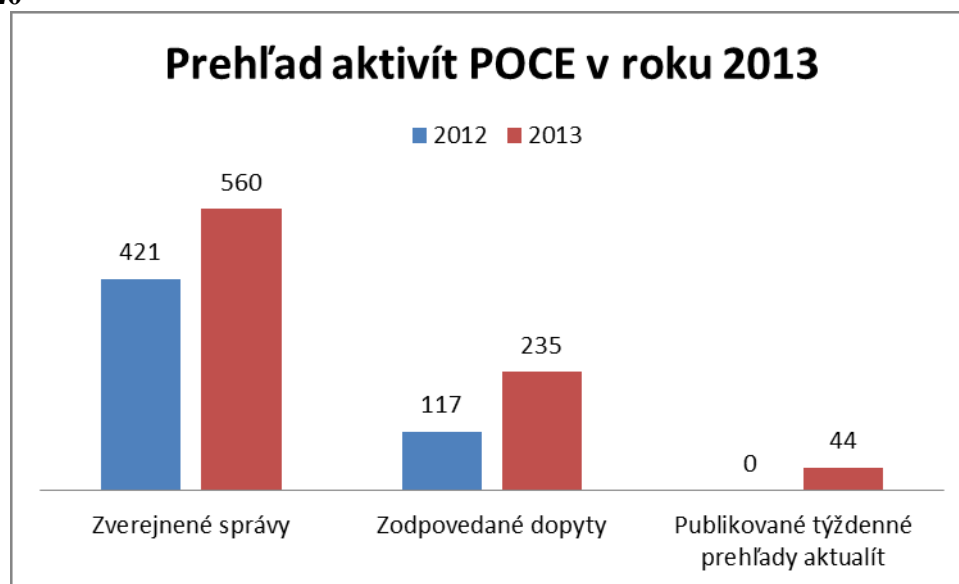
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (MZVEZ SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahraničnej politiky a vzťahy SR k ostatným štátom, medzinárodným organizáciám a zoskupeniam a európskym inštitúciám. Ministerstvo okrem iných aktivít zabezpečuje i koordináciu presadzovania obchodno-ekonomických záujmov SR v zahraničí a jednotnú prezentáciu SR v zahraničí.

• Aktivity Podnikateľského centra

Podnikateľské centrum MZVaEZ SR prispievalo k väčšej prepojenosti a zefektívneniu synergie všetkých aktérov ekonomickej diplomacie, vrátane zintenzívnenia vzájomnej spolupráce medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a podnikateľskými subjektmi. Poskytovalo informácie podnikateľskej verejnosti, nevyhnutné na presadzovanie ich podnikateľských zámerov a aktivít v oblasti exportu výrobkov a služieb, vytváraniu kooperačných väzieb a zakladaniu podnikov v zahraničí. Informácie poskytovalo bezplatne priamo (telefonicky, e-mailom) alebo prostredníctvom portálu „**Podnikajme v zahraničí**“. V roku 2013 podnikateľské centrum MZVaEZ SR začalo zverejňovať a adresne zasielať podnikateľskej verejnosti – jednotlivým firmám, ale aj podnikateľským združeniam a asociáciám, elektronický **týždenník Ekonomické aktuality zo zahraničia**. Prvé vydanie bolo zaslané na približne 200 emailových adries, ku koncu roka 2013 sa počet odberateľov tohto ekonomického elektronického týždenníka zvýšil na 1 170. V roku 2013 bolo zverejnených 560 ekonomických správ, **zodpovedaných 235 dopytov slovenských subjektov** so záujmom o zahraničné trhy a publikovaných 45 týždenných aktuálnych prehľadov. Finančná hodnota aktivít MZVaEZ v tejto oblasti v roku 2013 predstavovala sumu 5 000 eur.

Príležitosti pre export výrobkov a služieb slovenských subjektov v roku 2013 rozšírilo Podnikateľské centrum prostredníctvom zverejňovania výziev pre zapojenie slovenských firiem do **projektov v rámci nástrojov vonkajšej finančnej pomoci EÚ**: nástroja predvstupovej pomoci IPA/IPAII, nástroja susedskej politiky ENPI/ENI, a spoločného nástroja EÚ a OECD – SIGMA. MZVaEZ SR v roku 2013 tiež prevzalo funkciu **Národného kontaktného bodu SR** pre Twinning – implementačný nástroj EÚ na budovanie inštitúcií štátnej a verejnej správy a pre TAIEX – nástroj technickej asistencie a výmeny informácií EÚ tretím krajinám.

Graf č. 20

Zdroj: MZVaEZ SR

Okrem zverejňovania výziev k projektom vonkajšej finančnej pomoci EÚ organizovalo Podnikateľské centrum aj odborné semináre o vybraných programoch EÚ pre podnikateľov o možnostiach zapojenia sa **do projektov vonkajšej pomoci EÚ**. V roku 2013 boli zorganizované 3 semináre o využívaní nástrojov vonkajšej politiky EÚ – nástrojov IPA a ENPI v Bratislave (12. 2. 2013) a v Prešove (3. 6. 2013) a o využívaní nástroja COSME v Bratislave (26. 6. 2013). Témou seminárov boli informácie o možnosti zapájania sa do EÚ

projektov v krajinách v prístupovom procese a v krajinách Východného partnerstva ako aj informácie o programe internacionalizácie MSP COSME v programovom období 2014 – 2020. Finančná hodnota aktivít MZVEZ v tejto oblasti v roku 2013 predstavovala sumu 10 000 eur.

Ďalšou novinkou podnikateľského centra MZVaEZ SR v uplynulom roku bol nový blok informácií pre podnikateľov o tendroch v 36 medzinárodných ekonomických organizáciách, v rámci ktorého sa zverejnilo 185 konkrétnych dopytov, tendrov a výziev. **Národný kontaktný bod pre verejné obstarávanie v medzinárodnom prostredí** sa okrem poskytovania poradenských a informačných služieb v roku 2013 zamerlal aj na vypracovanie sprievodcu verejným obstarávaním v medzinárodných organizáciách a v národných systémoch verejného obstarávania. V tejto súvislosti bol 5. júna 2013 organizovaný seminár o verejnom obstarávaní a účasti na projektoch UNIDO (OSN). Finančná hodnota aktivít Národného kontaktného bodu pre verejné obstarávanie v medzinárodnom prostredí v roku 2013 predstavovala sumu **15 000 eur**.

- **Podpora a stimulácia MSP pri vstupe na medzinárodné trhy, najmä tretích krajín**

MZVaEZ SR sa v roku 2013 zamerlalo na ponuku nových obchodných a investičných príležitostí v zahraničí:

- organizovaním menších podnikateľských misií** vedených predstaviteľmi MZVaEZ SR a s prípadnou účasťou ďalších ekonomických rezortov do krajín potenciálnej obchodnej a investičnej realizácie. Uskutočnilo sa celkom **8 takýchto misií** do Laosu a Thajska, Spojených arabských emirátov, Kuvajtu a Kataru, do Gruzínska, Arménska a Azerbajdžanu, do Vietnamu a Kambodže, do Mongolska a Číny, do Bieloruska, na Kubu, do Ekvádora a Kolumbie a do Kórejskej republiky;
- podporou znalostnej ekonomiky a medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy, výskumu a inovácií**. MZVaEZ SR sa zapojilo do organizovania inovačných fór a konferencií v SR s USA a s neziskovým sektorom (ZVONS) a v zahraničí – v Dánsku, Holandsku a Švajčiarsku, ako aj do organizovania vedeckej a výskumnej spolupráce medzi MŠVVaŠ SR a Slovenskej akadémie vied v Turecku, v Izraeli a vo Švédsku. V Izraeli bol odštartovaný aj vlastný projekt MZVaEZ, spájajúci významných inovátorov – podnikateľov a slovenské startupy s využitím moderných komunikačných prostriedkov, projekt **Hangout Innovators Connect**. Vedeckej spolupráci krajín V4 a Japonska v oblasti nových materiálov bol venovaný aj medzinárodný seminár spoluorganizovaný s Vyšehradským fondom v Smoleniciach. Na MZVaEZ SR bola pre koordináciu činností v tejto oblasti vytvorená funkcia veľvyslanca s osobitným poslaním pre vedu a inovácie. Finančná hodnota aktivít v tejto oblasti predstavovala v roku 2013 sumu **16 000 eur**.
- v oblasti spolupráce s medzinárodnými ekonomickými organizáciami bolo v roku 2013 realizovaných **5 projektov medzi OECD a štátnou správou SR s vplyvom na podnikateľský sektor** a organizovaná spoločná konferencia Dunajská os – rozvoj prístavných miest Bratislava, Komárno, Štúrovo.
- investičné dialógy** medzi predstaviteľmi štátnej správy a zahraničnými investormi pôsobiacimi v SR, boli v roku 2013 organizované s čínskymi, taiwanskými, francúzskymi a austrálskymi investormi.
- organizovaním alebo spoluorganizovaním radu odborných **teritoriálne orientovaných podujatí s ekonomickým a obchodným zameraním**, resp. podnikateľských fór so zahraničnými partnermi (napr. o obchodovaní s Ruskou federáciou a krajinami Colnej únie 18. 4., 23. 5., 9. 9. a 8.10.2013, s Tureckom 6. 2. 2013, s Českou republikou 5. 4., 17. 10. a 3. 12. 2013, s

Polskom 24. 10. 2013, s Spojenými arabskými emirátmi 26. 6. a 14. 7. 2013, s Bulharskom 6. 11. 2013, s Ukrajinou 6. 6. a 16. 10. 2013, s Indiou 27. 8. 2013, s Nigériou 28. 6. 2013 a podujatie k pripravovanej dohode o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve – TTIP medzi EÚ a USA 12. 9. 2013).

- **Aktivity zastupiteľských úradov SR v zahraničí**

Zastupiteľské úrady SR v zahraničí v roku 2013 na podporu prieniku slovenských podnikateľských subjektov do zahraničia vybavili **3 208 dopytov** slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov na dovoz/vývoz tovaru a služieb a **987 ponúk** slovenských podnikateľských subjektov na vývoz do zahraničia. Dopyty a ponuky boli spracované buď priamo, alebo prostredníctvom informačných portálov SARIO, SOPK a odboru podnikateľského centra MZVaEZ SR. Okrem toho sa:

- podieľali na sprostredkovaní informácií o vypísaní 266 verejných obstarávaní v krajinách akreditácie alebo priakreditácie;
- informáciami a službami sa podieľali na realizácii 213 investičných, obchodných a vedecko-výskumných projektov;
- realizovali 558 prezentačných podujatí v krajinách akreditácie a priakreditácie, a to buď vlastných prezentačných podujatí, alebo podujatí spojených s účasťou slovenských podnikateľských subjektov na výstavách a veľtrhoch v zahraničí;
- zabezpečili v roku 2013 celkom 155 podnikateľských misií alebo podnikateľských fór priamo, alebo v súčinnosti s SOPK alebo SARIO.

Záujem podnikateľov v oblasti dopytov a ponúk sa koncentroval predovšetkým do Európy a Ázie. Najviac týchto aktivít bolo smerovaných na východné európske trhy – Ukrajinu, Ruskú federáciu, do krajín Európskej únie – do Nemeckej spolkovej republiky, Rakúska, Dánska, susediacich krajín – najmä do Českej republiky, Poľska a Maďarska, na Balkán, kde dominujú Srbsko a Chorvátsko a z ďalších krajín do Švajčiarska. V Ázii sa podnikateľský záujem koncentroval najmä na Čínu, Kórejskú republiku, Indonéziu, Indiu, Vietnam a Japonsko. Záujem o slovenské investície a obchodnú spoluprácu v roku 2013 prejavili najmä africké krajiny Etiópia, Keňa a Nigéria usporiadaním podnikateľských misií a podnikateľských fór v Bratislave, za účasti ich zástupcov podnikateľského sektora, s cieľom nadviazať kontakty so slovenskými partnermi. Keďže vykonávanie podnikateľských aktivít v týchto teritóriách je nielen nákladné, ale aj lokálne veľmi špecifické, MZVaEZ SR venuje osobitnú pozornosť posilňovaniu bilaterálnej zmluvnej základne a priamej konzultácii so slovenskými podnikateľmi pri ich prieniku na tieto trhy.

Finančná hodnota aktivít MZVaEZ na zvýšenie informovanosti MSP na podporu internacionalizácie MSP realizovaných prostredníctvom poskytovania ekonomických informácií o zahraničných teritóriách a služieb pre exportérov predstavovala v roku 2013 **sumu 35 000 eur.**

- **Podpora zapojenia MSP do systému zahraničnej rozvojovej spolupráce**

Cieľom MZVaEZ SR bolo aj v roku 2013 **zvyšovať povedomie a informovanosť** podnikateľských subjektov o rozvojových aktivitách **SlovakAid a rozvojovej pomoci** ako takej. Snahou bolo tiež vytvoriť **priestor pre zapojenie podnikateľskej sféry** do rozvojových aktivít SR, EÚ a medzinárodnej donorskej komunity.

V roku 2013 sa slovenské firmy spolu so zástupcami mimovládneho sektora a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity Nitra zúčastnili **svetovej rozvojovej EXPO výstavy Juh – Juh 2013 v priestoroch OSN v Nairobi**, kde prezentovali svoje riešenia pre rozvoj krajín

afrického kontinentu. Výsledkom uvedenej výstavy sú nové partnerstvá v Keni, ktoré pomôžu slovenským firmám a organizáciám jednoduchšie sa etablovať a participovať aj na projektoch oficiálnej rozvojovej pomoci SR v roku 2014.

K uvedeným zámerom by malo prispieť vytvorenie **Platformy podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu**, ktorá vznikla aj v súvislosti s Koncepciou zapájania slovenských podnikateľov do rozvojovej pomoci SR. Platforma vznikla 15.3.2013 ako občianske združenie, ktoré združuje zástupcov a reprezentantov súkromného sektora za účelom realizácie projektov oficiálnej rozvojovej pomoci SR, kreovania politik zahraničnej rozvojovej spolupráce a podpory ekonomickej diplomacie v praxi. Jej hlavným poslaním je šíriť informácie o významne zahraničnej rozvojovej spolupráce a zdieľať poznatky a skúsenosti medzi podnikateľmi zaujímajúcimi sa o zahraničnú rozvojovú spoluprácu.

Pracovníci MZVaEZ SR a Slovenskej agentúry pre rozvojovú spoluprácu (SAMRS) participovali na viacerých prezentáciách pre podnikateľskú komunitu v Bratislave i v ďalších regiónoch Slovenska (napríklad v Prešove). MZVaEZ SR zorganizovalo v spolupráci s Európskou komisiou podujatie pre slovenské mimovládne i podnikateľské subjekty o **využívaní nástrojov vonkajšej pomoci EÚ** (prístupový nástroj – IPA, nástroj susedskej spolupráce – ENPI a nástroj spolupráce s rozvinutými krajinami – DCI).

V konzultácii s aktérmi rozvojovej pomoci (vrátane podnikateľov) pripravilo MZVaEZ SR **Strednodobú stratégiu rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 – 2018**, kde je zadefinovaný samostatný program podnikateľských partnerstiev a sú predstavené viaceré nové nástroje (startupy, úvery s grantovým elementom, dodávanie tovarov a služieb a i.). Slovenská republika sa 17. 9. 2013 stala členom výboru OECD pre rozvojovú pomoc – DAC.

❖ Úrad vlády SR

• Implementácia Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu

V rámci Finančného mechanizmu európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu bola v roku 2013 vyhlásená výzva, do ktorej sa zapájali aj MSP, konkrétne išlo o oblasť:

- SK08 Cezhraničná spolupráca (zameraná na ukrajinsko-slovenskú spoluprácu)

V rámci tejto oblasti boli vyhlásené 2 výzvy. Výzva s kódom CBC01 bola vyhlásená 30. 9. 2013 a uzatvorená bola 31. 1. 2014. Výzva s kódom CBC02 pre malé granty bola vyhlásená 30. 12. 2013 a uzatvorená bola 31. 3. 2014. Správcom schémy malých grantov je Prešovský samosprávny kraj, v súčasnosti **prebieha hodnotiaci proces**.

Podpora sa uskutoční prostredníctvom nenávratného finančného príspevku (grantu), pričom oprávnenými žiadateľmi boli aj malé a stredné podniky. Nakoľko cezhraničná spolupráca zasahuje aj do podnikateľského sektora, značný počet žiadateľov pochádza práve zo skupiny malých a stredných podnikov (približne 19 % z oprávnených žiadateľov). Doposiaľ neboli vybraní úspešní žiadatelia, počet podporených subjektov bude známy v druhom polroku 2014.

❖ Ministerstvo financií SR / Európska banka pre obnovu a rozvoj

• Fond technickej spolupráce SR a Európskej banky pre obnovu a rozvoj

SR sa po prvýkrát stala poskytovateľom pomoci v rámci Európskej banky pre obnovu a rozvoj (ďalej len „EBOR“) v roku 2006 a vzájomná spolupráca medzi SR a EBOR sa postupne posilňovala. Ministerstvo financií SR na základe intenzívnej spolupráce s EBOR so

sídlom v Londýne vytvorilo dňa 3. júla 2009 **Fond technickej spolupráce SR Európskej banky pre obnovu a rozvoj** (ďalej len „fond“). Od založenia fondu SR prostredníctvom MF SR poskytl do fondu prostriedky v celkovej výške **4,725 mil. eur**, z toho finančné prostriedky **alokované a na plánované projekty** sú vo výške **3 874 723 eur**.

Účelom fondu je financovať poradenské služby (advisory services) a technickú spoluprácu (technical co-operation) pre projekty, ktoré EBOR v rámci svojho mandátu financuje, resp. má financovať vo svojich prijímateľských krajinách na základne úspešného výberového konania. Ide o menšie projekty, ktoré môžu slúžiť ako prvý krok k väčším investičným projektom, k získaniu skúseností v danej oblasti, k získaniu obchodného partnera a pod. **Teritoriálne fond** pokrýva krajiny východnej Európy a strednej Ázie: Albánsko, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Kazachstan, Kirgizsko, Kosovo, Macedónsko, Moldavsko, Mongolsko, Čierna Hora, Srbsko, Tadžikistan, Turecko, Turkménsko, Ukrajina, Uzbekistan a krajiny južného a východného Stredozemia: Egypt, Jordánsko, Maroko a Tunisko. **Ide o viazaný fond**, ktorý je **určený na podporu aktivít slovenských subjektov (konzultantov, poradenské spoločnosti so sídlom v SR)** s cieľom pomôcť transformujúcim sa krajinám východnej Európy, strednej Ázie a krajinám južného a východného Stredozemia pri ich prechode na trhové hospodárstvo s dôrazom na podporu súkromného sektora. Prioritou je zabezpečiť, aby sa naplno rozvinula spolupráca medzi EBOR a slovenskými podnikateľskými subjektmi v rozvojových krajinách, aby sa mohli slovenské subjekty zapojiť do rozvojovej spolupráce a realizovať projekty EBOR a aby mali možnosť uplatniť svoje skúsenosti a know-how.

Za obdobie 2006 až október 2013 slovenské subjekty v rámci procesu obstarávania pre projekty technickej spolupráce v rámci EBOR **získali kontrakty v celkovej výške cca 10,520 mil. eur**. Medzi projekty, do ktorých boli zapojené slovenské spoločnosti, patria napr.:

- projekt v **Albánsku** vo výške 410 225 eur, v rámci ktorého sa realizovali aktivity v oblasti tranzície práva (Legal Transition Programme)
- projekt zameraný na modelovú transformáciu vodárenského sektora v **Turecku** (Bodrum Water Project) – slovenskí konzultanti pri realizácii projektu docielili reformu taríf vodného a stočného, ktorá prinesie mestským vodárňam 30 %-né zvýšenie príjmov bez negatívneho dopadu na nízkopříjmové domácnosti a taktiež transformáciu vodárenskej spoločnosti
- reforma verejného obstarávania v krajinách **Spoločenstva nezávislých štátov (CIS) a v Mongolsku**. SR projekt z prostriedkov fondu spolufinancuje vo výške 450 731 eur
- projekty pre **Gruzínsko a Moldavsko** v oblasti pristúpenia týchto krajín k Dohode Svetovej obchodnej organizácie o vládnom obstarávaní. Na plnenie prvej fázy projektu boli vyčlenené zdroje z fondu vo výške 43-tis. eur týkajúce sa prípravy rokovania Moldavska k Dohode Svetovej obchodnej organizácie o vládnom obstarávaní.
- Technická spolupráca pri implementácii smernice EÚ 31/2010/EU v rámci novej legislatívy o energetickej efektívnosti budov v **Kirgizsku**. Finančná účasť MF SR bola stanovená vo výške 125-tis. eur

MF SR v rámci osvetu a posilnenia informovanosti slovenských podnikateľských subjektov dňa 13. marca 2013 **organizovalo** seminár pod názvom „Public Procurement in EBRD Projects“ – prvý seminár v SR, ktorý bol zameraný na verejné obstarávanie pre poskytovanie dodávok tovarov a služieb pre projekty spolufinancované zo strany EBOR.

S cieľom zvýšenia informovanosti slovenských podnikateľských subjektov o možnostiach podnikania na trhoch v krajinách, v ktorých EBOR vykonáva svoju činnosť, ako aj o programe EBOR „Trade Facilitation Programme“ sa dňa **12. novembra 2013 v Bratislave uskutočnil workshop** „Export Financing and Cross-Border Investment and Support in Slovakia“ za účasti zástupcov z EBOR, komerčných bánk a exportérov.

Tab. č. 12.1 Prehľad projektov financovaných z Fondu technickej spolupráce SR a EBOR, ktoré sa realizovali v roku 2013

Prijímateľ	Projekt/Sektor	Sektor	Začiatok realizácie – ukončenie realizácie projektu	Závazok na projekt (v eurách)
Albánsko	Reforma podpory nástrojov pre verejné obstarávanie (3. fáza projektu)	súdniectvo, verejný poriadok a bezpečnosť	24. 10. 2012 –	125 000
Tadžikistan	Zlepšenie cestnej dopravy	doprava	17. 10. 2011 – 31. 1. 2013	33 994
Turecko	Modelová transformácia vodárenského sektora v Turecku – projekt rozvoja vodárni v Bodrume	municipálna a environmentálna infraštruktúra	20. 10. 2011 – 4. 11. 2013	280 000
			25. 4. 2013 – 25. 10. 2014	74 800
Arménsko, Azerbajdžan, Kazachstan, Kirgizsko, Moldavsko, Mongolsko, Tadžikistan	Reforma verejného obstarávania v krajinách Spoločenstva nezávislých štátov a v Mongolsku, tzv. Iniciatíva EBOR-UNCITRAL (Regionálny projekt)	tranzícia práva	1. 9. 2011 – 1. 9. 2014	450 731
Ukrajina	Budovanie kapacít pre verejné obstarávanie	tranzícia práva	18. 11. 2011 –	160 000
	Komiséne preskúmanie verejného obstarávania – budovanie kapacít – spolupráca pri príprave brožúry	tranzícia práva	12. 2. 2013 – 30. 4. 2013	19 000
Kirgizsko	Technická spolupráca pri implementácii smernice EÚ 31/2010/EU v rámci novej legislatívy o energetickej efektívnosti budov v Kirgizsku	energetická efektívnosť a klimatická zmena	1. 2. 2012 – 31. 1. 2013	267 000
Turecko	Odpadové hospodárstvo v Mersine	municipálna a environmentálna infraštruktúra	1. 12. 2012 – 30. 11. 2014	300 000
Gruzínsko	Poradenstvo a podpora vláde Gruzínska pri pristúpení k Dohode Svetovej obchodnej organizácie o vládnom obstarávaní	tranzícia práva	22. 3. 2013 – 2. 12. 2013	254 000
Moldavsko	Podpora vláde Moldavska pri príprave rokovaní k Dohode Svetovej obchodnej organizácie o vládnom obstarávaní	tranzícia práva	1. 3. 2013 – 31. 10. 2013	43 000
Kirgizsko	Budovanie kapacít Asociácie Kirgizska v oblasti energetickej efektívnosti budov	energetická efektívnosť a klimatická zmena	21. 10. 2013 – 20. 4. 2014	66 198
Turecko	Turkey: Izmir Ferries - Lenders Supervisor	municipálna a environmentálna infraštruktúra	22. 10. 2013 –	150 000
Spolu				2 020 723
Suma alokovaná na všetky projekty (aj na tie, ktoré sa realizovali pred r. 2013)				2 799 723

Zdroj: MFSR

12.3 Vývoj legislatívneho prostredia

Legislatívne opatrenia sa dotýkajú pripravovanej **Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov na roky 2014 – 2020** a **Stratégie EXIMBANKY Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020**. V rámci Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov boli realizované opatrenia, ktoré zosúladiť inštitucionálny a finančný rámec MH SR a MZVaEZ nadväzujúce na novelizáciu „Kompetenčného zákona“. Podrobnejšie zmeny legislatívneho prostredia sú uvedené v podkapitole 9.3 Vývoj legislatívneho prostredia v rámci princípu 7.

12.4 Odporúčania

- Stimulovať MSP k internacionalizácii svojej činnosti.
- Rozširovať podporu exportu v komoditnej, ako aj v teritoriálnej štruktúre s dôrazom na trhy s obchodným potenciálom pre expanziu slovenských MSP.
- Výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch tretích krajín, zamerané na riešenie technických prekážok obchodu a zvyšovanie úrovne manažmentu exportujúcich MSP. Nedostatočné skúsenosti so zahraničnoobchodnými transakciami, nedostatočné znalosti trhu a príslušných predpisov, získania obchodných partnerov, financovania exportu a pod. predstavujú výrazné bariéry pre internacionalizáciu MSP.
- V prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie.
- Zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory na znižovanie domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby a zvyšovanie pridanej hodnoty produktov a služieb.
- Vo väčšej miere využiť skúsenosti veľkých podnikov so zahraničnoobchodnými aktivitami na posilnenie internacionalizácie MSP.
- Podporiť export exportujúcich firiem efektívnou proexportnou politikou štátu a kapitálovo posilniť Eximbanku a Slovenskú záručnú a rozvojovú banku.
- Elektronizácia povoľovacieho a licenčného konania v zahraničnom obchode
- Zvýšenie efektívnosti a hospodárnosti colného konania spolu so znížením administratívnej záťaže prostredníctvom zvýšenia hranice sumy dovozných platieb, za ktoré colné orgány nemusia vyžadovať zabezpečenie

13. Záver

V predloženej správe o stave a rozvoji malého a stredného podnikania v SR je prezentovaný celkový pohľad na vývoj podnikateľského prostredia, malého a stredného podnikania a formách jeho podpory v roku 2013, vrátane poukázania na existujúce problémy spolu s návrhmi na ich riešenie.

Základným kvantitatívnym ukazovateľom, ktorý odzrkadľuje aj celkovú kvalitu podmienok pre podnikanie, je počet malých a stredných podnikov. Od roku 2009 sa celková početnosť malých a stredných podnikov vyznačuje odlišnými vývojovými tendenciami, ktoré sú zaznamenávané v rámci jednotlivých právnych foriem. Zatiaľ čo počet malých a stredných podnikov – právnických osôb rástol od roku 2009 priemerným medziročným tempom 8,8 %, počet fyzických osôb – podnikateľov v priebehu predchádzajúcich piatich rokov vykazuje priemerný medziročný pokles 1,8 %. Pokles fyzických osôb – podnikateľov súvisí hlavne so znížením počtu živnostníkov. V roku 2013 sa počet živnostníkov medziročne znížil o 6 867 (o 1,9 %). Dynamika rastu MSP – právnických osôb v nasledujúcich rokoch bude pravdepodobne dosahovať nižšie úrovne, nakoľko v súvislosti so zavedením daňových licencií možno predpokladať, že bude dochádzať k rušeniu dlhodobých a nízkopríjmových firiem.

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov umožňuje zhodnotiť výsledky hospodárenia a ich finančnú situáciu a poukazuje na výrazný dopad výkyvov slovenského hospodárstva na sektor malých a stredných podnikov. Na základe spracovaných údajov z dostupných finančných výkazov²³ dosiahol v roku 2012 podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom 56,1 %, teda sa medziročne nezmenil. V medziročnom porovnaní sa mierne zvýšil podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom len v prípade mikropodnikov (o 0,1 percentuálneho bodu), v prípade malých a stredných podnikov sa medziročne znížil (o 1,0 p. b., resp. o 1,7 p. b.). V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 zaznamenávajú všetky veľkostné kategórie MSP nižší podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom (súhrnne za sektor MSP o 4,4 p.b.).

Podnikateľské prostredie v Slovenskej republike je typické častými zmenami legislatívnych a právnych podmienok týkajúcich sa okrem iného aj povinností a požiadaviek na sektor MSP. V roku 2013 došlo k zmenám najmä v legislatíve týkajúcej sa daňového systému (zavedenie kontrolných výkazov DPH a daňovej licencie), v oblasti zákonníka práce a v systéme sociálneho a zdravotného poistenia. Zároveň bol novelizovaný zákon o konkurze a reštrukturalizácii s cieľom zefektívniť tlak na dodržiavanie platobnej disciplíny v obchodnom styku (úprava práv veriteľa a povinností dlžníka).

Podpora malého a stredného podnikania sa v uplynulom roku uskutočňovala predovšetkým zo zdrojov štrukturálnych fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu, čiastočne aj z iných zdrojov. Na podporu sektora malého a stredného podnikania boli zamerané nástroje, ako napr. opatrenia aktívnej politiky trhu práce, rizikový kapitál a investičné stimuly. Začínajúci podnikatelia boli podporení príspevkom na samostatne

²³ Spracovanie ukazovateľov sa uskutočnilo na základe údajov z dostupných anonymizovaných finančných výkazov podnikateľských subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve. Výpočet ukazovateľov za rok 2012 sa uskutočnil na celkovom počte 151 146 podnikateľských subjektov, čo predstavuje 91,3 % podiel z celkového počtu aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v registri organizácií Štatistického úradu SR k 31. 12. 2012.

zárobkovú činnosť v objeme 16 269 868 eur, čím bolo podporené vytvorenie a obsadenie 4 897 pracovných miest. V rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ktorý je najvýznamnejším podporným nástrojom pre MSP, bol v roku 2013 prostredníctvom príslušných schém štátnej pomoci a pomoci de minimis vyplatený nenávratný finančný príspevok v celkovom objeme 87 162 269 eur. V rámci stimulov pre výskum a vývoj podporilo MŠVVŠ SR v roku 2013 11 MSP prostredníctvom finančnej pomoci v celkovom objeme 3 473 720 eur. Ministerstvo hospodárstva SR vypracovalo a pripravilo v roku 2013 známy nástroj Inovačné vouchery, ktorého cieľom bolo podporiť rozvoj inovačných aktivít podnikateľských subjektov orientovaných na inovácie produktov, technologických postupov alebo služieb. V rámci pilotného spustenia projektu v roku 2013 sa takto podporilo 20 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie MSP v celkovej výške 70 000 eur.

Slovak Business Agency sa aj v roku 2013 podieľala na realizácii poradenských a vzdelávacích programov, ktoré boli cielené pre malé a stredné podniky a záujemcov o podnikanie. V rámci Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie bolo poskytnutých 226 informačných a odborných konzultácií v celkovom objeme 445 hodín, bolo vypracovaných 52 podnikateľských plánov, zorganizovaných 15 troj- až päťdňových školení, ktorých sa zúčastnilo dovedna 239 účastníkov. V rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) bolo poskytnutých 462 informačných a odborných konzultácií v celkovom objeme 1 419 hodín, bolo vypracovaných 23 podnikateľských plánov. Zároveň Slovak Business Agency realizovala aktivity siete EEN zamerané na internacionalizáciu, rozvoj inovačného potenciálu a zvyšovanie znalostí MSP o trhu EÚ a politikách Komisie.

K systematickej, komplexnej a trvalo udržateľnej podpore podnikateľského prostredia celkovo, ale najmä pre sektor malého a stredného podnikania, je však potrebný koordinovaný prístup všetkých zainteresovaných rezortov. Takáto podpora musí reflektovať aktuálne potreby a problémy malých a stredných podnikov (napr. zhoršený prístup k financiám, častá zmena legislatívy, zdĺhavé súdne konania atď.) a zároveň musí byť výsledkom odbornej diskusie na slovenskej, ako aj na európskej úrovni. Vhodným nástrojom v tomto smere je iniciatíva SBA, ktorá predstavuje komplexnú podporu MSP v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020 a ku ktorej uplatňovaniu sa vláda SR zaviazala vo svojom programovom vyhlásení na roky 2012 – 2016.

Rozvoj malého a stredného podnikania je jedným z predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. V správe je prezentovaný rozsiahly súbor návrhov a odporúčaní zameraných na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia v súlade s prioritami iniciatívy SBA. Cieľom je prispieť k udržaniu dynamiky rastu sektora MSP na Slovensku, eliminovaniu negatívneho trendu marginalizácie MSP a zvyšovaniu konkurencieschopnosti MSP na domacom aj medzinárodnom trhu. Realizáciou týchto odporúčaní bude možné zabezpečiť udržateľný rast MSP v dlhodobom horizonte.

PRÍLOHY

Príloha A: Grafy

Príloha B: Mapy

Príloha C: Tabuľky

Príloha A: Grafy

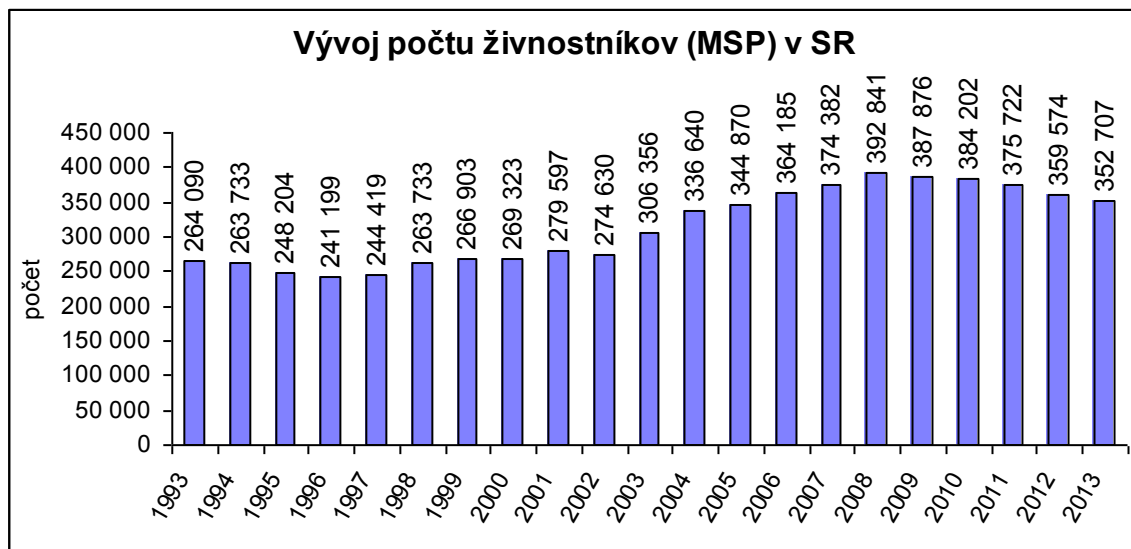
Zoznam grafov:

- Graf č. 1:** Vývoj počtu živnostníkov (v kategórii MSP) v SR
- Graf č. 2:** Vývoj počtu podnikateľov – slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci (SHR)
- Graf č. 3:** Štruktúra podnikajúcich živnostníkov podľa odvetví
- Graf č. 4:** Rodové zloženie živnostníkov podľa odvetví v roku 2013
- Graf č. 5:** Rodové zloženie živnostníkov podľa regiónov v roku 2013
- Graf č. 6:** Počet fyzických osôb – podnikateľov na 1 000 ekonomicky aktívnych obyvateľov podľa pohlavia v roku 2013
- Graf č. 7:** Veková štruktúra FO – podnikateľov v roku 2013
- Graf č. 8:** Veková štruktúra živnostníkov podľa pohlavia v roku 2013
- Graf č. 9:** Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2013
- Graf č. 10:** Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2013
- Graf č. 11:** Vývoj počtu MSP – právnických osôb
- Graf č. 12:** Veľkostná štruktúra MSP – PO
- Graf č. 13:** Štruktúra MSP – PO podľa odvetví
- Graf č. 14:** Medziročná zmena (2013/2012) početnosti MSP – PO a živnostníkov v jednotlivých odvetviach
- Graf č. 15:** Vývoj početnosti malých a stredných podnikov podľa jednotlivých právnych foriem
- Graf č. 16:** Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 17:** Podiel vzniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2011
- Graf č. 18:** Podiel aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov po dvoch rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2011
- Graf č. 19:** Podiel zaniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009
- Graf č. 20:** Štruktúra MSP (vrátane FO – podnikateľov) podľa dátumu vzniku subjektu, k 31. 12. 2013
- Graf č. 21:** Počet zamestnancov podľa veľkostnej kategorizácie
- Graf č. 22:** Podiel MSP (vrátane FO – podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2013
- Graf č. 23:** Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 24:** Podiel MSP na tržbách vybraných odvetví a stavebnej produkcii v roku 2013
- Graf č. 25:** Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 26:** Podiel MSP – PO (nefinančných korporácií) na hrubej produkcii (v mil. Eur)
- Graf č. 27:** Podiel MSP – PO (nefinančných korporácií) na pridanej hodnote (v mil. Eur)
- Graf č. 28:** Podiel MSP – PO (nefinančných korporácií) na pridanej hodnote v roku 2013 podľa odvetví
- Graf č. 29:** Podiel MSP na pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 30:** Podiel MSP – PO (nefinančných korporácií) na zisku pred zdanením (v mil. Eur)

- Graf č. 31:** Rentabilita tržieb MSP – PO podľa veľkostných kategórií podnikov (na základe EBITDA)
- Graf č. 32:** Rentabilita aktív MSP – PO podľa veľkostných kategórií podnikov
- Graf č. 33:** Celková zadlženosť aktív MSP – PO podľa veľkostných kategórií podnikov
- Graf č. 34:** Podiel podnikov, ktoré vykazujú využívanie bankových úverov
- Graf č. 35:** Likvidita II. stupňa podľa veľkostných kategórií podnikov
- Graf č. 36:** Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku podľa veľkostných kategórií podnikov (v dňoch)
- Graf č. 37:** Objem vývozu podľa veľkostných kategórií
- Graf č. 38:** Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2013
- Graf č. 39:** Objem vývozu podľa veľkostných kategórií a oblastí v roku 2013
- Graf č. 40:** Vývoj vývozu MSP do susedných krajín SR
- Graf č. 41:** Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 42:** Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2011
- Graf č. 43:** Objem dovozu podľa veľkostných kategórií
- Graf č. 44:** Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2013
- Graf č. 45:** Objem dovozu podľa veľkostných kategórií a oblastí v roku 2013
- Graf č. 46:** Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
- Graf č. 47:** Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
- Graf č. 48:** Štruktúra MSP – PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
- Graf č. 49:** Štruktúra MSP – PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
- Graf č. 50:** Vybrané postoje obyvateľov Slovenska k podnikaniu – GEM
- Graf č. 51:** Podiel jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, ktoré využívajú internet na celej populácii podnikov v roku 2013 (v %)
- Graf č. 52:** Podiel podnikov nakupujúcich a predávajúcich online, vrátane podielu ich tržieb z elektronického obchodu podľa veľkostných kategórií v roku 2013 (v %)
- Graf č. 53:** Podiel priemyselných podnikov na inovačnej činnosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2010 (% z celkového počtu podnikov)
- Graf č. 54:** Podiel podnikov pôsobiacich v stavebníctve na inovačnej činnosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2010 (% z celkového počtu podnikov)
- Graf č. 55:** Podiel podnikov pôsobiacich v službách na inovačnej činnosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR v roku 2010 (% z celkového počtu podnikov)

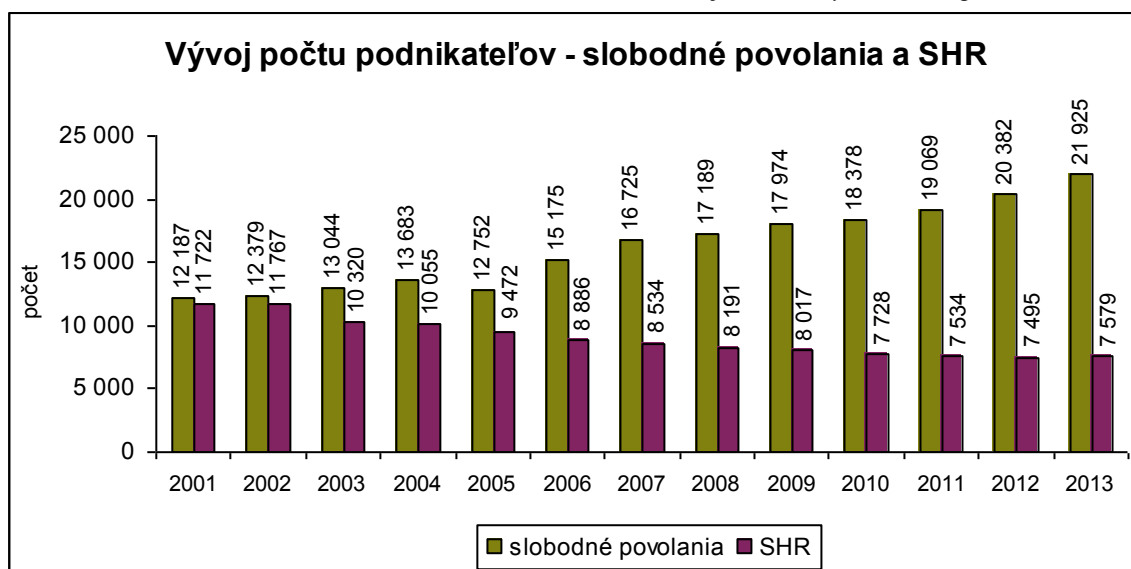
Graf č. 1

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

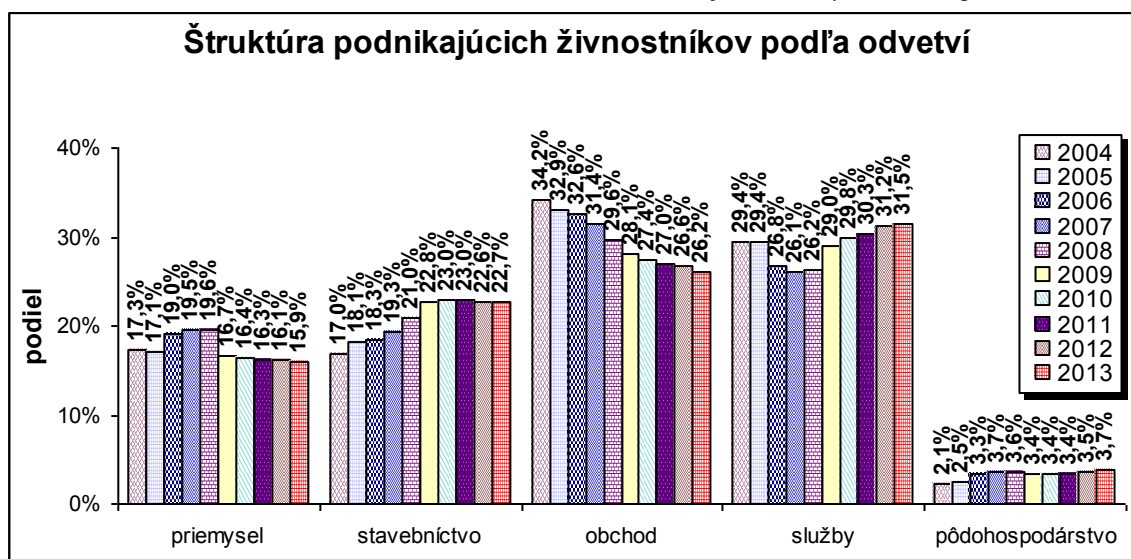
Graf č. 2

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

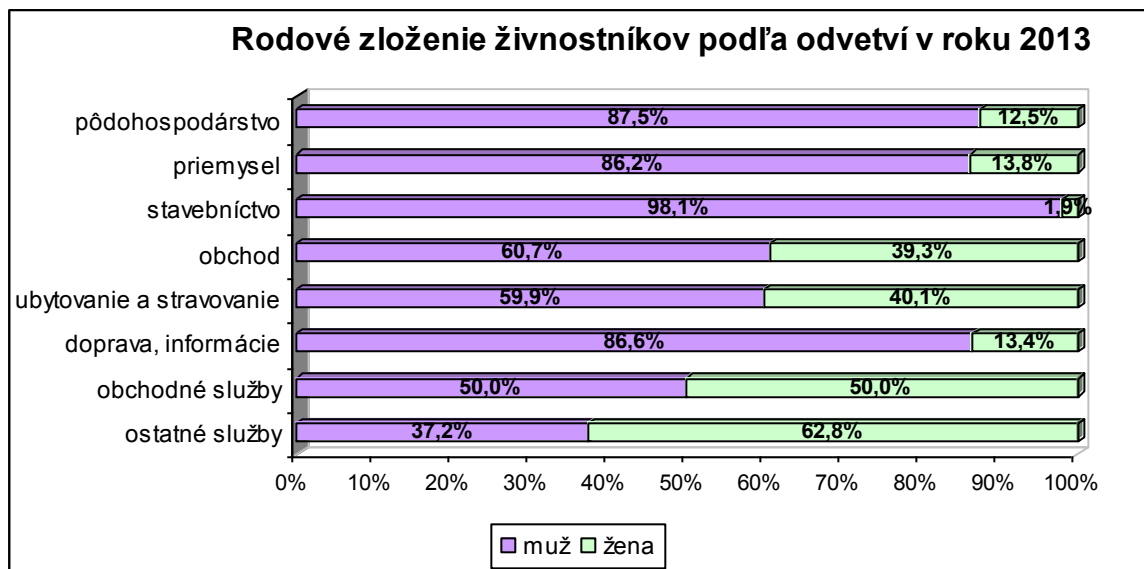
Graf č. 3

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

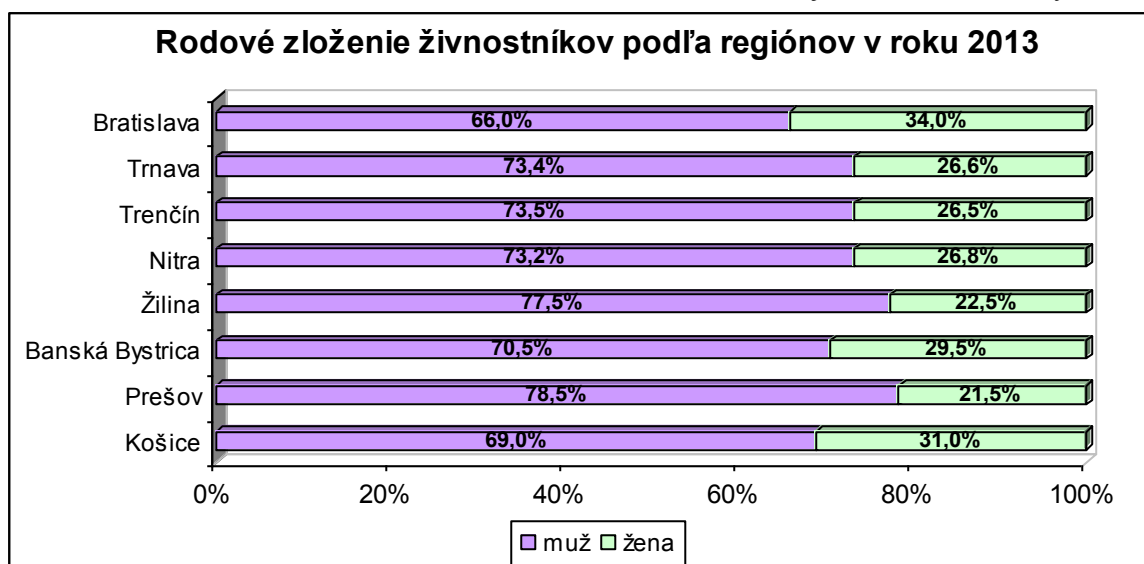
Graf č. 4

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

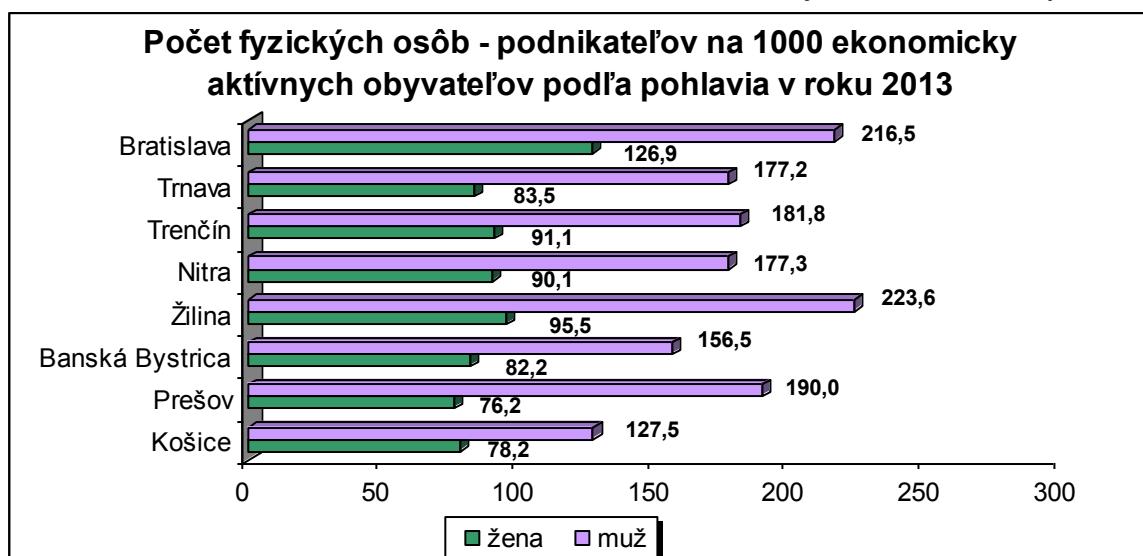
Graf č. 5

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

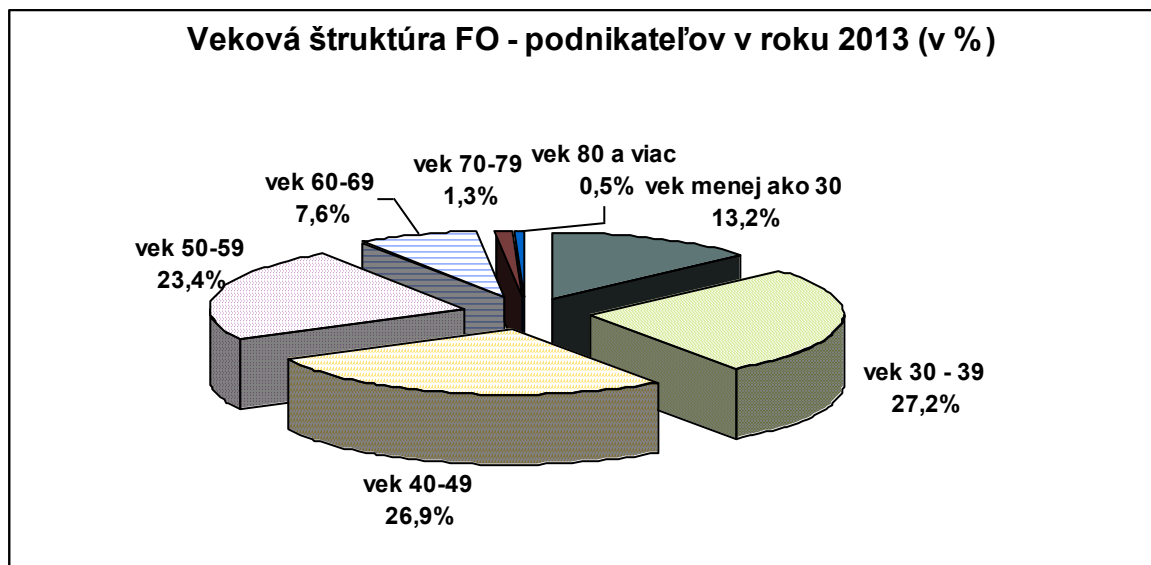
Graf č. 6

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

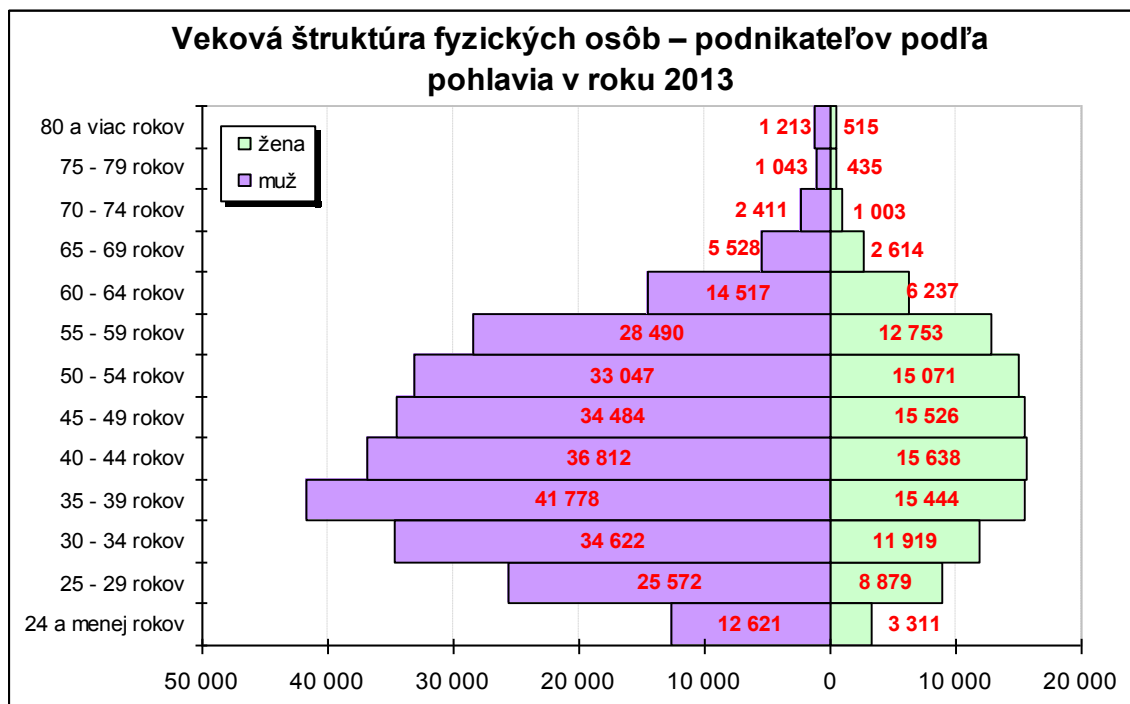
Graf č. 7

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

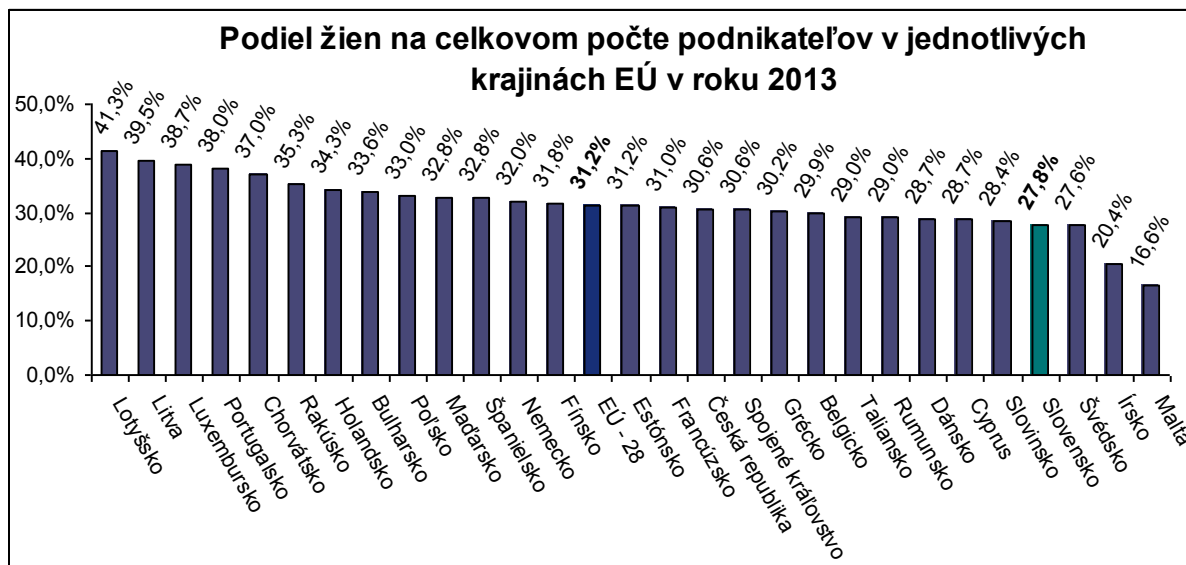
Graf č. 8

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

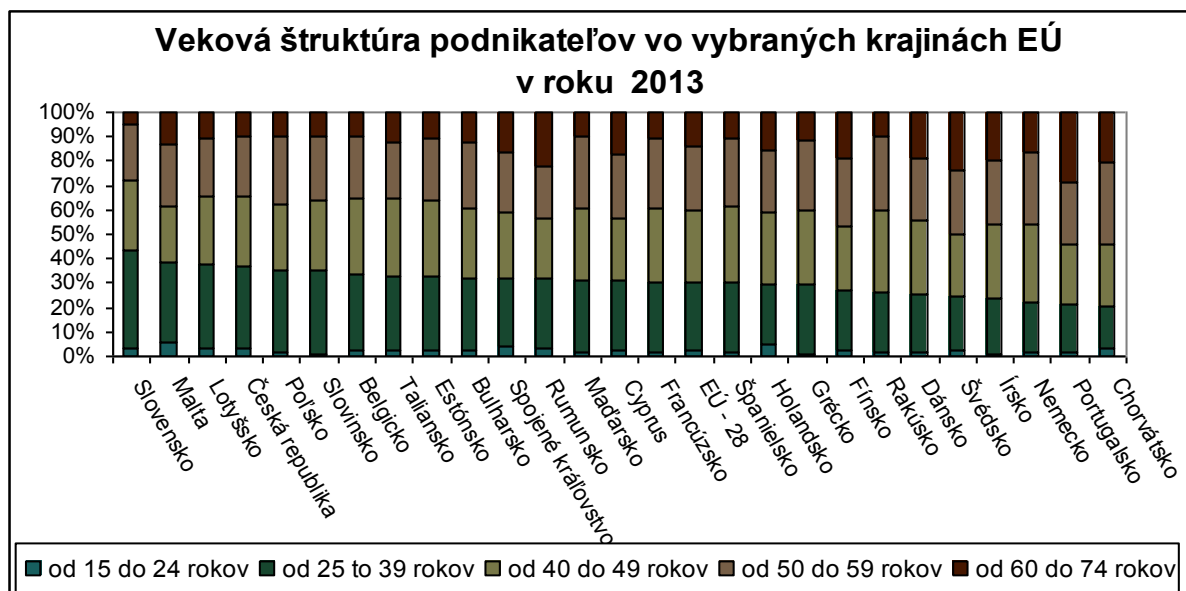
Graf č. 9

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

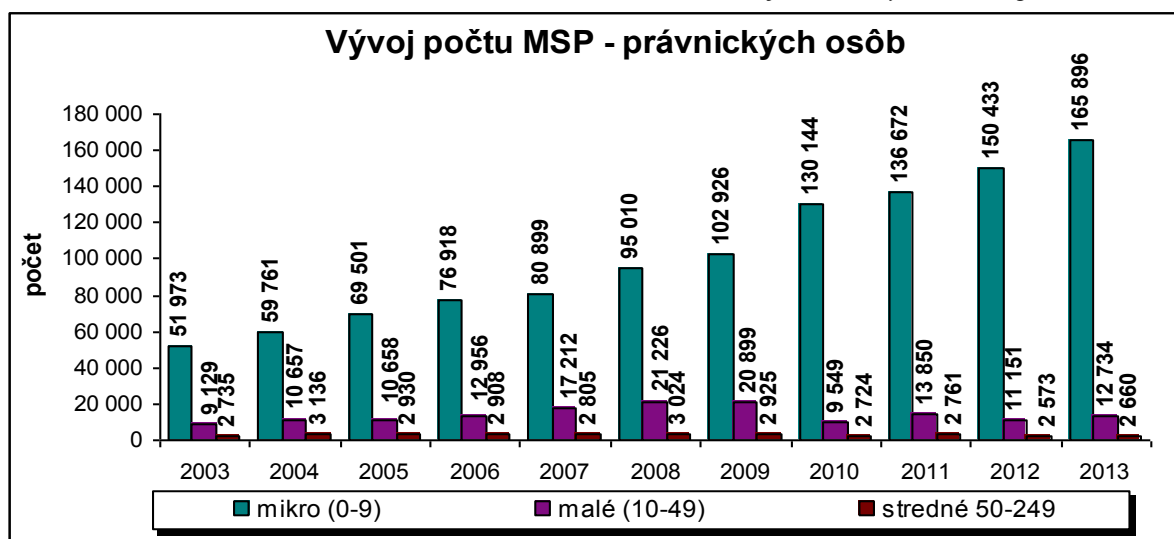
Graf č. 10

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

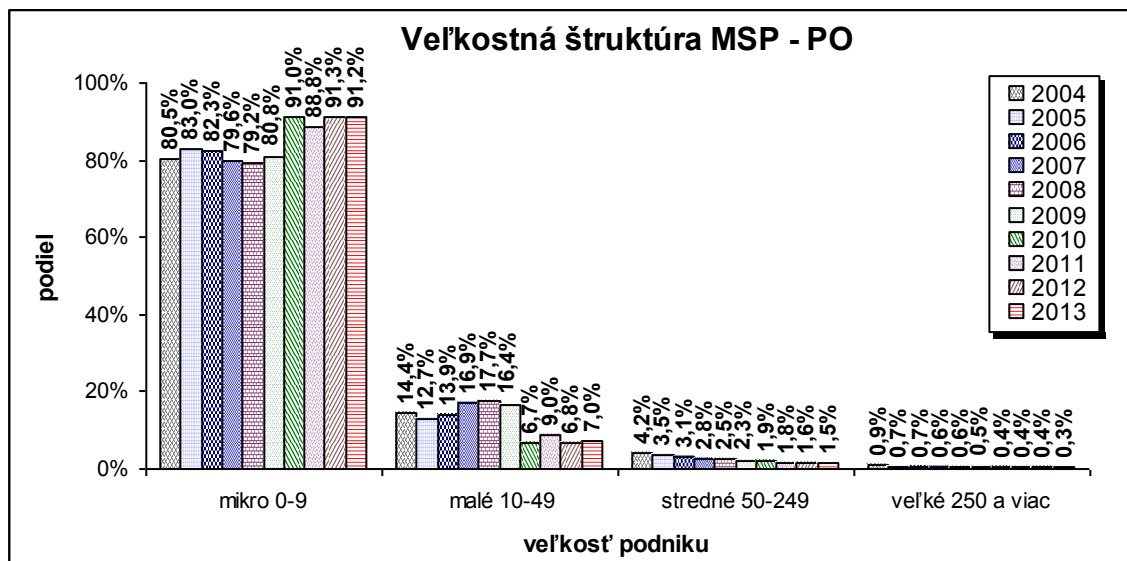
Graf č. 11

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

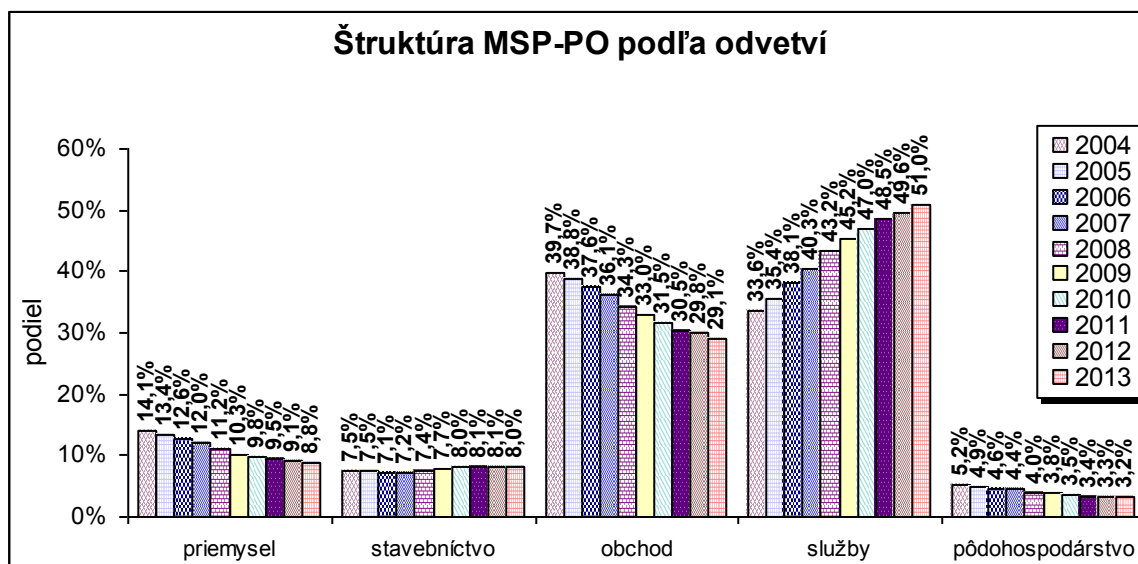
Graf č. 12

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

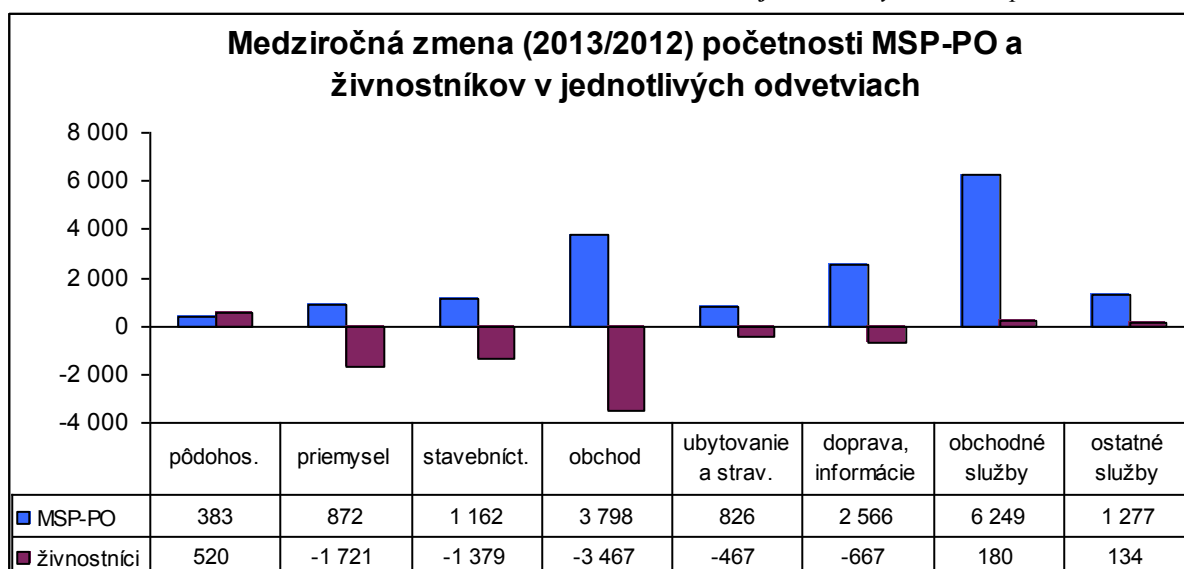
Graf č. 13

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

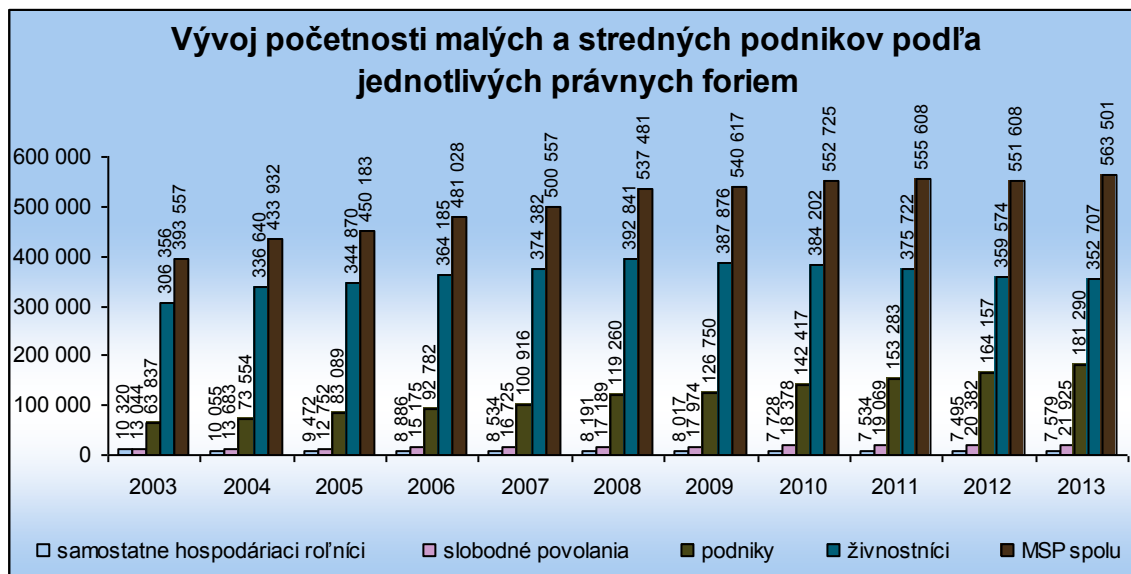
Graf č. 14

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

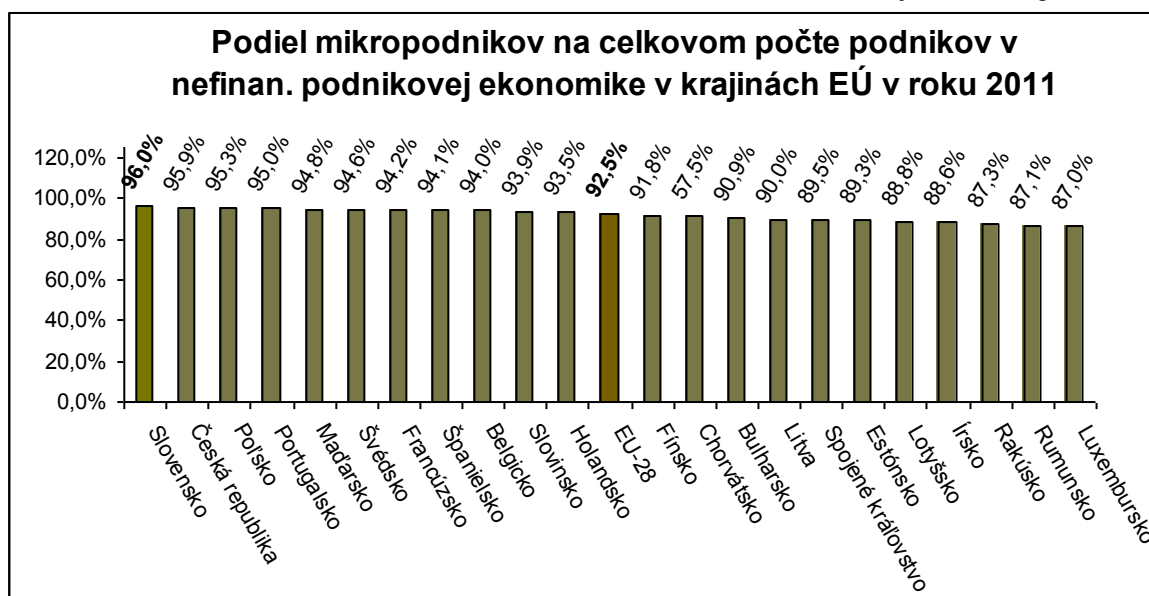
Graf č. 15

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

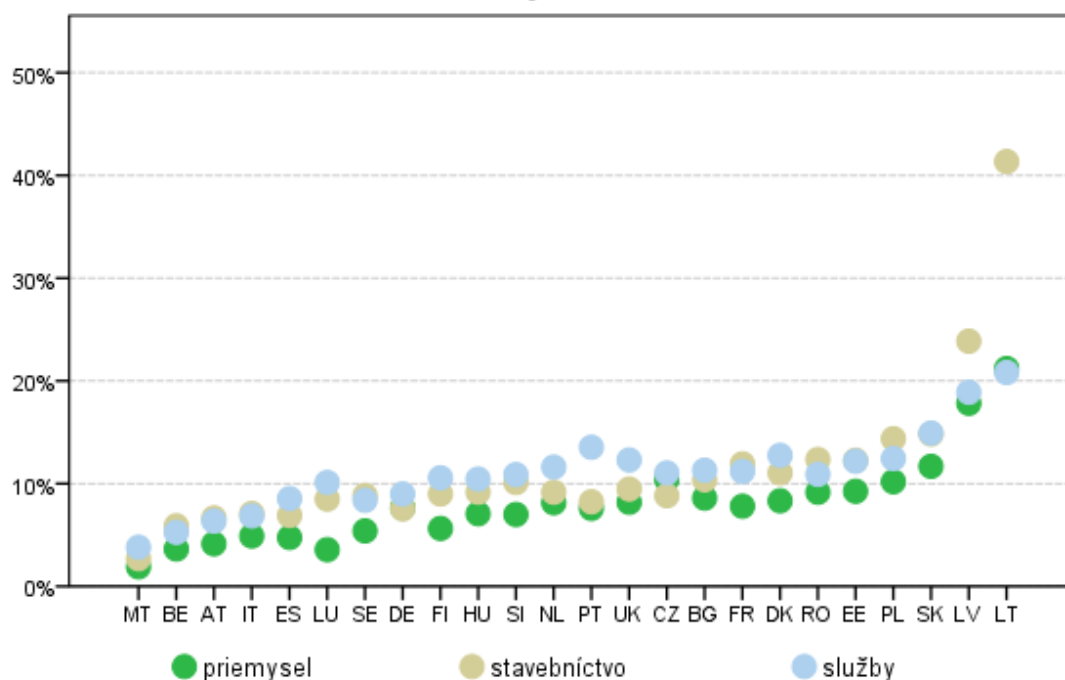
Graf č. 16

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

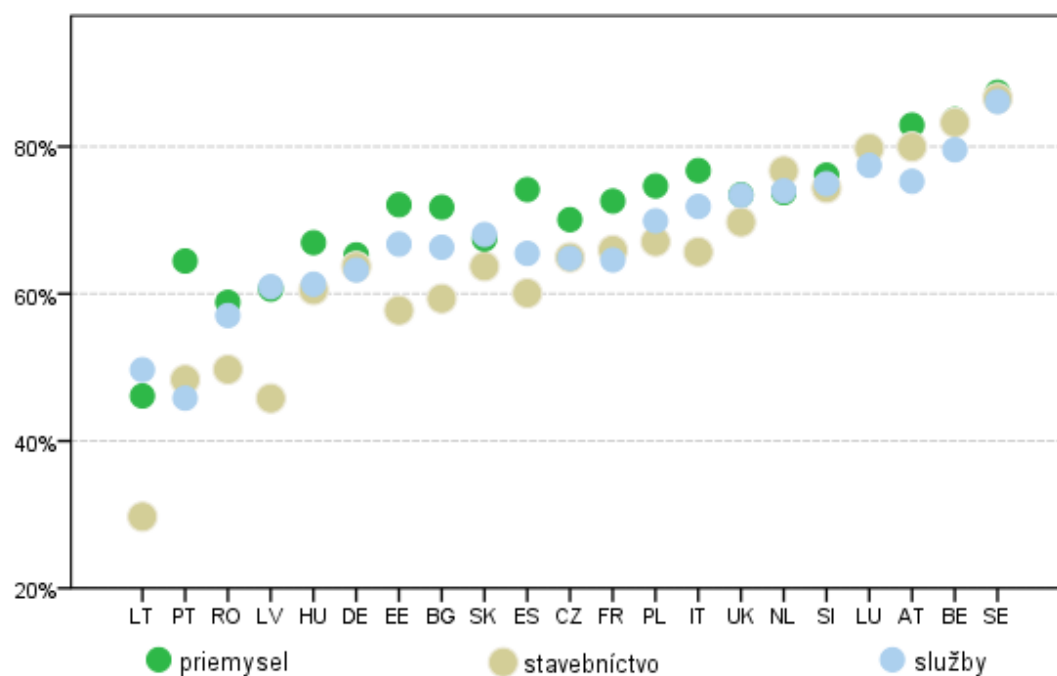
Graf č. 17

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podiel vzniknutých právnických osôb a FO - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2011

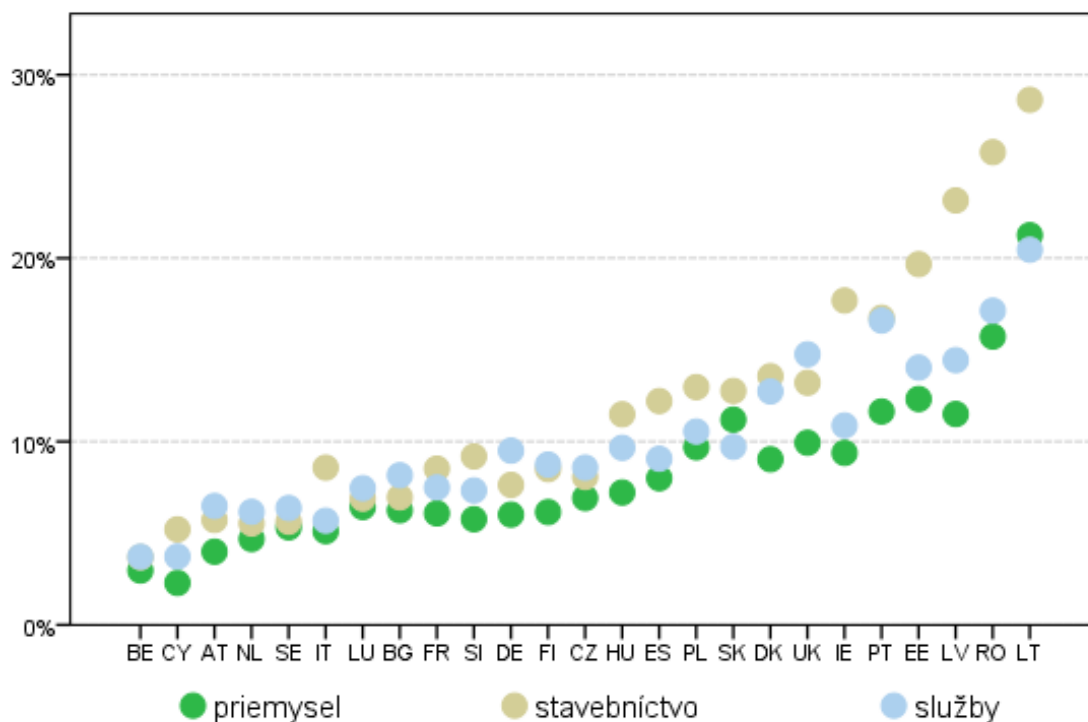
Graf č. 18

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podiel aktívnych právnických osôb a FO - podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku (miera prežitia) vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2011

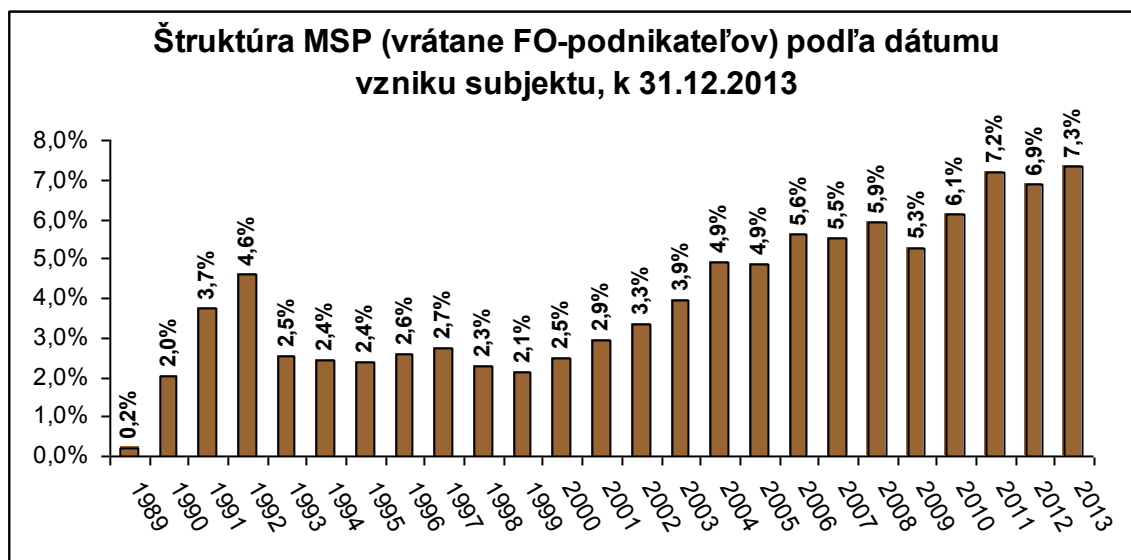
Graf č. 19

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podiel zaniknutých právnických osôb a FO - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2009

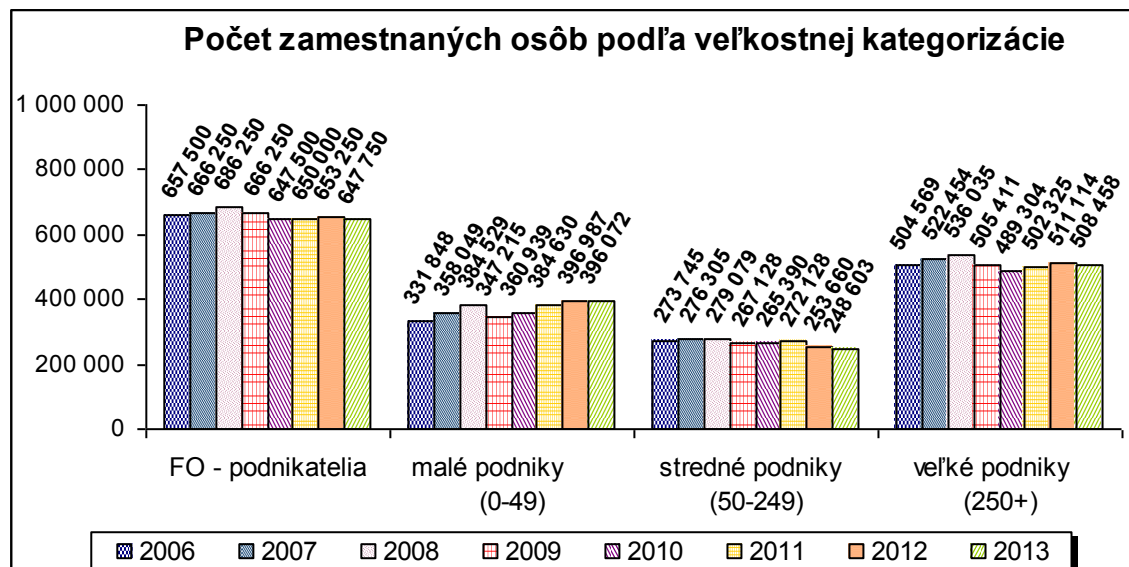
Graf č. 20

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

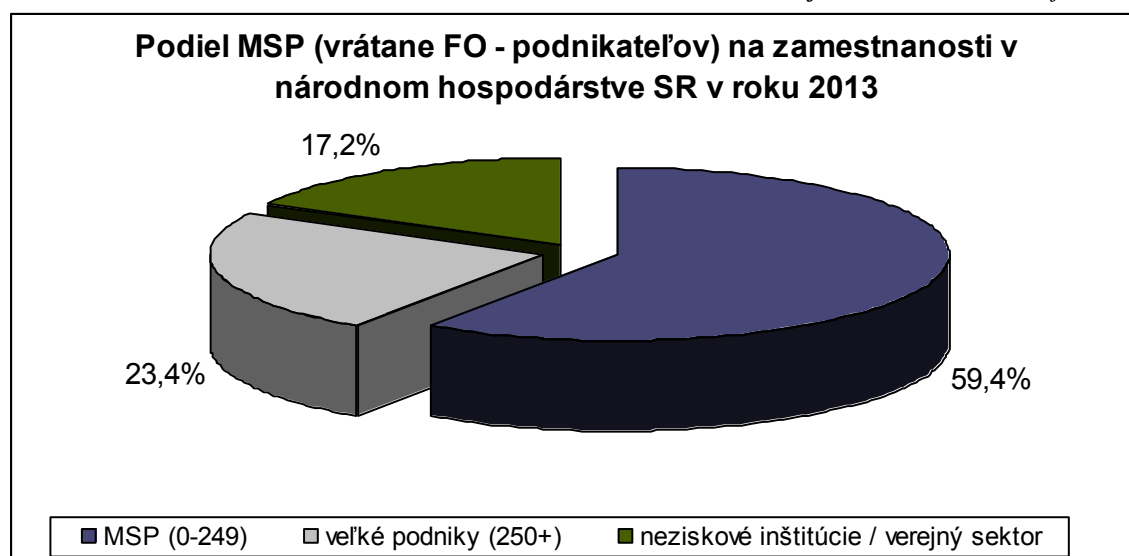
Graf č. 21

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

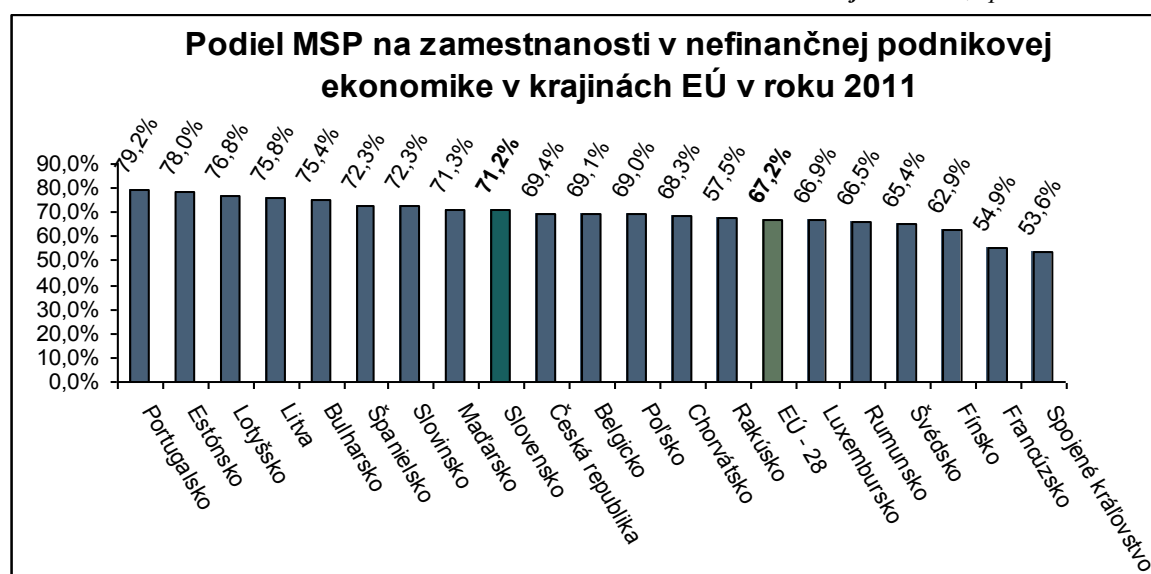
Graf č. 22

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

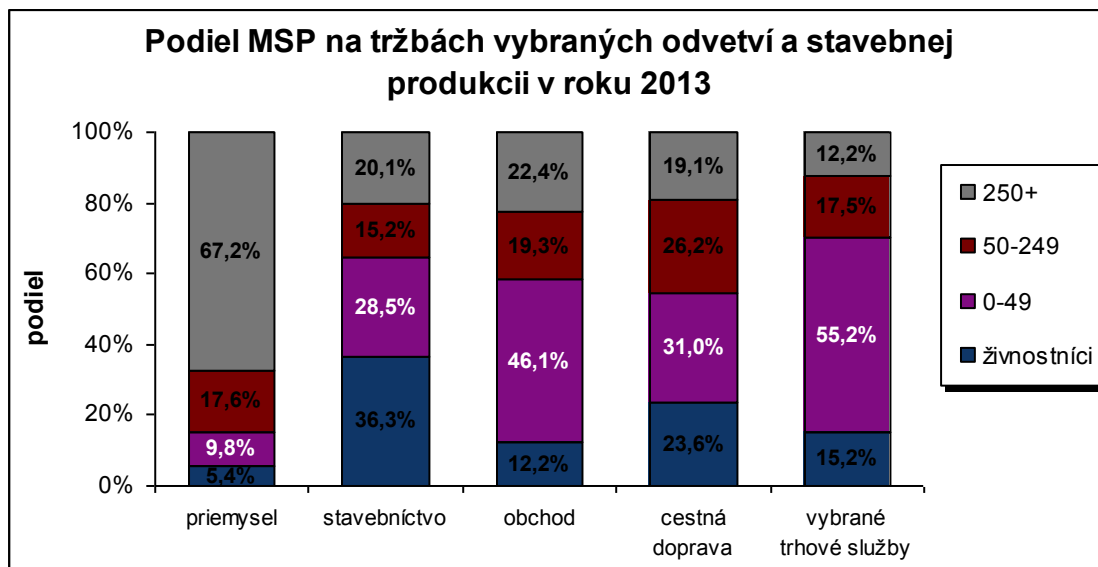
Graf č. 23

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

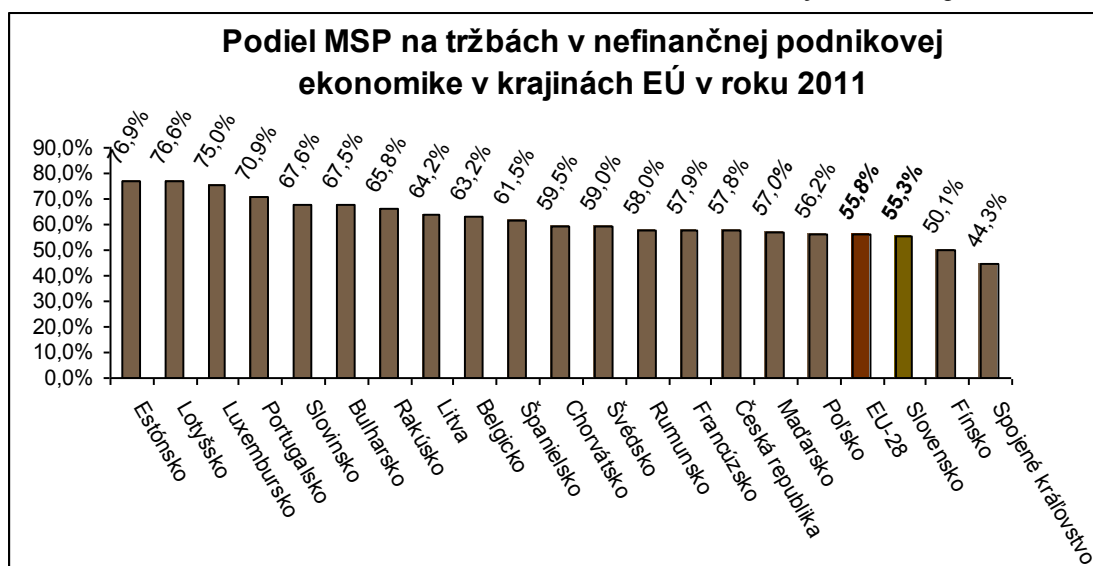
Graf č. 24

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

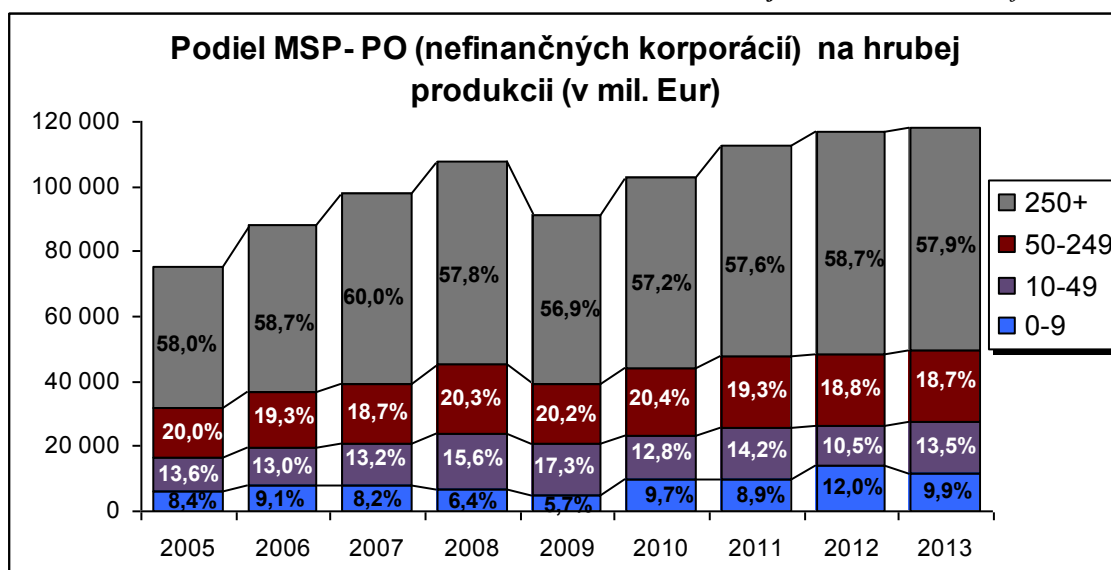
Graf č. 25

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

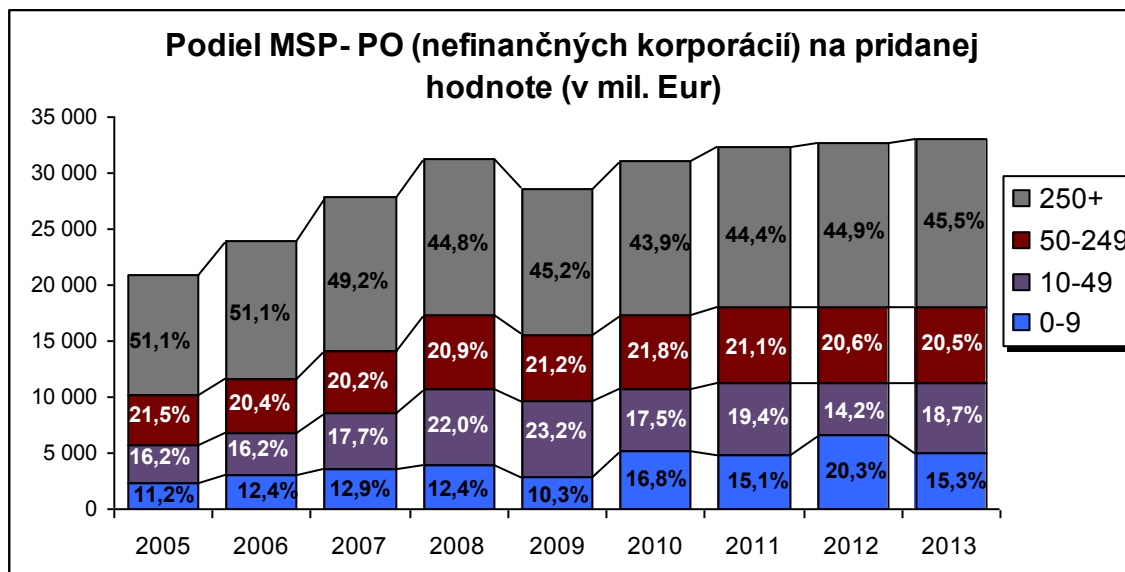
Graf č. 26

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

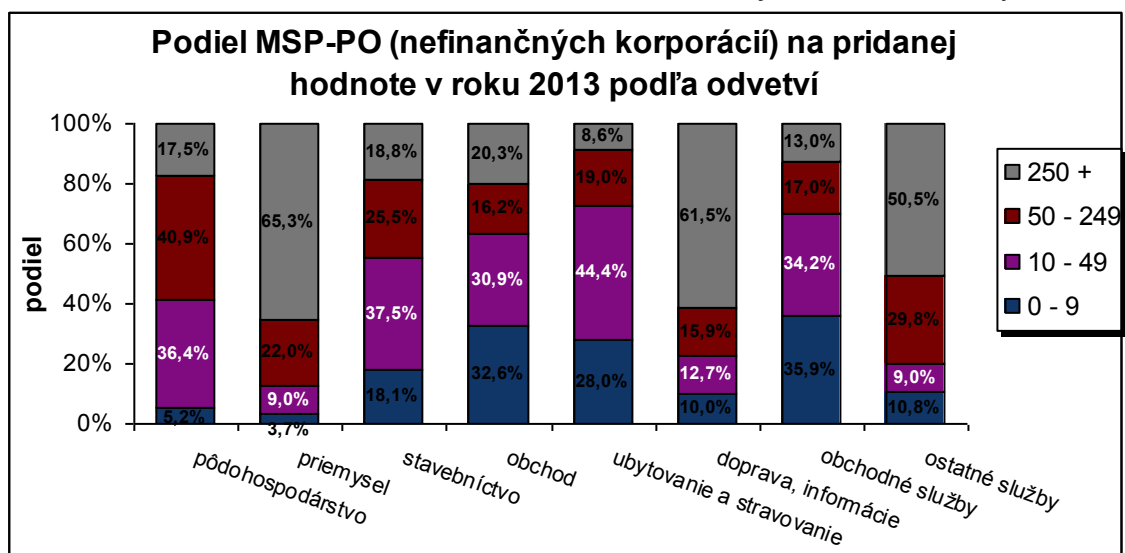
Graf č. 27

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

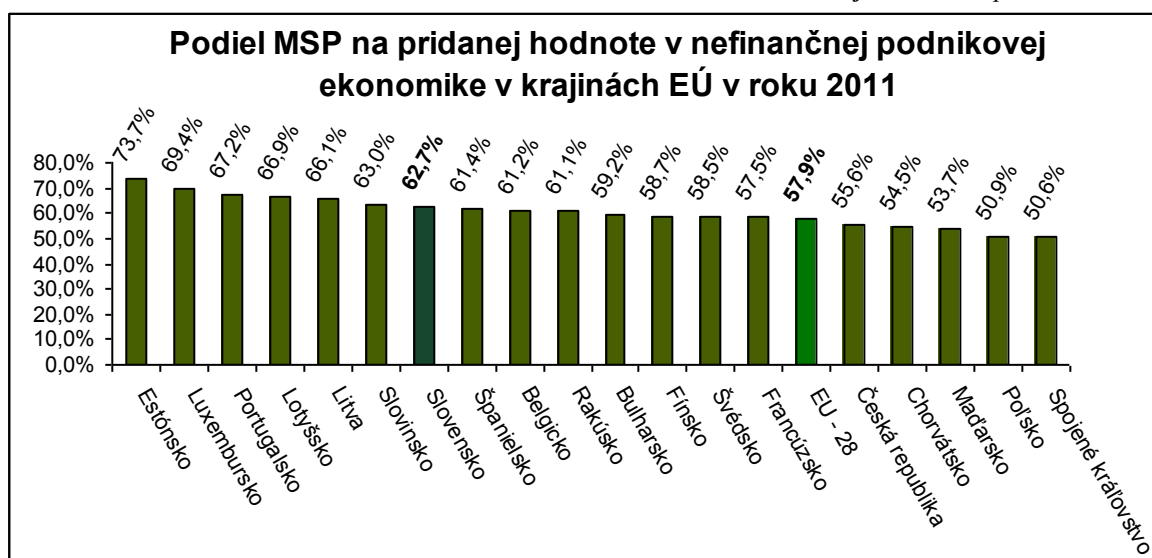
Graf č. 28

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

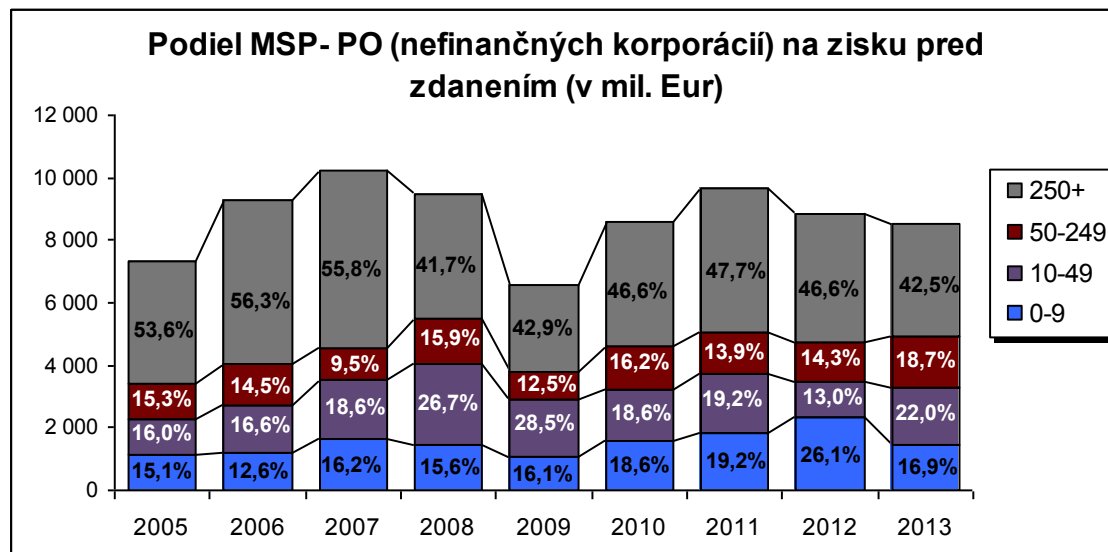
Graf č. 29

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

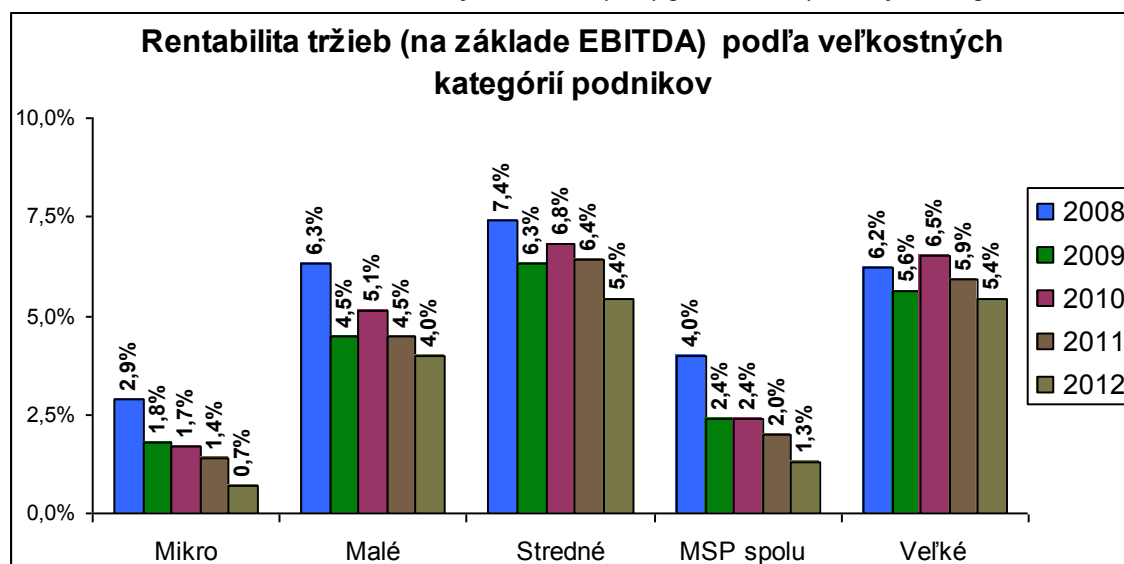
Graf č. 30

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

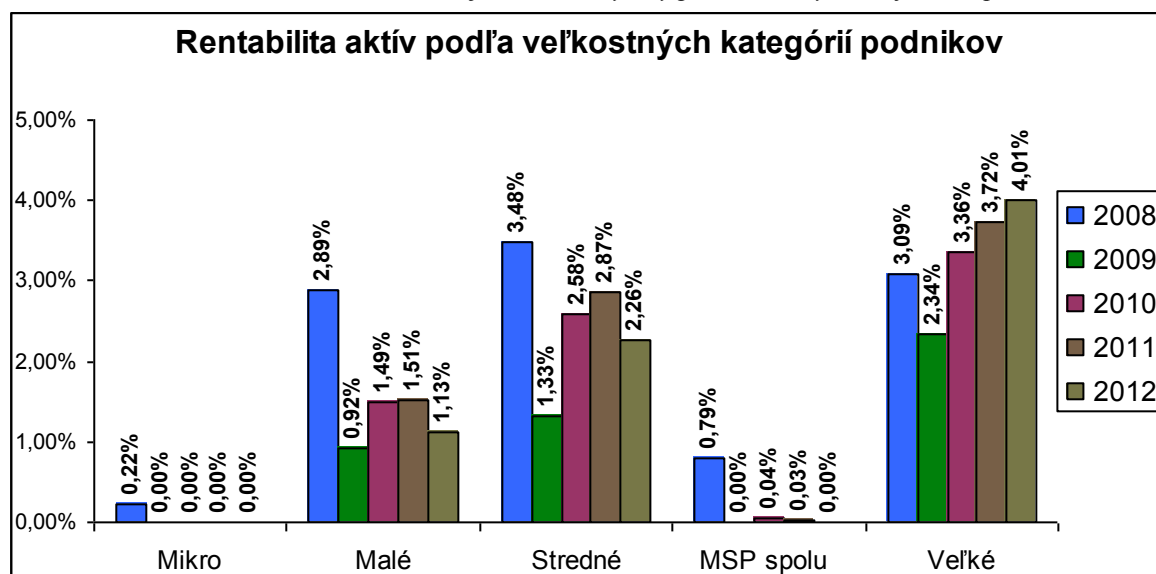
Graf č. 31

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

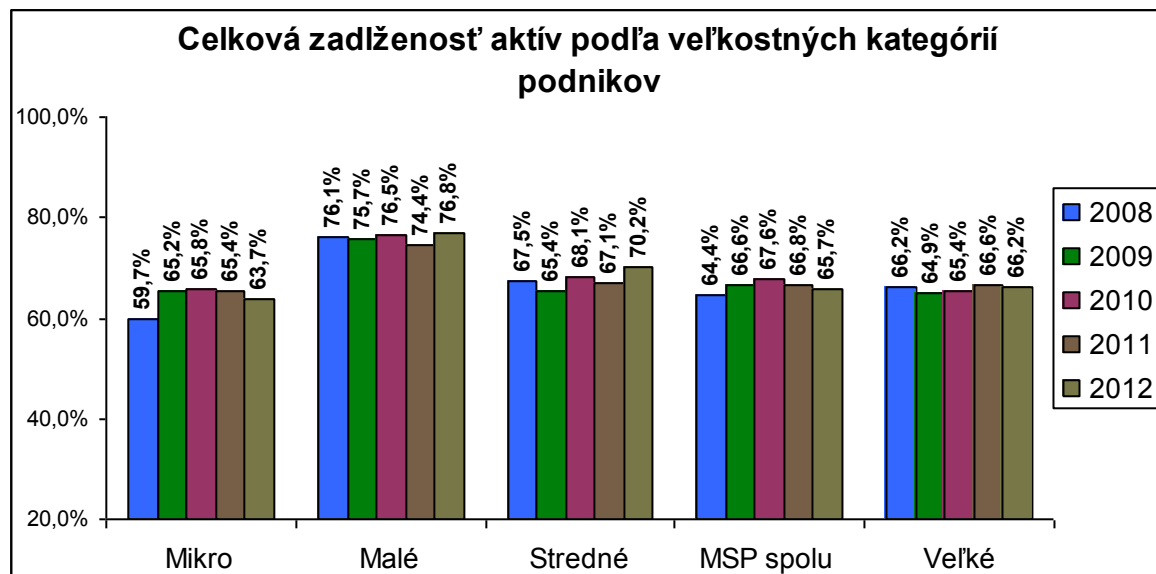
Graf č. 32

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

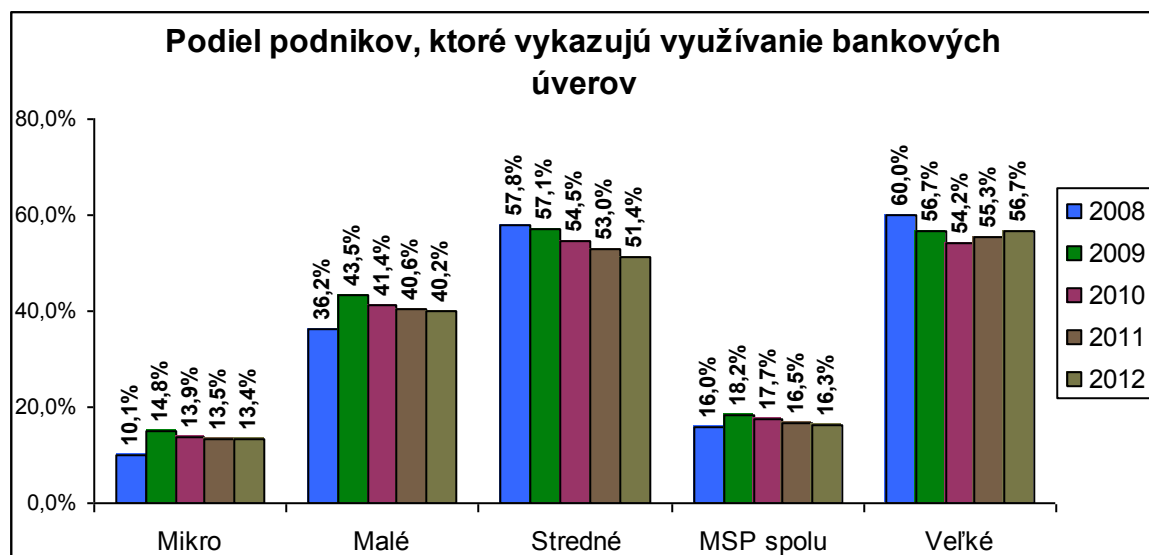
Graf č. 33

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

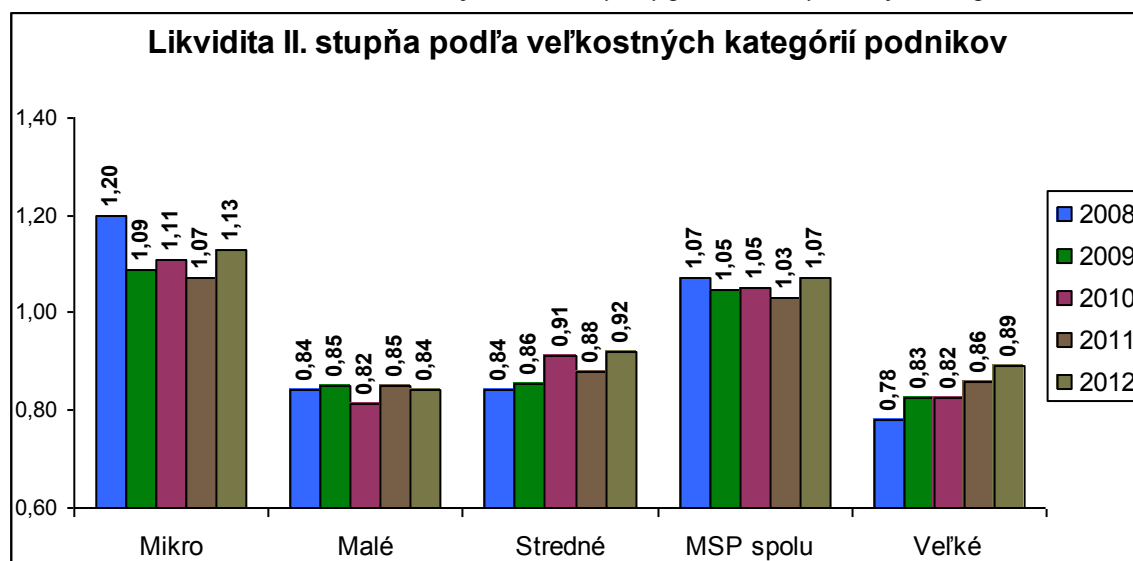
Graf č. 34

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

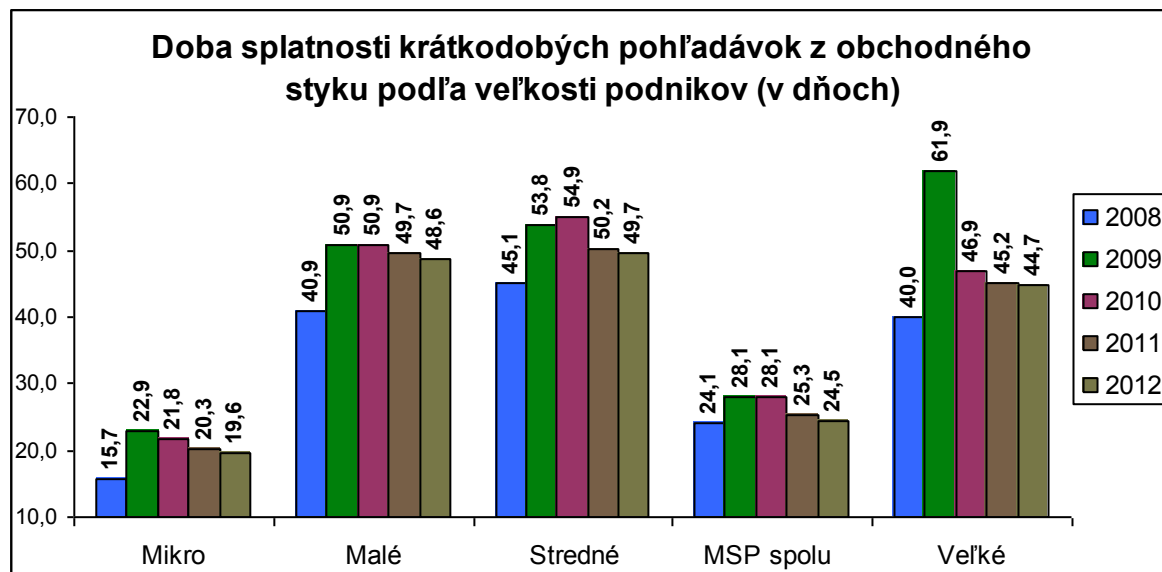
Graf č. 35

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

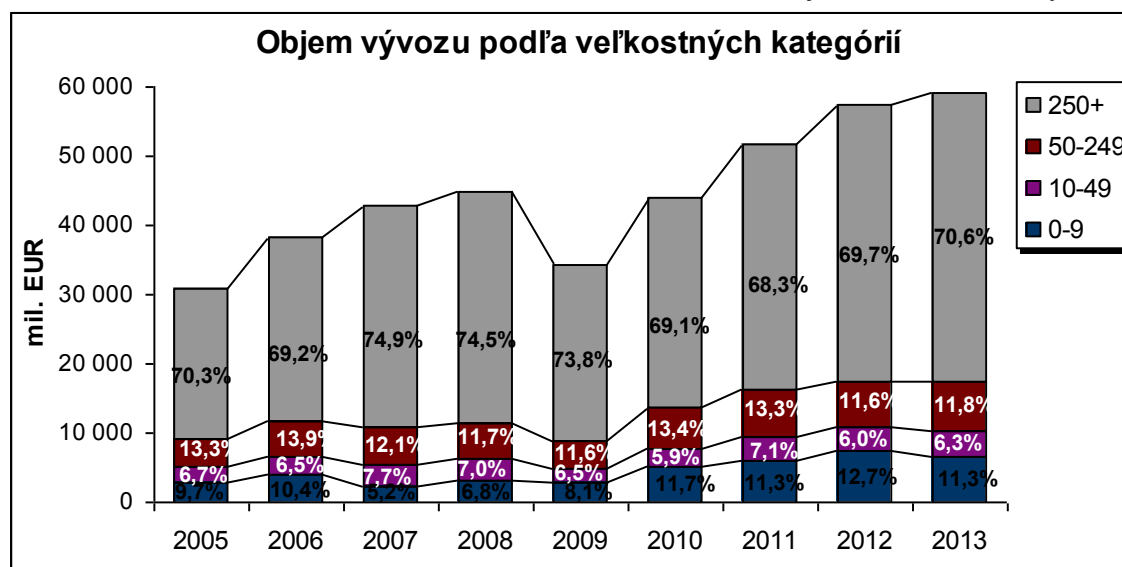
Graf č. 36

Zdroj: Finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

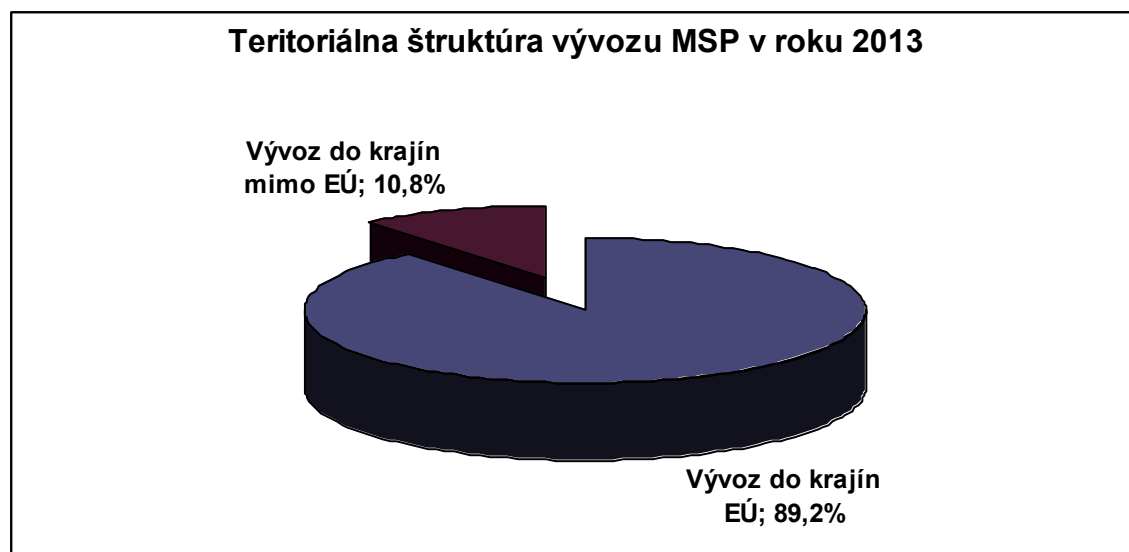
Graf č. 37

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

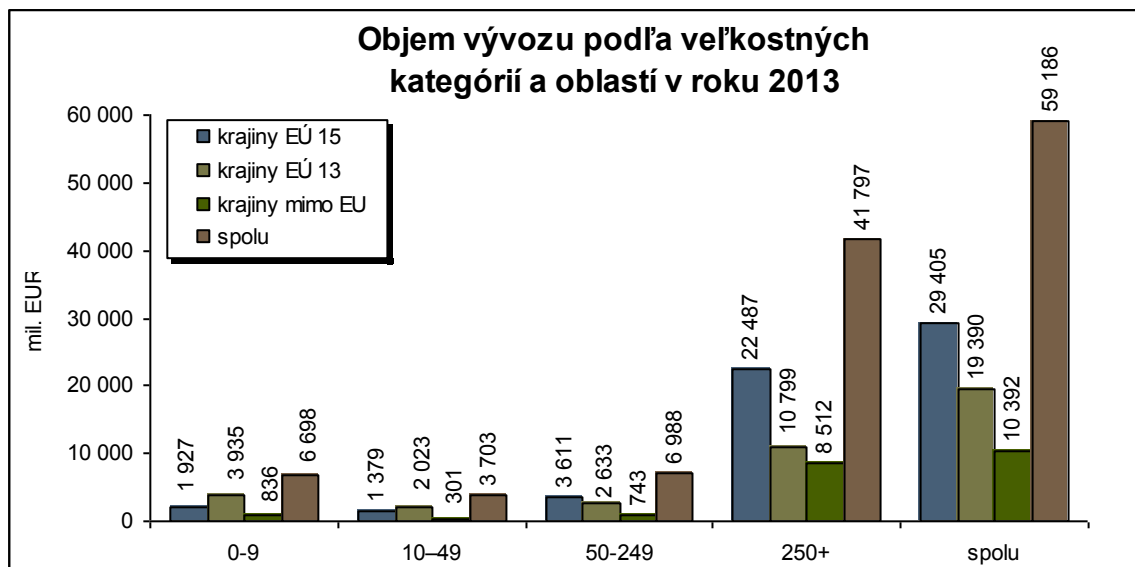
Graf č. 38

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

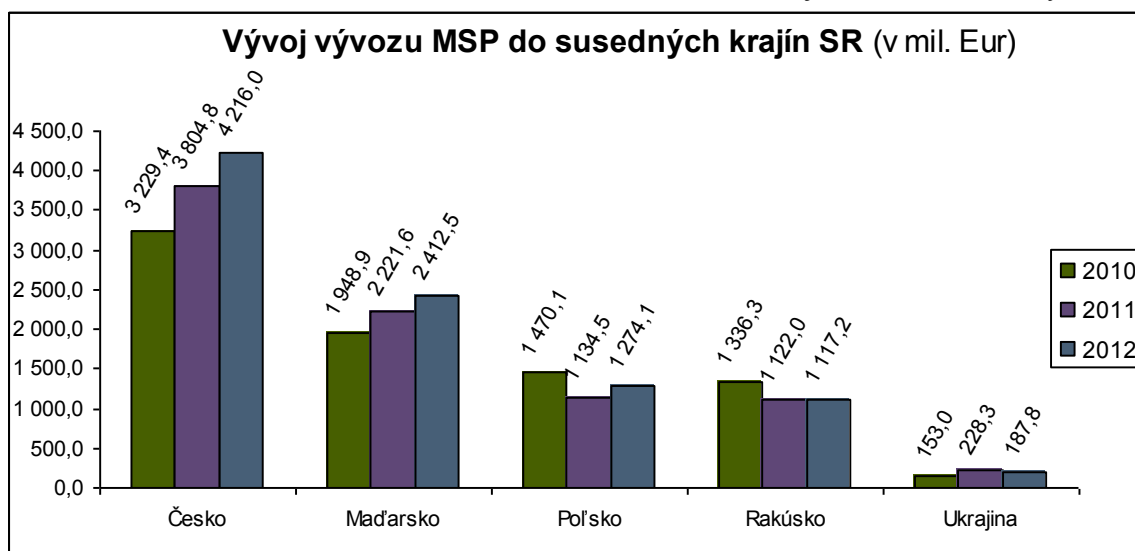
Graf č. 39

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

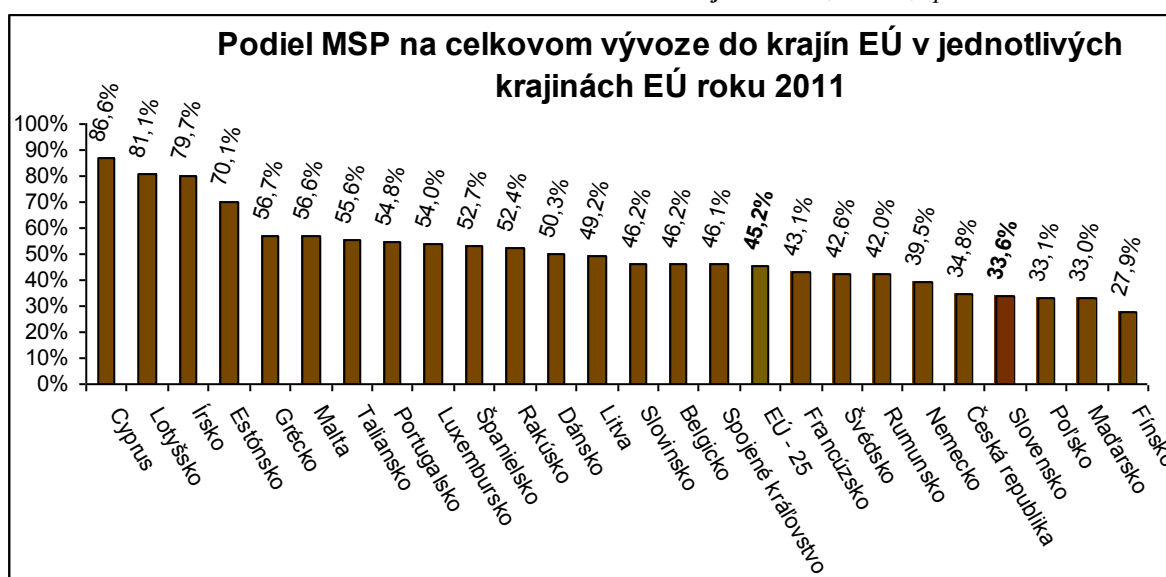
Graf č. 40

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

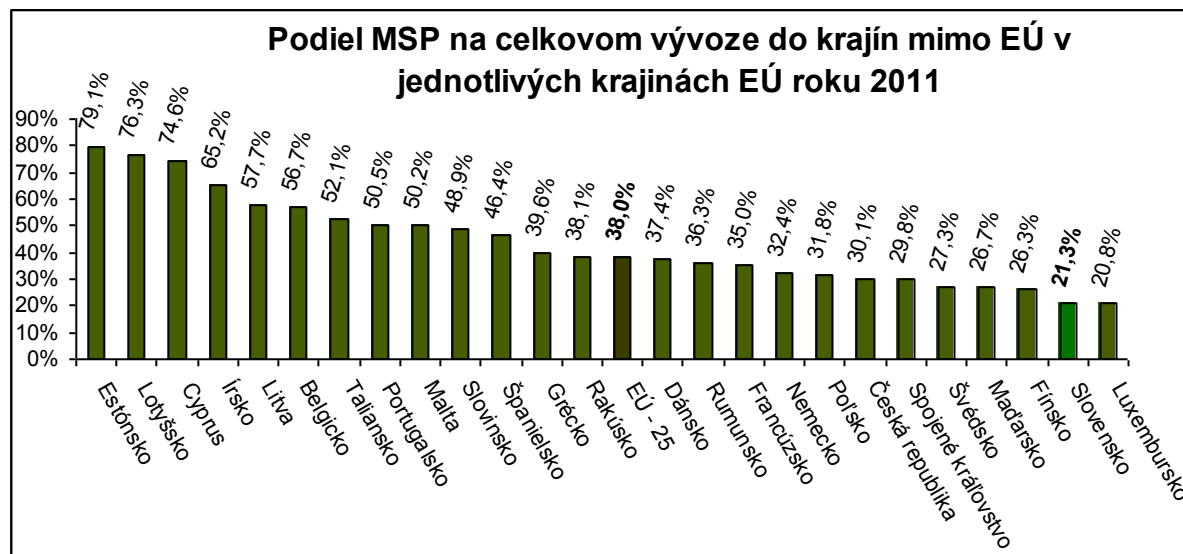
Graf č. 41

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

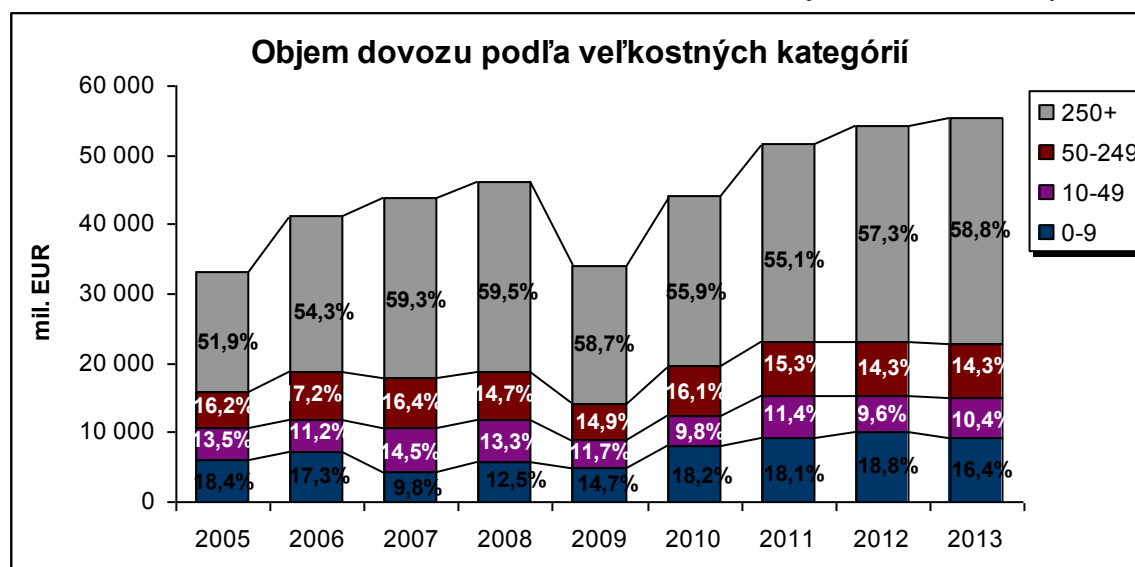
Graf č. 42

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

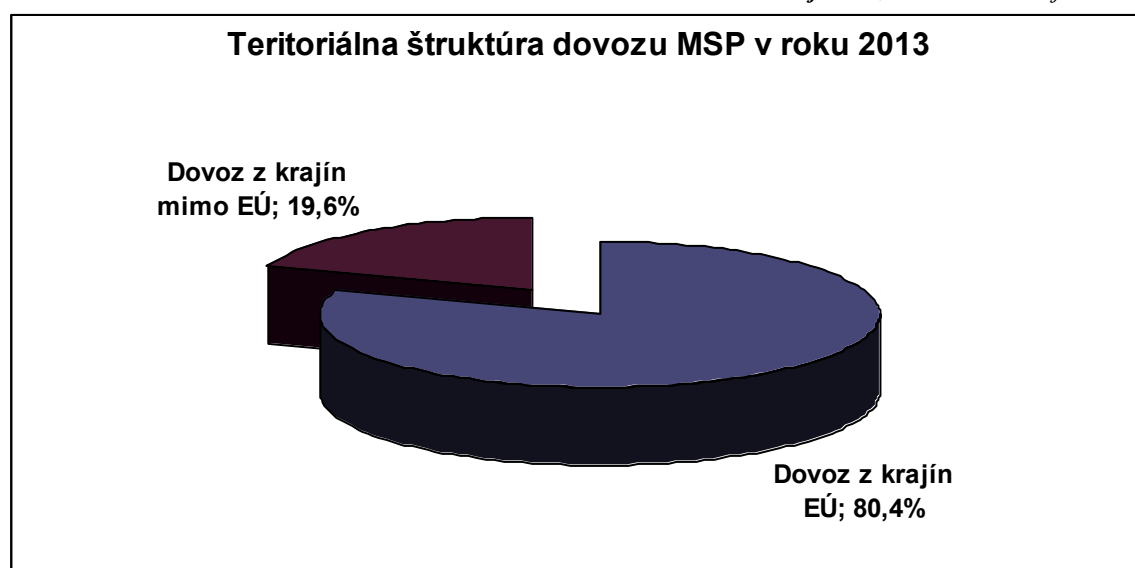
Graf č. 43

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

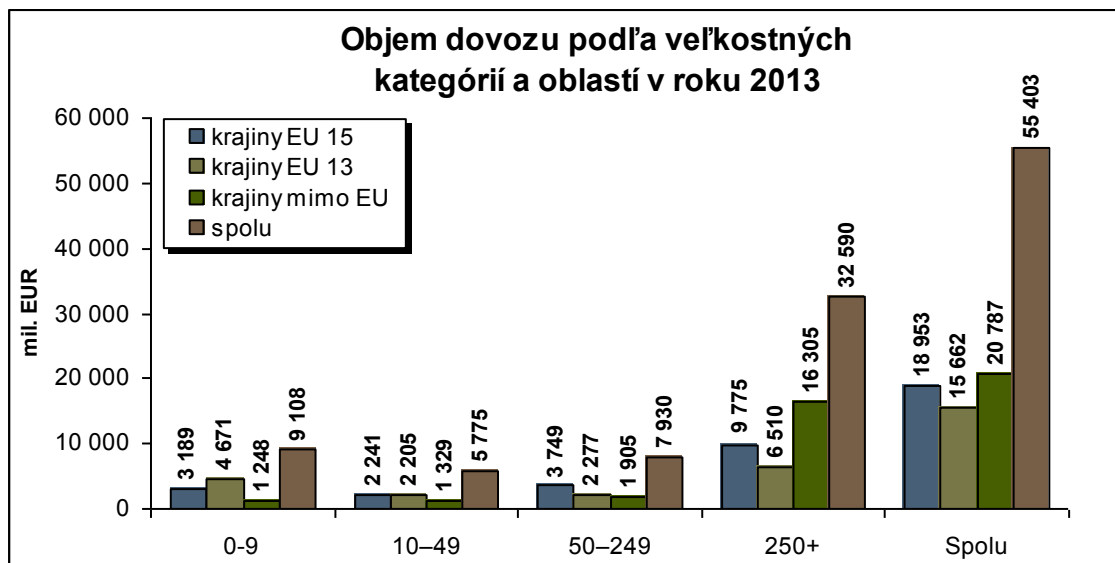
Graf č. 44

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

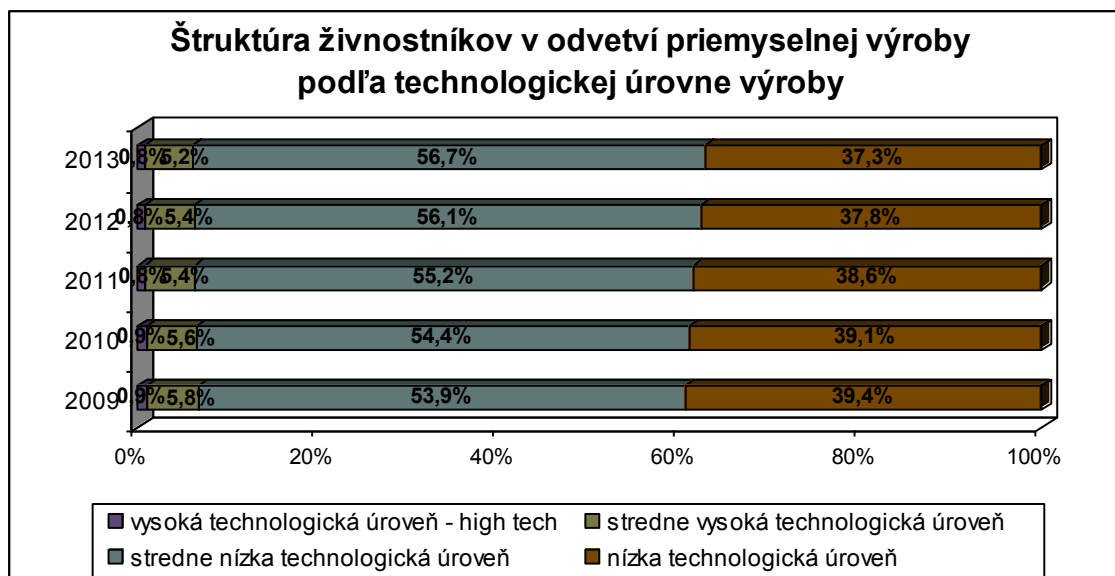
Graf č. 45

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

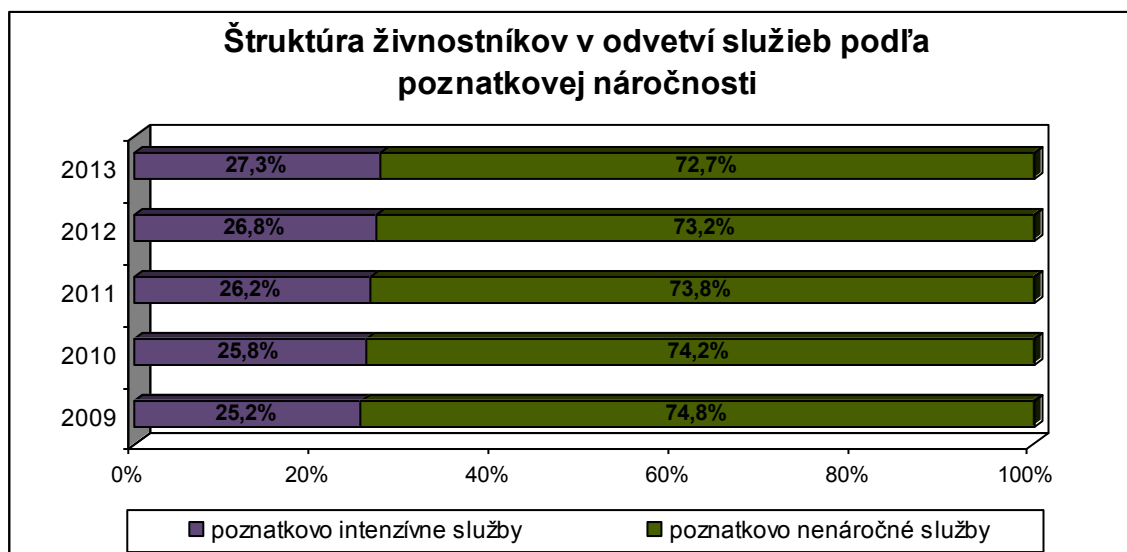
Graf č. 46

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

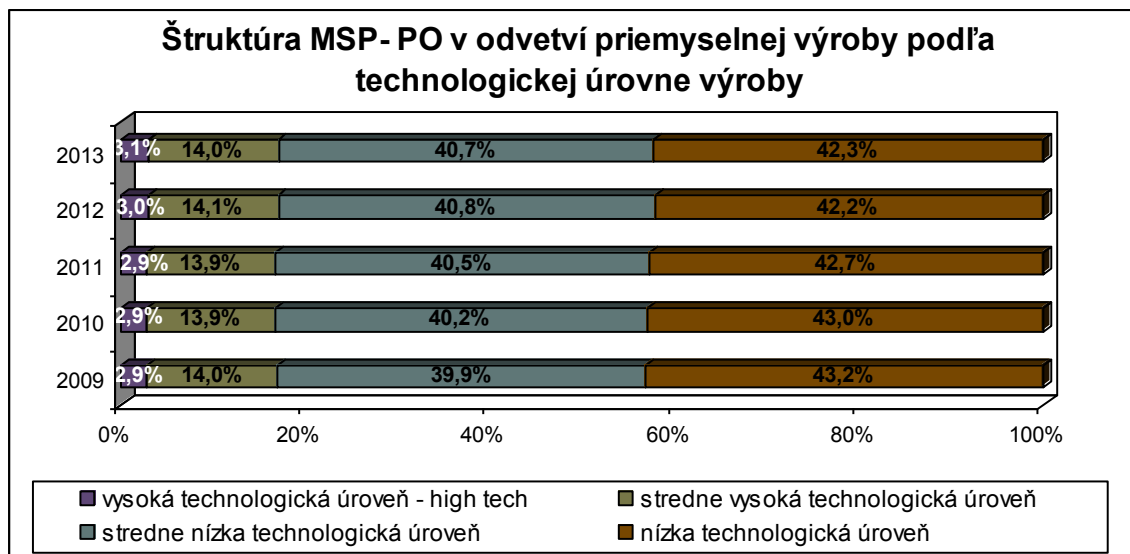
Graf č. 47

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

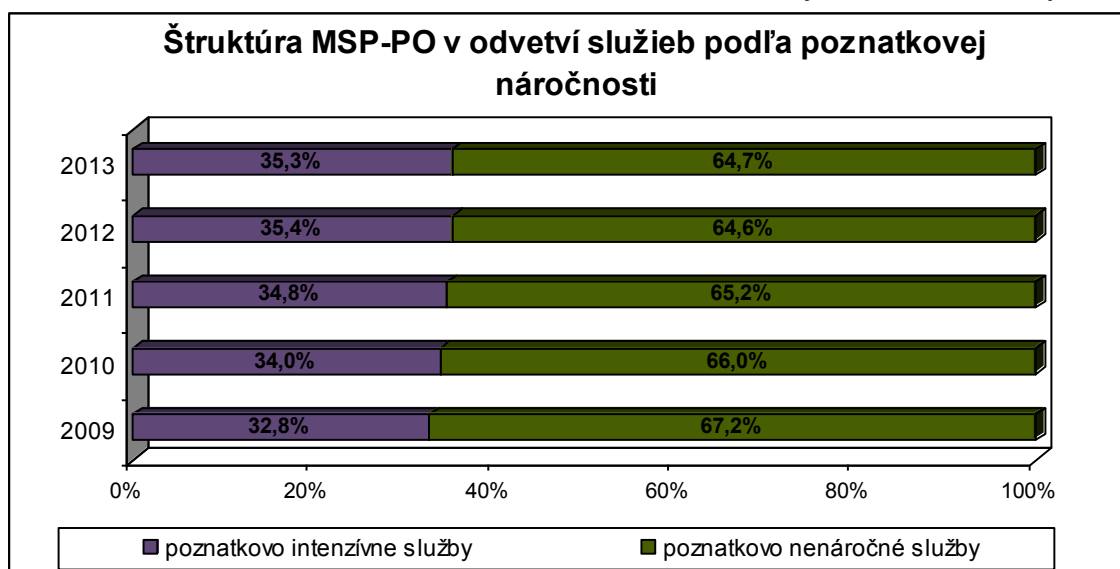
Graf č. 48

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

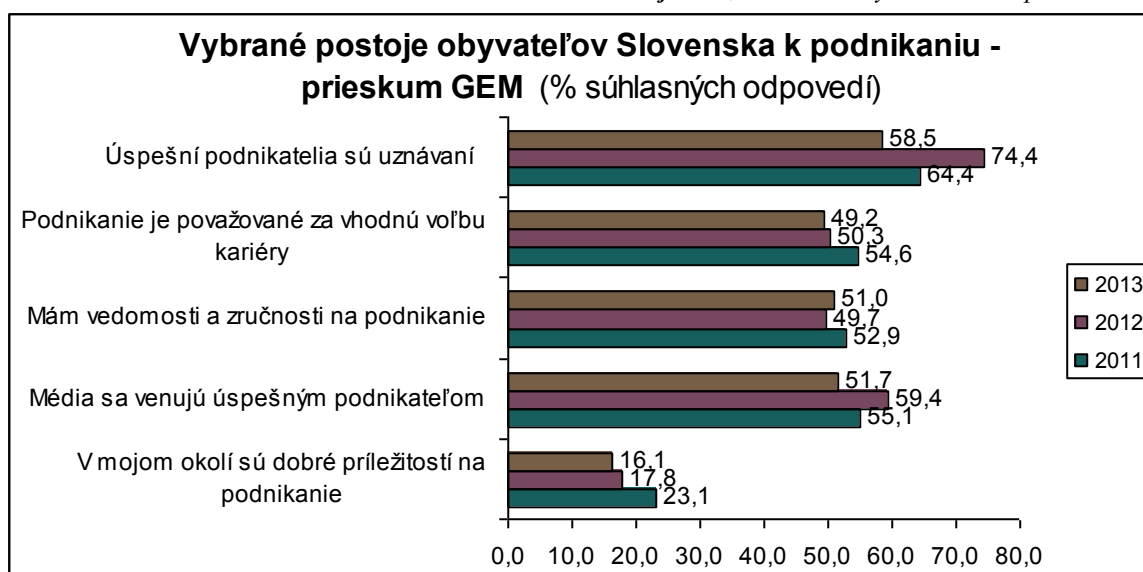
Graf č. 49

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

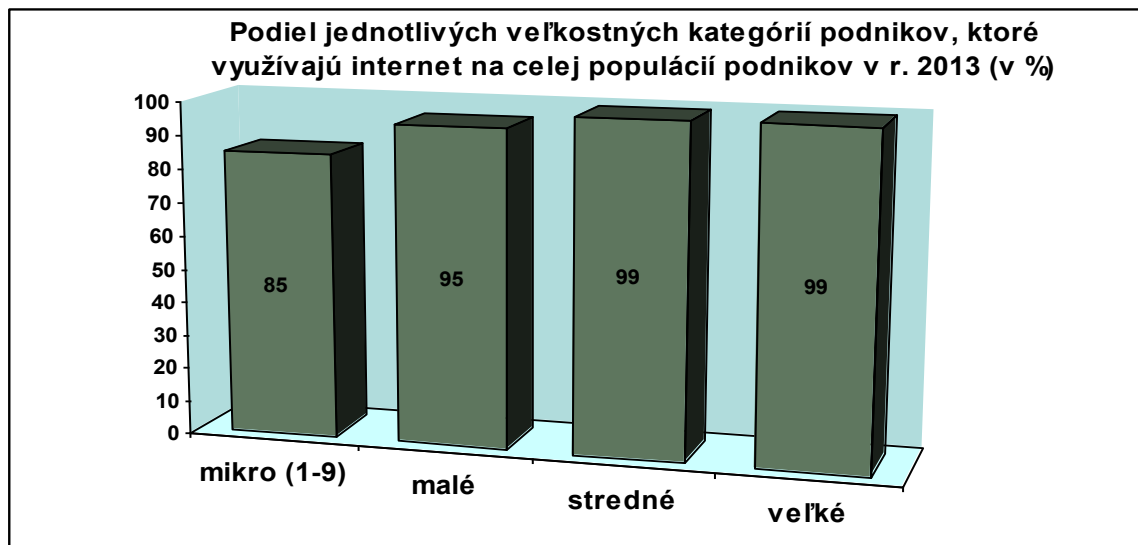
Graf č. 50

Zdroj: SBA, na základe výsledkov GEM prieskumu

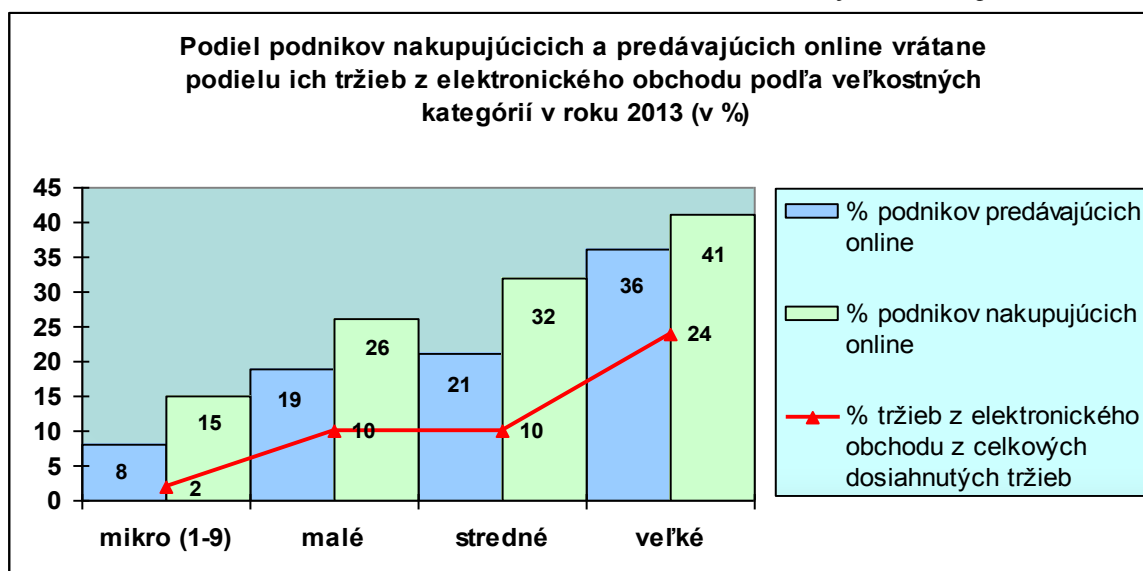
Graf č. 51

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

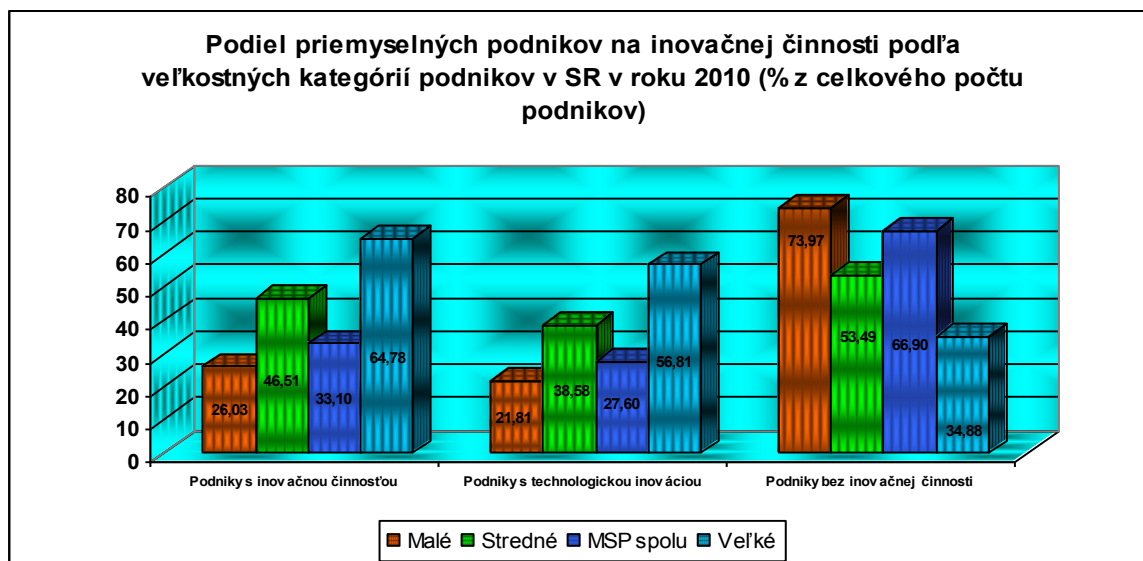
Graf č. 52

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

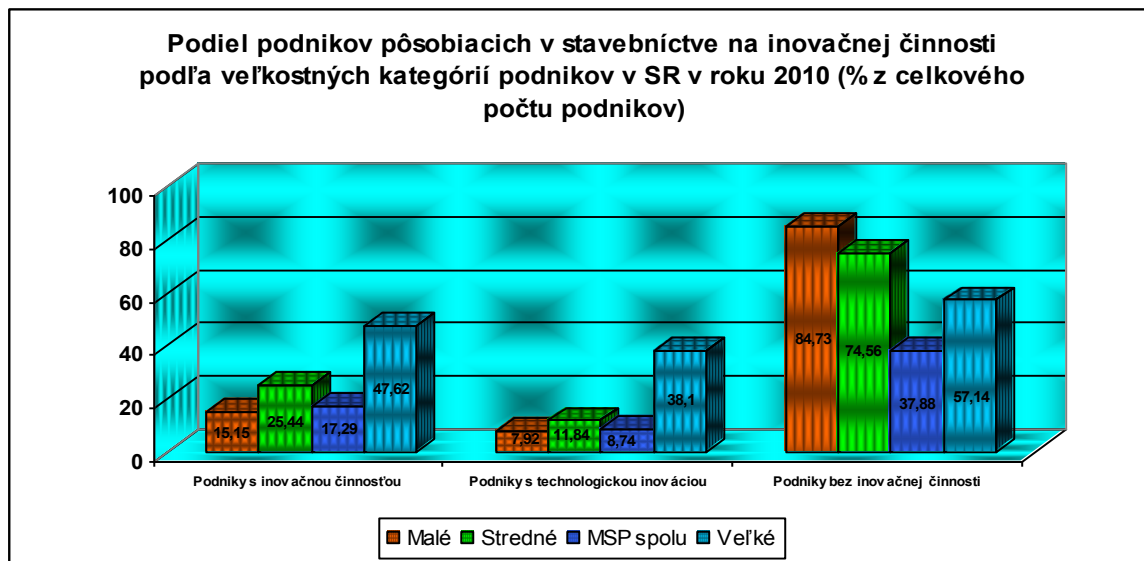
Graf č. 53

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

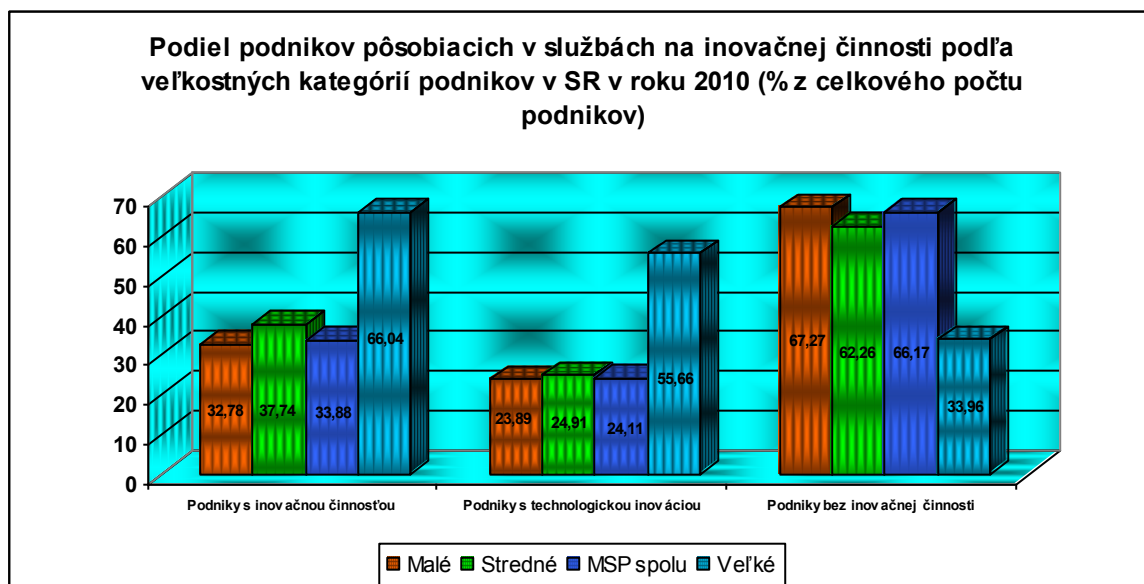
Graf č. 54

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Graf č. 55

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

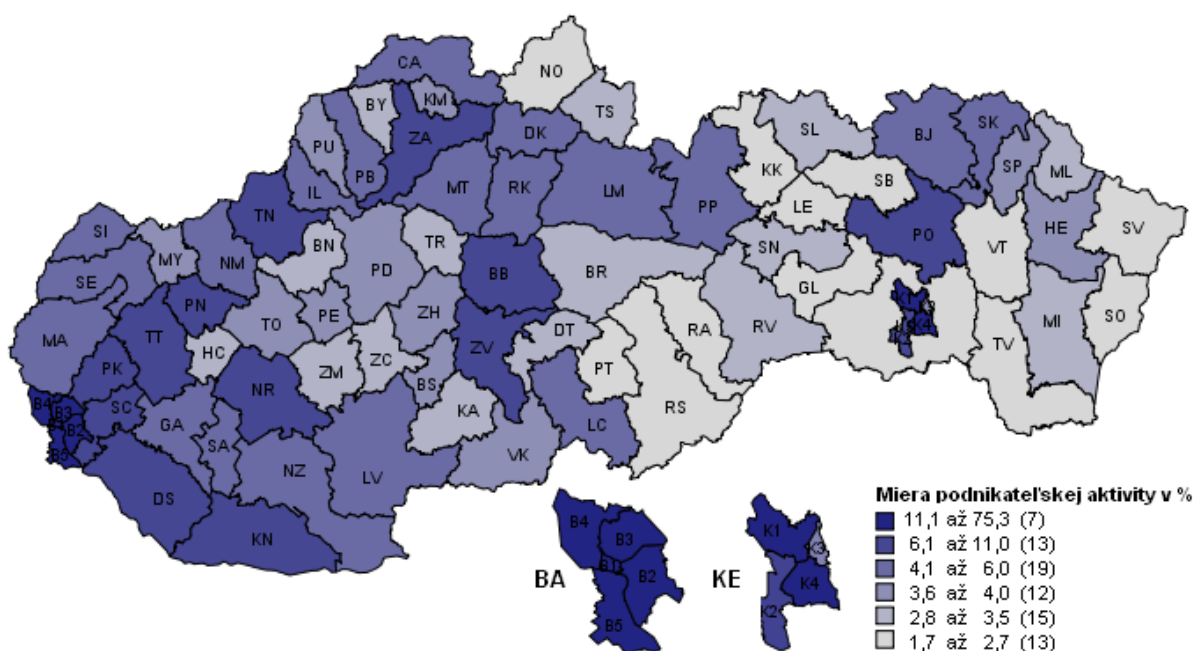
Príloha B: Mapy

Zoznam máp:

- Mapa č. 1:** Miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP – PO v okresoch SR v roku 2013
Mapa č. 2: Miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľov v okresoch SR v roku 2013
Mapa č. 3: Štruktúra MSP – PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v krajoch SR v roku 2013
Mapa č. 4: Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v krajoch SR v roku 2013
Mapa č. 5: Štruktúra MSP – PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v krajoch SR v roku 2013
Mapa č. 6: Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v krajoch SR v roku 2013
Mapa č. 7: Vývoj početnosti MSP – PO v krajoch SR
Mapa č. 8: Vývoj početnosti FO – podnikateľov v krajoch SR
Mapa č. 9: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom v roku 2012

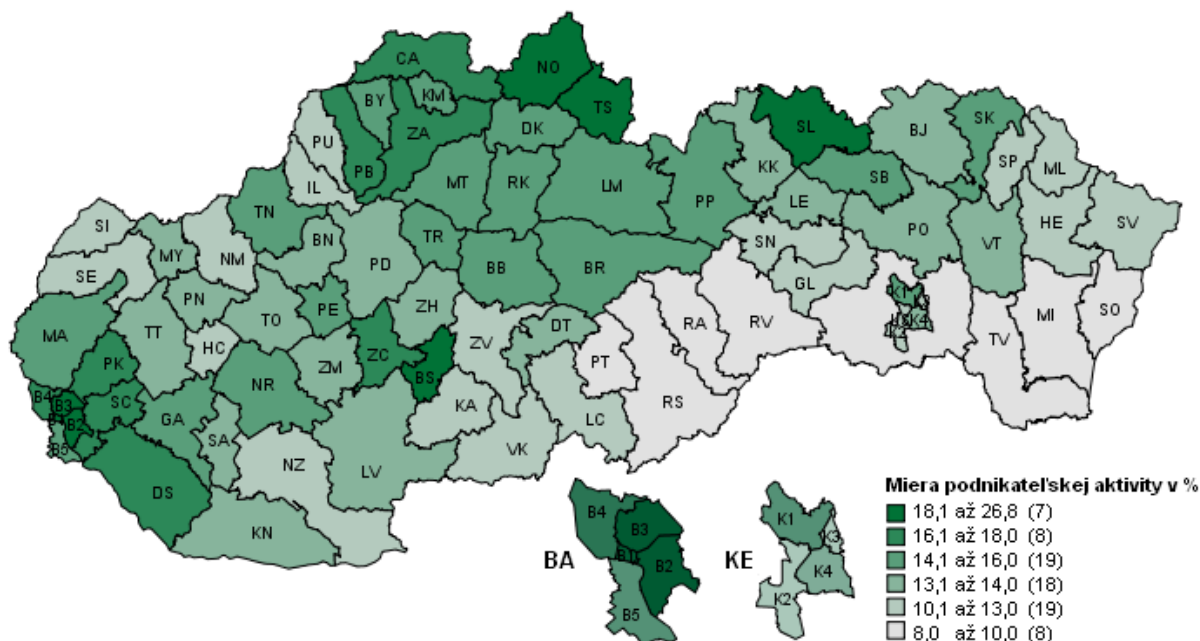
Mapa č. 1

Miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v roku 2013

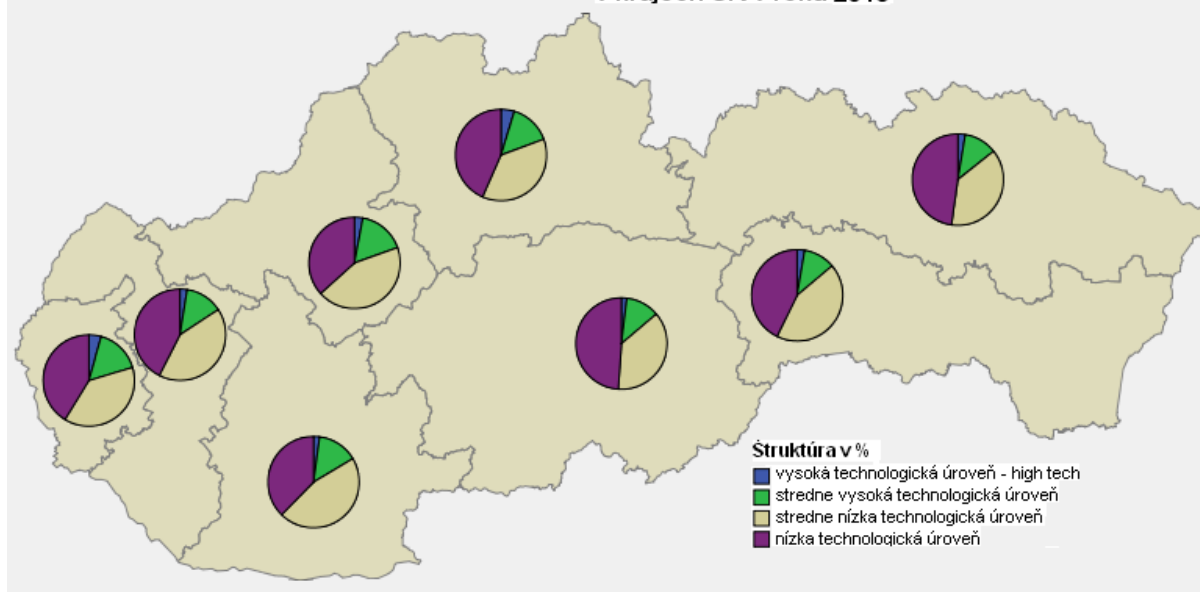
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Mapa č. 2

Miera podnikateľskej aktivity v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2013

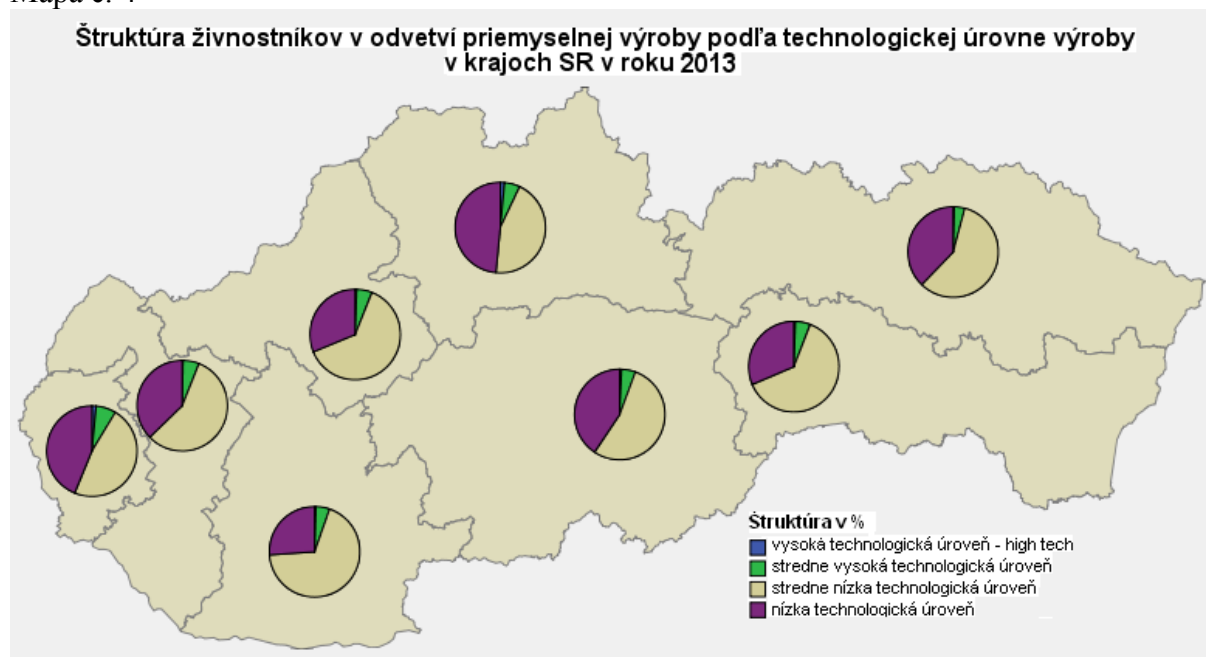
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu FO – podnikateľov a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Mapa č. 3

Štruktúra MSP- PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v krajoch SR v roku 2013

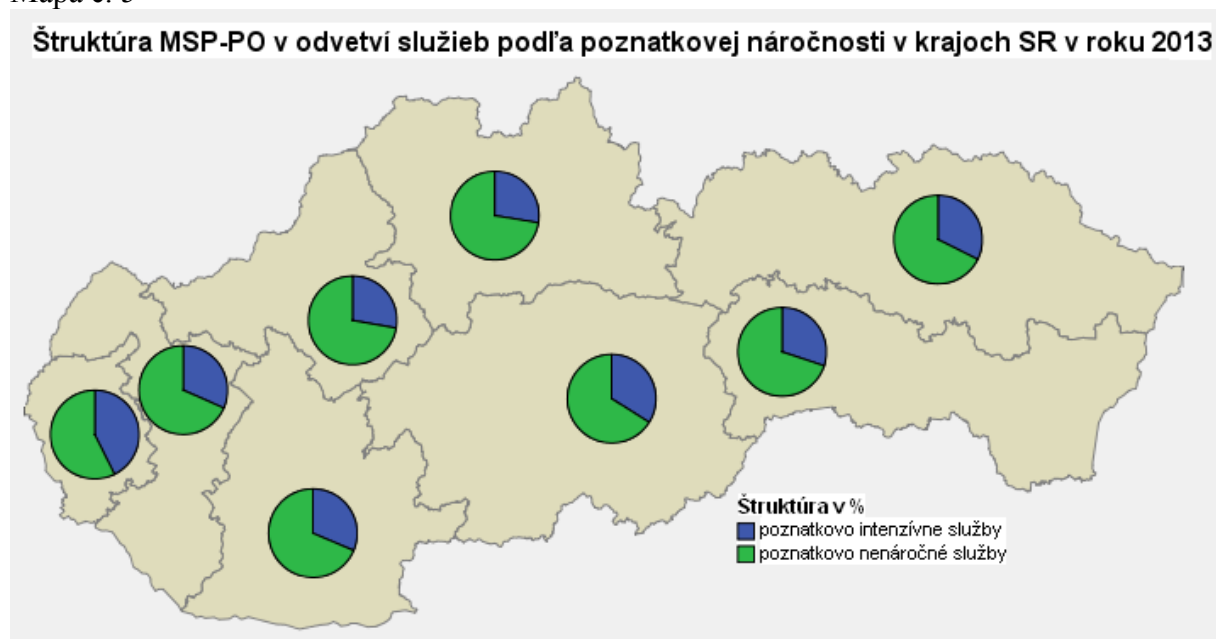
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č. 4

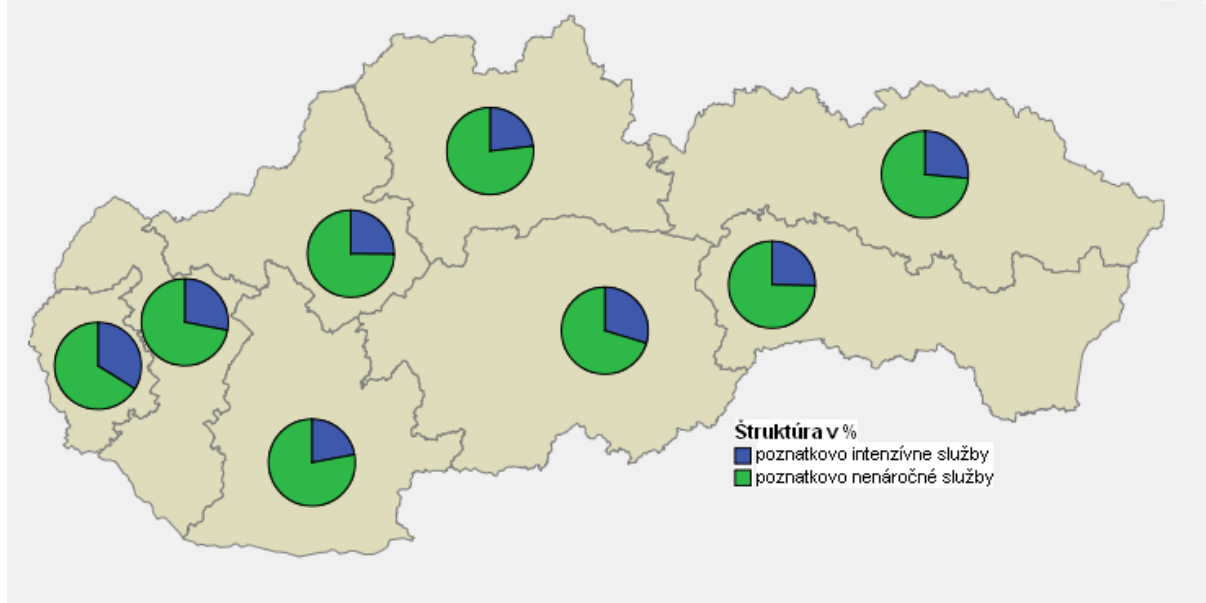
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č. 5

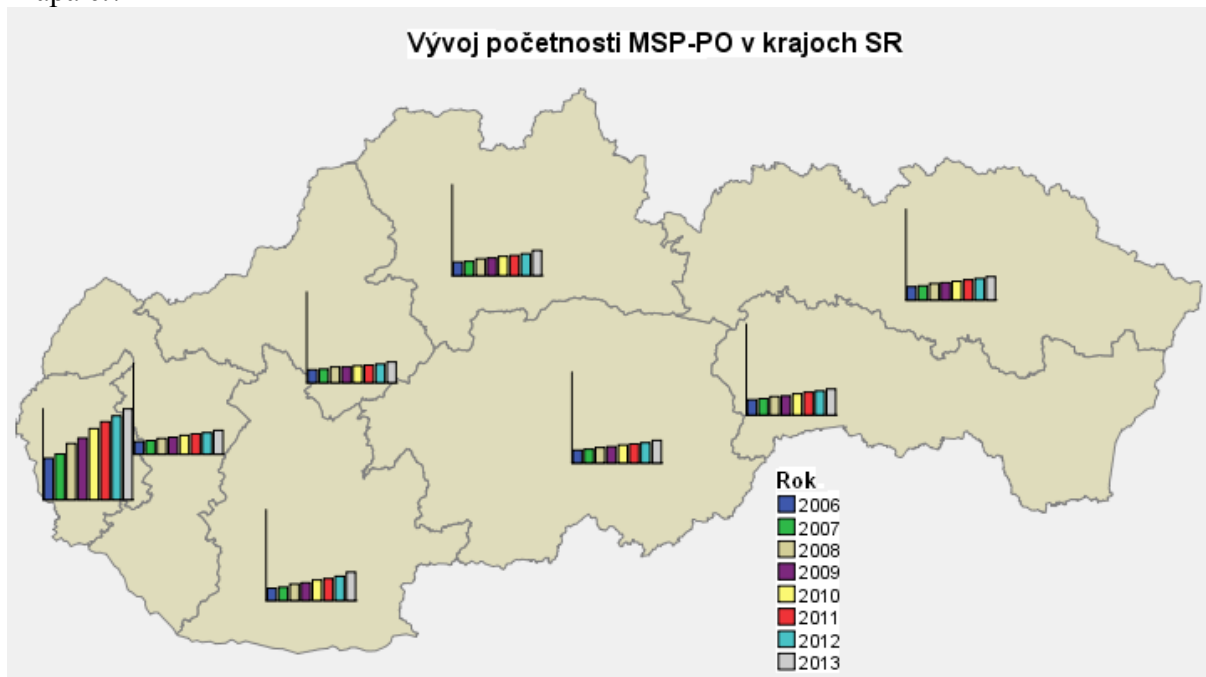
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č.6

Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v krajoch SR v roku 2013

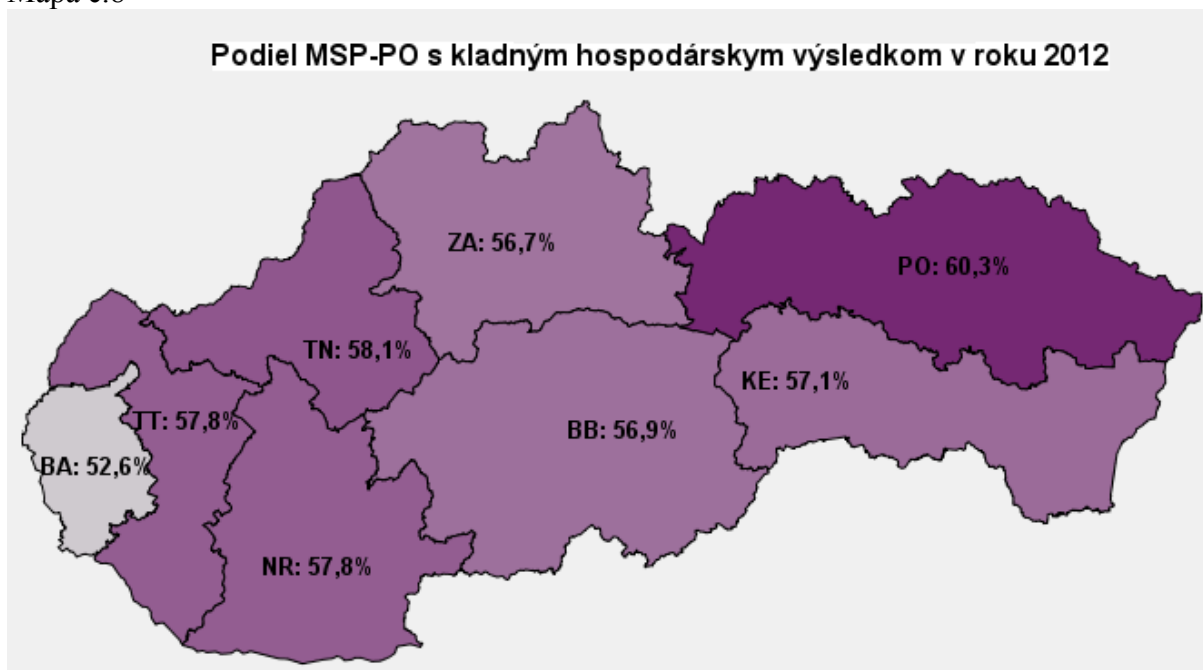
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č.7

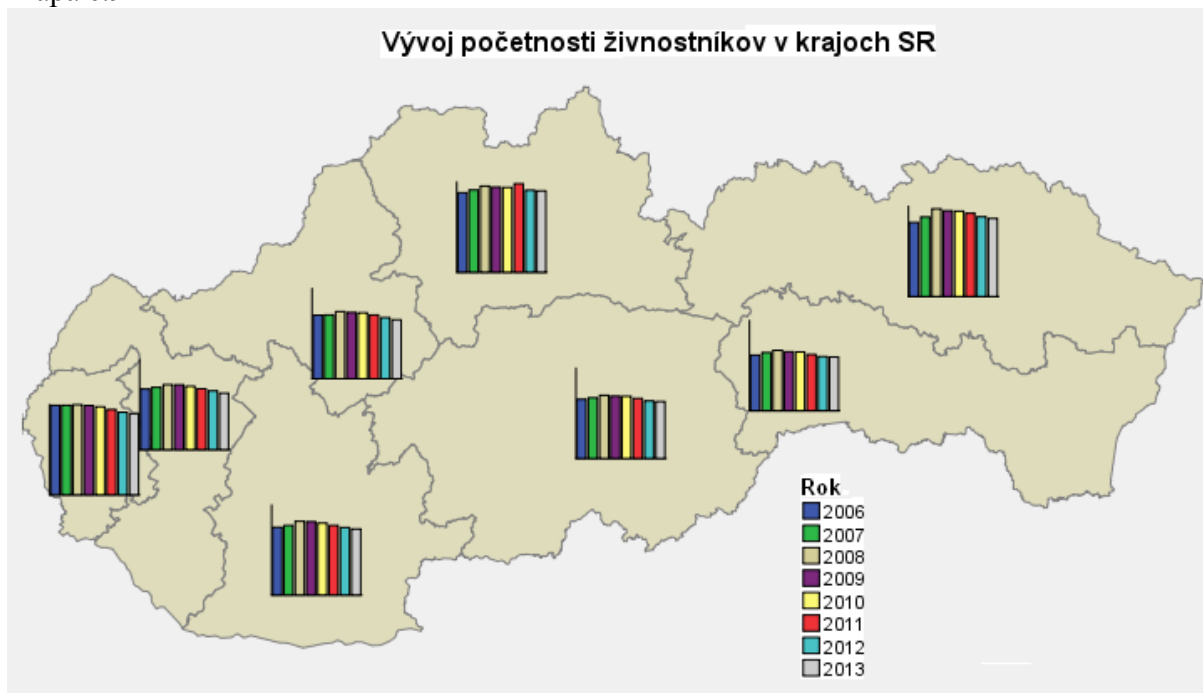
Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č.8

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Mapa č.9

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov z disponibilných finančných výkazov podnikateľských subjektov.

Príloha C: Tabuľky

Zoznam tabuliek:

- Tabuľka č. 1:** Počet MSP – PO podľa jednotlivých odvetví a krajov SR v roku 2013
Tabuľka č. 2: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov SR v roku 2013
Tabuľka č. 3: Porovnanie odvetvovej štruktúry začínajúcich MSP a MSP spolu podľa právnych foriem v roku 2013

Tabuľka č. 1: Počet MSP – PO podľa jednotlivých odvetví a krajov SR v roku 2013

Odvetvie (SK NACE)	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	377	541	593	724	711	943	1 126	724
priemysel	3 055	1 827	1 954	2 081	1 842	1 563	1 951	1 592
stavebníctvo	3 545	1 577	1 130	1 531	1 799	1 374	2 045	1 505
obchod	14 592	4 269	5 072	6 154	6 632	4 642	4 654	6 759
ubytovanie a stravovanie	1 881	735	527	641	666	669	813	704
doprava, informácie	6 144	1 904	1 043	2 575	1 254	1 230	1 046	1 318
obchodné služby	30 183	4 560	3 157	4 734	3 375	4 066	3 288	4 137
ostatné služby	3 268	1 134	930	1 341	1 162	1 145	1 316	1 415

Zdroj: Register organizácií ŠU SR, spracované SBA

Tabuľka č. 2: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov SR v roku 2013

Odvetvie (SK NACE)	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	589	657	1 260	1 005	1 828	3 173	3 001	1 568
priemysel	4 810	4 968	7 506	8 024	10 583	4 820	10 028	5 498
stavebníctvo	6 452	10 248	8 935	9 201	17 169	7 091	14 667	6 128
obchod	16 604	7 839	10 504	13 768	12 529	9 392	10 228	11 421
ubytovanie a stravovanie	1 882	1 861	1 374	1 421	1 928	1 823	2 073	1 028
doprava, informácie	6 580	2 770	2 063	2 783	2 296	2 682	2 820	2 135
obchodné služby	12 463	5 937	4 708	5 023	5 126	5 846	5 795	5 205
ostatné služby	4 344	3 057	2 685	2 648	2 351	2 842	3 012	2 652

Zdroj: Register organizácií ŠU SR, spracované SBA

Tabuľka č. 3: Porovnanie odvetvovej štruktúry začínajúcich MSP a MSP spolu podľa právnych foriem v roku 2013

Odvetvie (SK NACE)	MSP - právnické osoby			živnostníci		
	MSP-PO spolu	začínajúce MSP-PO v roku 2013	rozdiel v p. b.	živnostníci spolu	začínajúci živnostníci v roku 2013	rozdiel v p. b.
pôdohospodárstvo	3,2%	3,6%	0,4%	3,7%	5,6%	1,9%
priemysel	8,8%	6,8%	-2,0%	15,9%	15,3%	-0,6%
stavebníctvo	8,0%	9,2%	1,2%	22,7%	28,0%	5,3%
obchod	29,1%	24,3%	-4,8%	26,2%	18,8%	-7,4%
ubytovanie a stravovanie	3,7%	3,9%	0,2%	3,8%	2,5%	-1,3%
doprava, informácie	9,1%	11,6%	2,5%	6,8%	8,1%	1,2%
obchodné služby	31,7%	32,9%	1,2%	14,2%	15,1%	0,9%
ostatné služby	6,5%	7,7%	1,2%	6,7%	6,6%	-0,1%

Zdroj: Register organizácií ŠU SR, spracované SBA

